Digitized by Google

Digitized by Google

Scan. 4. N°. 7. ran. 2.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

REVELATIONES
SS. Virginum

HILDEGARDIS
&
ELIZABETHÆ
SCHOENAVGIENSIS
ORDINIS S. BENEDICTI

In Martyrologium Romanum relatarum

EX ANTIQVIS MONVMENTIS EDITAE:

Vna cum variis Elogiis ipſius Eccleſiæ
& Doctorum Virorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Ex officina BERNARDI GVALTHERI Bibliopolæ,
M. DC. XXIIX.
Cum facultate Superiorum.

Digitized by Google

8. 13. L. 9

Digitized by Google

DE S. HILDEGARDE
SANCTIMONIALI EX ORDINE S. BENEDICTI
ELOGIA
Quædam Eccleſiæ ac Doctorum Virorum.

EX MARTYROLOGIO ROMANO 17. *Septembr.* I.

APVD Bingam in diœceſi Moguntinenſi ſanctæ HILDEGARDIS Virginis.

Baronius *ibidem.* Claruit circa annum 1160.

EX DOM. IOAN. MOLANO in addit. ad Vſuard. 17. *Sept.* II.

Apud Bingam ſanctæ Hildegardis Virginis, quæ tempore S. Bernardi Abbatis odorem ſuæ ſanctitatis latè ſparſit.

EX MARTYROL. R. P. PETRI CANISII S. I. 17. *Septemb.* III.

Bingæ in Epiſcopatu Moguntino depoſitio S. Virginis & Abbatiſſæ Hildegardis, quæ tempore S. Bernardi & Conrardi II. Imp. ſanctitatis nomine admodum celebris erat, adeò vt tres ſummi Pontifices, Eugenius III. Anaſtaſius IV. & Adrianus IV. ad eam litteras dederint, ſeq; ipſos atque Eccleſiam Romanam eius precibus commendârint. Hæc cum quinquennis eſſet (anno 1140.) monaſterium ingreſſa, ſtatim cœpit ieiuniis atque orationibus Deo deſeruire. Poſtmodum Viſiones admirandas habuit ac Reuelationes diuinas, & quamuis linguam Latinam non didiciſſet, tamen ex ſancti Spiritus dono Scriptoribus ipſis, qui exciperent, præſcribebat. Denique in Monaſterio Montis S. Ruperti, quod ipſa fundauerat, eiq; per annos quadraginta Abbatiſſæ munere præfuerat, ſanctè diſceſſit, atque ibidem ſepulta eſt multis clara miraculis.

EX MARTYROL. DOM. ARNOLDI DE WION 17. *Septemb.* IV.

Apud Bingam, depoſitio S. Hildegardis Virginis, & Abbatiſſæ, quæ tempore S. Bernardi Abbatis odorem ſuæ ſanctitatis latè ſparſit.

Idem D. Arnol. Wion *li. 5. Ligni vitæ in Ramo* 9. *Arboris*, qui eſt de Prophetia, hęc addit.

Sancta Hildegardis cum eſſet annorum quadraginta duorum, tanto diuini amoris igne, tantaq; Spiritus S. gratiâ viſibiliter inflammata & repleta eſt, vt ſtatim omnium Catholicorum librorum ſeriem tam veteris quam noui Teſtamenti ad integrum intelligeret, cum tamen ante, pręter Pſalterium, nihil didiciſſet. Cuius ſcripta & Prophetiæ tantæ auctoritatis fuerunt, vt agente S. Bernardo Abbate Clareuallen. Eugenius Papa III. in Concilio Treuirenſi Cardinalibus 18. & Pręlatis multis præſentibus, publicâ ſententiâ confirmarit; & tam ipſe quam eius ſucceſſores, Anaſtaſius IV. Adrianus IV. Alexander III. ſcriptis eam crebrius viſitarint, ſe ac Rom. Eccleſiam eius orationibus commendantes.

EVGENII II. SVMMI PONTIFICIS ex c. 4. vitæ S. Hildeg. apud Sur. 17. *Sept.* V.

In Concilio Treuirenſi, poſt auditam R.mi Verdunenſi Epiſcopi & aliorum Commiſſariorum relationem iubet Papa repræſentari ſcripta beatæ Hildegardis, quę ſibi de pręfato cœnobio perlata ſuſceperat, & ex manibus propriis tenens, ipſeq; recitatoris vice functus, Archiepiſcopo & Cardinalibus, omnibuſq; qui de Clero aderant, publice legit, ac reſponſa virorum, quos ad hæc indaganda miſerat, pronuntians, omnium mentes & voces in laudem Conditoris & congratulationem excitauit. Aderat etiam ibidem ſanctæ recordationis Bernardus Abbas Clareuallis, quo mediante, cæteriſq; annitentibus monebatur ſummus Pontifex, ne tam inſignem lucernam ſilentio tegi pateretur, ſed

gratiam tantam, quam tempore ipſius Dominus manifeſtare vellet, ſua authoritate confirmaret. Ad hæc R. Pater Patrum tam benigne, quam ſagaciter aſſenſum præbens, literis ſalutaribus beatam Virginem viſitauit, in quibus conceſſa ſub Chriſti & beati Petri nomine licentia proferendi, quæcunque per Spiritum ſanctum cognouiſſet, eam ad ſcribendum animauit.

IOANNIS SARISBERIENSIS ex Tomo 12. Baronij, Anno 1148. n. 33.

VI. Viſiones & oracula beatæ illius & celeberrimæ Hildegardis, quæ apud vos ſunt, *mittite ſcilicet*, quæ mihi commendata eſt & venerabilis, quod eam Dom. Eugenius ſpecialis charitatis affectu familiarius amplectebatur.

EX IOAN. TRITTHEMIO lib. de Scriptorib. Eccleſ.

VII. Hildegardis Sanctimonialis Abbatiſſa Monaſterij S. Ruperti Confeſſoris, virgo ſanctiſſimæ conuerſationis, & à pueritia ſua diuinis Reuelationibus illuſtrata, multis in vita ſua miraculis claruit, & odorem ſanctitatis in longinquas regiones diffudit, adeo vt Eugenius III. Anaſtaſius IV. Adrianus IV. & Alexander III. Rom. Pontifices eam ſcriptis ſuis viſitantes, & ſe & Rom. Eccleſiam orationibus eius commendarent. Eugenius quoque III. in Concilio apud Treuirim habito, S. Bernardo & multis Cardinalibus, Epiſcopis, Abbatibus, & Clericis præſentibus, libros huius virginis publicè coram omnibus lectos approbauit, tanquam diuinitus inſpiratos, & Catholicæ fidei conſentaneos, & vt cœpto perſeueraret in propoſito, epiſtolis Apoſtolicis admonuit.

His ſimilia idem refert *lib. 2. de viris illuſtr. Ord. S. Bened. c.* 119. *&* *l.* 3. *c.* 334. addit eam ex nobilibus parentibus ortam fuiſſe, atque Angelicis Reuelationibus ab ipſa pueritia recreatam. Quę quo plus affligebatur in corpore, eo amplius proficiebat in mente. Crebris enim Reuelationibus angelicis conſolabatur ægritudinem carnis. Sub eius monaſterio maxima diſciplina regularis vitæ in præfato cœnobio vigebat; adeo, vt Romani Pontifices, Imperatores, Reges & Principes, fœlices ſe iudicarent, ſi orationum Hildegardis & virginum eius mererentur eſſe participes. Miranda de hac ſacra virgine leguntur, quæ non eſt huius operis vel temporis replicare.

EX CHRONICO MONASTERII HIRSAVGIENSIS Anno 1150.

VIII. S. Virgo Hildegardis ab infantia diuinis Reuelationibus, viſitata, cum præter Pſalterium & ſimplicem pſalmodiam Latini ſermonis ab homine nec artem didiciſſet, nec vſum haberet, mirabiliter tamen Spiritus S. gratiâ illuſtrata, multa ſcripſit, multa dictauit, partim Latino partim Teuthonico diſtincta ſermone, quæ non humano ſenſu aut intellectu, ſed diuino potiùs afflatu didicit, & ideo non niſi à ſpiritualibus ſcripta eius intelligi poſſunt. Scripſit autem librũ magnum & multę ſubtilitatis quem SCIVIAS prętnotauit. *Et infra paulò poſt.* Omnibus enim conſolationem Spiritus S. ab ea quærentibus aut verbum ſanctæ admonitionis poſtulantibus, ſcriptis & orationibus ſuccurrere conſueuit, & nullum vnquam quantumcunque debilem, abiectum vel pauperem deſpexit. Multis tam in vita, quam poſt mortem miraculis claruit. & infirmos quolibet modo grauatos ad ſe confluentes orationibus in Chriſti nomine curauit.

EX CHRONICO SPONHEIMENSI Anno 1179.

IX. S. Hildegardis virgo Chriſti, Fundatrix & Magiſtra Cœnobij S. Ruperti iuxta *Bingen*, 15. Kalen Octob. moritur, anno ætatis ſuæ LXXXII. Indictione XIII. ſepulta cum magno honore ante maius altare præfatæ Eccleſiæ, aſtantibus multis honorabilibus perſonis & tota congregatione. Hæc ſancta virgo diuinis Reuelationibus viſitari à iuuentute ſua meruit, ex quibus multa, iuſſione diuina ad vtilitatem poſterorum conſcripſit. Verum cum eſſet Latini ſermonis ignara, & præter ſimplicem pſalmodiam nihil ab homine didiciſſet, interno Spiritus S. magiſterio edocta, omnem ſcripturam, poſitionem ſeu conſtructionem orationis perfectè intellexit. Reuelationes autem ſuas vt viſiones cœleſtes partim Latino, partim Theutonico protulit eloquio.

EX NAVCLERO in ſuis Chronicis vol. 2. gener. 39.

X. In hac etiam generatione erat admirabilis quædam virgo in Rheni partibus in oppido *Bingen* Sanctimonialis: Rapta enim frequenter in ſomnis didicit non ſolum quod verbis effunderet, ſed etiam quod ſcribendo Latinè dictaret. Multa fertur prædixiſſe de futuris, ad quam etiam S. Bernardus ſcripſit.

His conſentanea legi poſſunt apud Petrum *in Catalogo lib.* 5. *c.* 39. apud Vincentium Beluacenſem *in ſpecul. hiſtor. lib.* 27. *cap.* 83. atque apud Poſſeuinum *in Apparatu ſacro.* R.P. Nicolaum Serarium Soc. IESV *lib.* 2. *c.* 37. *de reb. Mogunt.*

Digitized by Google

DE S. ELIZABETHA
SCHOENAVGIENSI SANCTIMONIALI ORD. S. BENEDICTI
ELOGIA
Quædam Eccleſiæ ac Doctorum Virorum.

EX MARTYROL. ROM. 18. Iunij. I.

SChonavgiæ, ſanctæ Elizabeth Virginis, monaſticæ vitæ obſeruantiâ celebris.

EX D. IO. MOLANO in addit. ad Vſuard. 18. Iunij. II.

Schonaugiæ obiit Elizabeth, Virgo Sanctimonialis, cui multa ſecreta à Domino ſunt reuelata.

EX MARTYROL. GERM. R.P. PETRI CANISII S.I. III.

Beatæ memoriæ Virgo Deo dicata Elizabetha Schœnaugienſis, cui multa diuina myſteria reuelata ſunt, mundum à prima ætate deſeruit, Deo ſeruiens in ieiuniis atque orationibus aſſiduis, corpus virgineum, atque incontaminatum duris flagellis exercebat mirabiliq; potentiâ prædita, variè à Deo viſitabatur atq; illuſtrabatur. Eximium librum conſcripſit, diuinis ac ſalutaribus exhortationibus refertum: Chriſto ſponſo ſuo iuncta intimè adhærebat, omnibusq; Spiritus S. inſpirationibus ſine vlla contradictione obſequebatur. Deceſſit tandem in pace anno 1156. cum eſſet annorum viginti & vnius. *vel potius anno 36. vt tradit Ioan. Tritthemius & Arnoldus Wion.*

EX MARTYROL. DOM. ARNOLDI DE WION 18 Iunij. IV

Schonaugiæ, S. Elizabethæ Virginis & Abbatiſſæ, monaſticę vitę obſeruantiâ celebris, cui multa ſecreta à Deo ſunt reuelata. Migrauit è vita anno Domini 1165 ætatis ſuæ 36. conuerſionis 24. viſitationis diuinæ 13 ſepulta eſt in monaſterio S. Florini.

Idem Arnoldus Wion plura addit *lib. 5. cap 87. in ramo arboris, Anno qui eſt de prophetia, dum ait*: Ea eſt S. Elizabeth virgo, & Abbatiſſa Schonaugienſis monaſterij, in finibus Treuirenſium, non procul à Rheno in Hercinia ſylua conſtituti, Ordinis S Benedicti, Congregationis Cluniacenſis iam reformatæ, quæ tanquam altera Elizabeth, Spiritu S. plena, præcurrentem Domini iram in filios hominum vt diuinitus cognouit, ita & diuino quodam modo poſteris manifeſtauit. Anno enim ętatis ſuę 23. religionis aſſumptę 11. viſitata à Domino ſpatio annorum tredecim, tot enim ſuperuixit, mirabiles Reuelationes habuit, quæ nunc Germanico, nunc Latino ſermone, cuius tamen expers erat omnino, pronunciatæ præſentiam illius, qui linguas infantium facit diſertas, & aperit ora mutorum in ea adeſſe demonſtrauit. V.

TESTIMONIVM ANGELI ex lib. 2. Reuel Elizab. c. 6.

Hic eſt liber viarum Dei, qui per te reuelandus eſt quando viſitaueris ſororem Hildegardim & audieris eam. VI

TESTIMONIVM S. HILDEGARDIS ex Epiſt. ad Elizab.

Audi, ô filia ſolicita, quia homines, quos inſpiratio Dei imbuit, aliquantum fatigat ambitioſa ſuggeſtio antiqui ſerpentis, fatigat illam multis miſeriis &c. qui opera Dei perficere deſiderant, ſemper attendant quod fictilia vaſa ſunt, quoniã homines exiſtunt & ſemper adſpiciant quid ſint, & quid futuri ſint, & cœleſtia relinquant illi, qui cœleſtis eſt, quoniam ipſi exules ſunt, cœleſtia neſcientes, ſed tantum myſtica Dei canentes: ſicut tuba, quæ ſolummodo ſonos dat, nec operatur, ſed in quam alius ſpirat, vt ſonum reddat. Sed & loricam fidei induant mites, manſueti, pauperes & miſeri exiſtentes, ſicut etiam agnus ille fuit, cuius ſonus tubæ ipſi ſunt, mores etiam ſimplices infantis habentes quia Deus illos ſemper flagellat, qui in tuba ipſius canunt præuidens ne fictile vas illorum pereat O filia, Deus faciat te ſpeculum vitæ.

EMICHONIS ABBATIS LAVDATIO ex lib. Bibl. Schœnaug. VII

Emicho (inquit Io. Trith. lib. de ſcriptoribus Eccleſiaſt.) Abbas Schœnaugienſis.

Salue felix Elizabeth odorifera roſa,
In Dei mirabilibus virgo ſatis famoſa.
Salue viarum Domini deuota contemplatrix,
Simulq; indiuiduæ Trinitatis amatrix.
Salue Maria Virginis filia ſingularis;
Nam ab ea in extaſi crebro viſitabaris.

Salue cuius aſpectui Sancti apparuêre;
Nam eos feſtis ſingulis meruiſti videre.
Salue fons plenus, riuulus ſcientiæ diuinæ,
Guttas ſtillans mellifluas Deifica doctrinæ.
Salue vernãs arbuſcula ſyluæ Schœnaugienſis,
Circondata ramuſculis Viſionum immenſis.

Digitized by Google

Salue cui cæli ianuæ apertæ videbantur,
Secretaq́; cæleſtia inibi monſtrabantur.
Salue abſq; ruga ſpeculũ, in quod deſiderabant
Cæligenæ proſpicere: nam multũ te amabant.
Salue quæ clauſa pyxide ſacramenti vidiſti
Clam veræ carnis ſpeciẽ corporis IeſuChriſti.
Eia nunc benigniſſima in cælis ſublimata
Quæ es (vt pie credimus) ſis nobis aduocata.
Defende hoc cœnobium, noſq́; inhabitantes
Mei, rogo, memineris, noſceq́; te amantes.
O virgo, fac vt iugiter religio accreſcat
In noſtro monaſterio, ne profectu decreſcat.
Repelle, quæſo, dæmonum cunctas illuſiones,
Angelorumq́; nobis optime munitiones.
Cuncta nobis contraria tu ora mitigari
Proſpera quoq; tempora exopta nobis dari.
O virgo deuotiſſima virtutibus decora
Apud Deum altiſſimum rogamus elabora;
Vt nos ad ſe recipiat cum hinc egredimur
Præſtetq́; nobis præmiũ quo æterne lætemur
Deo Patri ſit gloria eiuſq́; ſacro Nato
Aequaliſq́; Spiritui gloria ſit beato. Amen.

O ſponſa Chriſti nobis, O mater venerabilis, intercede pro nobis ad Dominum, Regem Angelorum, quem ſemper puro corde dilexiſti, in cuius amplexibus ſine fine permanes, vt remittat nobis omnia quæcumque in ipſum peccauimus, tribuens nobis feruorem amoris ſui ſanctiſſimi, & poſt exilium breuiſſimæ vitæ, manſionem cœleſtis habitaculi. Amen.

Subueni nobis Eliſabeth virgo ſanctiſſima Æterni Regis ſponſa nobiliſſima, in cuius aula ſplendeſcis, ſicut ſtella fulgentiſſima. Eſto miſeris refugium in omnibus neceſſitatibus & tribulationibus. Amen.

VIII. *IOAN. TRITTHEMII lib. de ſcriptorib. Eccleſ.*

Elizabeth ſanctimonialis fœmina & Abbatiſſa cœnobij virginum Chriſti, quod æque Schœnaugia dicitur, & monaſterio virorum quaſi contiguum eſſe cernitur, virgo ſanctiſſimæ conuerſationis fuit, & ab infantia ſua Domino conſecrata, multis & probatis reuelationibus illuſtrari diuinitus meruit, quas ad ædificationem fidelium iuſſa litteris commendauit, è quibus legi ſubiecta: Opus pulcherrimum & non inutile, quod VIARVM DEI titulo prænotauit, in quo triplicem viam ſanctorum deſcripſit, videlicet Martyrum, Confeſſorem & Virginum. Item de XI. Mille Virginibus apud Coloniam Agrippinam ſancto martyrio coronatis.

Similia habet idem Tritthemius *lib. 2. de viris illuſtr. Ord. S. Benedicti c. 120. & lib. 3. c. 335.* addit: Anno 11. conuerſionis ſuæ, ætatis vero 23. incepit manus Domini operari cum ea, ita vt deinceps vſque ad finem vitæ ſuæ multas & varias reuelationes habuerit, & hoc maxime diebus Dominicis atque feſtiuis, tempore diuinorum officiorum in choro, vbi maior omnium feruebat deuotio. *Et infra.* Nouimus hanc filiam dilectam à Domino, nec de mentis eius ſynceritate dubitamus, cuius & vitam & dicta, in multis argumentis legimus comprobata.

IX. *EX CHRONICO HIRSAVGIENSI.*

Anno Domini 1165. ſancta & Deo dilecta virgo Elizabeth monialis, magiſtra virginum Chriſti in Schœnaugia anno ætatis ſuæ 36. conuerſionis ad ordinem 24. viſitationis cœleſtis gratiæ 13. vocante Domino, ex hoc mundo tranſiuit ad ſponſum ſuum quem puro corde ſemper amauit, ſepulta in monaſterio virorum ibidem, in Eccleſia principali ad Aquilonem: cuius vitam, conuerſationem, miracula & Reuelationes frater eius Eckbertus ad multorum ædificationem deſcripſit.

X. *EX CHRONICO SPONHEIMENSI.*

Anno 1164. S. Elizabeth virgo monialis, & magiſtra in Schonau tranſiuit ex hoc mundo ad Dominum XIV. Kal. Iulij, Anno ætatis 36. viſitationis autem ſuperni luminis ſancti in Reuelationib. decimo tertio, feria VI. hora 9. de mane.

XI. *EX BAPTISTA FVLGOSIO lib. 8. cap. 3.*

Elizabetha Schœnaugiæ Abbatiſſa, apud Treuiros (ſeu in diœceſi Treuirenſi) Latine permulta, quæ diuinitus monita eſt, conſcripſit, itemq; ſuaſorias orationes ad Conuentus ſui Sorores &c. Opus etiam DE VIIS, quibus ad Deum inceditur, ac eruditiſſimarum Epiſtolarum Volumen.

XII. *EX R. P. FRANCISCO RIBERA in vita Tereſæ, lib. 1. cap. 3.*

Eadem tempeſtate (qua S. Bernardus) florebat S. Elizabetha cœnobij Schœnaugienſis Antiſteta, ſanctitate illuſtrationibusq; diuinis notiſſima. Interui ſebant eam namq; frequenter & ipſe Redemptor Ieſus, ac cœli terræq; Regina, nec non ſanctus Ordinis auctor Benedictus, ac potiſſimum Angelus tutelaris. Erat illi ſolenne Dominicis Feſtiſque diebus, extra ſe rapi, & obſcuriſſima S. Scripturæ ſenſa clariſſime exponere.

S. HIL-

Digitized by Google

S. HILDEGARDIS VIRGINIS
OPERIS
QVOD APPELLAVIT
SCIVIAS
PROOEMIVM.

ECCE quadrageſimo tertio temporalis curſus mei anno, cum cæleſti viſioni magno timore, tremula intentione inhærerem, vidi maximum ſplendorem, in quo facta eſt vox de cælo ad me dicens: O homo fragilis, & cinis cineris & putredo putredinis, dic & ſcribe quæ vides & audis. Sed quia timida es ad loquendum, & ſimplex ad exponendum, & indocta ad ſcribendum ea, dic & ſcribe ea non ſecundum os hominis, nec ſecundum intellectum humanæ adinuentionis, nec ſecundum voluntatem humanæ compoſitionis, ſed ſecundum id quod ea in cæleſtibus deſuper in mirabilibus Dei vides & audis: ea ſic ediſſerendo proferens, quemadmodum & auditor verba præceptoris ſui percipiens, ea ſecundum tenorem locutionis illius, ipſo volente, oſtendente & præcipiente propalat. Sic ergo & tu ô homo dic ea quæ vides & audis, & ſcribe ea non ſecundum te, nec ſecundum alium hominem, ſed ſecundum voluntatem ſcientis, videntis & diſponentis omnia in ſecretis myſteriorum ſuorum. Et iterum audiui vocem de cælo mihi dicentem: Dic ergo mirabilia hæc, & ſcribe ea hoc modo edocta, & dic: Actum eſt milleſimo centeſimo quadrageſimo primo filij Dei IESV CHRISTI incarnationis anno, cum quadraginta duorum annorum ſeptemq; menſium eſſem, maximæ coruſcationis igneum lumen aperto cælo veniens, totum cerebrum meum transfudit, & totum cor totumq; pectus meum velut flamma non tamen ardens ſed calens ita inflammauit, vt ſol rem aliquam calefacit ſuper quam radios ſuos immittit. Et repente intellectum expoſitionis librorum videlicet Pſalterij, Euangeliorum & aliorum Catholicorum tam veteris quam noui teſtamenti voluminum ſapiebam: non autem interpretationem verborum textus eorum, nec diuiſionem ſyllabarum, nec cognitionem caſuum aut temporum callebam. Virtutem autem myſteriorum, ſecretarum & admirandarum viſionum à puellari ætate, ſcilicet à tempore illo cum quinquennis eſſem vſque ad præſens tempus, mirabili modo in me ſenſeram, ſicut & adhuc, quod tamen nulli hominum exceptis quibuſdam paucis & religioſis qui in eadem conuerſatione viuebant qua & ego eram, manifeſtaui: ſed interim vſque ad id temporis quo illud Deus ſua gratia manifeſtari voluit, ſub quieto ſilentio compreſſi. Viſiones vero quas vidi, non eas in ſomnis, nec dormiens, nec in phreneſi, nec corporeis oculis aut auribus exterioris hominis, nec in abditis locis percepi: ſed eas vigilans, circumſpiciens in pura mente oculis & auribus interioris hominis, in apertis locis ſecundum voluntatem Dei accepi. Quod quomodo ſit, carnali homini perquirere difficile eſt. Sed puellari meta tranſacta, cum ad præfatam ætatem perfectæ fortitudinis perueniſſem, audiui vocem de cælo dicentem: Ego lux viuens, & obſcura illuminans, hominem quem volui, & quem mirabiliter ſecundum quod mihi placuit excuſſi in magnis mirabilibus vltra modum antiquorum hominum qui in me multa ſecreta viderunt poſui: ſed in terram ſtraui illum, vt ſe non erigeret in vlla elatione mentis ſuæ. Mundus quoque non habuit in eo gaudium, nec delectationem, nec exercitationem in rebus illis quæ ad ipſum pertinent quia eum de pertinaci audacia abſtraxi, timorem habentem, & in laboribus ſuis pauentem. Ipſe enim in medullis & in venis carnis ſuæ doluit, conſtrictum animum & ſenſum habens, atque multam paſſionem corporis ſufferens, ita quod in eo nulla ſecuritas habitauit ſed in omnibus cauſis ſuis ſe culpabilem æſtimauit. Nam ruinas cordis eius circumſepſi, ne mens ipſius per ſuperbiam aut per vanam gloriam ſe eleuaret, ſed magis in omnibus his timorem

Digitized by Google

morem & dolorem quam gaudium aut petulantiam ſentiret. Vnde in amore meo ſcrutatus eſt in animo ſuo, vbi illum inueniret qui viam ſalutis curreret. Et quendam inuenit & eum amauit, agnoſcens quod fidelis homo eſset & ſimilis ſibi in aliqua parte laboris illius qui ad me tendit: tenenſque eum ſimul cum illo in omnibus his per ſupernum ſtudium contendit, vt abſconſa miracula mea reuelarentur. Et idem homo ſuper ſemetipſum ſe non extulit, ſed ad illum in aſcenſionem humilitatis & in intentione bonæ voluntatis quem inuenit, ſe in multis ſuſpirijs inclinauit. Tu ergo ô homo qui hæc non in inquietudine deceptionis, ſed in puritate ſimplicitatis accipis ad manifeſtationem abſconditorum directa, ſcribe quæ vides & audis.

Sed ego quamuis hæc viderem & audirem, tamen propter dubietatem & malam opinionem & propter diuerſitatem verborum hominum, tam diu non in pertinacia ſed in humilitatis officio ſcribere recuſaui, quouſque in lectum ægritudinis, flagello Dei depreſſa caderem: ita quod tandem multis infirmitatibus compulſa, teſtimonio cuiuſdam nobilis & bonorum morum puellæ & hominis illius quem oculte (vt præfatum eſt) quæſieram & inueneram, manus ad ſcribendum appoſui. Quod dum facerem, altam profunditatem expoſitionis librorum (vt prædixi) ſentiens, viribuſque receptis de ægritudine me erigens, vix opus iſtud decem annis conſumans ad finem perduxi. In diebus autem Henrici Maguntini Archiepiſcopi & Conradi Romanorum regis & Cunonis Abbatis in monte beati Diſibodi pontificis, ſub Papa Eugenio, hæ viſiones & verba facta ſunt. Et dixi & ſcripſi hæc, non ſecundum adinuentionem cordis mei aut vllius hominis, ſed vt ea in cæleſtibus vidi, audiui, & percepi per ſecreta myſteria Dei. Et iterum audiui vocem de cælo mihi dicentem: Clama ergo, & ſcribe ſic.

LIBER I.

Digitized by Google

LIBER I.

CAPVT PRIMVM.

VISIO PRIMA.

1 VIDI quaſi montem magnum, ferreum colorem habentem: & ſuper ipſum quendam tantæ claritatis ſedentem, vt claritas ipſius viſum meum hebetaret: à quo ex vtraque parte ſui, lenis vmbra velut ala miræ latitudinis & longitudinis porrigebatur. Et ante ipſum ad radicem eiuſdem montis quædam imago vndique plena oculis ſtabat, cuius nullam humanam formam præ oculorum multitudine diſcernere valebam: & ante iſtam, imago alia puerilis ætatis pallida veſte ſed albis calceamentis induta: ſuper cuius caput tanta claritas de eo qui ſuper montem ipſum ſedebat, deſcendit; vt faciem eius intueri non valerem: ſed ab eodem, qui ſuper montem illum ſedebat, multæ viuentes ſcintillæ prodibant, quæ eaſdem imagines magna ſuauitate circumuolabant. In ipſo autem monte quaſi plurimæ feneſtellæ cernebantur, in quibus velut capita hominum, quædam pallida, & quædam alba apparuerunt. Et ecce, qui ſuper montem ſedebat, fortiſſima & penetrantiſſima voce clamabat, dicens: O homo fragilis, puluis de puluere terræ, & cinis de cinere, clama & dic de introitu incorruptæ ſaluationis; quatenus ij erudiantur, qui medullam ſcripturarum videntes, eam nec dicere, nec prædicare volunt, quia tepidi & hebetes ad conſeruandam iuſtitiam Dei ſunt: quibus clauſuram myſteriorum reſera, quam ipſi timidi in abſcondito agro ſine fructu celant. Ergò in fontem abundantiæ ita dilatare, & ita in myſtica eruditione efflue, vt illi ab effuſione irrigationis tuæ concutiantur, qui te propter præuaricationem Euæ volunt contemptibilem eſſe. Nam tu acumen huius profunditatis ab homine non capis, ſed à ſuperno & tremendo iudice illud deſuper accipis, vbi præclara luce hæc ſerenitas inter lucentes fortiter lucebit. Surge ergò, clama & dic, quæ tibi fortiſſima virtute diuini auxilij manifeſtantur: quoniam ille, qui omni creaturæ ſuæ potenter & benignè imperat, ipſum timentes & ipſi ſuaui dilectione in ſpiritu humilitatis famulantes, claritate ſupernæ illuſtrationis perfundit, & ad gaudia æternæ viſionis in via iuſtitiæ perſeuerantes perducit.

2 Vnde etiam vt vides mons iſte magnus ferreum colorem habens, deſignat fortitudinem & ſtabilitatem æternitatis regni Dei: quæ nullo impulſu labentis mutabilitatis poteſt exterminari, & ſuper ipſum quidam tantæ claritatis ſedens, vt claritas ipſius viſum tuum hebetaret, oſtendit in regno beatitudinis, ipſum qui in fulgore indeficientis ſerenitatis toti orbi terrarum imperans ſuperna diuinitate, humanis mentibus incomprehenſibilis eſt. Sed ab vtraque parte ſui lenis vmbra velut ala miræ latitudinis & longitudinis extenditur: quod eſt & in admonitione & in caſtigatione beatæ defenſionis ſuauis & lenis protectio, ineffabilem iuſtitiam in perſeuerantia verę æquitatis iuſtè & piè demonſtrans. *Quid mōs. Quis ſedēs. Quid vmbra.*

3 Et ante ipſum ad radicem eiuſdem montis quędam imago vndique plena oculis ſtat: quia coram Deo in humilitate regnum Dei inſpiciens timore domini vallatus perſpicuitate bonę & iuſtę intentionis ſtudium & ſtabilitatem ſuam in hominibus exercet, ita quod eius nullam humanam formam prę ipſis oculis diſcernere vales: quoniam omnem obliuionem iuſtitiæ Dei, quam ſæpius homines in tædio mentis ſuæ ſentiunt, per acutiſſimam aciem inſpectionis ſuæ ita abiicit: quod mortalis inquiſitio vigilantiam eius in debilitate ſua non diſcutit. *Quid imago plena oculis.*

4 Vnde & ante iſtam, imago alia puerilis ætatis, pallida tunica, ſed albis calceamentis induta apparet: quia præcedente timore Domini, illi qui pauperes ſpiritu ſunt, ſubſequuntur: quoniam timor Domini in deuotione humilitatis beatitudinem *Quid puerilis imago.*

nem paupertatis ſpiritûs fortiter tenet, quæ non iactantiam nec elationem cordis appetit, ſed ſimplicitatem & ſobrietatem mentis diligit: non ſibi ſed Deo velut in pallore ſubiectionis iuſta opera ſua quaſi indumentum pallidæ tunicæ tribuens, & candida veſtigia filij Dei fideliter ſubſequens. Super cuius caput tanta claritas de ſedente ſuper montem deſcendit, vt faciem eius intueri non poſſis; quia poteſtatem & fortitudinem beatitudinis eius ſerenitas viſitationis illius, qui omni creaturæ laudabiliter imperat, tantam infundit, vt multitudinem ipſius mortali & infirma conſideratione capere non valeas: quoniam & ille qui cœleſtes diuitias habet, paupertati humiliter ſe ſubdidit.

Quid ſcintillæ. 5 Sed quòd ab eodem qui ſuper montem illum ſedet, multæ viuentes ſcintillæ exeunt, quæ eaſdem imagines magna ſuauitate circumuolant, hoc eſt, quòd ab omnipotente Deo diuerſæ & fortiſſimæ virtutes in diuina claritate fulgentes veniunt, quæ illos qui Deum veraciter timent, & qui paupertatem ſpiritûs fideliter amant, ſuo adiutorio & cuſtodia circumdantes ardenter amplectuntur & deliniunt.

Quid feneſtellæ. 6 Vnde & in ipſo monte quaſi plurimæ feneſtellæ videntur, in quibus velut capita hominum quædam pallida, & quædam alba apparent; quia in ſumma altitudine, profundiſſimæ & perſpicaciſſimæ agnitioni Dei nec celari, nec abſcondi poſſunt ſtudia actuum hominum, cùm & teporem & candorem in ſemetipſis ſæpiſſimè demonſtrent: quoniam & modò homines & in cordibus & in factis ſuis fatigati in contumelia dormitant, modò exſuſcitati in honore euigilant: quemadmodum Salomon in voluntate mea teſtatur, dicens: *Egeſtatem operata eſt manus remiſſa, manus autem fortium diuitias parat.*

7 Quòd dicitur, debilem & pauperem ſe homo ille fecit, qui noluit iuſtitiam operari, nec iniquitatem delere, nec debitum remittere, vbi à mirabilibus operum beatitudinis otioſus permanſit. Qui autem operatur fortiſſima opera ſalutis, viam veritatis currens, fontem ſalientis gloriæ capit, in quo pretioſiſſimas diuitias in terra & in cœlo ſibi parat. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto & pennas in fide habet, ille admonitionem meam non tranſgrediatur, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

VISIO SECVNDA.

1 DEINDE vidi velut maximam multitudinem viuentium lampadarum, multam claritatem habentium, quæ igneum fulgorem accipientes, ſereniſſimum ſplendorem adeptæ ſunt. Et ecce lacus multæ latitudinis & profunditatis apparuit, os velut os putei habens, & igneum fumum cum multo fœtore euomens; de quo etiam teterrima nebula exhalans, ad finem vſque quaſi viſu imperceptibilem attigit: & in quadam clara regione candidam nubem, quæ de pulchra hominis forma plurimas ſtellas in ſe continens exierat, afflauit; & illam ac eandem hominis formam, ex illa regione eiecit. Quo facto lucidiſſimus ſplendor regionem illam circumdedit, & ita omnia elementa mundi, quæ prius in magna quiete conſtiterant, in maximam inquietudinem verſa, horribiles terrores oſtenderunt. Et iterum audiui illum, qui mihi prius locutus fuerat, dicentem: Deum fideli deuotione ſubſequentes, & in dilectione eius digno amore ardentes, à gloria ſupernæ beatitudinis nullo impulſu iniuſtitiæ territi abſtrahuntur: cùm illi, qui Deum fictè attendunt, non ſolùm ad maiora non promoueantur; ſed etiam ab iis, quæ ſe habere fallaciter putant, iuſta examinatione deiiciantur.

2 Quod & hæc maxima multitudo viuentium lampadarum, multam claritatem habentium, oſtendit; quæ eſt plurimus exercitus ſupernorum ſpirituum, in beata vita fulgentium, ac in multo decore & ornatu exiſtentium: quoniam cùm a Deo creati ſunt, non ſuperbam elationem arripuerunt, ſed in diuino amore fortiter perſtiterunt. Nam ipſi igneum fulgorem accipientes, ita ſereniſſimum ſplendorem adepti ſunt: quia cùm Lucifer cum ſuis ſuperno creatori rebellari conaretur, iſti zelum Dei in caſu illius & illi conſentientium habentes, vigilantiam diuinæ dilectionis induerunt, cùm illi cæcitatem ignorantiæ, quâ Deum ſcire noluerunt, incurrerunt. Quomodo? In caſu diaboli in illis Angelicis ſpiritibus qui cum Deo in rectitudine perſeuerauerunt, maxima laus exorta eſt, quoniam illuminati viſu perſpicaciter agnouerunt, quòd Deus immobilis, ſine vlla mutatione vllius mutabilitatis in potentia ſua perſeuerat, ita quòd à nullo bellatore ſuperari poterit. Et ita in amore eius exardeſcentes, & in rectitudine perſeuerantes, omne domicilium iniuſtitiæ contempſerunt. *Quid multitudo lampadarum.*

3 Sed Lucifer, qui ob ſuperbiam ſuam de cœleſti gloria eiectus eſt, in initio creationis ſuæ talis ac tantus extitit, quòd nullum defectum nec in decore nec in fortitudine ſua ſenſit. Vnde cùm decorem ſuum inſpiceret, & cùm vim fortitudinis ſuæ in ſemetipſo conſideraret, ſuperbiam inuenit, quæ ipſi promiſit, vt inciperet quod vellet, quia perficere poſſet quod incepiſſet. Et videns locum vbi ſe collocare poſſe putauit, ibi decorem & fortitudinem ſuam oſtendere volens, in ſemetipſo ſic dicebat: Volo fulgere illic, quemadmodum & iſte hic. Cui omnis acies eius aſcenſum dedit, dicens: Quod tu vis, hoc & nos volumus. Et cùm in ſuperbiam elatus illud perficere vellet quod cogitauerat, zelus Domini ſe extendens in ignea nigredine illum cum omni comitatu ſuo deiecit, ita quòd ipſi opaci contra fulgorem, & turbidi contra ſerenitatem quam habuerant, effecti ſunt.

4 Quid eſt hoc? Quia ſi Deus præſumptionem illo-

Digitized by Google

illorum non deieciſſet, iniuſtus eſſet; quoniam illos foueret, qui integritatem diuinitatis diuidere volebant: ſed eos deiecit, & impietatem eorum ad nihilum redegit: ſicut etiam & omnes à conſpectu claritatis ſuæ aufert, qui ſe ipſi opponere conantur: vt ſeruus meus Iob oſtendit, dicens: *Lucerna impiorum extinguetur, & ſuperueniet eis inundatio, & dolores diuidet furoris ſui.* Erunt ſicut paleæ ante faciem venti, & ſicut fauilla quam turbo diſpergit.

5 Quòd dicitur. Gloria ſuperbientis nequitiæ ex falſa proſperitate, quaſi lumen honoris in voluntate carnis illorum procedens, qui Deum non timent (ſed qui illum in peruerſa impietate ſpernunt, contemnentes ſcire quòd nullus eos valeat expugnare, in igne ferocitatis ſuæ volentes exurere quæcunque aduerſantur) hæc in hora vltionis Dei velut terra conculcatur, & de ſuperno iudicio ſuper eoſdem impios cadet abiectio indignationis omnium quæ ſub cœlo ſunt, ita quòd & Deo & hominibus moleſti erunt. Vnde quia Deus non ſinit eos habere quod volunt, ideò vndique dolore macerati in homines bacchantur per rabiem inſaniæ ſuæ, cùm ardent hoc poſſidere quod Deus non permittit eos deglutire. Et cùm hoc modo à Deo recedunt, folis inutilibus rebus comparantur, ita quòd nec in Deo nec in hominibus quidquam boni facere vellent, de grano vitæ in præuidente oculo inſpectionis Dei abſciſi. Quapropter & huiuſmodi contritioni traduntur, qui in tepido ſapore iniqui rumoris diſſipantur, cùm ſuperuenientem imbrem Spiritus ſancti non ſuſcipiunt.

Quia lacus. 6 Sed lacus ille multæ latitudinis & profunditatis qui tibi apparet, eſt infernus, latitudinem vitiorum & profunditatem perditionum, vt vides, in ſe continens: os etiam velut os putei habens, & igneum fumum cum multo fœtore emittens: quia in voracitate ſua ſubmerſionem animarum tenens, cùm eis ſuauitatem & dulcedinem oſtendit, eas ad peruerſionem tormentorum peruerſa deceptione perducit, vbi ardet ignis cum ſuffuſione teterrima fumi, & cum ebulliente mortifero fœtore emanat: quoniam hæc dira tormenta diabolo & eum ſequentibus (qui ſe à ſummo bono auerterunt, nec illud ſcire aut intelligere curauerunt) præparata ſunt: vnde & ab omni bono deiecti ſunt, non quia illud neſcierunt, ſed quoniam illud in magna ſuperbia contempſerunt.

7 Quid eſt hoc? In deiectione diaboli hæ exteriores tenebræ, omne genus pœnarum in ſe habentes, poſiti ſunt: quia hi maligni ſpiritus, contra gloriam quæ ipſis præparata fuit, miſeriam diuerſarum pœnarum ſuſceperunt, & contra claritatem quam habuerunt, denſiſſimas tenebras induerunt. Quomodo? Cùm ſuperbus angelus vt coluber ſe ſurſum erexit, carcerem inferni accepit, quia eſſe non potuit vt vllus Deo præualeret. Et quomodo conueniens eſſet, vt in vno pectore duo corda eſſent, ſic nec in cœlo duo dij eſſe debuerunt. Sed quoniam idem diabolus cum ſuis ſuperbam præſumptionem arripuit: ideò lacum perditionis ſibi paratum inuenit. Sic & homines illi qui eos in actibus ſuis imitantur, participes pœnarum eorum ſecundùm merita ſua efficiuntur.

8 Sed quædam animæ ſunt, quæ cumulum damnationis habentes, à ſcientia Dei proiectæ ſunt: & ideò infernales pœnas ſine conſolatione ereptionis habebunt: quædam autem in obliuione Dei non exiſtentes, ſed in ſuperioribus examinationibus purgationem peccatorum ſuorum, in quæ prolapſæ ſunt, recipientes: tandem abſolutionem vinculorum ſuorum ſentiunt, ad requiem ereptæ peruenientes. Quid eſt hoc? Gehenna iis obuia eſt, qui Deum in obliuione cordis ſui ſine pœnitentia habent; cætera verò tormenta iis, qui quamuis mala opera faciant, tamen in iis vſque ad finem non perſeuerant, ſed tandem ad Deum in gemitibus ſuis reſpiciunt. Quapropter fideles diabolum fugiant, & Deum diligant, mala opera abiicientes, & bona cum virtute pœnitentiæ complentes: vt ſeruus meus Ezechiel per me inſpiratus hortatur, dicens: *Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.*

9 Quod dicitur: O vos homines, qui hactenus in peccatis iacuiſtis, recordamini Chriſtiani nominis veſtri, conuertentes vos ad viam ſalutis: & facite alia opera in fonte pœnitentiæ, qui prius feciſtis multa ſcelera in multis vitiis: & ita à mala conſuetudine veſtra ſurgentes, non deprimet vos in ruinam mortis iniquitas illa, in qua ſorduiſtis, quia illam in die ſaluationis veſtræ abieciſtis. Vnde etiam hoc modo gaudium Angelorum ſuper vos erit, quoniam à diabolo receſſiſtis, & ad Deum cucurriſtis, eum ſic melius in bonis actibus cognoſcentes, quàm prius cum ſciretis, cùm in irriſione antiqui ſeductoris fuiſtis.

10 Quod verò de eodem lacu teterrima nebula exhalans ad finem vſque quaſi viſu imperceptibilem attigit, hoc eſt, quòd de profundiſſima perditione diabolica fraus emanans ſerpentem virulentum, nefas fraudulentæ intentionis in ſe continentem ad decipiendum, hominem latenter inuaſit. *Quid nebula.* Quomodo? Quia cùm diabolus hominem in paradiſo vidit, cum magna indignatione exclamauit, dicens: O quis aſſequetur me in manſione veræ beatitudinis? Et ita in ſemetipſo ſciebat, quòd malitiam ſuam, quam in ſe habuit, nondum in alia creatura compleuerat, ſed Adam & Euam puerili innocentia in horto delitiarum degere videns, cum magno aſtu extulit ſe ad eos decipiendum per ſerpentem. Quare? Quoniam ſerpentem magis aſſimilari ſibi quàm aliud animal intellexit, ſtuduit vt in doloſitate illius hoc occultè perficeret, quod in forma ſua apertè complere non poſſet.

11 Vnde cùm Adam & Euam à vetita ſibi arbore ſe auertere & anima & corpore conſpexit, in ſemetipſo intellexit, eos ibi diuinum præceptum habere, & quòd in primo opere quod inciperent, ipſos facillimè deiiceret. Neſciebat enim arborem

Digitized by Google

rem illam vetitam eſſe, niſi quòd hoc ſecundùm probationem doloſæ interrogationis ſuæ, & ſecundùm reſponſa eorum agnouit. Quapropter in ipſa clara regione candidam nubem (quæ de pulchra forma hominis plurimas ſtellas in ſe continens exierat) per nebulam teterrimam afflauit, quoniam in eodem amœnitatis loco Euam innocentem animum habentem (quæ de innocente Adam omnem multitudinem humani generis in præordinatione Dei lucentem in ſuo corpore geſtans ſumpta fuerat) per ſeductionem ſerpentis ad deiectionem eius diabolus inuaſit. Cur hoc? Quia ſciebat mulieris mollitiem faciliùs vincendam quàm viri fortitudinem, videns etiam quòd Adam in charitate Euæ tam vehementer ardebat, vt ſi ipſe Euam viciſſet, quicquid illa Adæ diceret, Adam illud perficeret. Vnde & diabolus illam & formam hominis ex illa regione eiecit: quin idem antiquus ſeductor Euam atque Adam de ſede beatitudinis ſua deceptione expellens, in tenebras ſubuerſionis detruſit. Quomodo? Videlicet Euam primùm ſeduxit, vt ipſa Adæ blandiret, quo ei aſſenſum præberet: quia ipſa citiùs Adam quàm alia creatura ad inobedientiam perducere potuit, quoniam de coſta illius facta fuerat. Quapropter mulier virum citiùs deiicit, cùm ille eam non abhorrens, verba eius facilè aſſumit.

12 Verùm vt non puero ſed perfecto viro ſcilicet Adæ perfecta mulier data eſt, ita etiam modò, cùm vir in ætate perfecta fertilis eſt, perfecta ei mulier coniungenda eſt: velut cùm arbor flores incipit emittere, debita cultura ei adhibenda eſt. Nam de coſta inſito calore & humore Adæ, Eua formata eſt: ac ideò nunc de fortitudine viri & de calore eius ſemine ſuſcepto mulier intendit prolem in mundm producere: vir enim ſeminator exiſtit, mulier autem ſuſceptrix ſeminis eſt: vnde & mulier ſub poteſtate viri manet, quoniam vt duritia lapidis ad teneritudinem terræ eſt, ita etiam & fortitudo viri ad mollitiem mulieris. Quòd autem prima mulier de viro formata eſt, hoc eſt coniunctio deſponſationis mulieris ad virum. Et hoc ſic intelligendum eſt. Coniunctio iſta non eſt vanè neque in obliuione Dei exercenda; quia qui mulierem de viro tulit, coniunctionem iſtam benè & honeſtè inſtituit, videlicet carnem de carne formans. Quapropter vt Adam & Eua caro vna extiterunt, ſic & nunc vir & mulier caro vna in coniunctione charitatis ad multiplicandum genus humanum efficiuntur. Et ideò perfecta charitas in his duobus eſſe debet, quemadmodum & in illis prioribus. Adam enim vxorem ſuam culpare poſſet, quòd ei conſilio ſuo mortem intulit: ſed tamen eam non dimiſit quamdiu in hoc ſæculo vixit, quoniam illam ſibi per diuinam potentiam datam eſſe cognouit. Vnde propter perfectam charitatem non relinquat homo vxorem ſuam, niſi propter rationabilem cauſſam illam, quam ſibi fidelis Eccleſia proponit. Nec omninò diuiſio in illis fiat, niſi ambo vna mente in filium meum voluerint reſpicere, ſic in ardenti amore illius dicentes: Volumus mundum relinquere, & illum ſequi, qui pro nobis paſſus eſt. Quòd ſi hi duo in vna deuotione diſſentiunt, vt mundum relinquant; tunc ſe omninò ab inuicem non ſeparent: quia vt ſanguis à carne ſeparari non poteſt, quamdiu ſpiritus in illa manet; ita nec maritus nec vxor ſe ab inuicem diuidant, ſed ſimul in vna voluntate ambulent. Sed ſi ibi in fornicatione præuaricatio legis aut in viro aut in muliere eſt, tunc aut à ſemetipſis, aut à ſacerdotibus ſuis publicati, cenſuram ſpiritalis magiſterij, ſecundùm quod iuſtum eſt, ſuſtinebunt. Maritus autem de vxore & vxor de marito coram Eccleſia & Prælatis ipſius de tranſgreſſione coniunctionis ſuæ ſecundùm iuſtitiam Dei conqueretur; non tamen ita vt maritus aut vxor aliam copulam quærat, ſed ipſi aut ſimul in rectitudine coniunctionis permanebunt, aut ſe ab huiuſmodi coniunctione ſimul abſtinebunt, iuxta id quod eis per diſciplinam Eccleſiaſticæ inſtitutionis demonſtratur: nec ſe viperea laceratione dilaniabunt, ſed pura dilectione diligent: quoniam & vir & mulier eſſe non poſſunt, niſi iſta copulatione procreati, quemadmodum Paulus amicus meus teſtatur, dicens: *Sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem, omnia autem ex Deo.*

13 Quòd dicitur: Mulier propter virum creata eſt, & vir propter mulierem factus eſt: quoniam vt illa de viro, ita & vir de illa, ne alterum ab altero diſcedat in vnitate natorum ſuorum: quia in vno opere, vnum operantur: quemadmodum aër & ventus opera ſua inuicem complicant. Quomodo? Aër à vento mouetur, & ventus aëri implicatur, ita quòd in ambitu eorum omnia virentia illis ſubdita ſunt. Quid eſt hoc? Mulier viro & vir mulieri in opere filiorum cooperatur: vnde maxima crimina ibi ſunt, vbi fornicatio in diebus creationis filiorum diuiſionem facit, quoniam proprium ſanguinem de fundamento loci ſui vir & mulier ibi abſcindunt, in alienum locum eum abiicientes. His certè fraudulentia diaboli & ira Dei relinquetur, quia fœdus illud præuaricati ſunt, quod ipſis Deus conſtituit. Quapropter, væ ipſis, quando peccata ipſorum eis non remittuntur. Sed quamuis vir & mulier in natis ſuis, vt oſtenſum eſt, ſibi cooperentur; omnia tamen, videlicet tam vir quàm mulier & cæteræ creaturæ, ex diuina diſpoſitione & ordinatione ſunt: quoniam Deus ea ſecundùm voluntatem ſuam fecit.

14 Ante incarnationem autem filij mei quidam in antiquo populo plurimas vxores ſecundùm voluntatem ſuam ſimul habebant, quia nondum apertæ demonſtrationis prohibitionem inde audierant, quam filius meus in mundum veniens oſtendit rectiſſimo ordine huius copulationis in marito & vxore quamdiu in hac vita ſpirarent ſecundùm coniunctionem Adæ & Euæ propalatam: quoniam coniunctio hæc non ſecundùm voluntatem hominis, ſed ſecundùm timorem Dei exercenda eſt: quia meliùs eſt rectum coniugium iuxta diſpoſitionem Eccleſiaſticæ diſcretionis ha-

Digitized by Google

habere, quàm fornicationem appetere: cùm tamen vos homines hoc negligentes, veſtram libidinem non ſolùm ſecundùm homines ſed etiam ſecundùm pecora exerceatis. Fides autem recta & pura dilectio agnitionis Dei inter maritum & vxorem ſit, ne ſemine eorum diabolica arte polluto diuina vltio ipſos percutiat, cùm ſeinuicem mordentes dilaniant, & cùm ſemina ſua inhumanè ſecundùm petulantiam pecorum ſeminant. Vnde cùm inuidia vipereo more eos cruciat, & cùm maculoſa ſuperfluitas ſeminis ipſorum abſque timore Dei & abſque humana diſciplina in ipſis eſt: frequenter ad caſtigationem huius peruerſitatis ipſorum recto iudicio Dei, qui ex ipſis naſcuntur ad contrarietatem in membris ſuis deſtituuntur, & à proſperitate vitæ ſuæ deiiciuntur, niſi pœnitentiam illorum ſuſcipiens, placabilem me iſtis oſtendam. Nam qui in pœnitentia peccatorum ſuorum me inuocauerint: pœnitentiam ipſorum propter amorem filij mei ſuſcipiam: quoniam qui digitum ſuum ad me pœnitendo leuauerit, id eſt, qui gemitum cordis ſui ad me in pœnitentia extenderit, dicens: Peccaui Domine coram te: pœnitentiam illam mihi filius meus oſtendit, qui Sacerdos ſacerdotum eſt: quia pœnitentia quæ ſacerdotibus in amore filij mei offertur, purgationem peccatorum eam facientibus concedit. Vnde pœnitentiam ſuam dignè facientes à maxilla diaboli exeunt homines, quoniam ille hamum diuinæ potentiæ deglutire volens, iuxta illam, ſuam fortiter vulnerauit; vbi etiam nunc fideles animæ à perditione tranſeuntes ad ſaluationem perueniunt. Quomodo? Quia ſacerdotes in altari inuocatores nominis mei exiſtentes, confeſsionem populorum ſuſcipient, vbi eis remedium ſalutis demonſtrabunt. Quapropter vt Deum placabilem habeant, ſemen ſuum in diuerſitate vitiorum non contaminent: quoniam qui in fornicatione vel in adulterio ſemen ſuum eiiciunt, filios ſuos qui hoc modo ex ipſis naſcuntur negligentiores reddunt. Quomodo? Qui puro limo lutum vel ſtercus admiſcet, nunquid vas ſtabile facit? Sic qui ſemen ſuum in fornicatione vel adulterio contaminat: nunquid filios fortitudinis gignit? Sed multi ex iis in diuerſitate morum ac medullarum ſuarum laborant; multi autem ex eis prudentes & ad ſæculum & ad Deum efficiuntur. Et cùm his cœleſtis Hieruſalem impletur: cum ipſi vitia deſerentes & virtutes amantes in caſtitate ac in magnis laboribus filium meum imitantur, martyrium ipſius in corpore ſuo ſecundùm paſsibilitatem ſuam geſtantes. Vbi autem infantes de homine naſci nolo, ibi viriles vires ſeminis aufero, ne in ventre matris coagulentur, quemadmodum etiam terræ fructiferas vires denego: vbi hoc iuſto iudicio meo facere volo. Sed quid miraris, ô homo, quòd in adulteriis & in cæteris huiuſmodi criminibus infantes naſci permitto? iudicium meum iuſtum eſt. Nam à lapſu Adæ non inueni in humano ſemine iuſtitiam quæ in eo eſſe debuit, vbi eam diabolus in guſtu pomi fugauerat: idcirco miſi filium meum in mundum ſine vllo peccato de virgine natum: quatenus in ſanguine ſuo, cui nulla pollutio carnis inerat, diabolo ſpolia illa quæ in homine rapuerat, auferret.

15 Nam nec homo conceptus in peccato, nec Angelus tegmen carnis non habens, hominem in peccatis iacentem, & corporali grauedine laborantem, à diabolica poteſtate eripere potuit: præter illum qui ſine peccato veniens & corpus mundum ſine peccato habens, eum ſua paſsione liberauit. Vnde homines, quamuis in peccatis nati ſint, tamen eos ad ſupernum regnum colligo, cùm illud fideliter quærunt. Electos enim meos nulla peruerſitas mihi abſtrahere poteſt, vbi ſapientia teſtatur, dicens: *Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum mortis.*

16 Quod dicitur. Illorum qui viam rectitudinis complectuntur, animæ cum deuoto affectu in operibus ſuperni auxiliatoris ſunt; ita vt propter bona opera quibus cœleſtem beatitudinem in altitudine iuſtitiæ lucrifaciunt, non confringat illos cruciamentum perditionis, quia verum lumen eos in timore & in amore Dei paſcit. Sed poſtquam Adam & Eua de loco amœnitatis expulſi ſunt, opus concipiendi & pariendi filios in ſemetipſis cognouerunt: & ita de inobedientia ſua in mortem cadentes dulcedinem peccati conceperunt, cùm ſe poſſe peccare cognouerunt. Sed ipſi hoc modo rectam conſtitutionem meam in libidinem peccati vertentes, cùm commotionem venarum ſuarum non in dulcedine peccati ſed in amore filiorum ſcire deberent, eam diabolica ſuggeſtione in libidinem dederunt: quia innocentiam geniture ſuæ perdentes, illam in peccatum miſerunt. Vnde quoniam hoc non ſine diabolica perſuaſione peractum eſt, idcirco & idem diabolus ad hoc opus iacula ſua emiſit, ne ſine ſuggeſtione ipſius perficiatur, cùm dixit: Mea fortitudo in conceptu hominum eſt, & idcircò homo meus eſt. Et videns quòd homo particeps pœnarum ſuarum eſſe debuit, quia ei conſenſerat, iterum in ſemetipſo dicebat. Fortiſsimo Deo omnes iniquitates contrariæ ſunt, quoniam omninò iniuſtus non eſt. Et hoc idem deceptor in corde ſuo maximum ſigillum poſuit, videlicet quòd homo, qui ſibi ſponte conſenſerat, ipſi auferri non poſſet. Quapropter ſecretum conſilium in me fuit, vt filium meum ad redemptionem hominũ mitterem, quatenus cœleſti Hieruſalem redderetur homo. Et huic conſilio nulla iniquitas reſiſtere potuit, cùm filius meus in mundum veniens, omnes ad ſe collegit qui ipſum audire & imitari peccata deſerendo volebant. Ego enim iuſtus & rectus ſum nullam volens iniquitatem; quam tu, ô homo, amplecteris, cùm te malum poſſe facere cognoſcis. Nam Lucifer & homo, in initio creationis ſuæ mihi rebellare tentauerunt, & ſtare non potuerunt, de bono cadentes & malum eligentes. Lucifer autem totum malum comprehendit, & omne bonum abiecit; nec illud omninò guſtauit, ſed in mortem cecidit. Adam verò bonũ guſtauit cùm obedientiam ſuſcepit, ſed malum concupiuit, & in concupiſcentia ſua illud perfecit, cùm inobe-

Digitized by Google

diens Deo extitit. Quod quare factum ſit, non eſt à te, ô homo, perquirendum: vel quid ante conſtitutionem ſæculi fuerit, vel quid poſt nouiſſimum diem futurum mortalis homo ſcire non poteſt, ſed ſolus Deus hoc nouit: niſi quantum illud electos ſuos Deus ſcire permittit. Sed & fornicatio illa quæ ſe communem hominibus facit: abominabilis coram me eſt: quia ab initio maſculum & fœminam in honeſtate, & non in turpitudine conſtitui. Vnde illi hypocritæ qui dicunt ſibi licitum eſſe ſecundùm appetitum pecorum fornicari cum quocunque voluerint: indigni oculis meis ſunt, quoniam honorem & altitudinem rationalitatis ſuæ deſpicientes in pecora reſpiciunt, & ſe illis ſimiles faciunt: væ illis qui ſic viuentes, in hac turpitudine perſeuerant.

17 Nec etiam volo vt notitia ſanguinis in coniugio ſe commiſceat, vbi ardor amoris in conſanguinitate nondum attenuatus eſt: ne impudens amor in recordatione conſanguinitatis ibi oriatur: ſed ſanguis alienæ ſtirpis conueniat: qui iam nullam notitiam conſanguinitatis in ſe ardere ſentit, quatenus humana diſciplina in opere ſuo ſit.

18 Quia lac ſemel vel bis coctum ſaporem ſuum non perdidit: cùm ſeptima vel octaua vice coagulatum & coctum vires ſuas deferens iam delectabilem ſaporem non niſi in neceſſitate habeat. Et vt notitia conſanguinitatis in propria coniuge neſcienda eſt; ita etiam & notitia conſanguinitatis prioris coniugis in aliena copula abhorrenda eſt: nec ſe homo ad huiuſmodi copulam coniungat: ſicut & Eccleſia per Doctores ſuos prohibet, qui ipſam in multa ſollicitudine & honore ſtabilierunt.

19 Quòd autem in veteri Teſtamento homines in conſanguinitate ſanguinis ſui præcepto legis coniuncti ſunt, hoc propter duritiam illorum factum eſt, vt inuicem pacem haberent: & vt tam firma charitas in eis eſſet, ne tribus diuiſæ coniunctioni Gentilium ſe miſcentes fœdus meum infringerent, vſque dum illud tempus venit, in quo filius meus plenitudinem charitatis afferens, coniunctionem conſanguinitatis carnalis copulę in alienã proſapiam cum pudore verecundiæ transtulit. Vnde quoniam ſponſa eiuſdem filij mei vinculum timoris mei & rectam iuſtitiam in ſancto baptiſmate modò ſuſcepit; idcircò etiam huiuſmodi conſanguinitatis coniunctio nunc à ſe longè ſit, quia fornicatio ſine verecundia & ſine moderatione libidinis in amplexibus viri & mulieris in noto ſanguine magis quàm in alieno ad turpe opus accenderetur. Ego enim opus iſtud per hunc hominem ediſſero: cui illud in homine ignotum eſt, & qui ſermonem iſtum non ab homine ſed à ſcientia Dei accepit. Sed quid nunc?

20 Cùm autem maſculus in forti ætate eſt, ità quòd venæ illius ſanguine plenę ſunt; tunc fertilis in ſemine ſuo eſt, tunc mulierem in deſponſatione legitimæ inſtitutionis ſibi accipiat, quę etiã in feruenti ætate exiſtens ſemen illius cum verecundia ſuſcipiat, & illi prolem in via rectitudinis gignat.

21 Sed vir ante annos fortitudinis ſuæ ſemen ſuum in ſuperfluitate libidinis non eiiciat: quia hoc probatio peccati ſuggerente diabolo eſt, ſi ſemen ſuum in concupiſcentia libidinis ſeminare tentauerit, antequam ipſum ſemen rectam coagulationem in feruente calore habere poſsit. Et cùm vir iam fortiſsimus in generationis opere eſt: tunc vires ſuas ſecundùm quod poteſt in illo tempore non exerceat: quoniam ſi tunc ad diabolum reſpicit, opus diabolicum operatur, corpus etiam ſuum contemptibile faciens, quod omninò illicitum eſt. Vir autem ſecundùm quod eum humana natura docet: in fortitudine caloris & in abundantia ſeminis ſui rectum iter in vxore ſua quærat, & hoc cum humana diſciplina ob ſtudium filiorum faciat. Sed nolo vt idem opus fiat in ſeparatione mulieris, cum iam fluxum ſanguinis ſui patitur: quod eſt apertio occultorum membrorum vteri eius, ne fluxus ſanguinis eius ſuſceptum ſemen maturum effundat, & ita ſemen effuſum pereat: ſe enim tunc mulier in dolore & in carcere poſitam videt: portionem ſcilicet doloris partûs ſui tangens: ſed hoc tempus doloris in muliere non damno: quoniam illud Euæ dedi, quando in guſtu pomi peccatum concepit, vnde & mulier in hoc tempore in magno miſericordiæ ſubſidio leuanda eſt: ipſa autem ſe contineat in abſcondito diſciplinæ: non autem ita vt in abſeſſu templi mei ſe arceat, ſed fideli permiſsione ipſum in officio humilitatis pro ſalute ſua ingrediatur. Quia autem ſponſa filij Dei ſemper integra eſt: vir apertis vulneribus, ſi integritas membrorum eius in tactu percuſsionis diuiſa eſt, templum meum niſi cum timore magnę neceſsitatis non intrabit, ne videatur: ſicut integra membra Abel, qui templum Dei fuit: Cain frater ſuus crudeliter fregit.

22 Sed & mulier, cùm prolem pepererit fractis occultis membris ſuis, templum meum non niſi ſecundùm legem per me ſibi datam ingrediatur: quatenus ſancta ſacramenta eiuſdem templi mei ab omni pollutione & dolore viri & mulieris inuiolabilia ſint: quia filium meum puriſsima virgo genuit: quæ integra abſque vllo vulnere peccati fuit. Locus enim, qui in honore vnigeniti mei conſecratus eſt, integra omni corruptione liuoris ac vulneris eſſe debet: quoniam idem vnigenitus meus integritatem virginei partûs in ſe nouit: vnde & mulier quæ integritatem virginitatis ſuæ cum viro corrupit: in liuore plagæ ſuæ qua corrupta eſt ab ingreſſu templi mei ſe contineat, vſque dum plaga vulneris ipſius ſanetur, ſecundùm quod Eccleſiaſtica diſciplina ipſi de eadem cauſa certiſsimè demonſtrat. Nam cùm filio meo in ligno crucis ſponſa ipſius coniuncta fuiſſet: ipſa vſque dum filius meus diſcipulis ſuis præcepit vt veritatem Euangelij per totum mundum diſſeminarent in occulto ſe continuit, ac deinde apertè ſurrexit & gloriam ſponſi ſui in regeneratione ſpiritûs & aquæ palàm prædicauit. Sic & virgo quæ viro coniungitur faciat, cum pudica ſcilicet verecundia vſque ad tempus illud quod ſibi Eccleſiaſtica cenſura proponit, in occulto maneat: & hoc peracto de occultatione ſua ſe transferens ad dilectionem ſponſi ſui apertè procedat.

No-

Digitized by Google

23 Nolo etiam vt prędictum opus viri ac mulieris exerceatur cùm iam radix infantuli in muliere poſita eſt: ne coagulatio infantuli ſuperfluo & perdito ſemine polluatur vſque ad purgationem partus ipſius: quod iterum ob amorem filiorum in rectitudine & non in petulantia fieri non prohibetur. Sic genus humanum in procreatione ſua in honeſtate humanæ diſciplinæ procedere poſitum eſt: & non ſicut vaniloquium ſtultorum hominum clamat dicentium ſibi licitum eſſe libidinem ſuam ſecundum voluntatem ſuam exercere, dicentes: Quomodo poſſumus nos tam inhumanè continere? O homo ſi reſpicis ad diabolum: ipſe te ad omne malum excitat & mortifero veneno ſuo interficit: ſi autem ad Deum oculos leuas: ipſe tibi adiutorium præbet & te caſtum facit. Nonne in opere tuo magis libidinem quam caſtitatem appetis? Mulier viro ſubiecta eſt in qua ipſe ſemen ſuum ſeminet: ſic etiam terram operatur vt fructum afferat. Nunquid vir terram operatur: vt ſpinas & tribulos gignat? Nequaquam. ſed vt dignum fructum det. Ita etiam hoc ſtudium hominis in amore filiorum & non in petulantia libidinis eſſe debet. Ergo ô homines plorate & vlulate ad Deum veſtrum quem tam frequenter in peccatis veſtris contemnitis: cum in peſſima fornicatione ſemen veſtrum eijcitis: ibi non ſolum fornicatores ſed etiam & homicidæ exiſtentes. quia reſpectum Dei abijcitis & libidinem veſtram ſecundum voluntatem veſtram completis. Vnde et am diabolus in hoc opere ſemper perſequitur vos: ſciens quod magis concupiſcentiam veſtram appetitis quam gaudium filiorum inſpiciatis. Audite ergo qui in turribus Eccleſiæ eſtis. In fornicatione veſtra nolite me accuſare, ſed voſmetipſos inſpicite: quoniam cum ad diabolum curritis me contemnentes, illicita opera facitis, & ideo caſti eſſe non vultis: vt ſeruus meus Oſee de contaminato populo loquitur dicens. *Non dabunt cogitationes ſuas vt reuertantur ad Deum ſuū: quia ſpiritus fornicationis in medio eorū, & Deum non cognouerunt.*

24 Quod dicitur. Maligni homines Deum non cognoſcentes faciem cordis ſui abſcondunt non conuertentes eam in diuerſis inuolutionibus machinationis ſuæ, vt redeant ad veram claritatem, perſpicaci ſcilicet oculo non diſcernentes quæ Dei ſunt, ſed malum in ſemetipſis nutriunt: quoniam afflatio petulantis immundiciæ per diabolicam ſuggeſtionem virilem fortitudinem, quam in ſe habere deberent, emollit: non ſinens eos vt in Deum bonam conſcientiam ſuam ponant: cùm aduerſarius ipſos à vita fœlicitatis auertit.

25 Sed nunc ad amantiſſimas oues meas, quæ in corde meo plantatæ ſunt, me conuertam, ſemen caſtitatis exiſtentes: virginitas enim per me plantata eſt, quia etiam filius meus de virgine natus eſt. Et ideò virginitas eſt pulcherrimum pomum inter omnia poma conuallium: & magna perſonà in omnibus perſonis, quæ in palatio indeficientis Regis ſunt: quoniam ipſa præcepto legis ſubdita non eſt, quia vnigenitum meum mundo edidit. Quapropter audiant, qui filium Dei ſequi volunt in innocentia liberæ caſtitatis & in ſeparatione mœrentis viduitatis: quoniam nobilior eſt virginitas non polluta ab initio quàm viduitas oppreſſa virili iugo, cùm tamen poſt dolorem ſuum in quo virum ſuum perdidit, virginitatem ſubſequitur. Filius enim meus plurimos dolores in corpore ſuo pertulit & mortem crucis ſubijt: vnde & vos in amore ipſius multas anguſtias patiemini, cum in vobiſmetipſis ſuperabitis quod in libidine peccati ex guſtu pomi ſeminatum eſt: ſed tamen ibi ab incendio libidinis effluentes riuulos in ſemine veſtro ſuſtinentes, cum tam caſti eſſe non poteſtis, quin fragilitas humanæ debilitatis ſe latenter oſtendat in vobis: in illo labore paſſionem filij mei imitari debetis: cùm vobiſmetipſis reſiſtitis, ardentem flammam libidinis videlicet in vobis extinguentes & alia ſæcularia quæ mundi ſunt, ſcilicet iram, ſuperbiam, luxuriam, & cætera huiuſmodi vitia cohibentes, atque victoriam iſtam magno certamine perficientes. Vnde tunc prælia iſta magno decore & multo fructu clariora ſuper Solem & dulciora ſuper aromatum ſuauitatem coram me apparent, quia vnigenitum meum in doloribus eius imitamini, cùm ardentem libidinem tam forti certamine in vobis conculcatis. Et cùm ſic perſeueratis, multam gloriam inde in cœleſti regno conſequimini. O vernantiſſimi flores, Angeli mei in veſtro certamine admirantur quòd mortem euaditis, quòd in venenoſo luto mundi polluti non eſtis, cùm tamen carnale corpus geratis, illud hoc pacto conculcantes, quòd glorioſi in conſortio eorum eritis, quoniam ſecundùm ſimilitudinem ipſorum impolluti apparetis: ideò gaudete cùm ſic perſeueratis, quia tunc vobiſcum ſum cùm me fideliter ſuſcipitis, & vocem meam cum gaudio cordis veſtri adimpletis, quemadmodum in ſecreta viſione Ioannis dilecti mei oſtendo, dicens: *Ecce ſto ad oſtium & pulſo: Si quis audierit vocem meam, intrabo ad illum & cœnabo cum illo & ipſe mecum.*

26 Quod dicitur. Vos qui me Saluatorem veſtrum fideliter amatis: videte quia vobis ſuccurrere volens expecto ad tabernaculum cordis veſtri, conſiderans quid conſcientia veſtra in ſcrinio cordis ſui contineat: & cum inſpiratione recordationis mentis veſtræ ſpiritum veſtrum ad apertionem ſuſceptionis bonæ voluntatis commoneo. Quòd ſi tunc fidele cor percipit ſonitum timoris mei, coniungo me ad ipſum amplectens eum, indeficientemq; cibum capiens cum illo: cùm ipſe ſuauem guſtum in bonis operibus ſemetipſum mihi præbet: ita & ipſe cibum vitæ in meipſo percepturus eſt: quoniam illud amat, quod iuſtitiam deſiderantibus vitam affert.

27 Sed vt vides, Adam & Eua de paradiſo expulſis, lucidiſſimus ſplendor eandem regionem circumdedit: quoniam illis ob tranſgreſſionem ſuam locum amœnitatis exeuntibus, potentia diuinæ maieſtatis omnem maculam totius contagionis ab eodem loco ſequeſtrans, eum ita ſua claritate muniuit, ne amodò vlla contrarietate tangeretur, oſtendens etiam quòd tranſgreſſio illa quæ in eo facta fuerat, quandoque clementer & miſericorditer abolenda eſſet.

Quid lucidiſſimus ſplendor.

Digitized by Google

Quid elementorũ concußio.

28 Et ita omnia elementa mundi, quæ prius in magna quiete conſtiterant, in maximam inquietudinem verſa, horribiles terrores oſtenderunt; quia creatura illa, quæ ad ſeruitutem hominis creata fuerat, nec vllam aduerſitatem in ſe ſenſerat (homine inobedientiam capeſcente & creatori ſuo facto inobediente) tranquillitatem ſuam reliquit, & inquietudinem ſuſcepit, maximas & plurimas contrarietates hominibus inferens, vt homo ſeipſum ad deteriora flexerat, per illam coërceretur. Quid hoc? Quia homo in loco deliciarum Deo rebellis extitit; idcircò & creatura illa, quæ homini in ſeruitio ſubiecta fuit, ſe homini oppoſuit.

29 Et paradiſus eſt locus amœnitatis, qui floret in viriditate florum & herbarum & deliciis omnium aromatum, repletus optimis odoribus, dotatusq́; in gaudio beatarum animarum, dans fertiliſsimam fœcunditatem aridæ terræ; quia fortiſsimam vim terræ tribuit, velut anima corpori vires præbet: quoniam paradiſus in vmbra & in perditione peccatorum non obſcuratur.

30 Quapropter audite & intelligite me vos qui in cordibus veſtris dicitis: Quid ſunt hæc? & cur ſunt hęc? O cur tam ſtulti eſtis in cordibus veſtris, qui ad imaginem & ſimilitudinem Dei facti eſtis? Quomodo tam magna gloria & tantus honor qui vobis datus eſt, poſſet eſſe ſine probatione; cùm tamen aurum, quod quaſi nihil eſt & aliquid inane, debeat in igne probari, & pretioſi lapides in purgatione poliri, & huiuſmodi omnia in omnibus perquiri? Ergò, ô ſtulti homines, hoc quod ad imaginem & ſimilitudinem Dei factum eſt, quomodo ſine probatione poſſet ſubſiſtere? Nam homo ſuper omnem creaturam examinandus eſt, & ideò per omnem creaturam probandus eſt. Quomodo? Spiritus per ſpiritum probandus eſt, caro per carnem, terra per aërem, ignis per aquam, pugna per pacem, bonum per malum, pulchritudo per deformitatem, paupertas per diuitias, dulcedo per amaritudinem, ſanitas per infirmitatem, longum per breue, durum per molle, altitudo per profunditatem, lux per tenebras, vita per mortem, paradiſus per pœnas, cœleſte regnum per gehennam, & terrena cum terrenis, cœleſtia cum cœleſtibus. Sic homo in omni creatura probatus eſt, videlicet in paradiſo, in terra & in inferno: poſtea collocatus in cœlo. Apertè enim videtis pauca de multis, quæ ante oculos veſtros abſcondita ſunt. Et cur deridetis ea quæ recta, plana & iuſta ac bona in omnibus bonis coram Deo ſunt? Quare his indignamini? Deus iuſtus eſt, ſed genus hominum in præuaricatione præceptorum Dei iniuſtum eſt, cùm ſapientius Deo eſſe contendit.

31 Nunc dic mihi, ô homo, quid putas te fuiſſe, cùm nondum eras in anima & corpore? Tu verò neſcis quomodo creatus ſis. Sed nunc, ô homo, cœlum & terram vis perſcrutari, & iuſtitiam eorum in conſtitutionem Dei diiudicare & ſumma dignoſcere; cùm nec infima valeas examinare, quia neſcis quomodo viuas in corpore, vel quomodo exuaris à corpore. Qui te in primo homine creauit, ille hæc omnia præuidit. Sed idem mitiſsimus pater miſit vnigenitum ſuum mori pro populo, vt hominem à diabolica poteſtate liberaret.

32 Et ſic homo liberatus fulget in Deo, & Deus in homine: conſortium homo cum Deo habens, fulgentiorem claritatem quam prius haberet, poſſidet in cœlo. Quod non fuiſſet, ſi filius Dei carnem non induiſſet: quoniam ſi homo in paradiſo permanſiſſet, filius Dei in cruce paſſus non fuiſſet. Sed cùm homo per callidum ſerpentem deceptus eſt, Deus in vera miſericordia tactus, vnigenitum ſuum in puriſsima virgine incarnari voluit: atque ita poſt ruinam hominis eleuatæ ſunt plurimę virtutes in cœlo fulgentes, veluti eſt humilitas regina virtutum, quæ in virgineo partu floruit, vt etiam cæteræ virtutes, quæ electos Dei ad cœleſtia perducunt. Nam cùm ager multo labore colitur, multum fructum profert, vt in humano genere oſtenſum eſt: quia poſt ruinam hominis, plurimæ virtutes ad ſubleuationem eius ſurrexerunt. Sed ô homines vos grauati corporali pondere, non videtis illam magnam gloriam, quæ vobis ſine macula & ſine vlla dedignatione in plena iuſtitia Dei præparata eſt, quam nullus auferre poteſt: prius enim quàm fabrica mundi conſtituta fuiſſet, hæc omnia Deus in vera iuſtitia præuiderat. Vnde, ô homo, ſimilitudinem hanc conſidera.

33 Dominus, qui in multo ſtudio hortum facere vult, primitùs aptum locum horti ponit: ac deinde locum cuiuſque plantationis diſponens, fructum bonarum arborum vtilitatem, ſaporem, odorem habentium, & diuerſorum generum aromata conſiderat. Et ſic dominus magnus & profundus artifex quamque plantationem ſuam in eo diſponit, vt benè diſcerni in vtilitate ſua poſſit: ac deinde cogitat quanta munitione eum circumdet, vt nullus inimicorum plantationem eius diſſipare valeat. Tunc etiam pigmentarios ſuos conſtituit, qui eundem hortum rigare ſciant, & qui fructum eius colligant, & exinde diuerſa pigmenta conficiant. Quapropter, ô homo, diligenter conſidera, quia ſi dominus ille præuidet quòd hortus ſuus nullum fructum nec vllam vtilitatem proferens deſtruendus eſt; quare tunc tantus & tam profundus artifex hortum illum tam magno ſtudio & tam magnis laboribus extruit, plantat, rigat & munit? Audi igitur & intellige: Deus qui Sol iuſtitiæ eſt, ſplendorem ſuum ſuper lutum, quod præuaricatio hominis eſt, miſit: & ſplendor ille in multa claritate reſplenduit, quoniam lutum illud valde fœdum & opacum fuit. Sol enim in ſua claritate effulſit, & lutum in ſua fœditate putruit: vnde Sol maiori delectatione à videntibus amplectebatur, quàm ſi lutum ei oppoſitum non eſſet. Sed ſicut lutum ad ſimilitudinem Solis fœdum eſt, ſic etiam tranſgreſsio hominis ad iuſtitiam Dei iniqua eſt. Vnde iuſtitia, quia pulchra eſt, diligenda eſt; & iniquitas, quoniam fœda eſt, odienda. In hanc fœditatem cecidit ouis domini qui hortum plantauerat. Et huiuſmodi ouis per conſenſum ſuum, non per domini ignauiam à domino ſublata eſt; quam poſtea dominus multo ſtudio & iuſtitiâ requiſiuit. Quapropter tunc chorus

An-

Digitized by Google

Angelorum in maximo gaudio illuminatus eſt, cùm hominem Angeli in cœlo viderunt. Quid hoc? Cum innocens agnus in crucem ſuſpenſus eſt, elementa tremuerunt, quia nobiliſſimus virginis filius de manibus homicidarum corporaliter occiſus eſt. In cuius morte perdita ouis ad paſcua vitæ reportata eſt. Nam antiquus perſecutor poſtquàm vidit quòd ouem illam propter ſanguinem innocentis agni quem agnus in remiſſionem peccatorum hominum effuderat, perdere debuit: tunc primùm cognouit quis agnus ille eſſet: quoniam prius ſcire non potuit, quomodo cœleſtis agnus ſine virili ſemine & ſine vlla concupiſcentia peccati de virgine in obumbratione Spiritus ſancti incarnatus eſt: idem enim perſecutor in initio creationis ſuæ in flatu ſuperbiæ erexit ſe, in mortem ſeipſum præcipitans,& de gloria paradiſi deiiciens, cui Deus in poteſtate ſua reſiſtere noluit, ſed eum in humilitate per filium ſuum ſuperauit. Et quia Lucifer iuſtitiam Dei contempſit, iuſto iudicio Dei, incarnationem vnigeniti filij Dei ſcire non potuit. Nam in hoc abſcondito conſilio perdita ouis ad vitam reportata eſt. Vnde, ô rebelles homines, cur tantam duritiam vobis aſſumitis? Deus hominem deſerere noluit, ſed filium ſuum ad ſaluationem eius miſit: quoniam ſic Deus caput ſuperbiæ in antiquo ſerpente contriuit. In ereptione enim hominis de morte, infernus clauſtrum ſuum aperuit, Sathana clamante: Væ, væ, quis me adiuuabit? Sed & omnis diabolica turba in fremitu magno ſeipſam decerpſit, admirans quæ tanta poteſtas eſſet, cui ipſa cum principe malitiæ reſiſtere non poſſet, cùm ſibi fideles animas auferri videret. Sic homo ſuper cœlos eleuatus eſt, quia Deus in homine, & homo in Deo per filium Dei apparuit. Idem etiam Dominus, qui ouem perdiderat, ſed eam tam glorioſè ad vitam reduxerat, pretioſam margaritam in eandem ſimilitudinem habuit, quæ perdita in multas ſordes incidit. Sed ipſe eam ita in ſorde iacere non permittens eam quæſiuit, & inuentam gaudenter extraxit; & de ſorde in qua iacuerat, extractam ita expurgauit, vt aurum in fornace purgari ſolet, & eam in priſtinum honorem maiori gloria reparauit. Nam Deus hominem creauit, ſed ipſe diabolica perſuaſione in mortem corruit, de qua eum filius Dei per ſanguinem ſuum eripuit, & eum ad cęleſtem honorem glorioſè perduxit. Quomodo? In humilitate & charitate.

34 Humilitas enim filium Dei de virgine naſci fecit; vbi ipſa humilitas nec in maris amplexibus, nec in curioſitate carnis, nec in diuitiis terrenis, nec in aureis ornamentis, nec in ſæcularibus honoribus inuenta eſt: ſed filius Dei in præſepio iacuit, quia mater eius paupercula fuit. Et humilitas ſemper gemit, plorat & omnia crimina interimit, quòd opus ipſius eſt. Vnde quiſquis diabolum vult expugnare, ſe muniat & armet humilitate: quoniam Lucifer tam valde fugit; & velut coluber ſe coram ea in cauerna abſcondit: quia vbi ipſe illum apprehenderit: eum quaſi fragilliſmum filum citius frangit. Charitas quoque vnigenitum Dei filium in ſinu patris in cœlo continet, & eum in vterum matris in terram demiſit: quoniam ipſa nec peccatores nec publicanos ſpernit, ſed omnes ſaluare intendit. Quapropter & fontem lachrymarum ab oculis fidelium ſæpius educens, duritiam cordis emollit. In hoc humilitas & charitas, clariores cæteris virtutibus ſunt: quoniam humilitas & charitas, ſunt velut anima & corpus, quæ fortiores vires cæteris viribus animæ & membris corporis habent. Quomodo? Humilitas eſt quaſi corpus & charitas velut anima, nec ab inuicem ſeparari poſſunt, ſed ſimul operantur: ſicut nec anima nec corpus diſiungi valent, ſed ſibi cooperantur, quamdiu homo in corpore viuit. Et ſicut animæ & corpori diuerſa membra corporis ſecundùm vires ſuas ſubiecta ſunt; ita etiam humilitati & charitati, cæteræ virtutes ſecundùm iuſtitiam ſuam cooperantur. Et ideo, ô homines, ad gloriam Dei & pro ſalute veſtra humilitatem & charitatem ſectamini, cum quibus armati diabolicas inſidias non timebitis, ſed indeficientem vitam poſſidebitis. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto & pennas in fide habet, admonitionem meam non tranſgrediatur, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

VISIO TERTIA.

1 POST hæc vidi maximum inſtrumentum, rotundum & vmbroſum ſecundùm ſimilitudinem oui, ſuperius arctum, & in medio amplum, ac inferius conſtrictum, in cuius exteriori parte per circuitum lucidus ignis fuit; quaſi pellem vmbroſam ſub ſe habens. Et in igne illo erat globus rutilantis ignis tantæ magnitudinis, vt inſtrumentum totum ab eo illuſtraretur, ſuper ſe tres faculas ſurſum ordinatè poſitas habens, quæ ſuo igne eundem globum ne laberetur, continebant; & globus ille ſe aliquando ſurſum extulit, & plurimus ignis ei occurrit; ita quòd exinde flammas ſuas longius produxit, ac ſe aliquando deorſum inflexit, multumq; frigus ei obuiam venit, quapropter flammas ſuas citius ſubduxit. Sed & de igne illo qui inſtrumentum circumdederat, flatus quidam cum ſuis turbinibus exiebat; & de pelle illa quæ ſub eo iacebat, alius flatus cum turbinibus ſuis ebulliebat; qui ſe in ipſo inſtrumento hac & illac diffundebant. In eadem quoque pelle quidam tenebroſus ignis tanti horroris erat, quòd eum intueri non valebam, qui totam pellem illam ſua fortitudine concutiebat plenus ſonituum, tempeſtatum & acutiſſimorum lapidum maiorum & minorum. Qui dum ſonitum ſuum eleuaret, ille lucidus ignis & venti & aër commouebantur; ita quòd fulgura ſonitum ipſum præuenerunt: quia ignis ille, primùm commotionem eiuſdem ſonitûs in ſe ſentiebat. Sed ſub eadem pelle puriſſimus æther erat ſub ſe nullam pellem habens, in quo etiam globum quendam candentis ignis plurimæ magnitudinis cernebam, ſuper ſe duas faculas ſurſum apparenter poſitas habentem, ipſumq; globum ne modum curſus ſui excederet, con-

Digitized by Google

continentes: & in eodem æthere multæ & claræ ſphæræ vbique poſitæ fuerant, in quas idem globus interdum ſe aliquantulum euacuans claritatem ſuam emiſit, & ita ſub præfatum rubeum igneumq; globum recurrens, & ab eo flammas ſuas reſtaurans, iterum illas in eaſdem ſphæras efflauit. Sed & ab ipſo æthere quidam flatus cum ſuis turbinibus erumpebat, qui ſe in præfatum inſtrumentum vbique dilatabat. Sub eodem autem æthere, aquoſum aërem videbam, albam pellem ſub ſe habentem, qui ſe hac & illac diffundens, omni inſtrumento illi humorem dedit. Qui dum ſe interdum repentè congregaret, repentinam pluuiam multo fragore emiſit: & dum ſe leniter diffudit, blandam pluuiam leni motu effudit. Sed & ex eo quidam flatus cum turbinibus ſuis exiens, per prædictum inſtrumentum ſe vbique expandit. Et in medio iſtorum elementorum quidam arenoſus globus plurimæ magnitudinis erat, quem eadem elementa ita circumdederant, quòd nec hac nec illac dilabi poterat. Sed dum interdum eadem elementa cum prædictis flatibus ſe inuicem concuterent, eundem globum ſua fortitudine aliquantulum moueri compellebant. Et vidi inter Aquilonem & Orientem velut maximum montem, qui verſus Aquilonem multas tenebras & verſus Orientem multam lucem continebat; ita tamen quòd nec lux illa ad tenebras, nec tenebræ ad lucem pertingere poterant. Audiuique iterum vocem de cœlo mihi dicentem: Deus qui omnia ſuâ voluntate condidit, ea ad cognitionem & honorem nominis ſui creauit, non ſolùm autem ea quæ viſibilia & temporalia ſunt, in ipſis oſtendens; ſed etiam illa quæ inuiſibilia & æterna ſunt, in eis manifeſtans.

Quid inſtrumētū rotūdum.

2 Quod & viſio hæc quam cernis, demonſtrat. Nam hoc maximum inſtrumentum quod vides rotundum & vmbroſum ſecundùm ſimilitudinem oui ſuperius arctum, & in medio amplum, ac inferius conſtrictum, declarat fideliter omnipotentem Deum in maieſtate ſua incomprehenſibilem, & in myſteriis ſuis inæſtimabilem, & ſpem omnium fidelium exiſtentem, cùm primitùs homines rudes & ſimplices in actibus ſuis eſſent, poſtea in veteri ac noua lege inſtructiores ſe mutuò moleſtant & affligunt, & tandem circa finem mundi multas ærumnas in anguſtiis ſuis paſſuri ſunt.

Quid lucidiſſimus ignis in circuitu.

3 In cuius exteriori parte per circuitum lucidus ignis eſt, quaſi pellem vmbroſam ſub ſe habens; deſignat quòd Deus illos qui extra veram fidem ſunt, vbique per ignem vltionis ſuæ exurit: eos verò qui intra fidem Catholicam manent, vbique per ignem conſolationis ſuæ purificat: ita diabolicæ peruerſitatis tenebroſitatem proſternens, vt & factum eſt cùm diabolus à Deo creatus ſe Deo opponere volens in perditionem deiectus corruit.

Quid globus rutilans.

4 Et in igne iſto eſt globus rutilantis ignis tantæ magnitudinis, vt inſtrumentum totum ab eo illuſtretur, qui ſplendore claritatis ſuæ oſtendit quòd in Deo patre eſt ineffabilis vnigenitus eius Sol Iuſtitiæ fulgorem ardentis charitatis habens, tantæq; gloriæ exiſtens, vt omnis creatura à claritate lucis eius illuminetur, ſuper ſe tres faculas ſurſum ordinatè poſitas habens, quæ ſuo igne globum ne labatur, continentem; videlicet ſua adminiſtratione trinitatem omnia continentem, & demonſtrantes quòd filius Dei de cœlo ad terras deſcendens, Angelis in cœleſtibus relictis hominibus etiam qui in anima & corpore ſubſiſtunt, cœleſtia manifeſtauit: qui claritatis eius beneficio ipſum glorificantes, omnem noxium errorem abiiciunt, cùm eum verum Dei filium de vera virgine incarnatum magnificauit, poſtquam ipſis eum Angelus prænunciauit, & poſtquam homo in anima & corpore viuens eum fideli gaudio ſuſcepit.

Quid ignis deſurſum occurrens.

5 Quapropter & idem globus ſe aliquando ſurſum eleuat, plurimuſq; ignis ei occurrit, ita quòd exinde flammas ſuas longiùs producit: ſignificans, quia vbi tempus illud venit, quòd vnigenitus Dei pro redemptione & ſubleuatione humani generis per voluntatem patris incarnari debuit, Spiritus ſanctus in virtute patris ſuperna myſteria in beata virgine mirabiliter operatus eſt, ita quòd eodem filio Dei in virginali pudicitia fœcunda virginitate mirificum fulgorem dante, virginitas glorioſa effecta eſt. Quoniam in nobiliſſima virgine, ſummè deſiderabilis incarnatio demonſtrata eſt.

Quid frigus obuiās deorſum.

6 Et ita etiam ſe aliquando deorſum inclinat, multumq; frigus ei obuiam venit, quam ob cauſam flammas ſuas citiùs ſubducit, declarans quoniam idem vnigenitus Dei ex virgine natus, & ita ad paupertatem hominum miſericorditer inclinatus, plurimis miſeriis ipſi occurrentibus multas corporales anguſtias ſuſtinens, cùm ſe mundo corporaliter oſtenderat, de mundo tranſiens ad patrem rediit, diſcipulis etiam ipſius aſtantibus, quemadmodum ſcriptum eſt: *Videntibus illis eleuatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum.*

7 Quòd dicitur. Filiis Eccleſiæ in interiori ſcientia cordis ſui filium Dei ſuſcipientibus, ſanctitas corporis eius eleuata eſt in potentia diuinitatis ipſius, & in myſtico miraculo nubes ſecreti myſterij ſuſcepit eum à mortalibus oculis abſcondens ipſum, flabriſq; ventorum ipſi famulantibus.

Quid ignis, flatus & turbines.

8 Sed vt vides de igne illo, qui idem inſtrumentum circumdederat, flatus quidam cum ſuis turbinibus exibat, qui oſtendit quoniam ab omnipotente Deo totum mundum ſua poteſtate complente, vera diſſeminatio iuſtis ſermonibus proceſſit, quando ipſe viuus & verus Deus hominibus in veritate demonſtratus eſt.

Quid flatus & turbines pellis.

9 Et de pelle illa quæ ſub eo eſt, alius flatus cum turbinibus ſuis ebullit: quia etiam de diabolica rabie, quæ Deum ignorans non timet, peſſima fama cum nequiſſimis locutionibus exit: qui ſe in ipſo inſtrumento hac & illac diffundunt, quoniam in ſæculo diuerſis modis vtiles & inutiles rumores inter populos ſe commiſcent.

Quid tenebroſus ignis pellis.

10 In eadem quoque pelle quidam tenebroſus ignis tanti horroris eſt, quòd eum intueri non potes; qui declarat quòd in peſſimis & nequiſſimis inſidiis antiqui proditoris, teterrimum homicidium tanti feruoris erumpit, quòd inſaniam illius hu-

Digitized by Google

humanus intellectus diſcernere non valet: qui totam pellem illam ſua fortitudine concutit: quoniam homicidium omnes diabolicas malignitates ſuo horrore complectitur, cùm in primogenitis ab ira odium ebulliens fratricidium perpetrauit: ignis ille plenus tonituum erat, tempeſtatum & acutiſſimorum lapidum maiorum & minorum; quia homicidium plenum auaritiâ eſt & ebrietatibus atque ſæuiſſimis nequitiis, quæ ſine miſeri cordia bacchantur, tam in magnis homicidiis quàm in minoribus vitiis. *Quid cōmotio ignis, ventorū & aëris* Qui dum ſonitum ſuum eleuat ille lucidus ignis, & venti & aër commouentur; quoniam dum homicidium in cupiditate effuſionis ſanguinis ſtridet, ſuperna iudicia, celeres rumores, & vbique ad ruinam homicidæ extentæ præparationis in vltione recti iudicij ſuſcitantur: *Quid fulgura ſonitum præuenientia* ita quòd fulgura ſonitum ipſum præueniunt, quia ignis ille primùm commotionem eiuſdem ſonitus in ſe ſentit. Nam ſeueritas diuini examinis ſcelus illud ſuperando opprimit, cùm diuina maieſtas, antequam fremitus illius inſaniæ publicè manifeſtetur, eo oculo cui omnia nuda ſunt, apertè præuideat.

Quid æther puriſſimus ſub pelle

11 Sed ſub illa pelle puriſſimus æther eſt ſub ſe nullam pellem habens, quoniam ſub inſidiis anti qui proditoris ſereniſſima fides lucet, in qua nulla incertitudo infidelitatis latet, à ſeipſa non fundata, ſed in Chriſto ſuſtentata: *Quid globus ignis candens maximus* in quo etiam quendam globum candentis ignis plurimæ magnitudinis vides, qui verè deſignat iunctam Eccleſiam, in fide candorem innocentis claritatis plurimiq; honoris vt tibi demonſtretur prætendentem: & ſuper ſe duas facula ſurſum clarè poſitas habentem, ipſumq; globum ne modum curſus ſui excedat, continentes: quæ ſua ſignificatione ſunt oſtendentes, quòd Eccleſiam de ſupernis edita duo teſtamenta videlicet veteris & nouæ authoritatis, ad diuina pręcepta cęleſtium ſecretorum trahunt: quia ipſa eandem, ne in varietatem morum ſe pręcipitanter extendat, continent; & quia & vetus & noua teſtificatio beatitudinem ſupernæ hæreditatis ipſi oſtendunt.

Quid ſphæræ in æthere.

12 Quapropter etiam in eodem æthere multæ & claræ ſphæræ vbique poſitæ ſunt, in quas idem globus interdum ſe aliquantulum euacuans claritatem ſuam emittit, quoniam in puritate fidei plurima & ſplendida opera pietatis vbique apparent, in quibus Eccleſia certo quodam tempore conculcationem aliquantulum ſuſtinuit, & decor mirabilium ſuorum aliquantulum euanuit; cùm ipſa velut in mœrore iacens, claritatem tamen priorum operum in perfectis hominibus admirabatur: & ita ſub pręfatum rubeum, igneumq; globum recurrens, & ab eo flammas ſuas reſtaurans, iterum illas in eaſdem ſphæras efflauit: quoniam ipſa in contritione poſita ſub protectionem vnigeniti Dei properans, & ab eo ſufferentias diuinæ conuerſationis accipit, amorem ſupernorum in beatis operibus declarans.

Quid flatus ab æthere & turbines.

13 Vnde & ab ipſo æthere quidam flatus cum ſuis turbinibus erumpit, qui ſe in præfatum inſtrumentum vbique dilatat, quia ab vnitate fidei validiſſima fama cum veris & perfectis aſſertionibus in auxilium hominum emanans, fines totius orbis multa celeritate percuſſit.

Quid aquoſus aër

14 Sub eodem autem æthere aquoſum aërem vides, albam pellem ſub ſe habentem, qui ſe hac & illac diffundens omni inſtrumento illi humorem præſtat: quoniam ſub fide, quæ tam in antiquis tam in nouis patribus erat, baptiſmus in Eccleſia ad ſalutem credentium (vt tibi veriſſimè manifeſtatur) in innocentia beatiſſimæ ſtabilitatis fundatus ſe diuina inſpiratione vbique dilatans vniuerſo orbi irrigationem ſalutis in credentibus attulit. Qui dum ſe interdum repentè congregat, repentinam pluuiam multo frigore emittit: & dum ſe leniter diffundit, blandam pluuiam leni motu dat: quia dum baptiſmus aliquando per aſſertores veritatis in velocitate prædicationis & in profunditate mentis ipſorum multiplicabatur, celeri copia verborum in inundatione prędicationis eorum, attonitis hominibus manifeſtabatur: interdum etiam baptiſmus ſuaui temperamento prædicatione dilatatus, ſuaui irrigatione cum diſcretionis adiutorio populis attractis propalabatur.

Quid alius flatus

15 Quapropter & ex eo quidam flatus cum turbinibus ſuis exiens, per prædictum inſtrumentum ſe vbique diffundit, quoniam ab inundatione baptiſmatis ſalutem credentibus afferentis veriſſima fama cum verbis fortiſſimorum ſermonum egrediens omnem mundum manifeſtatione beatitudinis ſuæ perfudit: vt iam in populis infidelitatem deſerentibus & fidem Catholicam appetentibus, apertè declaratur.

Quid arenoſus globus.

16 Et in medio iſtorum elementorum, quidam arenoſus globus plurimæ magnitudinis eſt, quem elementa ita circumdant, quòd nec hac nec illac dilabi poteſt, qui manifeſtè oſtendit in fortitudine creaturarum Dei, hominem profundæ conſiderationis degentem de limo terræ mirabili modo multa gloria factum, & virtute creaturarum ita circumdatum, quòd ab eis nullo modo ſeparari valet: quia elementa mundi ad ſeruitutem hominis creata ipſi famulatum exhibent, dum homo velut in medio eorum ſedens ipſis diuina diſpoſitione præſidet, vt etiam per me inſpiratus Dauid dicit: *Gloria & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum.*

17 Quòd dicitur. O tu Deus, qui omnia mirabiliter feciſti, aurea & purpurea corona intellectus & digniſſimo indumento viſibilis ſpeciei coronaſti hominem, ita ponens eum quaſi principem ſuper altitudinem perfectorum operum tuorum, quæ in creaturis tuis iuſtè & benè diſpoſuiſti. Tu enim præ aliis creaturis tuis magnas & mirandas dignitates homini indidiſti.

18 Sed vt vides, dum interdum elementa illa cum prædictis flatibus ſe inuicem concutiunt, ipſum globum ſua fortitudine aliquantulum moueri compellunt; quia dum congruo tempore, creaturæ Dei cum fama miraculorum creatoris ſibi inuicem congrediuntur, ita quòd miraculum miraculo magno tonitruo verborum intioluitur, homo illorum miraculorum magnitudine perculſus concuſſionem mentis & corporis ſui ſentit, dum in mi-

mirabilibus illis attonitus imbecillitatem fragilitatis ſuæ conſiderat.

Quid mõs inter Aquilonem & Orientem.

19 Et vides inter Aquilonem & Orientem velut maximum montem, qui verſus Aquilonem multas tenebras & verſus Orientem multam lucem habet: quoniam inter diabolicam impietatem & diuinam bonitatem magnus caſus hominis apparet per peſſimam maligni deceptionem in reprobis multas miſerias damnationis & per optabilem ſalutem in electis plurimam fœlicitatem redemptionis tenens: ita tamen quòd nec lux illa ad tenebras, nec tenebræ illæ ad lucem pertingere poſſunt, quia opera lucis operibus tenebrarum ſe nõ interſerunt, nec opera tenebrarum ad opera lucis aſcendunt, quamuis diabolus ea frequenter per malos homines offuſcare laboret: quemadmodũ euenit in paganis, in hæreticis, & in pſeudoprophetis, & in iis quos iſti ſua fallaci deceptione poſt ſe trahere conantur. Quomodo? Quia volunt ea ſcire, quæ ipſis ſcienda non ſunt; illum imitantes, qui ſe altiſſimo ſimilem eſſe voluit. Et quoniam illum ſubſequuntur, ideò & ille mendacium quaſi veritatem eis ſecundùm voluntatem ipſorum demonſtrat: vnde mecum non ſunt, nec ego cum illis: quia vias meas non ambulant, ſed extraneas ſemitas amant, inquirentes quid eis ſtulta creatura de futuris cauſis fallaciter oſtendat: & hoc ita volunt ſcire ſecundùm quod illud peruerſè exquirunt me contemnentes, & Sanctos meos abiicientes, qui ſincero corde me diligunt.

Secreta Dei non perquirenda.

20 Sed huiuſmodi homines, qui peruerſa arte tam pertinaciter me tentant, (ita quòd creaturam illam, quæ ad ſeruitutem ipſorum facta eſt, perſcrutantur; ſciſcitantes, vt rem illam, quam ſcire volunt, eis ſecundùm voluntatem ipſorum oſtendat) nunquid poſſunt in ſcrutatione ſuæ artis elongare vel abbreuiare tempus vitæ, quod eis à creatore ſuo conſtitutum eſt? Certè hoc nec diem nec horam facere præualent. Aut nunquid poſſunt prædeſtinationem Dei auertere? Nullo modo. O miſeri, nonne permitto creaturas vobis paſſiones veſtras interdum demonſtrare, quæ ſigna tunc ideò habent, quia me Deum timent, velut ſeruus facultatem domini ſui aliquando oſtendit, & vt bos & aſinus ac cætera animalia voluntatem dominorum ſuorum manifeſtant, cùm eam in ſeruitute ſua fideliter adimplent. O ſtulti, cùm me obliuioni traditis, nec ad me reſpicientes nec me adorantes, ſed aſpicientes ad ſubiectam vobis creaturam, quid ipſa portentet & oſtendat, tunc pertinaciter me abiicitis, infirmam creaturam pro creatore veſtro colentes. Quapropter & ego tibi dico, ô homo, cur creaturam illam colis, quæ te nec conſolari nec tibi auxiliari poteſt, & quæ tibi nullam proſperitatem in fœlicitate confert? velut mathematici mortis inſtructores & incredulitas gentilium ſequaces temerè affirmare ſolent, ſtellas hominibus vitam tribuere, & omnes actus veſtros diſponere. O miſeri, quis ſtellas fecit? Sed ſtellæ interdum ex permiſſione mea cum quibuſdam ſignis hominibus declarantur, vt etiam filius meus in Euangelio oſtendit, vbi ait: *Erunt ſigna in Sole & Luna & ſtellis.*

21 Quòd dicitur: In lumine horum luminum hominibus miniſtratur, & circuitu ipſorum tempora temporum oſtenduntur. Vnde etiam in nouiſſimis temporibus lamentabilia & periculoſa tempora permiſſione mea in ipſis demonſtrabuntur, ita quòd radius Solis & ſplendor Lunæ & claritas ſtellarum aliquando ſubtrahetur, vt corda hominum ex eo concutiantur. Sic & per ſtellam ex voluntate mea incarnatio filij mei oſtenſa eſt. Homo autem propriam ſtellam, quæ vitam ipſius diſponat, non habet; velut ſtultus & errans populus aſſerere conatur: ſed omnes ſtellæ omni populo in ſeruitute communes ſunt. Sed quòd ſtella illa cæteris ſtellis præclarior effulſit, hoc eſt, quia vnigenitus meus præ aliis hominibus virginali partu ſine pecato natus eſt. Ipſa autem nullum aliud iuuamen filio meo attulit, niſi quòd ſolam incarnationem eius populo fideliter nunciauit: quoniam omnes ſtellæ & creaturæ me timentes, iuſſionem meam tantùm perficiunt, nec vllius rei in vlla creatura ſignificationem vllam habent. Nam cùm mihi placuerit, creaturæ iuſſionem meam oſtendunt: velut cùm faber nummum faciens; in eo ſibi placentẽ formam celat, tunc nummus formam ſibi impoſitam declarat, illius rei nullam de ſe poteſtatem habens: non enim nouit quando faber aliam formam illi imponere velit, quoniam nec longum nec breue tempus ſuæ formæ diſcernit. Quid eſt hoc? O homo, ſi lapis coram te iaceret, in quo aliqua ſigna paſſionum tuarum diligenter eum intuens conictares, tunc ſecundùm fallacem æſtimationem tuam aut de infœlicitate tua contriſtatus aut de proſperitate tua elatus in deceptione diceres: Ah moriar, vel Euah viuam, aut Heu quanta infœlicitas, ſeu Euah quanta proſperitas mea eſt? Et quid tunc lapis ille tibi conferret? Num quidquam tibi auferret aut daret? Sed nec tibi obeſſe vel prodeſſe valeret. Sic etiam nec ſtellæ, nec ignis, nec aues, nec alia huiuſmodi creatura in ſignis ſcrutationis ſuæ quicquam te lædere vel iuuare poſſunt. Quòd ſi in creaturam hanc, quæ ad ſeruitutem tuam facta eſt, confidis, abiiciens me; tunc & ego iuſto iudicio meo ex oculis meis te proiicio, fœlicitatem regni mei tibi auferens. Nam ego nolo, vt ſtellas aut ignem, aut volatilia, ſeu alias tales creaturas de futuris cauſis ſcruteris: quoniam ſi illas pertinaciter inſpexeris, oculi tui mihi moleſti ſunt: & te velut perditum angelum deiicio, qui veritatem deſeruit, & ſeipſum in damnationem præcipitauit. O homo, cùm ſtellæ & cæteræ creaturæ factæ ſunt, vbi fuiſti? Nunquid de inſtitutione earum conſilium dediſti? Sed præſumptio huiuſmodi ſciſcitationis orta eſt in primo ſchiſmate, videlicet cùm homines Deum ita obliuioni dediſſent, quòd gens & gens diuerſas creaturas ſuperbè inſpexit, & de futuris cauſis varia ſigna in eis quæſiuit. Et ſic etiam error ille in Baal exortus eſt, quòd ſcilicet homines creaturam Dei pro Deo decepti colebant: ad quod eos etiam diabolica irriſio excitauit: quia poſt creaturam magis quàm poſt creatorem ſuum reſpexerunt, hoc ſcire cupientes quod ſcire non debuerunt.

Stellæ in ſeruitio cõmunes.

Vnde

Digitized by Google

Ars magica.

22 Vnde etiam peiora his apparuerunt, cum homines per diabolum magica arte inſanire cœperunt, ita quod diabolum vident & audiunt: ipſe eis fallaciter loquens & oſtendens, quod velut creaturam vnam inſpiciant, & alia exiſtat. Tacendum autem, quomodo per diabolum primi ſeductores edocti ſint; ita & eum vident & audiunt, qui eum hoc modo quærunt: ſed ipſi de hac nequitia ſua valde reprehenſibiles ſunt, cum me Deum ſuum hoc modo negant, & antiquum ſeductorem ſequuntur. O homo, ego in ſanguine filij mei te quæſiui, non cum malitia & iniquitate, ſed cum magna æquitate: attamen tu me verum Deum deſeris, & illum qui mendax eſt, ſequeris. Ego ſum iuſtitia & veritas, & ideo admoneo te in fide, & exhortor in amore, ac reduco te in pœnitentia: vt quamuis ſanguinolentus ſis in pollutionibus peccatorum, tamen exſurgas de caſu ruinę tuæ. Quod ſi me contempſeris, parabolam huius ſimilitudinis in te ſenties.

23 Quidam dominus multos ſeruos ſub ſe habens, vnicuiq; eorum, ſuorum plurima arma bellica dedit, dicens eis: Eſtote probi & fortes, tarditatem & ſecordiam abiicientes. Sed dum quoddam iter cum eo agerent ſerui illi, quendam illuſorem & extraneæ artis peſſimum adinuentorem ſecus viam viderunt: vnde & quidam ex eis decepti dixerunt: Hominis huius artes diſcere volumus. Et arma quę habebant abiicientes, ad illum cucurrerunt. Quibus alij dicebant: Quid facitis? hunc illuſorem ſequentes, & dominum veſtrum ad iracundiam prouacantes? Et illi reſponderunt: Quid hoc domino noſtro oberit? Et dominus eorum ait ilis: O ſerui nequam, cur arma quæ vobis dederam, abieciſtis? Et cur carius eſt vobis hanc vanitatem amare, quam mihi domino veſtro, cuius naturales ſerui eſtis, inſeruire? Ite ergo poſt illuſorem illum, vt cupitis, quia mihi amplius ſeruire non valebitis, & videte quid vobis fallacia eius proderit. Et abiecit eos abs ſe. Quod dicitur: Dominus ille eſt Deus omnipotens, omnes populos ſub poteſtate ſua regens, qui omnem hominem ratione & intellectu armauit; mandans ei, vt ſtrenuus & vigilans in inſtrumentis virtutum ſit, prauitatem & negligentiam à ſe excutiens. Sed dum homines viam veritatis arripiunt, in diuinis mandatis pergere diſponentes, ipſis multæ tentationes occurrunt, ita quod diabolum totius orbis ſeductorem & multiplicium vitiorum nequiſſimum artificem, non in via veritatis, ſed in deceptione in inſidiis poſitum attendunt. Vnde & quidam eorum iniuſtitiæ magis quam rectitudinis amatores per diabolum ſeducti, plus ſtudent antiqui ſeductoris vitia imitari, quam virtutes Dei amplecti. Et intellectum quem ad diuina mandata conuertere deberent, ad vitia terrenæ iniquitatis retorquentes, diabolo ſe ſubmittunt. Quibus directores eorum velut conſodales & conſerui per ſacras ſcripturas ſæpenumero occurrentes, facta eorum improperant, & cur diabolica figmenta ſequentes, diuinam vltionem in ſe inducant, illis increpant. Sed illi admonitiones eorum ſæpiſſime deridentes, ſe in paucis peccare & Deum ſuum minime offendere per ſuperbiam ſuam affirmant. Vnde cum in obduratione illa perſeuerant, diuinam ſententiam accipiunt, quoniam ipſis ſeruis iniquitatis obiiciebatur, cur intellectum deſuper ſibi datum ſuffocauerint, & cur magis deceptiones antiqui ſeductoris ſuſceperint, quam creatorem ſuum cui ſtrenue famulari debuerant, contempſerunt: ita ipſi à Deo contempti, diabolicis illuſionibus ſecundum opera ſua, quia Deo ſeruire noluerunt, deputantur: vbi conſiderare coguntur, quid nequiſſima ſeductio ipſis profuerit; quoniam hoc modo abiecti, damnationem incurrunt: quod diuina præcepta poſtponentes, plus diabolum, quam Deum ſequi contenderunt. Nolo enim, vt me homines contemnant, qui me in fide ſcire debent: quoniam ſi me abiecerint, & creaturam ſibi ſubiectam inſpexerint, antiquum ſeductorem in hoc imitantes; tunc & ego permitto, vt eis & cum creatura & cum diabolo ſecundum concupiſcentiam cordis ſui fiat, quatenus ita experiantur, quid ipſis proſit creatura, quam adorauerunt, vel quid eis diabolus conferat, quem ſecuti ſunt.

24 Et, ô ſtulti homines, cur creaturam de tempore vitæ veſtræ inquiritis? Nullus enim veſtrûm poteſt tempus vitę ſuę aut ſcire, aut illud deuitare, aut illud tranſilire, quod per me ſibi conſtitutum eſt viuere: quia, ô homo, cum ſalus tua tam in ſæcularibus quam in ſpiritualibus completa fuerit, pręſens ſæculum mutabis, & ad illud quod terminum non inueniet, tranſibis. Nam cum homo tantæ fortitudinis eſt, quod præ aliis ardentius in me ardet; ita quod in conſcientia terrenæ fęcis fœtentium peccatorum non torpens inſidias antiqui ſerpentis deuitet, huius ſpiritum à corpore ſuo non excutio, antequam dulces fructus ſuos in ſuauiſſimo odore ad bonum finem perducat: illum autem quem tantæ fragilitatis conſidero, quod tener debilis eſt in graui dolore ſui corporis, & in attractione peſſimi inſidiatoris iugum meum ferre; de hoc ſæculo ſubſtraho, antequam in tempore marceſcentis animi ſui incipiat areſcere: omnia enim ſcio. Volo autem humano generi omnem iuſtitiam ad ſuam cautelam dare; ita vt nullus hominum ſe poſſit excuſare: cum homines moneo & hortor iuſtitiam facere, quando ipſis iudicium mortis incutio, velut iam ſint morituri, cum adhuc diutius victuri ſunt; hoc facio, quoniam nemo niſi ſecundum fructum quem in homine video, & ſecundum voluntatem meam qua ei viuere concedo, aliud tempus habere vel ſibi diſponere poterit; quemadmodum etiam Iob per me teſtatur, cum dicit: *Conſtituiſti terminos eius, qui præteriri non poterunt*

25 Quod dicitur: Tu qui ſuper omnes es, & omnia antequam fiant, præuides; etiam in ſecreto maieſtatis tuæ conſtituiſti terminos humanæ vitę, ita quod nec ſcientia, nec prudentia, nec aſtutia vllius rei præteriri poterunt in vlla ætae ſeu in infantia, ſeu in iuuentute, ſeu in ſenectute hominum, niſi ſecundum prouidentiam ſecretorum tuorum, qui homines ad gloriam nominis tui fieri voluiſti.

Præcognitio probationem nõ impedit.

26 Ego enim, ô homo, ante conſtitutionem mundi noui te; ſed tamen dies tuos in operibus tuis volo conſiderare, & fructum eorum diſcernere, & quæque opera tua diligenter & acutiſsime examinare. Quemcunque autem ſubito de temporali vita ſubtraho, huius vitæ vtilitas completa eſt, ita vt ſi vita ipſius longius protraheretur, nullam vbertatem bonorum fructuum amplius afferret: ſed velut teporem carneæ fidei habens, tantum quaſi vacuo ſono verborum fumum emitteret, nec intimo tactu cordis ſui me tangeret. Vnde ipſi inducias huius vitæ non tribuo, ſed antequam in teporem huiuſmodi infertilitatis cadat, eum ab hoc ſæculo ſubduco. Sed ad te ſermo meus, ô homo: Cur me contemnis? Nonne Prophetas meos ad te miſi, & filium meum pro ſalute tua in lignum crucis dedi, & Apoſtolos meos, vt tibi viam veritatis per Euangelium oſtenderent, ad te deſtinaui? Vnde non potes te excuſare, quin omnia bona habeas per me. Et cur nunc poſtponis me?

Error diuinandi intolerabilis Deo.

27 Sed errorem huius peruerſitatis, ſcilicet quod ſigna actuum tuorum in ſtellis aut in igne, aut in auibus, ſeu in alia huiuſmodi creatura quæris, amplius nolo tolerare: quoniam omnes, qui errorem hunc diabolica viſione primum adinuenerunt, Deum contemnentes, præcepta illius omnino abiecerunt, quapropter & ipſi contempti ſunt. Ego autem ſuper omnem creaturam in claritate diuinitatis meæ fulgeo, ita quod miracula mea in ſanctis meis tibi manifeſtata ſunt: quare vlterius nolo, vt amplius hunc errorem auguriandi exerceas, ſed vt in me aſpicias.

28 O ſtulte, conſidera quis ſum ego: conſidera quia ego ſum ſummum bonum. Vnde omnia bona tibi tribuo, cum diligenter quæſieris me. Et quem credis me eſſe? Deus ſum ſuper omnia & in omnibus. Sed tu vis me haberi velut ruſticum, qui dominum ſuum timet. Quomodo? Tu vis vt voluntatem tuam faciam, cum tu præcepta mea contemnas. Non autem ſic Deus eſt. Quid hoc? Ipſe enim nec opinionem initij, nec timorem finis habet. Cœli in laudibus meis ſonant me inſpicientes, & ſecundum iuſtitiam illam, qua per me poſiti ſunt, mihi obedientes. Sol etiam, Luna & ſtellæ in nubibus cœli ſecundum tenorem ſuum apparent; necnon flabra ventorum & pluuiæ in aëre, vt eis conſtitutum eſt, currunt: & hæc omnia creatori ſuo ſecundum iuſsionem ipſius obediunt. Tu autem, ô homo, præcepta mea non imples, ſed voluntatem tuam ſequeris; velut iuſtitia legis tibi nec poſita nec oſtenſa ſit. In tanta enim contumacia es, quamuis cinis ſis, quod tibi non ſufficit iuſtitia legis meæ, quæ arata & culta eſt in ſanguine filij mei, & bene trita in ſanctis meis tam veteris quam noui teſtamenti.

29 Sed in magna ſtultitia vis me apprehendere, cum mihi hoc modo inſultas, dicens: Si deo placet, vt iuſtus & bonus ſim: quare non fecit me rectum? tu ita me capere volens ac ſi petulans hœdus ceruum velit capere, qui fortiſsimis cornibus cerui valide retruditur & perforatur. Sic & ego, cum mecum petulanter in moribus tuis ludere vis, in præceptis legis meæ quaſi cornibus meis iuſto iudicio meo te comminuo. Hæc enim ſunt tubæ in aures tuas reſonantes, ſed tu illas non ſequeris, ſed poſt lupum curris, quem te putas ita domaſſe, vt te lædere non poſsit. Sed famelicus lupus deuorat te, dicens: Ouis iſta ſecus viam errauit, nec paſtorem ſuum ſequi voluit, ſed poſt me cucurrit: quare illam deglutire volo, quia me elegit, & paſtorem ſuum deſeruit. O homo, Deus iuſtus eſt; & ideo omnia, quæ in cœlo & in terra fecit, iuſta ordinatione diſpoſuit.

30 Ego enim ſum magnus medicus omnium languorum, faciens velut medicus qui languidum videt, qui medelam ardenter deſiderat. Quid hoc? Si languor paruus eſt, eum facile curat: ſi verò grauis eſt, languido dicit: Ego argentum & aurum à te exigo: Quod ſi illa mihi dederis, te iuuabo. Sic & ego, ô homo, facio. Minora peccata in gemitu & lachrymis ac in bona voluntate hominum abſtergo; in grauioribus autem culpis mando, ô homo, age pœnitentiam & morum correctionem, & oſtendam tibi miſericordiam meam, & vitam æternam tibi dabo. Et ſtellas & alias creaturas de cauſis tibi occurrentibus ne inſpicias, nec diabolum adores, nec eum inuoces, nec quicquam ab eo perquiras; quoniam ſi plus volueris ſcire, quam te oporteat noſſe, ab antiquo ſeductore decipieris: quia cum primus homo plus quæſiuit, quam quærere deberet, ab illo deceptus eſt, & in perditionem iuit. Sed tamen diabolus neſciuit hominis redemptionem; vbi filius Dei mortem occidit, & infernum confregit: diabolus enim in initio per mulierem deuicit hominem, ſed Deus in fine temporum per mulierem contriuit diabolum, quæ filium Dei genuit, qui diabolica opera mirabiliter ad nihilum duxit; quemadmodum Ioannes dilectus meus teſtatur, dicens: *In hoc apparuit filius Dei, vt diſſoluat opera diaboli.*

31 Quid hoc? Propter ſalutem & ſaluationem hominum apparuit maxima claritas, ſcilicet filius Dei, paupertatem humani corporis induens; ſed velut ardens ſtella in vmbroſis nubibus fulgens, ita poſitus in torculari, vbi vinum ſine forde fermenti, exprimendum erat: quoniam ipſe lapis angularis ſuper torcular cecidit, & tale vinum expreſsit, quod maximum odorem ſuauitatis dedit. Ipſe enim abſque inundatione polluti ſanguinis in humano genere clarus homo effulgens, pede militiæ ſuæ os antiqui ſerpentis conculcauit, diſſoluens à iecore iniquitatis illius omnia iacula, quæ & furore & libidine plena erant, eum omnino contemptibilem reddidit. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto, & pennas in fide habet, iſte admonitionem meam non tranſgrediatur, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

* * *

Digitized by Google

VISIO QVARTA.

1 ET deinde vidi maximum ſereniſſimumque ſplendorem velut plurimis oculis flammantem, quatuorq; angulos ad quatuor partes mundi verſos habentem; qui ſecretum ſuperni creatoris deſignans, in maximo myſterio mihi manifeſtatus eſt: in quo etiam alius ſplendor ſimilis auroræ in ſe purpurei fulgoris claritatem tenens apparuit. Et ecce vidi in terra homines in fictilibus lac portantes, & inde caſeos conficientes; cuius quædam pars ſpiſſa fuit, vnde fortes caſei facti ſunt: pars quædam tenuis, de qua debiles caſei coagulati ſunt: & pars quædam tabe permixta, de qua amari caſei proceſſerunt: & ita vidi quaſi mulierem velut integram formam hominis in vtero ſuo habentem. Et ecce per ſecretam diſpoſitionem ſuperni conditoris eadem forma motum vitalis motionis dedit, & ignea ſphæra nulla lineamenta humani corporis habens, cor illius formæ poſſedit, & cerebrum eius tetigit, & ſe per omnia membra ipſius transfudit. Ac deinde forma illa hominis de vtero mulieris hoc modo viuificata egrediente, ſecundum motus quos ſphæra in illa forma hominis habuit, ſecundum etiam illos & colorem ſuum mutauit.

2 Et vidi quod quandam huiuſmodi ſphæram in humano corpore manentem multi turbines inuadentes, eam vſque ad terram incuruabant, ſed illa reſumptis viribus ſe viriliter erigens, eis viriliter reſtitit, & cum gemitu ſic queſta eſt: Ego peregrina vbi ſum? In vmbra mortis. Et qua via vado? In viam erroris: & quam conſolationem habeo? Quam peregrini habent. Ego enim debui habere tabernaculum lapidibus quadris Sole & ſtellis lucidioribus ornatum, quia occidens Sol occidentes ſtellæ non debebant in eo lucere, ſed in eo debuit eſſe angelica gloria, quoniam topaſius debuit eſſe fundamentum ipſius, & omnes gemmæ ſtructura eius, ſcalæ eius ex cryſtallo poſitæ & plateæ ipſius auro ſtratæ. Nam ego debui eſſe conſors Angelorum, quia ſum viuens ſpiraculum quod Deus miſit in aridum limum. Vnde deberem Deum ſcire, & ipſum ſentire. Sed heu cum tabernaculum meum intellexit ſe poſſe oculis ſuis in omnes vias videre, inſtrumentum ſuum ad Aquilonem poſuit. Ah, Ah, vbi capta ſum, & ſpoliata oculis & gaudio ſcientiæ, veſte mea tota ſciſſa, & ſic de hæreditate mea pulſa, ducta ſum in alienum locum, qui omni pulchritudine & honore caret, vbi peſſimo ſeruitio ſubiecta ſum. Sed & ij, qui me cœperunt colaphis percutientes, cum porcis me manducare fecerunt: & ita in deſertum locum mittentes, amariſſimas etiam herbas melle intinctas mihi ad eſum porrexerunt. Poſtea quoque ſuper torcular me extendentes, multis tormentis afflixerunt: deinde veſtibus meis me exuentes & multas plagas mihi inferentes, in venationem me dederunt, vbi peſſimi & venenoſi ſerpentes, vt ſcorpiones, & aſpides, & ſimiles, mei capturam fecerunt, & me totam ſuo veneno conſperſerunt, ità quod inde tota eneruis & debilitata facta ſum. Vnde illi me deridentes dixerunt: Vbi nunc eſt honor tuus? Ah ego tunc tota contremui, & magno gemitu mœroris mecum in ſilentio dixi: O vbi ſum? Ah vnde huc veni? Et quem conſolatorem huius captiuitatis quæram? Quomodo has catenas dirumpam? O quis oculus vulnera mea videre poterit? Et quæ nares fœtorem hunc tetrum ſufferre valebunt? Aut quæ manus ea oleo perunget? Ah quis dolori meo miſericordiam impendet? Cœlum ergo clamorem meum exaudiat, & terra mœrore meo tremiſcat, & omne quod viuit, ad captiuitatem meam ſe miſerando inclinet: quia amariſſimus dolor me premit, quoniam ſine conſolatione & ſine adiutorio peregrina ſum. O quis conſolabitur me, quoniam & mater mea dereliquit me, quia à via ſalutis erraui? Quis me adiuuabit niſi Deus? Cum autem recordor tui, ô mater Sion, in qua habitare debui; amariſſima ſeruitia, quibus ſubiecta ſum, inſpicio. Et cum omne genus muſicorum, quod in te eſt, ad memoriam duco, vulnera mea attendo. Sed cum & recordor gaudij & lætitiæ gloriæ tuæ, tunc venena illa, quibus infecta ſum, deteſtor. O quo me vertam? Et quo fugiam? Dolor enim meus innumerabilis eſt, quoniam ſi in malis iſtis perſeuerauero, ſocia illorum ero, cum quibus in terra Babylonia turpiter conuerſata ſum. Et vbi es, ô mater mea Sion? Hei mihi, quia à te infœliciter receſſi: quoniam ſi te neſcirem, leuius dolorem meum perferrem. Nunc autem peſſimos ſodales meos fugiam, quia infœlix Babylonia in plumbeam ſtateram me poſuit, ac maximis trabibus me oppreſſit, ita vt vix reſpirare poſſim. Sed cum lachrymas meas ad te, ô mater mea, cum gemitibus meis effundo; tantos ſtrepitus ſonantium aquarum infœlix Babylonia emittit, quod vocem meam non attendis. Ergo multa ſollicitudine arctas vias quæram, in quibus peſſimos ſodales meos & infœlicem captiuitatem meam effugere queam. Et cum hæc dixiſſem, elapſa ſum in anguſtam ſemitam, vbi me in paruo foramine contra Septentrionem abſcondi amariſſime flens; quoniam matrem meam perdideram; ibi etiam omnem dolorem meum & omnia vulnera mea conſiderabam: tantaſq; effuſiones lachrymarum flendo & flendo ibi emiſi, quod omnis dolor & omnis liuor vulnerum meorum lachrymis iſtis perfuſus maduit. Et ecce ſuauiſſimus odor velut leuis aura à matre mea emiſſus, nares meas imbuit. O quantos gemitus & quantas lachrymas tunc effudi, cum paruam conſolationem illam adeſſe ſenſi. Et tantos vlulatus cum copioſis fletibus præ gaudio dedi, vt etiam mons ille, in cuius foramine me abſconderam, inde commotus fuerit. Et dixi: O mater, ô mater Sion, quidnam tandem fiet de me? Et vbi nunc eſt nobilis filia tua? O quamdiu, quamdiu maternæ dulcedinis tuæ expers ſum, quæ in multis delitiis me blande enutrieras? Et in his lachrymis ita delectabar, quaſi matrem meam viderem. Sed inimici mei clamores meos audientes, dicebant: Vbi eſt illa, quam

Querela pœnitētis animæ.

quam hactenus in conſortio noſtro ſecundùm voluntatem noſtram tenuimus, quæ & omnem voluntatem noſtram hactenus perfecit? Ecce nunc cœlicolas inuocat. Omnes ergò artes noſtras excitemus, eam tanto ſtudio & tanta ſolicitudine cuſtodientes; ne vſquam à nobis effugere poſſit: quia eam nobis priùs omninò ſubiecimus. Si hoc fecerimus; iterum nos ſequetur. Sed ego foramen, in quo me abſconderam, latenter egreſſa; in quandam altitudinem ire cupiebam, vbi me inimici mei inuenire non valerent. At ipſi quoddam mare tanti feruoris mihi oppoſuerunt, vt illud nullo modo tranſuadare potuerim. Sed & ibi quidam pons tantæ paruitatis & anguſtiæ erat, vt nec per illum tranſire valuerim. In fine quoque maris illius quædam altitudo montium tantorum acuminum apparuit, quòd nec ibi iter haberi poſſe ſenſi. Et dixi: O quid ego miſera nunc faciam? Suauitatem matris meę nunc parumper ſenſeram, vnde putabam quòd me vellet ad ſe reducere: ſed ah num iterum relinquet me? ah quo me vertam? Nam, ſi modò in priorem captiuitatem venero, inimicis meis magis nunc quàm priùs ero ludibrio, quia ad matrem meam fideliter eiulaui, & quoniam ſuauitatem dulcedinis eius parumper ſenſi, cùm iterum modò ab ea derelicta ſim. Sed ego per ſuauitatem illam, quam prius per matrem meam venientem ſenſeram, adhuc tantæ fortitudinis fui, quod me ad Orientem verti, & quod iterum anguſtiſſimas ſemitas tentare cœpi. Illæ autem ſemitæ ſpinis & tribulis & aliis huiuſmodi impedimentis ita ſeptæ erant, quod vix vlla veſtigia in eis figere valebam: ſed tamen cum maximo labore & ſudore eas tandem vix pertranſiens, ex illo labore tantam fatigationem incurri, quod vix reſpirare valui. Sic tandem cum maxima fatigatione ad cacumen montis, in quo me prius abſconderam, euadens, ad vallem eius me inclinaui, vbi deſcendere volenti, aſpides, ſcorpiones, dracones & alij huiuſmodi ſerpentes ſimul occurſantes, in me ſibilos ſuos emiſerunt. Vnde ego exterrita, maximos vlulatus emiſi, dicens: O mater vbi es? Leuius enim dolerem, ſi ſuauitatem viſitationis tuæ prius non ſenſiſſem, quia nunc iterum in captiuitatem illam incidam, in qua dudum iacueram. Vbi ergo nunc eſt auxilium tuum? Tunc vocem matris meæ audiui, mihi dicentem: O filia curre: pennæ enim ad volandum tibi datæ ſunt à fortiſſimo datore, cui nullus valet reſiſtere. Ergo velociter tranſuola omnes has contrarietates. Et ego multa conſolatione confortata, pennas illas ſuſcepi, & omnia venenoſa ac mortifera illa velociter tranſilij.

3 Et veni ad quoddam tabernaculum, quod interius totum erat ex fortiſſima calybe fabricatum. Et ſubiens illud, opera claritatis feci, cùm prius opera tenebrarum feciſſem. In illo autem tabernaculo ad Septentrionem columnam impoliti ferri poſui, in qua flabella diuerſarum pennarum ſe hac & illac mouentium ſuſpendi: & manna inueniens, illud comedi. Ad Orientem verò propugnaculum ex quadris lapidibus conſtruxi, & in eo ignem accendens, ibi myrrhatum vinum cum muſto bibi. Sed ad Meridiem turrim ex quadris lapidibus ſtruxi, in qua clypeos rubri coloris ſuſpendi, & in cuius feneſtras tubas ex ebore factas collocaui. In medio autem illius turris mel effudi, ex quo pretioſum vnguentum cum aliis aromatibus confeci: ita vt eo maximus odor per totum ambitum funderetur tabernaculi. Ad Occidentem vero nullum opus poſui, quia pars illa ad ſæculum verſa erat. Sed interim dum in hoc labore occupata verſarer, inimici mei pharetras ſuas arripientes, ſagittis ſuis tabernaculum meum aggreſſi ſunt: ſed ego præ ſtudio operis quod faciebam, tamdiu inſaniam eorum non attendi, vſque dum fores tabernaculi ſagittis complerentur: nulla tamen ſagittarum nec ianuam læſit, nec calybem tabernaculi penetrare valuit, vnde nec ego ab eis lædi potui. Quod illi percipientes, maximam inundationem aquarum emiſerunt, vt me & tabernaculum meum deiicerent: attamen in hac malitia ſuá nihil profecerunt. Quapropter eos audacter deriſi, dicens: Faber qui hoc tabernaculum ſtruxit, vobis ſapientior & fortior fuit. Vnde ſagittas veſtras colligentes eas deponite, quoniam nullam amodo victoriam voluntatis veſtræ in me valebunt proficere. Ecce, quæ vulnera oſtendunt? Ego multo dolore & labore plurima bella aduerſum vos egi, cum me morti tradere velletis, ſed tamen non potuiſtis: quia fortiſſimis armis munita, acutos gladios contra vos vibraui, per quos me à vobis ſtrenuè defendi. Recedite ergo, recidite: quoniam me vlterius habere non poteritis.

4 Sed ego fragilis & indocta vidi etiam quod in aliam ſphæram plurimi turbines irruentes eam deiicere voluerunt, ſed non valuerunt; quoniam illa fortiter repugnans, locum eis inſaniendi non dedit: attamen ſic cum querela dixit: Quamuis paupercula ſim, magnum tamen officium nacta ſum. O quid ſum ego? Et quæ eſt querimonia clamoris mei? Spiraculum enim viuens in homine ſum poſita, in tabernaculum medullarum, venarum, oſſium & carnis, ita quod eidem tabernacula vegetationem tribuo, & illud vbique in motibus ſuis circumfero. Sed heu ſenſibilitas illius profert ſpurcitiam, laſciuiam & petulantiam morum ac omnia genera vitiorum. Ah, ô quam magno gemitu hoc conqueror. Nam cum proſperitatem vitæ in operibus tabernaculi mei habeo, occurrit mihi diabolica perſuaſio in omnibus me irretiens, ac in flatum elationis ita me erigens, quod ſæpenumero dico: Ego ſecundum appetitum virium terræ meæ operari volo: in tabernaculo enim meo omnia opera intelligo, ſed concupiſcentia eius ita impedior, quod opera mea non diſcerno, antequam dira in me vulnera ſentio. O quantum planctum tunc emitto. Et dico: O Deus nonne creaſti me? Ecce vilis terra opprimit me. Et ſic fugam ineo? Quomodo? Cum tabernaculum meum carnalem concupiſcentiam habet, tunc quia voluptatem in opere habeo, cum ipſa opus illud perficio. Sed ratio, quæ in me cum ſcientia viget, oſtendit mihi quoniam à Deo crea-

Militia fidelis animæ.

Digitized by Google

creata ſum: in qua ratione etiam ſentio, quia Adam, cùm diuinum præceptum tranſgreſſus eſſet, timens abſcondit ſe. Sic & ego timens, à facie Dei me abſcondo, cùm opera mea in tabernaculo meo contraria Deo ſentio. Cùm autem plumbeam ſtateram peccati ſuperpondero, omnia opera illa quæ in carnalibus concupiſcentiis ardent, contemno.

5 Heu me errabundam, quomodo in his periculis ſubſiſtere valebo? Et cum diabolica perſuaſio me inuadit, ſic dicens: Eſt ne hoc bonum quod neſcis, nec quod vides, nec quod facere potes; quid tunc erit? Et cùm iterum dicit: Quod noſti, & quod intelligis, & quod facere vales, cur hoc deſeris? quid tunc faciam? At plena dolore reſpondebo: Ah me miſeram, quia per Adam noxia venena mihi afflata ſunt, cum ipſe diuinum præceptum tranſgreſſus & in terram eiectus carnalia tabernacula coadunauit. Nam in guſtu, quem ipſe in pomo per inobedientiam guſtauit, noxia dulcedo ſanguini & carni ſe ingerit, & ita pollutionem vitiorum producit. Vnde peccatum carnis in me ſentio, puriſſimum autem Deum, quia per culpam inebrietata ſum, negligo. Sed hoc, quod guſtus tabernaculi mei in ſe habet, ſequi non debeo. Nam ex hoc, quod Adam in prima apparitione purus & ſimplex à Deo creatus erat, timeo Deum, ſciens quoniam per ipſum pura & ſimplex creata ſum. Sed modo per malam conſuetudinem vitiorum, in inquietudinem vertor. O in his omnibus peregrina & errabunda ſum. Quapropter turbines diuerſorum ſonituum multa mendacia proferunt, quæ in me ſurgunt, ſic dicentia: Quæ es? Et quid ais? Et qualia ſunt certamina, quæ exerces? Infelix enim es. Nam ignoras, vtrum bonum an malum opus tuum ſit. Quo tandem ibis, & quis te conſeruabit? Et qui ſunt errores illi, qui te ad inſaniam ducunt? An perficies quod te delectat, an fugies quod te anguſtat? O quid facies, quia iſtud ſcis, & illud ignoras? Quod enim te delectat, hoc tibi licitum non eſt: & quod te anguſtat, ad hoc præcepto Dei compelleris. Et vnde ſcis, ſi hæc ita ſint? Melius tibi eſſet, ſi non fuiſſes. Et poſtquam iſti turbines ita in me ſurrexerunt, incipio alteram viam ambulare; quę carni meæ grauis eſt, quia incipio iuſtitiam facere. Sed iterum intra me dubito, vtrum hoc ex dono Spiritus ſancti ſit, an non, & dico: Hoc inutile eſt. Et deinde ſuper nubes volare volo. Quomodo? ſuper intellectum meum volo aſcendere, & ea incipere, quæ perficere non poſſum. Sed cùm hæc facere tento, maximam triſtitiam in me excito, ita quòd nec in altitudine ſanctitatis, nec in planitie bonæ voluntatis vllum opus perficio, ſed inquietudinem dubietatis, deſperationis, mœroris & oppreſſionis omnium rerum in me ſentio. Et cùm diabolica perſuaſio me ſic inquietat, ô quanta calamitas me tunc obruit; quia omnia mala, quæ ſunt, aut eſſe poſſunt in vituperatione, in maledictione, in mortificatione corporis & animæ, in turpibus verbis contra munditiam, ſalutem & altitudinem, quæ in Deo ſunt: hæc omnia mihi infœlici

occurrunt. Vnde etiam hæc iniquitas mihi inſurgit, ſcilicet quòd omnis fœlicitas & omne bonum, quod tam in homine quàm in Deo eſt, mihi moleſtum & graue erit, magis mortem quàm vitam mihi proponens. Ah quàm infœlix certamen, ſic de labore in laborem, de dolore in dolorem, de ſchiſmate in ſchiſma ſe mihi ingerit, omnem fœlicitatem mihi auferens!

6 Sed vnde excitatur malum iſtorum errorum? *Error unde.* ex hoc videlicet: Antiquus enim ſerpens in ſe habet aſtutiam & deceptricem verſutiam, atque mortiferum iniquitatis venenum. Nam in aſtutia ſua ingerit mihi contumaciam peccatorum, à timore Domini intellectum meum auferens; ita quòd peccare non timeó, ſic dicens: Quis eſt Deus? Neſcio quis Deus ſit. In deceptrice autem verſutia ſua obturationem mihi inducit; ita quòd in malo obturor. Sed in mortifero iniquitatis veneno ſpirituale gaudium mihi aufert; ita quòd nec in homine nec in Deo lætari valeo: ſic dubietatem deſperationis mihi inducens, ſcilicet quòd dubito vtrum ſaluari poſſim an non? O quæ ſunt iſta tabernacula, quæ tanta pericula ſuſtinent in diabolica deceptione? Sed cùm per donum Dei recordor quòd à Deo creata ſum, tunc inter has oppreſſiones, his diabolicis perſuaſionibus hoc modo reſpondeo: Ego fragile terræ non cedam, ſed fortiſſima bella exercebo. Quomodo? Cùm tabernaculum meum opera iniuſtitiæ exercere vult, medullam, ſanguinem & carnem in ſapientia patientiæ conterendo me defendam, quemadmodum fortis leo ſe defendit, & vt ſerpens in antro ſuo ictum mortis fugiens ſe abſcondit. Nam nec ſagittas diaboli debeo ſuſcipere, nec voluntatem carnis exercere.

7 Quomodo? Cùm enim ira circa tabernaculum meum intendere voluerit, in bonitatem Dei reſpicio, quem ira nunquam tetigit, & ita aére qui ſua lenitate ariditatem terræ rigat, ſuauior euado ſpirituale gaudium habens: cùm virtutes in me vigorem ſuum oſtendere incipiunt. Et ſic bonitatem Dei ſentio Cùm autem odium me denigrare tentauerit, in miſericordiam & in martyrium filij Dei aſpicio, & ita carnem meam co ſtringo, ſuauem odorem roſarum quæ de ſpinis oriuntur, fideli recordatione ſuſcipiens, & ita redemptorem meum agnoſco. Sed cùm ſuperbia turrim vanitatis ſuæ ſine fundamento petræ in me contenderit ponere, & hanc altitudinem in me erigere, quæ nullum ſibi ſimilem vult habere, ſed ſemper altior cæteris videri. O quis mihi tunc ſuccurret, quoniam antiquus ſerpens, qui ſuper omnes eſſe volens in mortem cecidit, me deiicere conatur? Tunc cum mœrore dico: Vbi eſt Rex meus & Deus meus? Quid poſſum boni abſque Deo? Nihil. Et ſic ad Deum, qui mihi vitam dedit, reſpicio; & ad beatiſſimam virginem illam, quæ ſuperbiam antiquæ ſpeluncæ contriuit, curro: ſic fortiſſimus lapis ædificij Dei effecta, rapaciſſimus lupus, qui hamo diuinitatis ſtrangulatus eſt, me amodo ſuperare non poterit. Et ita ſuauiſſimum bonum, id eſt, humilitatem in altitudine Dei & recordatione inter omnes humilitatem beatiſſimę

Digitized by Google

virginis cognoſco, ſuauitatem indeficientis balſami ſentiens: & ita in dulcedine Dei gaudens velut ſim in odore omnium pigmentorum, cętera etiam vitia fortiſſimo humilitatis deiicio.

8 Et deinde ego paupercula vidi quòd alia quędam ſphæra ex lineamentis formæ ſuæ ſe contrahens, nodos eius reſoluit, & ſe ab eis cum gemitu extraxit, ſedemq; ſuam mœrens dirupit. Et dixit: De tabernaculo meo exibo. Sed ego miſera plenaq; mœroris quo vadam? Per horrendas & per metuendas ſemitas ad iudicium vbi iudicabor. Opera enim quę in tabernaculo meo operata ſum, oſtendam; & ibi remunerationem ſecundùm merita mea recipiam. O quantus timor? O quanta anguſtia illic mihi erit? Cumq; ſe hoc modo reſolueret, quidam ſpiritus & lucidi & vmbroſi venerunt, qui ſocij conuerſationis eius ſecundùm quàm in ſede ſua ſe mouerat, fuerunt; reſolutionem eius expectantes: vt poſtquam ſe ſoluiſſet, eam ſecum abducerent. Et audiui viuentem vocem illis dicentem: Secundùm opera ſua, de loco ad locum ducatur. Et iterum audiui de cœlo vocem mihi dicentem: Beata & ineffabilis Trinitas ſe mundo manifeſtauit, cùm Pater Vnigenitum ſuum de Spiritu ſancto conceptum & de virgine natum miſit in mundum, quatenus homines multa diuerſitate nati multiſq; peccatis obligati per eum ad viam veritatis reducerentur, ita vt ipſi à nexibus corporeæ molis abſoluti bona & ſancta opera ſecum portantes, gaudia ſupernæ hæreditatis adipiſcerentur.

Quid ſplẽdor oculis flammãs.

9 Quod vt profundiùs, ô homo, capias, & apertiùs diiudices; vides maximum ſereniſſimumq; ſplendorem velut plurimis oculis flammantem, quatuorq; angulos ad quatuor partes mundi verſos habentem, qui magnam in myſteriis puramq; in manifeſtationibus ſcientiam Dei ſignificat, maxima profunditate perſpicuitatis radiante, & acutiſſimas acies quadrifidæ ſtabilitatis ad quatuor plagas orbis extendentem, vbi ipſa tam illos qui abiiciuntur quàm illos qui colliguntur venientes acutiſſimè præuidet, myſterium ſupernæ maieſtatis oſtendens; quod in typo ſummæ altitudinis & profunditatis tibi, vt vides, demonſtratur.

Quid ſplẽdor ſimilis auroræ.

10 In quo etiam alius ſplendor ſimilis auroræ in ſe purpurei fulgoris claritatem tenens apparet; quia ſcientia Dei etiam hoc oſtendit, quòd vnigenitus patris de virgine carnem ſumens, ſanguinem ſuum in candore fidei pro ſalute hominum fundere dignatus eſt: in qua ſcientia Dei, boni & mali oſtenduntur: quoniam ipſa nulla obſcuritate vllius rei obnubilatur. Sed tu, ô homo, dicis: Quid faciet homo, cùm Deus prænouit omnia quæ ipſe facturus eſt? Ad quæ ego: O ſtulte in neſcitia cordis tui, illum imitaris qui viam veritatis primùm recuſans mendacium veritati oppoſuit, cùm ſe ſummæ bonitati ſimilem facere voluit. Quis poterit initium & finem omnium quicquam latere qui eſt, fuit & permanebit? Sed tu quis es? Fauilla cineris es. Et quid noſti, cùm non eſſes? Sed tu lamentabile initium & miſerabilem finem habens, contradicis quod nec ſcis, nec ſcire debes; videlicet incomprehenſibilem pulchritudinem iuſtitiæ Dei, in qua nulla ſuſpicio iniuſtitiæ inuenitur, nec inuenta eſt vnquam, nec inuenietur. O ſtulte, vbi putas eſſe patrem iniquitatis, quem imitaris? Quid hoc? Cùm ſuperbia te inflat, ſuper ſydera & ſuper alias creaturas & ſuper Angelos vis eleuari, qui præcepta Dei per omnia & ſuper omnia adimplent. Sed tu cades, ſicut & ille cecidit, qui mendacium veritati oppoſuit. Mendacium enim ipſe dilexit, & ideò morte inuolutus in abyſſum corruit. Ergo, ô homo, attende. Cùm nec inſpicis charitatem illam qua te Deus liberauit, nec attendis quanta bona tibi Deus ſemper impendit, nec tu conſideras quomodo ipſe te à morte reuocat; frequenter in peccata corruis; vbi magis mortem quam vitam diligis: ſi tunc tandem ad mentem tuam reuocas ſcripturas & doctrinas illas, quas tibi antiqui & fideles patres tui propoſuerũt, ſcilicet quòd malum debes deuitare & bonũ operari; ſi tunc ex intimo cordis dixeris: Grauiter peccaui, quare oportet me cum digna pœnitentia ad patrem meum, qui me creauit, redire: tunc pater tuus benignè ſuſcipit te, & in ſinum ſuum te reponens dulcibus vlnis amplectitur te. Nunc autem beatitudinem illam, quæ tibi à Deo propoſita eſt, ſcire contemnis, ac iuſtitiam Dei audire vel operari recuſas. Nunquid ſi fieri poſſet, magis iudicium Dei iniuſtum quàm iuſtum vocares? Quapropter ſi ſanguine filij Dei redemptus non eſſes, in perditione perditus iaceres. Sed iudicium Dei verum & iuſtum eſt. Vnde, ô homo, quam vtilitatem inde conſequeris, quòd te in iudicio meo decerpis? In choro Angelorum & in electa vinea mea eſt laus laudantium & dicentium: Gloria tibi Domine, qui iuſtus es & verax: nec iudicio meo per eos contradicitur, quoniam iuſti ſunt. Sed quid diabolo profuit, quòd ſe mihi oppoſuit? Qui cùm vidit ſe multam claritatem habere, ſuper omnes ſe voluit exaltare, ita quòd ei innumerabilis turba ſuperborum ſpirituum conſenſit, quos omnes diuina virtus in zelo iuſtitiæ ſuæ ſimul cum illo deiecit: ſic etiam omnes deiiciuntur, qui in perſeuerantia mali iuſtitiam Dei poſtponere conantur; quoniam ipſi ſummum bonum in peruerſitatem nequitiæ peruertere laborant. Vnde nequaquam Deus quòd iniuſtum eſt, conſtituit; ſed omne quod rectum eſt, in æquitate bonitatis ſuæ ordinauit.

11 Sed & illi homines, qui in infidelitate ſua Deum abiecerunt ſculptilia ſibi facientes, in quibus diabolus ingreſſus illos illuſit; in inſania huiuſmodi vanitatis ſurrexerunt, poſtquam genus hominum pertranſiit, quibus Adam & Eua dixerant quomodo à Deo facti eſſent, & quomodo de paradiſo expulſi fuiſſent. Quos alij in eadem peruerſitate inſequentes, creaturam Dei magis quàm ipſum creatorem ſuum coluerunt, & ea quæ non viuunt, vitam ſuam diſponere putauerunt. Vnde & ij qui adhuc in ipſa infidelitate ſordent, ſtultitiam ſuam deſerant; & ad eum qui diaboli laqueos contriuit, fideliter conuertantur, vetuſtatem ignorantiæ deponentes & nouitatem vitæ amplectentes; vt ſeruus meus Ezechiel hortatur, dicens: *Proiicite à vobis omnes præuaricationes veſtras, in qui-*

Digitized by Google

bus preuaricati eſtis, & facite vobis cor nouum & ſpiritum nouum.

12 Quòd dicitur: O vos qui in rectitudine perſeuerare vultis in Sole Iuſtitiæ, cuius itinera beatæ oues currunt, proiicite à conſcientia cordis veſtri ſciſcitationem illorum occultorum quæ in neceſſaria & ſalutari doctrina vobis inutilia ſunt, in quibus vanam celſitudinem volare voluiſtis, cùm in præcipitem lacum demerſi eſtis, in quo nullus ordo habitat, ſed illa horribilis confuſio, quæ Deum igorant. Et cùm hoc feceritis, viam veritatis pergite prò ſalute veſtra; vbi rutilantis cœli nouitatem in corde veſtro inuenietis, & vt viuificæ ſpirationis in ſpiritu veſtro poſſidebitis.

Quid lac in fictilib.

13 Vides etiam in terra homines in fictilibus lac portantes & inde caſeos conficientes: hi ſunt in mundo homines tam viri quàm mulieres in corporibus ſuis humanum ſemen habentes, de quo genus diuerſorum populorum procreatur: cuius quædam pars ſpiſſa eſt, vnde formantes caſei fiunt, quia ſemen illud in fortitudine ſua vtiliter & benè coctum & temperatum ſtrenuos homines producit: quibus etiam magna claritas tam ſpiritualium quàm carnalium donorum in magnis patribus & in altis perſonis tribuitur, ita quòd in aſſecutione prudentiæ, diſcretionis & vtilitatis vitæ in operibus ſuis & coram Deo & coram hominibus perſpicuè florent, quoniam diabolus in eis locum ſuum non inuenit: & pars quędam tenuis de qua debiles caſei coagulantur; quoniam hoc ſemen in teneritudine ſua imperfectè coctum & temperatum, teneros homines educit, qui vt plurimùm ſtulti, tepidi & inutiles tàm apud Deum quàm apud ſæculum in operibus ſuis inueniuntur, & qui Deum ſtrenuè non quærunt. Sed & pars quædam tabe permixta eſt, de qua amari caſei efficiuntur, quia ſemen illud in debilitate permixtionis nequiter eductum & inutiliter commixtum informes homines efficit, qui ſæpè amaritudinem, difficultatem & oppreſſionem cordis habent; vnde mentem ſuam ad ſuperiora leuare non valent. Multi tamen ex his vtiles fiunt, attamen multas tempeſtates & inquietudines, & in cordibus & in moribus ſuis patiuntur, ſed victores euadunt; quoniam ſi inquietudini ſuæ acquieſcerent, tepidos & inutiles ſe redderent. Vnde Deus illos coërcens adiuuat, & ad viam ſalutis ducit, quemadmodum ſcriptum eſt: *Ego occidam, & ego viuere faciam; percutiam & ego ſanabo, & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.*

14 Quòd dicitur: Ego qui ſum, nec initium nec finem habens, flagitioſos homines in actibus ſuis interimo, qui per ſpurcitias diaboli in vitiis macerantur, & qui in partibus infœlicis ſeminarij per diabolicas ſpeluncas decipiuntur. O quàm verſuta eſt viperea maxilla, quæ eos ita inflat, vt mors in ipſos ſubintret: vnde ab eis proſperitatem huius ſæculi tollo: vbi ita per plurimas ærumnas occiduntur, quas ſuperare non poſſunt, ſed quæ eis iuſto iudicio ſemper aſſunt. Sed ego qui nulla malitia deiicior; iſtos etiam in alia parte viuere mirabiliter ſæpè facio, vbi in ipſis viuens ſpiraculum eorum ſurſum de terrenis traho; ne in ipſis pereat: illos etiam percuſſionibus per multam infirmitatem laboris vitę ſuę interdum affligo, qui per ſuperbiam mentem ſuam ſibi nociuam altitudinem aſcendere cupiunt, putantes quòd à nullo deiici valeant: eos etiam qui vbique præſens ſum, ita interdum ſurſum ad veram ſanitatem erigens, ne in fallacibus periculis per fallaces vanitates cõſumantur. Sed in his omnibus, non eſt homo nec alia creatura, quæ huiuſmodi opera mea ſuo aſtu aut proterua poteſtate poſſit auertere, quia nullus eſt qui voluntati & iuſtitiæ meæ valeat reſiſtere.

15 Sæpè quoque vt vides vbi in obliuione meâ & in irriſione diaboli commixtio maris & fœminæ perpetratur, ibi & contractio naſcentium hominum inuenitur, vt quoniam parentes illorum præcepta mea tranſgreſſi ſunt, in ipſis filiis ſuis cruciati ad me in pœnitentia reuertantur: ſæpè etiam hanc mirabilem creationem pro gloria mea & Sanctorum meorum in hominibus fieri permitto, vt dum illi qui hoc modo diſtorti ſunt, per ſubuentionem electorum meorum ſanitati reſtituuntur, nomen meum ex hoc tanto ardentius ab hominibus glorificetur. Qui autem hac lege ſe conſtringunt, ita quòd virginitatis decus appetunt, velut aurora ad cœleſtia ſecreta aſcendunt, quia propter amorem filij mei delectationes corporis ſui à ſe abſcindunt.

Quid quaſi integra forma hominis in vtero.

16 Sed quòd vides quaſi mulierem velut integram formam hominis in vtero ſuo habetem, hoc eſt, quia poſtquàm fœmina humanum ſemen concepit, infans in integritate membrorum ſuorum in abdito cubiculo ventris ipſius formatur. Et ecce per ſecretam diſpoſitionem ſuperni conditoris, eadem forma motum viuidæ motionis dat; quoniam tum in ſecretâ & occulta iuſſione & voluntate Dei infans in materno vtero congruo & rectè diuinitùs diſpoſito tempore ſpiritum acceperit, motu corporis ſui ſe viuere oſtendit: velut terra ſe aperit, & flores fructûs ſui profert, cùm ros ſuper eam ceciderit: ita quòd velut ignea ſphęra nulla lineamenta humani corporis habens, cor formæ illius poſſidet, quia anima in igne profundæ ſcientiæ ardens, diuerſas res in circuitu ſuæ comprehenſionis diſcernit: nec formam humanorum membrorum habens, quoniam ipſa nec corporea, nec caduca quemadmodum corpus hominis eſt, cor hominis confortat, quod quaſi fundamentum corporis exiſtens totum corpus regit, & velut firmamentum cœli inferiora continet, & ſuperiora tegit: & etiam cerebrum hominis tangit; quia in viribus non ſolùm terrena, ſed etiam cœleſtia ſapit, cùm Deum ſapienter cognoſcit, ac ſe per omnia membra hominis transfundit: quoniam vigore medullarum ac venarum & omnium membrorum toti corpori tribuit, veluti arbor ex ſua radice ſuccum & viriditatem omnibus ramis impartit. Sed deinde forma illa hominis de vtero mulieris hoc modo viuificata egrediens ſecundùm motus quos ipſa ſphæra in eadem forma hominis habet, ſecundùm illos etiam & colorem ſuum mutat; quia poſtquam homo in materno vtero vitalem ſpiritum acceperit, & ita natus fuerit, & motus operationis ſuæ dederit ſecundùm opera illa

Quid ignea ſphæra.

Quid mutatio colorũ formæ de vtero egredientis.

quæ anima cum corpore operatur, ſecundùm hæc etiam & merita ipſius exiſtunt, quoniam de bonis claritatem & de malis tenebroſitatem ſibi induit.

17 Ipſa quoque ſecundùm vires corporis, vires ſuas oſtendit, ita quòd in infantia hominis ſimplicitatem profert, & in iuuentute fortitudinem; at in plena ætate cum omnes venæ hominis plenæ ſunt, fortiſſimas vires ſuas in ſapientia declarat: ſicut etiam arbor in primo germine tenera exiſtés ac deinde fructum in ſe oſtendens, tandem cum plenitudine vtilitatis educit: ſed & poſtea in ſenectute hominis cum medulla & venæ ipſius iam ad debilitatem ſe incuruare cœperint, anima leuiores vires velut in tædio ſcientiæ hominis oſtendit, quemadmodum & ſuccus arboris, cum iam hyemale tempus inſtat, ſe in ramis & foliis ſuis contrahit, & vt eadem arbor in ſenectute ſua iam incuruari incipit.

Semita 3. 18 Homo autem tres ſemitas in ſe habet. Quid hoc? Animam, corpus & ſenſus: in his vita hominis exercetur. Quomodo? Anima corpus viuificat, & ſenſus ſpirat: corpus autem animam ſibi attrahit, & ſenſus aperit: ſenſus vero animam tangunt, & corpus alliciunt. Anima enim corpori vitam præbet, velut ignis lumen tenebris infundit, duas principales vires ſcilicet intellectum & voluntatem velut duo brachia habens: non quòd anima brachia ad ſe mouendum habeat, ſed quòd in his viribus ſe manifeſtat, velut Sol per ſplendorem ſuum ſe declarat. Vnde, ô homo, quem non grauat ſarcina medullarum, in ſcientia ſcripturarum attende.

Intellect. 19 Intellectus ita fixus eſt animę, velut brachium corpori. Nam vt brachium, cui manus cum digitis adiuncta eſt, à corpore extenditur; ita etiam intellectus cum operatione cæterarum virium animæ, cum quibus quæque opera hominis intelligit, ex anima certiſſimè prodiens: ipſe enim præ aliis viribus animæ, quicquid in operibus hominum eſt ſiue bonum, ſiue malum ſit, intelligit: ita quòd per eum velut per magiſtrum omnia intelliguntur: quoniam ipſa anima hoc modo omnia diſcutit, ſicut & triticum ab omni contrarietate expurgatur, perquirens vtrum vtilia an inutilia, vtrum amabilia an odibilia ſint, vel vtrum ad vitam an ad mortem pertineant. Vnde ſicut eſca ſine ſale inſulſa eſt, ſicut etiam cæteræ vires animæ ſine intellectu inſipidæ & non diſcernentes ſunt. Sed & ipſe in anima vt ſcapula in corpore, medulla in cerebro cæterarum virium animæ exiſtens, & velut humerus corporis fortis, diuinitatem etiam & humanitatem in Deo intelligens quædam inflexio brachij eſt: ita quoque rectam fidem in opere ſuo habens, quod etiam inflexio manus eſt, cum qua tunc diuerſa opera in diſcretione quaſi cum digitis diſcernit: ipſe autem non operatur vt cęteræ vires animæ.

Voluntas. 20 Quid hoc? Voluntas enim opus calefacit, & animus illud ſuſcipit, & ratio producit, intellectus autem opus intelligit bonum & malum oſtendens: velut Angeli intellectum habent bonum diligentes & malum odientes. Et vt corpus habet cor, ita & anima intellectum: qui etiam in illa parte animæ vim ſuam exercet, ſic & voluntas in altera. Quomodo? Voluntas enim magnam vim animæ habet. Quomodo? Anima ſtat in angulo domus, id eſt, in firmamento cordis, velut aliquis homo in aliquo angulo domus ſuæ, vt totam domum perſpiciens, omnia inſtrumenta domus regat, dextrum brachium leuans ſignando & oſtendendo quæque vtilia domus ſuæ, & ſe ad Orientem vertens. Sic & anima facit per plateas totius corporis, ad ortum Solis reſpiciens: ipſa enim voluntatem quaſi dextrum brachium ponit in firmamentum venarum & medullarum ac in commotionem totius corporis: quoniam voluntas quodcunque opus ſiue bonum ſiue malum ſit, operatur.

21 Nam voluntas eſt velut ignis, vnumquodque *Voluntas* opus quaſi in fornace coquens. Panis enim ad hoc *vt ignis.* coquitur, vt homines exinde paſti confortentur, quatenus viuere poſſint. Sic & voluntas totius operis fortitudo eſt, quia ipſa in deceptione molit, & in robore fermentum imponit, ac in duritia tundit; & ita opus ſuum velut panem in conſideratione parans, illud pleno opere ardoris ſui in perfectione coquit, atque hoc modo maiorem cibum hominibus in opere quàm in pane facit: nam eſca hominis interdum in eo ceſſat, opus autem voluntatis in eo vſque ad ſeparationem animæ ipſius à corpore perdurat: & in qua magna diuerſitate opus ſit, ſcilicet ab infantia, à iuuentute, à plena ętate, à decrepita incuruatione; in voluntate tamen incedit, & in ea perfectionem ſuam demonſtrat.

22 Sed voluntas habet in præcordio hominis *Animus.* quoddam tabernaculum, videlicet animum; quem & intellectus & ipſa voluntas ac quæque vis animæ ſua fortitudine afflant: & hæ omnes in eodem tabernaculo caleſiunt, & ſe inuicem coniungunt. Quomodo? Si ira ſurrexerit, fel inflatur, & ita fumum in tabernaculum emittens, iram perficit. Quòd ſi turpis delectatio ſe erexerit, incendium libidinis in materia ſua ſuſcitatur, & petulantia illa, quæ ad peccatum pertinet, attollitur; ac in eodem tabernaculo coadunatur. Sed aliud amabile gaudium eſt, quod in iſto tabernaculo de Spiritu ſancto incenditur; cui anima congaudens illud fideliter ſuſcipit, & opus bonum in cœleſtibus deſideriis perficit. Eſt etiam quædam triſtitia, de qua in eodem tabernaculo ex humoribus illis, qui circa fel ſunt, torpor naſcitur; indignationem, obdurationem & contumaciam in hominibus pariens, animamq; deprimens, niſi gratia Dei ſuccurrente, citiùs eripiatur. Sed & cùm illi tabernaculo contrariæ cauſæ occurrerint, frequenter in odio & reliquis mortiferis rebus commouetur, quę animam occidunt, & magnas ruinas in perditione parant. Cùm autem voluntas voluerit, inſtrumenta tabernaculi ſui mouet, & ea in feruente calore ſiue bona ſiue mala ſint, deponit. Quòd ſi voluntati illa inſtrumenta placuerint, ibi eſcam ſuam coquit, & eam homini ad guſtandum proponit. Vnde & in ipſo tabernaculo plurima turba boni & mali exurgit, quemadmodum cùm aliquis exercitus in aliquo loco coadunatur. Sed cùm princeps exercitûs ſuperuenerit, ſi exercitus ille ipſi

placue-

Digitized by Google

placuerit, eum ſuſcipit; ſi verò ipſi diſplicuerit, illum abire iubet: ſic & voluntas facit. Quomodo? Si bonum vel ſi malum in præcordio cordis ſurrexerit, voluntas illud aut perficit aut negligit.

23 Sed & in intellectu & in voluntate ratio velut ſonitus animæ oſtenditur, quæ quodque opus ſiue Dei ſiue hominis ſit, perficit. Sonitus enim verbum in altum tollit, ſicut ventus qui aquilam ſubleuat vt volare poſſit: ita & anima ſonitum rationis & in auditu & in intellectu hominum emittit, quatenus vires ipſius intelligantur, & vt quodque opus ad perfectum ducatur. Corpus autem, omnium virium animæ tabernaculum & ſubleuamen eſt: quoniam anima in corpore manens, cum corpore operatur, & corpus cum illa ſiue bonum ſiue malum ſit.

24 Senſus verò eſt, cui opus interiorum virium animæ adhæret, ita quòd ipſę in fructibus cuiuſq; operis per eum intelliguntur: & ille eis ſubiectus eſt, quia eum ad opus perducunt: non autem ipſe eis opus imponit, quoniam vmbra earum eſt, facies ſecundùm quod ipſis placuerit: ſed & exterior homo imprimis cum ſenſu in ventre matris antequam naſcatur, euigilat; cęteris viribus animæ adhuc in abſcondito manentibus. Quid hoc? Aurora lucem diei denunciat, ſic & ſenſus hominis omnes vires animæ cum ratione declarat. Et vt lex & Prophetæ in duobus præceptis Dei pendent, ita & ſenſus hominis in anima & in viribus eius vigent. Quid hoc? Lex ad ſalutem hominis poſita eſt, & Prophetæ occulta Dei manifeſtant: ſic & ſenſus hominis quæque nociua ab homine depellit & interiora animæ denudat. Nam anima ſenſum ſpirat. Quomodo? Ipſa hominem viuente facie viuificat, & viſu, auditu, guſtu, odoratu & tactu dotat: ita quòd homo ſenſu tactus, peruigil in omnibus rebus fit: ſenſus enim ſignum omnium virium animæ eſt, ſicut & corpus vas animæ eſt. Quomodo? Senſus omnes vires animæ claudit. Quid hoc? Homo in facie cognoſcitur, oculis videt, auribus audit, os ad loquendum aperit, manibus palpat, pedibus ambulat: & ideò ſenſus in homine eſt velut lapides pretioſi, & vt pretioſus theſaurus in vaſe ſignatus. Sed vt vas videtur, & theſaurus in eo ſcitur; ita etiam in ſenſu cæteræ vires animæ intelliguntur.

Anima regens.

25 Anima autem eſt magiſtra, caro verò ancilla. Quomodo? Anima totum corpus in viuificatione regit, corpus autem regimen viuificationis illius ſuſcipit: quoniam ſi anima corpus non viuificaret, corpus in ſolutione diffflueret. Sed cùm homo malum opus ſciente anima operatur, hoc tam amarum animæ eſt velut venenum corpori, cùm illud corpus ſcienter accipit. De bono autem opere anima gaudet, ſicut & corpus ſuaui cibo delectatur. Et anima corpus ita illabitur, velut ſuccus arborem. Quid hoc? Per ſuccum arbor viret, & flores producit, ac deinde fructum facit; ſic & per animam corpus. Et quomodo tunc fructus arboris ad maturitatem perducitur? Temperie aëris. Quomodo? Sol eum calefacit, pluuia eum irrigat; & ita in temperie aëris perficitur. Quid hoc? Miſericordia gratiæ Dei velut Sol hominem illuſtrat, ſpiratio Spiritus ſancti velut pluuia ipſum irrigat & ſic eum diſcretio velut bona temperies aëris ad perfectionem bonorum fructuum ducit.

26 Sed & anima in corpore eſt velut ſuccus in arbore, & vires ipſius quaſi arboris forma. Quomodo? Intellectus in anima eſt velut viriditas ramorum & foliorum in arbore, voluntas autem quaſi flores in ea, anima verò velut primus erumpens fructus ipſius, ratio autem quaſi fructus in maturitate perfectus: ſenſus verò quaſi extenſio latitudinis ipſius. Et ſecundùm hunc modum corpus hominis, ab anima ſolidatur & ſuſtentatur. Vnde, ô homo, intellige, quid in anima tua ſis; qui bonum intellectum tuum deponis, & te pecoribus comparari vis.

Quid turbines ſphærã ad terram deprimentes.

27 Quod autem tu, ô homo, hæc videns, conſidera etiam quia quandam huiuſmodi ſphæram in humano corpore manentem multi turbines inuadentes, eam vſque ad terram incuruant; hoc eſt, quòd animam hominis, quamdiu homo in anima & in corpore viuit, multæ inuiſibiles tentationes perturbant, quæ ipſam per delectationem carnis crebro ad peccata terrenarum concupiſcentiarum inclinant: ſed illa reſumptis viribus ſe viriliter erigens, eis fortiter reſiſtit; quia fidelis & ſolicitus homo cum peccauerit, ſæpe per donum Dei compunctus peccata deſerit, & ſpem ſuam in Deum ponens diabolica figmẽta abiicit, creatorem ſuum fideliter quærens, velut etiam fidelis anima miſerias ſuas conquerens ſuperius veraciter oſtendit.

Quid turbines aliã ſphæram inuadentes.

28 Sed quod vides quia in aliam ſphæram plurimi turbines irruentes eam deiicere volunt, ſed tamen non valent, id eſt, quia animam iſtam plurimæ diabolicæ inſidiæ inuadentes ad peccata multorum ſcelerum protrahere conantur, ſed tamen ei ſuis illuſionibus præualere non poſſunt, quoniam illa fortiter repugnans locum eis inſaniendi non dat: quoniam ſuperna inſpiratione ſe muniens, à ſe iacula fallacium deceptionum expellit, & ad ſaluatorem ſuum recurrit, quemadmodum etiam ſuperius in verbis querelæ ſuæ declarat, vt præmonſtratum eſt.

Quid ſphæra nodos ſuos exſoluens.

29 Quod vero vt vides alia quædam ſphæra ex lineamentis formæ ſuæ ſe contrahens nodos eius reſoluit, hoc eſt, quod anima illa membra corporalis habitaculi ſui deſerens, iuncturam eorum reliquit, cum tempus reſolutionis habitaculi ſui inſtiterit, & ſe ab eis cum gemitu extrahit, ſedemq; ſuam mœrens dirumpit: quoniam à corpore ſuo cum anguſtia ſe tollens, locum habitationis ſuæ multo tremore cadere permittit, imminens iudicium ſuperni iudicis metuens: quia tunc merita operum ſuorum iuſto iudicio Dei ſentiet, velut etiam in querela ſua ſuperius manifeſtat.

Quid ſpiritus lucidi & tenebroſi.

Quapropter cum ſe hoc modo reſoluit, quidam ſpiritus & lucidi & vmbroſi veniunt, qui ſocij conuerſationis ipſius ſecundum quod in ſede ſua ſe mouet, ſunt; quia in reſolutione illa cum anima hominis habitaculum ſuum deſerit, angelici ſpiritus & boni & mali ſecundum iuſtam & veram Dei ordinationem aſſunt, qui inſpectores operum illius ſecundum quod in corpore ſuo cum corpore operata eſt, fuerunt, reſolutionem eius expectantes,

BIBLIOTECA NAZ. ... POMA ... E EMANUELE

Digitized by Google

vt poſtquam ſe exſoluerit, eam ſecum abducant: quoniam ipſi ſententiam iuſti iudicis de anima illa in ſeparatione eius à corpore præſtolantur, vt ipſa à corpore ſoluta, eam ducant, quo ſupernus iudex iudicauerit ſecundum merita operum illius, vt ibi etiam, ô homo, fideliter præmonſtratum eſt.

Adhortatio.

30 Idcirco vos, ô chariſsimi filij mei, oculos veſtros & aures veſtras aperite, & præceptis meis obedite. Et cur patrem veſtrum contemnitis, qui vos de morte liberauit? Chori Angelorum canunt: Iuſtus es Domine: quoniam iuſtitia Dei non habet vllam maculam, qui etiam hominem non liberauit ſua poteſtate, ſed compaſsione, quando filium ſuum ad redemptionem hominis miſit in mundũ Solem enim nulla inquinatio fæcis polluit, ſic etiam nec Deum vlla peruerſitas iniuſtitiæ tangere poterit. Sed tu, ô homo, in contemplatiua ſcien tia bonum & malum inſpicis. Et quid es, cum in multitudine carnalium deſideriorum ſordes? Et quid es, cum clariſsimæ gemmæ virtutum in te fulgent? Primus Angelus bonum contempſit, & malum concupiuit: quare malum in morte æternæ perditionis accepit, & in morte ſepultus eſt; quia quod bonum eſt, abiecit. Boni vero Angeli malum contempſerunt, & bonum amauerunt, caſum diaboli videntes, qui veritatem volebat opprimere, & mendacium erigere; quapropter ipſi in amore Dei exarſerunt, firmum fundamentum totius boni habentes: ita quod aliud nolunt, quam quod Deo placet, nunquam in laude eius ceſſantes Sed & primus homo Deum cognouit, & eum in ſimplicitate dilexit, ac præceptum eius ſuſcipiens ſe obedientiæ ſubdidit: poſtmodum ad malum ſe incuruauit, inobedientiam operatus. Nam cum ei diabolus malum ſuggereret, bonum deſeruit & malum perpetrauit, & de paradiſo eiectus eſt. Vnde malum in perditione mortis abiiciendum eſt, & bonum in amore vitæ amplectendum. Sed tu, ô homo, cum habes recordationem boni & mali, velut in biuio poſitus es; quia ſi tunc tenebras mali contempſeris, volens in illum aſpicere cuius creatura es, & quem in ſancto baptiſmo confeſſus es, vbi vetus noxa Adæ deiecta eſt, & ſi dixerit diabolum & malitiam eius fugere velis, & Deum verum ac eius præcepta ſequi: tunc conſidera, quomodo doctus es à malo declinare & bonum facere, & quia cœleſtis pater vnigenito ſuo non pepercit, ſed eum ad liberationem tuam miſit, & ora Deum, vt tibi ſuccurrat, & ipſe te exaudiens dicet: Iſti oculi mihi placent. Et ſi tunc tædium abieceris, in mandatis Dei fortiter currens, clamorem precum tuarum vbique exaudit. Carnem enim tuam debes domare, & imperio animæ ſubiugare. Sed tu dicis: Tanta & tam magna pondera in carne mea ſentio, quod me ſuperare non valeo. Sed quoniam Deus bonus eſt, ipſe me bonum faciat. Quomodo poſſem carnem meam domare, cum homo ſim? Deus bonus eſt, ipſe bona omnia in me perficiat. Nam cum ſibi placuerit, me bonum facere poterit. Sed tibi reſpondeo: Cum Deus bonus ſit, cur bonitatem eius ſcire contemnis? quia ipſe filium ſuum pro te tradidit, qui te in multis ærumnis & in magnis laboribus de morte liberauit. Sed cum dicis, quoniam bona opera operari non poſsis, hoc in iniuſtitia iniquitatis dicis. Oculos enim habes ad videndum, aures ad audiendum; cor ad cogitandum, manus ad operandum, pedes ad ambulandum; ita quod toto corpore te potes erigere vel incuruare, dormire vel vigilare, manducare & ieiunare: ſic te Deus creauit. Vnde & concupiſcentiis carnis tuæ reſiſte, & Deus adiuuabit te. Nam cum te opponis diabolo velut fortis bellator inimico ſuo, tunc Deus delectatur in certamine tuo, volens vt eum omnibus horis & in omnibus anguſtiis tuis conſtanter inuoces. Sed cum carnem tuam non vis domare, tunc facis eam vitiis & peccatis epulari: quoniam ei frænum timoris Domini abſtrahis, cum quo eam coërcere deberes, ne in perditionem iret. Quapropter ita ad diabolum reſpicis, ſicut & ipſe ad iniquitatem reſpexit, cum in mortem cecidit. Et ipſe de perditione tua gaudens dicit: Ecce homo qui nobis ſimilis eſt. Et tunc ſuper te cadit, atque vias ſuas in vmbra mortis, ſecundum quod tibi placet, in te reponit. Sed Deus nouit, quid facere poſsis; ideo tibi lex poſita eſt, ſecundum quod laborare potes. Deus ab initio ſæculi vſque ad conſummationem eius in electis ſuis complacere vult, vt ipſi in claritate virtutum fideliſsime ornari coronentur. Quomodo? Homo voluptati carnis ſuæ hoc modo reſiſtat, ne delitiis huius mũdi diffluat, nec etiam tam ſecure viuat, quaſi in propria domo ſua maneat, quoniam peregrinus eſt: quia pater ipſius eum exſpectat, ſi ad ipſum in cœlum redire vult, vbi eum eſſe nouit. Vnde, ô homo, ſi oculos tuos ad duas ſemitas, id eſt, ad bonum & ad malum verteris, tunc edoceris, & magna & parua intelligis. Quomodo? Per fidem vnum Deum in diuinitate & in humanitate intelligis, & etiam diabolica opera in malo eſſe vides. Et cum ita iuſtas & iniuſtas vias cognoueris, tunc per me interrogaris: Quam viam ire deſideras? Si tunc in bonas vias ire volueris, & ſi verba mea fideliter audieris, aſsidua & ſyncera prece Deum ora, vt tibi ſuccurrat, & ne te deſerat, quoniam fragilis in carne tua es: atque ad humilitatem caput tuum inclina, & ea quæ in operibus tuis mala ſunt, excute, & à te illa feſtinanter proiice: hæc à te Deus requirit. Et vt ſi quis tibi aurum & plumbum proponeret, ac diceret: Ad quod volueris, manum tuam extende: aurum auidiſsime caperes, & plumbum dimitteres, quia aurum magis quam plumbum diligeres. Sic & cœleſtem patriam magis quam depreſsionem peccatorum attendere debes. Quod ſi in peccatis cecideris, mox in confeſſione & pura pœnitentia ſurge, antequam mors oriatur in te. Pater enim tuus vult vt clames, plores & auxilium petas, ne in ſordibus peccatorum permaneas. Sed ſi vulnera acceperis, medicum quære, ne moriaris. Nonne ſæpe Deus tempeſtates hominibus immittit, vt tanto attentius ab eis inuocetur? Sed tu, ô homo, dicis: Bona opera operari non poſſum. Ego vero dico: potes. Et tu quæris, quomodo? Reſpondeo, intellectu & ratione. Dices: deſiderium in me non habeo. Reſpondeo,

diſce

Digitized by Google

diſce pugnare contra te. Et dicis: Contra me pugnare non valeo, niſi Deus adiuuerit me. Audi ergo quomodo pugnes aduerſum te. Cum malum in te ſurgit neſcientem quomodo illud abiicias, tunc tactu gratiæ meæ adiutus (nam in viis interiorum oculorum tuorum gratia mea tangit te) clama, ora, confitere & plora, vt tibi Deus ſuccurrat, & vt malum à te auferat, & vt tibi vires in bono tribuat; iſtud enim habes ex ſcientia qua Deum per inſpirationem Spiritus ſancti intelligis: nam ſi alicuius hominis operarius eſſes, quoties oporteret te id facere quod corpori tuo difficile eſſet, nonne multa laborioſe ſuſtineres propter terrenam mercedem tuam? Et cur Deo propter ſupernam mercedem non ſeruis, qui tibi & animam & corpus dedit? Si enim aliquam temporalem rem habere velles, ô quantum laborares, vt illam ſaltem vel paruo tempore habere poſſes. Nunc autem faſtidit te illud quærere quod finem non habet. Nam vt bos ſtimulo agitur, ſic & tu corpus tuum timore Domini exercere debes: quia ſi hoc feceris, Deus non abiiciet te. Si enim aliquis tyrannus te captiuaret, protinus ad illum te conuerteres qui tibi auxilio eſſe poſſet, & ei ſupplicares, eumq; orares, & ſubſtantiam tuam illi promitteres, vt tibi ſuccurreret. Sic & tu, ô homo, fac, cum iniquitas te cœperit; ad Deum te conuertens ſupplica, ora, & correctionem tuam promitte, & Deus te adiuuabit. Sed tu, ô homo, cæcus es ad videndum, ſurdus ad audiendum, vecors ad te defendendum: quoniam intellectum quem tibi Deus infudit & quinque ſenſus corporis tui quos tibi dedit, quaſi pro nihilo & pro vanitate habes. Nonne intellectum & ſcientiam habes? Regnum Dei poteſt emi, non autem ioco acquiri. Audite ergo, ô homines, & nolite deſpicere introitum cœleſtis Hieruſalem: nolite tangere mortem, & Deum negare & dibolum confiteri: nolite in peccatis creſcere, & in bonis deficere. Deum enim audire non vultis, cum in præceptis ipſius ambulare recuſatis; & ad diabolum curritis, cum deſiderium carnis veſtræ perficere contenditis. Reſipiſcite ergo & confortamini, quia hoc vobis neceſſarium eſt. Fidelis autem homo dolorem ſuum conſideret, & medicum quærat antequam in mortem ruat. Quod ſi dolorem ſuum inſpexerit, & medicum quæſierit, inuentus oſtendet ei amarum ſuccum pigmenti, per quem ſanari poterit: quæ ſunt amara verba, per quæ probandus eſt, vtrum pœnitentia eius de radice cordis ipſius, an de vento inſtabilitatis eius procedat. Cumq; hoc probauerit, dat ei vinum compunctionis & pœnitentiæ, vt fœtorem vulnerum ſuorum abluat, & etiam offert ei oleum miſericordiæ, quatenus eadem vulnera ad ſanitatem liniat. Tunc etiam iniungit ei vt circa ſanitatem ſuam ſolicitus ſit, dicens: Vide vt in hac medicina ſtudioſus & ſtabilis permaneas, nec tædium inde capias, quia vulnera tua grauia ſunt. Sed multi ſunt, qui vix pœnitentiam ſuorum peccatorum ſuſcipiunt: & quamuis multo labore, tamen eam propter metum mortis peragunt. At ego eis manum porrigo, & amaritudinem illam eis in dulcedinem verto; ita quod pœnitentiam illam propter amorem meum magna cum tranquillitate perficiunt, quam cum magna difficultate inceperunt. Qui autem pœnitentiam peccatorum ſuorum neglexerit, quoniam corpus ſuum caſtigare ſibi difficile eſſe dicit, miſer eſt, quia non vult in ſeipſum reſpicere, nec vllum medicum quærere, nec vulnera ſua ſanari, ſed peſſimum liuorem in ſe celat, & mortem in ſimulationem tegit, ne videri poſſit. Vnde piger ad guſtum pœnitentiæ eſt, nolens reſpicere in oleum miſericordiæ, nec conſolationem redemptionis quærere: & ideo in mortem properat, quoniam mortem dilexit, nec regnum Dei quæſiuit.

31 Ergo, ô fideles, in præcepta Dei currite, ne vos damnatio mortis apprehendat. Nouum Adam imitamini, & veterem hominem abiicite: Nam currenti, regnum Dei apertum eſt: in terra autem iacenti, clauſum eſt: ſed miſeri ſunt illi, qui diabolum venerantur, Deum ignorantes. Quomodo? Qui Deum vnum in trinitate non colunt, nec trinitatem in vnitate ſcire volunt. Vnde qui ſaluari vult, in recta & Catholica fide non dubitet. Quid hoc? Quoniam Patrem non colit, qui Filium abnegat: nec Filium diligit, qui Patrem ignorat: nec Filium habet, qui Spiritum ſanctum abiicit: nec Spiritum ſanctum accipit, qui Patrem & Filium non veneratur. Ergo vnitas in trinitate, & trinitas in vnitate intelligenda eſt. O homo, nunquid es ſine corde & ſine ſanguine viuens? Sic nec Pater ſine Filio, nec ſine Spiritu ſancto: nec Filius ſine Patre, nec ſine Spiritu ſancto: nec Spiritus ſanctus ſine ipſis eſſe credendus eſt. Sed Pater Filium ſuum pro redemptione hominis miſit in mundum, & iterum ad ſe retraxit eum; ſicut homo cogitationes cordis ſui emittit, & iterum ipſas ad ſe recolligit. Vnde de hac ſalutifera vnigeniti Dei miſſione Eſaias in ſupernæ maieſtatis voluntate loquitur, dicens: *Verbum miſit Dominus in Iacob, & cecidit in Iſraël.* Quod dicitur: Verbum, per quod omnia facta ſunt, ſcilicet Vnigenitum Dei, qui in corde Patris ſecundum diuinitatem ſemper ſine initio temporis fuit, ipſum miſit Dominus videlicet ſupernus Pater per ora Prophetarum in Iacob, cum ipſi eundem Filium Dei in mundum pro ſalute hominum venturum fideliter prænunciarent; vt homines per eos præmoniti & præmuniti, diabolum prudenter ſupplantarent, & verſutias deceptionum eius ſapienter declinarent. Et ita idem verbum cecidit in Iſraël, cum idem Vnigenitus Dei venit in altam puritatem virginis, in quam nullus vir greſſum ſuum impoſuit: ſed quæ florem ſuum inuiolabiliter tenuit, vt ipſe natus ex virgine, eos qui lumen veritatis per fallacem cæcitatem ignorabant, ad verum iter reduceret, & indeficienti ſaluti reſtitueret. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto & pennas in fide habet, iſte admonitionem meam non tranſgrediatur, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

* * *

VI.

Digitized by Google

VISIO QVINTA.

1 POſt hæc vidi velut quandam muliebrem imaginem à vertice vſque ad vmbilicum pallidam, & ab vmbilico vſque ad pedes nigram, & in pedibus ſanguinolentam, circa autem pedes ſuos candidiſsimam & puriſsimam nubem habentem, at oculis orbatam: manus vero ſub axillis ſuis tenebat, ſtans iuxta altare, quod eſt ante oculos Dei, ſed ipſum non tangebat. Et in corde ipſius ſtabat Abraham, & in pectore eius Moſes, in ventre vero reliqui Prophetæ, ſinguli ſigna ſua demonſtrantes, & pulchritudinem nouæ ſponſæ admirantes. Hæc vero tantæ magnitudinis apparuit velut alicuius ciuitatis ingentiſsima turris, habens in capite ſuo quaſi circulum ſimilem auroræ. Audiuiq; iterum vocem de cœlo dicentem mihi: Antiquo populo auſteritatem legis Deus impoſuit, cum Abrahæ circumciſionem indixit, quam poſtea in gratiam ſuauitatis conuertit, cum filium ſuum veritatem Euangelij credentibus dedit, in qua iugo legis ſauciatos, oleo miſericordiæ deliniuit.

Quid muliebris imago.

2 Quapropter vides velut quandam muliebrem imaginem à vertice vſque ad vmbilicum pallidam, quæ eſt Synagoga, mater incarnationis filij Dei & ab initio ſurgentium filiorum ſuorum vſque ad fortitudinem eorum, ſecreta Dei in vmbratione præuidens, ſed ea non pleniter aperiens; illa enim non eſt rutilans aurora, quæ aperte loquitur, ſed eam in multa admiratione à longe intuens, vt in Canticis de ipſa dicitur: *Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum delitiis affluens, & innixa ſuper dilectum ſuum?* Quod dicitur: Quæ eſt hæc noua nupta, quæ in plurimis bonis operibus ſe eleuat per deſerta gentium legalia præcepta ſapientiæ deſerentium & idola adorantium, aſcendens ad ſuperna deſideria delitiis donorum Spiritus ſancti abundantius; & ſic multo ſtudio anhelans & ſe innitens ſuper ſponſum ſuum ſcilicet Dei filium. Hæc enim eſt, quæ à filio Dei dotata in præclaris virtutibus fulget in riuulis ſcripturarum abundans. Sed & eadem Synagoga de filiis illius nouæ ſponſæ in multa admiratione ſeruum meum Eſaiam ſic interrogat: *Qui ſunt ij qui vt nubes volant, & quaſi columbæ ad feneſtras ſuas?* Quod dicitur: Qui ſunt ij qui in mentibus ſuis ſe abſtrahentes à terrenis ac carnalibus concupiſcentiis, pleno deſiderio & plena deuotione ad ſuperna volant, & columbina ſimplicitate abſque amaritudine fellis, ſenſus corporis ſui muniunt & munimentum firmiſsimæ petræ, qui vnigenitus Dei eſt, multo ardore bonarum virtutum appetunt. Hi enim ſunt, qui propter ſupernum amorem terrena regna conculcant, & cœleſtia quærunt. Synagoga itaque admirabatur de noua ſponſa, quæ Eccleſia eſt; quoniam ſe ſimilibus virtutibus ita ornatam non agnouit, vt illam vidit: quia Eccleſia angelicis præſidiis circumdata eſt, ne eam diabolus dilaceret & deiiciat, cum Synagoga à Deo deſerta in vitiis iaceat.

Quid nigredo ab vmbilico.

3 Quapropter vides etiam ipſam ab vmbilico vſque ad pedes nigram, quod eſt à fortitudine ſuę dilatationis vſque ad conſummationem ſuæ durationis, in præuaricatione legis, & in tranſgreſsione teſtamenti Patrum ſuorum fuiſſe ſordidam: quia multis modis diuina præcepta neglexit, voluptatem carnis ſuæ ſecuta.

4 Et in pedibus ſanguinolenta, circa autem pedes ſuos candidiſsimam & puriſsimam nubem habet; quoniam in conſumatione ſua Prophetam Prophetarum occidit, vbi & ipſa lapſa corruit: in eadem tamen conſumatione in mentibus credentium lucidiſsima & perſpicaciſsima fide ſurgente: quia vbi Synagoga finem accepit, Eccleſia ſurrexit, cum apoſtolica doctrina poſt mortem filij Dei ſe per totum orbem terrarum diffudit.

5 Sed & imago illa oculis orbata eſt, manus ſuas ſub axillis tenens: quia Synagoga in veram lucem non aſpexit, cum vnigenitum Dei in deſpectu habuit. Vnde & opera iuſtitiæ in tædio boni operis & torpore à ſe non proiiciens tegit, & ea velut non ſint, negligenter abſcondit.

Cur ſtat iuxta altare, ſed nō tangit.

6 Stat iuxta altare, quod eſt ante oculos Dei, ſed ipſum non tangit; quoniam legem Dei quam diuino præcepto & diuina inſpectione accepit, in cortice quidem nouit, ſed eam interius non tetigit: quia eam potius abhorruit quam dilexerit, ſacrificia & incenſum deuotarum orationum Deo offerre negligens.

Cur Abraham in corde, Moſes in pectore.

7 Sed in corde ipſius ſtat Abraham: quoniam initium circumciſionis in Synagoga ipſe fuit. Et in pectore eius Moſes: quia in præcordia hominum diuinam legem ille attulit: ac in ventre reliqui Prophetæ; id eſt, in inſtitutione illa quæ ipſi diuinitus tradita fuerat, inſpectores diuinorum præceptorum: Singuli ſigna ſua demonſtrantes, & pulchritudinem nouæ ſponſæ admirantes; quoniam ipſi magnalia Prophetiæ ſuæ in mirabilibus ſignis oſtenderunt, & ſpecioſitatem generoſitatis Eccleſiæ in multa admiratione attenderunt.

Cur Eccleſia vt magna turris.

8 Ipſa vero tantæ magnitudinis apparet velut alicuius ciuitatis altiſsima turris: quia magnitudinem diuinorum præceptorum ſuſcipiens, munitionem & defenſionem nobilis & electæ ciuitatis pronunciauit: habens in capite ſuo quaſi circulum ſimilem auroræ; quia Eccleſia in ortu ſuo miraculum incarnationis vnigeniti Dei demonſtrauit, & claras virtutes ac myſteria, quæ ſequuntur, oſtendit: nam ipſa velut primo mane coronata fuit, cum diuina præcepta accepit: deſignans Adam, qui primum iuſsionem Dei percepit, ſed poſtea in tranſgreſsione ſua in mortem cecidit. Sic & Iudæi fecerunt, qui diuinam legem primitus ſuſceperunt, ſed deinde filium Dei in incredulitate ſua abiecerunt. Sed & ſicut homo per mortem vnigeniti Dei circa nouiſsimum tempus de perditione mortis ereptus eſt, ita & Synagoga ante nouiſsimum diem per diuinam clementiam excitata incredulitatem deſeret, & ad cognitionem Dei veraciter perueniet. Quid hoc? Nonne aurora ante ſolem aſcendit? Sed aurora recedit & claritas ſolis permanet. Quid hoc? Vetus teſtamen-

men-

Digitized by Google

mentum receſſit, & veritas Euangelij permanet: quia quę antiqui in legalibus obſeruationibus carnaliter obſeruabant, hæc nouus populus in nouo teſtamento ſpiritualiter exercet: quoniam quod illi in carne oſtenderunt, hoc iſti in ſpiritu perficiunt: nam circumciſio non periit, quia in baptiſmum tranſlata eſt: vt enim illi in vno membro ſignati ſunt, ſic & iſti in omnibus membris ſuis. Vnde antiqua præcepta non perierunt, quia in meliorem ſtatum tranſlata ſunt.

9 Etiam in nouiſſimo tempore Synagoga ad Eccleſiam ſe fideliter transferet. Nam, ô Synagoga, cum in multis iniquitatibus errares, ita quod cum Baal & cum cæteris his ſimilibus te pollueres; conſuetudinem legis turpiſſimis moribus ſcindens, & nuda in peccatis tuis iacens, feci quod Ezechiel ſeruus meus loquitur, dicens: *Expandi amictum meum ſuper te, & operui ignominiam tuam: & iuraui tibi, & inij pactum tecum.* Quod dicitur: Ego filius altiſſimi in voluntate patris mei extendi incarnationem meam, ô Synagoga, ſuper te, id eſt, pro ſalute tua, auferens peccata tua, quæ in multis obliuionibus operata es, & firmaui tibi remedium ſaluationis, ita quod itinera fœderis mei ad ſalutem tuam manifeſtaui, cùm veram fidem per apoſtolicam doctrinam tibi aperui, quatenus præcepta mea obſeruares, veluti mulier poteſtati mariti ſui ſubiacere debet. Nam aſperitatem exterioris legis à te abſtuli, & ſuauitatem ſpiritualis doctrinæ tibi dedi, ac omnia myſteria mea in ſpiritualibus doctrinis per memetipſum tibi oſtendi: ſed tu me iuſtum deſeruiſti, & diabolo te coniunxiſti.

n. 10
14. Sed tu, ô homo intellige, vt Sampſonem vxor ipſius deſeruit, ita quod lumine ſuo priuatus eſt, ſic & Synagoga filium Dei deſeruit, cum eum obdurata ſpreuit, & cum doctrinam illius abiecit. Sed poſtquam capilli eius iam renati ſunt, ita quod Eccleſia Dei confortata eſt, filius Dei in fortitudine ſua Synagogam deiecit, & natos illius exhæreditauit, cum etiam per gentiles Deum ignorantes zelo Dei contriti ſunt: ipſa enim multis erroribus totius confuſionis & ſchiſmatis ſe ſubiecerat, & in præuaricationibus totius iniquitatis ſe polluerat. Sed etiam quemadmodum Dauid vxorem ſuam, quam ſibi primitus deſponſauerat, & quę cum alio viro ſe polluerat, tandem reuocauit; ita etiam & Filius Dei Synagogam (quæ ſibi primum in incarnatione ſua coniuncta fuit, ſed gratiam baptiſmi deſerens diabolum ſecuta eſt) tandem circa nouiſſimum tempus recipiet, vbi ipſa errores infidelitatis ſuæ deſerens ad lumen veritatis redibit. Nam diabolus Synagogam in cæcitate illius rapuit, & eam infidelitati in multis erroribus tradidit: nec hoc vſque ad filium perditionis facere ceſſabit. Qui dum in exaltatione ſuperbiæ ſuæ ceciderit, ſicut Saül in monte Gelboë interfectus periit, qui Dauid de terra ſua fugauerat, vt filius iniquitatis filium meum in electis ſuis expellere tentabit, tunc filius meus Antichriſto deiecto Synagogam ad veram fidem reuocabit, quemadmodum & Dauid primam vxorem ſuam poſt mortem Saülis recepit: cum enim nouiſſimo tempore homines illum, per quem decepti fuerant, victum viderint, ad viam ſalutis cùm multa feſtinatione recurrent. Non autem decuit, vt veritas Euangelij vmbram legis prænunciaret; quoniam decet, vt carnalia præcurrant & ſpiritualia ſubſequantur: quia etiam ſeruus dominum ſuum venturum prædicit, & non dominus ſeruum in ſeruitio præcurrit: ita & Synagoga in vmbra ſignificationis præcurrit: & Eccleſia in lumine veritatis ſubſecuta eſt. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto, & pennas in fide habet, iſte admonitionem meam non tranſgrediatur, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

VISIO SEXTA.

1 DEINDE vidi in altitudine cœleſtium ſecretorum duas acies ſupernorum ſpirituum multa claritate fulgentes: & qui in prima acie erant, velut pennas in pectoribus ſuis habebant, & facies vt facies hominum præ ſe ferebant; in quibus & vultus hominum quaſi in pura aqua apparebant: & qui in altera acie fuerunt, etiam in pectoribus ſuis quaſi pennas habuerunt, & facies vt facies hominum in ſe oſtenderunt, in quibus etiam imago filij hominis quaſi in ſpeculo fulgebat. Sed neque in his nec in illis aliam formam diſcernere potui. Hæ autem acies alias quinque acies ſecundum modum coronæ circumcinxerant. Et qui in harum quinque prima acie fuerunt, quaſi facies hominum habebant, ab humero & deorſum magno ſplendore fulgentes. Qui in ſecunda erant, tantæ claritatis extiterunt, quod eos intueri non poteram. Qui in tertia, vt album marmor apparuerunt, & capita vt capita hominum habuerunt; ſuper quæ ardentes faculæ viſæ ſunt, & ab humero & deorſum velut ferrea nube circumdati fuerunt. Qui in quarta, facies vt facies hominum, & pedes vt pedes hominum habentes, in capitibus ſuis galeas geſtabant, marmoreis tunicis induti. Qui denique in quinta erant, nullam formam hominum in ſe oſtendentes, velut aurora rubebant. Nullam autem aliam formam in eis conſpiciebam. Sed & acies iſtæ alias duas etiam in modum coronæ circumdederant. Qui autem in prima acie illarum erant, oculis & pennis pleni videbantur, & in vnoquoque oculo ſpeculum, & in ipſo ſpeculo facies hominis apparuit, & pennas ſuas ad ſupernam altitudinem eleuarant. Et qui in ſecunda fuerunt, quaſi ignis ardebant, plurimaſq; pennas habentes, in quibus quaſi in ſpeculo omnes ordines Eccleſiaſticæ inſtitutionis inſignitos demonſtrabant. Sed aliam formam nec in his nec in illis vidi. Et hæ acies omnes in omni genere muſicalium organorum mirificis vocibus mirabilia illa reſonabant, quæ Deus in beatis animabus operatur, per quæ Deum magnifice glorificabant. Et audiui de cœlo vocem mihi dicentem: Omnipotens & ineffabilis Deus, qui ante ſæcula fuit, nec initium habuit, nec poſt finem ſæculorum eſſe deſinet, omnem creaturam mirabili modo ſua voluntate condidit, eamq; mirabili modo ſua volun-

tate diſpoſuit. Quomodo? Quaſdam creaturas terrenis hærere, quaſdam vero in cœleſtibus eſſe deputauit. Ipſe quoque beatos angelicos ſpiritus tam ad ſalutem hominum, quam ad honorem nominis ſui diſpoſuit. Quomodo? Nam quoſdam ita conſtituit, vt neceſſitatibus hominum ſubueniant: quoſdam vero, vt iudicia ſecretorum ſuorum per eos hominibus manifeſtentur.

Quid duæ acies. 2 Quapropter vides in altitudine cœleſtium ſecretorum duas acies ſupernorum ſpirituum multa claritate fulgentes; quia, vt tibi monſtratur in altitudine illorum occultorum quæ carnalis obtutus non penetrat, ſed quæ viſus interioris hominis attendit: hæc duo agmina corpus & animam hominis, Deo famulari debere deſignant, vbi ipſa cum ſupernis ciuibus claritatem æternæ beatitudinis habent.

Quid pennæ in pectoribus & facies hominum. 3 Et qui in prima acie ſunt, velut pennas in pectoribus ſuis habēt, & facies vt facies hominum in ſe prætendunt, in quibus & vultus hominum quaſi in pura aqua apparent; iſti Angeli ſunt deſideria profunditatis intellectus ſui quaſi pennas expandentes: non quod pennas vt aues habeant, ſed quod voluntatem Dei in deſideriis ſuis velociter perficiant, velut homo in cogitationibus ſuis celeriter volat; ita quod & per facies ſuas pulchritudinem rationalitatis in ſe manifeſtant, vbi etiam Deus opera hominum perſpicue perſcrutatur: quia, vt ſeruus verba domini ſui audiens, ea ſecundum voluntatem illius perficit; ita & ipſi voluntatem Dei in hominibus attendunt, & actus eorum illi in ſemetipſo oſtendunt

Quid ſecunda acies. 4 Vnde & qui in acie alia ſunt, etiam in pectoribus ſuis quaſi pennas habent; & facies vt facies hominum in ſe oſtendunt, in quibus etiam imago filij hominis velut in ſpeculo fulget: Archangeli ſunt etiam in deſideriis intellectus ſui voluntatem Dei contemplantes, & decorem rationalitatis in ſe manifeſtantes, incarnatum verbum Dei puriſſime magnificant: quia ipſi arcana Dei cognoſcentes, myſteria incarnationis filij Dei ſignis ſuis frequenter præinſinuabant. Sed nec in his, nec in illis aliam formam diſcernere potes; quoniam & in Angelis & in Archangelis multa ſecreta myſteriorum ſunt, quæ humanus intellectus mortali corpore grauatus capere non valet.

5 Quod autem hæ acies alias quinque acies ſecundum modum coronæ cingunt, hoc eſt quod corpus & anima hominis quinque ſenſus hominis virtute fortitudinis ſuæ comprehendentes, per quinque vulnera filij mei emundatos, ad rectitudinem interiorum mandatorum dirigere debent.

6 Vnde qui in prima acie harum ſunt, quaſi facies hominum habent, ab humero & deorſum magno ſplendore fulgentes; quæ Virtutes ſunt in *Virtutes.* corda credentium aſcendentes, & in ardente charitate excelſam turrim in eis ædificantes, quæ opera ipſorum ſunt; ita quod in rationalitate ſua opera electorum hominum oſtendunt, & in fortitudine ſua ad bonum finem multo fulgore beatitudinis ipſos perducunt. Quomodo? Scilicet cum electi claritatem interioris ſenſus habentes, omnes nequitias malorum ſuorum abiiciunt propter illuminationem illam qua in iſtis virtutibus in mea voluntate illuminati ſunt, & fortiter aduerſus diabolicas inſidias pugnant, & certamina illa quæ illi hoc modo contra diabolicam turbam exercent, Virtutes iſtæ mihi creatori ſuo inceſſanter oſtendunt. Nam homines certamina confeſſionis & abnegationis in ſe habent. Quomodo? Quia iſte me confitetur, & ille me abnegat. Sed in hoc certamine talis interrogatio eſt: Eſt Deus an non? Tunc interrogatio iſta tale reſponſum Spiritus ſancti in homine habet: Deus eſt qui te creauit, ſed & qui te redemit. Et quamdiu interrogationis reſponſum hoc in homine eſt, virtus Dei illi non deerit; quia huic interrogationi & reſponſo pœnitentia adhæret. Vbi autem interrogatio hæc in homine non eſt, ibi nec hoc reſponſum Spiritus ſancti eſt; quoniam homo iſte donum Dei à ſe expellit, & ſine interrogatione pœnitentię ſemetipſum in mortem præcipitat. Certamina vero iſtorum bellorum Virtutes Deo offerunt; quia ipſi tale ſigillum coram Deo ſunt, per quod demonſtratur, qua intentione Deus colatur vel abnegetur.

7 Qui autem ſecunda acie ſunt, tantæ claritatis exiſtunt, quod eos intueri non potes; qui Poteſtates ſunt, deſignantes quoniam ſerenitatem & pulchritudinem poteſtatis Dei, nulla imbecillitas mortalitatis apprehendere poterit, nec ſe ipſi ſimilem facere, quia poteſtas Dei indeficiens eſt. *Poteſtates.*

8 Sed qui in tertia acie ſunt, vt album marmor apparent, & capita vt capita hominum habent, ſuper quæ faculæ ardentes videntur, & ab humero & deorſum velut ferrea nube circundati ſunt; qui Principatus ſunt, præfigurantes quod ij qui ex dono Dei in ſæculo principes hominum exiſtunt, ſynceram iuſtitiæ fortitudinem induere debent, ne in diuerſitatem inſtabilitatis incidant, & caput ſuum, qui Chriſtus filius Dei eſt, inſpicere, ac regimina ſua ſecundum voluntatem ipſius in neceſſitatem hominum dirigere, ſuper ſe gratiam ſancti Spiritus in ardore veritatis attendentes, ita quod in fortitudine æquitatis vſque ad conſumationem ſuam firmi & ſtabiles perſeuerent. *Principatus.*

9 Vnde etiam qui in quarta acie ſunt, facies vt facies hominum, & pedes vt pedes hominum habentes, in capitibus ſuis galeas geſtant marmoreis tunicis induti; qui Dominationes ſunt, oſtendentes quia ille qui Dominus omnium eſt, rationalitatem hominum quæ in humano puluere polluta iacuerat, à terris ad cœlos ſubleuauit, cum filium ſuum ad terras tranſmiſit: qui antiquum ſeductorem ſua rectitudine conculcauit, ita vt fideles ipſum qui caput eorum eſt, fideliter imitentur, ſpem ſuam ad cœleſtia ponentes, ac forti deſiderio bonorum operum ſe munientes. *Dominationes.*

10 Sed qui in quinta acie ſunt, nullam formam hominum in ſe oſtendentes, velut aurora rubent; qui Throni ſunt, demonſtrantes quod diuinitas ad humanitatem ſe inclinauit, cum vnigenitus Dei humanum corpus pro ſalute hominum induit: qui nulla contagia humanorum peccatorum in ſe habuit, quoniam ipſe de Spiritu ſancto conceptus, in aurora videlicet in beata virgine carnem abſque omni macula totius ſordis accepit. Sed nul- *Throni.*

lam

Digitized by Google

lam aliam formam in eis conſpicis; quia plurima myſteria ſupernorum ſecretorum ſunt, quæ fragilitas humana non valet apprehendere.

11 Quod autem & acies iſtæ alias duas in modum coronæ circumdant, hoc eſt, quod fideles illi qui quinque ſenſus corporis ſui ad ſuperna dirigunt, ſcientes quia per quinque vulnera filij Dei redempti ſunt, ad dilectionem Dei & proximi ſui omni niſu & circuitione mentis ſuæ perueniunt, cum voluptatem cordis ſui negligunt, & ſpem ſuam in ſola æterna ponunt.

12 Quapropter & qui in prima acie illarum ſunt, oculis & pennis pleni videntur, & in vnoquoque oculo ſpeculum & in ipſo ſpeculo facies hominis apparet, & pennas ſuas ad ſupernam altitudinem eleuant; qui Cherubin ſunt, ſcientiam Dei ſignificantes, in qua ipſi myſteria ſupernorum ſecretorum videntes, deſideria ſua ſecundum voluntatem Dei expient; ita quod ipſi in profunditate ſcientiæ ſuæ puriſſimam perſpicuitatem habentes, in ipſa illos mirabiliter præuident, qui verum Deum cognoſcentes, intentionem deſideriorum cordis ſui ad ipſum qui ſuper omnes eſt, velut pennas bonæ & iuſtæ ſubleuationis dirigunt, magis æterna diligentes quam caduca appetentes, ſecundum quod & ipſi in eleuatione deſideriorum ſuorum oſtendunt.

13 Sed qui in altera acie ſunt, quaſi ignis ardent, plurimasq; pennas habentes, in eiſdem pennis quaſi in ſpeculo omnes ordines Eccleſiaſticæ inſtitutionis inſignitos demonſtrant; Seraphin ſunt, ſignificantes quod vt ipſi in amore Dei ardent, maxima deſideria viſionis eius habentes, ita etiam in deſideriis ſuis tam ſæculares quam ſpirituales dignitates, quæ in Eccleſiaſticis myſteriis multa cum puritate vigent, oſtendunt; quia ſecreta Dei in ipſis mirabiliter apparent: ſic etiam omnes qui ſynceritate puri cordis amantes ſupernam vitam quærunt, ardenter Deum diligant, eumq; toto deſiderio amplectantur, vt ad gaudia illorum perueniant, quos tam fideliter imitantur. Quod vero aliam formam nec in his nec in illis vides, hoc eſt quod multa ſecreta in beatis ſpiritibus ſunt, quæ homini manifeſtanda non ſunt: quoniam quam diu ipſe mortalis exiſtit, ea quæ cœleſtia ſunt, perfecte diſcernere non poterit.

14 Sed hæ acies omnes, vt audis, in omni genere muſicalium ſonorum mirificis modulationibus mirabilia reſonant, quæ Deus in beatis animabus operatur, per quæ Deum magnifice glorificant: quia beati ſpiritus in virtute Dei maxima gaudia inenarrabilibus ſonis per opera mirabilium illorum in cœleſtibus proferunt, quæ Deus in Sanctis ſuis perficit, per quæ ipſi Deum glorioſiſſime magnificant, vbi eam in profunditate ſanctitatis exquirunt lætantes in gaudio ſalutis, quemadmodum & Dauid ſeruus meus inſpector ſupernorum ſecretorum teſtatur, dicens: *Vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum.* Quod dicitur. Sonus lætitiæ & proſperitatis illius quod caro conculcatur, & ſpiritus erigitur cum indeficiente ſalute cognoſcitur in habitationibus illorum qui iniuſtitiam abiiciunt, & iuſtitiam operantur: cum ſuggerente diabolo id quod malum eſt, facere poſſent; ſed diuina inſpiratione id quod bonum eſt, perficiunt. Quid hoc? Homo frequenter indecentem exultationem in ſe oſtendit, cum peccatum perfecerit, quod perficere inconuenienter concupiuit: ſed ſalutem ibi non habet, quia hoc fecit, quod diuino præcepto contrarium fuit. Ille autem tripudium exultationis cum proſperitate veræ ſalutis habebit, qui bonum quod ardenter deſiderauit, ſtrenue complet, manſionem illorum dum in corpore habitat amans, qui viam veritatis currentes errorem mendacij declinauerunt. Vnde quicunque ſcientiam in Spiritu ſancto, & pennas in fide habet, iſte admonitionem meam non paruipendet, ſed eam in guſtu animæ ſuæ amplectendo percipiat.

Primi Libri Viſionum Sanctæ Hildegardis

FINIS.

LIBER II. SANCTAE HILDEGARDIS VIRGINIS.

VISIO PRIMA.

ET ego homo literas non callens more fortium leonum, nec docta ex infuſione illorum, ſed manens in mollitie, fragilis coſta, imbuta myſtico ſpiramine, vidi quaſi lucidiſsimum ignem incomprehenſibilem, inextinguibilem, totum viuentem, totumq; viuum exiſtentem, in ſe autem flammam aërei coloris habentem, quæ leni flatu ardenter flagrabat; & quæ eidem lucid ̉ igni ita inſeparabiliter hærebat, vt in homine hærent viſcera. Et vidi quod illa flamma fulminans incanduit: & ecce obſcurus aër & rotundus, multæq; magnitudinis repente exortus eſt, ſuper quem ipſa flamma quoſdam ictus dedit, toties ab eo ſcintillam educens, donec aër ad perfectum deductus eſt, & ita cœlum & terra reſplenduerunt plena inſtitutione. Deinde etiam eadem flamma in igne & ardore illo extendit ſe ad paruam glebam limoſæ terræ iacentem in fundo aëris eam calefaciens, ita quod carnem & ſanguinem effecit, eamque aſpirauit, ita quod in animam viuentem effecta eſt. Quo facto ille lucidus ignis præbuit per eandem flammam leni flatu ardenter flagrantem ipſi homini candidiſsimum florem in flamma pendentem, vt ros pendet in gramine; cuius quidem odorem homo naribus ſenſit, ſed guſtu oris non libauit, nec manibus attrectauit, hoc modo ſe auertens atque cadens in denſiſsimas tenebras, ex quibus ſe erigere non valuit. Tenebræ autem illæ in illo aëre magis ac magis ſe dilatando creuerunt. Tunc tres magnæ ſtellæ in fulgore ſuo ſibi cohærentes in tenebris illis apparuerunt: poſt quas & aliæ multæ tam paruæ quam magnæ plurimo ſplendore fulgentes, ac deinde quædam maxima ſtella mira claritate radians, & fulgorem ſuum ad prædictam flammam dirigens. Sed & in terra quidam fulgor velut aurora apparuit, cui ſuperior flamma mirabiliter infuſa eſt, non tamen à ſupradicto lucido igne ſeparata: & in illo fulgore auroræ maxima voluntas accenſa eſt. Cumque accenſionem voluntatis huius diligentius conſiderare vellem, in hac viſione ſecretum ſigillum mihi appoſitum eſt; audiuiq; vocem ex alto mihi dicentem: De hoc myſterio non poteris quicquam amplius videre, niſi vt tibi propter miraculum credendi conceditur. Vidiq; de eodem fulgore auroræ ſplendiſsimum hominem egredientem, qui claritatem ſuam ad prędictas tenebras effudit, & ab eis reuerberatus eſt, & in ruborem ſanguinis & in pallorem albedinis conuerſus tanta fortitudine tenebras percuſsit, vt homo ille qui in eis iacebat, attactu illo apparens fulgeret, atque ita erectus exiret. Et ſic ſplendidus ille homo qui de aurora egreſſus eſt, in tanta claritate apparens vltra quam humana lingua effari poſsit, in eminentiſsimam altitudinem innumerabilis gloriæ tetendit: vbi in plenitudine omnimodæ vbertatis & odoris magnifice radiabat. Et audiui ex præfato viuente igne vocem mihi dicentem: Tu quæ es fragilis terra & in nomine fœmineo indocta in omni doctrina carnalium magiſtrorum, ſcilicet legere literas ſecundum intelligentiam literatorum, ſed tantum tacta lumine meo, quod tangit te interius cum incendio vt ſol ardens, clama & enarra ac ſcribe hæc myſteria mea quæ vides & audis in myſtica viſione. Noli ergo eſſe timida: ſed dic ea quæ intelligis in ſpiritu, quemadmodum ea loquor per te; quatenus illi verecundia teneantur, qui populo meo deberent viam rectitudinis oſtendere, ſed ex peruerſitate morum ſuorum recuſant aperte iuſtitiam quam nouerunt dicere, nolentes abſtinere à malis deſideriis ſuis, quæ illis ita adhærent, quaſi ipſis dominentur, facientia eos fugere à facie Domini erubeſcere loqui veritatem. Vnde, ô puſilla animo, quæ interius es docta myſtica inſpiratione, quamuis ſuppreſſa ſis per virilem formam propter præuaricationem Euæ; dic tamen igneum opus quod tibi demonſtratur certiſsima viſione. Viuens enim Deus qui cuncta per Verbum ſuum creauit, per idem Verbum incarnatum miſeram humanam creaturam, quæ ſe demerſerat in tenebras, ad fidelem ſaluationem reduxit.

Quid

Quid lucidiſsimus ignis.

2 Quid hoc? Nam ille lucidiſsimus ignis quem vides, deſignat omnipotentem & viuentem Deum, qui in clariſsima ſerenitate ſua nunquam vlla iniquitate obfuſcatur, incomprehenſibilis manens; quia nulla diuiſione diuidi poteſt, aut initio aut fine, aut vlla ſcintilla ſcientiæ creatura ſuæ cõprehendi ſicuti eſt, & inextinguibilis exiſtẽs: quoniam ipſe eſt illa plenitudo quam nunquam vllus finis tetigit: ac totus viuens; quia nulla omnino res ipſi abſconſa eſt, quam neſciat: totusq; vita exiſtens; quoniam omnę quod viuit, ab ipſo viuere ſumit, ſecundum quod Iob per me inſpiratus oſtendit, dicens: *Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit? in cuius manu eſt anima omnis viuentis & ſpiritus vniuerſæ carnis hominis.*

3 Quid hoc? Nulla creatura tam hebes eſt in natura ſua, quæ viciſsitudinem plenitudinis ſuæ in illis cauſis ignoret, in quibus fructuoſa conſiſtit. Quomodo? Cœlum habet lucem, lux aëren, aër volatilia, & terra nutrit virentia, virentia fructum, fructus animalia; quę omnia teſtantur quod ea poſuit fortiſsima manus, id eſt, maxima potentia Dominatoris cunctorum, qui omnia in poſſibilitate virtutis ſuæ ita operatus eſt, quod eis nihil deeſt in vſibus ſuis: & in omnipotentia eiuſdem fabricatoris eſt motio cunctorum viuentium & terreſtrium, vt pecorum terram in terrenis quærentium, nec rationalitatem ſpiraculi Dei in ſe habentium, & excitatio ſpirituum qui humanam carnem inhabitant, in quibus eſt rationalitas, diſcretio & ſapientia. Quomodo? Anima circuit in terrenis cauſis laborans in multis varietatibus, ſecundum quod carnales mores expoſtulant. Spiritus vero erigit ſe in duobus modis, videlicet ſuſpirium, gemitum & deſiderium ad Deum habens, aut dominium & regimen & optionem in diuerſis rebus quaſi in præcepto quærens, quia diſcretionem in rationalitate habet. Vnde etiam homo ſimilitudinem cœli & terræ in ſe continet. Quomodo? Ipſe habet circulum in quo apparet perſpicuitas, ſpiraculum & rationalitas, velut in cœlo notantur luminaria; habet ſpiritum per omnem ſenſum & motum celeriter meantem: vt aër volatilia etiam humoris receptaculum in quo notatur humiditas, apparet germinatio ac parturitio; ſicut in terra virentia, fructificantia & animalia. Quid hoc? O homo, tu totum es in omni creatura, & obliuiſceris creatoris tui; & ſubiecta tibi creatura obedit ei, ſicut illi conſtitutum eſt, & tu præcepta illius tranſgrederis.

Quid flamma in igne.

4 Sed vides quod idem ignis in ſe flammam aërei coloris habet, quæ leni flatu ardenter flagrat, & quæ eidem lucido igni ita inſeparabiliter ineſt, vt in homine ſunt viſcera; quod eſt in æternitate ante tempora conſtitutæ creaturæ infinitum Verbum, quod in ardore charitatis ſub decurſum labentium temporum mirabiliter ſine ſorde & grauamine peccati per virtutem ſuauitatis Spiritus ſancti in aurora beatæ virginitatis erat incarnandum: ita tamen, vt ſicut ante ſuſceptam carnem indiuiſibiliter fuit in Patre, ſic etiam poſt aſſumptam humanitatem inſeparabiliter in eo maneret: quoniam vt homo non eſt abſque vitali tactu in via præcordiorum, ſic à Patre non erat omnino ſeparandum eius vitale Verbum.

5 Et quare dicitur verbum? Quia vt per locale verbum quod in terreno puluere hominis tranſitorium eſt, prudenter intelliguntur iuſſa præceptoris ab iis qui ſciunt & prępuident iuſsionem pręcipientis; ita etiam per illocale verbum quod per inextinguibilem vitam, quæ viuit in æternitatem, intranſitorium eſt, vere cognoſcitur vis patris à diuerſis creaturis mundi ipſum ſentientibus & intelligentibus in ortu quo creatæ ſunt: atque vt per officiale verbum poteſtas & honor ſcitur hominis, ſic etiam per diuinum verbum ſanctitas & bonitas reſplendet patris.

Quid flamma fulminans.

6 Quod autem vides quomodo flamma illa fulminans incandet: hoc eſt, quod verbum Dei virtutem ſuam quaſi exardeſcens oſtendit, cum per ipſum omnis creatura condita eſt: & quaſi incanduit, cum in aurora & candore virginitatis incarnatum eſt: & ex eo ſtillauerunt omnes virtutes in agnitione Dei, cum homo reuixit in animarum ſaluatione.

Quid obſcurus aer.

7 Sed & obſcurus aër & rotundus multæq; magnitudinis repente exortus eſt, qui eſt inſtrumentum eorum in obſcuritate imperfectionis ſcilicet nondum illuſtratum plenitudine creaturarum: & rotundum eſt; quia ſub incomprehenſibili potentia Dei eſt, diuinitate nuſquam abſente: ipſum tamen in maxima poteſtate Dei ſurgens quaſi in ictu oculi in ſuperna voluntate eleuatum, ſuper quod ipſa flamma velut faber quoſdam ictus dedit toties ab eo ſcintillam educens, donec idem aër ad perfectum deductus eſt; quia cœlum & terra reſplenduerunt plena inſtitutione, quando ille qui excellit vniuerſam creaturam, ſupernum verbum in creatione creaturarum ſeruitutem tenentium virtutem fortitudinis ſuæ oſtendit ab inſtrumento ſuo diuerſas ſpecies creaturarum lucentes in mirabili ortu conditionis eorum educens vt faber formas ſuas ex ære competenter excudit, vſque dum eædem creaturæ in pulchritudine plenitudinis ſuæ effulſerunt; ſurſum & deorſum decorem & ſtabilimentum perfectę creationis ſuæ habentes: quia ſuperiora reſplenduerunt ab inferioribus, & inferiora à ſuperioribus.

Cur flamma ſe extendit ad glebam.

8 Quod autem deinde eadem flamma in igne & ardore illo ſe extendit ad paruam glebam limoſæ terræ, iacentem in fundo aëris: hoc eſt, quod creatis aliis creaturis Verbum Dei in forti voluntate Patris & in amore ſupernæ ſuauitatis Spiritus ſancti inſpexit fragilem materiam mollis & teneræ fragilitatis humanitatis omnium tam malorum quam bonorum procreandorum hominum, in imo inſenſibilitatis & ponderoſitatis ſuæ detentam, & necdum efficaci & vitali flatu excitatam, eam fouens & calefaciens carnem & ſanguinem efficit in virtute calorem ei infundens; quoniam terra eſt carnalis materia hominis nutriens eum fructu ſuo, ſicut mater lacte filios ſuos: eamq; aſpirauit Deus ita quod homo in animam viuentem effecta eſt: quia ipſam per ſupernam virtutem excitauit, atque in anima & corpore diſcernentem hominem mirabiliter ex ea eduxit.

Digitized by Google

9 Quo facto ille lucidus ignis præbuit per illam flammam leni flatu ardenter flagrantem, ipſi homini candidiſsimum florem in flamma illa pendentem, vt ros pendet in gramine: quoniam creato Adam, Pater, qui lucidiſsima lux eſt, dedit per Verbum ſuum in Spiritu ſancto ipſi Adæ dulce præceptum clariſsimæ obedientiæ adhærentis ipſi Verbo in multo imbre fructuoſæ virtutis: quia per ipſum Verbum ſuauiſsimus humor ſanctitatis à Patre in Spiritu ſancto ſtillauit faciens maximum & plurimum fructum, ſicut purus humor ſuper gramen deſcendens, illud ad multum germen fœcundat. Cuius quidem odorem homo naribus ſenſit, ſed guſtu oris non libauit, nec moribus attrectauit; quoniam ipſe præceptum legis cum intelligentia ſapientiæ quaſi naribus attraxit, ſed vim illius intimæ perfectionis in os perfectè non intromiſit, nec opere manuum in plenitudine beatitudinis adimpleuit, hoc modo ſe auertens atque cadens in denſiſsimas tenebras, ex quibus ſe erigere non valuit: quia diuino præcepto ſuggerente diabolo terga dedit, in barathrum mortis corruens, quia Deum non in fide nec in opere exquiſiuit. Vnde ad veram cognitionem eius peccatis grauatus ſurgere non potuit, donec ille venit qui patri ſuo pleniter ſine peccato obediuit. Sed tenebræ illæ in illo aëre magis ac magis ſe dilatando creuerunt: poteſtas mortis in mundo ſemper in latitudine vitiorum ſumpſit incrementum, ſcientia hominis ſe mouente in diuerſitatem multiplicium vitiorum & fœtentium peccatorum per errorem emergentium.

10 Quod autem tres magnæ ſtellæ in fulgore ſuo ſibi cohærentes in illis tenebris apparuerunt, poſt quas aliæ multæ tam paruæ quam magnæ plurimo ſplendore fulgentes: hæc ſunt in figuratione ſupernæ trinitatis magna luminaria, videlicet Abraham, Iſaac & Iacob tam fideli opere quam carnis coniunctione ſe mutuo cōplectentes, mundiq; tenebras annunciationibus ſuis repercutientes, & eos ſubſequentes alij quamplurimi Prophetæ maiores & minores in magnis & admirandis miraculis radiantes.

11 Deinde vero apparens quædam maxima ſtella mira claritate micans & fulgorem ſuum ad prędictam flammam dirigens, illa eſt præcipuus Propheta Ioannes, ſcilicet Baptiſta, fideliſsimo & clariſsimo opere in magnalibus coruſcas, & in eis verum Verbum, id eſt, Dei filium demonſtrans: quia iniquitati non ceſsit, ſed eam in operibus iuſtitiæ ſtrenue & fortiter calcauit.

12 Sed quod in terra illa fulgor velut aurora apparet, cui ſuperior flamma mirabiliter infuſa eſt; non tamen à ſupradicto lucido igne ſeparata: hoc eſt, quod Deus in loco generabilium rerum magnum ſplendorem rutilantis luminis plantauit, in illum Verbum ſuum perfecta voluntate mittens non tamen ab eo ſeparatum: ſed dedit ipſum, copioſum fructum atque eduxit ipſum, magnum fontem ex quo omne fidele guttur bibens vltra ſiti non areſcit. Vnde & in illo fulgore auroræ maxima voluntas accenſa eſt, quia in claritate rubentis ſerenitatis virtus magni & antiqui conſilij cognita eſt; ita quod omnes præmiſſæ legiones & cœleſtium ſpirituum acies hoc in lucidiſsima fœlicitate admiratæ ſunt.

13 Sed tu, ô homo, dum eminentiam conſilij huius humano more plenius ſcire deſideras, clauſtrum occultationis tibi opponitur, quoniam ſecreta Dei non debes plus ſcrutari, quam propter amorem fideliter credentium diuinæ maieſtati placet manifeſtari.

14 Quod autem vides de fulgore auroræ ſplendidiſsimum hominem egredientem, qui claritatem ſuam ad tenebras effundit, & ab eis reuerberatur, qui in ruborem ſanguinis & in pallorem albedinis conuerſus tanta fortitudine tenebras illas repercuſsit, vt homo ille qui in eis iacebat, ipſo attactu apparens fulgeret, atque ita erectus exiret: hoc deſignat Dei Verbum in candore intemeratæ virginitatis inuiolabiliter incarnatum, & ſine dolore natum, nec tamen à Patre ſeparatum. Quomodo? Cum Filius Dei natus eſt in mundo ex matre, apparuit in cœlo in Patre: vnde & Angeli mox contremuerunt, & exultantes melliſluas laudes concinuerunt. Qui Filius Dei ſine macula peccati in ſæculo conuerſatus lucidiſsimam beatitudinis & ſaluationis doctrinam in tenebras infidelitatis emiſit: ſed ab incredulo populo abiectus, atque ad paſsionem ductus, [illegible] ſanguinem ſuum fudit, & caliginem mortis corporaliter guſtauit. Ex quo diabolum ſuperans ex inferno electos ſuos, qui in eo detenti & proſtrati fuerant, liberauit; atque eos tactu redemptionis ſuæ ad hæreditatem ipſorum, quam in Adam perdiderant, miſericorditer reduxit. Qui dum in hæreditatem ſuam peruenerunt, excitata ſunt tympana & cytharæ, omniſq; muſicorum concentus innumerabili decore: quia homo qui in perditione iacuerat, iam in beatitudine erectus mortem ſuperna virtute liberatus euaſerat, vt per ſeruum meum Oſee locutus ſum: *Colligata eſt iniquitas Effraim, abſconditum peccatum eius; dolores parturientis venient ei: ipſe filius non ſapiens. Nunc enim non ſtabit in contritione filiorum. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos. Ero mors tua, ô mors: ero morſus tuus inferne.* Quid hoc? In efficacia ligaturæ alligata eſt peruerſitas nequitiæ diaboli, vt à zelo furoris Dei non mereatur ſolui: quia nunquam illum recta cogitantem vidit, ſic neque eum aſpiciunt, qui Deum fideliter timent. Nam ſe ſemper eleuat contra Deum, ſe Deum eſſe dicens, ſemper errans contra Deum, & propter ipſum nomini Chriſtiano contradicens. Et ideo malitia ipſius ita profundata eſt, vt nulla medicina reparationis peccatum eius, quod in cōtemptibiliſsima ſuperbia impie commiſit, in ſaluatione dignum ſit: vnde & ipſe erit in perduratione doloris ſicut parturiens in afflictione deſperationis, quæ diffidit quod in apertione vteri ſui viuere non poſſit. Nam hæc infœlicitas ſemper ſuper eum manebit, quod à beatitudine eiectus eſt: quia filiorum ſapientia fugit ab eo, qui ad ſe non reuertitur, ſicut filius prodigus ad ſe reuerſus de iniquitate ſua ad patrem ſuum rediit. Quapropter nunquam confidet in contritione illa, qua filij ſaluationis in ſuperni filij morte, mortem ſæuiſſimæ

Quid, de aurora egrediens homo.

Digitized by Google

uiſſimæ iniquitatis conterunt, quam ipſe callidus ſerpens ebullire fecit, cum primo homini doloſitatem, quam homo neſciebat, ſuggeſſit. Sed quia filij ſaluatoris venenum funeſtiſſimum ſuggeſtionis contemnunt, & ad ſalutem ſuam reſpiciunt, de ſeruitute idolorum liberabo eos: de ſeruitute, inquam, idolorum, quę fallaciam in poteſtate perditionis habent, & in quibus infideles honorem creatoris ſui commutant ſe in laqueum diaboli inuoluentes, & opera ſua ſecundum voluntatem illius perficientes. Et ideo animas illorum qui me diligunt & qui me colunt, animas ſcilicet Sanctorum & iuſtorum ab infernali pœna redimam: quoniam nullus hominum poterit erui à vinculis diaboli, in quibus duriſſima morte propter præuaricationem præceptorum Dei vinctus eſt, niſi in redemptione illius qui electos ſuos proprio ſanguine redempturus eſt. Vbi ad internecionem te, ô mors, interficiam: quia in quo te viuere putas, hoc tibi extraham, ita quod inutile cadauer vocaberis: quoniam in fortiſſimis viribus tuis proſtrata iacebis, ſicut & corpus quod ab anima deſeritur, omnino ad interitum proſternitur. Nam fons aquę viuæ te ſuffocabit: cum fœlices animæ per nouum hominem, qui venenoſæ deceptionis inſons erit, miſericorditer in ſuperna beatitudine rapientur. Vnde etiam ad confuſionem tuam ero morſus tuus inferne, cum poteſtas mea in magna virtute tibi ſpolia illa detrahet quæ fraudulenter rapuiſti: ita vt & tu, ô mors, iuſte deſpoliata, nunquam deinceps plena in diuitiis tuis appareas, ſed vulneribus confoſſa & in fœditate proſtrata iacens, confuſionem tuam in perpetuum reportes.

15 Sed vt vides illo lucente homine qui de aurora egreſſus eſt, in tanta claritate apparente vltra quam humana lingua effari poſſit; demonſtratur quod auguſtiſſimum corpus filij Dei ex ſpecioſiſſima virgine natum, & per triduum in ſepulchro reconditum, ad inſinuandum quod tres perſonæ ſunt in vna diuinitate, paterna claritas infulſit, atque ita ſpiritum recepit, & in fulgentiſſima immortalitate reſurrexit, quam nullus hominum cogitatione aut verbo explicare poterit. Quem & pater nudatis vulneribus, cœleſtibus choris oſtendit, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, quem miſi vt moreretur pro populo. Ob quam rem ſupra humanum intellectum innumerabile gaudium in ipſis innouatum eſt, quia cæca obliuio, qua Deus neſciebatur, ſic depreſſa eſt, vt rationalitas hominis, quæ ſuadente diabolo proſtrata iacebat, ad agnitionem Dei eleuata ſit: quoniam per ſummam beatitudinem homini via veritatis oſtenſa eſt, in qua de morte ad vitam reductus eſt.

16 Sed ſecundum hoc vt filij Iſraël ex Aegypto liberati per quadraginta annos deſertum tranſeuntes, in terram lac & mel fluentem peruenerũt, ita filius Dei à morte reſurgens per quadraginta dies diſcipulis ſuis cum beatis fœminis, quæ poſt ipſum ſuſpirabant, & magno deſiderio videre deſiderabant, ſe benigne oſtendit, ad eas in fide confirmandas, ne dubitarent dicentes: Nos non vidimus Dominum, ideo credere non poſſumus quod ipſe ſit noſtra ſalus: ſed frequenter manifeſtauit ſe illis, ad corroborandos ipſos ne caderent.

17 Quod vero in eminentiſſimam altitudinem innumerabilis gloriæ tetendit, vbi in plenitudine omnimodæ vbertatis & odoris mirifice radiat: hoc eſt quod idem filius Dei aſcendit ad Patrem, cui vna cum Filio & Spiritu ſancto eminentiſſima & præcellentiſſima altitudo inenarrabilis, gaudij & lætitiæ eſt, vbi idem filius in abundantia pręfulgentiſſimæ ſanctitatis & beatudinis fidelibus ſuis glorioſé apparet, qui ipſum puro & ſimplici corde verum Deum & hominem eſſe credunt. Nam etiam tunc noua ſponſa eiuſdem agni illi præſentata eſt in diuerſis ornamentis, quibus ornanda eſt in omni genere virtutum fortiſſimi certaminis totius fiddelis populi, qui contra callidum ſerpentem pugnaturi ſunt. Sed qui vigilantibus oculis videt, & attentis auribus audit; hic myſticis verbis meis, quæ de me viuente emanant, oſculum præbeat amplexionis.

VISIO SECVNDA.

1 DEINDE vidi ſplendidiſſimam lucem, & in ipſa ſaphirini coloris ſpeciem hominis, quæ tota ſuauiſſimo rutilante igne flagrabat: & illa ſplendida lux perfudit vniuerſum illum rutilantem ignem, & ille rutilans ignis totam illam ſplendentem lucem, & illa ſplendidiſſima lux & rutilans ignis totam hominis ſpeciem, vnum lumen vna virtute & potentia exiſtentes. Et iterum audiui viuentem illam lucem mihi dicentem: Hic eſt ſenſus myſteriorum Dei, vt diſcrete cernatur & intelligatur, quæ ſit plenitudo illa, quæ ſine ortu eſt, & cui nihil deeſt: quæ potentiſſima virtute plantauit omnes riuulos fortium. Nam ſi Dominus vacuus eſſet propria virtute, quid tunc eſſet opus eius? Certe vanum; ideoq; in perfecto opere, cernitur quis artifex eius ſit.

2 Quapropter vides ſplendidiſſimam lucem, quę ſine ortu eſt, & cui nihil deeſſe poteſt; quæ deſignat Patrem: & in ipſa ſaphirini coloris ſpecie hominis ſine omni macula imperfectionis inuidiæ & iniquitatis, declarat Filium, ante tempora ſecundum diuinitatem à Patre genitum, ſed poſt in tempore ſecundum humanitatem in mundo incarnatum. Quæ tota ſuauiſſimo rutilante igne flagrat; qui ignis ſine tactu vllius aridæ & tenebroſæ mortalitatis demonſtrat Spritum ſanctum, de quo idem Vnigenitus Dei ſecundum carnem conceptus, & de virgine temporaliter natus, lumen veræ claritatis mundo infudit.

Quid lux ſine ortu.

3 Sed quod illa ſplendida lux perfudit vniuerſum illum rutilantem ignem, & ille rutilans ignis totam illam ſplendentem lucem, ac ſplendida lux rutilans ignis totam ſpeciem hominis, lumen vnum in vna virtute & poteſtate exiſtentes: hoc eſt, quia Pater, qui ſumma æquitas, ſed non ſine Filio, nec Spiritu ſancto eſt; & Spirtus ſanctus, qui accenſor cordium fidelium, ſed non ſine Patre & Filio; & Filius, qui eſt plenitudo virtutis, ſed non ſine Patre & Spiritu ſancto, in maieſtate diuinita-

Quid ſplendida lux, ignem perfundens.

Digitized by Google

tis inſeparabiles ſunt: quoniam Pater non eſt ſine Filio, nec Filius ſine Patre, nec Pater & Filius ſine Spiritu ſancto, nec Spiritus ſanctus ſine ipſis: & hæ tres perſonæ Deus vnus in vna integra diuinitate maieſtatis exiſtunt, & vnitas diuinitatis in eiſdem tribus perſonis inſeparabilis vigens, quia diuinitas ſcindi non poteſt, ſed ipſa abſque vlla mutabilitate inuiolabilis ſemper manet: ſed & Pater declaratur per Filium, Filius per ortum creaturarum, & Spiritus ſanctus per eundem Filium incarnatum. Quomodo? Pater eſt, qui ante ſæcula genuit Filium: Filius, per quem omnia à Patre facta ſunt in initio creaturarum: & Spiritus ſanctus, qui in ſpecie columbæ apparuit in baptiſmate Filij Dei in fine temporum.

4 Vnde nunquam obliuiſcatur homo me ſolum Deum in his tribus perſonis inuocare, quia eas propterea oſtendi homini, vt homo tanto ſtrictius in amore meo ardeat, cum propter amorem eius miſi proprium filium in mundum, quemadmodum Ioannes dilectus meus proteſtatur, dicens: *In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium ſuum vnigenitum miſit Deus in mundum, vt viuamus per eum. In hoc eſt charitas, non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe prior dilexit nos, & miſit filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris.* Quid hoc? Quia in hoc quod Deus dilexit nos, alia ſalus exorta eſt, quam illa quam in proximo ortu habuimus, cum hæredes innocentiæ & ſanctitatis fuimus: quoniam ſupernus Pater oſtendit charitatem ſuam in periculis noſtris, quando conſtituti eramus in pœnis, Verbum ſuum ſolum inter filios hominum in perfecta ſanctitate, mittens per ſupernam virtutem in tenebras ſæculorum, vbi ipſum Verbum omnia bona operatum illos ad vitam per manſuetudinem ſuam reduxit, qui per immunditiam præuaricationis deiecti erant, nec in ſanctitatem quam perdiderant, redire valebant. Quid hoc? Nam per ipſum fontem vitæ paterna dilectio amplexionis Dei venit, quæ nos ad vitam reuocauit, & quæ in periculis auxiliatrix noſtra fuit, quæ eſt profundiſſima & ſuauiſſima charitas, nos ad pœnitentiam inſtruens. Quomodo? Deus magni operis ſui atque pretioſiſſimæ margaritæ, hominis inquam, quem de limo terræ formauit, & cui ſpiraculum vitæ inſpirauit, miſericorditer recordatus eſt. Quomodo? Ipſe inſtruxit vitam in pœnitentiam, cuius efficacia nunquam peribit; quia callidus ſerpens decepit hominem per ſuperbam inuaſionem, ſed Deus deiecit illum in pœnitentia quæ humilitatem oſtendit, quam diabolus neſciuit nec fecit: quoniam ad rectam viam aſſurgere ignorauit.

5 Vnde iſta ſaluatio charitatis non eſt orta à nobis, quia nec nouimus nec valuimus diligere Deum in ſaluatione: ſed quia ipſe Creator & Dominus omnium ita dilexit mundum, quod propter ſaluationem eius miſit filium ſuum, principem & ſaluatorem fidelium, qui vulnera noſtra lauit & terſit: vnde etiam de illo dulciſſima medicina ſudauit, ex qua omnia bona ſaluationis fluunt.

6 Quapropter & tu, ô homo, intellige, quia Deum nulla inſtabilitas mutabilitatis tangit. Nam Pater eſt Pater, Filius eſt Filius, Spiritus ſanctus eſt Spiritus ſanctus, tres perſonæ in vnitate diuinitatis indiuiſibiliter vigentes. Quomodo? Tres vires in lapide, & tres in flamma, & tres in verbo ſunt. Quomodo? In lapide eſt virtus humoris, virtus palpabilitatis, & ignea vis: ſed virtutem humoris habet, ne diſſoluatur & comminuatur: palpabilem vero comprehenſionem, vt habitationem & defenſionem exhibeat: igneam autem virtutem, vt confoueatur & conſolidetur ad duritiam ſuam. Ipſa autem humida virtus ſignificat Patrem, qui nunquam areſcit aut finitur in ſua virtute: & palpabilis comprehenſio deſignat Filium, qui natus ex virgine tangi & comprehendi potuit: & vis rutilantis ignis ſignificat Spiritum ſanctum, qui eſt accenſor & illuminator cordium fidelium hominum. Quid hoc? Sicut homo qui corpore ſuo frequenter humidam virtutem lapidis attrahit, inde infirmando debilitatur; ſic & homo qui per inſtabilitatem cogitationum ſuarum temere vult Patrem intueri, perit in fide. & vt in palpabili comprehenſione lapidis faciunt homines habitationem ſuam ſe per eam ab hoſtibus defendentes; ita & Filius Dei qui eſt verus lapis angularis, habitatio eſt fidelis populi, cum à malignis ſpiritibus protegens: Sed & ſicut rutilans ignis illuminat tenebroſa, comburens ea ſuper quę incubuerit; ſic & Spiritus ſanctus fugat infidelitatem, auferens omnem rubiginem iniquitatis. Et quomodo hæ tres vires ſunt in vno lapide, ita & vera Trinitas eſt in vna Deitate. *Tres vires in lapide.*

7 Item ſicut flamma in vno igne tres vires habet, ſic & vnus Deus in tribus perſonis eſt. Quomodo? Flamma enim in ſplendida claritate & inſito vigore ac igneo ardore conſiſtit: ſed ſplendidam claritatem habet vt luceat, & inſitum vigorem vt vigeat, atque igneum ardorem vt comburat. Vnde in ſplendida claritate Patrem conſidera, qui paterna pietate claritatem ſuam fidelibus ſuis expandit: & in inſito vigore, qui ſplendidæ flammæ in qua iſta flamma virtutem ſuam oſtendit, Filium intellige, qui ex virgine corpus aſſumpſit, in quo diuinitas mirabilia ſua declarauit: ac in igneo ardore Spiritum ſanctum perſpice, qui mentes credentium ſuauiter vrit. Sed vbi nec ſplendida claritas, nec inſitus vigor, nec igneus ardor eſt, ibi nec flamma cernitur: ſic vbi nec Pater nec Filius nec Spiritus ſanctus colitur, ibi nec digne veneratur. Ergo ſicut in vna flamma hæ tres vires cernuntur, ſic in vnitate diuinitatis tres perſonæ intelligantur. *Tres vires in flāma.*

8 Ita etiam vt tres vires in verbo notandæ ſunt, ſic & trinitas in vnitate diuinitatis conſideranda eſt. Quomodo? In verbo, ſonus, virtus & flatus eſt. Sed ſonum habet vt audiatur, virtutem vt intelligatur, flatum vt compleatur. In ſono autem nota Patrem, qui inenarrabili poteſtate omnia propalat: in virtute Filium, qui mirabiliter ex Patre genitus eſt. In flatu vero Spiritum ſanctum, qui vbi vult ſpirat, & omnia conſumantur. Vbi vero ſonus non auditur, ibi nec virtus operatur, nec flatus eleuatur; vnde nec ibi verbum intelligitur: ſic etiam Pater, Filius & Spiritus ſanctus *Tres vires in verbo.*

non

non ſunt à ſe diuiſi, ſed ſuum opus vnanimiter operatur. Vnde ſicut hę tres res in verbo vno ſunt, ita etiã ſuperna trinitas in ſuperna vnitate eſt: itaq; ſicut in lapide nec eſt nec operatur humida virtus ſine palpabili comprehẽſione & ſine ignea virtute, nec palpabilis comprehenſio ſine humida virtute & igneo rutilantis ignis vigore, nec rutilantis ignis vigor ſine humida virtute & palpabili comprehenſione, & vt in flamma non eſt nec operatur ſplendida claritas ſine inſito vigore & igneo ardore, nec inſitus vigor ſine ſplendida claritate & igneo ardore, nec igneus ardor ſine ſplendida claritate & inſito vigore, & ſicut in verbo non eſt nec operatur ſonus ſine virtute & flatu, nec virtus ſine ſono & flatu nec flatus ſine ſono & virtute, ſed indiuiſibiliter in opere ſuo ſibi hærentia ſunt, ita etiam hæ tres perſonæ ſupernæ trinitatis in maieſtate diuinitatis inſeparabiliter vigent nequè à ſe diuiduntur Sic Deum vnum in tribus perſonis ô homo intellige. Sed tu in ſtultitia mentis tuæ putas Deum tam impotentem eſſe vt non ſit ei poſſibile in tribus perſonis vere ſubſiſtere, ſed tantum in vna poſſe conſiſtere, cum neque vocem videas ſine tribus conſiſtere. Quid hoc? Deus certe eſt in tribus perſonis verus & vnus Deus, primus & nouiſſimus.

9 Sed pater non eſt ſine filio, nec filius ſine patre, nec pater nec filius ſine ſpiritu ſancto, nec ſpiritus ſanctus ſine ipſis: quoniam hæ tres perſonæ inſeparabiles in vnitate diuinitatis ſunt. Quomodo verbum reſonat ex ore hominis; ſed nõ os ſine verbo, nec verbum ſine vita. Et vbi manet verbũ? In homine. Vnde exit? De homine. Quomodo? Viuẽte homine. Sic eſt filius in patre, quẽ pater pro ſalute hominũ in terrã ſedentiũ in tenebris miſit, de ſpiritu ſancto in virgine cõceptũ. Qui filius vt eſt vnigenitus in diuinitate, ita eſt vnigenitus in virginitate: & ſicut eſt vnicus patris, ita eſt & vnicus matris: quia vt pater illum vnum ante tempora genuit, ſic & virgo mater illum vnum ſolum genuit in tempore, quoniam virgo manſit poſt partum.

10 Vnde ô homo intellige in his tribus perſonis Deum tuum qui te creauit in fortitudine diuinitatis ſuæ, & qui te redemit à perditione. Noli ergo obliuiſci creatoris tui, ſicut & Salomon tibi ſuadet, cum dicit: *Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquent anni de quibus dicas, non mihi placent.* Quid hoc? Intellectuali ſenſu tuo recordare illius qui te condidit, velut cum in diebus ſtultæ cõfidẽtiæ tuæ putas tibi poſsibile eſſe vt ſecundũ deſideriũ tuũ aſcendas in altũ, te præcipitans in profundum, at in proſperitate ſtans in extremas ærumnas cadens. Nam vita quæ in te eſt ſemper nititur vt perficiatur vſque ad tempus illud dum perfecta appareat. Quomodo? Infans à primo ortu ſuo vſque ad perfectam ſtaturam aſcendit, & deindè in perfecta ætate manet, relinquens petulantiam morum ſtultæ adoleſcentiæ tantum cum magnis curis ſolicite prouidẽs quid ſibi in rebus ſuis agendum ſit, quod tunc nequaquam fecit cum ſtulta adoleſcentia inconſtantia feruebat. Sic fidelis homo faciat, infantiam morum relinquat, & ad culmen virtutum conſcendat in fortitudine earum perſeuerans, extollentiam cupiditatis ſuæ deſerens quæ in amentia vitiorum pullulat & in anguſtia ſolicitudinum meditetur quid ſibi vtile ſit poſtquã infantiam morum puerilium declinauit. Vnde ô homo ſic amplectere Deum tuum in fortitudine vigoris tui priuſquam veniat homo purgationis operum tuorum, cum omnia manifeſtabũtur, neque quidquam occultum relinquetur, vbi veniunt tempora quæ in duratione ſua non deficient. De quibus humano ſenſu tuo, ne murmurans dicas, non mihi placent, neque intelligo vtrum in proſperitate aut in ærumna illa ſint: quia humana mens ſemper in hoc dubia eſt: nam & dum bona operatur, anxietatem habet vtrum Deo placeat an non. Et dum mala perpetrat, de ſalute remiſsionis formidat. Sed qui vigilantibus oculis videt & attentis auribus audit, hic myſticis verbis meis quæ de me viuente emanant oſculum amplexionis præbeat.

VISIO TERTIA.

1 POST hęc vidi quaſi muliebrem imaginem procera magnitudine inſtar magnæ ciuitatis habentem caput miro ornatu coronatum, & brachia de quibus ſplendor velut manicæ propendebant à cœlo ad terram vſque radians. Venter autem eius in modum retis multa foramina habentis, per quæ plurima hominum multitudo ſubit: crura vero & pedes non habebat, ſed tantum ſuper ventrem ſuum ante altare quod eſt ante oculos Dei ſtabat, ipſum expanſis manibus circumplexa: oculis autẽ ſuis per omne cœlũ acutiſsime intendebat. At nulla veſtimẽta eius conſiderare poterã, niſi quod tota lucidiſsima claritate fulgens, multo ſplendore circũfuſa fuerat: in pectore eius velut aurora rubeo fulgore micante vbi etiam multimodo genere muſicorum audiui de ipſa hoc canticum quaſi aurora valde rutilans decantari. Et imago illa expandit ſplendorem ſuum velut veſtimentũ dicens: Me oportet concipere & parere. Et mox occurrit ei vt fulgur multitudo Angelorum gradus & ſedes in ea hominibus facientium, per quos ipſa imago abſoluenda erat. Deinde vidi nigros infantes iuxta terram in aëre quaſi piſces in aqua repentes & ventrem imaginis in foraminibus (quibus ingredi volentibus aperta patebat) intrantes. At illa ingemuit ſurſum eos attrahens qui & ore eius exierunt, ipſa tamen integra permanente. Et ecce illa ſerena lux & in ipſa ſpecies hominis tota, rutilante igne flagrans, ſecundum viſionem quam prius videram, iterum mihi apparuit & ſingulis eorum nigerrimam cutem abſtrahens & extra viam cutes illas proijciens ſingulos illorum candidiſſima veſte induit, ac eis clariſſimam lucem aperuit ſingulis eorum dicens: Exue vetuſtatem iniuſtitiæ, & indue nouitatem ſanctitatis: reſerata eſt enim tibi ianua hæreditatis tuæ: conſidera ergo quomodo doctus ſis, vt cognoſcas patrem tuum quem confeſſus es. Ego ſuſcepi te, &

tu

tu confeſſus es me. Nunc ergo reſpice duas ſemitas: vnā ad orientem & alteram ad aquilonem. Si igitur interioribus oculis tuis diligenter inſpexeris me vt in fide doctus es: ſuſcipiam te in regno meo. Et ſi me perfectè dilexeris, faciam quodcūq; petieris: Si autem me deſpexeris, te à me auertens & retro reſpiciēs, nec me ſcire aut intelligere volens, te ſordidum in peccatis ad puram pœnitentiam reuocantem ſi tu ad diabolum recurris quaſi pater tuus ille ſit, tunc ſuſcipiet te perditio, quia ſecundum opera tua iudicaberis: quoniam cum bonum dederim tibi, cognoſcere me noluiſti. Infantes autem qui ventrem imaginis ſubierant, in ſplendore qui eam circumfulſerat ambulabant. Et illa benigniſſime eos intuens, triſti voce dicebat, iſti filij mei rurſum reuertētur in puluerem: multos tamen concipio & pario qui me matrem ſuam diuerſis concuſſionibus fatigant & opprimunt me impugnantes hæreticis & ſchiſmaticis ac ſibi inutilibus prælijs, in rapinis & homicidijs, in adulterijs & fornicationibus, atq; in multis alijs huiuſmodi ſimilibus erroribus. Sed plurimi ex iſtis reſurgunt in veram pœnitentiam ad vitam æternam: & plurimi cadunt in fallaci obduratione ad mortem ſecundam. Et iterum audiui vocem de cœlo dicentem mihi: Plena conſtructio viuentium animarum quæ conſtruitur in cœlis viuis ex lapidibus ornata immenſo decore virtutum in filijs ſuis quos complectitur tanquā capaciſſima ciuitas, plurimā turbā populorū & vt latiſſimū rete maximam multitudinem piſcium in ſupernis virtutibus decentiſſime floret ſecundum quod in nomine Chriſtiano viget opus fidelium hominum.

Quid muliebris imago.

2 Vnde quod nunc vides quaſi muliebrem imaginem procera magnitudine inſtar magnæ ciuitatis: deſignat ſponſam filij mei quæ ſemper gignit filios in regeneratione ſpiritus & aquæ, cum eam fortiſſimus præliator poſuerit in latitudinem virtutum comprehendere perficere plurimam turbam in electis ſuis & eſt inſtar turris magnæ: quoniam nullus hoſtis eam præualet expugnare, contraria impugnatione à ſe infidelitatem expellentem & ſe fideliter expandentem, quod in mortali ſæculo ſecūdùm hoc intelligitur quod vnuſquiſque fidelium prębet exemplum proximo ſuo. per quod ipſi plurimas virtutes operantur in cœleſtibus. Sed cum vnuſquiſq; iuſtorum peruenerit ad filios lucis, tunc in ipſis apparebit opus bonum quod operati ſunt: quod in mortalitate terreni pulueris cognoſci non poteſt, quoniam hic in vmbra inquietudinis obſcuratum eſt.

Caput.

3 Et habet caput miro ornatu coronatum, quia ipſa in ortu ſuo cum in ſanguine agni ſuſcitata eſt, decenter in Apoſtolis & Martyribus decorata eſt vera deſponſatione deſponſata filio meo: quoniam in cruore eius ſe fideliter extruxit in fidelem ædificationem ſanctarum animarum.

Brachia.

4 Quapropter & brachia habet de quibus ſplēdor velut manicæ deſcenditā cœlo ad terram vſq; radians: quæ eſt operatio fortitudinis in ſacerdotibus qui in puritate cordis & manuum in ſacramento corporis & ſanguinis Saluatoris ſui, ſacroſanctum ſacrificium ſuper ſanctum altare in virtute bonorum operum offerunt, quod eſt clariſſimum opus miſericordiam facientibus qui in largitate ſemper omni dolori adiutorium impendunt, mitiſſimo corde eleemoſynam in pauperes diſtribuentes, & ſic in perfecto animo ſuo dicentes: Hæc non eſt ſubſtantia mea, ſed eius qui creauit me: quia hoc opus à Deo inſpiratum: ante oculos eius repræſentatur in cœlo cum in cultura Eccleſiæ, per fideles homines perficitur in terra.

Venter.

5 Quod autem venter eius eſt in modum retis multa foramina habentis per quæ plurima hominum multitudo ſubit, hoc eſt materna benignitas ipſius quæ ad capturam fidelium animarum aperta eſt in multiplici celſitudine virtutum in quibus credentes populi per fidem veræ credulitatis deuote conuerſantur. Sed is qui rete ſuum proiecit in capturam piſcium eſt filius meus ſponſus dilectæ Eccleſiæ ſuæ quam in ſanguine ſuo ſibi ad reparandum caſum perditi hominis deſponſauit.

Non crura non pedes.

6 Quæ nondum crura aut pedes habet, quia ad fortitudinem conſtitutionis ſuæ neq; ad ſummū nitorem completionis ſuæ deducta eſt: quoniam circa tempus filij perditionis qui mundo errorem inducet, ignitam & ſanguinolentam crudeliſſimæ peruerſitatis anguſtiam copioſiſſime in membris ſuis patietur, per quam calamitatem ſanguineis vulneribus ad perfectum deducta, propere curret in cœleſtem Hieruſalem: & cum in ſanguine filij mei noua nupta ſuauiter orta ſit: ipſa hoc ardore vitam in plenitudine gaudij ſobolis ſuæ intrabit.

Stans ſuper ventrem ante altare.

7 Sed tantū ſuper ventrem ſuū ante altare quod eſt ante oculos Dei ſtabat ipſum expanſis manibus circumplectens: quoniam ipſa ſemper prægnans atq; filios ſuos in vera ablatione procreans eſt eos deuotiſſime per puriſſimas orationes ſanctorum Deo offerens: & per ſuauiſſimum odorem diſcretionis occultarum & manifeſtarum virtutum quæ proferuntur in intentione oculorum mentis, abiecta omni fictione ſimulationis & appetitu humanæ laudis, vt thus purgatur ab omni iniuria contrarij fœtoris quæ quidem bona operatio, conſpectui Dei ſuauiſſimum ſacrificium eſt, in quo noua ſponſa frequenter laborat toto deſiderio in opere fructuoſarum virtutum ad cæleſtia anhelans, atq; triceſimo & ſexageſimo & centeſimo fructu excelſam turrim ſupernorum murorum ædificans.

Cœlo intēdens.

8 Vnde & oculis ſuis per omne cœlum acutiſſime intendit, quia intentionem ſuam quam in cœleſtibus deuotiſſimè habet, nulla peruerſitas obſcurare poteſt, nec vlla perſuaſio diabolicæ fraudis, nec error præuaricantis populi, nec diffuſæ in diuerſis terris concuſſiones vbi inſani homines in incredulitate furoris ſui crudeliter ſe diſcerpunt.

Nō veſtimenta.

9 Sed quod nulla veſtimenta eius conſiderare potes, hoc eſt quod ſecreta illius humanus intellectus in infirmitate fragilitatis ſuæ grauatus, ad perfectum intueri non valet, niſi quod tota lucidiſſima claritate fulgens, multo ſplendore circūfuſa eſt, quoniam verus ſol clariſſima inſpiratione Spiritus ſancti & decentiſſimo ornatu virtutum eam vndique perfudit.

Digitized by Google

Aurora in pectore.

10 In pectore eius velut aurora rubeo fulgore micante: quia in cordibus fideliū integritas beatiſſimæ virginis filium Dei generantis ardentiſſima deuotione fulget, vbi etiam multimodo genere muſicorum audis de ipſa hoc canticum quaſi aurora valde rutilans decantari, quoniam omnis vox credentium vt intellectui tuo infunditur virginitatem illius illibatę virginis tota intentione in Eccleſia amplecti debet.

Splendoris expanſio.

11 Quod vero eadem imago expandit ſplendorem ſuum velut veſtimentum dicens quod oporteat ipſam concipere & parere, hoc eſt quod in Eccleſia dilatatur ſacramentum confeſsionis veræ trinitatis, quia amictus ipſius eſt in protectione fidelium populorum, per quos ipſa conſurget in ædificationem viuentium lapidum in fonte puriſsimi lauacri dealbatorum, ſicut & ipſa confitetur neceſſe ad ſaluationem vt concipiat filios in benedictione, & vt pariat eos in ablutione per regenerationem ſpiritus & aquæ.

12 Quapropter & mox accurrit ei vt fulgur multitudo Angelorū gradus & ſedes in ea hominibus facientiū per quos eadē imago perficiēda eſt: quia cuiq; credēti homini adeſt metuendū & diligendū miniſteriū beatorum ſpirituū aſcenſus per fidem & repoſitiones per ſummā quietem illis fidelibus præparantium in quibus ipſa fœlix mater Eccleſia ad decorem ſui perducenda cognoſcitur.

Quid nigri infātes

13 Sed & deinde vides nigros infantes iuxta terram in aëre quaſi piſces in aqua repentes & ventrem imaginis in foraminibus (quibus ingredi volentibus aperta patet) intrantes, quæ eſt nigredo ſtultorum hominum qui nondū abluti ſunt in lauacro ſaluationis: ſed ipſi terrena diligentes, & in eis vbique diſcurrentes atq; habitationem ſuam in eorum inſtabilitate ponentes, ad matrem ſanctitatis tandem perueniunt, & dignitatem ſecretorū eius intuentes benedictionem ipſius ſuſcipiunt, per quam diabolo abſtrahuntur ac Deo reddūtur ſacram conſtitutionem Eccleſiaſtici ordinis in qua fidelis homo ad ſaluationem beatificari debet ſubeūtes, cum in ſemetipſis dicunt credo in Deū, & reliqua ad beatam fidē ſpectātia. Vnde & illa ingemuit ſurſum eos attrahens, qui & ore eius exeunt, ipſa tamen integra permanente, quoniam hæc beata mater intima ſuſpiria trahit quando baptiſma cū chriſmate in ſanctificatione Spiritus ſancti conſecratur, vt homo in vera circumciſione ſpiritus & aquæ inouetur, hunc in modum ſurſum ſummæ beatitudini quæ caput omnium eſt offerendus: quo membro Chriſti facto, cum per inuocationē ſanctæ Trinitatis quaſi per os beatæ Mariæ ad ſaluationem regeneratur, nullam læſionem eadem mater patitur, quia ipſa in æternum permanebit in integritate virginitatis ſuæ, quæ fides Catholica eſt: quoniam ipſa nata eſt in ſanguine veri agni ſponſi ſui, qui ſine vlla corruptione integritatis ex integerrima virgine natus eſt. Sic & ipſa ſponſa integra permanebit: ita quod nullum ſchiſma eam corrumpere poterit. Sæpe tamen à peruerſis hominibus fatiganda, ſed per adiutorium ſponſi ſui ſemper fortiſſime ſe tuetur vt virgo quæ ſæpe in concupiſcentijs carnis per diabolicam artem & perſuaſiones multorum hominum oppugnatur, ſed tamen ipſa per orationes ſuas quas fundit ad Dominum, à tentationibus illorum, ſtrenue liberatur conſeruans virginitatem ſuam. Ita etiam Eccleſia repugnabat nequiſſimis corruptoribus qui ſunt errores hæreticorum ſcilicet tam malorum Chriſtianorum quā Iudæorum & aliorum infidelium qui eam infeſtant, virginitatē eius quæ fides Catholica eſt, corrumpere volentes, ipſa tamen eis viriliter reſiſtente, ne corrumpatur: quia ſemper virgo fuit & eſt & permanebit, vera fide id eſt materia virginitatis eius contra omnē errorem integra permanente, vt & honor caſtæ virginis in materia pudoris corporis eius contra omnem tactum libidinis incorruptus perſeuerat. Vnde & Eccleſia omnium Chriſtianorum virginea mater eſt, quoniam in ſecreto Spiritus ſancti eos concipit & parit, illos Deo offerens, ita quod & filij Dei vocantur. Et vt beatiſſimam matrem Spiritus ſanctus obumbrauit, ita quod ſine dolore mirabiliter filium Dei concepit & peperit, & tamen virgo permanſit, ſic & Eccleſiam fœlicem matrē credentium Spiritus ſanctus illuſtrat, & ſine vlla corruptione ſimpliciter filios concipit & parit, & virgo perdurat.

14 Quid hoc? Vt balſamum ex arbore ſudat, & vt fortiſſimæ medicinæ ex onycino vaſe quæ in eo latēt emanāt, & vt clariſſimus ſplēdor ex carbunculo abſq; omni impedimēto ſe diffūdit, ſic filius Dei ſine omni obſtaculo corruptionis ex virgine natus eſt, & ſic etiam Eccleſia ſponſa eius abſq; omni inquinatione erroris filios ſuos generat: virgo tamen in integritate fidei permanens.

Quid ſpecies hominis in luce flagrans.

15 Quod autem vides, quomodo illa ſplendida lux, & in ipſa ſpecies hominis tota rutilante igne flagrans, ſecundum viſionem quam prius videras iterum tibi apparet, hoc eſt quod vera trinitas in vera vnitate, ſcilicet lucidiſſimus pater, & in patre dulciſſimus filius eius qui ante tempora ſecundum diuinitatem in patre manens, ſed in tempore ſecundum carnem de ſpiritu ſancto conceptus & de virgine natus vt in veriſſima viſione tibi præmonſtratum, eſt nunc etiam ad confirmationem fidei tibi oſtenditur: quoniam eadem beata trinitas in ſancto baptiſmo baptizatis aperto cœlo apparet, vt fidelis homo hanc fidem ſuſcipiat: quomodo vnum Deum in vera trinitate colat, quæ etiam in primo ſacramento baptiſmatis veraciter apparuit. Et ſingulis eorum integerrimam cutem abſtrahens ac extra viam cutes proijciens, ſingulos illorum candidiſſima veſte induit ac eis ſplendidiſſimam lucem aperit ſingulis eorum verba beatæ admonitionis proferens, quia diuina poteſtas corda hominum aſpiciens, in lauacro baptiſmi infidelitatem ſcelerum ſuorum miſericorditer aufert, atque ſcelera illa extra viam qui CHRISTVS eſt abiicit: quoniam non mors in CHRISTO ſed vita per puram confeſſionem & per ablutionem peccatorum in ipſo eſt, cum per ipſum quiſq; fidelis candore ſalutis induitur, & cum illi per eum claritas beatæ hæreditatis de qua primus homo expulſus eſt aperitur: ipſe ſcilicet admonetur per verba veritatis, vt deponat veterē conſuetudinem iniquitatis,

Digitized by Google

tatis,& vt aſſumat nouum donū gratiæ ad ſaluationem. Sed quod infantes qui ventrem imaginis ſubierant in ſplendore qui eam circumfuderat ambulant: hoc eſt quod ij quorum mater fœlix Eccleſia per fontem ſacri baptiſmatis exiſtit: in lege diuina qua eadem mater illuſtrata & ornata eos inſtruxit permanere atq; eam conſeruare debent: ne ſi eam infideliter abiecerit, rurſum peccatis à quibus mundati erant inquinentur. Vnde etiam illa benigniſsime eos intuens triſti voce dicit, quod illi filij ſui rurſum reuertentur in puluerem: quia eadem beata mater illos interiori dilectione diligens ac eis ex intimis viſceribus condolens, conqueritur quod ipſi quos in lauacro regenerationis genuit, mundos videlicet in cœleſtibus effectos; iterum terrenis inhiantes in peccatis ſordeſcant.

16 Quomodo? Quia multi fidem exterius percipientes, interius eam diuerſis vitijs impugnant, magis viam erroris quam viam veritatis gradientes: ex quibus tamen plurimi à falſitate reſipiſcunt, plurimi etiam in iniquitate permanent, vt & illa mater verbis ſuis quæ ſupra adducta ſunt, demonſtrat.

17 Nam duo ſigna legis ſignatorum tradita noſcuntur hominibus ſcilicet circumciſio in antiquis patribus, & baptiſmus in nouis doctoribus: per quæ ingrati ſunt homines vt bos iugo ſuo, quoniam quamuis ille ſtimulo corriperetur, curuum tamen ſulcum induceret ſi iugo non eſſet alligatus. Simili modo non incederent homines per vias meas, ſi non eſſent ligati iugo ſignorum ſuorum.

18 Hoc tale eſt velut ſi iuuenis aliquis incederet via aliqua, & pater eius ei diceret, ambula recto itinere, & tamen non daret illi gladium nec alia bellicoſa arma, quibus ſi occurreret periculum ſe defenderet. Quid tunc? Nudus fugeret, nec auderet nec poſſet ſe defendere à periculo ſibi occurrente, & eum à via ſua impedire volente, ſed abſconderet ſe: quia munitus non eſſet terribili armatura, per quam ſe defendere deberet. Sic eſſet populus meus nudus ſi non eſſet baptizatus: vnde terribilis apparet inimicis ſuis qui eum cū chriſmate baptiſmatis ſignatum vident, per quod ſignum etiam fortiter illis repugnat: qui eum deſtruere volunt ſiue humana turba ſiue acies ſit diabolica.

19 Sed Adæ non erat danda duplex lex. Quomodo? Ego dedi ei legem in arbore, cum me videret in innocentia cordis: ipſe autem contempſit me callido ſerpenti conſentiens, quod ita noxium fuit vt nunquam mortalis oculis me videre poſsit quamdiu in hoc tranſitorio ſæculo manet. Sed quia Adam præceptum meum trāſgreſſus eſt, ſine lege cum genere ſuo fuit, vſque ad tempus illud quod nobilitatem filij mei prænunciauit.

20 Admonitio autem Spiritus ſancti in Noe apparuit cum genus humanum perire properauit, vbi ſuper diluuium arcam erexit: quoniam ante ſæcula præuidi, quod poſt illud iniquum genus quod ſe teterrima iniquitate polluerat, noua ſoboles exurgere debuit. Nam poſt tranſitum Adæ, genus ipſius ignorans quod ego Deus ſum, errabat dicens: Quis eſt Deus? Quis eſt Deus? Et tunc oriebatur in illis omne malum, ita quod inter eos antiquus ſerpens ſoluta poteſtate cucurrit, ſuadens illis vt omnem voluntatem eius explerent. Ipſe enim tunc à vinculo ligaturæ ſolutus erat, ita quod ei ante diluuiū non minans aduerſabatur admonitio Spiritus ſancti, vt illi aduerſatus ſum in Noe, in quo noua ſoboles exorta eſt, cum populum meum taliter erudiui quod eruditionis illius non poterit obliuiſci. Nam admonitio Spiritus ſancti, primum illi in Noe minata eſt: poſtea autem circumciſio in maxillam percuſſit eum, in Abraham: deinde vero Eccleſia ligauit in nouiſſimo tempore vſq; dum pertranſeat mūdus in vltimo die. Sed ego permiſi diabolum poteſtatem ſuam ante diluuium exercere in mundo, propter antiquum certamen quo deuicit Adam donec ventrem ſuum cadauere omnis iniquitatis impleuit: & hoc ideo permiſi, quia iuſtum eſt iudicium meum. Vnde etiam ego ſuſcitaui aquas diluuij & peccatores occidi, reſeruans in myſterio meo Noe, quem idem ſathanas expoliare non potuit: quoniam in voluntate mea ſuper diluuiū erat. Et ego deſignaui in diluuio rectiſsimum germen videlicet filiū meum nouo ſæculo prænuncians eum, qui ſilenter veniens in mundum, ſanctam Trinitatem manifeſtauit veraciſsimè colendam.

21 Quomodo? Tres alas oſtendit quæ ſanctam Trinitatem ſignificant, vbi tu Synanoga me negabis, & vbi alienus populus me ſuſcipiet: vbi & tu ô Abraham magnificaberis. ô Abraham tu es circumdatus circūciſione, tu es vt muro ſeptus veteri teſtamento, tu es ornatus aurora ſolis Eccleſiæ. Ego tibi & generi tuo dedi circumciſionem vſque ad filium meum, qui aperte peccata hominum remiſit: & vbi carnalis circumciſio veteris præpucij cecidit, cum fons baptiſmi in ſanctificatione lauacri filij mei veraciter ebulliuit. *Quid tres alæ.*

22 Sed qui in tempore circumciſionis ex genere tuo circumciſi non ſunt ſecundum tempus quod eis oſtenſum eſt, ſiue minoris ſiue maioris ætatis eſſent, pactum fœderis mei tranſgreſsi ſunt, præter mulieres quibus circumciſio non eſt iniuncta: nam mulier non eſt circumcidenda, quia maternum tabernaculum latet in corpore eius, nec tangi poteſt tactu exteriori, & quoniam ipſa eſt ſub poteſtate viri, vt ſeruus ſub domino ſuo.

23 Nam vir tres cauſas habet in opere ſuo, id eſt concupiſcentiam, fortitudinem & ſtudium. Concupiſcentia autem incendit fortitudinem: vnde in vtroq; eſt ſtudium laboris & ardentis voluntatis ipſorum. Hoc tale eſt vt in creatione Adæ tres cauſæ deſignatæ ſunt, quia volūtas Dei in poteſtate formauit hominem, & hoc in magna pietate compleuit, cum ipſe hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecit. In volūtate autem Dei, nota viri concupiſcentiam; & in poteſtaſte Dei, viri fortitudinem: atq; in pietate voluntatis ac poteſtatis Dei, ſtudium concupiſcentiæ & fortitudinis viri. Hoc modo per virum pro-

Digitized by Google

procreatur genus humanum ex muliere, quia & Deus fecit hominem de limo terræ, quoniam vt terra in virtute germinis fructuum agrorum eſt, ita & mulier in humore partus ad pariendum filios poſita eſt. Quid hoc? Mulier habet tempus reuelationis humoris qui in ipſa eſt, & qui ſe humida virtute cum calore in ea diffundit, alioqui voluntarie virum non ſuſciperet, ſed dedignando eum voluntati illius non conſentiret, nec filios procrearet. Nam ſi virtutem humoris in calore non haberet, infructuoſa maneret, ſicut arida terra quæ ſe non flectit ad vllum vſum fructuoſitatis. Sed & illa virtus humoris non ſemper in calore incendium ardoris concupiſcentiæ in muliere habet, niſi ipſa prius tacta à viro, agnoſcat ardentem concupiſcentiæ feruorem: quia in illa non eſt tam fortis & tam feruens concupiſcentia ſicut in viro, qui fortis eſt tanquã leo ad concupiſcentiam operis filiorum: ita quod ipſe habent fortitudinem concupiſcentiæ ac operis muliere tantũ hoc negotiũ habente quod ſubiacet imperio voluntatis illius, quoniam ipſa occupata eſt in procreatione natorum, vſq; dum eos producat in mundum.

24 Quædam deſiderat filium meum, in amore eius cupiens obſeruare virginitatem ſuam, valde ornatur in thalamo ipſius, quoniam contemnit ardorem quem pro charitate illius ſuſtinet, nolens diſſolui incendio ardentis libidinis, perſeuerans in pudicitia: quia carnalem virum in ſpirituali deſponſatione deſpicit, toto deſiderio anhelans poſt filium meum, recordationem viri carnalis abijciens. O chariſſima germina, & ô dulciores & ſuauiores flores ſuper omnia aromata, vbi mollis & fragalis natura quaſi aurora ad deſponſationem filij mei conſurgit, caſta dilectione valde eum amans: illa ei ſponſa, & ipſe illi ſponſus: cum hoc genus virginum valde diligit eum in ſuperno regno inſignibus ornamentis adornandum. Sed quid nunc?

Quid est als.

25 Cum etiam fortitudo viri recuſat ducere conſortium matrimonij ita quod vir propter amorẽ filij mei ſe coërcet in viuida natura ſua, cum floret in germine filiorum, ipſe tamen conſtringens membra ſua ne exerceant concupiſcentiam carnis ſuæ, hoc mihi valde amabile eſt quod ſcilicet vir hoc modo vicit ſeipſum. Vnde & ego faciam eum conſortem filij mei, & ponam eum ſereniſſimum ſpeculum ante faciem eius: quia fortiter reſtitit diabolo, qui ſibi humanũ genus per infidelitatem nequiſſimæ ſordis attraxerat. De cuius laqueo vt eriperetur, filium meum miſi in mundum, natum ex dulciſſima virgine ſine omni macula peccati, afferentem fontem ſaluationis, quem ipſe innocens agnus ſacrauit, vt præputium veteris criminis in eo aboleretur. Quid hoc? Amariſſimum præputium eſt crimen tranſgreſſionis Adæ quod filius meus abſtulit, cum ipſe fontem ſalutis ingreſſus Chriſtianam cohortem nobiliſſime dedicauit, vt ſerpens antiquus qui hominem deceperat, in illo lauacro mergeretur. Quomodo? Filius conditioni patris ſui reſpondet, necnon & hæreditatem eius retinet. Quid hoc? Genus Adæ tranſgreſſione illius de loco amenitatis expulſum eſt, & in baptiſmo ſaluationis per filium meum ad vitam reuocatum eſt. Quomodo? Ipſe ſuper incredulos qui præceptis meis repugnauerunt, vocem benedictionis dedit, ita quod exterriti veniam in ſpiritu contritionis peterent: vt Eſaias ſeruus meus ſecundum hoc quod à me accepit, proteſtatur dicens: *Et venient ad te curui filij eorum qui humiliauerunt te, & adorabunt veſtigia pedum tuorũ omnes qui detrahebant tibi.*

26. Quid hoc? O tu qui es ſuperna pax & puriſſimus ſol, per te ebulliet viuens radix quæ eſt regeneratio ſpiritus & aquæ: cum illi ſolerter venient ad agnitionem tuam qui in ſpurcicia nefandæ immunditiæ ſub grauiſſima maledictione proſtrati erant: quoniam ipſi hoc modo quaſi curui vix tandem ad veritatem & ad iuſtitiam ſurgent. Quomodo? Ipſi maternam dulcedinem veræ fidei ſugent: eam viſibiliter videndo, neſcientes, ſed tantum illam fideliter credendo rapientes. Et qui ſunt illi? Videlicet qui in materia peccati de his orti, te in ardenti charitate nunquam viderunt, ſed qui te crudeliter opprimendo pertinaciter afflixerunt, quaſi tu illorum non dominareris, te in bonõ ſenſu dulciſſime amauerunt. Et adeo cum veram fidem ſecuti fuerint, velut regem apprehendent te, & tanquam dominum adorabunt te, atque feſtinanter current ſequentes ſanctiſſima itinera tua quæ eis præcepiſti ita vt ſemper eleuatis manibus in te aſpiciant atque in bonis operibus ad te ſemper vigilent, in fide ſcilicet te videre tædium non capientes: & hoc omnes illi facient, qui prius impudice & irreuerenter te dilaniauerunt, & qui in odio ac in inuidia ſe à te diuiſerunt, cum tunc in ſpeculo fidei, ardenter te amplexentur. Quid hoc?

27 Nam caſus Adæ clauſit cœlum in indignatione mea, cum homo me ſpreuit, & callidum ſerpentem audiuit. Vnde & ipſi clauſa eſt omnis gloria Paradiſi. Quæ clauſura durauit vſque ad claritudinis meæ filium: qui in voluntate mea fluentem Iordanem intrauit, vbi & vox mea clare intonuit cum dicerem, quia ipſe eſſet filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuiſſem: quoniam hoc volui, vt in fine temporum redimerem hominem per filium meum mihi indiſſolubili amoris vinculo ita adhærentem, vt fauus melli adhæret: quem etiam idcirco miſi in fontem, me fontem aquæ viuæ deſignantem, vt & ipſe fons ſalutis, animas illas de æterna morte reſuſcitaret: quibus in aqua per Spiritum ſanctum remiſſio peccatorum daretur. Quapropter & ibi Spiritus ſanctus apparuit, quia fidelibus per remiſſio peccatorum fit: vbi ob myſticum ſecretum vnigenitum meum Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ oſtendit quæ ſimplicis & ſynceri moris eſt, quoniam & Spiritus ſanctus in ſimplicitate & in bonitate omnium bonorum indeficiens iuſtitia eſt. Et hoc decebat, quia filius meus ſine vlla macula criminis ex virgine natus eſt: vt etiam homo qui cum peccato de viro & muliere naſcitur ſine peccato ſplendide & glorioſe renaſceretur ſicut ipſe filius meus

Digitized by Google

in Euangelio ad Nicodemum ait: *Amen amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu, non poteſt introire in regnum Dei.*

28 Quid hoc? Conſtantiſſima certitudine & non inſtabili ambiguitate dico tibi qui natus es ex corruptione, quia homo qui ortus eſt de ardenti concupiſcentiæ calore & inuolutus venenoſa veſte, niſi in vero gaudio nouæ ſobolis renaſcatur ex aqua ſanctificationis & ſpiritu illuminationis, in tempore neglectus ſui confundetur. Quomodo? Quia homo velut aqua, cum ſpiritu vegetationis ſuæ inundat: quoniam vt aqua ſordes emundat, & vt ſpiritus inanimata viuificat (niſi in vera regeneratione purgetur) non poterit per introitum ſaluationis hæres regni creatoris ſui fieri, quia in peccato primi parentis quem diabolus fraudulenter decepit obligatus eſt. Quomodo? Quoniam vt fur qui nobiliſſimam & pretioſiſſimam pecuniam regis furatur, furtiue ſubintrat, ſic tortuoſa conceptio in ingluuie ſuggeſta à diabolo ſubdole irrepſit, ita quod ipſe dilectiſſimam gemmam ſanctæ innocentiæ & caſtitatis in quibus Spiritus ſanctus habitat nequiter abſtraxit. Vnde nunc in ſanctificatione ablutionis emundanda eſt. Nam mortiferus calor quem libido in cumulatione concupiſcentiæ præuaricationis præceptorum omnipotentis Dei ſuccendit, in illo ſubmergendus eſt, qui nunquam mirabilia ſua inuidioſe abſcondit, ſed ea in incomprehenſibili pietate miſericorditer oſtendit.

29 Audite ergo filium in hac conſtitutione regenerationis quæ reuelatio regni mei eſt, & diſcite ab eo vt præcepta mea compleatis. Sic facite. Nam hoc mihi acceptum eſt: & cauete ne vos antiquus ſerpens ſeducat, & non moriemini ſi baptiſmum veſtrum ſeruaueritis, vt vobis in nomine beatiſſimæ trinitatis præceptum eſt. Et quoties cecideritis, ſurgite cum correctione pœnitentiæ ſecundum miſericordiam meam de peccatis veſtris. O vos chariſſimi filij mei cognoſcite bonitatem patris veſtri, qui vos in ſemetipſo per puram confeſſionem & per veram veniam de maxilla diaboli liberauit, & qui vobis omnia bona contulit, in quibus laborare debetis, vt cœleſtem Hieruſalem poſſideatis, quam per fallacem deceptionem perdidiſtis: quia nemo perditam hæreditatem ſuam recuperare poteſt, niſi per ſudorem laboris ſui. Vos autem ſupernam beatitudinem ſcilicet excellentiſſimam hæreditatem veſtram, facile non difficili lege recipere poteſtis. Nam Spiritus ſanctus (vt prædictum eſt) poteſtatem ſathanæ in baptiſmo expellit ab homine, ſanctificans eum nouum hominem in regeneratione, vt perdita gaudia recipere valeat. Vnde quiſquis ſaluari deſiderat in purgatione criminum ſuorum, regenerari non recuſet.

30 Nam ego dedi maſculis generis Abrahæ circumciſionem membri vnius, ſed in filio meo præcepi viris ac mulieribus cunctorum populorum circumciſionem omnium membrorum ſuorum. Quomodo? Circumciſio baptiſmi, orta eſt in baptiſmo filij mei quæ & duratura eſt vſque in nouiſſimum diem: & poſt illum diem, ſanctitas eius in æternitate manebit, nec finem accipiet: atque ita qui in lauacro baptiſmi circumciduntur, veriſſime conſeruabuntur, ſi hoc lauacrum iuſtis operibus fideliter conſeruauerint: quia ego hominem ſiue infirmioris ſiue fortioris ætatis ſit, ſuſcipiam ſi fœdus meum cuſtodierit, quod mecum pepigit, ſcilicet in me credendo, & in vera trinitate me confitendo, ſeu per ſeipſum ſeu per alios qui pro eo fideiubent, vt infans aut mutus qui non loquitur, qui verba alieni oris expoſtulat: & non delebo eum in æternum, vt illum qui fontem hunc cum opere fidei recipere recuſauerit: quemadmodum in doctrina Euangelij filij mei ſcriptum eſt: *Qui crediderit & baptizatus fuerit ſaluus erit: qui vero non crediderit condemnabitur.*

31 Quid hoc? Ille homo qui per ſuam ſcientiā, quę interior oculus eſt, iſtud videt quod exteriori viſui abſconſum eſt, & in hoc non dubitat, hic certiſſime credit, & hæc fides eſt. Nam quod homo exterius cernit, hoc & exterius nouit: & quod interius videt, hoc & interius conſiderat. Ideo cum ſcientia hominis per ſpeculum vitæ ardenter percipit incomprehenſibilem diuinitatem quam exterior oculus aſpicere non valet, tunc deſideria carnis opprimuntur & alliduntur ad petram. Vnde & ſpiritus hominis illius ad veram altitudinem ſuſpirat, hanc regenerationem ſentiens, quam filius hominis de Spiritu ſancto conceptus attulit, quem intacta mater non de carne viri ſudantis in libidine accepit, ſed de ſecreto patris omnium. Qui ſuauiter veniens, puriſſimum & viuum ſpeculum in aqua oſtendit, ita quod homo per illud in regeneratione viuit. Nam ſicut homo naſcitur ex carne, diuina poteſtate in forma Adæ illum creante, ita Spiritus ſanctus recuperat vitam animæ per inundationem aquæ, cum ipſa ſpiritum hominis in ſe accipit, eum reſuſcitans ad vitam: vt prius in vnda ſanguinis ſuſcitatus eſt, cum in corporali vaſculo manifeſtatus eſt: vt enim forma hominis tunc ſenſibiliter formatur cùm homo dicitur, ſic ſpiritus hominis ante oculos Dei tunc in aqua viuificatur, ita quod eum Deus ad hæreditatem vitæ nouit. Vnde qui ſic fontem ſalutis cum fœdere iuſtitiæ ſuſcipit, vitam in ſaluatione inuenit, quia fideliter credidit: qui vero credere non vult, mortuus eſt: quoniam ſpiracula ſpiritus non habet, cum quibus in altitunem cœli volet, ſed tantum tangendo cæcis oculis palpitat, in obumbrata ſcientia carnis non viuens: quia vitali diſciplina caret, quam Deus ſpirauit in hominem, ſurſum contra voluntatem carnis aſcendentem. Quapropter iſte in mortem infidelitatis condemnabitur, quia lauacrum ſalutis non habuit. Ego enim nec tempus nec genus ab hac ſalute ſeparaui ſed hanc vocationem omni populo per filium meum clementer inſtitui.

32 Nam in quocunque tempore labentium horarum, cuiuſcumque ſexus aut ætatis homo ſit ſiue maſculus ſiue fœmina, infans aut decrepitus

pitus, cum in affectu deuotionis ad baptiſmum venerit, ego cum pietatis adiutorio ſuſcipiam eum. Et non recuſo lauacrum baptiſmi infantis, vt quidam falſi deceptores loquuntur: qui me talem oblationem abiicere mentiuntur: ſicut etiam in veteri teſtamento non ſpreui infantis circumciſionem: cum ille eam nec voce expeteret, nec voluntate ſuſciperet, quam tamen parentes pro ipſo compleuerunt. Ita etiam nunc in noua gratia non abiicio baptiſmum infantis: quamuis ille eum nec loquendo, nec conſentiendo quærat, ſed tantum parentibus eius id pro eo exequentibus.

33 Et tamen ſi ille ſalutem conſequi deſiderat, omni iure fidelem promiſſionem adimplebit, quam illi pro eo ſpoponderunt, qui eum ad ſacroſanctum fontem exhibuerunt: qui tres homines in honore ſanctæ trinitatis eſſe debent: ſacerdos ſcilicet, qui ipſum perfundit, & duo qui pro illo verba fidei ſpondent. Qui autem hoc modo in lauacro baptiſmatis baptizato coniunguntur, in carnali procreatione ei non commiſceantur, quia in ſpiritali generatione ei adhæſerunt. In baptiſmo enim filij mei ego pater intonui, quod ſacerdotem in lauacro benedictionem dantem oſtendit: & Spiritus ſanctus in ſpecie leuis volucris viſus eſt: quod vnum in ſimplicitate cordis, ibi hominem baptizandum alloquentem & docentem denunciat: atque filius meus in carne baptizandus aderat, quod mulierem in ſuauitate matris aſtantem ob dulciſſimam incarnationem eiuſdem vnigeniti declarat.

34 Quid nunc? Sed ſicut infans lacte & eſcis ab alio ſibi contritis corporaliter paſcitur, etiam doctrinam & in baptiſmate ſibi propoſitam fidem ex intimo corde obſeruabit. Quod ſi vbera matris ſuæ non ſugit, nec contritas ſibi eſcas ſuſcipit, incunctanter moritur, ſic etiam ſi nutrimenta piiſſimæ matris Eccleſiæ non accipit, nec verba fidelium doctorum in baptiſmate propoſita retinet, crudelitatem mortis animæ non euadit, quoniam ſaluationem animæ & dulcedinem æternæ vitæ recuſauit. Et ſicut cum idem infans corporalem cibum dentibus ſuis molere non poteſt, alius ei illum ad deglutiendum ne moriatur, conterit; ſic etiam faciendum eſt, cum ille in baptiſmo verba ad confitendum me non habet: aderunt ei ſpirituales adiutores, qui ipſi cibum vitæ, id eſt Catholicam fidem, ne in laqueo perpetuæ mortis comprehendantur, proponant. Quomodo? Dominus ſeruo ſuo voluntatem ſuam voce præcipientis proponit, & ille eam in timore opere complet: & mater filiam ſuam in charitate docet, & illa verba eius cum ſubiectione perficit, ac ſimili modo debitores fidei baptizato verba ſalutis opportune proferant, vt ille ea fideli deuotione ob amorem cœleſtium adimpleat.

35 Nam nullus tam graui pondere peccatorum premitur, ſi in nomine ſacroſanctæ Trinitatis in ſanctum baptiſma mittitur, quin vere omnia crimina ſceleris eius deleam, ſicut & in infante cum in lauacro regenerationis perfunditur, veterem culpam Adæ veraciter abluo. Sed non mireris, homo, quod in fonte baptiſmatis ab omnibus peccatis ſuis homo iuſtificatur: ita quod de pondere peccatorum ſuorum in eo clementiſſime alleuiatur. Nam innocens agnus, qui ſine vlla macula peccati fontem baptiſmi ingreſſus eſt: cum magno ſacramento incarnationis ſuæ crimina peccatorum hominum in baptiſmate miſericorditer abſtulit. Sed omnia attentiſſime perſcruter, & in hoc ſæculo & in æternitate, vbi mors corporum non eſt, ſed omnia aperta. Quid eſt hoc? Gehenna in operibus mortis probatur, & vita æterna in operibus quæ pertinent ad vitam. Quomodo? Mors per mortem probatur, quia cum homo ſine pœnitentia & ſine miſericordia Dei (quoniam non requirit eam) iuſto Dei iudicio in peccatis moritur, mors enim in morte inferi diſcutitur. Vita quoque probatur per vitam, ita quod bona opera fulgent in cœlis, cum vita æterna dominatur illis. Ita etiam qui in fonte benedictionis baptizantur, in ſanctitate ſanctæ regenerationis probantur. Et cum ibi per inuocationem benedictionis ſacerdotis inuocor, aures meæ verbis fidei patent, quamuis ille, qui ibi me inuocat, in obligationibus peccatorum ſit.

36 Nam quamuis ſacerdos peccator ſit, tamen officium baptiſmi ab eo ſuſcipio, ſi illud per inuocationem nominis mei fideliter exercet. Ipſius autem iniquitas, condemnabit eum, ſi in ea ſine pœnitentia perſeuerauerit. Celebrationem vero baptiſmi non recuſo ab eo ſuſcipere, cum in verbis fidei me inuocauerit.

37 Quid eſt hoc? Si aliquis diues homo diſpenſatorem habet, qui militibus ſuis bona ſua recte diſpenſans, officium ſuum fideliter exercet, qui & ſi idem diſpenſator de alio opere ſuo culpabilis eſt, tamen dominus ſuus non dedignatur ab eo ſuſcipere officium ſuum; dicens forſitan ei, ſerue nequam in opere tuo: vnde & illum in mente ſua indignum habet, officium tamen iuſtitiæ ſuæ ab eo non dedignans accipere. Sic etiam ego, qui plurimos diſpenſatores habeo, à ſacerdote qui recte vnctus in officio ſuo fideliter manet, quamuis de aliis operibus ſuis culpandus ſit, non dedignor ſuſcipere ſacramentum meum, de aliis tamen iniuſtis actibus ſuis eum mihi contrarium iudicans, nec tamen quod meum eſt, ab eo ſuſcipere contemnens.

38 Quod ſi aliquis baptizandus ſeparationem animæ & corporis ſui adeſſe putans baptiſma quæſierit, nec ſacerdotem à quo baptizetur habere poſſit: tunc ſi quis eum per inuocationem trinæ maieſtatis perfuderit, baptizatus eſt. Et remiſſionem peccatorum ſuorum, gratiamque ſupernæ beatitudinis per hanc perfuſionem accipiet, quia in fide Catholica perfuſus eſt, nec hoc baptiſma mutari poterit. Sed tamen in inuocatione hac nulla perſona iſtarum trium ineffabilium perſonarū omit-

Digitized by Google

omittenda eſt: quoniam ſi ibi vlla earum per infidelitatem inuocari omittitur, tunc ibi veritas ſalutem non operatur, ſed potius falſitas deceptionem tribuit. Vnde & ibi inuocatio huius ineffabilis trinitatis non deerit: quia & puriſſimo baptiſmati filij mei trinitas non defuit, ſed ibi mirabilia ſua mirabiliter per ſemetipſam declarauit. Quapropter & homines qui ſaluari deſiderant, regenerationem vitæ ad ſaluationem percipiant, & hanc percipere non negligant, ne pereant: quia vt abortiuum abiicitur quod perit ſine calore vitæ, nec in formatione nec in excitatione adhærens viſceribus matris ſuæ, ita etiam in periculo mortis ſine conſolatione Spiritus ſancti detinentur, qui nec in mente nec in opere ſacramentis Eccleſiæ quæ mater totius ſanctitatis exiſtit, purificantur. Hoc audiant & intelligant omnes populi, qui regnum Dei in regeneratione ſpiritus & aquæ intrare volunt, ſecundum quod eis in ſanctis ſcripturis per donum Spiritus ſancti propoſitum eſt. Sed qui vigilantibus oculis videt, & attentis auribus audit; hic myſticis verbis meis, quæ de me viuente emanant, oſculum amplexionis præbeat.

VISIO QVARTA.

1 ET deinde vidi velut magnam & rotundam turrim, totam integrum & candidum lapidem exiſtentem, treſq; feneſtras in ſummitate ſui habentem: ex quibus tantus fulgor reſplenduit, vt etiam tectum turris illius, quod ſe velut in cauum erexerat, in claritate fulgoris illius manifeſtius conſpiceretur. Ipſę autem feneſtræ pulcherrimis ſmaragdis circumornati erant. Sed & illa turris velut in medio dorſi prædictæ muliebris imaginis impoſita erat, inſtar turris alicuius quæ in muro vrbis imponitur, ita quod illa imago præ fortitudine eius nullo modo cadere poterat. Et infantes illos qui ventrem imaginis (vt prædictum eſt) ſubierant, vidi multa claritate radiantes, quorum alij in fronte vſque ad pedes ipſorum, velut aureo colore ornati erant, alij vero claritatem tantum habentes, illo colore carebant. Ex ipſis item aliqui purum & lucidum ſplendorem, alij vero quendam turbidum & rubeum fulgorem ad Orientem vergentem inſpiciebant. Sed ex iis qui ipſum purum & lucidum ſplendorem conſiderabant, quidam claros oculos & fortes pedes habentes in ventre illius imaginis fortiter incedebant. Alij autem infirmos oculos & debiles pedes habentes, huc & illuc à vento propellebantur. Sed & ipſi baculum manibus tenentes, coram imagine volitabant, ac eam aliquando ſed tamen tepide feriebant. Quidam vero ſerenos oculos ſed imbecilles pedes habentes, ante imaginem illam hac & illac in aëre diſcurrebant. Alij autem infirmos oculos, ſed fortes pedes habebant, & tamen coram imagine lente ambulabant. Sed ex iis qui illum turbidum & rubeum fulgorem inſpiciebant, alij in præfata imagine bene ornati alacriter incedebant, alij ex ipſa ſe rapientes, eam impugnabant, & ordinatas conſtitutiones eius euertebant: de quibus quidam per fructum pœnitentiæ ad ipſam humiliter reuertebantur, quidam vero per contemptum in obdurata elatione mortis remanebant. Et iterum audiui vocem de cœlo mihi dicentem: Sicut noua ſponſa agni poſt illuſtrationem inundationũ quę orta eſt in ſole iuſtitiæ, qui mundum ſua perfuſione ſanctificauit, in igneo ardore Spiritus ſancti decorata & confirmata ad perfectionem decoris ſui eſt; ita etiam fidelis homo qui regenerationem in ſpiritu & aqua percipit, per vnctionem ſuperioris doctoris ornari & ſtabiliri debet, vt in omnibus membris ſuis ad effectum beatitudinis conformatus plenitudinem fructus ſummæ iuſtitiæ proferens, decorem ſui ornatus perfecte inueniat.

2 Quapropter turris hæc quam vides, deſignat flagrationem donorum Spiritus ſancti quam miſit pater in mundum propter amorem filij ſui, incendentem corda diſcipulorum illius in igneis linguis, vnde robuſtiores redditi ſunt in nomine ſanctæ & veræ Trinitatis. Sed quod ipſi ante aduentum eiuſdem ignei Spiritus ſancti in habitaculo ſuo clauſi ſedebant, clauſuram corporis ipſorum oſtendebant, per quam timidi ad loquendam iuſtitiam Dei, & imbecilles ad patiendas pœnas aduerſariorum erant. Et quia filium meum in carne viderant, ideo clauſis interioribus oculis ſuis illum in carne diligebant; ita quod tunc non videbant apertam doctrinam quam poſtea in mundum effuderunt, cum in Spiritu ſancto robuſtiores effecti ſunt. In cuius aduentu ita confirmati ſunt, vt nullam pœnam abhorrerent, quin ſtrenue tolerarent eam. Hæc eſt enim fortitudo turris huius: per quam eccleſia ita roborata eſt, quod nulla inſania diabolici furoris ſuperari poterit.

Quid turris.

3 Sed quod eam vides magnam & rotundam, totamq; integrum & candidum lapidem exiſtentem: hoc eſt quod immenſa eſt dulcedo Spiritus ſancti, & volubilis in gratia omnes creaturas circuiens: ita quod nulla corruptela in integritate plenitudinis iuſtitiæ eam euacuat: quoniam ipſa torrens iter habens: omnes riuulos ſanctitatis in claritate fortitudinis illius emittit: in qua nunquam maculoſitas vllius ſordis inuenta eſt, quia ipſe Spiritus ſanctus eſt ardens & lucens claritas & quæ ardentes virtutes fortiter accendit & nunquam extinguetur: ac ideo omnes tenebræ ab eo fugantur.

Cur turris ſit integer lapis.

4 Quæ tres feneſtras in ſummitate ſui habet, ex quibus tantus fulgor reſplendet, vt etiam tectum turris illius quod ſe velut in cauum erigit in claritate fulgoris illius manifeſtius conſpiciatur: quia ineffabilis trinitas in effuſione donorum excellentiæ Spiritus ſancti manifeſtatur: ita quod ex eadem beatiſſima trinitate tanta claritas iuſtitiæ per doctrinam Apoſtolorum emanat, vt etiam exinde fortiſſima virtus diuinitatis quę incomprehenſibilis in altitudine omnipotentiæ maieſtatis ſuæ exiſtit, homini mortali creaturæ apertius innoteſcat: ſed tamen ita quantum fide credentis & fidelis hominis, capi poſſibile dignoſcitur. Vnde ipſæ feneſtræ pulcherrimis ſma-

Quid tres feneſtræ.

Digitized by Google

ſmaragdis circũornatæ ſunt, quoniam ipſa beatiſſima trinitas virentiſſimis virtutibus & ærumnis Apoſtolorũ quæ nunquam ariditatem tepiditatis fidei ſenſiſſe, vbiq; in toto mundo apertiſſime declarata eſt. Quomodo? Quia notum eſt quomodo propter fidẽ veritatis, rapaciſſimi lupi eos diuerſis preſſuris oppreſſerunt, vnde robuſtiores ad bellum certaminis effecti ſunt, ita quod prælíando Eccleſiam acquiſierunt, & eam ad ædificationem fidei fortiſſimis virtutibus roborauerunt, & multimodis coruſcationibus virtutum ornauerunt. Et quoniam Eccleſia in inſpiratione Spiritus ſancti per eos ita confirmata eſt, idcirco & ipſa vult & expoſcit vt filii ſui ornentur ſigno Spiritus ſancti in hac vnctione, vt idem Spiritus ſanctus penetrauit corda fidelium in alta miſericordia quæ valde myſtica eſt, ita quod in igneis linguis per voluntatem Dei patris in mundum venit. Quapropter & homo baptiſmate ſalutationis perfuſus, confirmandus eſt vnctione excellentis doctoris, ſicut & Eccleſia ſuper firmam petram firmata eſt.

Turris in dorſo imaginis.

5 Vnde eadem turris velut in medio dorſi prædictæ muliebris imaginis impoſita eſt: inſtar turris quæ in muro vrbis imponitur, ita quod illa imago præ fortitudine eius nullo modo cadere poterat, quia Spiritus ſanctus in maxima fortitudine incarnationis illius qui verus ſponſus Eccleſiæ exiſtit, mirabilia ſua mirabiliter operatus eſt: & Eccleſiam tam fortem defenſione munitionis ſuæ oſtendit, vt illa ob eam fortitudinem qua ab igneo dono eius munita eſt, nunquam in errore vllius peruerſitatis decidere poſſit: quoniam per ſupernam protectionem in amore ſponſi ſui ſine macula & ſine ruga ſemper gaudebit, quia & idem vnigenitus meus de Spiritu ſancto conceptus, nobiliter ſine macula ex virgine natus eſt, quemadmodum ad Moſen locutus ſum: *Ecce inquit eſt locus apud me, ſtabiſque ſupra petram. Cumque tranſibit gloria mea, ponam te in foramine petræ, & proteget te dextra mea, donec pertranſeam: tollamq; manum meam, & videbis poſteriora mea.*

6 Quid hoc? Prope eſt miraculum, quod implebitur in voluntate mea. Sed tu prius pugnabis in duritia legalium præceptorum, per exteriorem ſignificationem vim eorum oſtendens vbi dulcedinem & leuitatem non inuenies quę in filio meo aperietur. Et hæc duritia legis quã in præcepto meo ſcribes, tandiu in duritia lapideorũ cordium ſtabit, quouſq; omnis gloria illa manifeſtabitur quæ mihi à te & ab imitatoribus tuis vſque ad manifeſtationem filii mei exhibenda eſt. Cũque hoc adimpletur in lege quã nũc ſcribis, glorificabor, ponamq; te in perforatũ lapidem. Quomodo? Ego ponam te in duritia legis cũ te in pręcepto meo ſuper eam conſtituo, te videlicet magiſtrum huius antiquitatis nominans, quam filius perforabit, plus eam quam tu in myſticis verbis exponens, cũ eũ in oportuno tempore in mundũ miſero. Et ideo proteget te fortitudo ipſius, quia ipſe acutiora verba quam tu afferet: & clauſuram in legalibus præceptis aperiet, donec ad me redeat. Quid hoc? Ipſe tandiu ſalutaria verba mundo corporaliter dabit, donec in carne ſua quam de virgine ſumet, mortem corporaliter ſubeat. Tunc & ego tollam manum meam, quia ſuper ſydera eum ad me leuabo, omnia myſteria eius per Spiritum ſanctum denudans: & ſic videbis incarnationem eius, vt cum homo à dorſo cernitur & non ante perſpicitur: quoniam eum incarnatum ſenties, ſed diuinitatem illius non capies, quia filij tui magis eum videbunt cum ad me redierit: quam eum intellexerit cum apud eos viſibiliter conuerſatus fuerit.

Quid infãtes multa claritate.

7 Et quod vides infantes illos qui ventrem imaginis (vt prædictum eſt) ſubierant multa claritate radiantes, hoc eſt quod ij qui in innocentia munditię puri cordis per fontem regenerationis matrem ſcilicet Eccleſiam vt tibi præmonſtratum eſt adepti ſunt, filij lucis propter ablutionem peccatorum ſuorum exiſtunt. Quorum alii à fronte vſque ad pedes velut aureo colore ornati ſunt, quia ab initio bonorum operum vſq; ad finem ſanctitatis per fulgentiſſima dona ſancti Spiritus in vnctione veræ credulitatis per manum pontificis in chriſmate decorantur. Quomodo? Vt præcioſis lapidibus aurum decoratur cui imponuntur, ita & chriſmate per manum ſuperioris doctoris fideliter baptizatus in vnctione baptiſmatis ornatus oſtenditur, quemadmodum ſcriptum eſt.

8 Rex quoq; tranſgrediebatur torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam oliuæ quæ reſpiciebat ad deſertũ. Quid hoc? Filius virginis qui dominatur vniuerſo mundo, vt terrenus rex reliquo populo tranſgreſſus eſt torrẽtes aquas ſacroſancti lauacri, quod in admonitione Spiritus ſancti forti deſiderio viam ſalutis demonſtrat. Quid hoc? Ipſe reliquit mortẽ tranſiens ad vitã, cum in regeneratione ſpiritus & aquæ id eſt in magno ornamento vrbis cœleſtis Hieruſalem quæ nunquam deficit, ſummam beatitudinẽ annũciauit. Vnde omnis populus qui in illum credebat, inceſſit per inſpirationem Spiritus ſancti per viam illam quæ abſcondita erat in vnctione olei, reſpiciẽtis ad præuaricationẽ Adæ quæ deſerta erat pulchritudine hæreditatis iuſtitiæ Dei: & ad hoc ſpectantis vt Adæ poſteritas ad ſalutem redire vellet, quia vulneratum peccatum primi hominis neceſſe habuit vt per ſacerdotale officium inungeretur: quod filio virginis neceſſe non erat, quoniam ipſe totus in ſanctitate conceptus eſt non vulnerato nec corrupto matris ſuæ vtero, ſed in integritatis honore perſeuerante. Nam quod per vulnera ſuggeſtionis diaboli maceratum & confuſum eſt, hoc per vnctionem olei impinguandũ & ornãdũ eſt: ita quod edax liuor abſtergatur quẽ carnis concupiſcentia operatur.

Quid infantes ſine aureo colore.

9 Alii vero vt vides claritatẽ tantum habentes aureo illo calore carebant, quoniam ipſi in baptiſmate ablutionis tantum mundati, vnctionem ſuperioris ſui ſacerdotis in chriſmate nõ ſunt adepti: quod ſignũ ardentis Spiritus ſancti eſt. Quid hoc? Vnctio confirmãdi per donum ſancti Spiritus in Epiſcopali officio ſpecialiter fulget, quod populo fideli poſt regenerationẽ ſpiritus & aquæ exercendum eſt, cum credulus homo confirmandus

Sed & ipſi baculum in manibus ſuis tenent,& coram imagine volitant, ac eam aliquando ſed tamen tepide ferunt; quoniam contumacem fiduciam in operibus ſuis ponentes, Eccleſiæ Dei falſo rumore ſe oſtendunt, ac eam interdum ſed tamen inſipienter per ſæcularem prudentiam notant: quia cum per fictam ſimulationem ſapientes apparent in conſpectu hominum,ſtulti apud Deum per inanem gloriam efficiuntur. Quidam vero ſerenos oculos ſed imbecilles pedes habentes, ante illam imaginem hac & illac in aëre vagantur, quia cum ipſis diuina præcepta per intuitum conſiderationis nota ſint, in pede tamen completionis claudicantes, ſic ſponſæ Chriſti per diſcurſum propriæ inſtabilitatis demonſtrantur, vt in vmbra ſapientiam quærentes, eamq; in poteſtate ſua ſe habere putantes antequam eos in mente ipſorum contingat, & vllam vim illius obtineant. Alij autem infirmos oculos ſed fortes pedes habent, & tamen coram eadem imagine debiliter ambulant, quoniam ipſi debilem intentionem ad opus bonum tenent,cum fortiter in operibus iuſtitiæ incedere deberent: ſed in Eccleſiaſticis inſtitutionibus ſimpliciter non currunt, quia magis ad terrena quam ad cœleſtia mentem figunt: & ideo apud Deum ſtulti ſunt, quoniam per ſæcularem prudentiam comprehendere volunt quod aſſequi non poſſunt. Sed ex iis quæ illum turbidum & rubeum fulgorem inſpiciunt,alij in præfata imagine bene ornati fortiter incedunt: quia iſta quamuis terrena poſſideant, tamen in viſceribus Eccleſiæ ornatum laborum ſuorum portantes, in diuina lege pedem rectitudinis ponere non dedignantur, cum mandatis Dei obedientes peregrinos ſuſcipiunt, nudos veſtiunt, & eſurientes alunt. O quam fœlices iſti ſunt,quoniam hoc modo Deum ſuſcipiunt, vnde & ipſe habitat cum illis. Alij autem ex ipſa imagine ſe rapientes eam impugnant, & conſtitutas ordinationes eius opprimunt; quoniam hi, materna viſcera & dulcia nutrimenta Eccleſiæ deſerentes, illam variis erroribus fatigant: & ideo conſtitutas leges eius diuerſis oppreſſionibus dilaniant: de quibus quidam per fructum primæ ad ipſam humiliter reuertuntur, quia quod grauiter deliquerunt, digne pœnitendo propter reſtaurationem vitæ grauiter in ſe puniunt: quidam vero per contemptum obdurationis in elatione mortis remanent: quoniam ipſi vitam negligentes, obdurato corde propter contumacem & impœnitentem vecordiam iudicium mortis ſuſcipiunt, vt in myſtica viſione ſua Ezechiel dicit: *Rex lugebit, & princeps induetur mærore, & manus populi terræ conturbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis,& ſecundum iudicia eorum iudicabo eos, & ſcient quia ego Dominus.*

15 Quid hoc? Anima, in qua regalis rationalitas eſt, cum delectationem peccati adeſſe ſentit, quia malum nouit, tunc lugubrem aſſenſum aſſumit. Quomodo? Quia illi rationalitas, ſapientia & ſcientia à Deo inſpirata eſt, & ideo quamuis corpori conſentiat, tamen indignum habet malum, ſentiens hoc non eſſe bonum. Vnde cum diuerſis criminibus per operantem carnem polluitur, alta ſuſpiria trahens, anhelat ad Deum. Cumq; criminoſum opus ibi cum ſpiritu ſuperbiæ impletum fuerit, tunc corpus velut ignominioſus princeps induetur confuſione, principatum ſuum in munditiis videlicet exercens; quoniam vt homo dolet cum vilibus veſtimentis operitur, ita etiam mœret, cum infamiæ rumor ad confuſionem ſui ab ipſo procedit. Quapropter & praua opera illorum hominum qui in malis actibus ſuis ad terram proſtrati ſunt à cœleſtibus præceptis, conturbabuntur: quia veſtimenta ſalutis, id eſt, beatitudinem cum Deo non habet; quoniam quibus hæc fœlicitas deeſt, hos maligna conturbatio poſſidebit. Et ideo ſecundũ viam iniquitatis cui ſemper aſſiſtũt, ſcilicet peccati viam colentes, nec vllam iuſtitiam cum à Spiritu ſancto mouentur in itinere cordis ſui ponentes, ſic faciam eis nullam ſcilicet miſericordiam eis impendens: quia cum ſcientiam boni non intelligunt, non timent me: ſed cum rabie perverſitatis me creatorem omnium faſtidiunt, facientes quæcunque volunt. Vnde & ſecundum iudicia eorum quæ ſunt opera illa quæ in deſideriis ſuis perpetrant, iudicabo eos; nulla præmia fœlicitatis eis reddens, ſed pœnas in perditione eis opponens, quoniam nullum honorem mihi exhibent, & in hoc ſcient quod nullus eos inde liberare poterit præter me, qui Dominus omnium ſum. Sed qui vigilantibus oculis videt, & attentis auribus audit; hic myſticis verbis meis, quæ de me viuente emanant, oſculum amplexionis præbeat.

VISIO QVINTA.

1 POST hæc vidi quod prædictam muliebrem imaginem quidam ſplendor albus vt nix, & tanquam cryſtallus perlucidus, à vertice vſque ad guttur eius circumfulſerat. Sed à gutture vſque ad vmbilicum eius quidam alius ſplendor rubei coloris eam circumdederat, qui de gutture vſque ad vbera eius velut aurora rutilabat: ſed ab vberibus vſque ad vmbilicum illius quaſi purpura hyacintho intermixta fulgebat. Et vbi ipſe velut aurora rutilabat, claritatem ſuam ſurſum ad ſecreta cœli extendit, in qua pulcherrima & puellaris imago nudo capite & ſubnigris capillis & rubea tunica, quæ circa pedes eius diffluebat, induta apparuit. Et audiui vocem de cœlo dicentem: Hæc eſt floriditas in ſuperna Sion: mater & flos roſarum & lilium conuallium. O floriditas, filio potentiſſimi regis deſponſaberis, cui & nominatiſſimam prolem gignes, cum in tempore tuo confortaberis. Et circa eandem puellam vidi maximam turbam hominum lucidiorem ſole ſtantem, qui omnes miro modo auro & gemmis ornati erant; & quidam illorum in capitibus ſuis velati candidis velaminibus aurea zona circumornati fuerunt: ſupra quorum vertices ſimilitudo ineffabilis trinitatis quemadmodum mihi ſuperius typice demonſtrata eſt, quaſi in ſphæra in ipſis velaminibus velut ſculpta apparuit: & in frontibus ipſorum agnus Dei, ac in collo eorum ſpecies hominis, & in dextra aure Cherubin, & in ſiniſtra alia ſpecies angelica:

gregis ipſorum, ac deinde perfectum opus operationis in eadem voluntate illorum velut ſuauem fructum de adipibus eorum. Sed vnde hoc fuit, quod Abel Deum tam deuote coluit? Fidelis caſtitas integritatis, eum ad tantam deuotionem impulerat.

4 Quapropter qui in conſecratione conſtituti, Deo ſacroſanctum ſacrificium offerre debent, in ſuauitate caſtitatis ad altare ipſius accedant: quia ſi ipſi authores corruptionis ſunt, quomodo in corruptione vulneratis manum ſalutaris medicamenti porrigere poſſunt? Et ideo vt aliis tanto fiducialius ſalutare remedium cōferre valeant: volo vt filium meum in amore caſtitatis viriliter imitentur. Quod ſi ceciderint, feſtinent vt citius per pœnitentiam ſurgant: & in hoc ignominiam peccati velut nudi fugiant, ſalubrem medicinam requirentes, & Abel cuius ſacrificium Deo acceptum erat, fideliter ſequentes.

5 Sed qui ex iis in clauſura ſubiectionis in amore filij mei ſe continent, & in moribus ſuis inſtitutionem prauorum quam me inſpirante proferunt, obſeruant, ſolicitudinem curationis pigmentariorum non habentes; tamen quamuis onera anxietatis eorum non gerant: quoniam propter æterna præmia maioribus ſuis ſubiecti ſunt, cum eiſdem pigmentariis ſupernam mercedem in electa ciuitate ſibimet acquirunt.

Quid ſplēdor à gutture.

6 Quod autem vides, quoniam à gutture vſque ad vmbilicum ipſius imaginis quidam alius ſplendor rubei coloris eum circundat; hoc eſt quia poſt doctrinam Apoſtolorum cum Eccleſia ita roborata eſt, quod ſalutarem cibum veraciter valuit diſcernere, & eum ad interiora fortitudinis ſuæ trāſmittere, ſurrexit nobiliſſima perfectio Eccleſiaſticæ religionis, quæ ſupernam dulcedinem flagranti ardore deguſtauit; & ſe aſperrime conſtringens ad coctionem ſecretioris fortitudinis ſe tetendit: non tamen ad diuiſionem carnalis amaritudinis perueniens, quoniam copulam humanæ coniunctionis abiecit. Quomodo? Nam idem ſplendor de gutture vſque ad vbera illius velut aurora rutilat; quoniam illa perfectio à guſtu mirabilis vegetationis, ad dulciſſima nutrimenta Eccleſiaſticæ religionis in virginea iocunditate ſe dilatauit: ita quod etiam ab vberibus vſque ab vmbilicum illius quaſi purpura hyacintho intermixta fulget, quia à nobiliſſimis educationibus ad conſtrictionem intimæ caſtitatis ſe muniunt paſſione videlicet filij mei, propter ſupernam dilectionem quam in corde ſuo fideliter habuit, imitando. Quapropter & vbi ipſe velut aurora rutilat, claritatem ſuam ſurſum ad ſecreta cœli extendit; quoniam illa perfectio quæ in virginitatis honore floret, virtutem ſuam non deorſum ad terrena, ſed ſurſum ad illa quæ ſunt in cœleſtibus, mirabiliter dirigit.

Quid puellaris imago.

7 In qua pulcherrima & puellaris imago nudo capite & ſubnigris capillis apparet; quæ eſt ſereniſſima & ab omni fœditate humanæ cōcupiſcentiæ innocens virginitas, nudam mentem ab omni vinculo corruptionis habens, ſed tamen nondum perfecte fatigationem tenebreſcentium cogitationum in filiis ſuis quamdiu in hoc mundo ſunt deſerere valens, cui tamen vt reſiſtat, fortiter ſe opponit. Vnde & rubra tunica quæ circa pedes eius diffluit, induitur; quia per ſudorem laboris in virtuoſis operibus vſque ad finem latæ perfectionis perſeuerat, ſcilicet circundata varietate virtutum, illum imitans qui plenitudo ſanctitatis eſt. Quæ etiam vt tibi in ſecreto ſuperni luminis oſtenditur, eſt nobiliſſimum germen in cœleſti Hieruſalem: videlicet gloria & decus illorū qui ob amorem virginitatis ſanguinem ſuum ſuderunt, & qui etiam in candore humilitatis virginitatem ſuam pro Chriſto obſeruantes, in ſuauitate pacis quieuerunt: quoniam ipſa filio omnipotentis Dei qui rex cunctorum eſt deſponſata, nobiliſſimam prolem, id eſt elegantiſſimum chorum virginum ei protulit, cum in pace Eccleſiæ proficiens confortata eſt.

Quid turba lucidior ſole.

8 Quod autem circa eandem puellam vides maximam turbam hominū lucidiorem ſole ſtantem, qui omnes miro modo auro & gemmis ornati ſunt; hoc eſt quod ardentiſſimis amplexibus nobiliſſimam virginitatem pręcipuus chorus virginū complectitur, qui omnes ardentiori claritate coram Deo fulgent quam ſol in terra appareat: quia ſeipſos conculcantes, mortem viriliter deuicerunt: vnde etiā mirabiliter in ſumma ſapientia propter clariſſima opera quæ pro Chriſto humiliter geſſerunt, decentiſſime exornantur. Quapropter & quidam illorum in capitibus ſuis velati candidis velaminibus aurea zona circumornati ſunt; quia ipſi in gloria virginitatis fulgentes, demonſtrant quod ij qui decus virginitatis appetunt, mentes ſuas ab omni noxio calore circumtegant, & candorem innocentiæ pulcherrimo fulgore caſtitatis decorati fideliter apprehendant. Supra quorum virtutes ſimilitudo ineffabilis trinitatis: veluti tibi ſuperius typice demonſtrata eſt, quaſi in ſphęra in ipſis velaminibus ſculpta apparet: quoniam oſtendunt quod intentiones hominum honorem ſupernæ & glorioſæ trinitatis (vt tibi in oſtenſione myſterij veriſſime præſignatum eſt) in comprehenſione amoris & ſtabilitate caſtitatis firmiter & ſtrenue teneant. Quod & in frontibus ipſorum agnus Dei, ac in collo eorum ſpecies hominis, & in dextera aure Cherubin, & in ſiniſtra alia ſpecies angelica, declarat: quia in reuerentia caſtitatis ſuæ manſuetudinē filij Dei imitabuntur, petulantiam ſuperbi colli deponentes, & ſeipſos fragiles homines conſiderantes, in proſperitate etiam auditionis ſuæ veram & indeficientem ſcientiam amplectentes, ac in occurſante aduerſitate eiuſdem auſcultationis ſuæ angelica præſidia appetentes: ita quod & de ipſa ſimilitudine gloriæ ſupernæ trinitatis ad has ſpecies quaſi aureus radius ſe extendit, quoniam ineffabilis trinitas infidelibus hominibus qui virtutes quærunt & diabolicas ſeductiones fugiunt, mirabilia miraculorum profundæ ſapientiæ ſuæ operari non deſinit. Sed inter hos quidam alij apparent, qui infulas in capitibus ſuis & pallia Epiſcopalis officij circa humeros habent; quoniam inter illos qui in virginitatis honore florent, etiam quidam in ſuperna ciuitate conſiſtunt, qui dignitatem antiquorum patrum & glo-

Digitized by Google

& gloriam ſuperioris magiſterij in ſæculo ſtrenue gerentes decorem tamen virginitatis non perdiderunt. Vnde etiam vt audis omnes iſti qui cum ſuſpiriis ſuis pro cœleſti amore integritatem ſuam cõſeruauerunt, in cęleſti habitatione filiæ Sion dicuntur; quia filium meum virginitatis florem, in virginitatis amore imitati ſunt. Ideoq; & cum eis ſunt reſonantiæ ſonorum ſpiritualium & inuocationes omnigenarum melodiarum & agilitatis ornamenta proſperarum mentium, & aurea viſio fulgentium lapidum ac gemmarum. Quomodo? Quia hoc habent de filio Dei quod de throno ſonus exit, cui omnis chorus virginum in maximo deſiderio concinit, videlicet nouum cantum ſymphonizando; vt Ioannes dilectus virgo teſtatur dicens: *Et cantabant quaſi canticum nouum ante ſedem & ante quatuor animalia & ſeniores.*

Quid cantus virginũ ante Dei thronum.

9 Quid hoc? In illis fidelibus qui bona intentione caſtitatem amplectentes, virginitatem ſuam pro Dei amore illibatam conſeruant, bona voluntas ipſorum in laudem creatoris ſui mirabiliter erumpit. Quomodo? Quia in aurora virginitatis quæ filio Dei ſemper adhæret, fortiſſima laus abſcondita eſt, cui nullum terrenum officium, nec vlla ligatura legis reſiſtere valent, quin in voce exultationis ad gloriam Dei cœleſte carmen decantet. Quomodo? Videlicet quoniam velox iter habens, canticum illud in nouitate libertatis mirabiliter promit, quod antequam vnigenitus Dei (qui verus flos virginitatis eſt) incarnatus de mundo ad cœlos rediens, ad dextram patris reſedit, auditum non eſt: ſed tunc quaſi noui mores qui prius viſi non ſunt, cum videntur, in ſtupore habentur: ita hoc nouum myſterium quod prius auditum non eſt, tunc in cœleſtibus reſonans in honore virginitatis cognitum eſt ante ſcilicet maieſtatem Dei, quia Deus hoc facere potuit, & ante quatuor rotas quæ quatuor partes mundi percurrentes veritatẽ omnis iuſtitiæ & humanitatis Saluatoris velut animalia in noua lege ferebãt; & ante illos antiquos qui Spiritu ſancto imbuti viam rectitudinis in vetere lege hominibus, ſuo itinere demonſtrabant. Quid hoc? Quia Deus in noua gratia auſteritatẽ antiquæ inſtitutionis deliniuit.

10 Sed quia virginitas tam glorioſa ante Deum eſt, ideo qui eam ex voluntate ſua Deo obtulerunt, eam prudenter conſeruent: quoniam hoc ſanctum propoſitum cum ſumma deuotione virginitatis ſuſceptum, fideliter cuſtodiendum eſt. Vnde etiam qui idem ſacramentum adierunt, caueant ne retrorſum incedant. Nam ipſi chariſſimi imitatores filij mei ſunt, cum ſe ita Deo offerunt, vt non ſint ligati in opinione coniugij, nec onerati ſæculari cauſa, carnalem copulam reſpuentes: ne illi cum omni ſolicitudine carnis ſuæ ſubiecti ſint, ſed hoc cupientes vt glorioſæ innocentiæ innocentis agni adhæreant. Quapropter vir ille, qui in animo ſuo deliberat, vt nullam coſtam ſibi copulet, ſed hoc deſiderat vt in pudore virginitatis propter amorem filij mei perſeueret, ſodalitatem eius accipiet, ſi tamen in operibus ipſius caſtitatis perſeuerauerit, quia hæc ſancta munera, in voto ſacratiſſimi pacti Eccleſiaſticæ religionis ob gloriam supernæ remunerationis eidem filio meo obtulit. Sed ſi ille poſtea idem pactum relinquens propter turpem ſtimulum carnis ſuæ adulterium perpetret, libertatem ſuam in ſeruitutem redegit: quoniam honorem colli ſui vbi filium meum pudice imitari debuit, per turpitudinem delectationis ſuæ nequiter corrupit: & quia mendacium protulit, vouens ſe caſte viuere quod non impleuit. Vnde etiam ſi in culpa temeritatis ſuæ perſeuerauerit, diſtrictum iudicium iuſtiſſimi iudicis inde ſuſtinebit, quoniam nec turpitudo nec mendacium in cœleſti gloria apparebit.

11 Quod ſi amaro fletu ante finem ſuum de hoc reatu ſuo pœnitentiam fecerit, tunc vnda ſanguinis filij mei illum ſuſcipit, quia culpam ſuam exhorruit: non autem ipſum inter ſodales ſuos qui gloria integritatis florent, reponit; quoniam ſocietatem illorum deſerens libertatem pacti ſui abiecit, & eam in ſeruitutem peccati redegit. Sed & puella quæ ex voluntate ſua in ſanctiſſima deſponſatione filiò meo offertur, ab eodem decentiſſime ſuſcipitur, qui eam hoc modo ſibi coniunctam vult habere in conſortio ſuo. Quomodo? Vt illum caſta dilectione amplectatur, ſicut & ipſe eam in ſecreto ſuo diligit: quoniam illi ſemper amabilis eſt, quia magis eum quam terrenum ſponſum quærit. Quod ſi pactum eius poſtea tranſgreſſa fuerit, tunc coram iis qui in cœleſti gaudio ſunt, polluta erit. Vnde etiam ſi in eadem temeritate perſeuerauerit, ſuperna gloria iuſto iudicio carebit. Sed ſi pœnituerit, ſuſcipitur ſicut ancilla & non ſicut domina, quoniam regalem deſponſationem deſeruit, & quia magis alium amauit quam illum quem amare debuit. Ille quoque qui eam ſeducendo violauit, ſi culpam ſuam emendare voluerit, ita pœniteat quaſi cœlum rupiſſet, ne in perditionem mortis corruat, quia ſupernam deſponſationem temere corrupit.

12 Quod eſt hoc? Nam ſi aliquis magnus princeps ſponſam ſibi valde caram habet, quam ſeruus ſeruorum ſuorum adulterando corrumpit: quid dominus ille facit? Vere in maxima ira lictores ſuos mittit, vt illum perdant: quoniam eum in propriis viſceribus confudit. Quod ſi tunc ſeruus ille timens, omnes miſſos illos orat, vt pro ipſo intercedant, & inſuper ad pedes domini ſui flebiliter procumbit, vt ſibi parcat: tunc rex ille propter bonitatem ſuam, & propter petitionem illorum eum viuere ſinens, ſocietatem conſeruorum ſuorum illi reddit: ſed tamen eum ita vt cæteros inferiores & familiares amicos ſuos non remunerat: quamuis ei inter alios illi conſimiles conſeruos ipſius debitam gratiam exhibeat. Ita & huic erit, qui æterni regis ſponſam ſeducendo violauerit. Summus enim rex in rectiſſimo zelo iudicia ſua exercens, illum ad perditionem tranſmittit, qui eum in hoc facto quaſi illuſor in obliuione mentis ſuæ habuit. Sed ſi miſer ille diem huius indignationis anticipans electos Dei ſuppliciter orauerit, vt veniam ſibi à Domino ſuo obtineant, & inſuper humanitatem Saluatoris ſui flebiliter inſpexerit, quatenus per gratiam ipſius à peccato ſuo abſoluatur, tunc rex ſanguinem hunc qui pro redemptione hu-

Digitized by Google

ne humani generis effuſus eſt, & dilectionem ſupernorum ciuium attendens, illum à reatu ſuo & à diabolica poteſtate ne in perditionem eat, eripit; ac eum in ſaluationem beatarum animarum reponit: ſed tamen tripudium regalis deſponſationis, quo cæteri amici Dei his ſacris virginibus quæ filio meo ſuperna diſpenſatione dicatæ ſunt, congaudent, non decorabit: & tanquam illum qui pudorem virginitatis amiſit, decore virginitatis non coronabit: quamuis ei inter alios electos ſuos gaudium in ſuperna ciuitate cum inæſtimabili remuneratione tribuatur.

Quid denſiſſima tenebra.

13 Sed quod ſub eodem ſplendore vbi ipſe velut aurora rutilat, vides inter cœlum & terram denſiſſimas tenebras apparere, quę tanti horroris ſunt vltra quam etiam humana lingua effari poſſit, hoc eſt quod ſub virginali gloria inter ſpiritualem & carnalem intellectum, caſus primi parentis qui denſiſſimus in obfuſcatione infidelitatis erat, ita vt terrorem illius nullus hominum explicare valeret, aperte cognitus eſt. Quomodo? Quia in incarnatione filij Dei, qui ex virgine natus eſt, cœleſte deſiderium aſcendit, & terrena concupiſcentia excluſa eſt: quoniam præuaricatio Adæ per ſanguinem eiuſdem filij Dei mirabiliter in ſaluatione reſtaurata eſt: cum prius illam nullus niſi vnigenitus Dei à patre miſſus in mundum diſſoluere ad ſupernum ingreſſum poſſet. Vnde vt audis in typica manifeſtatione, niſi idem filius Dei ſanguinem ſuum pro ſalute hominum fudiſſet, illa tranſgreſſio ita comprimeret hominem, vt ad gaudium ſupernorum ciuium pertingere non poſſet.

14 Quod autem vbi idem ſplendor quaſi purpura hyacintho intermixta fulget, fortiter prædictam muliebrem imaginem conſtringens ardet, hoc deſignat perfectionem illorum qui paſſionem filij mei in charitatis ardore imitantes, ſtrenue Eccleſiam in conſtrictione ſua exornant. Quomodo? Quoniam ipſi ſunt alta ædificatio ſurgentis theſauri in diuino conſilio, quia cum Eccleſia iam roborata conualuit, egreſſus eſt ad decorem illius viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis. Quid eſt hoc? Quia tunc ſurrexit, mirabilis ordo qui filium meum in ſpecie exempli eius tetigit: quoniam, vt filius meus venit in mundum de communi populo abſciſſus: ita & hæc acies conuerſatur in ſæculo de reliquo popuo ſeparata, fragrans vt balſamum de arbore ſuauiter ſudat: ſic & populus iſte primum in eremo & in abſcondito ſingulariter exortus eſt, & deinde veluti arbor, ramos ſuos expandit, paulatim in multitudine plenitudinis proficiens. Et populum iſtum benedixi & ſanctificaui, quoniam ipſi mihi ſunt amantiſſimi flores roſarum, & liliorum, qui ſine humano opere in agro germinant: ſic & populum hunc nulla lex ad hoc conſtringit vt eam arctam viam appetat, ſed ipſe illam me ſuauiter inſpirante ſine præcepto legis ſua voluntate aggreditur, plus quam ſibi iuſſum ſit efficiens. Vnde & plurimum mercedis inde acquirit, ſicut & in Euangelio vbi Samaritanus illum vulneratum hominem in ſtabulum induxit, quemadmodum ſcriptum eſt: *Altera die protulit duos denarios, & dedit ſtabulario & ait: Curam illius habe: & quodcunque ſuper erogaueris, ego cum rediero reddam tibi.*

15 Quid hoc? In prima die ſalutis, videlicet cum filius Dei mirabiliter incarnatus corporaliter in mundo manebat, multa & admiranda opera in humanitate ſua vſque ad reſurrectionem ſuam perfecit, per quæ vulneratum hominem ad vera remedia ſalubriter reduxit. Sed altera die idem cum omnia myſteria veritatis poſt reſurrectionem ſuam in Eccleſia aperte poſita ſunt, protulit in typica manifeſtatione nouum & vetus teſtamentum æternæ vitæ certiſſimam demonſtrationem, & credenti populo dulciſſimum cibum. Et hæc ſcripta dedit per gratiam ſuam paſtoribus Eccleſiæ qui gregem eius cuſtodiunt, & ait illis in verbis blandæ admonitionis ſuæ: In eccleſiaſticis conſtitutionibus procurate Chriſtianam cohortem, quam in ſanguine meo redemptam vobis commiſi: hoc habentes in ſolicitudine veſtra, ne in aliquibus quæ pertinent ad vitam deficiens erret. Quodcunque autem quæ vobis ſeruanda tradidi, in bona voluntate veſtra ſuperaddideritis, plus ſcilicet facientes quam vobis præceptum ſit, ego qui ductor & ſaluator veſter ſum, nunc mundum relinquens, & ad patrem aſcendens, cum iterum rediero mundum iudicare, eumq; in indeficientem ſtabilitatem ponere, ita quod amplius per labentia tempora non debilitetur, tunc mercedem laborum veſtrorum, & bonæ voluntatis veſtræ, cum augmentato fructu reddam vobis. Et dicam, ô fidelis & probe ſerue, qui fideliter miniſtras: Quiſquis plus voti ſui addit quam ſibi in lege præceptum ſit, duplicem mercedem accipiet quia illum in nomine meo glorioſum habeo, quoniam me multum dilexit.

16 Et ego dico: Nec virgineum genus, nec hic ordo ſingularis deuotionis, nec qui eos imitantur vt ij qui in eremo iacent, ſunt in præcepto legis: ſicut & Prophetæ, ab hominibus ſub carnali lege conſtituti non ſunt: quia tantum mea inſpiratione incedentes viuunt & hi plus addunt quam eis præceptum ſit: quod ſacerdotalis ordo & reliqua inſtitutio ſacerdotalis officij non facit, quia hæc in Abraham & in Moſe in veteri teſtamento iuſſa ſunt: ſicut etiam & Apoſtoli illa ex eadem lege tollentes, & in Spiritu ſancto ea ſecundum voluntatem meam bene ordinantes, Eccleſię conſeruanda tradiderunt. Sed & ipſa apoſtolica doctrina in Euangelio per filium meum diſpoſita eſt, vbi diſcipuli eius in vniuerſum mundum verba veritatis effundere miſſi ſunt. Quid tunc? Nam cum Apoſtoli viam ſalutis populo annunciarent, lucidiſſima aurora filiarum Sion in amore filij mei exorta eſt, illorum ſcilicet qui carnem ſuam fortiter conſtrinxerunt, & malam concupiſcentiam in ſemetipſis duriter mortificauerunt. Et ſicut tunc hæc caſta virginitas in ardēte amore filium meum ſubſecuta eſt, ita etiam hic mihi valde amabilis ordo ſingularis deuotionis, incarnationem illius imitatus eſt, qui ſunt recta templa mea, videlicet vt chori Angelorum me colentes, & eiuſdem vnigeniti mei paſſionem & mortem ac ſepulturam in corpo-

corpore ſuo portantes: non tamē ita vt gladio aut aliis terroribus ex quibus homines deficiunt moriantur, ſed filium meum ſic imitantes, vt voluntatem carnis ſuæ abiiciant, cum ſe ab omnibus ſæcularibus rebus & ornamentis in quibus mundus lætatur abdicant, vt in Euangelio de Ioanne lucerna mundi ſcriptum eſt: *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos.*

17 Quid eſt hoc? Ille in quo diuina gratia mirabilem abſtinentiam ſuſcitauerat, per eandem gratiam habebat, defenſionem virtutis huius, quod in mente ſua honorem & diuitias ſæculares contempſerat, & quod etiam per conſtrictionē quam in mortificatione vitiorum circa voluptatem carnis ſuæ poſuerat, petulantes motus corporis ſui fortiter domuerat, cum maiores ædificationes quam prædeceſſores ſui inſtitueret, videlicet cum per duras & aſperas vias incedens terrenas concupiſcentias conculcaret. Quomodo? Quia plurima opera virtutum ſtrenue faciens, caſtitatem ardenter amauit, præbens etiam iis viam medicamenti qui illud deuote exquirebant. Vnde etiam illi qui ſunt viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis, eundem Ioannem in maximis tenebris ſæculi lucentem, per acutiſſimas operationes beatarum virtutum in vita ſua ſubſequentes, inceptam altitudinem & latitudinem mundialium rerum fugiant, & in conſtrictione diffuſi animi ſui corpus ſuum coërcentes malam concupiſcentiam abiiciant, ita excellentioribus inſtrumentis quam qui ante ipſos ſimpliciter in via Domini gradientes, ſimplicia habitacula faciebant: sereniſſime fulgentes, acutam & anguſtam ſemitam arripiant ea ſcilicet quæ in voluptatibus ſæculi ſunt fortiter ſub pedibus ſuis conculcantes. Quomodo? Quoniam ſeipſos deſpicientes, & corpus ſuum ſeruituti Chriſti in operatione virtutum ſubiicientes, petulantiam in auſteritate morum ſuorum declinent, ſic per bona exempla ſua cæteris hominibus lucidiſſime fulgentes. Nam etiam angelicū chorum fideliter imitantur. Quomodo? In abiectione ſæcularium, quoniam vt Angeli nec terrena quærunt nec concupiſcunt, ita & iſti eos hoc modo mirabiliter ſubſequuntur, ita quod omnia caduca contemnunt.

18 Vnde etiam ſicut filius meus eſt nuncius ſalutiferorum ſacramentorum, & Sacerdos Sacerdotum, ac Propheta Prophetarum, & ædificator fœlicium turrium; ita etiam ſi neceſſitas ingruerit, qui inter huiuſmodi homines radicem odoris cum vtilitate habet, ſit nuncius & Sacerdos, ſit Propheta & conſiliator Eccleſiaſticę ædificationis: nec omnino ab his ſeparandus eſt, ſi tantum oculus claritatis in eo lucet, nec ad vſum Eccleſiaſticum dormiat, ſed ad inſtructionem eius vigilet, occupationem tantum ſæcularis cauſæ, & contagia ſæcularium rerum abiiciens: quia nec Angeli, nec Sacerdotes, nec Prophetæ iuſtitiam Dei occultabunt, ſed eam ex præcepto illius in veritate proferent, quemadmodum de Ioanne qui arundo vento agitata non fuit: cuius auſteritatem iſti ſubſequuntur, in quorum ſimilitudine in Euangelio iterum ſcriptum eſt: *Et egrediebatur ad illum omnis Iudææ regio, & Hieroſolymitæ vniuerſi, & baptizabantur ab illo in Iordane flumine, confitentes peccata ſua.*

19 Quid eſt hoc? In ſuſpiriis & gemitibus à delectatione vitiorum egrediebantur ad illum: in quo diuina gratia operabatur tota ſimplicis confeſſionis deuota voluntas & viſionis pacis vnanimiter omnis effectus illorum ſcilicet hominum quorum corda per timorem mortis ad amorem vitæ concuſſa fuerant. Quomodo? Quoniam idem Ioannes præcurſor veritatis, & amaritudinem & dulcedinem eis intimauerat. Vnde & ipſi perfuſionem pœnitudinis à rectitudine eius flagitabant, quatenus per declinationem malorum, & per erectionem bonorum, confeſſionem ſcelerum ſuorum facientes, illum mererentur adipiſci qui ipſis non in vmbra antiquitatis remedium denunciaret, ſed qui eis in luce nouitatis veram ſalutem conferret. Sed vt idem Ioannes homines ad ſe venientes docens, & flumine irrigationis perfundens, verba pœnitudinis eorum ad honorem venturi Saluatoris ſuſcipiebat: ita etiam nunc in nomine eiuſdem Saluatoris qui veniens ſalutem fidelibus contulit, & illi facere non negligant, qui teſtimonio ſanctificationis fulminantis, operi plus addunt per inſpirationem videlicet Spiritus ſancti in abrenunciatione ſæcularium rerum, nouam auſteritatem ſecundum ſimilitudinem illam aggredientes, quam ex præcepto eiuſdem teſtimonij ſanctificationis per regenerationem ſpiritus & aquæ in abiectione diabolicæ ſeruitutis, nouum hominem induentes adierunt: ſed vbi ſtimuli impellentis neceſſitatis ſe obtulerint: admonendo & erigendo ac ſanando manum deuoti iuuaminis petentibus porrigant, ſi tamen ad illam dignitatem eccleſiaſtica promotione digne peruenerunt: & in hoc prædeceſſorem ſuum fideliter imitentur: vt quod ille velut in vmbra oſtendit, ipſi in nouitate lucis veraciter compleant. Ipſi enim ſunt zona Eccleſiæ eam valde conſtringentes, quoniam in incarnatione filij mei occupati ſunt, & quia etiam angelicum ordinem exercent: ſcilicet non ceſſantes vllis horis cantando cum ſonitu, aut orando in compunctione, non autem excuſſis clamoribus vt inutilis puluis aut aridus abſque vigore compunctionis: & quia etiam non recuſant operari pro neceſſitate ſua, non tamen in manibus ſuis ſæcularia quærentes, ſed cum charitate & humilitate ſeipſos diſtricte circumſpicientes. O ipſe fortiſſimus atque amantiſſimus populus meus, cum in eis afflictionem illam attendo, quam filius meus in carne ſua paſſus eſt: quoniam & ipſi ſecundum mortem illius moriuntur, cum voluntatem ſuam deſerentes, & propter vitam æternam magiſterio ſe ſubiicientes: ſecundum imperium prælatorum ſuorum gradiuntur.

20 Quapropter & veſtitus eorum veſtitui aliorum populorum non aſſimilatur, quia & ipſe integer incorruptam incarnationem filij mei quæ plurimum diſtat à procreatione aliorum hominum oſtendit. Nam illam incarnationem legale imperium viri ac mulieris non tetigit, ſicut nec iſte populus vlla conſcripta lege ad hanc conſtri-

ctionem

Digitized by Google

ctionem cogendus eſt, ſed qui eam pro dilectione Dei ſua voluntate vouendo aggreditur, hic in ipſa perſeueret, ne retrocedens corruat, ſicut Lucifer qui lucem deſeruit & tenebras recepit. Huiuſmodi enim veſtitus ſecundum coruſcationem ſupernorum ſpirituum cum alis ſubtilitatis ſuę circumuolat, & incarnationem ac ſepulturam filij mei deſignat: quia ſignum incarnationis in ſuo veſtitu habet, qui ſe ad fortiſſimam obedientiam exhibet: & ſignum ſepulturæ eius in ipſo veſtitu portat, qui in operibus iuſtitiæ, ſæcularibus cauſis abrenunciat. Vnde qui pura voluntate eodem veſtitu induitur, ſalubri remedio alleuiatur. Et ideo qui illum per inuocationem Spiritus Sancti in benedictionibus ſuſcipit, non illum abiiciat, quoniam qui eum per abiectionem perſeuerantis mali contemſerit, cum illo erit qui angelicum ordinem ſpreuit & in mortem ſepeliendus corruit. Quid eſt hoc? Quoniam hic populus ex præcepto legis ad hanc conſtrictionem ſtimulatus non eſt, ſed voluntate ſua aggreſſus eſt pactum meum obſeruare, & ita Eccleſiam meam ſua ſancta conuerſatione illuſtrare Quomodo? Vt poſt primam lucem diei aurora ſolis aſpicitur, ita ordo iſte poſt voces apoſtolorum exortus eſt.

21 Quid eſt hoc? Prima lux diei fidelia verba apoſtolicæ doctrinę deſignat, aurora initium huius conuerſationis quæ primum in ſolitudine & in ſpelūcis poſt illam beatam doctrinam germinauit, demonſtrat; ſol autem diſcretam & bene diſpoſitam viam in ſeruo meo Benedicto declarat, quem ego per ardentem ignem traduxi, docens eum in veſtitu conuerſationis ſuæ incarnationem filij mei colere, & in abnegatione voluntatis ſuæ paſſionem illius imitari, quia ipſe Benedictus eſt quaſi alter

De B. Benedicto.

Moſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum, in multa aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens, quemadmodum etiam primus Moſes in lapideis tabulis ex præcepto meo aſperam & duram legem ſcribens Iudæis dedit. Sed vt filius meus eandem legem per dulcedinem Euangelij perforauit, ſic etiam Benedictus famulus meus propoſitum huius ordinis quod ante ipſum diuerſiſſima conuerſatio fuit, per dulcedinem inſpirationis ſpiritus ſancti diſcretam & planam viam fecit: ac per hoc plurimam cohortem ſuæ religionis collegit, vt etiam filius meus per ſuauitatem odoris ſui Chriſtianum populum ſibi coadunauit. Et deinde Spiritus ſanctus cordibus electorum ſuorum ſuſpiria vitæ habentium inſpirauit, vt ſicut in lauacro baptiſmi crimina populorum abluuntur, ita & ipſi in ſignificatione paſſionis eiuſdem filij mei ſæculares pompas abiicerent. Quomodo? Nam vt homo à diabolica poteſtate in ſancto baptiſmo conuertitur, crimina veteris maculæ abiiciens, ſic & iſti terrenas cauſas in ſigno veſtitus ſui abnegant, in quo etiam & angelicum ſignum habent. Quomodo? Ipſi enim in voluntate mea, protectores populi mei poſiti ſunt.

22 Vnde qui ex ipſis in ſancta conuerſatione probati inueniuntur, paſtores Eccleſiæ meæ conſtituantur: quia & Angeli qui nulla macula terrenæ cauſæ tanguntur, cuſtodes populi mei ſunt. Nam ſicut Angeli coram deo in duplici honore ſunt, ſic & homines huius religionis ſunt in duplici vita. Quomodo? Angeli in cœleſtibus Deo ſine intermiſſione ſeruiūt, & etiam in terris homines à diabolicis inſidiis ſemper protegunt, ſic & populus iſte angelicum ordinem imitatur, cum terrena deſpiciens Deo quotidie famulatur, & cum etiam reliquos homines ſuis orationibus à malignis ſpiritibus die ac nocte tutatur. Vnde ſi Eccleſia mea rectum paſtorem non habet, tunc huiuſmodi religionis cœtus clamando & flendo ipſi ſubueniat: & qui in eo probatus inuenitur, ſi neceſſe fuerit, ſuperintendentiæ ſacerdotium ſuſcipiens, ipſam in zelo meo ſtrenue defendat.

23 Nullus autem religionem horum repente & velut ex ſomno euigilans aggrediatur, niſi prius in conſtrictione animi ſui ſi in hoc propoſito perſeuerare valeat ex intima probatione examinetur: ne ſi illud voluntate ſua in fœdere benedictionis ſuſceperit, & poſtmodum in peruerſitate erroris ſui abiiciens mihi ſine pœnitentia illuſerit, in damnatione mortis miſerabiliter pereat. Quapropter, ó chariſſimi filij mei, qui valde in contrarietate diſſipati eſtis, ſurgite citius in humilitate & in charitate, & ſancto propoſito veſtro viriliter & vnanimiter conſentite.

Quid ſplendor imaginem circumdant.

24 Sed vt vides alius ſplendor vt candida nubes prædictam muliebrem imaginem ab vmbilico & deorſum vltra tamen nondum excreſcens, honeſte circumdat, qui eſt ſæcularis vita quæ in candore ſerenæ intentionis Eccleſiam à plenitudine germinantis fortitudinis vſque ad extremitatem illam vbi vltra iam nondum in filiis ſuis proceſſit, in reuerentia iuſtæ ſubuentionis circumplectitur. Quomodo? Quia circa vmbilicum eſt germen membrorum, de quo omne genus humanum procreatur, vnde & ibi in Eccleſia ſæcularis populus per quem ipſa ad plenum numerum in ordinibus ſuis prouehenda eſt, demonſtratur, cum ibi reges & duces, principes ac præſides cum ſubiectis ſuis, ac etiam cæteri diuites & pauperes & egeni cum reliquo populo conuerſantes denunciantur. Et per hos omnis Eccleſia valde ornatur, quia cum ſæculares homines legem Dei quæ ipſis poſita eſt, fideliter conſeruant, Eccleſiam plurimum exornant, & multis amplexibus Deum amplectuntur, cum ſyncera humilitate & deuotione magiſtris ſuis obediunt, & cum eleemoſynis & vigiliis ac continentia, & etiam viduitate ac cæteris bonis operibus quæ Dei ſunt, corpus ſuum pro Dei amore caſtigant. Vnde illi qui conſtitutam ſibi legem ſecundum voluntatem meam cuſtodiunt, valde amabiles mihi ſunt.

25 Sed ſi quis ex illis iugum libertatis meæ in abiectione ſæcularium ferre deſiderat, ad me citius veniat, niſi in iunctura carnalis copulæ ſit, quam ligaturam temere non ſoluat, niſi per voluntatem illius cuius conſortium habet. Quomodo? Nec maritus vxorem, nec vxor maritum in hoc propoſito deſerat, niſi voluntas amborum ſit: & tunc ſi ita deliberauerint, aut ambo remaneant in ſæculo, aut ambo à ſæculo ſeparentur: quoniam eſſe non poteſt, vt pes vnus permaneat in corpore,

Digitized by Google

& alter à corpore abſcindatur ſaluo homine. Sic etiam non congruit vt maritus ſæculum colat, vxor ſæculum deſerat, aut vt vxor in ſæculo reſideat, & maritus ſæculum fugiat, ſi in ſuperna vita decorem ſuum inuenire volunt: quia ſi hoc indiſcrete & inſipienter agitur, non hoſtia ſed rapina appellabitur. Quapropter qui in carnali copula legali iure ſibi coniuncti ſunt, vnanimiter ſimul viuant, nec alterum ab altero ſine conſenſu alterius, nec ſine diſpoſitione aut demonſtratione eccleſiaſtici vigoris inſipienter ſe diſcindat: quemadmodum in Euangelio iterum ſcriptum eſt: *Quod ergo Deus coniunxit homo non ſeparet.*

26 Quid eſt hoc? Deus in creatione humani generis carnem de carne tulit & in vnam copulationem coniunxit, ita conſtituens ne hæc coniunctio præcipitanter ab inuicem ſepararetur. Quomodo? Quia ita in coniunctione viri ac mulieris erit vbi caro carni, & ſanguis ſanguini legali ſanctione copulatur, ne ab inuicem ſua ſtulta præcipitatione diſiungantur, niſi hoc ex iuſta cauſa, aut ex rationabili deuotione vtriuſque ligaturæ euenire contingat: quoniam Deus in ſecreto ſapientiæ ſuæ hanc coniunctionem maris & fœminæ ad propagationem hominum benigne diſpoſuit. Et quia hæc coniunctio ab ipſo ita decenter inſtituta eſt, iccirco ſtulta cupiditas hominis abſciſionem in his duabus partibus non faciat, nec pars hæc nec illa dotem ſanguinis ſui in alienum locum ducat: quoniam ſicut Deus præcepit ne homo occidat hominem, ita etiam iuſſit ne homo per crudelitatem fornicationis, ſanguinem ſuum à recto loco ſuo abſcindat. Vnde etiam homo ardorem cupiditatis ſuæ deprimat, nec incendium ſuum ad alienum ignem tranſmittat: quia ſi hæc ardens voluntas calorem alterius voluntatis cum feruente concupiſcentia fortioris vel mollioris cauſæ conceperit, vere tunc cum deſiderio animi ſui & cum colligatione amplexionis illius mentis in vnum coagulantur. Nam exterior videns oculus interiorem calorem in aduſtionem excitat. Et quamuis corpus hoc peccatum cum corpore illo non operetur, tamen viuens voluntas facit opus ardoris in illis, ita quod omnia viſcera eorũ propter conſcientiam ſuam cócutiuntur. Quapropter clauſtra exterioris hominis tám cauta cuſtodia obſeruentur, ne interior homo per inſipidam negligentiam ſaucietur.

Cur tres ſplendores ſe diffundant.

27 Et vt vides quod hi tres ſplendores circa ipſam imaginem ſe late diffundunt, hoc eſt quod in honore ſupernæ trinitatis, prædictæ tres eccleſiaſticæ inſtitutiones vbique fœlicem Eccleſiam in dilatatione erumpentium germinum & in diffuſione beatarum virtutum miro modo circumplectentes conſolidant: vnde etiam plurimos gradus & ſcalas in ea bene & decenter oſtendunt: qui ſunt diuerſi ordines tam in ſæcularibus quam in ſpiritualibus hominibus per quos eadem Eccleſia in bonitate morum & in diſciplina virtutum, filios ſuos cum ſuauiſſima reuerentia educatos ad ſuperna perducit. Quomodo? Cum terrena ſpernunt, & cum cæleſtia diligunt. Quid eſt hoc? Quia legalia præcepta quæ ipſis inſtituta ſunt, in diuino amore fideliter complent.

28 Sed ſicut in tribus perſonis vnus Deus eſt, ita etiam in his tribus prædictis ordinibus vna Eccleſia eſt, cuius fundator ille eſt, qui plantator omniũ bonorum eſt: quodcunq; enim ille non plantauit hoc ſtare non poterit. Vnde illa inſtitutio quam ipſe non inſtituit, hęc in magnis illuſionib. decidet. Quomodo? Quia Deus illa non plantauit, quæ ad ſuperiora cũ flatu ſuperbiæ aſcendere tentant, nec ſuperioribus ſuis ſubiici volũt. Hoc ibi eſt vbi minor ordo ſupra maiorem ordinem qui de antiquo cõſilio principalium magiſtrorũ in voluntate mea conſtitutus eſt, ſe eleuare contendit, & vbi quidã in diuerſis ſignis veſtitus ſui ſe volunt dilatare ſecundum mores ſuos quemadmodum in inſania ſua cogitant: veluti ſi ordo Angelornm ſe erigere vellet ſuper ordinem Archangelorum. Et quid hoc eſſet? Quaſi nihilum & inane eſſent, qui ſic recte conſtitutos Dei ordines in vanitatibus ſuis diuidere vellent. Sed hoc eſſe non debet. Sic etiam nec hoc eſſe debet, vt ab his in inſania diuerſitatis ſuæ inuocer, qui in propoſito ſuo ſemper noui eſſe volunt, & rudes in ſcientia ſua ad diſcendum ea quæ in mẽtibus ſuis ſunt, deſerentes bene tritam viam, & bene complanatam arcam antiquorum patrum, quam illis Spiritus ſanctus inſpirauit. Vnde multi ex his conſtitutas ordinationes quas Eccleſia in antiquis patribus habet, in magna ſuperbia deſtituunt, & hoc in plurimis ſchiſmatibus diuerſarum inſtitutionum ſuarum faciunt. Ipſi enim in diuerſis circuitionibus ſuis fructiferæ arbores dici volunt, ſed nec vacuæ arundines appellari poſſunt, quemadmodum dilecto Ioanni de illo oſtenditur, qui in tempore marcens abiicitur, vt ſcriptum eſt: *Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus. Vtinam frigidus eſſes aut calidus. Sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.*

29 Quid eſt hoc? O ſtulte qui in temetipſo turpiter marces, ego qui cognitor ſecretorum ſum, in omnia ſciente oculo video opera deſideriorũ tuorum, quoniam opera quæ ad ignem ignei illuminatoris pertinent omnino non effugiſti, nec etiam opera quæ glaciem frigidi rigoris inducunt omnino abieciſti. Quomodo? Tu nec es in malis operibus ex toto frigidus, nec in bonis actibus ex toto feruidus, ſed in vtroq; per inſtabilitatem mentis tuæ vt tepidus ventus pendens, videlicet in neutro ſciens quis ſis, quia nec in malo emeritas pœnas, nec in bono digna præmia conſideras. Quomodo? Quia in tam magnam profunditatem reſpicis quod fundum eius inuenire non vales, & quia etiam tam altum montem aſcendis quod cacumen eius aſcendere non potes. O melius tibi eſſet vt inutilem ſeruum & peccatorem te ſcires, quam ſic in tepore eſſes vt vix ad iuſtitiam reſpicias. Nam ſi à bonis actibus ſeparatus eſſes, peccatorem te intelligeres: vel ſi à malis operibus te abſtraheres, aliquam ſpem vitæ haberes. Nunc autem vt tepidus ventus es, qui nec humiditatem fructibus affert, nec eis calorem inducit. Tu enim es velut incipiens & non quaſi perficiens, quia bonum tangis in inceptione, ſed illo te nunquam paſcis in perfectione: vt ventus qui os hominis percutit, & non ſicut eſca quæ in ventrem eius labitur.

Vtrum

Digitized by Google

Vtrum etiam carior eſt inanis ſonitus, an perfe-ctum opus? Sed acceptius eſt perfectum opus quam inanis ſonitus. Et ideo cum ſilentio humilitatis operare & non cum ſuperbia extollere quoniam illi pro nihilo computabuntur, qui ſocietatem ſanctificationis illorum qui me in lenitatis obſequio amant, abiiciunt: hoc enim per ſtolidam ſuperbiam inſectantur, quod per ſuauem manſuetudinem adimplere dedignantur. Quod ſi per inchoationem rectitudinis vim verborum meorum quæ cibum fidelibus præbent intrare tentaueris, & ſi tunc in ea torpens ac nullam dulcedinem iuſtitiæ te tangentibus oſtendens ad deteriora cadis, tunc & ego propter teporem negligentiæ tuæ incipiam te eiicere, ex eadem vi verborum meorum te expellens: quoniam nullum ſaporem ſuauitatis per efficaciam operationis tuæ exhibens, ad interiora beatæ receptionis non anhelas. Vnde & ita abiectus conculcaberis, ſicut & cibus ille qui propter inſipiditatem guſtus ex ore hominis proiicitur, antequam in ventre eius recipiatur. Sed quid nunc? Venti enim volant, & ventorum ſtrepitus reſonant, ſed radices non florent nec germen proferunt. Nam qui ſub iugo meo eſſe deberent, laſciui ſunt, nec ſecundum diſciplinam incedunt. Quid eſt hoc? Ipſi rectam viam tranſiliunt, & multa inutilia tabernacula ſibi faciunt. Huiuſmodi enim homines nullum feruorem iuſtitiæ habentes, ſed in ſemetipſis torpentes, nec in conſtituta ſibi lege ardent: nec ſecundum conuerſationem præcedentium patrum ſuorum faciunt: ſed quiſque eorum quandam ſingularitatem in ſemetipſo ſibi plantat, & ſecundum voluntatem ſuam legem ſibi ponit, ſic in propriis cogitationibus ſuis & in magna inſtabilitate per inflatam ſuperbiam ſe ad volandum eleuans. Et quoniam iſti recto fœdere patrum ſuorum non adhærent, idcirco ſemper noui & rudes in magna inſtabilitate hac & illac ſecundum voluntatem ſuam vagantur.

30 Quapropter & ego comparo illos ſtultis artificibus, qui magnum ædificium in altum erigentes, non imitantur prudentiam illorum artificum, qui in multis inſtrumentis optime edocti & diuerſis probationibus ædificationum examinati omnia ad ædificationem pertinentia bene nouerunt: & omnia inſtrumenta ſua recte diſponunt, ſed ipſi vacui & inſipientes, in ſemetipſis confidunt, quia præ aliis ſapientes eſſe volunt: & ædificia ſua ita diſponunt, quod ad tempeſtates mobilia ſunt, vnde etiam à ventis deiiciuntur, quoniam non ſupra petram, ſed ſupra arenam poſita ſunt. Ita & illi faciunt qui in ſuperbia ſua in ſemetipſis confidentes præ antiquis patribus ſuis prudentes videri cupiunt, nec ſecundum fœdus eorum ambulare volunt, ſed ſibimetipſis leges ſecundum voluntatem ſuam in magna inſtabilitate ſtatuunt: & ideo perfrequenter per diabolicas tentationes ad peccata quatiuntur, quia non ſuper Chriſtum, ſed ſuper inſtabilitatem morum ſuorum innituntur.

31 Vnde ne inſpiratio Spiritus ſancti quæ in antiquis patribus operabatur, per ſuperbam inflationem euacuetur, volo vt fideli homini cum humilitate ſufficiat quod ei à prædeceſſoribus ſuis inſtitutum eſt, ne ſi plus inaniter voluerit quàm humiliter quærere debuerat, ne poſtea tepefactus inde recedens, ex hoc ruborem confuſionis accipiat, vt in Euangelio ſcriptũ eſt: *Cum inuitatus fueris ad nuptias, non diſcumbas in primo loco, ne forte honoratior te ſit inuitatus ab illo: & veniens is qui te & illum vocauit dicat tibi, da huic locum. & tunc incipias cum rubore nouiſſimum locum tenere.*

32 Quid hoc? Quando per ſupernam inſpirationẽ admonitus fueris vt per fideles labores tuos ad tabernaculum illud venias quod ſemper in nuptiali vita abundat, ita quod aſſidue in ſynceritate & honore ac ſanctificatione in virginea virga & in beata matre ſcilicet Eccleſia lætatur & non in corruptione & confuſione ac deiectione germinis & floris ſui triſtatur, tunc comprime mentem tuam in humilitate, non eleuans eam in elatione. Quomodo? Cum ſæculares cauſas in amore Dei à corpore tuo abieceris, tunc quaſi pulcherrimus flos aſcendes qui in cœleſti Hieruſalem ſine ariditate cum filio Dei floret, in quo omnia ornamenta animarum apparent: quia vetus homo omnes abominationes hominum profert, nouus autem omnem ſanctificationem virtutum ædificat. Et ideo cum ad hanc ſanctificationem veneris, erubeſce antiquum ſerpentem qui ſemetipſum à beatitudinis loco deiecit, per appetitum inanis gloriæ imitari. Quid hoc? Si videris aliquem te ornatiorem, caue ne per cupiditatem mentis tuæ ſuper eum aſcendas, dicens: volo ſuper illum, aut ſicut ille eſt, eſſe. Quod ſi hoc modo te exaltaueris, nũquid tunc fidelis ſeruus es, cum dominum ad iracundiam prouocas, ita quod te illi opponis? Sed ſi intellexeris aliquem valentius naturæ, gratiæ aut fortunæ donum habere quam tu habeas, ſi tunc illi per inuidiam detraxeris, planam viam non ambulas, ſed per deuia incedis. Quapropter ſtude in humilitate Deo ſeruire, & non in ſuperbia bacchari: nec te per vanitatem ſimulationis ſuper illum extolle, qui iuſta examinatione maiori deſiderio æternæ vitæ lucet quam tu ardeas, ad eiuſdem beatitudinis culmen per ſupernum ardorem ita inuitatus ab illo qui omnibus veritatem diligentibus pium ſe manifeſtat: ne in omnia ſciente oculo veniens ille qui te humilitatis obſequio, & illum in charitatis dono per inſpirationem beatæ admonitionis vocauit, recto iudicio ſuo diiudicet te, dicens: Tu qui te per flagrantem ſuperbiam in locum illum erexiſti, cuius ſocius non es, relinque vanam gloriam tuam: & da ſubiectionis officio huic dilecto meo culmen honoris, quod temere rapuiſti. Et quid tunc de te? Quoniam ſi hoc modo deiectus fueris, incipies per anguſtiam mœroris & triſtitiæ extremitatem abiectionis ſentire, & ita te proiectum abhorrere: quia cuſtos animarum auferet tibi alienum honorem quem fraudulẽter inuaſiſti, cum te illi opponens, hoc temere rapere tentabas quod habere non debuiſti: vnde & tibi auferetur quod habere volebas, & tibi dabitur quod habere noluiſti. Ita etiam cũ minor ordo ſupra maiorẽ ſe exaltat, per iuſtũ iudicium meum deiectus ſupprimitur: quoniam nolo vt aliter antę oculos meos ſuperbia ſit quam in deiectione confuſionis.

Nam ſi ancilla ſupra dominam ſuam ſe exaltauerit, tanto deſpectior omnibus eam inſpicientibus erit: quia hoc fieri tentauerit, quod deſiderare non debuit.

33 Quapropter qui ſibi ſecundum cor ſuum leges faciunt, & in hoc voluntatem meam non quærunt, magis ex hoc in deiectionẽ quam ad profectum veniunt, vt iterum filius meus in Euangelio teſtatur, dicens: *Omnis plantatio quam non plantauit pater meus cæleſtis, eradicabitur.* Quid hoc? Omne germen ſcientiæ cordis & mentis ac morum ſurgens in fertilitate illa naturę qua homo viuit, cum homo illud ita in ſemetipſo ſeminat, quod poſtea in calore feruens ita ei copuletur ſecundum quod hoc perficere vult, illud videlicet tranſpoſitum aut in exaltatione mentis, aut in petulantia carnis, aut in ſuperflua pollutione, aut in occaſione excuſationis, aut in viciſſitudine operationis, ſurſum aut deorſum imprudenter vadens, nec quale fundamentum ſit diſcernens, & an vtile aut inutile ſit, ſcire contemnens, vere hoc iuſto iudicio deſtruetur: quoniam plantationem illam in tali non plantauit pater ille, qui cœlorum & omnis iuſtitiæ habitator eſt: & ideo eiecta areſcet, quia de rore cœli non aſcẽdit, ſed de ſucco carnis venit. Quomodo? Quia homo per ſtultam ſcientiam ſuam hoc opus faciens, nec iuſtitiam nec voluntatem creatoris ſui inſpicere voluit, ſed ad illum qui ſemper rotam carnis ipſius infatigabiliter exagitat, reſpexit. Nam quod hominibus cum oculum ſuum acute in Deum figere nolunt, per deceptionem mentis ſuæ aliquando bonũ videtur, ſi hoc inſpiratio Spiritus ſancti non calefacit, in interitum ibit: quia hęc vana gloria pertranſit. Cum enim vani homines in vno per medium afficiuntur, in altero per vanam gloriam innouantur, frequenter in ſuperbia & in ſtimulatione ac in ſpiritu zelotypiæ ſe extollentes, & etiam frequenter in moleſtia & in indignatione ac in contradictione aliarum inſtitutionum quæ de me fluxerunt altercantes, necnon in cæteris bonis quæ non ſunt ad torporem tædij, ſed in ardore deſiderij de die in diem proficiendi, ſe inuicem comprimentes. Nam quod de me fluxerit dulcem & ſuauem guſtum animæ præbet ſemper in perſeuerantes proficiens, & non in inſtabilitate retro aſpiciens. Vnde ille beatus eſt, qui in me fidens, ſpem ſuam & initium ac finem operum ſuorũ non in ſe ſed in mę reponit. Qui facit hęc, nõ cadet: qui vero ſine me ſtare voluerit, in ruinam ibit. Et qui sũt illi qui ſemetipſos per vanã gloriam nouos faciunt, & propter tædium quod in pręceptis meis patiuntur, in ſemetipſis cõfidunt. Non enim vt vetus veſtimentum in cogitationibus hominum moleſtum eſt, ſic ego in donis meis ſpernendus ſum: quoniam illa in ſimplicitate ſemper noua ſunt, & quanto vetuſtiora tanto cariora ſunt. Quapropter quæ homines in ſemetipſis abſq; inſpiratione mea excogitãt in vanitate morũ, per inania ſtudia eorũ diffluent, & quãuis aliquando in conſpectu hominũ ſtare videantur, tamen ab oculis meis proiecti, pro nihilo eos habeo, vt in Euangelio ſcriptũ eſt: *Sinite illos, cæci ſunt, duces cæcorum: Cæcus autem ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.*

34 Quid eſt hoc? Dimittite illos qui in factis ſuis peruerſi ſunt in peruerſitate ſua diffluere, quia in rectitudine bonorum operum ſe corrigere nolunt. Et quoniam in æſtimatione ſua ſe iuſtos nominant cum in actibus ſuis vani ſint, ex ipſa facilitate ſua cæci efficiuntur: quia per viam iuſtitiæ ambulare contemnunt, & quoniam magis viam iniquitatis quam veritatis illis hominibus proponunt, qui eos in malis operibus ſequi feſtinant. Vnde qui hoc modo viſum rectitudinis non habent, æſtimantes ſe iuſtos eſſe, & iniuſti ſunt; cum viam veræ doctrinæ ignorantibus viam falſæ iuſtitiæ demonſtrant, pariter in foueam deſperationis cadunt, quoniam nec iſti nec illi quo eant, ſciunt.

35 Sed in his quædam in indignatione mea coram hominibus aliquando deiicio, quædam autem per moderationem perſpicuæ viſionis tacite coram hominibus interdum tolero; ſed tamen ea per ponderationem iuſti iudicij mei in futuro vlciſcor. Et ob hoc qui fidelis eſt, ſtudeat aſcendere ad altitudinem virtutum, & non ad ima ſæcularium deſcendere.

36 Quomodo? Qui in minori gradu eſt, ad maiorem aſcendere poteſt; non autem qui in maiore eſt, ad minorem ſe declinare debet. Quid hoc? Nam prætores poſſunt ad duces peruenire, duces vero ad reges aſcendere: non autem decet reges ad duces deſcendere, nec duces ad prætores ſe declinare. Si enim reges ducibus ſe ſubiugarent, vel ſi duces prætoribus ſe ſubderent, indignanter omnis populus vociferaretur, & eos deriſui haberet. Ita qui ſunt in ſæcularibus, poſſunt viam prædictorum pigmentariorum ſubire: & qui ſunt in via eorundem pigmentariorum, poſſunt præfatos qui ſunt viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis adire: non autem qui ſunt idem viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis decet ad pigmentarios tranſire, nec ipſos pigmentarios ad ſæculares corruere. Quod ſi iſti qui ſunt viuens odor, vouens iter ſecretę regenerationis ad pigmentarios reſpiciunt, vel ſi pigmentarij ad ſæculares tranſeunt, heu heu heu, ab animabus iuſtorum ſuper eos dicetur, & coram me in abiectione habebuntur, niſi digna pœnitentia reuertantur: quia ſi altior gradus ſuper inferiorem ceciderit, ambo deſtruentur. Sic & illis erit, qui rectum iter ſuum deſerunt, & retrorſum incedunt. Nam qui filium meum induerit, quem talẽ filium induere poſſet? Nullum, & vere nullum. Gaudete autem in patre veſtro, quoniam ſæpius in minoribus maiores video, & in maioribus minores inuenio: quia ſuperbia cadit & humilitas aſcendit.

37 Vnde pacem & charitatem ac humilitatem habere inter vos, ſicut & animæ iuſtorum cum Angelis & Angeli cum Archangelis habent. Animæ enim iuſtorum officio Angelorum non inuident, nec Angeli gloriam Archangelorum dedignantur. Quid hoc? Archangeli in maiori neceſſitate maiora demonſtrant, Angeli vero in frequenti viciſſitudine minora denunciant: fidelis autem populus humiliter obtemperat. Vnde vnuſquiſque officium ſuum fideliter exerceat. Quomodo?

Qui

Digitized by Google

Qui ſunt viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis, cum maior occaſio eccleſiaſticæ neceſsitatis ingruerit, ineuitabiles cauſas ſubuentionis ſuæ velut archangeli recolant, & qui ſibi in opere pigmentariorum, aſsidua determinatione in frequentibus cauſis circa negotia inſtitutionis ſuæ quaſi Angeli exerceant, & homines qui ad ſummam beatitudinem deſiderant peruenire, verba eorum fideliter ſuſcipiant.

38 Quomodo? Nam qui viuens odor, vouens iter ſecretæ regenerationis exiſtunt, velut granũ ſunt, qui ſiccus & fortis cibus hominũ eſt: ſic & ille populus meus aſper & durus ad guſtum ſuci ſæcularium rerum eſt. Sed prædicti pigmentarij quaſi poma quæ dulcem ſaporem ſe guſtando præbent: qui vt & illi, per vtilitatem officij ſui ſe ſuaues hominibus exhibent. Communis autem ſęcularis populus velut caro æſtimatur, in qua & caſta volatilia inueniuntur: quoniam qui in ſæculo degunt, carnaliter viuentes filios procreant, inter quos tamen caſtitatis imitatores reperiuntur, ſcilicet viduæ & continentes, qui ad ſuperna deſideria per appetitum bonarum virtutum volant.

39 Sed & iidem ordines eccleſiaſticæ inſtitutionis, in duabus viis verſantur. Quomodo? Spiritualium & ſæcularium. Quomodo? Vt dies & nox. Quid eſt hoc? Spirituales ſunt vt dies: & ſæculares vt nox, in temporali vitam hominum degentes. Quid eſt hoc? Dies claritatem ſolis: & ſerenitatem lucentis aëris habet: quod præſignat, quia Spirituales homines & ordinem viuentis odoris vouentis iter ſecretæ regenerationis, & ordinem prædictorum pigmentariorum in ſe ſeruant. Nox vero lucem lunæ cum ſtellis & obſcuritatem vmbroſæ tenebroſitatis tenet: quod demonſtrat, quod ſæculares homines & iuſtos in operibus ſuis lucentes, & peccatores obſcuritate delictorum grauatos in ſe tenent. Sed qui noctem ſæcularium deſeruerit & ad diem ſpiritualium propter amorem vitæ ſe conuertit, ſtabilis in hoc facto ſit, ne ſi retrorſum inceſſerit, veteri Adæ aſsimuletur qui præceptum vitæ transgrediens in ſæculares ærumnas expulſus eſt. Vnde nemo præceps ſit mundum relinquere & fœdus meum ſua voluntate audacter intrare, niſi prius in magna probatione examinatus ſit: quia qui filium meum per tunicam cœperit, nolo vt eum relinquat. Nam qui eius incarnatione ſe induerit, & crucem eius in manus ſuas ſuſceperit, nunquid conueniens eſt vt abiiciat dominum ſuum? Nullomodo.

40 Ergo his attende. Homo qui in voluntate cordis ſui confeſſus fuerit & in deuotione animæ ſuæ vouerit iugum meum in abiectione ſæcularium rerum portare, ſi tunc etiam in ipſo ardore cordis ſui per voluntatem deſiderantis animæ ſuæ ſignum religionis in condimento iuſtæ intentionis ſuſceperit, in illo permaneat: ne ſi illud poſtea in contemptu perſeuerantis mali abiecerit, iudicium diſtricti examinis accipiat. Quid hoc? Quia illum ſpreuit cuius ſignum in ſemetipſo ſuſcipiens conculcauit, ſicut & Iudæi eum contẽpſerunt, cum illum in inſania incredulitatis in cruce affixerunt. Nam vt Iudæi nefas illud non timuerunt, ita & iſte non veretur quod eandem paſsionem in voto ſuo abiicit. Quod enim homo mihi promittit, hoc etiam reddere debet, ſecundum quod Dauid teſtatur, dicens: *Introibo in domum tuam, in holocauſtis reddam tibi vota mea quæ diſtinxerunt labia mea.*

41 Quid hoc? Per intentionem bonæ & iuſtæ oprationis introibo ô Deus meus in conſtitutionem ſanctiſsimi doni tui, ſcilicet in ardente deſiderio ſtratum voluptatis meæ relinquẽs, ita quod nihil mihi dulcius eſt quam anhelare ad te creatorem omnium. Et ob hoc reddam tibi vota mea quæ protulit os meum cum anima mea, quia hoc perficere volo quod tibi iuſto iudici in ardenti deſiderio meo prius promiſeram, videlicet vt actus meos ad te dirigerem, quod inſipienter tranſgreſſus ſum: ſed nunc ad te recurrere deſiderans, volo mala deuitare, & bona facere, quoniam rationalitas & intellectus qui in me feruent, per diſcretionem veræ caſtigationis magis quærunt ad te viuum Deum anhelare, quam per ſtultitiam falſæ contrarietatis diabolum imitari. Vnde ô homo, cum cor tuum hoc modo mihi obtuleris, conſidera quomodo illud prudenter perficias. Oculus enim meus acutiſsime videt, quid voluntas hominis mihi loquatur. Vbi quod meum eſt, hoc diſtrictiſsime requiro. Quapropter ô ſtulti, & pluſquam ſtulti, vt quid vobis tam magna onera imponitis, quod putatis vobis tam facile eſſe quod carnalem voluntatem veſtram deſeratis? Nam per legem quæ vobis ex præceptis meis data eſt, ad hoc non cogemini vt ſæculum relinquatis, niſi prius per multos labores ita exerceamini, vt carnalibus deſideriis quæ in vobis ſunt, frænum imponere poſsitis.

42 Sed tepido vento aſsimulamini: quoniam cum vana gloria mentem veſtram afflauerit, tunc ex aliqua aſperitate loquimini ſic dicentes: Amplius cum ſæculo laborare nolo, ſed illud feſtinanter fugere delibero. Et cur ita me frangam in caſſo labore? Sed cum hæc intra vos dicitis, putatis ea ita terminari vt excogitatis. Nam multi vacillante animo me quærunt, ita quod tantum ſigno religionis exterius notantur, puris oculis me non quærentes, nec ſemetipſos in vera doctrina ſimpliciter circumſpicientes quomodo diabolum qui eos deuorare cupit effugiant: quemadmodum columba in puritate aquę conſiderans accipitrem qui eam rapere tentat, effugit: non autem ſic illi diabolum fugiunt cum eum in ſcriptura doctrinatum venientem vident, ſed in repentino ſopore qui eis per cœcitatem mentis ſuæ ineſt, vt tepidus ventus ad me currunt. Quidam enim non voluntatem ſuam, ſed tantum ſæcularem habitum abiicientes, ſpiritualem religionem aggrediuntur, quia multas miſerias & paupertates in ſæculo ſuſtinentes diuitias habere non poſſunt, & ideo mundum relinquunt, quoniam eum ita vt vellent habere non poſſunt. Alij autem ad ſæculum ſtulti & fatui ſunt, ita quod hominibus contemptibiles & ſeipſos regere non valentes, & propterea ſæculum fugiunt, quia illi ludibrio ſunt. Sed & quidam debilitatem ac infirmitatem corporis ſui habentes & in his calamitatibus

tibus multum laborantes, non propter me, ſed vt his doloribus tanto ſuauius ſubueniant, ſæculum derelinquunt. Alij vero tantas anguſtias & oppreſſiones à carnalibus dominis ſuis quibus ſubiecti ſunt patiuntur, vt propter timorem eorum à ſæculo recedant, non vt præceptis meis obediant, ſed nè carnales eorum domini amplius ſuper eos poteſtatem ſuam exerceant. Et hi omnes non propter cœleſtem amorem ſed propter has terrenas moleſtias quas ſuſtinent ad ſpiritualem religionem veniunt, non conſiderantes vtrum ſalſus an inſulſus, an dulcis an amarus, an cœli an terræ habitator ſim. Quid hoc? Ipſi nec condimentum, nec dulcedinē ſcripturarum attendunt, nec quomodo in cordibus illorum hominum habitem qui ſuperna quærunt, conſiderant. Et quoniam hæc ſcrutari nolunt, ideo timorem meum abijcientes ſecundum voluntates ſuas incedunt: vnde & inde alieni ſunt, & fugitiui vocantur. Quapropter nec ego dico eos ſæculum dimiſiſſe & ad me veniſſe, ſed in hoc rei ſunt quod ſeruum timent, & dominum contemnunt quia terrenas cauſas ſequuntur, & me non verentur: & ideo pauidi in minimo, & audaces in maximo dicuntur. Ergo & Balaam aſsimilantur, qui Iſraëliticum populum in tabernaculis ſuis pulchrum videns, manſionem cum illis ficto animo ſe habere concupiuit dicens: *Moriatur anima mea morte iuſtorum, & fiant nouiſſima mea horum ſimilia.*

43 Quid hoc? Cum homo aliquando in ſuſpiriis animæ ad hoc concutitur, vt opera iuſtitiæ incipiat, tunc inſurgente deſiderio ea gemebunde exoptat, ſic dicens in ſemetipſo: Ego miſer qui multis peccatis & obligationibus præpeditus ſum, ſtudioſe deſidero vt in abiectione carnalium concupiſcentiarum anima mea omnem malitiam iniquitatis relinquat, & vt per cōtritionem illam qua iuſti ſemetipſos deſpiciunt in habitaculo bonorum operum maneat. Quomodo? Vt in rectis actibus iueniatur finis meus, illis hominibus qui iuſtitiam Dei operantur ſimilis, ita vt terminus bonorum operum meorum initio iuſtæ intentionis eorum adæquatur. Sed homo qui intra ſemetipſum iſta loquitur, ſi poſtea tranſacto tempore illorum ſuſpiriorum cum tentationibus malignorum ſpirituum afflatur, & carnali concupiſcentia deuictus ad iniquitatem reuertitur, facit vt ipſe Balaam per nequitiam cupiditatis ſuę deceptus fecit. Quomodo? Quia ipſe poſtea per illud ſchiſma tactus per quod prius populo meo maledicere volebat, vbi ei per Angelum meum & per aſinam ipſius reſtiti, ad hoc eum tamen in zelo meo perducens, quod in benedictione verborum illorum quæ in os ipſius poſui eidem populo meo benedicebat, poſt deſiderium illud quo eidem populo Iſraëli in morte ſua aſſimilari deſiderauit, ad primum ſchiſma reuerſus eſt, & populum meum in pecunia mortis ſuo conſilio per fornicationem diſperſit, vt pollicitus eſt dicens: Verumtamen pergens ad populum meum, dabo conſilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore. Quid hoc? Videlicet cum me retorſero ad iter deſideriorum meorum, quæ ad decorem carnis pertinent, tunc concupiſcentias illas ingrediar, quas prius cognoueram. Quomodo? Quia ſcio quid in carne mea ſim cui honeſte deſeruio: ita vt & ego qui his cauſis quæ ipſi ſemper aſſunt imbutus ſum, tibi ô homo qui etiam in eiſdem delectabilibus rebus ardes, in abſcondito mentis meæ ſtimulum concupiſcentiis tuis oſtendo, cum per ſuggeſtionem voluptatis meæ fumigantem ardorem tuum ita ſuccendo, vt per agnitiones venabilium terrenarum rerum quæ in corde tuo florent, illud ardens deſiderium quo prius ad opera illa quæ ſancta dicuntur anhelaſti extinguas, hoc modo finem eis imponēs, & ea opportuno tempore ita relinquens, quaſi nunquam ea cognoueris. Vnde ô homo ſicut iſte Balaam poſt illud rectum deſiderium quo prius ſurſum aſpiciebat, ad fallaces concupiſcentias ſe deorſum inclinabat, ita & ij faciunt qui me ficte quærunt, quia cum viderint illos qui ſæculum veraciter abiecerunt ſimpliciter incedere, & in arcta ac beata conuerſatione laudabiliter & veraciter perdurare, dicunt eos pulchros & ſuaues eſſe, ac protinus repentino impetu vitam eorum aggrediuntur, ſecundum ipſos viuere deſiderantes. Sed poſtquam ſe illis ita coniunxerint quemadmodum & Balaam Iſraëliticum populum inſpexit, tunc frequenter per diuerſas nequitias quas prius in cordibus ſuis habebant cum in ſæculo eſſent, ad carnalia deſideria reuocantur, quoniam & illis prius dominabantur. Quapropter cum ſic impediuntur, veneno & aduerſitate ſua contaminant electum gregem meum, multis tempeſtatibus eum quatientes, & conſilio nequitiæ ſuæ eum diſpergentes. Nam cum ipſi à ſæculo deceptuoſe recederent, me in orationibus ſuis in adiutorium ſibi non inuocabant, nec in probatione corporis ſui ſi in hoc propoſito perſeuerare poſſent an non, me quærebant, vnde & ego permitto eos conſiderare, quid voluntas ipſorum cum in ſemetipſis confidunt eos poſſit adiuuare. O, ipſi inſipientes & infructuoſi exiſtunt, quia ſunt inutiles abſque aratione legis Dei, & ſine fructificatione verbi ipſius, quia non exquiſierunt quid facere deberent cum arctam viam adirent, vt bona terra circumſpicitur quem vtilem fructum profert. Vnde audiant: O homo hodie cum in tua carne fortiter in concupiſcentiis ardeas, igneam fornacem exiſti, quis tibi tantum refrigerium dedit, quod tam magnum incendium poſſes euadere in voluptate tua?

44 Vere qui hæc aggredi voluerit, interioribus oculis ſuis inſpicere debet, qualiter ea per me incipiat, & qualiter ea meo adiutorio perficiat: ne ſi illa inſipienter inceperit & male conſumauerit, in ruinam vadat: ſicut & ille antiquus hoſtis qui in ſemetipſo confiſus, in ira zeli mei deiectus eſt, ſic & iſti abiicientur, qui nec me nec ſemetipſos conſiderantes, in præcipitatione magnæ ſuperbiæ paſsione filij mei ſe induunt, ſed eam poſtmodum in faſtidio ſuperflue reiiciunt. Quapropter qui eam ſuper ſe poſuerint, attendant quomodo eam diligant, ſecundum quod Hieremias Propheta in Spiritu ſancto hortatur, dicens:

O vos

Digitized by Google

O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus: quoniam vindemiauit me vt locutus eſt Dominus, in die iræ furoris ſui.

45 Quid hoc? O vos omnes qui vitia deſeritis, videlicet in abiectione ſæcularium, & in imitatatione ſpiritualium, tranſeuntes per viam illam quæ vita & veritas eſt quæ ego filius Dei ſum, attendite in inceptione bonorum operum ne doloris mei obliuiſcamini, cum me in paſſione mea cœperitis imitari, & videte in perfectione iuſtitiæ: vt dolor ille quem pro amore meo vobis imponitis, dolori meo ſimilis ſit. Quomodo? Vt in eiſdem miſerijs quas propter me ſuſtinetis vſque ad bonum finem indeficienter perſeueretis, ſicut & ego perſeueraui in dolore meo mori pro vobis: quoniam ego compreſſus & conculcatus in paſſione crucis ſum, ſicut vua in torculari exprimitur vt corpus meum manducetis, & ſanguinem meum bibatis: vt in præſcientia perſpicacis oculi ſui locutus eſt dominator cœli & terræ in iudicio cum Adam vitam deſeruit & mortem accepit, vbi tamen idem pater meus cœleſtis hoc præuidit, quod in fine temporum per me filium ſuum ex virgine incarnatum qui me in fortiſſimis viribus iuſtitiæ diabolo opponebam, eundem antiquum ſeductorem ſuperaret & humanum genus in defenſione ſuperni auxilij liberaret. Ergo homo cuiuſcunque ſexus aut ætatis ſit, qui paſſionem meam induit, attendat vt eam fortiter retineat, ne ſi eam per errorem neglectus ſu abiecerit, poſtea cum ipſam voluerit retinere, eam inuenire non poſſit.

46 Vnde & illi qui infantes ſuos meæ paſſioni in humilitatis conuerſatione ſubiicere voluerint, hoc non in præſumptione præcipitationis imprudenter faciant ſed ſapienter in examinatione diſcretionis, non cogentes illos abſque conſenſu voluntatis ſuæ hoc adire, quod nec ipſi poſſunt perferre. Quomodo? Si infantem tuum mihi offers cum ei nondum ineſt ſcientia diſcernentis intellectus, ſed cum in ſtultitia omnis ſenſus ſui iacet, & tamen ita ſine voluntate ipſius eum offers, conſenſum eius in hoc non conſiderans, non recte feciſti ita offerens arietem. Quomodo? Si homo arietem ad altare meum offert, ſi eum cornibus ſuis fortiter funibus non alligauit, nonne aries aufugit? Sic etiam ſi pater aut mater puerum ſuum qui aries eſt, ad ſeruitutem meam offerunt, ſi in hoc voluntatem illius quæ cornua eius ſunt, nec diligenti cuſtodia, nec ſupplicatione, nec deprecatione, nec exhortatione totius diligentiæ quæ funes colligationis eius intelligantur, attendunt, quoniam his omnibus puer ad conſenſum bonæ voluntatis prouocandus eſt, tunc ſi iſtis examinationibus non fuerit probatus, certè aut corpore aut mente aufugit, niſi Deus eum in mirabilibus ſuis cuſtodiat. Si autem tu ô homo in tam magna cuſtodia corporalis diſtrictionis puerum illum concludis quod ſe à preſſura repugnantis voluntatis ſuæ abſoluere non poſſit, tunc in omnibus fructibus tam corporis quam animæ propter capturam illam quæ ſine conſenſu eius ipſi iniuſte illata eſt, aridus mihi apparet. Tunc & ego tibi ô homo qui auctor huius ligaturæ es dico.

47 Viridem agrum in poteſtate mea habui, nunquid ô homo dedi tibi illum, vt eum germinare faceres quemcunque fructum tu ipſe velles. Et ſi in illum ſemen ſeminas, an potes illum in fructum producere? Non. Nam tu nec rorem das, nec pluuiam producis, nec humiditatem in viriditate tribuis, nec calorem in ardore ſolis educis, per quæ omnia competens fructus producendus eſt. Ita etiam in auditum hominis verbum ſeminare potes. ſed in cor illius quod ager meus eſt, nec rorem compunctionum, nec pluuiam lachrymarum, nec humorem deuotionum, nec calorem Spiritus ſancti infundere vales, in quibus vniuerſis fructus ſanctitatis germinare debet. Et quomodo audebas delicatum & ſanctificatum mihi in baptiſmo tam temerè tangere, vt eum abſq; voluntate ſua in arctiſſimam captionem ligaturæ ad ferendum iugum meum traderes. Vnde nec aridus, nec viridis effectus eſt, quia nec ſæculo mortuus eſt, nec ſæculo viuit. Et cur eum ita oppreſſiſti, quod ad vtrumq; inutilis eſt? Nec miraculum meum ad confortandũ eũ in vt ſpirituali vita permaneat, ab hominibus expectandũ non eſt: quoniam nolo vt parentes eius in oblatione eius peccent, abſque voluntate illius eum mihi offerentes. Quod ſi aliquis ſiue pater ſiue mater puerum ſuum ad ſeruitium meum offerre voluerit, antequam eũ præſentet, dicat: Promitto Deo quod puerum meum ſolerti cuſtodia vſque ad intelligibilem ętatem eius cuſtodiam, ſupplicando, deprecando, exhortando eum vt in ſeruitio Dei deuotè permaneat. Et ſi mihi conſenſerit, feſtinanter eum ad ſeruitutem Dei offero: vel ſi mihi aſſenſum non præbuerit, inſons coram oculis maieſtatis eius inueniar. Si autem parentes pueri cum his modis vſque ad intelligibilem ætatem eius proſecuti fuerint, ſi tunc puer ſe auertens illis conſentire noluerit, tũc & ipſi quia deuotionem ſuam in illo quantum valebant oſtenderunt, eum ſine voluntate illius non offerant, nec eum ad ſeruitutẽ illam peruenire cogant, quam nec ipſi ferre nec adimplere volunt.

48 Qui autem deuoto animo ſe mihi libenter ſubijcere voluerint, ad hoc ſtrenue exhortandus eſt vt perueniat, nec per liuorem alicuius maliuolæ animæ à bona intentione ſua retrahendus. Nam ſi quis aliquem illorum qui me ſequi deſiderant à propoſito ſuo retraxerit, ſacrilegium facit, quoniam fœdus meum in mente illius dirupit: quapropter & in recto iudicio rationem inde redditurus eſt, ſi in hac nequitia inflexibilis perdurauerit: quia mihi ſeruire volentem, auertit, quod facere non debuit vt ſcriptum eſt: *Omne quod Domino conſecratur, ſiue homo fuerit ſiue animal, ſiue ager, non veniet; nec redimi poterit.*

49 Quid hoc? Cum quælibet anhelans anima, pleno officio ſcientiæ ita bonum ſenſum in ho-

mine tangit, vt ille aliquam rem perficiat, tunc rem illam voluntas eius confirmat, dicens: Hoc decet ad honorem Dei. Et ita cum bona deuotione & cum iuſta reuerentia homo ille promittit Deo, illud ei offerens per oſculum cordis, quod eſt per voluntatem deſideriorum ſuorum. Et tunc illud hoc modo in dotem ſanctificationis Deo oblatum eſt. Quomodo? Quia Deus in illo homine ædificantem voluntatem videns, ita eum per annulum ſanctificationis ſuſcipit, vt vir ſponſam ſuam per annulum deſponſationis ſibi in fœdus colligationis ne ipſam amodo dimittat munire ſolet. Vnde cum Deus voluntatem illam virilitate animi hominis ſuſceperit, qui ſe metipſum ita conſtringit quod relinquit quod habet, & qui magis Deo diuidit quam ſibi quod poſſidet, tunc colligatio huiuſmodi conſecrationis ita permanebit, nec deuotionem ſuam relinquet, Quare? Quia illam ſcientia hominis cognouit, quoniam bonus ſenſus eius illam intellexit, & quia illam voluntas ipſius ad honorem Dei ædificauit: & ideo ſiue homo fuerit qui ſemetipſum ita Deo obtulit, ſiue animal homini ſubiectum quod eodem modo ad honorem Dei oblatum eſt, ſeu ager fructum proferens qui etiam ita Deo eſt conſecratus, nec pro cariore precio dari, nec ſub viliore recompenſatione retineri debet, ne honor Dei quaſi in contemptibilem æſtimationem deputetur.

50 Sed ſicut nullus contra voluntatem ſuam à ſæculari via ad ſpiritualem tramitem conuerti cogendus eſt, ita etiam qui cum deuotione voluntatis ſuæ ſeruitium meum aggreſſus eſt, & poſtea illud contemnens neglexerit, iuſto iudicio vt illud recipiat reuocandus eſt. Quomodo? Si habet æquos rectores & ſpirituales magiſtros zelum meũ habentes, ij debent eum ad ſeruitutem meam reuocare, & hoc primum facient ſupplicatione, exhortatione, & blando ſermone eum linientes, & deinde verberibus & conſtrictione frigoris & famis & alijs his ſimilibus caſtigationibus eum corripientes: quatenus his miſerijs admonitus, infernales pœnas ad mentem ſuam reuocet, & eas timens à ſe putredinem animæ ſuæ auferat, & ad ſemitam illam quam deſeruerat ita reuocatus redeat, vt etiam de his in Euangelio ſcriptum eſt: *Exi in vias & ſepes & compelle intrare, vt impleatur domus mea.*

51 Quid hoc? Tu qui ſpiritualis paſtor & iuſtus rector & rectus magiſter es, exi de priſtinis moribus tuis qui tibi de primo parente tuo adhærent, & vade in viam arctam & anguſtam, & in compoſitionem inflexorum præceptorum quæ iuſtiſſimi viri in textura Spiritus ſancti compoſuerunt, & acutiſſime in zelo meo cõſidera eos qui ſub præcepto & imperio tuo degentes aut ſuſceperũt aut vouerũt ſua volũtate & nõ ex alterius hominis iniuſta coactione ſanctũ propoſitum pacti mei obſeruare: & cũ poſtea illud contẽnentes ad vetera vitia cupiunt redire, hos dulcibus & amaris correptionibus compelle Eccleſiaſticam diſciplinam intrare, vt domus dotationis meæ tam ex ſtrenue correptis quam ex ſuauiter admonitis impleatur: quoniam alij ad vitam diuerſis caſtigationibus & alij varijs blandis admonitionibus vocandi ſunt. Quomodo? Vt diligens paſtor perditam ouem ſuam ſolicite requirit, ita & ſpirituales magiſtri ſubiectos ſuos per diuerſa vitia errantes multa diligentia requirere debent, ſua ſcilicet ſolertia cogentes eos, vt in domum iuſtitiæ de qua exierunt vel exire volebant reuertantur, vt Eccleſia in vna parte ex amore correptis & in altera ex blande exhortatis ouibus impleatur, & ita ad ſuperna paſcua perducatur.

52 Qui autem tunc ita obturati ſunt, quod nec propter corporalem caſtigationem quæ eis à propoſitis & magiſtris ſuis in zelo meo infertur, nec propter timorem meum, quoniam ego ſum Deus nolens iniquitatem, nec propter amorem effuſi ſanguinis filij mei qui pro ipſis paſſus eſt ſe corrigere volunt, ſed fideliſſimos amicos meos qui vias meas velociter currunt polluere ſua putredine laborant, tunc ab amicis meis ne gregem meum contaminent vt lupi expellendi ſunt, quemadmodum Paulus amicus meus hortatur dicens. *Aufertum malum ex vobis.*

53 Quid hoc? Vos qui in culmine regiminis eſtis, & qui in humilitate ſubiectionis manetis, expellite malum illud à vobis quod timorem meum contemnens mihi creatori cœli & terræ contradicit, illud tam forti examinatione à vobis expellentes, vt in conſcientia veſtra radicem non figat, nec in conſortio veſtro pedem ſuum ponat, ne dulcia pigmenta bonorum operum in vobis vileſcant. Sed qui ex his in pœnitentia reuerti voluerit, & me creatorem ſuum puro corde quæſierit, etiam ſi in extremitate curſus ſui venerit, ego tamen ſuſcipiam eum quia cuncta iuſte iudico.

54 Qui autem theſaurum cordis ſui ſubtrahendo abſcondit dicens, niſi ſentiam me moriturum, à ſæcularibus cauſis me non conuertam & ita conuerſationem ſuam vſque ad expirationem animæ ſuæ differt, & cum iam amplius ſpirare non valet, diutius præſentem vitam ſe poſſe habere deſperans ſæculo renunciare tentat, hic animam ſuam decipit: quoniam conuerſio eius deceptibilis eſt: hoc ludificando fecit, vt ludificatio etiam accipitur. Ille vero qui iam morti proximus, toto corde propter peccata ſua & propter amorem meum ſæculo renunciauerit, ſcilicet quandiu viuat mihi ardenter ſeruire deſiderans, vere deuotionem eius cum omnibus choris Angelorum ſuſcipio, & ei gloriam vitæ tribuo. Nam quamuis homo in multo crimine occupatus ſit, cum tangit peccata ſua ita quod amare delicta ſua deflet, & hoc ſimplici oculo facit quia me ad iracundiam prouocauit, ego eum à morte ad ſaluationem erigo, nec ei ſupernam hæreditatem denego, ſecundum quod Pſalmiſta Dauid in ſpiritu meo teſtatur dicens: *In quacunque die inuocauero te, ecce cognoui quoniam Deus meus es.*

55 Quid hoc, in quacunque luce vitæ meæ vlla claritas ſupernæ illuſtrationis in mẽte mea qui in tenebris iaceo, per diuinam gratiam ſe oſtenderit,

Digitized by Google

derit,ita quod in amaritudine pœnitentię peccatorum meorum & in vulneribus grauati cordis mei inuocauero te qui omnibus te puro corde inuocantibus remedium tuæ pietatis concedis, tunc in eadem viſitatione cognoui, quia tu qui hæc miſericorditer operaris, Deus meus es. Quid eſt hoc? Cum per gratiam tuam me ad hoc perduxeris,quod te Deum meum in operibus iuſtitiæ cognouero,ita quod in operibus iniquitatis meipſum damno & reprimo, tunc ſuſcipis me ſimpliciter te quærentem, & lachrymoſe poſt te clamantem atque in viriditate animæ meæ te cognoſcentem, quia tu es ille qui hæc facere potes: tunc enim corpus meum in vera pœnitentia contero,& illud quaſi pro nihilo habeo. Et cum tali modo pœnitentiam ſuam homo fecerit,remediũ peccatorũ ſuorũ inueniet. Quomodo? Quia me Deũ ſuum cognouit. Quomodo? Quoniam peccata ſua deſeruit, & ideo per oculum pœnitentiæ videbit quod illa vana fuerunt, quæ prius ardenter in mala concupiſcentia perpetrauit.

56 Quapropter nemo negligat remedium pœnitentiæ quærere: quia ſi illam ſanus in corpore neglexerit,ſtudeat tamen vt eam vel in extremo tempore ſuo inueniat, & ad ſaluationem eum ſuſcipiam: quoniam quamuis ſordes magnæ ſint in peccatis, tamen propter filium meum in pura pœnitentia abluuntur, præter hunc qui blaſphemiam contra Spiritum ſanctum impœnitens dixerit,& qui ſeipſum in mortem corporis ſui obduratus præcipitauerit: quia hæc duo velut vnum ſunt. Iſtos in gloria ſupernæ vitæ neſcio, vt in Euangelio ſcriptum eſt: *Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus, ſpiritus autem blaſphemia non remittetur.*

57 Quid hoc? Omne peccatum quod in ſuperfluitate carnis,aut cum libidine,aut cum amaritudine, aut alijs his ſimilibus vitijs peractum fuerit,ſeu blaſphemia quæ eſt in cultu idolorum vbi verus Deus ignoratur & falſum figmentum adoratur,aut inuocatio dæmoniorum vbi verus Deus ſcitur,& tamen in peruerſitate hominũ diabolus inuocatur,hæc omnia in pura pænitẽtia remittentur hominibus,cum per compunctionem lachrymarum ex intimo corde verum Deum omnibus ſe inuocantibus miſericordiam ſuam miſericorditer præſtantem fideliter quæſierint. Quoniam quamuis huiuſmodi homines grauiter in peccatis errando delinquant, tamen ſi Deum imperio & poteſtate in cœlis regnantem omnino non abiiciunt,manum auxilij eius quærentes inuenient. Sed ſi in infidelitate ſua perſeuerauerint, ita quod ab hac peruerſitate nunquam reſipiſcant ſed fixo corde & anima conſentiente Deum omnino abnegẽt,ſic intra ſemetipſos dicẽtes,quid eſt hoc quod dicitur Deus? Nam Dei non eſt miſericordia aut veritas,vt velit aut poſſit me adiuuare: & ita impœnitentes diffidant ã peccatis ſuis ſe poſſe mundari, aut vllo modo ſaluari, hi Deum blaſphemant: & ob hoc propter nequitiam obdurationis ſuæ ſi ita perſeuerauerint, remiſſionem blaſphemiæ non percipient: quia intellectum cordis ſui ita ſuffocant, quod ſurſum ſuſpirare non valent: quoniam illũ per cuius miſericordiam ſaluari deberent,quaſi nihilum habent: vt etiam Dauid teſtatur dicens, *Dixit inſipiens in corde ſuo,non eſt Deus.*

58. Quid eſt hoc? Per ſtultam locutionem qui ſapientia & intellectu vacuus erat, Deum in corde ſuo abnegauit, etiam ad cognoſcendum eum inſipiens fuit. Quomodo? Quia verum Deum nec ſcire nec intelligere voluit, cum in obdurato ſenſu dicebat: Quid eſt Deus? Deus non eſt. Et quid vel ego ſum? Neſcio quid ſum? Qui hæc dicit inſipiens eſt, quoniam veram ſapientiam qua Deus cognoſcitur non habet. Sed quiſquis Deum in poteſtate ſua regnantem non ficte cognouit,hic ſapiens eſt, quamuis peccator ſit. Vnde quiſquis hoc fixum in corde ſuo habet de Dei miſericordia deſperat dicens: Deus nihil eſt, hunc neſcio, iam me neſciuit: & hunc nego, quoniam me negauit. Et ideo ille ad vitam non reſurget: nec vllum gaudium habere poteſt, quia omnes creaturæ eum deſtituunt, quoniam creatorem earum pro nihilo habuit. Sed & ille qui de peccatis ſuis deſperat, ita quod præ magnitudine ponderis eorum ſe poſſe ſaluari non credit, infidelis eſt: & ideo ad vitam non peruenie, quia illi qui vitam omnibus dat cõtradicit. Quod ſi quis ex his omnibus pœnitentia ductus me veraciter quæſierit, me inueniet quoniam neminem abijcio qui puro corde recurrit ad me.

59 Si autem nigerrimæ tempeſtates huius blaſphemiæ & deſperationis ſuper quempiam hominem ceciderint, & ipſe nec in corde ſuo nec in voluntate ſua, nec in ſapore perue. ſi guſtus eis conſenſerit, ſed in hoc certamine valde cruciatur, tunc ſi in eodem agone fortiter repugnans perſeuerauerit, citius ei ſubuenio. Et propter has grauedines non dubitet, quia contra maximas procellas eum fortiſſimum pugnatorem dico, & eum velocius iuuabo atque eum in amicum habebo. Quoniam propter amorem meum tantas aduerſitates patienter ſuſtinens nobiliter ſuperauit.

60 Sed & ſicut ille qui me verum Deum nullo modo, vlla fide aut ſpe in corde ſuo vult ſcire, ad vitam non reſurgit vt dictum eſt, ita nec ille qui ſeipſum in mortem corporis ſui præcipitauerit: quia ſeparationem illam quam hominibus conſtitui non expectat, ſed ſeipſum ſine vlla ſpe miſericordiæ diſcindit. Vnde & in perditionem cadit, quoniam hoc occidit cum quo pœnitere debuit. Nam qui illud ab homine ſeparat quod in homine poſui, magno reatui ſe ſubdit, quemadmodum in Euangelio filius meus oſtendit dicens: *Audiſtis quia dictum eſt antiquis non occides? Qui autem occiderit, reus erit iudicio.*

61 Quid eſt hoc? Vos qui pedem veſtrum ſuper fundamentum petræ ponere vultis, notate quoniam per ſonum illum qui de radice rationalitatis exit, percepiſtis; quia in verbis ſcripturæ quæ ſenſum illum habet quem digitus Dei dedit demonſtratum eſt ijs qui vos in anti-

antiquitate præceſſerunt, ne diuiderent in homine quod diuina diſpoſitione in illo coniunctum eſt. Quid hoc? Quia qui Adæ lignum ſcientiæ boni & mali interdixit dicens, in quocunque die comederis ex eo morte morieris, hic etiam per Moſen generi eius locutus eſt, non occides, nec diſſipabis quod ad imaginem Dei factum eſt. Sed ſicut Adam præceptum tranſgreſſus vita ſalutis ſemetipſum & genus ſuum priuauit, ita etiam homo qui facturam Dei in homine deſtruit, fideles generationes ſalutarium operum ab anima & à corpore ſuo abſcindit. Ex hoc etiam reum iudicialis ſententiæ ſe faciens, in exilium miſeriæ vadit. Quapropter ille qui tam crudelem ſeparationem in homine fecerit, in multas calamitates ſe mittit, videlicet hoc ſeparans quod meum eſt: quia corpus & animam ſimul in homine coniunxi. Et quis eſt ille qui hæc audeat ſeparare? Et cum ille in multa grauedine peccati ſit qui alium occidit, quid tunc iſte erit qui ſeipſum in mortem tradit? & hoc in puluerem mittit cum quo debuit crimina ſua diluere. Nam qui ſeipſum occiderit perditũ Angelum imitatur, qui primus iniquitatem inueniens ſeipſum in perditionem tradidit & ſeipſum in morte occidit. Quomodo? Quoniam Deo inuidit, qui nec ortum habuit, nec finem accipiet, & qui omnia regit quæ in cœlo & in terra ſunt. Et ſicut ſuperbus ille diabolus noluit aſpicere in me cum ſeipſum in perditionem deiecit, ſic nec is homo me ſcire dignatur qui ſeipſum violenter diſcindit: vnde & in mortem cadit, ſicut & ille cum ſemetipſum in perditionem præcipitauit. Nam antequam corrueret, iniquitatem ſuam ſuper pennas ventorum eleuare voluit, & quaſi volatile quod in aëre volat, ſic in cœleſtibus volare tentauit. Vnde & in hac præſumptione, ſemetipſũ à beatitudine in infœlicitatem deiecit. Sed ego de terra formaui hominem vt ab inferioribus ad ſuperiora cõſcenderet, & vt incipiẽdo & perficiẽdo bona opera ſurſũ præclaras virtutes ad ardua ædificaret. Quapropter & homo qui & corpus & animã habet, cũ bona operari poteſt & cũ pœnitere valet, ſemetipſum nõ occidat: ne poſtea locum illum recipiat, vbi nec opus nec pœnitentiam habere poteſt: ſicut & diabolus qui dum ſemetipſum occideret, in tartara deiectus eſt. Sed qui vigilantibus oculis videt & attentis auribus audit hic myſticis verbis meis oſculum amplexionis præbeat quæ de me viuente emanant.

VISIO SEXTA.

De Euchariſtia.

ET Poſt hæc vidi cũ filius Dei in cruce pependit quod prædicta muliebris imago veluti lucidus ſplendor ex antiquo conſilio propere progrediens per diuinam potentiã ad ipſum adducta eſt, & ſanguine qui de latere eius fluxit ſe ſurſum eleuante perfuſa, ipſi per voluntatem ſuperni patris fœlici deſponſatione aſſociata eſt, atq; carne & ſanguine eius nobiliter dotata. Et audiui vocem de cœlo illi dicentẽ: Hæc fili ſit tibi ſponſa in reſtaurationem populi mei, cui ipſa mater ſit, animas per ſaluationem ſpiritus & aquæ regenerans. Et cum eadem imago iam hoc modo in viribus ſuis proficeret, vidi quaſi quoddam altare ad quod ipſa frequenter accedens dotem ſuam deuote reuiſebat, eam ſuperno Patri & Angelis eius humiliter oſtendens. Vnde etiam cum ſacerdos ſacris veſtibus indutus ad celebranda diuina ſacramenta ad altare illud accederet, vidi quod ſubito magna ſerenitas lucis cum obſequio Angelorum de cœlo veniens, totum altare illud circunfulſit, & ibi tamdiu permanſit quouſq; cõpleto ſacramẽto ſacerdos ab altari ſecederet. Sed & ibi Euangelio pacis recitato, & oblatione quæ conſecranda erat altari ſuperpoſita cum ſacerdos laudem omnipotentis Dei quæ eſt, Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus Sabaoth decantaret, & ſic myſteria ineffabilium ſacramentorum inchoaret, repente ignea coruſcatio inæſtimabilis claritatis aperto cœlo ſuper eandem oblationẽ deſcendit, & eam totam ſua claritate ita perfudit, vt ſolaris lux rem illam illuſtrat quam radijs ſuis transfigit. Et dum eam hoc modo irradiaret, ſurſum illam ad ſecreta cœli inuiſibiliter ſuſtulit, & iterum eam deorſum ſuper ipſum altare remiſit: velut cum homo anhelitũ ſuum introrſum trahit, & iterum eum extrorſum emittit, ita verã carnẽ & verum ſanguinem effectam quamuis in conſpectu hominũ velut panis & velut vinum appareret. Cumq; hæc aſpicerẽ, ſtatim etiã ſigna natiuitatis, paſſionis, & ſepulturæ, necnon reſurrectionis & aſcenſionis Saluatoris noſtri vnigeniti Dei velut in ſpeculo apparuerũt, quomodo etiam cum filius Dei in ſæculo eſſet in ipſo patrata ſunt. Sed dum ſacerdos canticum innocentis agni quod eſt Agnus Dei qui tollis peccata mundi decantaret, & ad percipiendum ſanctã communionem ſe exhiberet prædicta ignea coruſcatio ad cœleſtia ſe recepit, & ita clauſo cœlo audiui vocẽ ex eo dicentẽ: Manducate & bibite corpus & ſanguinem filij mei ad abolendam præuaricationem Euæ, vt in rectam hæreditatẽ reſtauremini. Et dum etiã cæteri hominũ ad percipiendũ ipſum ſacramentum ad ſacerdotem accederẽt, quinq; modos in eis cõſyderabã. Nã alij in corpore lucidi & in anima ignei erãt; alij aũt in corpore pallidi & in anima tenebroſi videbãtur. Quidã vero in corpore hirſuti & in anima multa imũditia humanæ pollutionis perfuſi ſordebãt. Quidã autẽ in corpore acutiſſimis ſpinis ſepti erãt & in anima leproſi apparebãt. Alij vero in corpore ſanguinei, & in anima velut putridum cadauer fœtidi videbãtur. Sed ex his omnibus dum quidam eadem ſacramenta perciperent, alij velut igneo ſplendore perfũdebãtur, alij vero velut obſcura nube obtenebrabãtur. Poſt cõpletionem autem ſacramentorum dum ſacerdos ab altari recederet prædicta ſerenitas quæ de cœlo veniens totum illud altare (vt dictum eſt) circumfulſerat, ſurſum ad ſuperna ſecreta ſubtracta eſt. Et iterum audiui vocem de ſupernis cœlorum dicentem mihi: Chriſto Ieſu vero filio Dei in ligno paſſionis ſuæ pendente. Eccleſia in ſecreto ſupernorum myſteriorum ipſi aſſociata, pur-

purpureo ſanguine eius dotata eſt. Sicut & ipſa demonſtrat, cum frequenter ad altare accedens dotem ſuam repoſcit: & quanta deuotione filij eius ad diuina myſteria accedentes ea percipiant, attentiſſime conſiderat.

2 Quapropter vides cum idem filius Dei in cruce pependit, quod prædicta muliebris imago velut lucidus ſplendor ex antiquo conſilio propere progrediens per diuinam potentiam ad ipſum adducta eſt, quia eodem innocente agno in aram crucis pro ſalute hominum eleuato, Eccleſia in puritate candoris fidei & cæterarum virtutum ex diuino ſecreto repente per profundiſſimũ myſterium apparens in cœlo, per ſummam maieſtatem eidem vnigenito Dei adiuncta eſt. Quid eſt hoc? Quia cũ de vulnerato latere filij mei cruor exiuit, mox ſaluatio animarum exorta eſt. Quoniam gloria illa de qua diabolus cum ſequacibus ſuis expulſus eſt, homini data eſt, cum vnigenitus meus mortem in cruce temporaliter ſubiens, inferno ſpoliato fideles animas ad cœleſtia duxit: ita etiam quod in diſcipulis ſuis, & in iis qui eos ſyncere ſubſecuti ſunt, fides iam augmentari & corroborari cœpit, vt hæredes cœleſtis regni fierent. Vnde ſanguine qui de latere eius fluxit ſe ſurſum eleuante, illa imago perfuſa, ipſi per voluntatem ſuperni patris fœlici deſponſatione aſſociata eſt, quoniam fortitudine paſſionis filij Dei ardenter inundante & ad altitudinem cœleſtium myſteriorum ſe mirabiliter tollente, quemadmodum odor bonorum aromatum ſe in ſublime diffundit, ex ea in candidis hæredibus æterni regni Eccleſia roborata eidem vnigenito Dei per ordinationem ſuperni patris fideliter coniuncta eſt. Quomodo? Vt ſponſa ſponſo ſuo in ſubiectionis & obedientiæ obſequio ſubiecta fertilitatis donum cum fœderis amore ab eo in procreatione filiorum accipiens, vt eos ad hæreditatem ſuam adducat: ita etiam Eccleſia filio Dei in humilitatis & charitatis officio coniuncta, regenerationem ſpiritus & aquæ cum ſaluatione animarum ab eo ad reſtaurationem vitę ſuſcipiens eas ad ſuperna tranſmittit. Vnde etiam carne & ſanguine eius nobiliter dotata eſt: quia ipſe vnigenitus Dei corpus & ſanguinem ſuum in pręcellentiſſima gloria fidelibus ſuis qui & Eccleſia & filij Eccleſię ſunt, ita contulit vt vitam in ſuperna ciuitate per ipſum poſſideant.

3 Quomodo? Quia ipſe carnem & ſanguinem ſuum in ſanctificationem credentium dedit, vt etiam cœleſtis pater ipſum pro redemptione populorum ad paſſionem tradidit: ita ſerpentem antiquum in humilitate & iuſtitia per eum deuincens, nec illum poteſtate & fortitudine ſua ſuperare volens; quoniam Deus iuſtus nolens iniquitatem, quemadmodum Pſalmiſta loquitur, dicens: *Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit: & in cathedra peſtilentiæ non ſedit.*

4 Quid hoc? Quoniam Deus eſt author omnium beatitudinum & fęlicitatum creaturarum ſuarum, in ipſis creaturis ſuis multa & diuerſa ſigna oſtendens. Sicut etiam incarnatio filij eius ſuauiſſimum guſtum in multa dulcedine ſtillabat, cum cœleſtes virtutes, plurimas ædificationes in ipſo ædificarent, per quas homo ad ſupernum regnum rediret, quod nulla vmbra mortis obſcuratum eſt. Et ita etiam ipſo ſuperno patre validiſſimæ vires omnium virtutum eſſe manifeſtatę ſunt. Quoniam per vnigenitum ſuum mortem viriliter occidit, & infernum fregit: atque in nouiſſimo die orbem terrarum in aliam & meliorem nouitatem conuertit. Vnde etiam per diffuſionem cordis ſui non abiit in vacillantia itinera malignorum ſpirituum, qui veritatem reliquerunt & mendacium arripuerunt. Quomodo? Quia veritatem per mendacium diuidere voluerunt. Quomodo? Antiquum dierum qui ante tempus dierum & horarum erat, opprimere volebant, & antiquum ſerpentem qui ante tempus temporum non fuit, illi conſortem facere inhiabant. Sed hoc eſſe non potuit nec debuit, quoniam vnus Deus eſt. Quapropter & diabolus mendax eſt. Nam à Deo receſſit vitam deſerens & mortem inueniens. Et ita etiam Deus in via illa qua peccatores greſſum figunt, non ſtetit; quia viam Adæ abiiciens peccatum illius nõ amauit, ſed illum à diabolo ſeductum de paradiſo proiecit. Nec etiam in poteſtate vllius iniquitatis regnauit, quemadmodũ omne genus humanum in mortem implicatur in vmbra mortis ſedens cum genus humanum veritatem ſuperbe deſerit. Quid hoc? Nam Deus nec diabolicę pręſumptioni nec humanæ negligentiæ ita poteſtate ſua reſtitit, vt eas per fortitudinem ſuam deiiceret. Quomodo? Velut ſi duo pugnatores eſſent, & alter alterum fortioribus viribus pręcelleret, certe fortior ille maiores pugnas in ſua poſſibilitate illi infirmiori demonſtraret, vt confuſum illum ſibi ſubiiceret, nec in aliquo illi cedere vellet. Sed ita Deus non fecit, quia operi iniquitatis per ſummam bonitatem reſtitit, videlicet filium ſuum mittens in mundum, qui in corpore ſuo cum maxima humilitate perditam ouem ſuam ad cœlos reduxit. Quomodo? Quoniam ſanguis qui de corpore eius exiuit, mox vt apertis vulneribus emanauit in cœleſtibus ſecretis apparens, vt ſaluatio animarum emitteretur petiuit. Quomodo? Quia omnis creatura in filio Dei oſtendit, quod per paſſionem & mortem eius perditio hominis ad vitam reſtaurata eſt. Quomodo? Quoniã vnigenitus Dei vita exiſtens, ſemetipſum pro redemptione humani generis ad paſſionem in ara crucis obtulit. Vbi etiam vt veraci auditione vocem de ſupernis ſecretis reſonantem percepiſti, ſponſam ſibi Eccleſiam vt ad reſtitutionem ſalutis credentium populorum mater exiſteret, elegit. Videlicet vt ſine macula ſpirituali regeneratione ad cœleſtia eos tranſmitteret.

5 Sed præfata imagine iam hoc modo in viribus ſuis proficiente, vides quaſi quoddam altare, ad quod ipſa frequenter accedit, & ibi dotem ſuam deuote reuiſens eam ſuperno Patri & Angelis eius humiliter oſtendit, quia Eccleſia vt dictum eſt in beatis & fortiſſimis virtutibus augmentum capiente, mox velut tibi manifeſta demonſtratione oſtenditur, Spiritu ſancto inſpirante ſanctificatio myſticorum altarium in profunditate fidelium ſuſpiriorum exorta eſt. Vbi eadem Eccleſia continua intentione veſtigia exemplorum ſuorum ponens,

Cur imago accedit altare.

ponens, dotem ſuam videlicet corpus & ſanguinem filij Dei profundiſſima deuotione conſiderando, creatori omnium in conſpectu viuentium & ardentium luminum ſcilicet ſupernorum ciuium, in ſubiectione humillimæ obedientiæ offert. Quid hoc? Quoniam vt caro vnigeniti mei in incontaminato vtero Mariæ virginis orta eſt, & poſtea pro ſalute hominum tradita, ita etiam & nunc caro eius frequenter in incorrupta integritate Eccleſiæ augmentata, ad ſanctificationẽ fidelium datur. Quia ſicut faber aurum ſuum per ignem modo liqueſaciens vnit, & modo vnitum diuidit, ita etiam & ego pater carnem, & ſanguinem filij mei, per ſanctificationem Spiritus ſancti, in oblatione nunc glorifico, & nunc glorificatũ fidelibus hominibus ad ſalutẽ ipſorũ diſtribuo.

6 Vnde etiam cum ſacerdos ſacris veſtibus indutus ad celebranda diuina ſacramenta ad altare accedit, vides quod ſubito magna ſerenitas lucis cum obſequio Angelorum de cœlo veniens, totum altare illud circumfulget, quoniam procuratore animarum ſacrata cinctione circumamicto, & ad immolationem innocentis agni viuificam menſam adeunte, repente magna claritas ſupernæ hæreditatis denſitatem tenebrarum pellentis cum immiſſione ſupernorum ſpirituum de ſecreto cœlorum effulgens vbique illam compoſitionem ſanctificationis irradiat. Quia ibi refectio animarum ad ſalutem credentium exercetur. Quomodo? Quia cum Eccleſia per vocem ſacerdotis repoſcit dotem ſuam, quæ corpus & effuſio ſanguinis filij mei eſt, vt ipſa in ſaluatione animarum beato partui apta ſit: quia etiam in effuſione huius precioſi ſanguinis in magna multitudine populorum augmentum accepit, tunc ego qui indeficiens lumen ſum, locum ſanctificationis illius ad honorem corporis & ſanguinis eiuſdẽ vnigeniti mei, in ſanctitate mea irradio.

Quid ſerenitas lucis cum obſequio Angelorum.

7 Nam cum ſacerdos ſuper ſanctificationem altaris me inuocare cœperit vt inſpiciam quod filius meus panem & vinum in cœna mortis ſuæ mihi obtulit cum de mundo tranſiturus eſſet, tunc video quod ipſe filius meus in hora paſſionis ſuæ hoc mihi oſtendit, cum in ligno crucis moriturus eſſet, illud deſignans vt eandem paſſionem ſuam in conſpectu meo ſemper haberem, nec illam ab acutiſſima viſione mea delerẽ quoties fœlix oblatio ſacroſancti ſacrificij per ſacerdotale officium mihi offerretur. Quoniam & ipſe in effuſione ſanguinis ſui panem & calicem mihi obtulit, mortem deijciẽs, & hominem erigens.

8 Sed & quia dignitas ingredientis & egredientis clauſuram virginalis pudicitiæ, non fuit humanæ naturæ, ſed diuinæ potentiæ, ideo & hoc eſſe poteſt, quod caro ipſius vnigeniti mei de pane frumenti, & ſanguis eius de vino vuæ cum aqua in ſanctificatione fieretur: quemadmodum per fidelem ſeruum meum Ioelem Prophetam oſtendi dicens: *Et implebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locuſta & bruchus, & rubigo & eruca. Fortitudo mea magna quam miſi in vos. Et comedetis veſcentes & ſaturabimini, & laudabitis nomen Dei veſtri qui fecit vobiſcum mirabilia: & non confundetur populus meus in ſempiternum.*

9 Quid eſt hoc? Per mirabilem diſpoſitionem Dei implebuntur omni bono areæ fidei credentis Eccleſiæ. Quoniam fructum frumenti trado in carnem filij mei: ita quod etiam in vera ſaluatione qua fideles mei ad patriam reuocabuntur, abundabunt contritiones illæ in quibus ipſi concupiſcentias carnis ſuæ propter nomen meum conterunt. Vbi & eis liquorem vuæ duco in ſanguinem eiuſdem vnigeniti mei, dans eis etiam oleum miſericordiæ. Quomodo? Quoniam per alium modum ſcilicet in ſalute veſtra reſtituam vobis circuitus vanitatum illarum, quos per infidelitatem ignorantiæ comedit locuſta obliuionis, videlicet vbi primum in filijs Adæ nequitiæ exortæ ſunt. Ita quod ipſi fructuoſitatem iuſtitię meæ hoc modo in obliuione habebant, vt homo eſcam neceſſitatis ſuæ obliuiſcitur poſtquam in ſtomachum ſuum illam transfuderit, in impietate ſua ita iuſtitiam meam diſcerpentes, vt & locuſta fructus corrodit. Quomodo? Quia vbi locuſta negligentiæ per deſidiam mentis vtilitatem bonorum fructuum aufert, ibi & bruchus fœditatis in fęce immundiciæ ſe inuoluit. Quoniam huiuſmodi homines ſe inuoluentes ſorde infidelitatis idolorum & aliorum ſimilium ſchiſmatum, & in diabolicis ſciſcitationibus atque in magicis artibus, & in inſpectione creaturarum creatoris, in fortuitis caſibus humanarum rerum atq; in viliſſima fœditate homicidiorum & fornicationum, ita ſe in his paſcunt quemadmodum bruchus luto nutritur. Quomodo? Quoniam vbi bruchus turpitudinis fœtorem ſordiũ diligit, ibi etiam rubigo amaritudinis metalla fidelis ſplendoris conſumit. Quia illi homines iuſtitiæ Dei contrarij exiſtentes ita eam offuſcare laborant, vt & rubigo decorẽ metallorum auferre ſolet. Quomodo? Quia vbi rubigo mordacitatis fulgorem bonorum actuum inficit, ibi etiam eruca nociuæ actionis virentes herbas multæ vtilitatis deprauat. Quoniam tales homines clariſſimas virtutes veluti eſt ſimplicitas, caſtitas, ac fortis conſtantia, quas Spiritus ſanctus in omni viriditate beatitudinis irradiat, per malitiam nequitiæ ſuæ de ſe abiicientes, ita illas delere conantur, quemadmodum & eruca vtilitatem herbarum imminuit. Et in his omnibus declaratur maxima fortitudo mea quæ magnitudine virtutis ſuæ diabolicas aduerſitates ſuperauit, cum eam ad ſalutem veſtram miſi in vos. Quomodo? Ego pater miſi filium meum in mundum de virgine corporaliter natum, vt per eum de perditione mortis vos redimerem. Ita vt ego in vobis, & vos in me habitaretis, cum etiam filius meus ad paſſionem vadens carnem ſuam vobis ad manducandum, & ſanguinem ſuum vobis ad bibendum tradidit. Vnde ſacramentum hoc ad ſalutem veſtram deuote comedetis, per illud vos fœliciter paſcentes, ac propterea per oleum miſericordiæ meæ de fame perditionis animæ ſaturabimini. Quoniam etiam filius meus medicinam vulnerum veſtrorum in pœnitentia attulit, & quia etiam ſponſa filij mei omni iuſtitia & veritate exornata eſt, idcirco nomen meum (qui in vera trinitate Deus vnus exiſtens vos guberno

oſten-

Digitized by Google

oſtendens in vobis mirabilia mea, vos ſcilicet immobiliter de diabolica poteſtate eripiens) fideliter laudabitis. Et ideo per confuſionem mortis non confundetur populus meus in futura æternitate, quem tam mirabiliter de faucibus inferorum volui educere.

Quid ſerenitas permanens.

10 Et vides quod prædicta ſerenitas in altari tam diu permanet quouſq; completo ſacramento ſacerdos ab altari ſecedat, quia illa ſerenitas ſcilicet æternæ viſionis in mirabilibus illis tam diu clariſſime oſtenditur vſq; dum peractis eiuſdem ſacroſancti officij myſterijs ille qui diſpenſator illorum ſacramentorum eſt, à ſanctificatione illa ſe recipiens ſecreta myſteria compleat. Quid hoc? Quoniam dignum eſt vt diuina maieſtas virtutem ſuam in eiſdem fœliciſſimis ſacramentis pleniſſime manifeſtet, & qui etiam dum homo manet in ijs quæ ad Deum pertinent, auxilium Dei illum non deſerit.

11 Sed & ibi Euãgelio pacis recitato, & oblatione quæ conſecranda eſt altari ſuperpoſita cũ ſacerdos laudẽ omnipotentis Dei quæ eſt, Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus Sabaoth decantat, & ſic myſteria ineffabilium ſacramentorũ inchoat, repente ignea coruſcatio inæſtimabilis claritatis aperto cœlo ſuper eandem oblationem deſcendit, quoniam virtute viuentis ſpirationis in oſculo regis prolata, & fructu claritatis vitæ qui in ſanctificatione candidandus eſt ędificationi parietis Dei impoſito, cum idẽ nuncius veritatis dulciſſimum ſonum in laude creatòris omniũ trina inuocatione vnctionis eiuſdẽ dominatoris exercituum emittit, & ſic abſconſa fulgoris auroræ ſcilicet incarnati fil j Dei ex virgine inchoat, imperuia ſerenitas incomprehenſibilis altitudinis aperto clariſſimo tabernaculo ſuper myſteria ſacroſancti ſacramenti ſe inclinat, & eam totam ſua claritate ita perfundit vt ſolaris lux rem illã illuſtrat, quam radijs ſuis tranſfigit, quia eundem rutilantem circulũ eiuſdem oblationis ſanctiſſimus calor in virtute patris ita perfundit, vt radians fulgor rem illam intrat ſuper quam ſe diffundendo jacit. Quid hoc? Sponſa filij mei, oblationem panis & vini ſuper altare meum deuotiſſimã intentione offert. Quomodo? Videlicet per manum ſacerdotis fideli recordatione monens me, vt in eadem oblatione carnem & ſanguinem filij mei ipſi tradam. Quomodo? Quia paſſiones eiuſdem vnigeniti mei in cœleſtibus ſecretis ſemper apparent, ideo & illa oblatio filio meo in ardente calore meo profundiſſima admiratione ita coadunatur, vt caro & ſanguis eius veraciſſimã certitudine efficiatur, vnde Eccleſia fœliciſſima vegetatione roboratur.

12 Nam dũ præfata claritas oblationem illã ita (vt dictum eſt) irradiat, ſurſum eã ad ſecreta cœli inuiſibiliter ſuſtollit, quia eadem ignea coruſcatio dũ ipſum ſacramentum ſua illuſtratione perfundit, ſurſum illud ad illa occulta quæ mortalis oculus videre non valet inuiſibili virtute trahit. Et iterum illud deorſum ſuper idem altare remittit: quoniam ipſum condeſcenſionis reſpectu ſuper menſam ſanctificationis ſuauiſſime depoſnit: veluti cũ homo anhelitum ſuum introrſum trahit & iterùm eum extrorſum emittit, dũ ipſe ſpiraculũ viuẽtis vegetationis quo viuit per mirabilẽ diſpoſitionem Dei ſibi introrſum mittit & rurſum vt viuere poſſit extra ſe deducit. Ita eã oblatior ẽ verã carnẽ & verum ſanguinem effectam, quamuis in conſpectu hominum velut panis & vinum appareat, quia vt Deus verax eſt ſine illuſione, ita etiam & illa altitudo ſacramenti firma altitudo eſt, quã nullus deijcere poteſt, vera caro & ſanguis exiſtẽs abſq; deceptione. Quoniã vt anima veraciter viget in carne & ſanguine dũ homo viuit in corpore, ita eſt etiam hoc myſterium in pane & vino vbi colitur veraci celebratione. Sic etiã apparẽ hominibus, quia vt cæcus oculus hominis Deum perfecte videre non poteſt, ita etiã homo myſteria iſta corporaliter intueri nõ valet. Quoniã vt homo corpus hominis & nõ ſpiritũ eius videt, ſic etiã homo panis & vini ſpeciẽ & non hæc ſacramẽta perſpicere poteſt. Quid hoc? Claritas quæ ſuper corpus filij Dei in ſepulchro ſepultũ apparuit ipſum à ſopore mortis reſuſcitans, hęc etiã in altari ſuper ſacramentũ corporis & ſanguinis eiuſdem vnigeniti mei reſplendet Illud ita in conſpectu hominum tegens, quod ſanctitatem eius videre non poſſunt, niſi in ſpecie panis & vini ſecundum quod illa oblatio altari ſuperpoſita eſt: ſicut etiam humanitate filij Dei diuinitas quæ in ipſo erat ita hominibus obtecta fuit, quod eum non niſi vt hominem videre potuerunt cum ipſis vt hominem, ſed tamẽ ſine peccato conuerſantem. Quid hoc? Ego qui omnia creaui, cum ab Eccleſia per ſacerdotalem manum prædicta oblatio mihi offertur, eam benigne ſuſcipio. Quoniam vt diuinitas mirabilia ſua in vtero virginis oſtendit, etiam in hac oblatione ſecreta ſua demonſtrat. Quomodo? Quia caro & ſanguis filij Dei manifeſtatur.

13 Quomodo? Quoniã dũ oblatio illa ſurſum inuiſibiliter velut in puncto per virtutẽ Dei trahitur, & iterũ remittitur, ita in calore diuinæ maieſtatis fouetur, quod caro & ſanguis vnigeniti Dei efficitur. Idẽ myſteriũ hominib. carnali ſenſu nõ cernẽtibus quaſi aliquis pretioliſſimũ vnguentũ ſimplici pani inuoluerit, & ſaphyrum vino imponet, & ego illud in tam dulcem ſaporẽ conuertere vt in ore tuo ô homo nec panem illum cũ vnguẽto nec vinũ illud cũ ſaphyro diſcernere poſſes, ſed tantum ſuauem ſaporem ſentires, quoniam & filius meus ſuauis & lenis eſt. Quid hoc? In vnguẽto hoc intelligitur filius meus ex virgine natus, qui precioſiſſimo vnguento vnctus eſt. Quomodo? Quia ſãcta humanitate indutus eſt, quæ tam precioſum vnguentũ eſt, quod ſuauitate ſua mortifera vulnera hominũ ita perfundit, vt vltra in perditione Adæ, nec putreſcant, nec fœteant cum ſe ad illum conuertunt. In ſaphyro autẽ iſto diuinitas notatur, quæ in eodem filio meo eſt, qui lapis angularis exiſtens mitis & humilis eſt: quoniam de radice humanæ carnis qui de viro & muliere eſt non radicauit, ſed in calore meo mirabiliter ex ſuauiſſima virgine incarnatus eſt. Vnde etiam caro & ſanguis eius dulcis & ſuauis ad ſumendum credendus eſt.

14 Sed tu ô homo hoc ſpirituale donũ ita viſibiliter

liter ſumere non potes velut viſibilem carnem comedas, & velut viſibilẽ ſanguinem bibas quoniã putredo limi es: ſed vt viuens ſpiritus tuus in te inuiſibilis eſt, ita etiam hoc viuens ſacramentum in oblatione iſta inuiſibile exiſtens, à te inuiſibiliter ſuſcipiendũ eſt. Quia quemadmodum corpus filij mei in vtero virginis ſurrexit, ſic etiã & nunc caro eiuſdẽ vnigeniti mei in ſãctificatione altaris aſcendit. Quid hoc? Nam ſpiritus hominis qui inuiſibilis exiſtit, ſacramentũ hoc quod in obligatione hac inuiſibile eſt, inuiſibiliter ſuſcipit, corpore hominis quod viſibile eſt oblationem iſtam quæ in ſacramento viſibilis exiſtit viſibiliter accipiẽte, ita tamen vnum ſacramentum exiſtẽtibus, ſicut Deus & homo vnus Chriſtus eſt, & vt anima rationalis & caro mortalis in homine vnus homo exiſtit, quoniã homo qui rectа fide me inſpicit cũ ſacramẽtũ iſtud accipit, ad ſãctificationẽ ſui illud fideliter ſuſcipit. Quid hoc? Filius meus mirabiliter natus eſt, ex integerrima virgine, cuius caro in delectatione libidinis nunquam efferbuit ſemper intacta manens, quia vas ipſius virginis mundiſſimum fuit, in quo ipſum vnigenitum meum incarnari volui. Vnde etiam non permiſi vt vas ipſum ipſius ſuauiſſimæ virginis in calore ardoris diffluerет, quoniam in eo filius meus humanum corpus mirabiliter ſuſcepit.

15 Sed quod ipſa beatiſſima virgo per Angelicum ſermonem in eodem ſecreto veram allocutionem audiuit & exinde credula effecta ſuſpiria mentis ſuæ ſurſum tenuit cum diceret: *Ecce ancilla Domini fiat mihi ſecundum verbum tuum*, mox vnigenitum Dei Spiritu ſancto ſuperueniẽte concipiens, deſignat quod omnipotens Deus per verba ſacerdotis in officio ſacerdotali inuocãdus eſt. Ita quod ſacerdos fideliter in Deũ credens, & cum deuotione cordis ſui puram oblationem ipſi offerens, verba ſalutis in obſequio humilitatis dabit, vbi & ſuperna maieſtas eandẽ oblationem ſuſcipiens in carnẽ & ſanguinẽ pij redẽptoris, mirabili virtute transfundit. Quomodo? Quia vt filius meus mirabiliter prius humanitatem in virgine ſuſcepit, ita etiam & nunc oblatio hæc mirabiliter caro & ſanguis eius in altari efficitur. Vnde & hoc ſacramẽtũ totũ & integrũ eſt, inuiſibile & viſibile exiſtens, vt etiã vnigenitus meus totus integer eſt ſecundũ diuinitatẽ inuiſibilis, & ſecũdum humanitatem viſibilis in ſæculo manens.

16 Nam vt pullus auium de ouo egreditur, & vt volatilis vermiculus de exiguo grano oritur, quo animali auolante illud remanet de quo ipſum ortum eſt, ita etiam in oblatione iſta veritas carnis & ſanguinis filij mei per fidem tenenda eſt, quamuis eadem oblatio in conſpectu hominum velut panis & vt vinum apparet.

17 Vnde etiam vt aſpicis ſigna natiuitatis, paſſionis & ſepulturæ, necnon reſurrectionis & aſcẽſionis ſaluatoris vnigeniti Dei velut in ſpeculo ibi apparent, quomodo etiam cum filius Dei in ſæculo eſſet in ipſo patrata ſunt, quoniam (vt vera manifeſtatione conſideres) myſteria naſcentis ex virgine & patientis in cruce, ac ſepulti in ſepulchro, nec non reſurgentis à mortuis, & aſcendentis ad cœlos, videlicet illius qui pro ſalute hominum ad terras venit puriſſima claritate in eiſdem ſacramentis fulgent, vt etiam cum idem vnigenitus Dei temporaliter in mundo cum eiſdem conuerſaretur per voluntatem patris pro redemptione humani generis ea in ſuo corpore paſſus eſt. Quid hoc? Quia ante oculos meos apparet quid filius meus propter amorem hominis in mundo paſſus ſit. Quoniam natiuitas, paſſio, & ſepultura, reſurrectio & aſcenſio vnigeniti mei, mortem humani generis occiderunt. Vnde & ea in cœleſtibus coram me fulgent, quia eorum non ſum oblitus, ſed vſque ad conſumationem ſæculi quaſi aurora ante me in multa claritate apparebunt. Quid hoc?

18 Quoniam in illa paſſione vſq; ad finem mundi omnes illos præuideo qui eam credituri ſunt & qui eam abiecturi, quia ipſa coram me ſemper fulgebit, quãdiu homo id dicere debet quod filius meus diſcipulos ſuos docuit, vt Deũ orarent, ſicut ſcriptum eſt: *Et dimitte nobis debita noſtra ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*. Quid hoc? Tu qui omnia in poteſtate tua habes, inſpice effuſionem illius ſanguinis qui pro humano genere effuſus eſt, & dimitte nobis qui filij transgreſſionis ſumus debita noſtra quæ tibi perſoluere debuimus, ſed propter incarnationem cordis noſtri non fecimus. Quid hoc? Quia quod in baptiſmo promiſimus non adimplemus, quoniam præcepta tua transgreſſi ſumus & innocentiam abiecimus, ſicut & Adam in paradiſo tibi non obediuit & veſtem innocentiæ corrupit. Sed tu qui pius es noli punire nos ſecundum nequitiam noſtram, ſed relaxa nobis transgreſſionem noſtram ſecundum pietatem tuam, ſicut & nos qui præuaricatores ſumus quamuis multam malitiam in nobis habeamus, tamẽ propter timorem & amorem ſaluatoris noſtri dimittimus ex corde noſtro debitoribus noſtris iniuriam illam, quã nobis intulerunt. Quomodo? Quoniam illos qui nos diligere deberent quia homines ſumus, in multis nos conturbantes & per hoc te non amantes ſed præcepta tua negligentes, non perſequimur ſecundum malitiã illam quam in nos exercuerunt, ſed iuſtum iudicium tuum inſpicientes non vindicamus nos in eis quantum poſſumus; ita & tu ô Deus nobis ſis propitius, quoniam iuſtus & bonus es. Tu ergo audi ô homo quia quamdiu tibi ſubueniendum eſt, & quamdiu tu alijs hominibus ſuccurrere potes, tamdiu paſſio filij mei corã me in miſericordia apparebit, & tamdiu etiam caro & ſanguis eius in altari conſecrabitur ad percipiendum, credulis hominibus ad ſaluationem & ad purgationẽ criminum eorum. Nam cum vnigenitus meus in mundo corporaliter eſſet, corpus eius in nutrimento carnis & ſanguinis ſui de frumẽto & vino ſuſtentatum eſt: vnde etiam & nũc in altari caro & ſanguis eius in oblationem frumenti & vini conſecratur, quatenus inde fideles homines in anima & corpore reficiantur. Quoniam idem filius meus hominem de perditione Adæ mirabiliter redemit, & nunc etiam homines de quotidiano malo in quo frequenter prolabuntur miſericorditer abſoluit. In conſecratione enim prædictæ oblationis apparet, quicquid filius meus

Digitized by Google

meus in carne ſua pro redemptione hominis corporaliter paſſus eſt: & hoc nolo abſcondere, quia electos eius ſurſum ad cœleſtia traho vt per ipſos corpus eius in prædictis membris perficiatur.

19 Quapropter & ego omnia ſacramenta hæc in oblatione iſta mirabiliter demonſtro, quoniam cum ea ſuper altare apparuerint, tunc etiam caro & ſanguis filij mei eadem oblatio fit, tamen in conſpectu hominum panis & vinum apparens: quia tam tenera eſt fragilitas hominis, quod crudam carnem & crudum ſanguinem percipere abhorreret. Nam mortalis homo diuinitatem non poteſt inſpicere quamdiu mortalis eſt. Vnde etiam myſterium hoc quod totum eſt diuinitatis, ipſi homini obſcuratum eſt, ita quod illud inuiſibiliter percipiet, quia & idem vnigenitus meus nunc immortalis exiſtens vltra non moritur. Quapropter & ego ô homo carnem & ſanguinem eius in oblatione panis & vini tibi trado, quatenus per illud quod viſibile eſt illud quod inuiſibile eſt, in vera fide percipias. Et idem ſacramentum in vera certitudine per diuinam potentiam ſuſcipis, ita tamen quod tibi viſibile non apparet: vt etiam in magna neceſſitate illud electis meis, cum per hoc in magna afflictione poſiti eſſent, aliquando demonſtratum eſt. Hæc autem omnia propter amorem, & propter vtilitatem hominis facio. Sed omnis creatura præceptis meis ſubiecta eſt, tu vero ô homo mihi ſemper rebellis exiſtis. Vnde cæcus & ſurdus es, ſed tamen mihi rebellare non potes. Nonne facio te non vidente quod mihi placitum eſt? Tu autem non vides oculis tuis nec audis auribus tuis in carne, quomodo animam hominis in corpus eius immittam, & quomodo illam de corpore eius auferam: ſed anima tua intelleget me, cum mortale corpus ſuum reliquerit. Sic etiam carnem filij mei trado tibi ad manducandum & ſanguinem eius ad bibendum, & hoc in poteſtate mea te ô homo non vidente efficio.

Cur ignea coruſcatio ad cœlos recipiatur

20 Quapropter vt vides dum idem ſacerdos canticum innocentis agni, quod eſt Agnus Dei qui tollis peccata mundi decantat, & ad percipiendum ſanctam communionem ſe exhibet, prædicta ignea coruſcatio ad cœleſtia ſe recipit, quia eodem miniſtro laudem illius qui in innocentia manſuetudinis ſuæ tulit piacula hominum denunciante, & interiora pectoris ſui cum exteriore deuotione ad eadem ſacramenta aperiente illa inuicta claritas quæ ibi virtutem ſuam oſtendit, ad ſuperna ſecreta ſe ſubtrahit & ita clauſo cœlo, id eſt ſe ſubtrahentibus eiſdem cœleſtibus myſterijs, audis vocem ex alto dicentem me credentes & fideles homines manducent & bibant cum vera deuotione carnem & ſanguinem ſaluatoris ſui, qui pro ipſis paſſus mortem temporalem ſubiit: ad abluendam contaminationem illam quam primi parentes præceptum Dei tranſgreſſi mundo intulerant, quatenus ipſi ab hac præuaricatione emundati, rectæ hæreditati quam in obedientia perdiderant, fide reſtaurentur. Nam ſicut vnigenitus Dei in cœna corpus & ſanguinem ſuum diſcipulis ſuis tradidit, ita etiam & nunc in altari carnem ſuam & ſanguinem ſuum dat fidelibus ſuis. Quemadmodum homo cum opus voluntatis ſuæ perfecerit, illud ad vtendum hominibus tribuit. Quia ipſe filius Dei præcepta patris ſui peragens, ſemetipſum pro ſalute hominum obtulit, & corpus & ſanguinem ſuum ad ſanctificationem eorum ad manducandum & ad bibendum dedit: vt etiam in Cantico Canticorum Sponſus amicis ſuis loquitur dicens: *Comedite amici mei, bibite & inebriamini chariſſimi.*

21 Quid hoc? Comedite in fide vos qui per ſanctum baptiſma ad amicitiam meam veniſtis, quoniam effuſus ſanguis filij mei lapſum Adæ vobis abſterſit, ruminantes veram medicinam in corpore vnigeniti mei vt iterata crimina veſtra cum frequenter iniuſtitiam in operibus veſtris operamini, vobis miſericorditer abſtergantur. Vnde etiam bibite in ſpe ex hac vite quæ vos de æterna pœna eduxit, ſumentes poculum ſalutis, videlicet vt firmiter & viriliter in illam gratiam credatis qua redempti eſtis. Quoniam & ſanguine illo perfundemini, qui pro vobis effuſus eſt. Et ita inebriamini in charitate qui mihi chariſſimi eſtis, abundantes in riuulis ſcripturarum: quatenus cum ſummo ſtudio à carnalibus deſideriis vos ſubſtrahatis, vt & ego præclaras virtutes valde mihi amabiles in vobis exſuſcitem, tradens etiam vobis corpus & ſanguinem vnigeniti mei ſicut & ipſe diſcipulis ſuis idem ſacramentum dedit, vt in Euangelio ſcriptum eſt: *Cœnantibus autem eis accipiens Ieſus panem benedixit ac fregit deditq́, diſcipulis ſuis & ait: Accipite & comedite hoc eſt corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit & dedit diſcipulis ſuis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Dico autem vobis. Non bibam amodo de hoc genimine vitis vſque in diem illum cum illud bibam vobiſcum nouum in regno patris mei.*

22 Quid hoc? Filio Dei vna cum diſcipulis ſuis conſummationem illam celebrante, qua ipſe tranſiturus erat de mundo, videlicet cum in terrenis cauſis diutius conuerſari non debuit vt prius fecerat, ſed in voluntate patris ad paſſionem crucis perdurans, ſumma deuotione accepit pro ſalute hominum panem in recordationem corporis ſui toto deſiderio patrem ſuum mouens, vt quomodo de eo exiuit & quomodo ad eum redire voluit ita etiam ipſe inſpiceret ſi poſſibile eſſet, vt à fragilitate carnis ſuę calix ille quem erat bibiturus tranſiret, quamuis hoc fieri nō deberet. Vnde & panem illum benedixit in recordatione ſudoris corporis ſui, cum præcepto patris ſe ſubdens ſcilicet in cruce mori volens in anguſtia eiuſdem paſſionis corpus & ſanguinem ſuum diſcipulis ſuis tradidit. Ita etiam ne & ipſi obliuiſcerentur, quod eis hoc exemplū dediſſet. Ac fregit eis: quia quāuis paſſio illa corpori ſuo dura eſſet, tamen patri ſuo obediens crudeliſſimā mortem in morte corporis ſui vicit, deſignans etiam quod in eum credentibus caro ſua & ſanguis in ſacramento oblationis eſſet tradenda. Deditque ad veram ſalutem eiſdem diſcipulis ſuis, ita vt & ipſi hæc in nomine eius facerent, ſicut & ipſe ea propter amorem eorum faciebat, mitiſſima voce dicens: Vos qui humiliter

me ſequi vultis, ardenti amore accipite hoc exemplum quod relinquo vobis, videlicet paſſionem meam & opera meá, quæ in præcepto patris mei compleui, quoniam ipſe miſit me docere & oſtendere regnum eius. Et comedite fideliter hoc quod vobis do, quia corpus meum eſt. Quid hoc? Comedite corpus meum; quoniam in ſpiritu & in carne veſtra debetis operá mea imitari, cum ea Spiritus ſanctus cordi veſtro inſpirat: velut homo eſcam glutit quâ in corpus ſuum mittit: quia vt me in operibus meis ſequi debetis, ita etiam & corpus meũ manducabitis vos, & omnes qui precepta mea ſeruare voluerint. Et deinde filius Dei accipiens in ſaluatione poculum ſalutis patri ſuo gratias egit, quoniam cũ de latere eius ſanguis effuſus eſt, hæc gratia credentibus data eſt, quæ tam fortis fuit, quod & antiquum ſerpentem ſuperauit, & perditũ hominẽ liberauit, & totam Eccleſiam fideliter corroborauit. Quomodo? Quia idem ſaluator pretioſiſſimum exemplum ſuum in ſuauitate amoris ſui tradidit fidelibus ſuis, dicens eis leni inſpiratione admonitionis: Bibite fiducialiter ex hoc ſalutari poculo vos omnes, qui me fideliter ſequi deſideratis; ita vt corpus veſtrum in anguſtia caſtigetis, & ſanguinem veſtrum in ſudore arceatis propter amorem meum ad roborandam Eccleſiam, volmetipſos abnegantes, ſicut & ego paſſioni me ſubieci, & ſanguinem meum pro redemptione veſtra fudi, teneritudinem carnis meæ in hoc non conſiderans ſed ſalutem veſtram faciens. Nam hic ſanguis qui vobis effuſus eſt, non eſt ſanguis ille qui in veteri teſtamento ſub vmbra ſpargebatur, ſed ſanguis meus noui teſtamenti, qui ad ſalutem populorum datus eſt. Quomodo? Ego qui ſum vnicus matris meæ, videlicet integerrimæ virginis filius, ſanguinem meum in cruce pro redemptione hominum fudi, qui me per fidem inſpiciunt. Et vt eum tunc pro liberatione humani generis dedi, ita eum etiam & nunc in altari pro hominibus trado, ſcilicet pro purgatione illorũ qui eum fideliter ſuſcipiunt. In cœna enim paſſionis meæ corpus & ſanguinem meum vobis ad manducãdum & ad bibendum dedi, quatenus & vos nunc in altari idẽ in memoriam meam faciatis. Vnde etiam in apertione veritatis dico vobis, qui me fideliter ſubſecuti eſtis, non bibam amodo hoc poculum anguſtiæ in grauedine illa, quam nunc de Iudæis patior vſque in diem illum cum de morte reſurgẽs morte proſtrata diem ſaluationis afferam, vbi idem poculũ redemptionis veſtræ bibam vobiſcum qui mei eſtis nouitatem exultationis vobis oſtendens: quia perditio veteris criminis abijcietur aperto vobis regno illo, quod pater meus diligentibus ſe præparauit. Quid hoc? Quoniam morte mea quam in cruce paſſus ſum ſaluationem animarum ſentietis, cum etiam poſt reſurrectionem meam in aſcenſione mea ſpiritum paraclitum accipientes, nouitatem veræ doctrinæ ſuſcipietis, ita & propter nomen meum multas tribulationes ſuſtinebitis, quas & ego vobiſcum ſuſtinebo: non quod amodo vllas miſerias corporaliter patiar vt prius cum in mundo corporaliter eſſem, paſſus ſum, ſed quia vos eas nomine meo ſuſtinetis vbi & ego illas vobiſcum ſuſtineo: quoniam vos in me eſtis, & ego in vobis. Et ita vt dictum eſt corpus & ſanguinem filij mei vos qui in me fideliter credidiſtis, ad abolitionem criminum veſtrorum percipietis, vt per hoc ſacramentum exhilarati virtutem ſupernæ confortationis adipiſcamini, ſicut & Dauid ſeruus meus in voluntate ardoris mei clamat dicens: *De fructu operum tuorum ſatiabitur terra: producens fœnum iumentis, & herbam ſeruituti hominum. Vt educas panem de terra, & vinum lætificet cor hominis. Vt exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmet.*

23 Quid hoc? O Deus cuius magnificentia ſuper omnes eſt, de fide illa qua tu in veritate cognoſceris (ita quod ipſa, fructus virtutum in ſapientia tua eſt) ſatiabitur homo videlicet qui fidei adhærens eſuriem infidelitatis in via iuſtitiæ abijcit, cum prius veritatem ignorans ieiunus à rectitudine defecerat. Sed nunc in ſaturitate bonorum operum producens contritionem animi ſui, illis qui in ſimplicitate ſunt, fragilitatem ſuam conſiderans exemplum humilitatis fideliter præbet, vbi etiam cum germine virtutum ſurgens in abundantia eiuſdem ſecuritatis viriditatem veræ rectitudinis ſeruituti illorum qui terrenis inhiant exhibet: quoniam ad vtilitatem ipſorum ijs actibus inſudat, qui obſequio munitionis & defenſionis ſuæ fideles animos ad ſuperna gaudia perducunt. Vt & illi qui militia fortitudinis & protectionis ſuæ hos quos tueri debent, fortiſſime defendunt. Et hæc in hominibus per voluntatẽ tuam ô Deus idcirco præcedunt, quatenus illis virtutibus adornatis mirabiliter ipſis educas corpus filij tui de fructu illo, quem terra in puritate viriditatis profert: ſicut etiam vnigenitus tuus ex vtero virginalis pudicitiæ corporaliter veniens, panem vitæ credentibus in ſemetipſo miſericorditer dedit. Sed & hoc miraculum ideo facies, vt etiam ſanguis eiuſdem vnigeniti tui qui ad ſaluationem animarum effunditur, lætificet interiorem vim hominum, id eſt animas eorum in remiſſionem peccatorum ipſorum. Quomodo? Quia vt prius filij tui corpus pro redemptione humani generis in cruce oblatum eſt, ita etiam & nunc caro & ſanguis eius ad ſalutem credentium in altari conſecrantur. Quapropter cum hoc in voluntate tua mirabiliter factum fuerit, tunc & illud erit vt ipſum ſacramẽtum exhilaret faciem, id eſt Eccleſiam oleo miſericordiæ perfuſam, quia cum gaudio fidei credentes miſericordiam amplectentes oculis domini pulchri apparent: quoniam cum ſalus mundi in cruce pendens hominem de laqueo diaboli miſericorditer liberauit, tunc etiam homines à vinculo peccatorum benigne abſoluit, vt & ipſi in lætitia ſimplicis cordis ſui fideliter in Deum credentes miſeriam patientibus cum ardore deuotionis ſubuenire non deſinant. Et in hoc amore fideles ardere debent, vt panis ille qui vitam ſe guſtantibus præbet, ſenſus ipſorum qui ſemper in inſtabilitate vacillant confirmet: ne intentio cordis eorum in malum declinet, ſed vt ad hoc quod vita eſt fortiter aſcendat.

24 Panis autem iſte caro filij mei eſt, quam nulla obſcuritas in peccatis obfuſcat, nec vlla macula in

ini-

Digitized by Google

iniquitatibus obnubilat: ita vt qui eam digne ſuſceperint, in anima & corpore cœleſti lumine perfundantur, & à maculis interioris ſordis ſuæ fideliter emundentur. Et ideo nulla dubitatio in iſta ſacratiſſima carne ſit, quoniam qui primum hominem nec de carne nec de oſſe formauit, huic poſſibile eſt ſacramentum iſtud hoc modo operari. Vnde ô virginalis ortus, tu ſurgis, creſcis, dilataris, ac magnum ramum in multis germinibus producis, per quem cœleſtis Hieruſalem ædificabitur, non ex virili ſemine ſed ex myſtico ſpiramine veniens. Nam in ortu tuo non es ligatus vlla maculoſitate criminum, ſed floruiſti in mirificatione virtutum, qui ex inarato agro talis flos ſurrexiſti qui nunquã vllo caſu mortalitatis marceſcet, ſed qui in plenitudine viriditatis ſuæ ſemper durabit. Quapropter & hoc ſacramentum corporis & ſanguinis tui tamdiu in officio veritatis in Eccleſia colendum eſt, quouſq; in fine mũdi nouiſſimus homo veniat, qui per idem myſterium veraciter ſaluandus eſt: quoniam illud de ſecreto Dei veniens ſalutẽ credentibus confert, vt idem Dauid teſtatur dicens: *Et mandauit nubibus deſuper, & ianuas cœli aperuit. Et pluit illis manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis. Panem Angelorum manducauit homo, cibaria miſit eis in abundantia.*

25 Quid hoc? Cœleſtis Pater per potentiã gloriæ ſuæ emolliuit mentes hominũ à ſuperna celſitudine, cum Patriarchis & Prophetis in ſecreto myſteriorum ſuorum hoc demõſtrauit per quod & filiũ ſuum in Spiritu ſancto veraciter prædixerũt, & cũ in legalibus præceptis per ſanguinẽ hircorũ & per alias oſtẽſiones hominibus mirabiliter deſignauerunt. Et hoc modo ſuauitatem & dulcedinẽ cordis ſui aperiens, in lenitate & in ardore charitatis miſit eis filium ſuum, vt per eum à fame infidelitatis ſuæ reficerentur, ita refectionem cœleſtium dans eis, cum qua plenum gaudium omnium fœlicitatum ac beatitudinum fideliter ſatiati adipiſcerẽtur. Ergo panem illum cuius dulcedine ſuperni Angeli non ſatis poſſunt ſatiari, Deum videlicet inſpicientes, ita ſuſcepit homo in humanitate filij Dei, cũ has refectiones beatitudinis ſummus pater miſit hominibus in abundantiam ſpiritualis gaudij. Ac ideo fidelis homo fideli auditione audiat: O vos fideles homines qui Eccleſiaſticum germen eſtis, audite & intelligite præſidium animæ veſtræ, vbi non eſtis filij diaboli ſed hæredes cœleſtis regni: & conſiderate, quomodo ego mitiſſimus ac benigniſſimus pater, magnis fœlicitatibus ſalutis veſtræ circũdedi vos. Ergo attendite bonitatem patris veſtri, quomodo per me ordinatum eſt, quod ſin ſalute veſtra eſt: quoniam quamuis vilis cinis ſitis, tamen ſalutem veſtram humanitas filij mei expoſcit. Quomodo? Filius meus natus eſt de incorrupta virgine, quæ ignara illius doloris fuit ſed quæ in virenti puritate integritatis ſuæ permanſit, vt gramen in gloria viriditatis ſuæ viget: ſuper quod res de cœlo cadit.

26 Et quia virgo illa incorrupta fuit de qua filius meus hoc modo carnem ſine peccato aſſumpſit, ideo & iuſtum eſt vt caro eius nunc de fructu illo fiat, qui ſine ſucco amaritudinis eſt. Quomodo? Granũ frumenti fortiſſimus & optimus fructus aliorũ fructuũ eſt, nec in culmo ſuo ſuccum aut medullam vt cæteræ arbores habens ſed in gramine ſuo in ſpicã ſurgẽs, ita ad fructum ſuũ tendit: nec per calorem nec per frigus amarũ ſuccum producit, ſed ſiccam farinã tribuit. Vt etiam caro filij mei ſicca fuit ſine omni fœditate humanæ pollutionis per quam humanũ genus in amplexibus libidinis viri ac mulieris ſurgit. Non ſic vnigenitus meus natus eſt: ſed in virenti integritate virginea exiuit, vt etiã granum in textũ granum frumenti gignit. Nã vt culmus frumenti ſine medulla vigẽs ſiccum granum in puritate ſpicæ profert, ita etiã beata virgo ſine virili fortitudine gignẽs, ſanctiſſimum filium ſuum in ſimplicitate innocẽtię edidit: qui de eadẽ matre ſua nullũ ſuccum peccati traxit, quoniã & ipſa eum ſine medulla viri cõcepit, vt etiã culmus ſuccum grano non tribuit quoniã illud nõ de medullato ſtipite viret, ſed de ſole & pluuia ac de blanda aura viget: ſicut & prædicta integerrima virgo, non de viro, ſed virtute altiſſimi obumbrata & infuſione Spiritus ſancti perfuſa in ſuauitate caſtitatis vnigenitum ſuum genuit. Quãuis autẽ illa virgo de voluntate viri ac mulieris orta eſſet, tamẽ eũdem filium ſuum non ita protulit, ſed cum de cœlo venientẽ, verum Deũ & hominẽ ſine voluntate viri in integritate ſua puriſſimum genuit. Quæ quoniã eum in virginitate ſua ſine ſorde puriſſimum peperit, ideo & nunc panis qui caro illius veraciter conſecratur, puriſſimus in integritate ſua exiſtens, à fidelibus in puritate cordis & ſine admixtione diuerſitatis ſuſcipi debet, vt filijs Iſraël præmonſtraui: quemadmodum in voluntate mea ſcriptum eſt: *Mementote diei huius in qua egreſſi eſtis de Aegypto & de domo ſeruitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco iſto, vt non comedatu fermentatum panem.*

27 Quid hoc? Vos qui imitatores filij mei eſſe vultis, eſtote reſpicientes de morte ad vitam, videlicet in memoria veſtra habentes ſaluationem diei illius qui filius meus eſt, qui mortem conculcauit & vitã dedit in quo in ſalute veſtra egreſſi eſtis miſerabile exilium perditionis, cum ſcilicet abieciſtis denſiſſimas tenebras infidelitatis, ita etiam vos eripientes de manſione diabolicæ ſeruitutis, cui in tranſgreſſione Adæ dati fuiſtis. Nunc ergo de terrenis actibus ad cæleſtia reſpicite, quoniam in diuina potentia de malis eduxi vos ego Dominus: qui cunctis tanta fortitudine prælum, quod virtuti meæ nullum obſtaculum contrarietatis obſiſtit quin omnia acutiſſime penetrem: ita per filium meum eripiens vos de loco iſto, in quo per infidelitatem veſtrã morti famulantes in bonis operibus non laboraſtis, ſed in peruerſitate veſtra iacentes turpiter in eo perſtitiſtis. Sed quia nunc in vnigenito meo ab oppreſſione iſta liberati eſtis, currite de virtute in virtutẽ: cauẽtes ne in conſcientiã veſtrã mittatis infidelitatẽ illã, quæ cor veſtrũ in ſua receptione non confortat, ſed potius ſua amaritudine grauat. Quid hoc? Nolite diabolicas artes ſectari, nec cætera figmenta quæ homines in humanis

etiam humanitatem ipſius oſtendit, quæ ſine commixtione virilis ſanguinis pura & munda exiſtit. Quoniam etiam vnigenitus meus fons aquæ viuæ exiſtens, homines in regeneratione ſpiritus & aquæ de veteri culpa Adæ emundauit, & eos ad cœleſtia tranſtulit, cum pro ſalute eorum in mundum venit, quemadmodum ſcriptum eſt: *Ego quaſi fluuius Dorix, & ſicut ductus aquæ exiui de paradiſo.*

31 Quid hoc? Deus hominem rationalitate firmans, ei plurima myſtica dedit, cum ſpiraculum vitæ in eum emittens, illum rationalitate ſublimauit. Qui dum ſeductus in mortem caderet, ego filius Dei qui ipſum liberare veni, fluens in decore omnium rigationum infixæ charitatis, & emanans in diffuſione veræ & indeficientis puritatis exiui de ſecreto ſupernæ amœnitatis: quatenus homo qui ex reatu ſuo perierat, miſericorditer de perditione eriperetur. Quomodo? Vt innoxius ſanguis innocentis innocentiæ, in anguſtia deſudantis paſſionis pro eo effunderetur. Quomodo? In tranſgreſſione Adæ cum ipſe de paradiſo expulſus eſt, ſanguis eius ob expulſionis anguſtiam quia reus erat, totus inundauit: & ſic in anguſtia illa liquefactus, cum ſudore aquæ perfuſus eſt. Et ita ſanguini hominis aqua per ſudorem admixta cognoſcitur. Vnde ô homo cum vnigenitus Dei in carne anguſtiari cœpit, videlicet quando pro humano genere pati voluit, ſanguis eius guttas ſudoris emiſit: ac deinde ipſo in cruce ſuſpenſo, de vulnere lateris eius aqua cum ſanguine emanauit. Et ideo in ſacramento illo vbi myſterium paſſionis eius celebrandum eſt, aqua vino immiſceri debet, quia & de vulnere lateris filij Dei aqua & ſanguis effluxit. Sed & in eodem ſacrificio vinum aquæ ſuperabundabit, quia & ſanguis tabem ſuperat, ſicut & lac ſuccum ſuum quod ſerum eſt excedit. Qui autem myſterium hoc celebrant id ita perficiant, quemadmodum eis monſtratum eſt: & vt etiam ibi homines exhortantur, vbi inſpiratione mea per ſapientiam audiunt vt ſcriptum eſt: *Venite comedite panem meum & bibite vinum quod miſcui vobis.*

32 Quid hoc? Vos qui ſtultitiam deponere vultis, venite de ignorantia illa qua Deum neſcitis, & de ſtupro illo per quod in exilium miſſi eſtis, & redite in candidam regionem veſtram, quæ per ſpeculum fidei in fonte viuentis aquæ vobis præmonſtrata eſt: & pia deuotione comedite panem meum, quem vir in agro non ſeminauit, & cui terra viriditatem non dedit, ſed qui de Deo exiuit, atque in eo permanet. Nam vt panis manducatur, & vt terra conculcatur, ſic & filius Dei panis viuus filios hominum præcellit: quia ipſe filius Dei in virtute diuinitatis ſuæ ſtabilis eſt, & filij hominum in debilitate carnis ſuæ labiles ſunt: filius enim Dei corporaliter manens in mundo, mollitiem liquoris peccati in carne ſua nō habuit: quoniam ſicut ignis panem (excoquens) arefacit, nec ei vllum mollem humorem dimittit, ita & ipſe vnigenitus Dei, de fortiſſimo igne Spiritus ſancti conceptus, & de caſtiſſima virgine natus, ſine vlla contagione peccati in corpore ſuo ſubſtitit. Et ita vt panis hominem reficit, ſic etiam & fideles homines per eundem filium Dei in fide nutriuntur: quia ipſe fortiſſimus fructus eſt, qui nunquam deficiet. Vnde & vos fideles hunc panem comedentes, bibite etiam pura intentione vinum hoc quod omni prorſus ſorde caret, & quod in hanc inanem vagationem non vadit, vbi corruptio immunditiam innocentiæ abſorbens eam in venenum conuertit.

33 Nam & ſecundum modum illum primus homo mundus fuit quando creatus eſt, quoniam in nulla diuerſitate erat, ſed mundus in carne & ſanguine ſuo fuit. Qui cum præuaricationem faceret, illuſus eſt; ita quod poſtea ſemper ſanguinē ſuum in fœtorem immunditiæ mœchiæ ſparſit. Quia ſicut idem homo honorem innocentiæ abiecerat, ita etiam & ſanguis ipſius ſanguineum colorem ſuum perdidit, in humana conceptione in liquorem pollutionis ſubuerſus. In quo etiam liquore ita ſine fornicatione eſt donec ſanguis apparet, & ita ſanguis ille formam aliam accipiens poſt ortum ſuum in debilitate iacet donec medulla eius plenitudinem fortitudinis ſuæ inueniat & donec ſenſus in ipſo per excitacionem occultæ ſuſcitationis exurgat. Et tunc ita munda caro & mundus ſanguis de veneno expiatus apparet, donec eum noxius calor percutit, qui percuſſione ſua noxiam ſpumam immunditiæ eiicit. Sed ab his omnibus filius Dei mundus extitit, mundam videlicet carnem & mundum ſanguinem habens: ita quod eum nunquam tactus vllius noxij caloris tetigit: ſed in ſanctificatione & honore virentiſſimæ caſtitatis manens, nulla contagione violari potuit. Qui tamen in anguſtia paſſionis poſitus, aquam in ſanguinem lateris ſui effudit: quia ſanguis ſine aqua in effuſione ſua non eſt, ſed ita temperatus exiſtit, vt ſanguis aquam confortet, & vt aqua ſanguinem deliniat.

34 Quapropter & vos qui Deum deuote colere vultis, ita quod veſtram ſalutem amatis, ſumite hoc poculum ſanctificationis, ita quod temperati vobis vt aſperitatem vltionis in lenitate remiſſionis non ſentiatis: quoniam & diuinitas & humanitas in ſuperno filio eſt, per cuius paſſionē de morte liberati, & per cuius corpus & ſanguinem vegetati, ſocietatem in æterna manſione habeatis. Sed ego qui ſum initium & finis, iterum dico tibi, ô homo, de nobili filio meo qui flos eſt roſarum & lilium conuallium natus de caſtiſſima virgine, quæ eum in integritate ſua genuit. Qui partus talis extit, quod per eum de iniquitate priorum parentum humani generis placatus ſum, qui me in tranſgreſſione ſua ad indignationem prouocauerunt. Vnde & eundem partum ſemper inſpicio, cum corpus & ſanguinem filij mei quotidie ſuper altare nomini meo conſecratum habeo. Ita quod per ipſum ſacramentum tu homo ſanctificaris, carnem eius manducans & eundem ſanguinem eius bibens. Nam cum ibi ſacerdos officium ſuum exercet ſicut illi conſtitutum eſt, ſacratiſſimis verbis me inuocans, tunc in eadem poteſtate tibi aſſum qua & ibi aderam, vbi vnigenitus meus ſine ſchiſmate vllius contagionis incarnatus eſt. Vnde & corpus eius puriſſimum & ſuauiſſimum in omni ſanctitate fuit, ita quod nunc carnem & ſangui-

Digitized by Google

nem ipſius fideliter ſuſcipientes, tanta dulcedine viuificentur, quod nullum deſpectum abiectionis patiantur: ſicut & in Cantico Canticorũ ſcriptum eſt: *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris & deoſculer, & iam me nemo deſpiciat.*

35 Quid hoc? Gemitus & deuotio in Eccleſia poſitorum certiſsima fide dicit: Quis eſt ille qui mihi miſerrimo homini in ærumnis poſito, mitiſſima oblatione det te ſponſum Eccleſiæ, cum te fratrem meum propter incarnationem tuam nomino, ſugentem miſericordiam & veritatem quæ ſunt nutrimenta illa quibus diuinitas homines nutrit, quæ mihi mater in creatione mea eſt, ſcilicet cum educatione vegetationis vitam mihi dans. Quid hoc? Quia & nutrimenta Eccleſiæ plena eſt gratia tua, cum ei plenam vbertatem in ſacramento corporis & ſanguinis tui tribuis, qui panis viuus & fons aquæ viuæ es. Et hoc ideo facis vt manifeſta certitudine inueniam te foris, cum ſcilicet ſciens te filium Dei in cœlis, videam te etiam hominem in terra, quem in diuinitate mortales oculi mei cernere non valent: ita vt etiam inueniam te in pane & vino diuini myſterij, quod ſacramentum ſine pondere deceptionis, & ſine ambiguitate fallaciæ eſt, ac deinde hoc modo deoſculer te, quoniam pro ſalute mea incarnatus es: & quia etiam me participem corporis & ſanguinis tui facis, quatenus per hoc quod in mundum propter me veniſti, & quod temetipſum mihi tradidiſti, iam nulla creatura deinceps me deſpiciat, cum ipſa voluntatem tuam tibi ſubiecta ſemper ſequatur, & cum ego præceptis tuis rebellis exiſtens tibi creberrime contrarius inueniar.

36 Nunc ergo vt vides ô homo cum ſacerdos his verbis quæ in Spiritu ſancto conſtituta ſunt, oblato ſacrificio ad altare me cœperit inuocare, amen tibi dico, quod in ardente calore meo ibi aſſum, & pleno deſiderio ipſum ſacramentum perficio. Quomodo? Quoniam in effectu eiuſdem myſterij ardentem charitatem ſuper eandem oblationem expando, videlicet ab initio verborum ſacerdotis me inuocantis, & hanc memoriam facientis, quod filius meus in anguſtia paſsionis ſuæ panem & vinum benedicens, in ſacramento corporis & ſanguinis ſui diſcipulis ſuis tradidit, vt & ipſi idem pro ſalute populi facerent. Vere dico vobis, quia nunquam inuocatio iſta ſuper huiuſmodi oblationem in recordatione vnigeniti mei erit quin myſterium corporis & ſanguinis ibi perficiatur: quod carnalis oculus quamdiu cinis eſt videre non poterit, niſi in fide illud humili deuotione perſpiciat. Quomodo? Cum ales ouum ſibi in nidum ſuum poni viderit, ardenter ſuper illud volat, & calore ſuo illud fouens pullum educit: ita quod teſta oui remanet, & quod pullus ille euolat. Quid hoc? Ego omnipotens cum oblatio panis & vini ſuper altare nomini meo dedicatum in memoria filij oblata fuerit, eam mirabiliter virtute & gloria mea illuſtrans, in corpus & ſanguinem vnigeniti mei transfundo. Quomodo? Ipſo miraculo quo filius meus carnem ex virgine ſuſcepit, etiam oblatio hæc in conſecratione iſta caro & ſanguis eius efficitur. Sed panis & vini ſpecies ibi exterioribus oculis viſibile cernitur, intus autem ſanctitas corporis & ſanguinis eiuſdem filij mei inuiſibiliter manet. Quomodo? Cum filius meus apud homines eſſet in mundo, apud me etiam erat in cœlo, & nunc apud me manens in cœlo apud homines etiam manet in terra, ſed hoc ſpirituale & non carnale eſt.

37 Sic & ego pater omni creaturæ aſſum à nulla abſtrahens me, ſed tu homo ab ea te ſubſtrahis: vt cum in aquam vides, facies tua in ea quidem apparet, ſed tamen ita vt nullas vires tuas in illa exercere vales, ſed cum te ab ea auertis, amplius in illa non appares. Ego autem in huiuſmodi mutabilitate non appareo creaturæ, ſed aſſum veraci oſtenſione, nec ab ea poteſtatem meam ſubtraho, ſed in ea fortitudinem voluntatis meæ ſecundum quod mihi placuerit exerceo. Vnde etiam in ſacramento corporis & ſanguinis filij mei maieſtatem meam veraciter demonſtro, videlicet ab initio ſecretorum verborum ſacerdotis donec ipſum myſterium à populo percipiatur, miracula mea ibi mirabiliter exercens.

38 Sed & hoc ſacerdotale officium, à prima hora diei vſque ad nonam horam à fidelibus exerceri poteſt, ſecundum quod neceſsitas temporis in moribus hominum inuenerit: quoniam & Adam in mane ſurgens ad horam nonam ſeductus eſt: & quia etiam paſsio filij mei in crepuſculo diei inchoata, ad horam nonam conſummata dinoſcitur: ita quod in cruce moriens expirauit, & morte ſua mortem viriliter ſuperauit. Vbi & Eccleſia vnigenito meo aſsiſtens, dotem ſuam ibi ſuſcepit: quod & nunc à filijs eiuſdem Eccleſiæ celebrandum eſt.

39 Hoc autem officium à ſacerdotibus in ſacrificio in ieiunio ventris & non in repletione eius celebrandum eſt, ne coagulatio eſcarum ſpirituale deſiderium euacuet: quoniam prius etiam ſumi debet ſpiritualis epulatio, & poſtea carnalis refectio: & quia etiam ſpiritus honorandus eſt, & caro refocillanda. Nam hoc ſacramentum ſpirituali deſiderio & non carnali cupiditate accipiendum eſt, & ideo in ieiunio, & non ſuper epulis percipi debet, niſi in neceſsitate illa, ſi homo in hac opinione poſitus eſt, quod de mundo tranſiturus ſit. Sed filius meus circa finem diei corpus & ſanguinem ſuum diſcipulis ſuis dedit, quoniam eis verum mane vitæ attulit. Et quia etiam in conſumatione ſæculi, morte in hominibus temporaliter tranſeunte electi ſicut ſol in regno meo fulgebunt.

40 Et hoc modo ipſe vnigenitus meus reſurrectione ſua demonſtrauit animas iuſtorum ab inferno ſe abſtrahere, & genus humanum in reſtaurationem æternæ vitæ ſe reducere, quam reprobi Angeli perdiderunt, mortem nullo alio eis ſuggerente appetentes: ita quod à nullo alio inſidiatore quam à ſeipſis ſeducti ſunt, cum nec guſtum peccati in ſeipſis haberent, velut homo in fragilitate corporis ſui habet. Vnde & homo quando ab inſidiante ſeductus eſt fragilitatem corporis habens, à ſubleuante etiam ad vitam reductus eſt, & diabolus corporalem grauedinem non habens in perverſi-

Digitized by Google

uerſitate ſua relictus eſt. Sed & homini vera & ſalubris refectio in perceptione corporis & ſanguinis filij mei data eſt, vt per hoc ſacramentum inuiſibiliter in anima refocillatus ſurgat, & inuiſibili aduerſario ſuo viriliter reſiſtat.

41 Qui autem idem ſacramentum in maiori aut minori quantitate percipiunt, ſic intelligant, quia & ille qui plus & ille qui minus accipit vnam eandemq; vim percipiunt: quoniam hoc ſacramentum non in quantitate, ſed in ſanctitate eſt. vt percipientes ſecundum fidem ipſorum ſaluat: vt de manna ſic ſcriptum eſt: *Feceruntq; ita filij Iſraël & collegerunt alius plus alius minus: & menſi ſunt ad menſuram Gomor: Nec qui plus collegerat habuit amplius, nec qui minus parauerat repperit minus: ſed ſinguli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt.*

42 Quid hoc? Supernum ſacramentum iuxta id quod eis præceptum eſt attendunt filij electionis, qui Deum ardenter videre deſiderant: & colligunt illud in cordibus ſuis, ſecundum doctrinam principalium magiſtrorum ſuorum, & ſecundum id quod ab eis didicerunt, ſcrutantur illud in animabus ſuis: alius plus deuotionis, & alius minus intentionis in ſecreto cordis ſui habens. Vnde & cum æſtimatione ſua metiuntur, ſecundum id quod in animabus ſuis ſentiunt, diſcernentes fidem quam in Deum habent, nec eam diuidentes, ſed ipſam integram habentes, & quanta & quali deuotione corpus & ſanguinem redemptionis ſui percipiant conſiderantes. Sed idem ſacramentum non erit huic ſanctius qui plus ex eo perceperit, nec illi contractius qui minus ex eo ſumpſerit: ſed ſecundum fidem eius qui illud percipitita, & eum illuminabit. Quapropter ô homo in magnitudine percipiendum non eſt, quia fortiſsimus Deus tam in parua, quam in magna oblatione huius myſterij eſt: & ideo qui illud percipiunt, ſolum hoc attendant, quod trinum & vnum Deum firma & integra fide in corde ſuo habeant. Et ſic quiſque fidelis ſyncero & recto corde ſecundum id quod poſsibilitas fidei in ipſo expoſcit, vires animæ ſuæ congregat, cauens ne altius aut profundius diuinitatem ſcrutetur, quam ſenſu aut cogitatione ſua capere poteſt: ſed ſobrie vt in Spiritu ſancto edoctus eſt, timori domini ſubiectus ſit: quoniam homo pauper cinis eſt.

43 Sed vos ô ſtulti homines, nolite dubitare an ſacramentum iſtud quod hoc modo vobis demonſtratum eſt, corpus & ſanguis filij mei ſit. Recordamini ergo vnde Adæ carnem & ſanguinem creauerim. Videlicet de limo terræ. Quid ergo vobis videtur? An poſsibilius eſt mihi de oblatione iſta facere carnem & ſanguinem filij mei, an de limo terræ facere hominem? Sed vir ſemen de ſanguine ſuo fundit, & fœmina ſuſcipit illud. Et quid tunc amplius addunt? Nihil omnino aut in creatione aut in carne infantuli. Quis ergo format hominem in carne & in oſsibus, ac in medullis, & in pulchra facie eius, niſi ego pater omnium? Sed pater & mater non habet illam poteſtatem facere & creare infantulum, niſi quod tantum in ardente libidine ſanguinem ſuum excutiunt, & poſtea nullam poteſtatem in ea formandi habent. Nunquid videre poteſtis quomodo hæc fiant, niſi quod ea cernitis in formis ſuis? Tu autem ô homo dicis: Ego non video hanc oblationem, carnem eſſe & ſanguinem, vt hominem corpus & ſanguinem eſſe cerno. Ad quod tibi reſpondeo: Vos vidiſtis filium meum in corpore & in ſanguine, mortalem in terra, qui nunc immortalis in cœlo eſt: & ideo corporalibus oculis eum modo videre non poteſtis, nec etiam quomodo caro & ſanguis eius in altari conſecretur: quod ſacramentum propter gloriam ſacerdotis ibi non fit, ſed propter gloriam vnigeniti mei, qui hoc officium cum diſcipulis ſuis in cœna ſua peregit. Sed vt me in claritate mea quamdiu mortales eſtis, videre non valetis; ſic etiam nec carnem nec ſanguinem filij mei carnalibus oculis veſtris carnaliter videtis, ſecundum quod ea quæ inuiſibilia ſunt, perſpicere non poteſtis, ſed ſecundum hoc quod mortalis obtutus veſter ea quæ viſibilia ſunt, viſibiliter capere valet.

44 Hoc autem ſacramentum in triplici materia mihi offerendum eſt. Quomodo? In pane, & vino, & aqua, ob honorem Trinitatis. Vnde ſi de his tribus aliquid defuerit, tunc ibi Trinitas veraciter non colitur: quoniam in vino intelligitur Pater, in pane Filius, & in aqua Spiritus ſanctus: ita qui vinum ſine pane & ſine aqua offert, Patrem colit, ſed Filium & Spiritum ſanctum negat: aut qui panem ſine vino & ſine aqua dat, Filium habet, ſed Patrem & Spiritum ſanctum abijcit: aut qui aqua ſine vino & ſine pane vtitur, Spiritum ſanctum attendit, ſed Patrem & Filium recuſat: aut qui vinum & panem ſine aqua dat, Patrem & Filium habet, ſed Spiritum ſanctum abnuit: aut qui vinum & aquam ſine pane offert, Patrem & Spiritum ſanctum colit, ſed Filium negat: aut qui pane & aqua ſine vino vtitur, Filium & Spiritum ſanctum attendit, ſed Patrem recuſat. Ergo in hoc ſacramento diuiſio non fiat, quia & ego indiuiduus manens, in tribus perſonis vnus Deus inſeparabilis ſum: ſicut & cogitatio, voluntas & opus in vno homine ſunt, ſine quibus homo non eſt.

45 Quod ſi in iſto ſacrificio defectus fuerit, ita quod ibi aut panis, aut vinum, aut aqua negligitur; vere tunc ille ex cuius negligentia hoc euenit, graui vindictæ ſubiacebit. Nam ſi hoc ſcienter per negligentiam teporis, ſeu infideliter per dubitatem incredulitatis actum eſt, illum qui huic reatui ſubiacet, ab oculis meis eijciam, niſi ipſe graui pœnitentia ad ſe reuerſus, ſeipſum pro hoc grauiter pœnitendo puniat: vel ſi hoc ignoranter per negligentiam obliuionis euenit, tunc ille qui in hoc reus eſt, de hac culpa ſua in correctione pœnitentiæ mihi reſponſurus eſt: quoniam acute non proſpexit, ſi hæc omnia adeſſent, quæ ad ſacrificium meum pertinebant. Cum enim filius meus in cruce pependit, ibi nihil ſaluationis defuit, quia per effuſum ſanguinem ſuum ſaluationem animarum hominibus attulit: vnde nec in hoc myſterio quicquam deeſſe debet. Nam ſacramentum hoc, ſacratiſsima ſanctificatio in omni ſanctitate eſt, & propterea caro iſta & ſanguis iſte omni fide & deuotione accipiendus eſt.

46 Quicunque hanc ſacratiſsimam carnem accipit,

Digitized by Google

pit, & ſanguinem eiuſdem myſterij ſumere non recuſet: quoniam filius meus ſuper omnia eſt mundus, & ſpeculum in virtutibus, ac ideo nobiliſsimus ſanguis eius eſt accipiendus, niſi prę ſimplicitate accipientis ſacerdos timeat periculum effuſionis: & tunc illo accepturo fiat ſecundum ſimplicitatem infantium, quibus eſca panis conceditur, & potus vini denegatur: ita & iſti hæc ſacroſancta caro tribuatur, & fluens ſanguis ſubtrahatur, ne maius periculum inde oriatur, & quia etiam illa ſacroſancta caro ſanguini ſuo, & ſanguis ille carni ſuæ in vna ſanctitate coniunctus eſt. Quod ſi homo ille huius diſcretionis eſt, quod poſſit myſterium cuſtodire, tunc cum ei illa ſancta caro ad comedendum datur, tunc & ſanguis eiuſdem carnis ipſi ad potandum datur.

47 Sacerdos autem qui hoc ſacramentum celebrat, diligenter ijs indumentis quibus antiqui patres edocti per Spiritum ſanctum, ad idem officium indui conſtituerunt, veſtitus ſit: & accuratiſsime verba illa quæ Spiritus ſanctus eiſdem patribus ad celebrationem huius myſterij inſpirauit, attendat, ſolicite cauens, ne quicquam in eis omittat: deuotiſsime etiam inſpiciens, ne exemplum hoc tranſcendat, vbi filius meus panem & calicem accepit, & diſcipulis ſuis ad manducandum & ad bibendum dedit. Sed qui in indumentis aut in verbis ad hoc officium pertinentibus, quicquam per negligentiam obliuionis ignoranter deliquerit, graui & ſalubri pœnitentia corripiendus eſt. Attamen miſericordiam meam quærens inueniet, quia tranſgreſsionem iſtam non in voluntate aut in malitia cordis ſui perpetrauit.

48 Qui vero id ſcienter aut per indeuotionem voluntatis ſuæ, aut per nequitiam cordis ſui in eiſdem ſacramentis tranſgreſſus fuerit, huic offenſus dicam: Serue nequam, cur non eras ſacerdotali veſte recte indutus, vt in Spiritu ſancto tibi inſtituerunt antiqui maiores magiſtri tui, in ſignificatione ſpiritualis officij, vt mihi ſemper miniſtrant Angeli mei? Et cur etiam neglexiſti modum verborum illorum quæ tibi in Spiritu ſancto tradiderunt idem patres tui in conſecratione corporis & ſanguinis filij mei, ad ſalutem & gloriam generis humani? Vnde qui in hoc reatu culpabilis eſt, inde mihi reſponſurus eſt, ſi non graui afflictione pœnitendo ſeipſum punierit.

49 Sed ſacerdos qui epulas iſtas ad altare meum offert, inde ieiunus his epulis non recedat, ſed refectionem animæ ſuæ in corpore & in ſanguine filij mei percipiat. Quod ſi nouit grauioribus oneribus ſe grauatum & his epulis indignum, tunc non præſumat ad menſam meam accedere, nec illotus à fœtore criminum ſuorum filium meum tangere: vt illi & menſam & gloriam natiuitatis ſuæ contaminauerunt, qui caput lucentis lucernę crudeliter abſciderunt. Quapropter & iſte qui ita contaminatus eſt, varietatem peſtis ſuæ ſummo ſacerdoti ſcilicet filio meo oſtendat, & etiam coram alio mortali ſacerdote ſe accuſet, qui ſibi remedium conſolationis cum pœnitentia demonſtret: & ſic demum ad officium ſuum purifactus accedat.

50 Sed ego pater omnium, ſecretam diſpoſitionem ſacratiſsimi colloquij per quod me ſacerdos ad altare inuocare debet, in multis & in magnis ſermonibus eſſe nolo, ſed in recta ordinatione priorum magiſtrorum, quos donum ſancti Spiritus in recta admonitione me inuocare edocuit: & hoc in multiplicitate ſtultæ ſapientiæ eſſe non debet, ſed in ſimplicitate cordis: quia in multiloquio non delector, ſed in puritate cordis illorum, qui me deuote quærunt, & qui me in ardore charitatis benigne amplectuntur. Alias enim electis meis cum me quærunt gratiam meam ſecundum viciſsitudinem donorum Spiritus ſancti impendo, in hoc autem ſacramento me totum ipſis oſtendo: quoniam filius meus in me & ego in ipſo, & Spiritus ſanctus in nobis & nos in ipſo & vnum in diuinitate ſumus, ſicut & corpus & anima, & vires illius vnus viuens homo eſt. Vnde qui ad hoc ſacramentum accedit, caueat ne ita veniat vt gloriam diuinitatis offendere poſſit.

51 Sed tu ô homo dum cæteri homines ad percipiendum ipſum ſacramentum ad ſacerdotem accedunt, quinque modos in eis conſideras, quia illi qui perceptionem diuini myſterij à ſacerdote ſuo accipere deſiderant, quinque ſenſus corporis ſui à fæce peccatorum ſuorum emundent, & eos à ſubripiente immunditia, digne & laudabiliter cuſtodiant, vt tanto ſalubrius idem percipiant.

52 Quapropter etiam ex ijs qui ad ipſum ſacramentum vt vides accedunt, alij in corpore lucidi & in anima ignei ſunt, quoniam ipſi claritatē fidei ad ipſum ſacramentū habentes, non dubitant quin verum corpus & verus ſanguis filij mei ſit: & ideo dum illud hac fide percipiunt in carne ſua vegetantur & ſanctificantur, ita vt per hoc myſterium ſanctificati, poſt reſurrectionem in eodem corpore ſuo appareant in cœlo: atque in anima ſua igneo dono Spiritus ſancti transfunduntur & accenduntur, quatenus hac illuſtratione perfuſi, terrena reſpuant & cœleſtia deſiderent. Quomodo? Quia vt à vento ignis incendium excitatur, ſic & iſti per ſacramentum hoc vt in ſuperno amore ardeant, imbuuntur.

53 Sed alij in corpore pallidi & in anima tenebroſi videntur, quia tepidi in fide, firmam fidem ad idem ſacramentum non habent, ſed duri ſunt ſapientiam intelligere, veluti puer cuius opera in ſtultitia ſunt. Nam foris in auditu auris audiunt, & in tarditate cordis ſui ea quæ ipſis de ipſo ſacramento dicuntur, non ſapiunt: ita quod illa libenter in fide perfecte comprehenderent: ſed tamen præ dubietate quæ in ipſis eſt, non poſſunt intueri, quanta ſanctitas in illo ſit. Vnde & in interiori homine tenebris circumdati ſunt, quoniam mentem ſuam ſurſum ad perfectionem illam eleuare non valent: quia in peccatis cōcepti, prę pondere corporalis fragilitatis ad perfectionem credulitatis illius graues ſunt, ſpiritui tamen plus cōſentientes, ita quod fidem libenter intelligerent, ſi prę tepore cordis ſui poſſent. Qui enim maioribus oneribus peccatorū in operibus ſuis nondum ſunt grauati, hos quãuis veluti inuitos ſpiritui cōſentire oportet: quoniam anima maiorem poteſtatē adhuc habens, quia nondū in peccatis interēpta eſt, corpus

volun-

Digitized by Google

voluntati ſuæ ſubiicit. Nam hæc ſunt certamina quæ ſunt inter corpus & animam, quia anima corpori vult dominari: quoniam ipſi contrarium eſt quod caro in concupiſcentia ſua habet quod peccatum eſt, & corpus dedignatur iuſtitiam quæ in deſiderio animæ eſt, quia ipſa vitam diligit. Quid hoc? Quod mortuum eſt, mortuum appetit: & quod viuit, viuens diligit. Quomodo? Caro amat peccatum, & anima diligit iuſtitiam: & in hoc ſibi aduerſantur, & raro ſibi conſentiunt. Sed vt puer ſine labore & ſine intellectu ſenſus ſui paſcitur & ſaturatur, ita & iſti homines hoc ſacramento quaſi per ignorantiam viuificantur: quoniam illud nec per inſaniam nec per contumaciam dedignantur, ſed tantum ſimplici animo amplectuntur.

54 Quidam vero in corpore hirſuti & in anima multa immunditia humanæ pollutionis perfuſi ſordent, quoniam iſti in carne ſua turpes & impudici ſine pudore exiſtentes, & fæce vitiorum ſe polluentes, vt porcus luto ſe inuoluit, hoc modo animam ſuam diuerſa ſorde peccatorum humanæ contagionis inficiendo contaminant. Et cum ipſi in his vitiis ſordentes ad ſacramentum corporis & ſanguinis filij mei ita illoti accedere non verentur, graui examinatione pro hac præſumptione ſua emundandi ſunt. In qua tamen purgatione miſericordiam meam eis non denego, quia in mentibus eorum dignam pœnitentiam aſſurgere præuideo.

55 Alij autem in corpore acutiſsimis ſpinis ſepti ſunt, & in anima leproſi apparent, quia in corde ſuo ira, odio & inuidia circumdati, lenitatem, dulcedinem, & charitatem his ſpinis iniquitatis à ſe expellunt: vnde ita mala appetentes, & bona deſerentes, atque in irriſione cæteros homines contumelia afficientes, animam ſuam velut peſſimis vlceribus immundam reddunt. Qui cùm hoc modo ad diuinum myſterium accedunt, ſeipſos grauiter lædunt: ſed tamen oculos meos ad eos conuerto, cum ſe in amaritudine punientes, gratiam meam pœnitendo poſtmodum requirunt.

56 Quidam vero in corpore ſanguinei & in anima velut putridum cadauer fœtidi videntur, quoniam ipſi cruenta manu diuiſionem in hominibus facientes, animam ſuam quaſi putreſcente tabe crudeliſsimę peruerſitatis, fœtidam reddunt: quia timorem meum non inſpicientes, hoc quod in homine conſtitui ſua crudelitate deſtituunt. Vnde ſi ipſi hac contaminatione coinquinati corpus & ſanguinem filij mei percipere non timent, ſeipſos graui læſione deijciunt, quoniam ita illoti ſacramentum hoc contingere præſumunt: ſed tamen fons ſaluationis eos poſtmodum pertranſibit, ſi digna pœnitentia ſeipſos ab hac nequitia ſua lauare ſtuduerint.

57 Sed ex his omnibus dum quidam eadem ſacramenta percipiunt, alij velut igneo ſplendore perfunduntur, alij vero obſcura nube obtenebrantur, quia dum credentes ad myſterium corporis & ſanguinis filij mei accedere ſatagunt, tunc ij qui illud deuota mente & pura fide in bonis operibus fulgentes percipiunt, dono Spiritus ſancti tam ad ſalutem corporis quam animæ ſuæ illuſtrantur: & illi qui illud contrario corde & vacillante animo in peruerſis actibus torpentes ſ[illegible]
tem præſumptiuæ infœlicitatis [illegible]
ſui, & exterius & interius ſibi [illegible]
niam huic ſanctitati illoti te[illegible]
præſumpſerunt. Nam homo [illegible]
contumax eſt quod nõ timet [illegible]
plici fornicatione in viſceribus [illegible]
ſui tactu & delectatione, aut [illegible]
plici fornicatione educens ſem[illegible]
aut cum muliere, aut ſe diſcerp[illegible]
uidia cum cæteris hominibus [illegible]
micidio in ſibi occurſantibus, [illegible]
correctus temere præſumit [illegible]
ſanguinem filij mei ſine purga[illegible]
ſine pœnitentia correctionis [illegible]
ligenter iudicialem ignem [illegible]
Quomodo? De hac præſum[illegible]
vt aurum in fornace examin[illegible]
lus puluis huius præſumptio [illegible]
quia pollutus & incorrectus [illegible]
innocentis agni acceſsit. Qui [illegible]
dictum eſt ad ſanctificatione[illegible]
nis filij mei acceſſerit, & i[illegible]
ſumpſerit, ad iudicium ſibi [illegible]
Sicut Paulus amantiſsimus m[illegible]
que manducauerit panem vel [illegible]
indigne, reus erit corporis & ſa[illegible]
autem ſeipſum homo, & ſic de [illegible]
lice bibat Qui enim manducat [illegible]
cium ſibi manducat & bibit, no[illegible]
mini. Ideo inter vos multi infir[illegible]
muunt multi.

58 Quid hoc? Vere dico vo[illegible]
panem vitæ, vel qui ſumpſe[illegible]
quod ſacramentum illius eſt [illegible]
terræ eſt, ita quod hoc indigne [illegible]
licet in peccatis, in hoc culpa[illegible]
modo? Quia corpus & ſangu[illegible]
eſt Saluatoris mundi morda[illegible]
cipit, cum pronus ad malum [illegible]
tia, & oblitus timoris Do[illegible]
palatium ſalutiferę redemp[illegible]
de & homicidium ibi facit. Q[illegible]
in multis vulneribus ſeipſu[illegible]
deterſione & ſine lauatione [illegible]
celans, ſacramentum hoc re[illegible]
pter & ego illi dico: O miſ[illegible]
quomodo audebas in lacum [illegible]
num tuum mittere, quem [illegible]
leſtes ciues inſpicere. Vnde [illegible]
corpore & in anima tua [illegible]
reatum tuum non correxer[illegible]
nem mortuorum correptio [illegible]
Et ideo fideli inſpectione [illegible]
ille, qui hic purgator ſui eſt [illegible]
uotione conſiderationis ſuæ [illegible]
tis accipiat, & de poculo i[illegible]
ita ad indeficientem refect[illegible]
riem debilitatis animæ eſſu[illegible]
cramentum male tractauer[illegible]
tis ſe non purgans illud ind[illegible]
cium vltionis ſibi imponit, [illegible]
manducat & bibit: non tam[illegible]

Digitized by Google

ne ſua lædere aut obfuſcare myſterium præualens, ſed ſeipſum condemnans. Et quia in vitiis ſordentes ita ad ſacramentum hoc accedere præſumitis, ideo ſunt in veſtro conſortio multi infirmi, ſcilicet illi qui in ſanctitate iſta medicinam animæ quærere nolunt, ſed qui ſibiipſis amariſſimam infirmitatem in eiſdem ſacramentis imponunt, quoniam ea ſibi ad iudicium ſumunt. Et etiam multi imbecilles, videlicet illi qui in lege Dei ita debiles ſunt, quod nullo modo inſpicere volunt, quis ille ſit quem tam indigne ſuſcipiunt. Quid hoc? Quia nolunt conſiderare quomodo Dominum timere & venerari debeant, aut quomodo amara pœnitentia carnem ſuam puniant, quam ita in vitiis enutrierunt. Sed quoniam ita negligentes ſunt, idcirco etiam in obliuione huius negligentiæ obdormiunt multi, neſcientes nec ſcire volentes quomodo peccata ſua deflere debeant: velut homo cum in dormitione ſomni eſt, neſcit nec intelligit quid vel quomodo in corpore ſuo ſit. Vnde tu homo cum nec in confeſſionibus, nec in pœnitentia per te purgatus, corpus & ſanguinem filij mei illotus accipis, tunc in tremenda exquiſitione de hac præſumptione ſordis peccatorum tuorum ita examinaberis, vt & muſtum de immunditia illa quam in ſe habet purgatur, cum eam in feruore ſuo ab ſe eijcit.

59 Idem quoque ſacramentum tanta diligentia & ſolicitudine à ſacerdote & à populo tractandum & cuſtodiendum eſt, ne à quoquam ita negligatur, vt ſuper terram neglectum proiiciatur Quia ſi per torporem neglectum ſuper terram ceciderit, contumaciam illam per zelum meum, aut in terra, aut in homine vlciſcor, niſi ipſe homo pœnitentia & amaris verberibus ſe puniat: quoniam caro & ſanguis, carnem & ſanguinem reſtituere debet. Quomodo? Caro & ſanguis hominis in homine lugebunt, quod caro & ſanguis filij mei negligenter ab homine tractata ſunt: ſicut & tunc terra contremuit, & vt homines in timore concuſſi ſunt, cum filius meus in cruce poſitus ſpiritum tradidit.

60 Sed ſi tu, ô homo, in inſtabilitate cordis tui in teipſo dixeris: quomodo oblatio iſta in altari corpus & ſanguis filij mei efficiatur, tunc & ego reſpondeo tibi: Cur hoc, ô homo, interrogas, & quare hæc ſciſcitaris? Num hæc à te requiro? Quid ſcrutaris ſecreta mea de corpore & ſanguine filij mei? Nec iſta à te requirenda ſunt, ſed tantum in magno timore & veneratione ea ſuſcipiens, diligenter cuſtodi, & amplius de hoc myſterio noli hæſitare. Nam me tam temere non debes tentare. Et quid hæc ad te? Sed in certiſſima fide require me. Cum enim totam fidem tuam inſpexero, tunc non quæro à te quid ſit corpus & ſanguis filij mei, vel quomodo myſterium hoc in altari conſecretur. Et quis quærit te ô homo an in igne ardorem ignis non ſentias? Nullus. Sic nec tu in ſecretis meis temere require me, ne inde lædaris. Quod ſi ea cum deuotione animi tui quærere volueris, tunc ea in oratione & fletu & ieiunio diligenter quære: ſicut & antiqui patres tui illa certiſſime quæſierunt, & frequenter eis reuelata ſunt. Cumque illa hoc modo ſcrutatus fueris & ea inueneris, tunc quod reliquum eſt, Spiritui ſancto relinques. Sed qui ad ſacramenta hęc accedunt, non per deuia ſed per rectam viam veniant: ne ab eis proiecti, magnum caſum ruinæ patiantur.

61. Quomodo? Nam peſſimus deceptor, qui ſine electione, & ſine conſecratione principalis vnctionis cathedram paſtoralis officij fallaciter ſibi vſurpauerit, & nequiſſimus raptor, qui paſtorem ſuum expellens per ſibilos ſibi conſentientium cathedram eius violenter inuaſerit: iſti aut per ſeipſos ſua voluntate graui vindictæ ſubiacebunt, aut per zelum meum grauem ſententiam inde ſuſtinebunt: quia in peſſima amaritudine ipſi ſunt illum imitantes, qui in ſeipſo maximum honorem habere volens, ab omni gloria fœlicitatis in mortem deiectus eſt: & quia etiam Baal ſequuntur, qui ſibi ita illuſit, quod ſe Deum fallaciter nominans, in diſſipationem datus eſt. Et ſi in hac peruerſitate mendacij & præſumptionis ſuæ ſacros ordines meos dare ſe ſimulauerint, tunc illi qui ab eis hoc modo potius inficiuntur quam deliniantur, ita in conſpectu meo computantur, veluti ij à populo deriſui habentur quos pueri in iocis & in ludis ſuis ſibi iocularias perſonas conſtituunt. Sed vt hoc in hominibus vanum eſt, ita & illud apud me ludibrium eſt, quod huiuſmodi inuaſores in deceptione ſua ſe facere ſimulant. Vnde quia ædificatio eorum praua eſſe probatur, ſtare non poteſt, quoniam caſura eſt. Et ideo ſi in templo meo quicquam in ſacris ordinibus ædificare viſi ſunt, delendum eſt: quia iuſtitiam non habens, friuolum eſſe dinoſcitur. Ergo ab hac temeritate ſua reſipiſcant, ne in pœnis conſortes illius fiant, qui dum plus quæreret quã deberet, ab altitudine in profunditatis abyſſũ miſſus eſt. Sed & ille laniator, qui vnctionem ſacerdotalis officij nõ habens, per inſaniã mentis ſuæ ita furioſe ad altare meum accedit, tanquam illuſor ſim aut ioculator, hic menſam nomini meo conſecratam temere tangens, ſacram videlicet oblationem offerre volens, quod ſui officij non eſt, filium meum duro cruciatu vulnerare non timet. Quomodo? Vt incredulus ſua incredulitate Deum inuadit, & vt veſanus ſua inſania in ignem currit, ſic iſte me Deum neſciens, nec ardentem ignem me ſentiens, timorem meum abijcit: nec manſuetudinem meam diligit, ſed filium meum vulnerat, cum non vnctis labiis ſermonem illum dilaniat, quem ipſe vnigenitus meus ſponſę ſuæ contulit, cum ei corpus & ſanguinem ſuum in dotem dedit. Vnde huic tam temere eum inuadenti dicitur: Quis tangit filium meum ram contumax & non vnctus? Sed iſte qui hoc modo ad altare meum accedit, quoties filium meum prædicto ſecreto ſermone inuocare præſumit, toties eum vulnerare contendit: non quod eum ita vllo dolore cruciet, ſed quia eum tam præſumptuoſe tangere non timet. Qui ſi in hoc contemptu ſine pœnitentia permanſerit, inter illos in pœnis ſtabit, qui filium meum ſine cauſa vulnerauerunt. Quapropter ne hęc tormenta ſentiat, lamentationẽ afflictionis ſibi aſſumat, ita tamen ne amodo ad miniſterium altaris mei accedere pręſumat. Cæteri autem qui ſub ſacerdote in ſeruitio Eccle-

ſiaſti-

Digitized by Google

ſiaſtici officij miniſtrare contendunt, caueant ne ſine modo iuſtitiæ eidem miniſterio appropiare præſumant, ne ſi rectitudinem illam ſibi fallaciter vſurpauerint, tunc informes & impoliti inuenti à conſtructione Eccleſiaſticæ ædificationis iuſto iudicio eiiciantur. Volo enim vt miniſtri mei, ſine dolo & ſine ſorde in conſpectu meo mundi appareant. Quomodo? Vt recta electione ad altare meum accedant, & tunc etiam ibi ſine immunditia mihi aſſiſtant.

62 Quomodo? Ne ad ſæcularem copulationem reſpiciant, quia ſpiritualem elegerunt. Quomodo? Quia ſeruitutem meam adierunt. Sed ſi quis eorum ardenti libidine carnis ſuæ vritur, corpus ſuum abſtinentia & ieiunio maceret, atque frigore ſe & flagellis caſtiget. Quod ſi tandem in pollutionem mulieris labitur, tunc contaminationem illam velut ardentem ignem & mortiferum venenum fugiat, atque amara pœnitentia vulnera ſua detergat: quoniam volo vt mihi in caſtitate ſeruiatur. Quomodo? Quia & filius meus caſtiſſimus erat, qui & hos omnes eccleſiaſticos ordines in ſeipſo demonſtrabat. Quomodo? Videlicet obſequendo, precando & offerendo. Quomodo? Quoniam & circumciſio cum ſuo obſequio tetigit, & prophetia eum ſuo clamore demonſtrauit: ac ipſe per ſeipſum hominibus prędicauit, & tandē viuum ſacrificium in ara crucis ſe obtulit. Et quia ipſe ſeipſum in caſtitate holocauſtum dedit, ſic & illi caſtitatem eius imitentur qui ei ad altare holocauſtum offerre conantur. Qui tamen non ſolum caſtitatem in alijs tenebunt, ſed & in ſeipſis eam conſeruabunt. Quomodo? Vt ſacerdos à contagione mulieris ſe cuſtodire debet, ſic etiam à ſeipſo ſe cōtineat, ſcilicet cauens ne tactu manuum ſuarū pollutionem de ſe educat, ita ne ſtrepitus libidinis in ipſo ærumnoſe tumultuet. Nam crimen Adæ hominibus mortem inferens, in ipſis ſenſus fornicationis excitauit: & ideò carnem ſuam homines cōſtringant ne caſibus mortis turpiter ſubiaceant. Quomodo? Quia filius meus mortem ſuperauit, & ipſis vitam dedit. Qui quoniam in integritate virginalis pudicitiæ carnem aſſumpſit, idcirco etiam caſti eſſe debent, qui ipſi famulari deſiderant vt ex diuino præcepto ſcriptum eſt: *Eſtote parati in diem tertium, ne appropinquetis vxoribus veſtris.*

63 Quid hoc? Qui Deo ſingulariter ſeruire vultis, eſtote cum voluntate cordis veſtri parati in diem ſerenitatis illius, vbi ſancta & ineffabilis trinitas veraciter apparens mirabilia ſua in magno miraculo demonſtrat. Et ideo ſi ibi Deo digne appropiare vultis, cauete ne carnali affectu vos coniungatis carnalibus copulis, videlicet ne ſanguinem veſtrum ſanguini fragilioris æſtimationis commiſceatis. Quod vos ô ſacerdotes & cæteri miniſtri mei qui ſub ſpirituali nomine militatis, cauere debetis: quia etiam nec Apoſtoli quos ſubſecuti eſtis, ſe in diuerſa diuidebant, nec vobis tale exemplum relinquebant.

64 Nolo enim vt duæ copulæ ſcilicet ſpiritualis & carnalis ſtudij in ſacerdotibus ſint, quoniam ſacerdos iuſtitiam Dei ſibi copulabit, ita vt vxor eius ſit: cum qua cęteros populos enutriet & docebit, vt pater filios ſuos educare & docere ſolet. Et quomodo aptum eſſet vt ſacerdos duas copulas in recta menſura exerceret, quæ ſibi in diuerſitate contrariæ ſunt. Quomodo? Vna carnalis & alia ſpiritualis.

65 Et cum ſacerdos paſtor & pater illorum hominum ſit qui carnale coniugium habent, ſi tunc ipſe æquali modo poſſideret, quis tunc ipſius ſacerdos eſſe deberet? Nullum alium ſacerdotem habere poſſet qui ipſi præeſſet, quam diabolum qui ſacerdos illius eſſe deberet, quoniam & eum venenum ſub melle abſcondentem imitatus fuiſſet. Quomodo? Quoniam vt diabolus malum ſub bono abſcondit, ita etiam huiuſmodi ſacerdos qui turpitudinem ſuam magis ſequuntur quam caſtitatem diligant, carnalem copulationem ſub ſpirituali coniugio, quaſi venenum ſub melle celare nituntur. Sed quia filius meus totus in caſtitate eſt, ideo etiam & hi caſtitatem amare debent, qui corpus & ſaguinem eius in altari tangunt: quemadmodum ſcriptum eſt: *Sacerdos, & ſcortum & vile proſtibulum non ducet vxorem, nec eam quæ repudiata eſt à marito, quia conſecratus eſt Deo ſuo, & panes propoſitionis offert.*

66 Quid hoc? Ille qui ad hoc poſitus eſt, vt ſacrificium Deo offerat, iniuſtitia diaboli qui in omni ſpurcitia totius iniquitatis communis autor eſt non diligat, nec etiam ſenſus ſuos ita viliter deiiciat, vt cum iugum meum ferre vult voluntatem carnis ſuæ contra iuſtitiam Dei, & contra exempla antiquorum ſanctorum turpiter amplectendo ſequatur, ne ita immunditiam illam quæ repudiata eſt ab eiſdem antiquis patribus ſuis (cum eam de flatu antiqui ſerpentis eſſe cognoſcerent) in contumelioſis actibus perficiat. Has ergo ſordes ipſe deſerens, amator iuſtitiæ Dei ſit, quoniam in ſanctitate conſecratus Deo ſuo eſt, videlicet à carnalibus concupiſcentiis in operibus naſcentium filiorum abſtractus. Vnde ita ſobrius & impollutus exiſtens, panem illum qui pro ſalute hominum in menſa conſecrationis ponitur, offerre poteſt. Quid hoc? Scilicet quia ſacrificium illud quod eſt vita viuentium, & refectio animarum, ſpeculumque omnium virtutum: quæ per ſanctam innocentiam in forma caſtitatis perſpicuæ ſunt ab omni ſorde mundiſſimum eſt. Quapropter & illi qui idem ſacrificium oblaturi ſunt, ſine ſpurcitia pollutionum eſſe debent, ſe etiam continentes ab epulatione & ebrietate, à ioco & à riſu, atque à leuibus & incompoſitis moribus: ſed ſint in reuerentia illa, vt ſucceſſoribus antiquorum patrum de quibus plantati ſunt conuenit, & in dignitate illa vt honorabiles patronos decet. Et etiam ita viuant ne ſint duplices in duabus perſonis, id eſt ne ſimul in ſæculari & in ſpirituali via ambulent: quia difficile eſt duobus dominis ſimul famulari, vt etiam filius meus in Euangelio teſtatur, dicens: *Nemo poteſt duobus dominis ſeruire.*

67 Quid hoc? Nullus qui mortalem tunicam indutus eſt, valet prę teneritudine ſenſus & corporis ſui duobus dominis pariter & æquali obſequio ſeruitium exhibere. Quid hoc? Quia non poteſt domi-

domino rectitudinis, & domino iniuſtitiæ ſimul famulari. Quare? Quoniam rectitudo iniuſtitiam abiicit, & iniuſtitia rectitudinem impugnat. Sic etiam ſacerdos non poteſt ſimul & pari deuotione habere ancillam & dominam videlicet carnalem copulam & ſpirituale conſortium: quia hęc duo in perfectione ſimul eſſe non valent. Quoniam illud quod carnale eſt, impugnat hoc quod ſpirituale eſt, & ſpirituale deprimit illud quod carnale eſt. Quod & Paulus amicus meus cognoſcens, illud ita eſſe voluntate mea demonſtrat, cum dicit: *Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe vnius vxoris virum.*

68 Quid hoc? Neceſſe eſt vt ille qui cæteris hominibus in officio ſpiritualis magiſterij præminet, ita vitam ſuam conſtituat, ne ſcandalum offenſionis & reprehenſionis in eo inueniatur. Quomodo? Quia ſacerdos duas perſonas habere non debet, ita vt ſimul maritus carnalis vxoris, & vir ſpiritualis coniugis ſit: ſed vnius vxoris vir ſcilicet Eccleſiæ in ſanctitate erit, quæ vnica in filio meo eſt, quoniam vna Eccleſia in ipſo ſurrexit. Sed hæc quamuis vna ſit, tamen plurimos maritos habet, quia cum ſacerdotibus filij mei qui quotidie in officio ipſius ſunt, nuptias peragit: virgo tamen in integritate ſua permanens, quoniam in ipſa fides incorrupta eſt. Quapropter & idem Paulus vas meum non dixit vt hæc vxor vnius mariti eſſet, quia ſacerdotibus illis qui vſque ad nouiſſimum diem in eodem vnigenito meo ſurgunt, coniuncta eſt, vſque dum etiam nuptiæ illæ veniant, quæ nunquam vlla mortalitatis inſtabilitate deficiant. Sed & illi qui ſub ſacerdotibus in ſeruitio altaris mei proxime miniſtrant, eiuſdem vxoris mariti ſunt, quemadmodum idem Paulus fidelem doctrinam hominibus per me præbens locutus eſt, dicens: *Diaconi ſint vnius vxoris viri, qui filiis ſuis bene præſint, & ſuis domibus.*

69 Quid hoc? Iſti qui ſui iuuaminis obſequio ſacerdotibus aſſiſtunt, ſint vnius vxoris fideli coniunctione mariti. Et quæ eſt vxor illa? Videlicet caſtiſſima ſponſa, quæ nulla corruptione lædi poteſt, vt mulier illa corrumpitur quæ virginitatis florem & innocentiam ſuam perdit quam in initio deſponſationis ſuæ habet, cum adhuc cum ſponſo ſuo incorrupta manet. Vnde & iſti deſponſatores cum hac vxore iuſtitiæ tam fideliter conuerſentur, vt & ijs qui adiutorio eorum in ſpiritu & aqua regenerati ſunt, bona exempla virtutum præbeant: vt & etiam officio ſuo quod ad munimen Eccleſiaſticæ manſionis pertinet, fideli ſolicitudine inſudent: quemadmodum ſæcularis homo filiis ſuis & domui ſuæ omnem deuotionem procurationis ſuæ intendit. Sponſam enim iſtam oſtendit Paulus amicus meus ſacerdotibus & cæteris miniſtris altaris mei, quatenus illam ſibi in vxorem eligerent, & carnalem coniugem non appeterent. Nam nec idem Paulus, nec cæteri diſcipuli filij mei, nec reliqui patres ſcilicet eorum ſequaces hoc exemplum per ſemetipſos illis dabant, vt carnalem coniugem acciperent, & illam desererent, quam ſibi prius in ſpiritualem vxorem elegerant. Sacerdos enim qui tam contumax in peccato eſt, vt mulierem ſecundum voluntatem carnis ſuæ illicite accipiat, adulterium perpetrat: quoniam rectam vxorem ſuam, id eſt Eccleſiam, quæ ſibi ſpirituali officio deſponſata erat, deſerit; & aliam ſecundum libitum mentis ſuæ impudice ducit. Sed quamuis ſibi difficile ſit vt in hoc ardore ſe conſtringat, tamen propter ſupernum amorem à concupiſcentiis iſtis ſe contineat, vt etiam filius meus in Euangelio hortatur, dicens: *Sunt etiam eunuchi, qui de matris vtero ſic nati ſunt: & ſunt eunuchi, qui facti ſunt ab hominibus: & ſunt eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt propter regnum cælorum: qui poteſt capere, capiat.*

70 Quid hoc? Quoniam ſunt aliqui homines, qui de materno vtero ita egreſſi ſunt, quod præ frigiditate vel imbecillitate corporis ſui coniuges habere non poſſunt. Vnde propter hanc continentiam ſuam, vtilitatem mercedis non accipient, niſi quod ſolum de opere illius peccati pœnas non ſuſtinebunt: quia de peccato quod non perpetrauerunt, pœnas non habebunt. Et ſunt alij homines, qui per voluntatem aliquorum hominum ita in corpore ſuo debilitati ſunt, quod voluptatem carnis ſuę in hoc coniugali opere exercere non valent, ſed & ipſi ita ſe continentes gloriam laudis inde non merentur, quoniam quamuis hoc opus incendij perficere non poſſunt, tamen in voluntate ſua multoties ardorem turpitudinis ſentiunt. Et ſunt alij homines ſcilicet ſpiritualem vitam aggredientes qui ſibimetipſis hoc ſubtrahũt, quod facile cum corpore ſuo perficere poſſent, quoniam propter gloriam ſupernæ hæreditatis carnalem copulam contemnunt, nec eam habere volunt, & ideo maximam laudem cum mercede beatæ remunerationis inde habebunt. Quapropter & eos ſacerdotes mei, & omnes ad officium altaris mei pertinentes pleniſſima voluntate ſua imitari debent, vt coronam continentię cum maximo tripudio ſuperni gaudij percipiant. Et ideo quicunque in voluntate cordis ſui poteſt hoc exemplum capere, ita quod pleno deſiderio beatitudinis corpus ſuum ſuperare valet, & concupiſcentias carnales abiicere, ille cum ardentiſſima deuotione capiat cœleſte conſortium, in conſtrictione carnis ſuæ carnalem copulam fideliter relinquens.

71 Qui autem ſe non valet continere quin in voluntate carnis ſuæ ardeat, hic nec propter perſonam ſuperbiæ, nec propter appetitum diuitiarum, ſacerdos aut alius miniſter ſacerdotalis gradus fiat: ne ſi poſtea in delectatione carnis ſuæ ceciderit, magnum detrimentum ſui ſentiat. Nam ipſi corpus ſuum à contagione fœminarum continebunt, qui ad miniſterium altaris mei accedere ſolent: nec qualibet occaſione matrimonia coniugiorum ſibi copulabunt, ſed & ſua voluntate & ſeruitij mei rectitudine ſe caſte continebunt: alioquin ſanctum ſeruitium in altari meo vitare debent.

72 Quod tamen ſeruitium quamuis quibuſdam hominibus, qui ſe prius ſæculo ſubiugauerant, aliquando conceſſum fuiſſe reperiatur, tamen in illis apparuiſſe cernitur qui ante ſuſceptum & non

poſt

Digitized by Google

poſt ſuſceptum ſeruitium meum carnali iugo ſe ſuppoſuerant, ita tamen quod eodem iugo ab eis poſtmodū abſciſo, deinde in ipſis Spiritus ſanctus præconia laudis in mirabilibus ſuis operatus eſt: cum hoc in primordio ſurgentis Eccleſiæ propter paucitatem ſacerdotum in miraculo cōceſſum ſit: ſed nunc ipſa adulta & bene confortata, miniſtris eius multiplicatis, iuxta id quod Eccleſiaſtica cenſura de eadem cauſa oſtendit, præcauendum eſt, ſecundum hoc exemplum quoniam ab initio naſcentis mūdi maſculis fœminas de proxima ſtirpe ſua ducere ob raritatem hominum conceſſum eſt, quod tamen nec ipſis dilatatis prohibendum eſt. Quia etiam informes & impoliti lapides in fundamentum ædificij poni ſolent, cum tamen poſtea pulchri & bene cōpoſiti lapides in muro parietum eius exquirantur. Ita etiam in infantia Eccleſiæ ſacerdotes ſecundum quod tunc inueniri poterant, in officium illud poſiti ſunt, ſed modo in ſpirituali populo plenus numerus illorum reperitur qui ad ſacerdotale officium apti ſunt ita quod ſæculari onere terrenæ copulationis occupati non ſunt. Quoniam non expedit vt paterfamilias qui præceptum in ſæculari coniugio ſuſcipit, nuncius meus in ſacerdotio vocetur. Vnde audi ſimilitudinem hanc.

73 Rex quidam multa fortitudine pollens paruum exercitum congregauerat: quem cum diligenter intuitus eſſet, rudem eum ad exercitium laboris videns, ex eo quendam cum quibuſdam aliis communis plebis tollens quos idoneos ad procurationem proſpexit, eidem exercitui præfecit, quia excellens germen huius nobilitatis nondum maturuerat. Sed cum deinde iam idem exercitus augmentum ſui cœpiſſet, & cum iam in eo nobiles adulti fuiſſent, rex ille quodque ius in illo exercitu bene & ordinate diſpoſuit, ac duces & præſides ex nobilioribus illis ei ſecundum quamque iuſtitiam præfecit. Quid hoc? Rex cœleſtis cuius forditudo ſuper omnes eſt, in plantatione Eccleſiæ modicum agmen credentium coadunauerat. Quod acutiſſima exquiſitione perſcrutans infirmum & debile illud adhuc ad ſuſtentandum corporales paſſiones pro eius nomine conſiderauit, & ita Petrum qui vnus ex ipſo exiſtens prius in terrenis actibus conuerſatus fuerat, atque poſt eum aliquos alios qui etiam aliquando ſuccum terræ guſtauerant à ſorde temporalium rerum emundans, quoniam eos ſagaces & fideles, & ad curam animarum, & ad ſuſtentationem corporum in plantatione ſua eſſe prænouit, fidem Catholicam amplectentes, in officio diſtrictionis & relaxationis prætulit: quia rutilans aurora in ardore caſtitatis humana contagia exurens, nondum flores ſuæ dulcedinis in hominibus late diffuderat. Sed iam multitudine Eccleſiaſtici germinis per circuitus totius mundi late diſſeminata, & gloria Eccleſiaſtici honoris iam nobiliter confortata idem rex ſupernus tam ſæcularia quam ſpiritualia dona hominibus benigniſſima & decentiſſima diſpoſitione inſpirauit, atque ſacerdotes & cæteros miniſtros diuinorum officiorum ſobrietatem & caſtitatem ſuam Eccleſiaſtico iuri ſecundum iuſtitiam Dei honeſtiſſime conſeruantes inſtituit. Vnde ô homo quia iam inter ſpirituales homines multi exorti ſunt, qui contra ſæculum & contra diabolum militare laborant, & qui in caſtitate & contritione corporis ſui ad altare meum accedere feſtinant, volo vt ſacerdotes mei ſine contagione terrenæ copulæ in conſpectu meo appareant. Nam cum in veteri Teſtamento ſacerdotibus præceptum ſit vt cum ad altare meum accederent ſe à contagione mulierum continerent, hoc totum in nouo Teſtamento ſacerdotibus meis ad plenam perfectionem perductum eſt: ita vt quod illi veteres quaſi vna hora in caſtitate cauebant, hoc iſti noui ab initio pueritiæ ſuæ vſque ad finem ſenectutis ſuæ compleant. Et cum de veteribus ſacrificium in coniunctione mulieris pollutum ſuſcipere nolui, multo magis de nouis ſacerdotibus filium meum in caſtitatis officio tractari volo.

74 Nec quiſquam immaturus & inconſecratus Eccleſiam ſuſcipiat, nec etiam plures Eccleſias appetere præſumat, ne ſi in ætate pueritiæ aut ſine conſecratione ſacerdotalis officij Eccleſiam ſuſcipere præſumpſerit, vel vnam habens etiam plures ſibi ſubiugare tentauerit, præuaricator iuſtitiæ in hoc exiſtens grauiſſime diſtrictionis iudicio diſcutiatur: velut ille qui ante legitimum tempus, vel ſine legitima deſponſatione fornicari non timet, vel legitimam vxorem habens, ſe polluere cum aliis in adulterio feſtinat.

75 Sed & de omni populo qui eſt in Chriſtiano nomine ſacerdotes ſapientis ingenij & virilis animi eligendi ſunt, ita tamen vt recto ordine, & iuſta vnctione atque voluntario animo ad ſeruitutem meam veniant. Hoc tamen eſſe non debet vt ij ad officium altaris mei accedant, qui in aliquo membrorum ſuorum debilitate claudicant. Quia nec etiam in regno cœlorum vlla macula diuerſorum vulnerum in animabus hominum apparebit. Et ideo nolo vt altari meo aſſiſtant, qui aliquo membrorum ſuorum deſtituti ſunt. Sed quamuis ipſi in corporibus ſuis debiles ſint, tamen pro hac deſtitutione membrorum ſuorum à regno cœlorum non ſeparabuntur, ſi tamen ſanitatem animarum ſuarum habeant: ita ſi in puritate bonorum operum me quærunt, nolo tamen vt miniſterio altaris mei fungantur, ſed vt efficaciam bonorum operum humiliter operentur.

76 Sic etiam nec fœminæ ad idem officium altaris mei debent accedere, quoniam ipſæ infirmum & debile habitaculum ſunt, ad hoc poſitæ vt filios pariant, & eos parientes diligenter enutriant. Sed fœmina non per ſemetipſam ſed de viro infantem concipit, ſicut nec terra per ſemetipſam ſed per agricolam aratur. Quapropter vt terra ſemetipſam arare non poteſt, ita nec fœmina in officio conſecrationis corporis & ſanguinis filij mei ſacerdoti comparanda eſt: quamuis in laude creatoris ſui ſonare poſſit, vt & terra ad irrigationem fructuum pluuiam ſuſcipit.

Et vt terra omnem fructum profert, ita etiam & in fœmina omnis fructus boni operis perficitur. Quomodo? Quia ſummum ſacerdotem, ſponſum accipere poteſt. Quomodo? Virgo deſponſata filio meo, ſponſum eum accipit, quoniam corpus ſuum carnali viro concluſit: & ideo in ſponſo meo ſacerdotium & omne miniſterium altaris mei habet, atque omnes diuitias ipſius cum eo poſſidet. Sed & vidua eiuſdem filij mei ſponſa poteſt appellari, quæ carnalem virum renuens ſub alas protectionis eius fugit. Et vt ſponſus ſponſam ſuam valde diligit, ſic etiam filius meus ſponſas ſuas dulciſſime amplectitur, quæ ad eum amore caſtitatis ſolicite currunt.

77 Sed & nullo modo vir fœmineo veſtitu induatur, nec fœmina viri habitu vtatur, vt hoc modo vtraque perſona diſcernatur: ſcilicet vt virilem fortitudinem in ſe demonſtret, & vt fœmina fœmineam infirmitatem in ſe oſtendat. Quoniam hoc ab initio humani generis ita in diſpoſitione mea eſt, niſi aut vir in periculo mortis, aut fœmina in periculo caſtitatis ſit. Tunc ſi ad horam illam aut vir ſecundum fœminam, aut fœmina ſecundum virum veſtitum ſuum humiliter in timore mortis mutauerint, cum miſericordiam meam de hoc facto ſuo quæſierint eam inuenient. Quia illud non in temeritate, ſed in periculo ſalutis ſuæ fecerunt. Et quoniam fœmina virili habitu veſtiri non debet, ideo etiam ad officium altaris mei non accedet. Quia virilem perſonam nec in capillis nec in veſtitu ſuo demonſtrabit.

78 Qui autem ad altare meum accedunt, in caſtitate in conſpectu meo appareant. Et non ſolum iſti, ſed & cæteri qui ſacramentum corporis & ſanguinis filij mei percipere deſiderant, ne ſeipſos in caſum ruinæ mittant. Sed multi tam inter ſpirituales quā inter ſæculares inueniuntur, qui ſe non ſolum fornicatione mulierum polluunt, ſed etiam in contrarietate fornicationis ſe contaminantes, grauiſſimum onus diſtricti iudicij ſibi imponunt. Quomodo? Vir qui ſecundum modum fœminæ cum alio viro peccauerit, amare contra Deum peccat, & contra coniunctionem illam quam Deus maſculum & fœminā coniunxit. Vnde etiam ambo coram Deo polluti, nigri, atq; luxurioſi, horribiles ac moleſti Deo & hominibus: & rei mortis apparent: quia contra creatorem ſuum, creaturam quę in ipſis eſt deſtituunt. Quomodo? Deus virum & fœminam coniunxit, ſcilicet hoc quod forte & infirmum erat ſimul copulauit, vt alterum ab altero ſuſtentaretur. Sed iſti contrarium adulteri, cum virilem fortitudinem ſuam in mollitiem contrarietatis transferunt, rectam inſtitutionem maris & fœminæ abiicientes, ſathanam in peruerſitate ſua turpiſſime ſubſequūtur, qui illum qui indiuiduus eſt ſcindere & diuidere in ſuperbia ſua volunt. Nā ipſi alienum & contrarium adulterium in peruerſis artibus ſuis in ſemetipſis conſtituunt, & ideo in conſpectu meo polluti & contumelioſi apparent. Qui autem eodem modo in hac contraria fornicatione peccauerit cum muliere, voraciſſimus lupus in iſta peruerſitate ſua eſt. Quomodo? Nam vt homo ille contrarius & moleſtus eſſet hominibus, qui pulcherrimas & mundiſſimas epulas habens eas abiiceret, & ſtercus quod in egeſtione hominis egreditur comederet, ita etiam & iſti indigni & immundi coram me ſunt: quoniam rectam inſtitutionem coniunctionis in muliere deſerunt, & alienam præuaricationem in ea quærunt. Sed & fœmina quæ has diabolicas artes rapit quod ſe virili officio cum altera fœmina coniugari ſimulat, viliſſima in conſpectu meo apparet, ſimul & illa quæ ſe huic in tam contumelioſo facinore ſubiicit. Quia cum verecundiam ad paſſionem ſuam habere deberent, alienum ius ſibi impudice vſurpauerunt. Et quoniam in extraneum modum ſe transmutauerunt, iccirco transpoſitæ & contemptibiles mihi ſunt. Illi quoque mares qui cum tactu præputij ſui ſemen ſuum educunt, magnum caſum animæ ſuæ imponunt: quia in hac inquietudine ſe omnino concutiunt, & ideo velut immunda animalia quæ catulos ſuos deuorant, coram me apparent. Quoniam ſemen ſuum peruerſe excutientes illud ad contumelioſam pollutionem deducunt. Quos & fœminæ impudico tactu imitantes, cum in incentiuo ardore ardentis libidinis in conſtrictione corporis ſui ſemetipſas fatigant, valde culpabiles exinde ſunt: quia cum in caſtitate ſe continere deberent, ſe in immunditia polluunt. Vnde tam fœminæ quam viri qui proprio tactu corporis ſui ſemen ſuum de ſe excutiunt, in hac ſorde ſua vlceribus & vulneribus ſemetipſos in animabus ſuis inficiunt, cum propter amorem meum in officio caſtitatis ſe conſtringere noluerunt. Quid hoc? Quia cum homo ſtimulum carnis ſuæ ſe pungere ſenſerit, in cauernam continentiæ currat, & ſcutum caſtitatis apprehendat, atque ita ſe ab immunditia defendat. Quomodo? Zizania de tritico eiiciat, id eſt ſtrepitum libidinis à ſuauitate caſtitatis ſeparet. Vnde quiſquis guſtum libidinis ſic à ſe proiecerit, valde dulcis & amabilis mihi eſt. Sed vos ô homines caſtitatem abiicitis & libidinem amatis, cum etiam non ſolum fornicatores hominum, ſed etiam fornicatores pecorum eſtis ita quod ſemen veſtrum non in illud quod viuit: ſed in illud quod mortuum eſt mittitis, & quod conſortem veſtri deſeritis, & illud quod vobis in ſeruitute ſubiectum eſt appetitis. Quapropter clamant ſuper vos elementa dicentia: Heu heu noſtri dominatores miſcent ſe nobis in commixtione ſeminis ſui. Et ita de indignatione mea in operibus veſtris triſtitiam ſe habere demonſtrant. Cur ergo intelligibilem intellectum veſtrum in pecualem ſtultitiam vertitis, cum ſcitis vos homines eſſe? Nunquid creaui vos ad iuncturam pecorum? Nequaquam. Et quoniam illis vos coniungitis, idcirco amariſſima conſortia nefandorum criminum cadent ſuper vos, quia inſtitutionem meam in iunctura maris & fœminæ contemnitis. Nam quiſquis in actibus ſuis ſe ita transmutat, quod hoc facit quod facere concupiſcit, videlicet quod ſe ita deſtituit, quod ſemen ſuum cum pecore effundit, hic maximam ruinam ſibi inducit, vt etiam ſathanas ſemetipſum per aduerſitatem ſuam deiecit,

cum

Digitized by Google

cum ſimilis Deo eſſe voluit. Quapropter vos omnes qui peruerſo vſu in diuerſis huiuſmodi pollutionibus vos contaminatis, concupiſcentiæ veſtræ reſiſtite, & corpora veſtra caſtigantes amariſſimam & veram pœnitentiam cum planctu magno & ieiunio ac maceratione carnis veſtræ atque cum diris verberibus facite, ne in cumulum crudeliſſimi reatus vos impœnitentes mittatis.

79 Non ſolum autem volo vt homines à vigilanti immunditia ſe emundent, ſed vt etiam à pollutione illa quæ ipſis dormientibus occurrerit, ſe digne purgent. Nam ſi dormienti homini commotio ſeminis in ſomno ſubrepſerit, nolo vt ita in ardenti calore illo in ſacramento officij altaris mei accedat, quouſque ardor ille in eo ſedetur, vt ſcriptum eſt: *Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus ſit ſomno, egredietur extra caſtra, & non reuertetur priuſquam ad veſperam lauetur aquâ, & poſt ſolis occaſum regredietur in caſtra.*

80 Quid hoc? Si eſt inter vos (qui ſeruitio meo inſudatis) homo, qui per noctem polluitur in ſomno dormitionis ſuæ, ſeparet ſe de congregatione ſanctitatis illius quæ ad altare meum pertinet, ita vt ſe myſterio illi coniungere non præſumat antequam abeunte noxio calore illo emundetur lauacro pœnitentiæ, in confeſſione & compunctione cordis de incendio libidinis ſuæ. Et tunc pœnitentia illa quę cor ipſius ita illuſtrauerat peracta, redeat in amore caſtitatis ad illos qui ſe fideliter ab immunditia pollutionis defendunt, & ſacramentum illud quod totum in ſanctitate eſt, digne & honorifice adeat.

81 Sed homo ille qui tam dormiendo quam vigilando fortiter in libidine ardet, caueat ne ardori ſuo incendium ſubminiſtret. Quomodo? Scilicet eſcis illis quæ ſibi ſuccum libidinis offerunt, ſe non inflammet, ſed à carnibus illis quę ſine tegmine nudę de matribus ſuis id eſt de pecoribus egreſſę ſunt, humiliter abſtineat: quia in ipſis feruor ardoris eſt, qui tantus non eſt in carne volucrum quæ ſine tegmine non egreditur, ſed cum tegmine teſtæ fracto ouo naſcitur. Vnde etiam minus incendium in ipſa eſt. Sed & ab immoderato vino ſe abſtineat, ne in ſuperfluitate potato, venæ ipſius noxio ſanguine repletæ, in ardore incendij turpiter incaleſcant.

82 Si quis autem in ſuperfluitate cauſarum iſtarum laborat, ſibimetipſi reſiſtere per ſe non valens, deuotiſſima intentione me quærat, ac vulnera cordis ſui humillima detectione mihi demóſtret. Quomodo? Videlicet humili confeſſione coram ſacerdote ea mihi aperiat. Et cur hoc? Quia vera confeſſio, ſecunda reſurrectio eſt. Quomodo? In caſu veteris Adæ humanum genus occiſum eſt, quod nouus Adam in morte ſua excitauit. Quapropter & in morte eiuſdem noui Adæ reſurrectio animarum exorta eſt, ita quod homo peccata ſua confiteri debet: quod vetus Adam non fecit, cum præuaricationem ſuam magis obtexit, quam eam confeſſus ſit. Quomodo? Quia eam non eſt confeſſus pœnitendo, ſed eam obtexit fœminam accuſando. Vnde & confeſſio poſita eſt, vt poſtquam homines ceciderint, de caſu ſuo per eam erigantur. Et ideo quicunque pura confeſſione ſacerdoti in amore meo, peccata ſua confeſſus fuerit, de morte ad vitam reſurgit: vt etiam illa de morte erepta eſt, quę in conuiuio coram filio meo cum lachrymabili pœnitentia de ſordibus ſuis ſe purgauit.

83 Quod remedium purgationis & in antiquis patribus diu præfiguratum eſt. Quomodo? Nam ante legem gratiæ, Patriarchæ & Prophetæ conſolatio hominum erant, & ſub lege, Pontifices & Sacerdotes eruditio ipſorum fuerunt, cum deinde Apoſtoli venientes veram iuſtitiam in filio meo attulerunt, ita quod multi homines ad eos currentes, adiutorium eorum deuote implorauerunt. Et ita ab Adam vſque ad apoſtolatum Apoſtolorum, ſemper ij erant qui per ſupernam inſpirationem, conſolatione & inſtructione ſua miſeriis hominum ſubueniebant. Sed & vt Apoſtoli hominibus ſua prædicatione & multis miraculis oſtendebant, homo qui diabolica ſuaſione in mortem cadens per ſe nunquam erigi potuit, per filium meum à morte ereptus eſt. Quomodo? Quoniam cum in mundo eſſet, multos labores in corpore ſuo perferens, denique pro redemptione mundi in crucem poſitus eſt. Iſtud fideles homines pro ſalute ſua cum ſacerdotibus ſuis imitari debent. Quomodo? Adiutorium filij mei quærent, quia cum poſt baptiſma, vetus crimen Adæ reuocauerint, de caſu ſuo per ſemetipſos ſurgere non valent. Et ideo velut à Patriarchis & Prophetis conſilium quærent, & ab Apoſtolis auxilium accipient, vbi peccata ſua denudatis vulneribus ſuis, in vera & pura manifeſtatione fideliter demonſtrabunt. Quomodo? Peccata ſua ſacerdoti qui miniſter filij mei eſt, deuotiſſimo corde & ore confitebuntur. Et tunc ſacerdos ille remedium eis in pœnitentia ipſorum conferens, ita peccata eorum in morte vnigeniti mei ſepeliet. Sed illi deinde hoc modo ad vitam reſurgentes, reſurrectionem etiam filij mei glorificabunt.

84 Qui autem vulnera peccatorum ſuorum denudare recuſat, ſed tacens per ſemetipſum ſine ſubleuatione alterius ea curare tentat, ſecundum quod tunc cor ſuum velle probat, ſeipſum decipit, quia ſibimetipſi ſacerdos vult eſſe. Quapropter & ſine adiutorio alterius ſurgere non valet, quoniam nec homo per ſemetipſum in ſaluatione erectus eſt, ſed per filium meum ſaluatus eſt. Vnde qui ſaluari deſiderat, nec in fine vitæ ſuæ peccata ſua confiteri deſperet.

85 Quod ſi quis in hora mortis ſuæ poſitus remedia vulnerum peccatorum ſuorum quærit, nec tamen ſacerdotem cui peccata ſua confiteatur, habere poſſit, tunc alij homini quem eodem tempore opportunum habet, ea manifeſtet. Vel ſi tam repente nullum hominem habere poteſt, ea mihi coram elementis cum quibus etiam illa perpetrauit, ex intimo affectu cordis ſui aperiat. Et ego deuotionem cordis eius videns, pœnitentiam eius non abijcio.

86 Quapropter nemo de ponderibus iniquitatis ſuæ deſperet, quoniam ſi de miſericordia mea deſperauerit, ad vitam non reſurget. Qui autem cum deſperatione certauerit, & tandem eam ad nihilum deduxerit, hic ſe liberauit, quia fortis exiſtent viriliter vicit. Sed qui remediun ſalutis ſuæ per tumorem mentis ſuæ non quærit, huic ſuccurrendum non eſt, quoniam dum me inuenire poſſet, me quærere recuſauit. Ergo dum homo tempus habet, ſeipſum non negligat, ſed refugium puræ confeſſionis quærat, vt etiam filius meus præcepit in Euangelio dicens: *Vade & oſtende te ſacerdoti, & offer munus tuum quod præcepit Moſes in teſtimonium illis.*

87 Quid hoc? Tu qui in peccatis ſordes, cum te ab illis emundari deſideras, vade bona intentione, & oſtende illa pura confeſſione ſacerdoti qui miniſter meus eſt, & offer deuoto corde munus veræ pœnitentiæ: quod ex voluntate Dei præſignauit ille, qui de multis inundationibus terrenæ iniquitatis per diuinam potentiam ablutus eſt: vt teſtificentur illi qui te prius in malis actibus viderant ſorduiſſe, quod nunc in amaritudine pœnitentiæ ab eis velut in camino examinationis purgatus ſis. Quapropter ô homo ſi peccator facta ſua in abſcondito cordis ſui occultaret, quis tunc pœnitentiæ illius contra accuſatorem teſtis exiſteret? Nullus. Vnde homo peccata ſua manifeſtet, quatenus pœnitentiæ ſuæ teſtem habeat.

88 Sed qui pœnitentiam peccatorum ſuorum perficere deſiderat, eleemoſynam ſibi in adiutorium aſſumat. Quomodo? Quia cum corpus hominis per imbecillitatem ſuam in labore pœnitentiæ defecerit, eleemoſyna illi in adiutorium accurrat. Et quoniam difficile eſt homini vt aſpere & ſecundum quod iuſtum eſt pœniteat, ideo matrem ſibi eleemoſynam aſſumat, quatenus cum ea id perficiat quod corpori ſuo laborioſum eſt. Nam quemadmodum mater neceſſitati filij ſui ſubuenire non ceſſat, quamuis ille iam educatus eſſe videatur, ita etiam eleemoſyna teneritudini corporis in pœnitentia hominis ſuccurrit, quamuis idem homo in maceratione corporis ſui pœnitendo fortis appareat.. Attamen mala opera quæ homo in corpore ſuo per concupiſcentiam carnis ſuæ perpetrauit, illa etiam in ſeipſo corporaliter puniat: vt opus illud quod carni ſuæ carum & dulce fuerat, per amaritudinem pœnitentiæ fideliter ab eo abſtergatur: quoniam amaritudo pœnitentiæ, mortifera vulnera peccatorum cum adiutrice eleemoſyna in hominibus ſanare debet. Quomodo? Quia cum homo in caſtigatione ſe conſtringit, ſe quoque per eleemoſynam dilatet. Quomodo? Quoniam eleemoſyna miſericordiam meam deſignat. Quomodo? Cum fidelis homo pauperibus cum ſubſtantia ſua propter amorem meum ſubuenit, præcepta mea cuſtodit, quia indigentibus miſericordiam ſuam propter honorem nominis mei impendit, ſicut & ego in puritate cordis ſui me quærentibus gratiam meam non ſubtraho. Qui autem hoc modo refectione eleemoſynarum pauperibus motu miſericordiæ ſuccurrit, valde mihi amabilis eſt: quoniam viſcera miſericordiæ habet hoc implens quod ſcriptum eſt: *Pone theſaurum tuum præceptis altiſſimi, & proderit tibi eleemoſyna magis quam aurum.*

89 Quid hoc? Iuſta & recta conſideratione tolle de materia pecuniæ tuæ quæ in ſinu tuo, & in amplexione cordis tui eſt, diuidens eam ſecundum præcepta illius qui ſuper omnes eſt: quia Deus mandauit vt à malo declines & bonum facias. Et ideo in præcordiis tuis per bonam voluntatem tuam hoc modo abundare debes, ne de perditis ouibus ſis, ſed ſanctifica teipſum ante Deum, in refectione deficientibus de tua ſubſtantia tribuens: quoniam & tunc Deus miſericordiam ſuam in tuis miſeriis ſuper te non continebit. Quod ſi hoc feceris, tunc maiorem vtilitatem tibi affert compaſſio illa quam ſuper illum habes qui nullum theſaurum poſſidet, quam ſi ſuper magnum montem aſcendens multam pecuniam auri in ſuperbia tua poſſideres. Quomodo? melius enim eſt tibi vt modicum puſillis in humilitate des, quam regnum mundi cum magna voluptate poſſideas: quia tunc miſericordia in remuneratione Dei ob pondus ſuperbiæ tuæ tibi deeſſet, quoniam ibi viſcera compaſſionis ſuper pauperem non haberes.

90 Vnde & elementa lacus voluptatum hominum ſunt, & mores eorum oſtendunt. Quomodo? Quia vindictam Dei illis peccantibus ſuperinducunt. Et ideo ô homo inanitatem naufragantis auaritiæ deſere, quia iuſtiſſima hæreditas tua in æterna vita eſt: & malum relinquens, bonum fac, vt maleuolentiam duritiæ dimittas: & vt miſericordiam conſequaris, de tua ſubſtantia indigentibus da, in hoc imitatus Deum qui miſericors eſt.

91 Quapropter etiam ô homo nullus mendax huic contradicere poteſt, quin vos qui pauperibus ita ſubuenitis, voluntatem meam in hoc compleatis. Quomodo? Sicut ego vobis gratiam meam impendo, ita & vos pauperibus eleemoſynam veſtram tribuere debetis. Sed qui eleemoſynam accipiunt, eam non in vanum, nec ſecundum auaritiam ſumant. Quid hoc? Quoniam multi ſunt qui ignauiam amantes, corporaliter laborare nolunt vt ſeipſos paſcere valeant, nec bona opera ſpiritualiter facere ſtudent vt animabus ſuis ſubueniant, ſed vt pecora ſunt, intellectum iuſtitiæ nec in anima nec in corpore ſuo habentes. Vnde etiam indigni ante oculos meos apparent, ſi hoc modo ſine correctione & ſine pœnitentia in tepore huius prauitatis perſeuerauerint. Sed & multi ſunt qui corporaliter neceſſitatem patientes, eleemoſynam cum humilitate in timore percipiunt, atque pro illis orant & laborant, qui eis miſericordiam ſuam impendunt, praua etiam opera immundiſſimæ ſordis deuitantes. Inter hos etiam multi inueniuntur quibus idcirco terrenas diuitias ſubtraho, quoniam eis cœleſtes diuitias dare volo.

92 Qui autem paupertatem propter nomen meum libenter ſufferunt, valde mihi amabiles ſunt:

qui

Digitized by Google

qui vero diuitias ſæculares propter cupiditatem ſuam libenter haberent, ne eas habere poſſunt, hi mercedem huius laboris perdunt. Sed qui ob hoc diuitias quærit vt voluntatem meam & non cupiditatem ſuam in eis compleat, hic pro bona voluntate ſua mercedem honoris apud me reportabit. Ita etiam & ille qui poteſtatem honoris propter iactantiam ſuperbiæ ſuæ & non ad gloriam nominis mei appetit, hic mihi velut putridum cadauer eſt: qui autem idcirco eam quærit, vt non ſuperbiam ſuam ſed honorem meum inde defendat, glorioſus in regno meo ob idipſum apparebit. Quapropter & ſacerdotes officij ſpiritualis regiminis magiſterium ſuum non propter ſe, ſed propter me ſubire debent, vt populo meo tanto ſecurius & deuotius præeſſe valeant.

93 Quomodo? Quia populum meum docere, admonere, hortari, & coërcere debent, vt legem Dei digne & laudabiliter cuſtodiant. Et hoc paſtores ſemper ruminabunt, dum populum exhortando mouent, ne ſine confeſſione & ſine pœnitentia in peccatis ſuis perſeuerẽt, ſed vt mala opera conculcent & bona perficiant. Quod ſi populus ſacerdotes ſuos in admonitione iſta non obaudierit, tunc populus reatum ſuum ſentiet, & ſacerdotes de caſu negligentiæ huius ſe eripuerunt.

94 Si vero ſacerdotes authoritatem magiſterij ſui populo non oſtendunt, tunc ſacerdotes non vocantur ſed lupi rapaces dicuntur: quoniam officium ſuum in rapina habent, ſicut & lupus ouem crudeliter diripit, ita quod magis voluntatem ſuam ſequuntur quam cuſtodiam ouium ſuarum amant. Et quia peruerſe viuunt, idcirco veram doctrinam populo ſeminare timent, ita iniquitati vt alicui domino ſuo conſentientes, quod carnales concupiſcentiæ ſunt, & oſtium cordis ſui æquitati velut alicui domeſtico ſuo claudentes, quod iuſtitia Dei eſt.

95 Vnde ô vos paſtores vlulate & plangite crimina veſtra quæ in iniquitate veſtra diram vocem emittunt, ita quod & elementa clamorem eorum ſuſcipiunt, & cum eis coram me reboant. Quomodo enim in officio veſtro audetis Dominum veſtrum tangere in ſanguineis manibus & in contraria ſpurcitia, & in adulterina iniquitate? Vere vos in immunditia veſtra fundum terræ commouetis. Quomodo? Videlicet cum in tantis criminibus ſordentes Deum veſtrum tangere non timetis, terram in magno dolore opprimo, ita carnem & ſanguinem filij mei vlciſcens: quoniam non ſolum terram in hoc horrore crudeliter commouetis, ſed etiam cœlum in immunditia veſtra peſſimè contaminatis. Quomodo? Cum in fœtore immunditiæ veſtræ Dominum Deum veſtrum tangitis, ſicut porcus in ſtercore margaritas contaminat, tunc cœli iniquitatem veſtram ſuſcipientes, vltionem iudicij mei in voluntate mea ſuper terram emittunt. Nam cum vera iuſtitia & cum diuina lege populum meum præcedere deberetis in bonis operibus ei lucentes, ita vt idem populus meus gradiens poſt vos pedem ſuum in nulla offenſione contereret, ſed vos aliquando maiore iniquitate populum meum contaminatis quam vel ipſe ſe contaminet in quo malum & peſſimum exemplum in vobis habet. Vos enim tam lucida gemma eſſe deberetis, vt credentes in lumine veſtro, incedentes viam rectitudinis agnoſcere poſſent: ſed vos eis exemplum mortis præbetis, ita vt iniquitate veſtra modum inuenire non valeant. Et quomodo eſſe, poteſtis cum paſtores eorum eos ita ſeducitis? Quomodo ergo pro eis reſpondebitis, qui nec pro vobis reſponſum dare poteſtis? Vnde plorate & vlulate antequam tempus mortis vos ſubtrahat. Et quare non conſideratis honorem veſtrum, qui præ cæteris hominibus vobis datus eſt?

96 Quid hoc? Quoniam in filio meo præ cæteris claues cœli accepiſtis, quæ iudicio recti ſenſus & iuſti iudicij in ſcientia ſcripturarum ſunt, quando rectè conſideratis quid ſit quid ligare debeatis. Quid hoc? Cum homines ſe mihi in lege mea pertinaciter opponũt, timorem iudicij mei eis incutere debetis. Et ſi tunc culpam ſuam non correxerint, ligaturam veſtram ſuper eos extendite. Quomodo? Quia rebelles ſunt, ideo apertis vocibus in verbis meis eos ligabitis, & eis ligaturam illam indicabitis: quoniam & pro contumacia ſua coram me ligati ſunt, vt filius meus primo paſtori Eccleſiæ oſtendit dicens: *Tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.*

97 Quid hoc? Ego qui poteſtatem cœli & terræ habeo, tibi qui me deuote imitatus es, per gratiam meam dabo iudicia illa quæ dignitatem regni cœlorum tangunt: ita vt nefas ſit hoc, quod iuſto iudicio ligaueris ſuper terram, ſecundum quod homines ſuper terram peccare videris: quia poſtquam hominis animam de corpore ſuo abſtraxero, tunc iudicium tuum ſuper eam non extendens: quoniam iudicium illud meum eſt: in nequitia ſua vincta ſit, & in cœleſtibus ſcilicet à cœlo ſeparatá & proiecta, quia in ſupernâ manſione nulla iniquitas libertatem aut locum habere permittitur. Sed & vinculum hoc quod ita prius in rebellione conſtrinxiſti, cum deinde in pœnitentia delinquentium denodaueris ſuper terram erit ſolutum & in ſupernis ſecretis. Et tunc poſt mortem hominis, pro anima eius orabis, ſed tunc eam à nexibus ligaturæ ſuæ abſoluere poteris: quia gemitus deuoti cordis Deus non abijcit.

98 Vos autem ô ſacerdotes qui hoc modo per filium meum poteſtatem hanc percepiſtis, nemině abſq; culpabili cauſa propter rabiẽ cordis veſtri in verbis meis ligabitis: ſed acutiſſime vobis conſiderandum eſt, quem ita conſtringere debeatis. Nam qui nec propter pudorem hominum, nec propter timorem meum, nec precibus nec præceptis veſtris cohiberi poterit quin in iniquitate ſuá perſeuerare velit, hunc Eccleſiaſtica cenſura in verbis meis ab Eccleſia mea ſubmouebitis. Sed innocentem non ligabitis, quo-

niam ſi illum conſtrinxeritis voſmetipſos in nodum diri reatus immittitis.

99 Quod ſi tamen ille hoc modo inconuenienter conſtrictus fuerit quamuis innocens ſit, tamen humillima ſubiectionis obedientia propter honorem nominis mei ſolutionem quærere debet, ne ſi ſpretor extiterit, reatum ſuperbiæ ſibi contrahat. Sed ligatura iſta talis ſit. Homo qui nec mihi, nec præceptis maiorum ſuorum in peruerſitatibus ſuis obedire voluerit, hic in verbo meo à cœleſtibus ſeparandus eſt, velut Adã mihi inobediens exiſtens in præcepto meo de paradiſo eiectus eſt: nec in conſortium fidelium recipietur, niſi in pœnitentia obedientiæ: ſicut etiam genus humanum in martyrio obedientis filij mei, ad cœleſtem patriam reuocatum eſt.

100 Qui vero ita rebellis eſt quod in humilitatis officio reuerti non vult, tunc ſi ita in contumacia ſua perdurauerit: conſortium illorum habebit qui lapideum cor abijcere recuſantes ſed in infidelitate ſua permanentes, gloriam Eccleſiaſticæ beatitudinis habere recuſauerunt. Nam qui ita obduratus eſt quod de nequitia ſua nullam miſericordiam quærerere curat, hic antiquum ſerpentem imitatur qui miſericordiam ſpreuit & qui primum hominem in paradiſo decipiens in ſeipſo ita dicebat.

101 Quamuis ego de cœlis proiectus ſum cum contra exercitum altiſſimi cum Angelis meis præliatus reſiſtere non valuerim, quoniam ab eo victus ſum, tamen nunc in terra hominem inueni, in quo iram meam exercens me fortiter vindicabo. In terra enim in homine complebo, quod in cœlis facere volui, ſcilicet vt altiſſimo ſimilis eſſem. Et ſi Deus iuſtus eſt, poteſtas iſta mihi non auferetur, quia homo mihi conſentiet & Deo non obediet. Hæc diabolus in ſeipſo loquens, omnes artes ſuas contra hominem inſtruxit, vt ille à Deo recederet, qui & diabolum ſecutus eſt: vnde & eum ſibi tam fortiter alligauit, quod homo illum pro Deo coluit, & Deum creatorem ſuum abnegauit.

102 Sed cum homo in tanta tenebroſitate infidelitatis iaceret, nec ſe erigere valeret, ad ſaluationem eius miſi filium meum miro modo de virgine incarnatum, verum Deum & verum hominem exiſtentem. Quid hoc? Quia de me patre ſecundum diuinitatem veraciter exiuit, & quoniam de virgine matre ſecundum humanitatem veraciter carnem aſſumpſit. Quid hoc? O homo mollis & tener in tuo corpore es, ſed durus & inflexibilis in tua incredulitate manes. Nam lapis poliri ad ædificium poteſt, tu autem molliri ad fidem non vis. Attende tamen. Sicut homo in arca ſua pulcherrimam gemmam habens, eam metallo imponit vt hominibus appareat, ſic & ego in corde meo filium meũ habens eum de virgine incarnari volui vt ipſe credentibus ſalutem vitæ conferret. Quod ſi ei carnalem patrem dediſſem, quis tunc eſſet? Videlicet non filius ſed ſeruus meus. Sed hoc eſſe non debuit. Ipſe autem de virgine natus, comedit, bibit, & dormiens requieuit, atq; alias corporales miſerias ſuſtinuit: ſed tñ guſtũ peccati in carne ſua non ſenſit, quia nõ in mẽdacio ſed in veritate carnẽ aſſũpſit. Quid hoc? Quoniã cæteri homines in præuaricatione Adæ & Euæ per guſtum delectationis naſcuntur, quod in mendacio & non in veritate eſt. Non ſic filius meus ortus eſt, ſed in ſanctitate de caſtiſſima virgine ad redemptionem hominum natus eſt. Nam ſimilis ſimilem de vinculo ſuo ſoluere non valeret, niſi maior veniret qui eũ eripere poſſet. Quid hoc? Quoniam homo natus in peccatis, hominem peccatorẽ de perditione mortis liberare non valuit. Quapropter filius meus ſine peccato venit, quia hominem deuicta morte miſericorditer de morte eripuit. Sed qui vigilantibus oculis videt & attentis auribus audit hic myſticis verbis meis oſculum amplexionis præbeat quæ de me viuente emanant.

VISIO SEPTIMA.

1 DEINDE vidi ardentem lucem tantæ magnitudinis quantæ mons aliquis magnus & altus eſt, in ſummitate ſua velut in multas linguas diuiſam. Et coram luce illa quædam multitudo albatorum hominum ſtabat, ante quos velut quoddam velum tanquam cryſtallus perlucidum à pectore vſq; ad pedes eorum extenſum apparebat. Sed & ante multitudinem illam quaſi in quadam via velut quidam vermis miræ magnitudinis & longitudinis ſupinus iacebat, qui tanti horroris & furiæ videbatur, vltra quam etiam homo effari poteſt. Ad cuius ſiniſtram quaſi forum erat, vbi diuitiæ hominum atq; deliciæ ſęculares & mercatus diuerſarum rerum apparuerunt: vbi etiam quidam homines multa celeritate currentes, nullum mercatum exercebant: quidam autem lente euntes & venditioni & emptioni ibi inſiſtebant. Vermis autem ille niger hirſutus, vlceroſus & puſtulis plenus erat, quinque varietates à capite per ventrem ſuum vſq; ad pedes in modũ zonarũ deſcendentes in ſe gerens: quarũ vna viridis, alia alba, alia rubea, quædam crocea & quædã nigra apparebat plenę ; eſt veneno mortifero. Sed caput eius ita contritum fuit, quod & ſiniſtra maxilla ipſius iam diſſolui videbatur. Oculi vero eius extrinſecus ſanguinei & intrinſecus ignei: aures autem rotundæ & hiſpidæ: nares vero & os, ſecundum nares & os viperæ: ſed manus, ſecundum manus hominis: pedes autem, vt pedes viperæ: & cauda breuis & horribilis apparebat. Et collo eius catena impoſita fuerat, quæ & manus & pedes ipſius alligauerat: ita quod & illa catena in lapidem abyſſi fortiſſimè firmata, illum tam valide conſtrinxerat vt ſe nec hac nec illac ſecundum nequitiam voluntatis ſuæ mouere poſſet. Ex ore autẽ eius multæ flammæ exeuntes in quatuor partes ſe diuiſerunt, quarum pars vna vſque ad nubes aſcendebat, & alia inter ſæculares homines, alia autem inter ſpirituales ſe extendebat, alia vero vſq; ad abyſſum deſcendebat. Sed flamma illa quæ nubes appetebat: contra homines illos præliabatur qui ad cœlos aſcendere volebant. Quorum tres

Digitized by Google

tres acies videbantur. Nam acies vna prope nubes, & vna in medietate illa quæ inter nubes & terram eſt,& vna iuxta terram pergebat, omnes repetitis vocibus pergamus ad cœlos vociferantes. Sed à flamma illa hac & illac proiecti, quidam non cadebant,alij autem pedibus ſuis ſe vix ſuſtentabant,alij vero ad terram cadentes ſed iterum ſurgentes ad cœlos tendebant : flamma autem illa quæ ſe inter ſæculares homines diffudit,quoſdã ex eis combures & in teterrimã nigredinem vertit, quoſdam autem ſuo acumine ita tranſfixit:vt eos quocunq; voluit inflexerit. De qua tamen quidam ſe eripientes & ad illos qui cœlos petebant pergentes:O vos fideles præſtate nobis adiutorium reſumpto clamore vociferabantur : quidam autem ita transfixi permanſerunt. Illa vero flamma quæ ſe inter ſpirituales extendebat,eos ſua caligine obtexit. Quos etiam in ſex modis conſiderabam. Nam alios eadem flamma crudeli incendio læſit,quos autem lædere non potuit illos aut viridi, aut albo, aut rubeo, aut croceo,aut nigro mortifero veneno illo quod à capite vermis vſque ad pedes eius defluebat ardenter afflauit. Sed flamma quæ abyſſum petebat diuerſas pœnas illorum in ſe continebat,qui per fontem baptiſmatis non loti lucem veritatis & fidei ignorantes, ſathanam pro Deo colebant. Et vidi etiam ex ore eius acutiſſimas ſagittas ſtridentes , & à pectore eius nigrum fumum exalantem ac à lumbis ipſius ardentem humorem ebullientem, & ab vmbilico eius feruidum turbinem flantem ,atq; ab extremitate ventris ipſius velut immunditiam ranarum ſcaturientem, quæ omnia magnam inquietudinem hominibus afferebant. Sed & de ipſo teterrima nebula cum peſſimo fœtore egrediens multos homines ſua peruerſitate infecit. Et ecce magna multitudo hominum in multa claritate fulgentium veniebat,quæ illum vermem fortiter vbique conculcans acriter eum cruciabat, ita tamen quod ipſa nec à flammis nec à veneno illius lædi poterat. Audiuique iterum vocem mihi de cœlo dicentem, Deus omnia iuſte & rectè diſpenſans,fideles populos ad gloriam ſupernæ hæreditatis vocat,ſed antiquus deceptor in inſidijs poſitus eos impedire tentans, artes nequitiæ ſuæ in ipſos excitat: ſed tamen ab eis victus,confuſionem præſumptionis ſuæ accipit, cum illi cœleſtem patriam poſſideant,& ipſe infernales horrores ſubeat.

Quid lux in linguas diuiſa.

2 Quapropter vides ardẽtem lucem tantæ magnitudinis quantæ mons magnus & altus eſt, in ſummitate ſua,velut in multas linguas diuiſam, quæ eſt ardens in fide credẽtium iuſtitia Dei, in fortitudine potentiæ ſuæ magnitudinem ſanctitatum & altitudinem gloriæ demonſtrans,atq; in eadem gloria Sancti ſpiritus diuerſa dona mirabiliter declarans.

Quid multitudo albatorum.

3 Et coram luce illa quædam multitudo albatorum hominum ſtans, eſt in præſentia iuſtitiæ Dei turba in fide lucentium hominum per bona opera ſua bene & honeſte compoſitorum : ante quos velut quoddam velum tanquam cryſtallus perlucidum à pectore vſque ad pedes eorum extenſum apparet, quia in conſpectu ſuo diuinam legem fortem & ſplendidam ab intentione bonarum actionum vſque ad completionem earum ſemper habent:in quibus ita confortantur, quod aſtutia & deceptione fallacium perſuaſionum ſuperari non poſſunt.

Quid vermis in via ſupinus.

4 Sed quod ante multitudinem illam quaſi in quadam via velut quidam vermis miræ magnitudinis & longitudinis ſupinus iacet , hoc eſt quod ante notitiam hominum manifeſte cognitus in via mundi huius quæ & bonis & malis ad gradiendum propoſita eſt, antiquus ſerpens non ita in forma ſua, ſed in ſignificatione myſterij, videlicet magnus in malitia , longus in inſidijs proiectus apparet:ſurſum hians,vt eos qui ad cœleſtia tendunt per deceptionem ſuam deijciat: ſed tamen iacens, quoniam per filium Dei vires eius protritæ ſunt,ita quod in eis ſtare non valet:quamuis tanti horroris & furiæ videatur, vltra quam etiam homo effari poteſt: quia venenoſum furorem & malitioſos conatus in multiplicitate diuerſitatis eius,æſtimatio mortalis hominis explicare non valet.

Quid in ſiniſtra eius forum.

5 Vnde& ad eius ſiniſtram quaſi forum eſt vbi diuitiæ hominum atq; deliciæ ſæculares,& mercatus diuerſarum rerum apparent , quoniam in morte quæ illius proditoris ſiniſtra intelligitur forum cernitur quod nequiſſima opera ipſius ſunt mortis: ita quod ibi in diuitijs corruptibilibus ſuperbia & vana gloria & in delicijs tranſitorijs laſciuia& concupiſcentia vt in mercatu vẽditiones ac emptiones multarum varietatum terrenarum cupiditatum feruent,ita vt qui diabolicum terrorem palam exhorruerit, ab his latenter decipiatur : videlicet cum ei multæ ſuaſiones vitiorum leuiter offeruntur , veluti cum per mercatorem diuerſa mercimonia hominibus oſtenduntur, vt per hoc delectati , tanto ardentius emant quod ſibi oblatum viderint. Nam diabolus artes ſuas hominibus fraudulenter offert.Sed qui tunc eas concupiſcunt,ij eas emunt. Quomodo ? Bonam conſcientiam ſuam quaſi vendentes abijciunt, & mortifera vulnera animarum ſuarum quaſi ementes ſibi contrahunt.

Quid homines velociter currentes.

6 Sed ibi quidam homines multa celeritate currentes nullum mercatum faciunt, quia ipſi Deum cognoſcentes, theſaurum bonæ voluntatis, & aromata virtutum portant & ſibi ea viriliſſime comparant:ita quod ſæculares voluptates & & diabolicas ſpurcitias velociter in mandatis Dei tranſeuntes,dulcedinem carnis ſuæ contemnunt:quidam autem lente euntes& venditioni & emptioni ibi inſiſtunt, quoniam hi tarditatem in bonis operibus habentes, per teporem corporis ſui cœleſte deſiderium velut illud vendẽtes in ſemetipſis extinguunt, & voluptatem carnis ſuæ quaſi eam ementes in ſe enutriunt. Quapropter illi mercedem bonæ operationis accipient,& iſti pœnas iniquitatis ſuæ ſuſtinebunt: quemadmodum Ezechiel oſtendit dicens: *Iuſtitia iuſti ſuper eum erit , & impietas impij erit ſuper eum.*

7 Quid hoc?Fulgida opera puri hominis illum in ſanctitate perfundunt,& quaſi mille oculi aſpicien-

Digitized by Google

ſpicientes in altum atque in profundum vbique eum circumdant, ſurſum ferentes eum in magnũ honorem & in voluptatis ſuæ mortificationem, prout Spiritus ſanctus illi inſpirauerit, veluti ala volucrem ſurſum in aërem tollit quocunque illi placuerit. Sed vipereum venenum, nequitiæ ſunt ſæuiſſimæ viperæ, quæ conſpumat cœlum, margaritam luto inuoluens, & ſuper pulcherrimum omnium ſpecioſorum fremens: eum vero qui illud infideliter ſubſequitur, de nobiliſſimo opere digiti Dei, & ab omni honore & à beatitudine ſupernæ viſionis abijcit: atque eum exulem faciens, à viuente fructu & à radice iuſtæ arboris abſcindit.

Quid vermis hirſutus, vlceroſus, niger.

8 Quod autem vides quod vermis ille niger, hirſutus, vlceroſus & puſtulis plenus eſt, hoc indicat quod idem ſerpens antiquus in nigredine tenebrarum infidelitatis, & in pilis abſconſionum deceptionis, atque in vlceribus immunditiarum pollutionis, & in puſtulis cauernarum furoris abundat: quinque etiam varietates à capite per ventrem ſuum vſque ad pedes in modum zonarum deſcendentes in ſe habet, quia quinque ſenſus hominum diuerſis paſſionibus vitiorum, à deceptione illa cum ſe primum implere ſtuduit vſque ad conſumationem illam cum inſania eius finem accipiet afflare non ceſſans ſed fallacem rectitudinem ſimulans, homines ad decliuia immundarum artium ſuarum trahit: quarum vna viridis, alia alba, alia rubea, quædam crocea, quædam nigra apparet plenæ omnes veneno mortifero, quoniam in viriditate ſæcularem triſtitiam, in albedine ineptam irreuerentiam, in rubore fallaciæ gloriam, in croceo mordacem detractionem, atque in nigredine turpem ſimilationem oſtendunt, cum plenitudine aliarum peruerſitatum quæ mortem animabus hominum ſibi conſentientium inferunt.

Cur caput eius contritum.

9 Sed quod caput eius ita contritũ eſt quod & ſiniſtra maxilla eius iam diſſolui videtur, hoc eſt quod ſuperbia illius in incarnatione filij Dei ita deiecta eſt, quod & aduerſitas mortis iam euacuata fortitudinem amaritudinis ſuæ exercere non valet.

Quid oculorum deformitas. Quid aurium.

10 Oculi vero eius extrinſecus ſanguinei & intrinſecus ignei apparent, quia intentio peruerſitatis ipſius velut extrinſecus ſanguineum nefas corporibus hominum incutit, & velut intrinſecus igneum iaculum animabus eorum inſert: aures autem ipſius rotundæ & hiſpidæ ſunt, quoniam hominem quaſi in rotunditate pilis artium ſuarum circumdat vt eum celerrimè deijciat ſi quid in illo quod ſuum eſt deprehenderit: nares vero & os eius ſecundum nares & os viperæ apparent, quia indiſcretos & fœtentes mores hominibus oſtendit, per quos in multis vitijs eos transfigiens crudeliter occidit.

Cur manus vt hominis, pedes vt vipera appareant.

11 Sed manus eius ſecundũ manus hominis videntur, quoniam machinationes artium ſuarum in operibus hominum exercet. Pedes autem ipſius vt pedes viperæ ſunt, quia itineribus hominum in inſidijs ſuis diabolicas lacerationes inferre non deſinit: & cauda eius breuis & horribilis apparet, quæ eſt poteſtas ipſius parui ſed tamen peſſimi temporis in filio perditionis, qui plus apprehendere bacchando cupit quàm perficere poſſit.

Cur catena iniecta collo.

12 Et quod collo eius catena iniecta eſt quæ & manus & pedes ipſius alligat, hoc eſt quod diabolica fortitudo per poteſtatem omnipotentis Dei ita fracta & contrita eſt, quod & peſſima opera & nequiſſima itinera illius in quibus homines ſeducit, in contritione ſua compreſſi ſunt: ita quod & illa catena in lapidem abyſſi fortiſſime firmata illum tam valide conſtringit, quod ſe nec hac nec illac ſecundum nequitiam voluntatis ſuæ mouere poteſt, quoniam poteſtas Dei in ſtabiliſſima æternitate ſine defectione manens, diabolum tanta fortitudine in ſaluatione animarum opprimit, quod ille nec exterioribus nec interioribus inſtrumentis nequiſſimi conatus ſui, ſalutẽ redemptionis à fidelibus animabus remouere valebit, quin in locum gaudij quem ipſe pertinaciter amiſit perueniant.

Quid flammæ erũpẽtes ex ore.

13 Quod autem ex ore eius multæ flammæ erumpentes in quatuor partes ſe diuidunt, hoc eſt quod ipſe ex rapaciſſima voracitate ſua, peſſimum & multiplex malum crudeliſſimi incendij iniquæ perſuaſionis emittens, in quatuor plagas totius mundi inter homines vt ipſum ſequantur varie ſpargit. Quarum pars vna vſque ad nubes aſcendit, quia illa diabolica afflatio, cœlum toto deſiderio mentis ſuæ petentes ſuo acumine retrahit: & alia inter ſæculares homines ſe ſpargit, quoniam ipſa in terrenis cauſis conuerſantes, ſua diuerſitate decipit: alia autem inter ſpirituales ſe extendit, quia illos ſpiritualibus diſciplinis inſudantes, ſua ſimulatione inficit. Quædam vero vſque ad abyſſum deſcendit, quoniam ipſa infideles ſibi conſentientes in infernalia tormenta ſua ſeductione mittit: quia ipſi viam falſitatis & deceptionis euntes, viam rectitudinis non tenuerunt, nec vero Deo debitam reuerentiam exhibuerunt, quemadmodum Dauid teſtatur dicẽs: *Contritio & infœlicitas in vijs eorum, qui viam pacis non cognouerunt, non eſt timor Dei ante oculos eorum.*

14 Quid hoc? Innocentia & fortiſſima opera Dei quæ in viuo & puriſſimo fonte militant, illos qui Deum à corde ſuo cum nequiſſimis & damnabilibus operibus expellunt ita conterũt, velut magna pluuia rem quampiam dimergit, ita quod amplius non appareat. Et ideo etiam in conſpectu Dei non fulminant, quoniam infœlicitas cum infœliciſſima conſuetudine eſt in itineribus eorum quocunque ſe cum paſtu mortis extenderint. Quomodo? Videlicet guſtando & comedendo hoc quod malum eſt. Vnde & viam illam quæ in calore ſolis aſcendit, in operibus ſuis neſciunt, quia dulcedinem Dei in honore nec in amore guſtant, vbi timorem eius quaſi timorem alieni abijciunt, cum ipſum nec videre nec aſpicere deſiderant.

Quid flamma nubes petens.

15 Vnde & vt vides flamma illa quæ nubes petit contra homines illos præliatur qui ad cœlos ire volunt, quia nequiſſimum illud incendium cum mentes fidelium hominum ſurſum tendere ſenſerit, aduerſus eos ſuis artibus crudeliſſime baccha-

Digitized by Google

bacchatur, ne ad illa cœleſtia quæ ipſi multis ſuſpirijs quærunt, perueniant.

Quid tres acies. 16 Quorum tres acies vides: quoniam ipſi veram & ineffabilem trinitatem (quamuis in ſuis certaminibus plurimum fatigentur) colere non ceſſant. Nam acies vna propè nubes pergit, quia iſti fortiſſime contra diabolum pugnantes, mentem ſuam de terrenis actibus ita ſurſum ad cœleſtia tollunt, quemadmodum & nubes ſuper terram fluere ſolet: & vna in meditate illa quæ inter nubes & terram eſt diſcurrit, quoniam ipſi quadam moderatione ſe continentes, nec ex tota mente cœleſtibus, nec ex toto deſiderio terrenis inſudant: ſed in his modum ſibi imponentes, & interiora quærunt nec tamen exteriora reſpuunt: & vna iuxta terram pergit, quia iſti caduca perfecte non deſerentes, caducis aliquantulum adhærent: ita vt in eis valde laborantes, multas fatigationes paſſionum in ipſis ſentiant, ſed tamen ſuperno auxilio victores exiſtunt: omnes repetitis vocibus pergamus ad cœlos vociferantes, quoniam & iſti & illi in multis ſuſpirijs deſideriorum ſuorum, vt tendant ad illa quæ in ſupernis ſecretis ſunt ſeipſos exhortantes, quamuis artibus antiqui ſerpentis in hac intentione ſua multoties fatigentur. Sed à flamma illa hac & illac proiecti; quia à flatu diabolicæ tentationis in diuerſitatem morum agitati: quidam tamen non cadunt, quoniam ipſi fortiſſimi pugnatores exiſtentes, ab his illuſionibus ſe viriliter defendunt: alij autem greſſibus ſuis ſe vix ſuſtentant, quia hi in viam rectitudinis itinera ſua ponunt, ſed in multis laboribus fatigati vix tamen diabolicas artes ſuperantes in mandatis Dei perſeuerant: alii vero ad terram cadentes ſed iterum ſurgentes ad cœlos tendunt, quoniam ipſi in diuerſitate vitiorum prolapſi, ſed poſtea per pœnitentiam erecti, ſpem ſuam cum bonis operibus in Deum ponunt.

Quid flamma cōburens. 17 Quod autem flamma illa quæ ſe inter ſæculares homines diffundit, quoſdam ex eis comburens in teterrimam nigredinem vertit; hoc eſt quod idem incendium nequiſſimæ deceptionis ad illos qui terrenis cauſis inſiſtunt tendẽs, quoſdam illorum ſuæ peruerſitati ſubiiciens, peſſimis vitiis tenebroſæ iniquitatis eos inficit: ita quod ipſi claritatem veræ fidei deſpicientes, & ſeipſos amara morte interficientes, in terram cadunt & nefandiſſima opera in actibus ſuis perficiunt: quoſdam autem ſuo acumine ita tranſfigit, quod eos quocunque vult inflectit, quoniam eos ſua nequitia ita domat, quod ipſos ad vniuerſa vitia prauitatis ſuæ inclinat, videlicet ſæcularem dulcedinem in amplexione ardẽtis libidinis eis ſuggerens: ita quod & diuerſos mores multiplicium rituum ſuorum, ſcilicet in verbis, in capillis, in veſte, in inceſſu & in cæteris his ſimilibus habent. Vnde tortuoſi efficiuntur, iuſtitiam Dei negligentes, & præuaricatores legis exiſtentes, nec ſibimetipſis circumciſionem mentis imponentes, quia ſuperfluitatem in libidine quærunt: nec vllum tempus legis vt eis à Deo conſtitutum eſt ſeruant, ſed vt mare à vento in inquietudinem concutitur, ita & ipſi de flatu antiqui draconis in diuerſa vitia mouentur. De qua tamen quidam ſe eripiunt, ad illos qui cœlos petunt pergentes. O vos fideles præſtate nobis adiutorium reſumpto clamore vociferantur, quoniam de turpi & noxia conſuetudine ſe abſtrahentes & eos qui mentem ſuam cœleſtibus infigunt imitantes, vt ſuam ſolicitudinem impendant, ipſiſque iuuamen corde & voce deſiderant. Quidam autem ita tranſfixi permanent, quia ipſi diuerſis vitiis irretiti in malis perſeuerant.

Caligo ſpiritua-les tegens. 18 Sed quod illa flamma quæ ſe inter ſpirituales extendit eos ſua caligine obtegit: hoc eſt quod eadem afflatio diabolicæ perſuaſionis incendia ſua ad illos qui toto niſu ſpiritui ſeruire deberent emittens eos peruerſitate vitiorum ſuorum obnubilat, quatenus magis carni quàm ſpiritui inhiant. Quos etiam in ſex modis conſideras, quoniam antiquus hoſtis tam quinque exteriores ſenſus eorum quam interiorem deuotionem cordis ipſorum velut ſextum modum peruertere conatur. Nam alios eadem flamma lædit, quia diabolus artes ſuas eis immittens, carnalibus deſideriis & voluptatibus eos afflat, ita quod eos ad libidinem & ad pollutionem multæ immunditiæ accendit. Quos autem lædere non poteſt, hos aut viridi aut albo aut rubeo aut croceo aut nigro mortifero veneno illo quod à capite eiuſdem vermis vſque ad pedes eius deſcendit ardenter afflat. Quomodo? Quoniam cum voluptates pollutionum recuſant, aut triſtitiam ſæculi quaſi pullulantem viriditatem per quam ita opprimuntur, quod nec in ſpiritualibus nec in ſæcularibus rebus valent, eis infundit: aut irreuerentiam vitiorum velut ineptam albedinem; ita quod nec coram Deo nec coram hominibus turpitudinem ſuam abſcondunt, ipſis immittit: aut recordationem terrenæ gloriæ quaſi fulgentem ruborem, vnde amaritudinem & anxietatem cordis habent, eis oſtendit: aut detractionem proximorum velut tepidum crocum, ita quod ſuſurrones & bilingues inde efficiuntur, ipſis inducit: aut ſimulationem iuſtitię quaſi horridam nigredinem, per quam in cordibus ſuis miſerabiliter obtenebrantur, eis imponit. Quæ omnia mortiferæ peſtes ſunt, ab initio deceptionis eiuſdem perditoris vſque ad finem illum cùm iam inſania ipſius finem in mundo accipiet, procedentes per quas noxium ardorem vitiorum hominibus infert.

Flamma petens abyſſum. 19 Sed quod flamma quæ abyſſum petit, diuerſas pœnas illorum in ſe habet qui per fontem baptiſmatis non loti lucem veritatis & fidei ignorantes ſathanam pro Deo colunt, hoc eſt quod incendium illud perditioni adhærens, dira & amara tormenta illis animabus infert, quæ in fonte ſalutis non emundatæ claritatem ſupernæ hæreditatis & fidem Eccleſiaſticæ inſtitutionis non videntes; illum qui in inſidiis poſitus animas hominum in mortem mittere conatur, pro illo qui hominibus vitam, & ſalutem tribuit, venerari non ceſſant.

Sagittæ ſtridentes ex ore. 20 Vt vides ex ore ipſius acutiſſimas ſagittas ſtridentes, quæ ſunt à diabolica rabie peſſimæ & nequiſſimæ infixiones procedentes, & multis ini-

qui-

quitatibus bacchantes: & à pectore eius nigrum fumũ exalantẽ, qui eſt à malitioſis conatibus eius teterrimæ iræ & inuidiæ emiſſio: ac à lumbis ipſius ardentẽ humorẽ ebullientẽ, qui eſt ab immundi tia ipſius in prelatis feruentiſſimæ libidinis effuſio

Ad vmbilico feruidus turbo

21 Et ab vmbilico eius feruidum turbinem flantem, qui eſt à voracitate eius in ſubiectis ardentiſſimæ fornicationis ſuffocatio: atque ab extremitate ventris ipſius velut immunditiam ranarum ſcaturientem, quæ eſt à perditione peruerſæ abſorbitionis eius in obduratione deſperationis fœtida egeſtio cum ipſe antiquus inſidiator ſe ſubſequentes ad omnem voluntatem ſuam perduxerit: quæ omnia magnam inquietudinem in hominibus faciunt, quoniam huiuſmodi peruerſitates maximam calamitatem miſerrimæ irretitionis illis imponunt, qui ſpem ſuam non cœleſtibus ſed terrenis affigunt.

Nebula cũ fœtore.

22 Sed quod de ipſo teterrima nebula cum peſſimo fœtore egrediens multos homines ſua peruerſitate inficit, hoc eſt quod ab eodem diabolo nigerrimus error fœtentis conſcientiæ procedens, ſtultos homines per iniquam credulitatem exagitat Quomodo? De abſciſione capitis Ioannis Baptiſtæ, filium Dei eſſe remiſſorem vulnerum peccatorum oſtendentis, peſſimus error exortus eſt, vbi diabolus multos homines in diuerſis imaginibus ſeducit, hoc verum eſſe putantes quod ipſe eis ſecundum æſtimationem ipſorum fallaciter demonſtrat. Vnde & multi ſecundum hunc modum decipiuntur, quia & fides ipſorum ſemper in infirmitate vacillat. Sed ô vos filij mei ſi iuſte & pie viuere volueritis, hunc nequiſſimum errorem fugite, ne amariſſima mors in incredulitate vos apprehendat.

23 Fugite etiam illos qui morantur in ſpeluncis, incluſæ cohortes diaboli exiſtentes: væ illis væ illis qui ſic perſeuerauerint, quia viſcera diaboli ſunt, & præcurrens germen filij perditionis. Quapropter ô vos dilecti filij mei omni deuotione & omni virtute animæ & corporis veſtri illos deuitate, quoniam antiquus ſerpens ſua arte illos paſcit & veſtit: quia eum pro Deo colunt, & quia in eum per fallacem deceptionem confidunt. Ipſi ſibi peſſimi homicidæ, ita quod illos qui eis ſimpliciter adhæſerint, occidunt, antequam eos erorem ſuum declinare permittant: & ſunt in ſeipſis turpiſſimi fornicatores, ſemen etiam ſuum in homicidio mortificantes & diabolo offerentes: ita etiam in ſciſmatibus ſuis & in plenitudine vitiorum ſuorum Eccleſiam meam inuadentes, cum baptiſma & ſacramentum corporis & ſanguinis filij mei, & cætera inſtituta quæ Eccleſia mea habet, in turpibus machinationibus ſuis nequiter derident. Sed quamuis propter timorem populi mei his inſtitutis meis aperte non repugnent, tamen in cordibus & factis ſuis ea pro nihilo ducunt. Nam diabolica illuſione ſanctitatem ſe habere ſimulant, in quibus à diabolo decipiuntur: quoniam ſi diabolus ſe eis palam demonſtraret, ab eis cognoſceretur, ita quod illum deuitarent. Vnde ipſe ſua arte quædam eis oſtendit velut bona & ſancta ſint, & ſic eos illudit. O væ illis qui ſic in morte hac perſeuerauerint. Sed quia diabolus nouit ſe modicum tempus erroris ſui habere, idcirco nunc feſtinat infidelitatem in membris ſuis perficere: quæ vos peſſimi deceptores eſtis, qui fidem Catholicam ſubuertere laboratis. Vos inſtabiles & molles ad deuitandũ venenoſas ſagittas humanæ pollutionis eſtis, quas ſecundum voluntatem veſtrã contra legem exercetis. Vnde poſtquam venenoſo ſemine fornicationis libidinem veſtram euacuatis, tunc ficte oratis & ſanctitatem vobis fallaciter imponitis, quod oculis meis fœtente luto indignius eſt. Certe ſchiſma quod exortum eſt in Oreb vbi Iudaica plebs ſculptile faciens in diabolica irriſione ludere cœpit, ſic etiam & adhuc quidam petulanter ludere ſolent: & ſchiſma quod fuit in Baal in quo multi perierunt, & ſchiſma fornicationum vbi cum Madianitis turpia facta perpetrata ſunt, & cætera his ſimilia ſuper vos cadent, quia in his omnibus in malis veſtris partem habetis, peiores priore populo exiſtentes: quoniam veram legem Dei cernentes, eam pertinaciter abijcitis. Sed ô vos qui ſalutem veſtram deſideratis, ita quod baptiſma ſuſcepiſtis, & vnctus mons Dei eſtis, ſathanæ reſiſtite, & de monte ſaluationis veſtræ deſcendere nolite.

24 Homo autem qui tantæ duritiæ eſt quod adiutorium Dei ad repugnandum diabolo contemnit, huic ipſe inſidias ſuas ponere non deſiſtit, cum etiam in eo nigredinem iniquitatis ſurgere videt, quæ toti corpori illius tantam amaritudinem infert quod etiam corpus eius inde in infirmitate areſcit. Vnde cum homo cœperit malum ruminare & ſeipſum ita in deſperationem conterere, quaſi ſibi non ſit poſſibile malum deuitare & bonum facere, tunc diabolus hoc videns dicit: Ecce homo qui nobis ſimilis eſt, Deum ſuum negans & ſe ad nos conuertens, nos iam ſequitur. Quapropter properemus omnes & ad eum feſtinanter curramus, ita ipſum noſtris artibus coërcentes, ne à nobis aufugere poſſit. Nam Deum ſuum deſerere vult, & nos ſequi. Sed homo qui his malis per diabolicam ſuggeſtionem impugnatur, videlicet qui homicidio, adulterio, voracitate, ebrietate, & ſuperfluitate omnium vitiorum, polluitur, ſi tunc in his impœnitens perſeuerauerit, in mortem cadit: qui autem diabolo repugnans, his vitijs pœnitendo ſe ſubtraxerit, ad vitam reſurgit. Nam qui cupiditatem carnis ſuæ ſecutus fuerit, & bonum deſiderium ſpiritus ſui neglexerit, de hoc fabricator orbis dicit: Iſte me deſpicit & carnem ſuam cum peccato diligit, nolens ſcire quod à perditione ſe debet auertere, & ideo abijciendus eſt. Qui vero bonum ardorem ſpiritus ſui dilexerit, & voluptatem carnis ſuæ abiecerit, de illo dicit creator mundi: Hic ad me reſpicit & corpus ſuum in ſordibus non enutrit, deſiderans ſcire quod à morte ſe debet ſubmouere, vnde ei ſuccurrendũm eſt. Quomodo? Vt Salomon in voluntate mea dicit. *Peccatores perſequuntur malum, & iuſtis retribuentur bona.*

25 Quid hoc? Ruentes in lapſu, & cadentes in ruina vndique mortiferi morbi inuadunt, ita quod prudenter in hoc quod verum eſt non aſpi-

aſpiciunt, ſed illud negligenter abijciunt. Vnde quia non ſunt digni Deum aſpicere, nec vllam fœlicitatem in Deo aut in hominibus habere, quoniam Deo reſpuunt & diabolum eligunt, idcirco multam aduerſitatem illis infert id malum quod operantur. Sed in bonis rectus ſenſus & iuſta cogitatio in excelſo ædificat, ita quod in ſinu ſuo ſuſcipiunt hæreditatem patris: quoniam ſupernum lumen attendunt, fallaces in irriſione fori quomodo hoc vel illud ſine comparatione venundetur non exiſtentes, ſed id quod in Deo verum eſt habentes.

Qui vermem conculcant.

26 Sed vt vides quod magna multitudo hominum in multa claritate fulgentium venit, quæ prædictum vermem fortiter vbique conculcans diro cruciatu eum afficit: hoc eſt quod fidele agmen credentium ſed in humana miſeria procreatorum, in fide baptiſmatis & in beatis virtutibus multo ornatu & decore ad ſuperna deſideria properat, ita quod ipſi in factis ſuis hunc antiquum ſeductorem fortiſſima contritione circundantes deijciunt, & eum diro cruciatu cõminuunt, veluti ſunt virgines, martyres, & cæteri huiuſmodi veri Dei cultores qui toto niſu terrena conculcant & cœleſtia deſiderant: ita tamen quod ipſa nec à flammis nec à veneno illius lædi poteſt, quia iſti tanta fortitudine & conſtantia in Deo muniti ſunt, quod nec ab apertis incendijs, nec ab occultis perſuaſionibus diabolicæ iniquitatis contaminari valent: quoniam magna fortitudine virtutum vana figmenta deſerunt, & ſanctitati, iuſte viuentes adhærent. Sed qui vigilantibus oculis videt, & attentis auribus audit, hic myſticis verbis meis oſculum amplexionis præbeat quæ de me viuente emanant.

(·.·)

Secundi Libri Viſionum Sanctæ Hildegardis

FINIS.

LIBER III. SANCTAE HILDEGARDIS VIRGINIS.

VISIO PRIMA.

1 ET ego homo ſumpta ab alijs hominibus, quæ non ſum digna nominari homo propter tranſgreſſionem legis Dei, cum deberem eſſe iuſta & ſim iniuſta, niſi quod Dei creatura ſum ipſius gratia, quæ me etiam ſaluabit, vidi ad oriẽtem, & ecce illic conſpexi veluti lapidem vnum totum integrum immenſæ latitudinis atque altitudinis, ferreum colorem habentem: & ſuper ipſum candidam nubem, ac ſuper eam poſitum regalem thronum rotundum, in quo ſedebat iuuenis perlucidus mirabilis gloriæ, tantæque claritatis vt nullatenus eum perſpicue intueri valerem: habens quaſi in pectore ſuo limum nigrum & lutulentum, latum inſtar humani pectoris, circumdatum lapidibus pretioſis atq; margaritis. Et de ipſo lucido ſedente in throno protendebatur magnus circulus aurei coloris vt aurora (cuius amplitudinẽ nullo modo comprehendere potui) gyrans ab oriente ad ſeptentrionem, & ad occidentem atq; ad meridiẽ, ita ſe reflectẽs ad orientem ad ipſum lucidum, nec vllum habens finẽ. Et circulus ille erat à terra tantæ altitudinis, vt eum comprehendere non poſſem, ex ſe reddẽs ſplendorem valde terribilem, ſcilicet lapidei, calybei, igneique coloris vndique ſecundum amplitudinem ſuam ſurſum in altitudinem cœli, & deorſum in profundum abyſſi ita ſe extendentem, vt nullum finem eius videre ſufficerem. Vidi etiam tunc de ſecreto ſedentis in throno ſtellam magnam, plurimi ſplendoris ac decoris prodeuntem, & cum ea plurimam cãdentium ſcintillarum multitudinem? quæ cum ſtel-

la illa omnes eductæ ad auſtrum, inſpiciebant ſedentem in throno quaſi alienum, ſeque ab eo auertentes magis inhiabant ad aquilonem quam in eum inſpicere vellent. Sed ſtatim in ipſa auerſione inſpectionis ſuæ, omnes extinctæ ſunt, ſic verſæ in carbonum nigredinem. Et ecce ventus turbinis ortus eſt ab ipſius, qui eas mox ab auſtro retro ſedentem in throno proiecit ad aquilonem, præcipitans in abyſſum. ita vt earum amplius nullam videre valerem. Splendorem autem illum magnum qui eis abſtractus eſt, vidi ſubito in earum extinctione reuerti ad ipſum ſedentem in throno. Et audiui eum qui ſedebat in throno mihi dicentem: Scribe quæ vides & audis. Et reſpondi de interiori ſcientia eiuſdem viſionis: Rogo te mi Domine, vt mihi des intellectum, quatenus poſſim enarrabiliter proferre hæc myſtica: & ne derelinquas me, ſed confirma me in aurora tuæ iuſtitiæ, in qua manifeſtatus eſt filius tuus: & da mihi quomodo poſſim, & qualiter debeam proferre diuinum conſilium, quod in antiquo conſilio ordinatum eſt: quomodo filium tuum voluiſti incarnari, ita vt homo ſub tempore fieret. hoc volens ante omnem creaturam in ſimplicitate tua & in igne columbæ ſcilicet Spiritus ſancti, vt ipſe filius tuus, quaſi ſplendida ſolis forma mirabiliter ſurgens, in incipiente capite virginitatis veraciter indueretur humanitate propter hominem ſumpta hominis forma. Et iterum audiui eum dicentem mihi: O quam pulchri ſunt oculi tui in diuina narratione, dum ibi conſurgit aurora diuino conſilio. Et iterum reſpondi de interiori ſcientia viſionis ipſius: Ego mihi appareo in ſinu animi mei, vt cinis cinereæ putredinis: & ſicut puluis inſtabilitatis: vnde ſedeo pauens in vmbra ſicut penna, ſed ne deleas me de terra viuentium vt peregrinam, quia in magno ſudore laboro in hac viſione, & quia etiam de vilitate mei ſtulti ſenſus qui meus eſt in carne, reputo me frequenter in minimum & in viliſſimum locum, ita quod non ſim digna vocari homo, quia valde timeo non audens tua myſteria narrare. O bone ac mitis pater doce me quæ tua voluntas ſit, quid debeam proferre ô tu metuende Pater, & ô tu dulciſſime, & ô tu plene omnis gratiæ, ne derelinquas me, ſed conſerua me in tua miſericordia. Et iterum audiui eundem mihi dicentem: Nunc dic quomodo edocta es. Volo vt dicas: quamuis cinis ſis. Dic reuelationem panis qui filius Dei eſt, qui vita eſt in igneo amore, omnem mortuum ſuſcitans in anima & corpore, & diſſoluta peccata relaxans in ſerena claritate: ipſe initium ſuſcitationis ſanctitatis in homine exiſtens, antequam in ſe exſuſcitetur. Vnde etiam magnificus & glorioſus ac incomprehenſibilis Deus dedit magnum præſidium mittens filium ſuum in pudicitiam virginitatis, quæ non potuit habere vllam varietatem macularum in ſua virginitate vnde ipſa molliretur. Ibi non potuit nec eſſe debuit vlla pollutio carnis in mente virginis, quia interfectrix & mortificatrix mortis generis humani, ipſamet neſciente, vt in ſomno, decepta eſt, quando filius Dei in magno ſilentio venit in auroram, videlicet in humilem puellam. Mors quaſi ſecura proceſſit neſciens vitam, quam illa dulcis virgo portauit, quia ſibi abſcondita erat eius virginitas. Ipſa enim virgo erat pauper in terrenis opibus, quia diuina maieſtas eam ita inuenire voluit. Nunc ſcribe de vera agnitione creatoris in bonitate ipſius ſic.

2 Deus qui cuncta creauit & hominem ad gloriam illam de qua perditus Angelus cum ſuis imitatoribus proiectus eſt ordinauit, ab omni creatura ſua maximo honore, & timore venerandus & metuendus eſt: quia iuſtum eſt vt creatori omnium veneratio à creatura ſua exhibeatur, & Deus ſuper omnia fideliſſime adoretur. Quod & lapis ille quem vides certiſſime deſignat. Ipſe eſt enim in myſterio magnitudo timoris Domini, qui puriſſima intentione in cordibus fidelium ſemper oriri & perſeuerare debet. Sed quod vides eum totum integrum & immenſæ latitudinis atque altitudinis ferreum colorem habentem, hoc eſt quod eadem firma & grandis magnitudo timoris Domini firmiſſime tenenda eſt: quia Deus metuendus eſt ab omni creatura in tota integritate, vt cognoſcatur vnus & verus Deus eſſe, cum nullus præter eum eſt, nec ſimilis illi: in quo eſt immenſa latitudo, quoniam incomprehenſibilis eſt in omnibus & ſuper omnia: & altitudo, cum ſanctam diuinitatem nullus comprehendere, nec ad eam pertingere cum altitudine ſui ſenſus poteſt, quia ipſa eſt ſuper omnia. Quod autem eſt ſimilitudinis ferri coloris, hoc eſt quod oneroſum & durum eſt humanis mentibus Deum timere, illud valde graue exiſtens molliciei fragilis cineris: quia humana creatura ipſi rebellis eſt.

Quid lapis ferrei coloris.

3 Super lapidem vero ipſum candida nubes, clara ſapientia humanæ mentis eſt: ac ſuper eam poſitus regalis thronus rotundus, eſt fortis & principalis fides circuiens in Chriſtiano populo, cui Deus fideliter cognitus eſt: quia vbi timor Domini radicat, ibi etiam ſapientia humanæ mentis ſuper apparebit, & deinde Deo opem afferente, fides ſuper hanc imponetur, in qua ipſe Deus ſibi requiem parat. Cum enim Deus timetur per ſapientiam humanæ mentis, in fide intelligitur, quia cum his tangendus eſt vt ſedes tangit Dominum ſuum. Et tunc in his Deus parat ſibi ſedem, ſummus exiſtens ſuper omnia, quia neque poteſtate neque dominatione comprehendi poteſt: ſed reſidet in vnica & pura fide, quoniam vnus eſt qui credendus Deus ſuper omnia.

Quid candida nubes.

4 Vnde ſedens in throno iuuenis perlucidus, mirabilis gloriæ, tantæque claritatis vt nullatenus eum perſpicue valeres intueri, habens quaſi in pectore ſuo limum nigrum & lutulentum latum vt magni hominis pectus, circumdatum lapidibus precioſis atque margaritis. Eſt ſuper omnia regnans vnus Deus, lucens in bonitate, & mirabilis in operibus ſuis: cuius immenſam claritatem in profunditate myſterii ſui, nullus

Quid iuuenis lucidus.

Digitized by Google

nullus hominum perfecte poteſt intueri, niſi quantum fide comprehenditur atq; portatur, ſicut ſedes continet ac circumdat dominum ſuū: quæ ita illi ſubiecta eſt, vt nec ſe eleuare poſſit contra dominum ſuum, ſic fides non deſiderat ſuperbe aſpicere in Deum, ſed tantum intima deuotione tangit eum.

Quid in pectore limus.

5 Et quaſi in pectore ſuo, id eſt in ſapientia myſterij ſui habet per amorem filij ſui infirmum & debilem ac pauperem limum qui homo eſt, nigrum in nigredine peccatorum, & lutulentum in pollutione carnis, & latum ſecundum ſimilitudinem pectoris hominis, quod eſt dilatatio profundæ & magnæ ſapientiæ in qua ipſe Deus creauit hominem: illos reſpiciens qui ſunt in ſaluatione animæ per pœnitentiam, in qualicunq; crimine contra Deum ſint in ſua debilitate calcitrantes, quia tandem ad eum peruenient Hi ſunt circumdati compluribus ornamētis illorum qui inter eos ſurgunt, vt lapides pretioſi in magnis perſonis, qui ſunt martyres ac virgines ſanctitatis: & vt margaritæ, qui ſunt innocentes & pœnitentes filij redemptionis: cum quibus idem limus valde ornatus eſt, dum in humano corpore fulgent tantæ virtutes, quæ in Deo ſunt fulgentes in omni claritate. Nam qui conſtituit ſpiraculum & vitam hominum, ille inſpexit ſemetipſum. Quomodo? Scilicet cum redemptione dum præſcluit in ſua prædeſtinatione filium ſuum incarnari: ita quod in eius corpore deberet abſtergi omnis maculoſa varietas criminum. Et ſic videt etiam animas quæ iuſtificabuntur poſt multiplicationem ſuperfluorum peccatorum dū adhuc in corporibus ſuis ſunt, & quæ conſueſcent in iuſtitia Dei ambulare poſt diuerſitatem errorum ſuorum qualiter conſiſtant in Deo, ac qualiter deſiſtant de multa obliuione, & quomodo reuertantur de vnoquoque vitio quo ipſæ ſunt vulneratæ cum immortalibus ceciderunt in peccatis: & ſicut ſunt videntes quod multi populi ſurrexerunt de errantibus vijs in quibus ambulabant pleni vulneribus in plagis peſſimis reſtaurati de morte fœditatis criminum, ſic etiam multi veniunt qui in amaritudine acerbi doloris peccati tam grauiter ſunt vulnerati, quod ipſi etiam in conſuetudine malorum morum in quibus ſupra modum peccauerunt ſunt ita tædioſi, quod nequeunt vltra reſpirare in fluctibus, ad operandum mortiferum opus in adulterio, & homicidio, & ſuperfluitate omnium malorum.

6 O miſeri, nonne veniunt ipſi quaſi peregrini de longinqua regione ſicut ſcriptura habet in Euangelio: vbi adoleſcentior filius dixit: *Surgam & ibo ad patrem meum & dicam illi: Pater peccaui in cœlum & coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnum ex mercenarijs tuis!* Hoc tale eſt. Homo qui de lapſu peccati per admonitionē Spiritus ſancti reuertitur in ſe dicit: Volo ſurgere de importabilibus peccatis, quæ à me nullatenus ſunt ſuſtinenda, de graui culpa: ſed reuertar in recordatione mentis meæ plangens ac mœrens peccata mea, ſic veniens ad patrem meum: qui pater meus eſt, quoniam creauit me: & dicam illi: Pater peccaui in cœlum, id eſt in cœleſte opus quod ego ſum quem formaſti in voluntate tua, me ſic tangendo in creatione ipſa, quod ego etiam cœleſtis debui eſſe in actibus meis: ſed feci me contractum cum turpiſſimis operibus: peccans etiam coram te, quia humanam naturam deſtitui in me. Quomodo? In multis abominationibus: ideo ſum & ego reus in mea perditione & in tua maieſtate, & non ſum dignus nominari filius tuus: quia propter nequitiam cordis mei creaturam tuam duxi in me in alium modum quam à te conſtitutus ſum. Sed nunc fac mihi vt tuo redempto ſeruo in mercede ſanguinis filij tui, qui ipſum dediſti in tantā mercedē quam mors nunquam reſpendere poterit vlla compenſatione: ſed dimittit peccatores per pœnitētiam: quæ in paſſione filij tui orta eſt, quia rectam hæreditatē filiorum amiſi in Adam, qui creatus filius, in iuſtitia deſtitutus eſt gloria fœlicitatis. Nunc autem debet pœnitentia redimere hominis peccata, cum ſanguine filij tui. Iſtud eſt dicendum ab ijs qui iterant caſum Adæ & poſt hæc reuertuntur per pœnitentiam ſic pertingentes ad ſaluationem, & memores ſunt quod multas monitiones adierunt, quæ de ſcripturis ſunt narratæ & de cruciatu & de ſanguine redemptoris eorū: & recordantur gementes quod tranſgreſſi ſunt cum auditu, quo cum ſtudio debuerunt percipere quomodo ſeruarent verbum Dei, cum ipſi negligerent legem eius quæ eis erat inſtituta ad cuſtodiendum, in conſtitutione præcepti recuſantes inſpicere quid deberent facere vel quod deberent dimittere propter timorem Domini: qui tamen veniunt ad veritatem, recordantes ea quæ audierunt vel ſciuerunt à Deo: quamuis prius ita cæcati eſſent, quod omnino nollent ſcire iuſtitiam ipſius, vt ſe ad hoc declinarent quod ipſam præponerent peccatis ſuis, cum ſpernerent eam, & cum reijcerent retro verbum Dei, reſpuentes legem eius. Multi de his erunt ſuperabundantes in bonis, ita vt nec ſatientur; nec eis ſufficiant epulari in domo Dei celebrando diuinum officium & operando iuſtitiam eius ſuperabundanter: ita quod ſemper ſunt flentes & memores in doloribus malorum quæ in anteactis rebus perpetrarunt, dum colebant illicita opera, tranſeuntes legis Dei licita.

7 Iſte eſt luteus limus, quem vides in pectore pij patris. Quomodo? Filio Dei qui de corde patris exiuit veniens in mundum, adeſt credens populus, adhærens ipſi hac intentione qua credit in eum. Certe propterea ſic etiam iſti apparent in pectore pij patris, vt non ſpernat Angelus nec vlla creatura hominem, quia ſummi Dei filius incarnatus habet formam hominis in ſeipſo. Beatus enim Angelicus chorus propterea in indignatione habet hominem quia nimium ſordeſcit in peccatis ſuis, cum ipſi beati Angeli inuiolabiles ſint abſque vlla tranſgreſſione iuſtitiæ, ſemper attentiſſime videntes faciem patris. Et quod amatur à patre, hoc etiam ipſi amant in filio. Quomodo? Scilicet quod Dei filius natus eſt homo. Nam ego pater filium meum ex virgine natum poſui in ſalua-

Digitized by Google

ficat incarnatus eſt, inſpiratione digiti Dei qui Spiritus ſanctus eſt, in quo etiam factum eſt omne opus patris. Huius gloriæ circuitum nulla ratione comprehendere vales, quia nec ipſius poteſtas nec opera, nec vlla eſt menſura vlius bonitatis, vel poteſtatis ad illam menſurandam quæ ſit, vel fuerit, vel fieri debeat in vlla creatura, niſi quod Deus eſt inæſtimabilis & incomprehenſibilis in poteſtate ſua, & inuictus ac mirabilis in opere ſuo.

Circulus partes orbis gyrãs.

11 Et idem circulus gyrans ab oriente ad ſeptentrionem, & ad occidentem atque ad meridiem ſe reflectens ad orientem ad ipſum ſedentem in throno nec habens vllum finem, hoc eſt quod poteſtas ac opus Dei circueunt, comprehendendo omnem creaturam. Quomodo? In voluntate patris qui cum filio & Spiritu ſancto Deus vnus eſt, ortæ ſunt omnes creaturæ, quæ omnes ſentiunt eum in poteſtate. Quomodo? Omnes ſunt eum in creatione ſentientes ſcilicet gyrantem ab oriente quod eſt in ortu omnis iuſtitiæ, & tendentẽ ad ſeptentrionem in confuſionem diaboli & ad occidentẽ vbi tenebræ mortis lucem vitæ volunt opprimere, luce tamen iterum reſurgente deuicta tenebrarum caligine, & ad meridiẽ vbi ardens ardor eſt iuſtitiæ Dei in cordibus fidelium, ſe conuertendo tandem ad ortum iuſtitiæ quaſi ad orientem ſe recipit. Quid hoc? Dum per ſummam poteſtatem opus Dei ſecundum præordinatum à Deo tempus completum fuerit in hominibus in hoc mundo, tunc etiam implebitur circuitus ipſius mundi, perfectus in fine temporis in nouiſſimo die: refulgebunt omnia opera Dei in electis eius ſedente in throno non habente finem: quia Deus perfectus eſt in poteſtate ac in opere ſuo, qui erat & eſt & permanebit abſque vlla inceptione vllius temporis in diuinitate, ita quod non fuerit ſed eſt.

Cur immenſæ altitudinis

12 Et quod ille circulus, à terra eſt tantæ altitudinis vt eum comprehendere non poſſis, hoc eſt quod ſuperna poteſtas ita excelſa eſt ſuper omnes vitas creaturarum in ſenſu & in intellectu hominis, & ita incomprehenſibilis in omnibus & ſuper omnia, quod nulla creatura eam poterit metiri vlla capacitate ſenſus quin ipſa ſit multo ſublimior quam ei ſit cognoſcẽdum. Vnde etiam Angeli frequẽter reſonant Deum in laudibus. Ipſi enim vident eum in ſua poteſtate & gloria, ſed non poſſunt eum perfectè intuentes comprehendere quaſi ad finem perueniant neq; vnquam valẽt faſtidio ſatietatis capi tam magnitudinis quam pulchritudinis eius.

Splendor calybei coloris.

13 Quod autem ex ſe reddit ſplendorem valdè terribilem ſcilicet lapidei, calybei & ignei coloris, hoc eſt quod diuina poteſtas ex ſe demonſtrat duram virtutem in magna ſeueritate contra diſſimulatam & impœnitentem ac impunitam iniquitatem, formidabilem; & velut calybeum, quia Deus eſt perſpicua iuſtitia quæ non habet vllam iniuſtitiam cedentis mollitiei (tanquam puluis (vt dicitur) iniuſtum eſt quod Deo non placet) ſed ipſe eſt illa iuſtitia quæ quaſi calybe confirmauit omnem aliam iuſtitiam: quæ multo fragilior eſt iuſtitia eius quam ferrum calybi cedit: & etiam quaſi igneum, quia ipſe eſt iudicialis ignis comburens peccatum ob omnem iniuſtitiam quæ ſe nunquam conuertere voluit ad illum quærens eius miſericordiam. Eſt etiam Deus quaſi lapis in homine, quoniam ipſe eſt verus & iuſtus abſque vlla mutatione: quia vt lapis in molliciem non poteſt conuerti, ita ille non habet vllam mutationem: & eſt velut calybs, ſcilicet in efficacitate pertranſiens omnia abſq; vlla mutatione vllius aut loci aut temporis, quia ipſe eſt Deus ſuper omnia exiſtens: eſt etiam quaſi ignis, quoniam inflammat & incendit & illuminat omnia abſque viciſſitudine ſuccedentis temporis in nouitate, quia ipſe Deus eſt.

Splendor in infinitum extenſus.

14 Et quod ipſe ſplendor vndique ſecundum amplitudinem ſuam ſurſum in altitudinem cœli & deorſum in profundum abyſſi ita ſe extendit vt nullum finem eius videre poſſis, hoc eſt quod virtus poteſtatis ac operis Dei, & iuſtitia atque rectiſſimum iudicium eius vbique in incomprehenſibilitate ſua nec in ſuperioribus cœli, nec in inferioribus abyſſi vllum finem habet qui comprehendi poſſit humano ſenſu cũ ſuper omnia ſit.

Qui ſtella prodiens.

15 Vides etiam de ſecreto ſedentis in throno ſtellam magnam plurimi ſplendoris ac decoris prodeuntem, & cum ea plurimam multitudinem cadentium ſcintillarum, quia præcepto omnipotentis patris Lucifer Angelus qui nunc eſt ſathanas, in ortu ſuo magna gloria ornatus & multa claritate ac decore veſtitus prodijt, & cum eo omnes ſcintillæ ſui agminis tunc candentes in lucis fulgore, nunc autem extinctæ in caliginis tenebroſitate: quoniam pronus ad malum, non aſpexit in me ſolum perfectum, ſed exiſtimabat confidens in ſeipſum, poſſe incipere quod vellet, & perficere quod inciperet. Vnde quod ſedenti in throno debebat honoris quia per eum creatus eſt, hoc retorſit in ſeipſum, atque in hoc ipſo declinabat ſe ad malum. Quod vero cum ſtella illa omnes eductæ ad auſtrum, inſpiciebant ipſum ſedentem in throno quaſi alienum, ſeque ab eo auertentes magis inhiabant ad aquilonem quam eum inſpicere vellent, hoc eſt quod Lucifer omniſque comitatus eius mirabiliter creatus in ardente bono Dei conſtitit, quaſi per obliquum, in ſuperbia videlicet dedignans regnantem in cœlo. quia ipſi omnes orti in creatione, ab initio guſtauerunt impietatem quę ad perditionem ſe vertit: Deum inſpicientes non ſic quod eum ſcire vellẽt in bonitate, ſed quod ſe ſuper eum velut ſuper alienum vellent eleuare, cum flagrante ſcilicet elatione ſe à cognitione eius auertentes, & plus tendentens ad caſum ſuum quam Deum in gloria ſua cognoſcerẽ deſiderarent. Sed quod ſtatim in ipſa auerſione inſpectionis ſuæ omnes extinctæ ſunt ſic verſæ in nigredinem carbonum, hoc eſt dum Deum ſuperbè dedignarentur ſcire, ipſe Lucifer cum omnibus ſequacibus ſuis in malitia ſua extinctus eſt à fulgore clari ſplendoris, quo per diuinam potentiam indutus erat, delens

in ſeipſo interiorem pulchritudinem, qua debuit viſus eſſe ad bonum: & ſe porrigens ad deglutiendam impietatem, ita extinctus eſt ab æterna claritate vt caderet in æternam perditionem. Vnde omnes verſi ſunt in nigredinem carbonum extincti ignis, quia cum duce ſuo ſcilicet diabolo exuti claritate ſui ſplendoris ſic extinctæ ſunt in perditione tenebroſitatis carentes omni gloria beatitudinis: vt carbo caret omni luce igneæ ſcintillæ. Quod autem ventus turbinis ortus eſt ab ipſis, qui eas mox ab auſtro retro ſedentem in throno proiecit ad aquilonem præcipitans in abyſſum, ita vt earum amplius nullam videre valeres, hoc eſt quod maximus flatus impietatis erexit ſe in ipſis Angelis iniquitatis, cum Deo vellent præualere & eum per ſuperbiam opprimere, qui exufflatus eſt in amariſſimam nigredinem perditionis: & eos de auſtro, id eſt de bono proiecit retrorſum, quod eſt in obliuionem Dei cuncta regentis: quaſi ad partem aquilonarem, vt vbi ſuperbe exaltari volebant, ibi confuſi caſum inuenirent, propter ſuperbiam ſuam præcipitati in abyſſum mortis æternæ: quæ perditio ipſorum eſt, vt in nulla claritate amplius videantur, vt per ſeruum meum Ezechielem ſaltui meridiano qui ardenter fructum iuſtitiæ debuit & non attulit locutus ſum dicens: *Ecce ego ſuccendam in te ignem & comburam in te omne lignum viride: & omne lignum aridum. Non extinguetur flãma ſuccenſionis, & comburetur in eo omnis facies ab auſtro vſque ad aquilonem. Et videbit omnis caro, quia ego Dominus ſuccendi eam, nec extinguetur.*

16 Hoc tale eſt. O ſtulte qui in ſuperbiã tua te erexiſti contra me, ego qui nec initium nec finem habeo, faciam vt in zelo meo accendatur in te ignis indignationis meę per quem comburam in te omnem viriditatem tuam qua voluiſti opus incipere, in falſo vigore magis confidens in te quam in me: quia elegiſti in tua ſtulta ſcientia eſſe ſecundum ſuperbiam tuam, comburamque in te omnem ariditatem illam peccati tui & aliorum perditorum cum peccatum in bono aridum ſuggeris homini qui cinis eſt: quia ſuggeſtio tua non recipiet in te vllam ſaluationem, ſed fiet in te ignis æternus. Nec reſtat vlla tibi muneratio ſalutis, nec illis qui te ſequuntur in exẽplo tuo. Et non extinguetur illa ſuccenſio pœnarum in ſupplicijs ſuis, ſed comburet præcipitẽ ſuperbiã quaſi in facie concupiſcẽtiæ aſpectus honoris quẽ concepiſti velle habere in teipſo, qui eiectus es ab omni gloria tua, ab auſtro ſcilicet ſurgẽs in ardentre clariſſima luce, & cadẽs in tenebras aquilonis id eſt inferni. Et hoc videbit omnis homo, videlicet electi & reprobi cognoſcentes gehennam: quoniam electi eam cognoſcunt: quia illã effugerunt: reprobi autem, quoniam cũ ea in pœnis permanebunt, ſciẽtes quia ego Dominus omnipotẽs ſuccendi eam ad retributionẽ malorũ tuorũ ô diabole, nec extinguetur in malis tuis nec ſequẽtium te. Et ſic perditio diabolicę ſuperbiæ proiecit ſathanã & Angelos eius in exteriores tenebrãs æternorum tormentorum ſine vlla conſolatione luminis, ita vt illi nullus ſit locus inuentus in æterno lumine: & tu ô fragilis homo horrens & ſtupens, eorum vltra nihil conſpicere potuiſti, ſicut etiam idẽ Ezechiel in ſpiritu meo regi Tyri ſub myſtica ſignificatione dicit: *Omnes qui viderint te in gentibus obſtupeſcent ſuper te. Nihil factus es, & non eris in perpetuum* Hoc tale eſt. Omnes recti corde qui viderint te diabole inebriatum vitijs in illis gentibus qui te amplexantur in præuaricatione legis Dei, areſcent obſtupeſcentes in tua ſorde, quomodo polluis ſuggeſtione tua templum in ædificatione Dei quod homo eſt. Et propterea nihil factus es per ſuperbiam tuam in qua cecidiſti ab omni gloria ſaluationis, quia omnino nullus vigor es, in nulla fœlicitate, neq; eris inuentus vllam gloriã amplius habens in æternitate cœleſtium, quia tu confuſus es in illis in perpetuum ſine fine.

17 Sed quod ſplendorẽ illum magnum qui eis abſtractus eſt, vidiſti ſubito in earũ extinctionẽ reuerti ad ipſum ſedentẽ in throno, hoc eſt quod perſpicuus & magnus fulgor quem diabolus propter ſuperbiam & contumaciã ſuam perdidit cũ in ipſum & omnes ſequaces eius intrauit germen mortis (erat enim Lucifer purioris luminis quam cæteri Angeli) reuerſus eſt ad Deum patrem vnde prodierat, ſeruatus in ſecreto eius: quia locus gloriæ ſplendoris illius non debuit eſſe vacuus, ſed Deus ſeruauit eum alteri factæ luci. Nam eius quẽ Deus nudum ſurgere iuſſit atq; non coopertũ carne qui diabolus eſt cum omni comitatu eius in ſplendore tamen clarum, ſplendorẽ ſeruauit limo quẽ formauit in hominem, tegens ipſum viliſſima natura terræ, ob idipſum ne ſe extolleret in ſimilitudinem Dei: quia quem clarum creauerat in multo fulgore ſed non coopertum tã fragili & tam miſero tegmine quo & homo, hic non potuit ſtare in elatione ſua: quia non eſt niſi vnus Deus ſine initio & ſine fine in æternitate. Ac ideo ſceleratiſſimum eſt præ cæteris criminibus, quo quis ſe Deo ſimulat. Nunc autem ego Deus cœleſtis ſeruaui illuſtre lumen quod retraxi à diabolo propter malum eius, hoc diligenter abſcondens apud me, & dedi illud limo terræ quem formaui ad imaginem & ſimilitudinem meam: quemadmodum aliquis homo facit, cum filius eius moritur cuius hæreditas non tranſit in natos eius, quia abſq; liberis deceſſit, hæreditatem filij attrahit ſibi pater & proponit eam in mente ſua alij ſuo filio nondum ſibi nato, daturus eam illi cum natus fuerit ex ipſo. *Splẽdor reuertẽs ad ſedentem in throno*

18 Nam diabolus cecidit abſque hærede, quod eſt in recta intentione bonum opus, quia nunquã aliquid boni fecit nec incepit: & ob hoc accepit alter hæreditatem eius: qui etiam cecidit, habens tamẽ hæredem ſcilicet inceptionem obedientiæ: quoniam eam ſuſcepit cum deuotione, quamuis opus ad hoc pertinens non perfecerit, ſed gratia Dei perfecit illud opus in incarnatione ſaluationis populorum, in reſtaurationem bonæ hæreditatis. Atq; ideo recepit homo hęreditatem ſuam in Chriſto, quia non dedignatus eſt in initio præceptum Dei: cum omnino diabolus non deſiderauit ſeruitium creatoris ſui in bono, ſed honorem in ſuperbia, vnde non recepit gloriam ſuam ſed in perditione perijt.

19 Et ſicut Goliath ſurrexit deſpiciens Dauid, ita erexit ſe diabolus in præſumptionem in ſeipſo, volens ſimilis eſſe altiſsimo. Et vt Goliath ignorans vires Dauid eum prorſus nihili reputans vilipendit, ſic cumulata ſuperbia diaboli contempſit humilitatem in humanitate filij Dei, qui in mundo natus, non gloriam ſuam ſed gloriam patris per omnia quæſiuit. Quomodo? Diabolus non deſiderauit imitari hoc exemplum, vt ſe ſubderet ſuo creatori quemdmodum ſe filius Dei ſubdidit ſuo patri. Attamen Dauid amputauit caput Goliath in ſecreta fortitudine Dei, vt Spiritu ſancto inſpirante ſcriptum eſt: *Aſſumens autem Dauid caput Philiſtæi attulit illud in Hieruſalem arma vero eius poſuit in tabernaculo ſuo.* Hoc tale eſt. Spolia & direptiones diaboli accepit fortiſsimus filius meus, cum deiecit caput eiuſdem ſerpentis antiqui. Vbi? In vtero virginis quę hoc caput contriuit. Per quē? Per eundem filium ſuum. Quæ eſt hæc contritio? Sanctá humilitas, quæ in matre & filio apparens percuſsit primum initium ſuperbiæ, quod eſt caput diaboli. Et ſic filij mei ſecundum carnem victrix humilitas attulit ipſum caput in ſanctam Eccleſiam quæ eſt viſio pacis, ei oſtendens quod per ipſam fortiſsimam humilitatem interfecta eſſet ſuperbia diaboli: fortiſsima vero arma eius ſunt multiformia eius vitia, quibus ille ſuperauit genus humanum quod eum pro Deo coluit; ſic exterrens in vitioſis artibus ſuis vt arma exterrere ſolent homines. Hæc confregit filius meus ponens ea in tabernaculo ſuo, id eſt in paſsionem corporis ſui dum pateretur in cruce. Vnde ipſam pugnam dimiſit etiam in tabernaculis ſimul in corporibus electorum membrorum ſuorum, vt & ipſi diſtribuant arma diaboli cum ipſo. Quomodo? Vt ſicut ipſe deuicit diabolum in paſsione ſua, ſic & ipſi eum deuincant ſe conſtringentes in deſideriis, & non ſint conſentientes vitiis illius. Et ſecundum ſimilitudinem hanc, vt gloria Goliath data eſt Dauid, ita gloriam quæ ablata eſt primo Angelo, dedi Adæ & generi eius, quod confitetur me ſeruans præcepta mea, interempta ſuperbia diaboli. Qui autem interioris ſenſus perſpicaces audiendi aures habet, hic in ardenti amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO SECVNDA.

1 DEINDE vidi inter ambitum circuli qui protendebatur de ſedente in throno quaſi montem magnum coniunctum radici illius immenſi lapidis ſuper quem nubes cum throno & ſedente in eo poſita erant, ita quod lapis in altitudinem erectus & mons in latitudinem extenſus videbatur. Et ſuper ipſum montem ſtabat velut quoddam ædificium quadrangulum ad ſimilitudinem vrbis quadratæ formatum, aliquantulum obliquum habens ſitum, cuius angulus vnus reſpiciebat ad orientem, & alius ad occidentem & vnus ad ſeptentrionem & alius ad meridiem: ædificium autem circuitu ſuo murum vnum biformem gerebat, cuius forma vna erat quaſi ſplendor lucidus vt lux diei, & altera quaſi compaginatio lapidum adinuicem coniuncta in angulo orientali & in angulo ſeptentrionali, ita vt pars illa lucida muri protenderetur ab angulo orientali & finiretur in angulo ſeptentrionali, tota integra & non habens vllum locum interruptum, & pars alia ſcilicet lapidea extenderetur ab angulo ſeptentrionali ad angulum occidentalem & ad angulum meridianum & finiretur in angulo orientali, habens duo loca interrupta inter angulum videlicet occidentalem & angulum meridianum. Longitudo autem ædificij erat centum cubitorum, & latitudo eius quinquaginta cubitorum, & altitudo ipſius quinque cubitorum, ita vt eius duo parietes in vtroque latere ipſius eſſent vnius longitudinis, & alij ipſius duo parietes in fronte & in fine eius, vnius latitudinis. Sed & ijdem quatuor parietes vbique in circuitu ipſius ædificij æqualis erant altitudinis, exceptis propugnaculis eius quæ aliquantulum eminebant altitudinem ipſius. Latitudo autem inter ipſum ædificium & ſplendorem ex prædicto circulo ſe in profundum abyſsi extendentem, erat in vertice orientalis anguli vnius palmi, alibi autem id eſt in ſeptentrionali & in occidentali atque in meridiana parte tanta vndique erat latitudo inter idem ædificium & ſplendorem; vt eius amplitudinem nullo modo comprehendere poſſem. Et hæc me admirante; qui ſedebat in throno iterum dixit ad me: Fides quæ in antiquis ſanctis cum opere iuſtitiæ per bonitatem patris deſuper ædificato, velut in pallore apparuit; incarnato Dei filio aperta manifeſtatione cum ardentibus operibus ardenter in lucem proceſsit: quando filius Dei caduca non concupiſcens, ea exemplo ſuo conculcari & cœleſtia amari perdocuit: cum priores patres mundum non fugientes, nec ſe ab eo ſeparantes Deum ſimplici tantum credulitate & humili deuotione colebant, quia nondum vt omnia delerent eis oſtenſum fuerat.

2 Vnde etiam quod vides intra ambitum circuli *Mons cõiunctus radici lapidis* qui protenditur de ſedente in throno, montē magnū coniunctum radici illius immenſi lapidis ſuper quem nubes cum throno & deſcendente in eo poſita ſunt, ita quod lapis in altitudinem erectus & mons in latitudinem extenſus videtur hoc eſt quod in potente ac forti opere poteſtatis ſuperni patris qui potenter operatur, ſtat mons ſignificans fidem: quæ magna eſt in virtute, palamque ſurgens in circumciſione Abrahæ, & ita proficiens vſque in filium ſuperni Dei poſt ruinam ſerpētis antiqui per Spiritum ſanctum inſpirata hominibus; vt in bonitate patris fideliter operantes illum credant omnipotentem eſſe Deum, qui tam magnum hoſtem ſuperare potuit, ita quod per eandem credulitatem ſubleuati ad gloriam illam pertingant; de qua diabolus per ſuperbiam ſuam deiectus periit.

3 Atque idem mons poſitus eſt ad radicem prædicti lapidis myſterium timoris Domini habentis: quia fides coniuncta eſt ſtabilitati timoris Domini, & timor Domini etiam fortitudini fidei, ſcilicet cum de patre miſſus eſt filius naſci ex virgine;

& cum de filio pullulabat vera fides primum fundamentum boni operis: quam timor Domini profert cum omnibus virtutibus tangens Deum in altitudine ſua, ita vt in ſapientia fidelium mentium Deus ſuper omnia regnans fideliter colatur. Quomodo? Quoniam timor Domini ſecreta cœli viſu circumſpectionis acute penetrat, quia ipſe initium iuſtæ intentionis eſt, cum qua etiam beata fides apud Deum in latitudinem perfectionis extenditur cum in bonis operibus ad ſanctitatem dilatatur.

Aedificiũ ſupra mõtem.

4 Sed quod ſuper ipſum montem ſtat ædificium quadrangulum ad ſimilitudinem vrbis quadratæ formatum, hoc eſt quod ſuper fidem bonitas patris bona opera ædificans, multos fidelium per quatuor angulos terræ colligens trahit ad cœleſtia, ſic munitos in ſtabilitate virtutum vt cœleſtis pater in ſinu ſuo, hoc eſt in interiori poteſtate & in myſtico conſilio ſuo eos benigne componat cum quatuor quadris in fide.

5 Quomodo? Ego qui ſum altiſsimus, ordinaui in opere meo primum quadrum hominum, videlicet Adam, cuius genus ipſo dormiente per magnum ſchiſma ſe debilitans, proceſſit vſque ad ſecundum quadrum id eſt ad Noë ſub quo diluuium factum eſt, vbi & myſteria filij mei in arca præmonſtraui. Sed in eo quadro quæ eſt Noë, per admonitionem meam manifeſtaui illam lucidam partem muri prædicti ædificij, quia ibi in diluuio ſuffocans peccatores innui hominibus vt mortem fugerent & vitam appeterent, ſic eis palam aperiens ſpeculatiuam ſcientiam cognitionis duarum viarum. Quid hoc? Homo viret & viget in viuente vita quæ anima eſt, per quam ſpeculatur & cognoſcit duas ſemitas videlicet bonum & malum: quoniam homo tangitur alterutra parte harum, ita quod manens in corpore ſiue bonum ſiue malum cum anima & corpore operatur: quod quidem ipſe incipit per operationem animi ſui, voluntatem ſuam ita in opere complens. Et ſic in nos oſtenſa eſt per admonitionem meam ſpeculatiua ſcientia duarum viarum, ſcilicet acutiſsima conſideratione malum ſpernere & bonum diligere, quæ ita cum emiſsione circũciſionis tendit in præcurſu voluntatis Dei, vſque ad tertium quadrum, in quo Abraham & Moſes coniuncti ſunt in circumciſione & lege: quæ circumciſio & lex ita procedebat vſque ad quartũ quadrũ ſanctæ trinitatis, in quo vetus teſtamentum in filio Dei finitum eſt cum exteriori ſignificatione. Vnde etiam ſurrexit interius germen per filium Dei in Eccleſia, qui natus & paſſus pro ſalute hominum reſurgens etiam & rediens ad patrem, angulum illum qui in caſu Adæ abſconſus & attenuatus erat reſtaurauit in ſaluationem, per animas hominum.

Aedificiũ inobliquũ

6 Quod autem ædificium aliquantulum eſt in obliquum ſitum, hoc eſt quod homo qui opus Dei eſt, non poteſt præ fragilitate ſua incedere firmiter ſine peccato, & audacter ſine timore fragilis carnis diabolum ſuperando: ſed eum oportet illum humiliter deuitare, & inſidias eius ſapienter fugere ne peccet, atque fideliter ſe coniungere bonis operibus, & ſic conſtare in filio Dei: qui quaſi in angulos ſedens lapis angularis eſt, hoc pacto opus electum in homine coniungens.

Quorſum anguli reſpiciunt.

7 Sed quod angulus vnus reſpicit ad orientem & alius ad occidentem & vnus ad ſeptentrionem & alius ad meridiem, hoc eſt quod filius Dei natus eſt ex virgine & paſſus in carne, vt in ortu iuſtitiæ homo reſtauraretur ad vitam cui omnis iuſtitia appoſita eſt, quod eſt angulus orientalis inde ſurgente ſaluatione animarum: vt Deus compleuit in filio ſuo omnem iuſtitiam quæ ab Abel vſque ad ipſum præfigurata eſt, in quo finita eſt conſtitutio carnalis obſeruationis veteris teſtamenti, iam veniente ſalute fidelium hominum per fidem, quam filius Dei attulit miſſus à patre in mundum in fine temporum, quod eſt angulus occidentalis. Contra diabolum quoque in Abraham & in Moſe eleuauit ſe iuſtitia qui præmonſtrabant promiſſam gratiam per quam homo ſaluatus eſt quem diabolus deceperat, occidendo eum vt latro in lapſu Adæ, quod eſt angulus ſeptentrionalis: vnde & miſerabilis ac mortalis caſus qui factus eſt in humano genere, poſtea per ſupernam gratiam nobiliter & magnifice reſtauratus eſt pleno fructu in ardente opere Dei & hominis, quod eſt angulus meridianus. Angulus etiam meridianus eſt, quia primus homo Adam à Deo creatus eſt. Sed quod ab hoc angulo ſpeculatiua ſcientia cognitionis duarum viarum non incipit fulgere, id eſt ab ipſo Adam, hoc ideo eſt, quia genus ſuum incompoſitum erat, non colens Deum in ſcientia ſua officioſum ſeruitute legis, ſed tantum propriam voluntatem ſuam adimplens cum ſummo malo: ita vt nec in recta ſcientia Dei nec in vera beatitudine eſſet fulgens, immo in morte iacens: ſed abſconditum erat tantum in corde patris, quid cum homine facere decreuiſſet.

Quid angulus in oriente.

8 Angulus etiam in oriente deſignat Noë, vbi ſe iuſtitia oſtendere incepit: & vbi etiam aperte manifeſtata eſt præmonſtrata ſpeculatiua ſcientia, oſtendens omnem ſanctitatem quæ poſtea in filio Dei perficienda erat. Et quia vnaquæque iuſtitia in filio Dei qui eſt verus oriens erat incipiens, ideo eſt hoc ædificium primum appellandum ad orientem in honore ſanctitatis, quæ primum etiam in Noë veraciter declarata eſt. Angulus quoque in ſeptentrione eſt Abraham & Moſes, qui aduerſus ſathanam cum operis executione prædictam ſpeculatiuam ſcientiam circumtegebant quaſi eam circumædificarent cum precioſis lapidibus, & eum deſuper aurato opere perſpicuæ iuſtitiæ Dei quod erat circumciſio & lex: quia iuſtitia ante circumciſionem & legem, quaſi nuda erat abſque opere. Et quartus angulus occidentalis præfigurat etiam veram Trinitatem, quæ palam manifeſtata eſt in baptiſmo ſaluatoris, qui erexit plenam & ſanctam ciuitatem Hieruſalem cum omni opere ſuo, recurrens ad cœlum in ſaluatione animarum.

Quid murus biſormis.

9 Sed quod ipſum ædificium in circuitu ſuo murum vnum binæ formæ habet, cuius vna eſt quaſi ſplendor lucidus vt lux diei & altera quaſi compaginatio lapidum ad inuicem coniuncta in angulo orientali & in angulo ſeptentrionali, hoc eſt

quod

quod per bonitatem patris hominibus ex omni parte data eſt quaſi ſecuritas vna, id eſt munitio & defenſio in bonis operibus vt ipſis circumdati & confortati carnales concupiſcentias deſerant, & ad vnum Deum qui munimentum eorum eſt confugiant. Qui murus in duabus eſt formis quia vna forma muri eſt veluti ſpeculatiua ſcientia duarum viarum : quoniam illam ſcientiam in acutiſsimâ & certiſsima exquiſitione ſpeculationis animi ſui habet homo, vt ſit circumſpectus in omnibus viis ſuis: & etiam alia forma muri eſt veluti cinerea caro hominis: quia à Deo creatus eſt homo operans factum opus in operatione.

10 Et hæc ſpeculatiua ſcientia lucet in ſplendore lucis diei, quin per eam homines actus ſuos vident & conſiderant: quia ſplendidus radius eſt humanæ mentis, ſe caute circumſpicientis: in homine ſiquidem apparet hæc præclara ſcientia vt candida nubes permeans mentes populorum in celeritate ſicut & nubes citò diſſlatur in aëre: lucenſq; vt lux diei quoniam ipſa candida declaratur propter ſplendidiſsimum opus quod Deus benigne operatur in hominibus: ſcilicet vt cum ipſi deuitant malum, perficiant bonum quod in eis quaſi lux diei lucet : In ipſa quoque ſcientia procedit vnumquodque opus in homine. Quomodo? homo habet duas vias. Quomodo? Ipſe eſt ſciens bonum atque malum cum ſenſibilitate : qui dum tranſit de malo, operando bonum, imitatur Deum faciens bonum in ipſo, qui iuſtus eſt nolens iniuſtitiam. Sed dum operatur malum, implicatur per ſeductorem diabolum in peccatis; qui non vult deſiſtere niſi ſentiat illum in vinculo malorum operum, quoniam diabolus quærit iniquitatem, fugiens ſanctitatem. Si autem homo abſtrahit ſe à malo & operatur bonum, tunc ſuſcipit eum ſumma bonitas : quia ſeipſum propter amorem Dei ſuperauit, qui filium ſuum tradidit pro eo in mortem crucis. Vnde etiam ſcientia hæc eſt ſpeculatiua, quia ipſa eſt quaſi ſpeculum hoc modo: quoniam vt homo aſpicit faciem ſuam in ſpeculo vtrum ſit in ea pulchritudo an maculoſitas, ſic inſpicit ipſe in ſcientia bonum & malum in facto opere, quod conſiderat intra ſe: quia hæc conſideratio eſt in rationali ſenſu quem Deus inſpirauit in homine, cum in faciem eius inſpirauit ſpiraculum vitæ in anima. Nam viuere pecorum deficit, quia rationale non eſt: anima autem hominis nunquam deficit, quia in æternum viuet quoniam rationalis eſt. Vnde etiam homo ſentit in conſideratione boni & mali, quod ipſe opus ſit reprobum vel electum, per gratiam Dei formatus & inſpiratus rationali ſenſu in ortu creationis ſuæ: illa gratia eum iterum reſtaurante in electione baptiſmi, & in ſaluatione animæ noui teſtimonij vt dicit Paulus amantiſsimus meus de illa electione gratiæ; *Reliquia ſecundum electionem gratia ſaluæ factæ ſunt. Si autem gratia, iam non ex operibus. Alioquin gratia iam non eſt gratia.*

11 Hoc tale eſt: Reliquiæ quas laqueus mortis non comprehendit, vt declinarent ad exemplum diaboli; illæ ſaluæ factæ ſunt aperta ſaluatione, dum Deus miſit filium ſuum incarnari quod eſt electio gratiæ pro ſalute manifeſtata hominum. Quomodo? Gratia Dei conſtituit hominem, ſed ille lapſus eſt in prauis operibus. Tunc oſtenta eſt electio gratiæ in electo vaſe, cum ex virgine filius Dei natus eſt, in quo poſsibile non erat fieri vllum lapſum. Nam ſi quiſquam hominum rem aliquam vtilem facit quæ ipſi ab alio abſtrahitur, tunc eligit ſibi aliam vtiliorem, quam ei nullus auferre poſsit, & in qua ipſe plene abundet. Sic fecit gratia Dei. Ipſa enim formauit Adam primum hominem, quem diabolus abſtraxit ab innocentia operis, ſed eadem gratia fecit poſtea plenitudinem bonorum operum per filium Dei in ſaluatione animarum. Si autem gratia Dei fecit ſaluationem, tunc ſaluatio non eſt facta ex merito hominum. Quomodo? Iuſtitia operis defecit in Adam; ita quod homo nunquam rediret in ſaluationem per merita operum ſuorum; niſi recuperaretur per eandem gratiam in iuſtiſsimo filio Dei per opera ipſius, quia obediens factus eſt patri ſuo : & niſi homo etiam mundaretur per baptiſmum quod filius Dei tradidit hominibus cum bono opere: quod opus gratia Dei operatur cum homine, & homo opus illud cum illa. Ideoque eſt gratia Dei cum hoc opere, & hoc opus ortum eſt de gratia. Quod ſi ſaluatio eſſet ex merito hominum & rectum opus hominis eſſet proprium ei à ſeipſo, ita quod gratia Dei opus illud non accenderet, tunc gratia non eſſet gratia. Quomodo? Tunc eſſet homo à ſeipſo & non à Deo, & nulla creatura redderet gratias Deo, & gratia Dei nihil eſſet. Nunc autem gratia Dei conſtituit hominem rationalitate ſubnixum vt iuſtitiam operetur in ſcientia boni & mali, quatenus hac ſcientia appetat bonum abiiciens malum, & vt ſic cognoſcat vitam & mortem per hoc eligens in qua parte remanere deſiderat vt Salomon in intellectu ſapientiæ inquit: *Appoſui tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam.*

12 Hoc tale eſt. Deus appoſuit homini in prima ſuſcitatione animæ vim magnam & acutam videlicet notitiam malorum & bonorum: quæ ſunt aqua & ignis. Nam ſicut aqua ſemper inundat & celat in ſe multa mortifera animalia plurimaque inutilia, ita eſt etiam homo inundans in malis factis ſuis, celans ea ne diuulgetur. Et vt etiam ignis vrit non perferens intra ſe vllam impuritaten incombuſtam; & vt faber per ignem puriora facit monilia ſua ablata rubigine, ſic etiam bonum facit hominem purum, euellens ab eo rubiginem nequitiæ. Nam aqua & ignis diſſentiunt, ſuffocantes & necantes ſeinuicem. Sic etiam facit homo. In malo enim necat bonum, & in bono necat malum atque in vtroque ſemper occultat intra ſe ſilenter ſua deſideria, hac aut illac verſans illa.

13 Et in ipſa commotione deſideriorum habet optionem voluntatis illius viæ quam deſiderat, & ad illam conuertit ſe cum voluntate operis, quaſi manum ad hoc porrigendo ſcilicet bonum opus perficiens adiuuante Deo per gratiam, & malum peragens inſidiante diabolo per ſuggeſtionem artium ſuarum, ipſo quidem homine hæc inſpiciente in ſcientia rationalitatis ſuæ. Nam in illa ſcientia inſpi-

Digitized by Google

voluntas patris in ſaluatione. Quomodo? Quia filius Dei ante ſæcula à patre genitus, poſtea in mundo natus ex matre in fine temporum necdum incarnatus manebat, in patre inuiſibilis, vt voluntas inuiſibilis eſt in homine antequam exeat in opus: viſibilis deinde apparuit in carne pro ſalute hominum, ita cum filio ſuo meditatur omnipotẽs pater omnem iuſtitiam contra primum caſum Adæ. Vbi? In dilectione filij Dei, qui ante tempora in diuinitatis gloria manens in patre, mirabiliter poſtea ſub ſtatuto tempore mundi, incarnatus eſt, quem pater de corde ſuo in mundum miſit ſummum ſacerdotem ſuper omnem iuſtitiam. Vnde & legem iuſtitiæ ipſe filius collegit vt eam accepit à patre facta lege hominũ in eum crediturorum. Sed in illa lege quam pater in filio ſuo conſtituere atque condere voluit, meditatur in die. Quomodo? Scilicet in die quæ ipſe eſt, cum nulla obſcuritas iniquitatis erat in vlla creatura priuſquam vllam creaturam conderet ſæculorum, meditatus eſt iſtam legem filij ſui. Et etiam in nocte. Quomodo? Quia in facta creatura dum ſe incepit erigere malum quod eſt quaſi obſcuritas noctis, in Angelo & in homine meditatur etiam pater vſque in nouiſſimum diem in quem pertingunt opera ſua quæ ineffabiliter operatur, oſtendens & aperiens legem filij ſui: cum in ipſo perficit omnia bona, quæ in homine perfici debent.

Pars muri interrupta.

19 Sed vt vides quod lapidea pars muri habet duo loca interrupta inter angulum videlicet occidentalem & angulum meridianum, hoc eſt quod opus humani generis in munitione defenſionis ſuæ, duobus modis adhuc imperfectum eſt: cum membra incarnati filij Dei conſtant adhuc quaſi imperfecta in electis ſuis, quod eſt primus interruptus locus velut ab occidente, quoniam filius Dei miſſus eſt in mundum in fine temporum: & cum deinde Eccleſia ſimiliter adhuc quaſi imperfecta eſt in omnibus virtutibus ſuis, vt conſiſtere & ædificari debet in cœleſti Hieruſalem, quod eſt alter interruptus locus velut ad meridiem, cum Eccleſia perficietur in cœleſtibus.

Longitudo ædificij centum cubitorũ.

20 Quod autem longitudo ipſius ædificij eſt centum cubitorum, hoc eſt quod denarius numerus attenuatus erat in præuaricatore homine, & recuperatus eſt in filio meo per multiplicem denarij centenarium numerum multiplicium virtutum in ſaluatione animarum: de quo denario per centenarium, deinde aſcendit millenarius numerus perfectus in omnibus virtutibus, vt plene euacuentur mille artes diaboli, cum quibus ſeducit omnem gregem amabilium omnium omnipotentis Dei. Quid hoc? Ego omnipotens conſtitui initio ardentia & viuentia lumina quæ lucerent in ſplendoribus ſuis, ſed quædam perſtiterunt in amore meo, quædam autem ceciderunt deſpiciendo creatorem ſuum. Sed non decuit me creatorem vt inſtitutionem meam, vacuam & irritam relinquerem. Quomodo? Angelica ſcilicet creatura ſuperbientis agminis hoc bonum quod creator ſuus ipſi indulſit ad cognitionem ſuam, illud ſibiipſi deputauit in fallacem gloriam, ſe poſſe ſimilem eſſe creatori ſuo, vnde cecidit in mortem. Tunc præuidit Deus, quia quod in perdito agmine illo cecidit, fortius reſtaurandum eſſe in alio. Quomodo? Quia creauit hominem de limo terræ viuentem in anima & corpore vt ad gloriam illam pertingeret, de qua præuaricator diabolus cum ſuis imitatoribus eiectus eſt: quoniam homo valde charus eſt Deo: cum & eum fecerit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam, ita vt in perfectione ſanctitatis operaretur omnes virtutes, ſicut & Deus condidit creaturas omnes: & vt etiam impleret operando in humillima obedientia & in opere virtutum ſub miniſtratione laudis inter glorioſos Angelos ordinem: vt in hoc beatitudinis culmine, adornaret laudem ſupernorum ſpirituum, qui aſſidua deuotione ſunt laudantes Deum: atque in eadem beatitudine ſua hoc adimpleret, quod perditus Angelus in præſumptione ſua ruens euacuauit. Ideoque eſt homo plenus denarius numerus, qui hæc omnia per virtutem Dei perficit. Sed denarius numerus in ſua natura multiplicat centenarium in hac intentione, quia homo diabolica ſeductione corruens, à Deo tandem diuina miſeratione & inſpiratione admonitus ſtrenue incepit Deum agnoſcere cum lege & prophetia veteris teſtamenti, & deinde acutius cum ſanctitate ac omnibus ornamentis inuictæ conſtantiæ Eccleſiæ. Sicq; incepit homo operari omnes virtutes ab Abel ita eas perficiendo vſque ad nouiſſimum iuſtum, quod eſt centenarius numerus longitudinis huius ædificij, quod Deus in myſtica figura demonſtrat hominibus: ne deſperent prolapſi in iniquitatibus ſuis, ſed vt ſurgentes ab eis fortiter laborent in opere Dei: quia & vnuſquiſque cadens in peccatis, cum ſe erigit ab eis, fortior erit quam prius eſſet: ſicut & Deus maiores & fortiores virtutes reſtituit in homine, filium ſuum mittens in mundum ad erigendum collapſum genus hmanum, quam primus homo operatur. Vnde & homo fortius operatur in anima & corpore quam ſi eſſet ſine corporali grauedine: quoniam militat in ſeipſo in multis periculis perficiens fortiſſima bella, & victorioſus exiſtens cum Domino Deo ſuo fideliter militans ei, ſic ipſum cognoſcens in militia ſua, corpus ſuum caſtigando: quia Angelus carens grauedine terreni corporis, eſt tantum miles cœleſtis harmoniæ lucidus & purus perſeuerans in viſione Dei: homo vero grauatus corporali putredine eſt fortis & glorioſus ſanctuſq; miles cum reſtaurato opere: qui operatur propter Deum in anima & corpore, ita per centenarium numerum præſentis laboris pertingens ad millenarium futuræ retributionis, videlicet cum in nouiſſimo die plenam mercedem accipiens ſine fine in anima & corpore gaudebit in cœleſti habitatione. Sic ergo denarius attenuatus numerus, recuperatus eſt per filium meum, qui natus ex virgine & paſſus in cruce hominem reduxit ad cœleſtia, vt ipſe in Euangelio dicit: *Quæ mulier habens dragmas decem, ſi perdiderit dragmam vnam, nonne accendit lucernam & euertit domum, & quærit diligenter donec inueniat? Et cum inuenerit conuocat amicas & vicinas dicens. Congratulamini mihi, quia inueni dragmam quam perdideram.*

Hoc

Digitized by Google

21 Hoc tale eſt. Sancta diuinitas habuit dragmas decem, id eſt in electis Angelis & in homine decem ordines ſupernarum diſtinctionum: ſed dragmam vnam perdidit, cum homo magis diabolicam ſeductionem, quam diuinum præceptum ſecutus in mortem cecidit. Vnde ipſe accendens lucernam ardentem, ſcilicet Chriſtum verum Deum & verum hominem, ſplendidiſſimumque ſolem iuſtitiæ, euertit per eum domum, id eſt Iudaicum populum, & inter legem quæſiuit diligenter omnem ſanctificationem quæ fuit in ſaluatione, in qua inſtituit nouam ſanctificationem, & ſic inuenit dragmam ſuam, hominem ſcilicet quem perdiderat. Tunc conuocauit amicas, id eſt ſæculares iuſtitias & vicinas id eſt ſpirituales virtutes dicens: Congratulamini mihi laudabiliter & congaudenter & ædificate cœleſtem Hieruſalem ex viuis lapidibus, quia hominem inueni, qui perierat deceptione diaboli.

Latitudo quinquaginta cubitorum.

22 Sed vt vides quod latitudo huius ædificij eſt quinquaginta cubitorum, hoc eſt quod omnis latitudo vitiorum hominum, qui in opere Dei ædificare debuerunt, magis tamen concupiſcentias ſuas ſequentium quam opus Dei colentium, in diffuſis quinque vulneribus filij mei quæ in cruce paſſus eſt, miſericorditer abſtergitur & remittitur: ita quod vulnera manuum eius opera manuum inobedientiæ Adæ & Euæ deleuerunt: & vulnera pedum eius liberauerunt itinera humani exilij: & vulnus lateris eius de quo orta eſt Eccleſia, deleuit culpam Adæ & Euæ, quoniam de latere Adæ Eua creata eſt. Vnde & filius meus in ligno fixus eſt, vt ea aboleret quæ per lignum præuaricatio facta eſt: atque aceto & felle potatus, vt guſtus pomi noxialis dilueretur.

Altitudo quinque cubitorum.

23 Et altitudo eius eſt quinque cubitorum, qui eſt excellentia diuinarum ſcientiarum in ſcripturis quæ propter opus Dei ſunt in quinque ſenſibus qui ſunt in homine, quos inſpirauit Spiritus ſanctus ad vtilitatem hominum: quia homo cum quinque ſenſibus ſuis reſpicit ad altitudinem diuinitatis, diſcernens vnumquodque, bonum ſcilicet & malum.

Duo parietes vnius longitudinis.

24 Vnde & eius duo parietes in vtroque latere ipſius ſunt vnius longitudinis, quoniam in ædificio bonitatis Dei quaſi in duobus parietibus animæ & corporis vtriuſque lateris, proſperi ſcilicet & aduerſi, hominem conſtantiſſime oportet laborare. Quomodo? Vt deuitet malum & operetur bonum. Quomodo? Quia profunda & incomprehenſibilis diuina poteſtas inſtituit hominem, vt totis viribus ſuis & toto ſenſu ſuo colat Deum æquali deuotione in longitudine intelligibilis rationalitatis: quoniam dignum eſt vt creator omnium, ante omnia, & ſuper omnia digniſſime colatur Deus.

Alij duo vnius latitudinis.

25 Quapropter & alij eius duo parietes in fronte & in fine eius, vnius ſunt latitudinis, quoniam in opere Dei ſapientia & diſcretio ſunt velut duo parietes, videlicet ſapientia quaſi in ſuperiori & diſcretio quaſi in inferiori parte: quas Deus aſpirat æquo & iuſto dono ſuo in magnitudinem latitudinis humanæ mentis, ad cognoſcendum ſe.

Propugnacula parietibus eminentia.

26 Sed quod quatuor illi parietes vbique in circuitu ipſius ædificij æqualis ſunt altitudinis exceptis propugnaculis eius quæ aliquantulum eminent altitudinem ipſius, hoc quod homo in quatuor elementis poſitus, vbique fidem Catholicam per bonitatem patris æquali deuotione & cultura in alto habebit, Filium cum Patre & Spiritu ſancto, videlicet colens, qui omnia opera ſua operatur in ipſis. Quomodo? Omne opus quod filius Dei operatus eſt & operatur, hoc perficit per bonitatem Patris in Spiritu ſancto. Quid hoc? Quoniam ſecundum voluntatem patris erat filius redimens hominem per incarnationem ſuam, quæ eſt magna bonitas: quia pater ſic ordinauit vt Filius eius naſceretur ex virgine de Spiritu ſancto conceptus, humanitatem aſſumens propter amorem hominis, vt eum reduceret in reſtaurationem vitæ: quatenus homo cum Deo partem haberet, cum qua intraret in ſaluationem per ipſum in recta & Catholica fide, in qua Pater & Filius & Spiritus ſanctus cognoſci debet, vnus & verus Deus.

27 Sed & ibi ſunt propugnacula præſtantioris altitudinis. Quomodo? Quia cum homo reſpicit in culmen bonæ mentis, tunc ædificat altitudinem murorum fidelium, in virtutibus operis Dei aſcendens ſuper intelligibilem fidem, Deum videlicet ſciens eſſe in potentia diuinitatis ſuæ: ſuper quam fidem deinde conſtruit altiorem ſtaturam virtutum, præſtantiſſimorum propugnaculorum. Quomodo? Nam ædificat altiores virtutes, ſibi non ſufficiens vt ſolummodo fidem habeat in Deum, ſed aſcendit in virentem palmam, quod eſt de virtute in virtutem quibus exaltata & decorata eſt rectiſſima fides quaſi ciuitas propugnaculis.

Latitudo in vertice orientalis anguli.

28 Quod vero latitudo, inter ipſum ædificium & ſplendorem ex prædicto circulo ſe in profundum abyſſi extendentem, eſt in vertice orientalis anguli vnius palmi, hoc eſt quod amplitudo ſupernorum ſecretorum eſt inter opus filij Dei quod demonſtrauit quaſi ædificium, conuerſatus ſine peccato corporaliter in ſæculo, ſcilicet faciens virtutes multas in bonitate patris & inter poteſtatem patris quaſi ſplendorem in maxima virtute ſua ſe in inferiora & in ſuperiora extendentem: cum filium ſuum miſit in mundum in capite ſcilicet anguli qui reſpicit ad orientem, hoc eſt, in iuſtitia quæ primum præſignata eſt in Noë per admonitionem Spiritus ſancti præfigurantem perfectam illam iuſtitiam, quæ declarata eſt in incarnatione filij Dei: ita quod in his ſecretis erat quaſi ſpacium vnius ſtaturæ vt extenta manus eſt à pollice vſque ad alios digitos, quod eſt ordinatum tempus in paternis viſceribus quando vnigenitum ſuum mittere voluit in manu fortiſſima, vt ipſe ita circuiret cum omnibus articulis digitorum qui ſunt omnia opera eius in Spiritu ſancto vt perficeret voluntatem patris ſui paſſus in cruce propter miſeram ac contemptibilem inobedientiam, quam diabolus primo homini inſtillauit in ſua ſuggeſtione: cum propter hoc ad redimendum hominem miſericordia Dei ſe inclinauit ad terram: per humanitatem filij Dei incomprehenſibili altitudine diuinitatis.

Sed

Digitized by Google

Latitudo incomprehenſibilis.

29 Sed quod alibi id eſt in ſeptentrionali & in occidentali atque in meridiana parte, tanta vndique eſt latitudo inter ædificium & ſplendorem vt eius amplitudinem nullo modo comprehendere poſſis, hoc eſt quod nullus hominum mortali corpore grauatus poterit ſcire elationem mali in viſceribus aquilonaris diaboli, nec finitum eius in operante creatura in occaſu cadentis hominis, nec initium aut finem ardentis meridiei quod eſt ſupernæ iuſtitiæ, nec conſiderare quomodo hæc dilatata & diſcreta ſint inter opus & poteſtatem ſcientiæ meę in omnibus populis, ſcilicet aut in electis aut in reprobis, qui omnes poſiti ſunt in æquiſſima perſcrutatione, ita quod acutiſſima & diligentiſſima diſtrictione examinabuntur in præceptis meis: cum tamen ipſi omnes accurate debent confidere, quod eos paſco in omnibus neceſſitatibus ſuis: quia hæc omnia in ſecretis meis ita occultata ſunt, quod amplitudinem profunditatis eorum, nec ſenſus aut intellectus hominis vllo modo comprehedere vel intelligere valeat, niſi quantum permiſſione mea conceditur. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet hic in ardente amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO TERTIA.

1 POST hæc vidi & ecce quaſi in medio longitudinis prædictæ lucidæ partis muri deſignati ædificij ſtabat velut turris ferrei coloris ipſi muro exterius impoſita, latitudinis quatuor cubitorum & altitudinis ſeptem cubitorum in qua conſpexi quinque imagines ſingulariter ſtantes in ſingulo quoque arcu deſuper quaſi turritum conum habentes, quarum prima reſpiciebat ad orientem, ſecunda autem ad aquilonem, tertia vero ad ſeptentrionem, & quarta ad columnam verbi Dei, in cuius radice Abraham Patriarcha reſidebat: ac quinta ad turrim Eccleſiæ & ad illos homines qui in ipſo ædificio huc & illuc diſcurrebant. Similitudo autem vna erat eis in hoc, ſingulæ earum veſtitæ erant ſolummodo quaſi ſingulis veſtibus ſericinis & calceatæ calceamentis candidis excepta quinta quæ omni ex parte armata videbatur. Secunda vero & tertia nudo erant capite, diſſoluta coma & candida carentes amictu palliorum: prima autem & tertia ac quarta indutæ erant tunicis candidis. Sed diſſimilitudo ex hoc erat eis. Prima imago geſtabat in capite ſuo Pontificalem infulam, ſparſis capillis & albis, induta quaſi pallio albo, inferius in duabus oris eius purpura contexto. In dextera vero gerebat lilia & alios flores, in ſiniſtra autem palmam. Et dixit: O dulcis vita & ô dulcis amplexio æternæ vitæ & ô beata fœlicitas in qua ſunt ęterna pręmia, quæ ſemper es in veris delitiis, ita tamen quod nunquam poſſum impleri, nunquam ſatiari interiori lętitia quę eſt in Deo meo. Secunda autem induta erat purpurea tunica, ſtans vt adoleſcens qui nondum eſt ad plenum virilis ætatis, ſed tamen magnæ grauitatis. Et dicebat: Me non terrebit horribilis inimicus qui eſt diabolus, nec inimicus homo, nec hoc ſæculum in diſciplina Dei, cuius conſpectui ſemper aſſiſto. Tertia vero tegebat faciem ſuam alba manica dexterę manus ſuæ. Et aiebat: O ſpurcitia & ô immunditia huius ſæculi, abſcondite vos & fugite ab oculis meis, quia dilectus meus natus eſt de pura virgine Maria. Quarta autem erat velata capite albo velamine more muliebri, & circumamicta pallio crocei coloris. In pectore vero ſuo gerebat imaginem IESV CHRISTI, circa quam in pectore ſuo ſcriptum erat: Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto. Et dicebat: Porrigo manus ſemper ad peregrinos & egenos ac ad pauperes & debiles, atque ad gementes. Quinta porro armata erat galea ſuperpoſita capiti ſuo, induta quoque lorica & ocreis, atque ferreis chirothecis ferens etiam in ſiniſtra ſua clypeum ab humeris pendentem, accincta quoque gladio & haſtam manu dextera tenens. Sub pedibus autem eius iacebat quaſi leo hians ore, lingua extenſa ex ore eius, & etiam velut quidam homines, quorum alij tubis reſonabant, alij quibuſdã inſtrumentis ludicris ioculariter concrepabant, & alij diuerſis ludis ludebant, quos imago illa ſimul & ipſum leonem pedibus ſuis conculcans, haſta quam dextera tenebat acriter transfodiebat. Et dixit: Vinco fortem diabolum & te odium & inuidiam, atque te ô ſpurcicia cum ludentibus fallaci deceptione. Sed intra illud ædificium vidi duas alias imagines verſus hanc eandem turrim ſtantes, quarum prior apparebat ſtans ſupra pauimentum ipſius ædificij, quaſi in arcu ignei ſplendoris diuerſis imaginibus malignorum ſpirituum interius depicto, & contra prædictam turrim poſito: altera vero ipſi arcui exterius tantum collateralis in nullo arcu conſiſtens, ambæ videlicet interdum ad prædictam turrim aſpicientes, & interdum ad homines ædificium intrantes & exeuntes. Veſtitæ autem erant etiam ipſæ ſericinis veſtibus & velatæ in ligatura capitis albo velamine more fœmineo, non circumamictæ palliis, indutæ vero calceamentis albis. Sed prior earum habebat in capite ſuo quaſi triangularem coronam rubentem, vt rubeus hyacinthus rubet in colore ſuo, induta quoque tunica niuea cuius implicamenta erant viridi colore vbiq; diſtincta. Et ait: Vinco in oriente cũ fortiſſimo filio Dei, qui exiuit à patre veniens in mundum pro redemptione hominum, & qui iterum rediit ad patrem, cum in maxima ærumna moriens in cruce reſurgenſque à mortuis aſcendit in cœlum: ideoque nolo confundi, fugiendo miſerias & dolores huius ſæculi. Altera vero induta erat tunica alba ſed aliquantulum pallidi coloris. Et in dextero brachio ſuo portabat crucem cum imagine ſaluatoris IESV CHRISTI caput ſuum inclinans ſuper illam. Et dicebat: Hic infans pertulit multas miſerias in hoc ſæculo, & idcirco volo ſemper plorare & habere mœrorem propter gaudium æternæ vitæ, in quam bonæ oues adducendæ ſunt per nobilem filium Dei. Et vidi quod omnes prædictæ imagines ſingula verba ſua per myſterium Dei dicebant ad admonitionem hominum.

Digitized by Google

Tunc iterum ſedens in throno qui mihi hæc omnia oſtendebat, dixit mihi: Per fortitudinem & conſtantiam voluntatis Dei, diuinæ virtutes in veteri teſtamento celeriter pullulabant: ſed ibi ſe velut in ignorantia colentibus nondum plene ſuauem & dulcem guſtum præbebant, quia tunc tantum auſteritas legis delinquentes acriter corripiebat: poſtmodum autem per gratiam Dei in noua lege plurimum fructum proferentes, fortem & perfectum cibum & in amore cœleſtium eſurientibus cum ſumma dulcedine exhibebant, cum prius vt dictum eſt quædam occulta oſtenſio & ſignum futurorum eſſent, ſecundum quod etiam ſpectaculum hoc cum appoſitionibus ſuis demonſtrat.

Quid turris in longitudine muri.

2 Nam hæc turris quam vides quaſi in medio longitudinis prædictæ lucidæ partis muri deſignati ædificij ſtantem, habet typum præcurſus voluntatis Dei: quæ in circumciſione multis modis & diuerſis ſignificationibus manifeſtata eſt, ita quod Deus in ſignum eiuſdem circumciſionis demonſtrauit legem, & per legem gratiam Euangelij: quoniam fide propalata in fideli Abraham, ſurrexit in ipſo etiam circumciſio in myſterio veræ præfigurationis: quia per diuinam potentiam inſtruxerunt ſe fortes virtutes incipientes in Abraham quaſi in medio longitudinis ſpeculatiuæ ſcientiæ duarum humanæ optionis viarum ſub munitione firmisſimæ bonitatis ſuperni patris, cum poſtmodum apertæ futuræ erant per voluntatem Dei, illud in figura præſignantes quod Deus facere voluit priuſquam hoc manifeſte oſtenderet in opere. Quæ ferrei coloris eſt, ipſique muro exterius impoſita, quæ eſt iuſtitia Dei fortis & inuincibilis, ſe in ipſa ſpeculatiua ſcientia quaſi exterius oſtendens per circumciſionem quæ ſe foris carnaliter formauit poſita cum beatis virtutibus in ſpiritualibus ſpiritualis muri, quem conſtituit Deus in hominibus.

Qua latitudo turris.

3 Et eadem turris eſt latitudinis quatuor cubitorum, quia per voluntatem Dei ipſæ virtutes operantur in homine, poſito ſub extenſione quatuor elementorum, cum quibus vegetatur corporaliter in corpore: & altitudinis ſeptem cubitorum, quia in altitudine ſeptem donorum Spiritus ſancti tanta firmitas eſt, vt ſe ipſa turris ita erigeret, quod ex ea prodiret Eccleſia in incarnatione filij mei, præfigurata in circumciſione veteris teſtamenti.

Qua altitudo.

Quid imagines quinque.

4 Quod autem conſpicis in ea quinque imagines ſingulariter ſtantes, in ſingulo quoque arcu deſuper quaſi turritum conum habentes, hoc eſt quod in turri hac id eſt in fortitudine circumciſionis pendebant quinque fortes virtutes, non quod vlla virtus ſit viuens forma in ſeipſa, ſed ſolummodo prælucida ſphæra à Deo fulgens in opem hominis: quia homo perficitur cum virtutibus, quoniam ipſæ ſunt opus operantis hominis in Deo. Vnde ipſæ quinque virtutes ad ſimilitudinem quinque ſenſuum hominis in hac turri poſitæ ſunt, quia multo zelo tangebant circumciſionem, abſcindentes ab ea iniquitatem, vt quinque ſenſus hominis, in Eccleſia circumciduntur per ſacratisſimum baptiſma: ſed tamen in hominibus non operantes per ſeipſas, quia homo cum illis operatur, & ipſæ cum homine: ſicut etiam quinque ſenſus hominis non operantur per ſe, ſed homo cum illis & ipſi cum homine, ita inuicem fructum facientes. Et ſunt ſingulariter, maximo ſtudio deſudantes in ſingulari ſcilicet ſtatura magiſterij turritum apicem habente, id eſt præcellentem & bene compoſitam dignitatem validisſimæ conſtantiæ. Et prima imago reſpicit ad orientem, quia virtus illa proſpexit ad filium Dei planctu amoris, vt quandoque veniret, hoc aperte loquens de æterna vita quam circumciſio habuit in abſcondito. Secunda autem imago videt ad aquilonem, quoniam ipſa conſiderauit partem orientis & partem aquilonis, in magna diſciplina aſpiciens ad Deum quaſi ad orientem, dedignando inconuenientiam indiſciplinatæ laſciuiæ, ſcilicet quod Deus non habebatur in veneratione, deſpiciendoque quod lex Dei digne non habebatur in populo illo, quaſi in aquilone. Tertia vero tendit ad ſeptentrionem, quia fortisſime illa proſternit ſuperfluam fornicationem, deſpiciendo eam, & ſeipſam ab illa protegendo legali inſtitutione. Quarta autem imago, vertitur ad columnam verbi Dei: in cuius radice Abraham Patriarcha reſidet, quoniam ipſa verſa fuit adhærens in incarnatione filij Dei: quam velut in fundamento Abraham tetigit, cum præſignificatione miræ profunditatis, ariete pendente in ſpinis. Quinta vero reſpicit ad turrim Eccleſiæ, & ad illos homines qui in ipſo ædificio huc & illuc diſcurrunt, quia illa erexit ſe victorioſe deſtruere omnem iniuſtitiam quæ orta eſt in Adam, reſpiciens ad fortitudinem Catholicæ Eccleſiæ, vt victorioſe & ſine intermisſione pugnet contra vitia diaboli, & ad homines qui in ea diuerſa varietate morum diſcurrunt, oſtendens eis in pertimeſcendo zelo Dei vt oues iuſtitiæ eſſe perſeuerent.

5 Quod autem ſimilitudo vna eſt in eis, hoc eſt quod pari deuotione Deum colunt in operibus hominum. Nam ſingulæ earum, veſtitæ ſunt ſolummodo quaſi ſingulis veſtibus ſericinis, quia vnaquæque earundem virtutum, habet in ſe dulcedinem & ſuauitatem quibus nullatenus grauant nec conſtringunt homines: ſed vt ſuauiter balſamum ſudat de frutice ſuo, ſic molliter operantur dulcedinem cœleſtis regni in humanis mentibus ſine ſorde & duritia iniuſtitiæ. Et ſunt calceatæ calceamentis albis, quoniam recte ſequuntur iuſtitiam meam in albedine cœleſtis regni, tranſeundo, ſubiectionem diaboli, & omnino conculcantes veſtigia eius in hominibus. Sed quinta virtus ex omni parte armata videtur, quia ipſa proſpicit ad Eccleſiam, in qua fortisſimæ pugnæ aduerſus diabolica vitia perficiuntur, extendens in ea vbique victoriam ſuam, cum pretioſisſima armatura quæ eſt inuictisſima fortitudo Dei: quę pertranſeundo occidit omnem iniuſtitiam, in confuſione diabolicæ fraudis. Quod vero ſecunda & tertia ſunt nudo capite, diſſoluta coma & alba, hoc eſt quod nullum ſupplicium laboris,

Cur omnium vna ſimilitudo.

nec

Digitized by Google

nec onus diuitiarum aut concupiſcentiæ ſibi imponunt pro amore meo: ſed nudo capite, id eſt aperta conſcientia ſua aperiunt mihi omne occultum ſuum, ardentes ſemper in dilectione mea, cum omnem confuſionem & laſciuiam concupiſcentiæ carnis à ſe abiiciunt: hoc incipientes in albis crinibus, quod eſt claritas mentis, bona opera deſiderantis. Et carent amictu palliorum, quoniam à ſe proiiciunt mores paganorum, cum impudicitia & ſpurcitia diaboli & cum omnibus curis ſecularibus: quia ſapientia huius mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Prima quoque & tertia ac quarta indutæ ſunt tunicis albis, quod eſt apprehenſio innocentiæ præfigurantis incarnationem filij Dei mei cum ſuauitate caſtitatis: qui morti ſubſtraxit hominem, induens eum vita in ſaluatione. Quod autem diſſimilitudo eſt in eis, hoc eſt quod vis earum viciſſim eſt in dono Spiritus ſancti, cum virtus hæc habet hoc inſtrumentum animæ, & virtus alia aliud: vnum tamen ſtudium exiſtentes in Deo, ita quod cœleſtis Hieruſalem perfecte conſtruatur cum eis quia ipſæ ſunt opus quod homines operantur, per quod ad Deum perueniunt.

Quid prima imago. 6 Vnde hæc prima imago deſignat cœleſtem amorem, quia ipſe præ animi cura ineſſe debet hominibus: geſtans in capite ſuo Pontificalem infulam ſparſis capillis & albis, quia valde coronata eſt in ſummo ſacerdote IESV CHRISTO, & in ſummis ſacerdotibus veteris teſtamenti: & in illis qui eidem filio Dei dixerunt, vtinam diſrumperes cœlos & deſcenderes: ſtans denudatis capillis ſine muliebri velamine capitis in albedine apparentibus, præfigurans in eis quod ſacerdotale officium denudandum eſſet coniugali officio in aduentu filij mei, ipſius qui imitandus eſt à ſacerdotibus ſuis in caſtitate propter ſaluationem: quia ipſi perfectiſſimo cœleſti amore ſic ſemper adhærere debent, vt excutiant prauos mores hominum, à contagione peccati, clara & candida pars exiſtentes in ſpirituali dono Dei. Quæ etiam induta eſt quaſi pallio albo: inferius in duabus oris ipſius purpura contexto, hoc eſt quod eam circumdedit gratia Dei in albedine lenitatis, ſubnixa & ornata in finibus protectionum ſuarum cum decoris ornamentis charitatis: quia comprehenſio diuinæ gratiæ ineſſe debet termino vniuſcuiuſque boni operis, conſtans in duabus partibus videlicet in virtute dilectionis Dei & hominis. Quod vero in dextera ſua habet lilia & alios flores, hoc eſt quod in bono opere habet candida præmia liliorum æternæ vitæ, & claritatem æterni luminis, & alios ſanctitatis floſculos qui ſunt ſodales ſui, qui ſe illi coniungunt cœleſti amore. Sed quod in ſiniſtra ſua geſtat palmam, hoc eſt quod ipſa in recordatione mortis habet palmam aſcendentem de occulto beatæ virtutis: cum qua mortem quaſi torrentibus lapidibus obruit, vt etiam declarat in verbis ſuis ad filios Dei, vt ſupra dictum eſt.

Quid secunda. 7 Secunda autem, prætendit diſciplinam, quoniam poſt ardentem cœleſtis vitæ amorem oritur contrictio carnalium concupiſcentiarum in diſciplina magnæ contritionis. Quæ induta eſt purpurea tunica, quia circumdata eſt lege mea & mortificatione carnis in hominibus: quod eſt exemplum filij mei in purpureo indumento, vt idem filius meus ex puriſſima virgine natus eſt in charitate, quæ omnimodo operata eſt in ipſo. Conſtat etiam vt adoleſcens qui nondum eſt ad plenum virilis ætatis, ſed tamen magnæ grauitatis, quoniam diſciplina ſemper eſt in puerili timore, vt puer eſt in conſtrictione timens magiſtrum ſuum ſub magiſtratione. Vnde & ego omnipotens, ſemper magiſter ſum diſciplinæ, quia ipſa erga me eſt quaſi non virilis: quoniam non vult eſſe potens in officio propriæ voluntatis ſuæ, ſed ſemper fideliter timere in magna diſtrictione reuerentiæ, ſicut etiam manifeſtiſſime oſtendit in ſupradictis verbis ſuis.

8 Tertia vero declarat verecundiam, quoniam poſt diſciplinam ſurgit pudor verecundiæ, à ſe fugans confuſionem peccati. Quapropter tegit etiam faciem ſuam alba manica dextræ manus ſuæ, quia protegit interiorem conſcientiam ſuam quaſi faciem animæ, fugiens à fornicatione & à pollutione diabolica, ſe defendens candida veſte innocentiæ & caſtitatis; eam habens in dextera, quod eſt in ſaluatione operis ſui, quoniam ipſi potenter adhærent contemptus omnis ſpurcitiæ ſathanæ, quam omnimodo abiecit à ſe, vt etiam declarat in prædictis verbis ſuis monitionis ſuæ. *Quid tertia.*

9 Quarta autem ſignificat miſericordiam, quia poſt verecundiam eleuat ſe ad egentes virtus miſericordiæ, quia etiam in corde æterni patris eſt vera miſericordia gratiæ eius: quoniam ipſe per eam hoc ordinauit in antiquo conſilio ſuo quod primum oſtendit miſericorditer Abraham in circumciſione, educens eum de terra eius & præcipiens ei vt circumcideretur ipſe & genus ſuum: quando illi demonſtrauit magna mirabilia in vera trinitate, per quæ & filium ſuum prænunciauerat in figura: quod totum eſt illa miſericordia quam idem Abraham præſignauit offerens Iſaac. Et eſt velato capite ex albo velamine capitis more muliebri, quod eſt tegmen & munimentum eius, quaſi caput miſerantis perditas animas de exilio mortis reducentis ſub candore pij velaminis: quoniam albas facit animas & hominem fulgentem, dum coopertus fuerit cum miſericordia à Deo: quia illis hominibus qui Deum in inuocatione habent dum adhuc in peccatis ſunt, his fulget poſt illatam eis cœlitus miſericordiam, vt radius ſolis in blanda ſuauitate: quoniam miſericordia in muliebri perſona ſuauiſſima mater eſt animarum de perditione. Nam vt mulier operit caput ſuum, ita deprimit miſericordia mortem animarum. Et ſicut mulier ſuauior eſt viro, ſic & miſericordia ſuauior eſt vindicta criminum in infamia peccatoris; ſi vnquam cor eius viſitetur à Deo, ſicut & eadem virtus in muliebri forma apparet: quoniam in fœminea caſtitate clauſa virginea materia ſurrexit in ventre Mariæ ſuauiſſima miſericordia, quæ ſemper erat *Quid quarta.*

obumbrata in Patre, donec Pater eam viſibilem oſtendit per Spiritum ſanctum in vtero Virginis. Et circumamicta eſt pallio crocei coloris, quia circumdata eſt ſplendidiſſimo ſole quod eſt ſignum filij mei fulgentis de cœlo in mundum, ſicut ſolis ſplendor in terram: quoniam idem filius meus verus eſt ſol illuminans mundum cum ſanctificatione Eccleſiæ. Quod vero in pectore ſuo habet imaginem ipſius vnigeniti mei, hoc eſt quod in pectus miſericordiæ inclinaui eundem filium meum, dum eum miſi in vterum Mariæ virginis. Vnde & circa eam in pectore virtutis eius ſcriptum eſt: *Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto.* Quid hoc? Quia vbique in circumeunte poteſtate mea demonſtratur in ſecreto ſcientiæ pectoris miſericordię, quod filius meus vera miſericordia eſt. Quomodo? vt prædictum eſt in verbis Zachariæ ſerui mei in Euangelio dicentis: *Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto.* Hoc tale eſt. Per viſcera paternæ miſericordiæ ſaluatio eſt: quia abſconditum in corde patris erat, vt viſcera manent in homine, quod filius eius in fine temporum incarnaretur vbi viſitauit Deus homines. Quomodo? Cœleſti ſcilicet pane qui filius eius eſt natus in carne ex Maria virgine: qui veniens ex lato, id eſt de corde patris exiens, præbuit maximam quærentibus ſe miſericordiam: ſicut etiam ipſa virtus in ſupradictis verbis ſuis filios Dei alloquitur.

Quid imago quinta

10 Quinta vero imago præfigurat victoriam, quoniam poſt miſericordiam quam oſtendi in circumciſione filium meum volens mittere in mundum, erexit ſe victoria in eadem circumciſione, ita procedens cum maiore virtute vſque ad filium meum, atque cum ipſo in nouiſſimum diem. Nam in filio meo ſuperaui antiquum ſerpentem, qui ſuper caput ſuum extulit ſe, humanũ genus rapiens per mille nequitias, quibus illud comprehendit quaſi in catena ſua: quia illas nequitias vnigenitus meus deuicit per omnia bellicoſa arma quę ſurrexerunt in incarnatione eius qui eſt flos omniũ virtutum. Quid hoc? Poſt miſericordiam ſurgit victoria cum ſeipſum homo deuincit & aliena vitia. Quomodo? In prędictis vitiis quinque virtutibus: primus eſt amor cœleſtis, ſcilicet in hoc quod homo ſcit & agnoſcit Deum, diligens eum ſuper omnia. Deinde cauſa illius fidei ligatur idem homo in legem diſciplinæ, de qua ipſe compeſcit crimina peccandi per bonam & rectam verecundiam. In his ergo tribus virib. iuſtificabitur homo in corde ſuo, ſic inſpiciens aliam rem quæ eſt anguſtia proximi ſui quę procurabit in omnibus neceſſitatibus eius vt ſe. Vnde & mox ſurgit homo fortiſſimus miles cum his tribus viribus in quibus perfectus eſt in mente ſua imitando in miſericordia filium meum verum Samaritanum ſic in victoria pertranſiens vires diaboli cum armis victorioſiſſimarum virtutum, cum ſeipſum vincit & proximum ſuum regit, in ipſis virtutibus occidens omne malum, abiiciendo videlicet ſuperbiam quæ Adam expulit de paradiſo. Et eadem virtus armata eſt galea ſuperpoſita capiti ſuo: quia homo pleno cœleſti deſiderio ad Deum qui eſt caput omnium ſuſpirare debet vt ſalutem conſequatur æternam. Induta eſt quoque lorica, vt homo reſiſtat diaboli conſtringens iniuſtam voluntatem carnalium deſideriorum ſuorum, in vero timore & cum iuſto tremore ſubiectus Deo: fideliter metuens diſtrictum iudicium eius vt per me commonitus dicit Dauid: *Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ, commota eſt & contremuit terra.* Hoc tale eſt. Effulſerunt mirabilia & ſecreta tua ô Domine cunctorum, & mirifice apparuerunt. Quomodo? Vt coruſcatio quæ ex parte videtur & ex parte occultatur, quoniam myſteria tua nunc intelliguntur nunc autem neſciuntur. Nam non eſt gens diffuſa in latitudine totius orbis qui in tua voluntate mirabiliter creatus eſt; quin ad eam nomen gloriæ tuæ & potentia maieſtatis tuæ diuerſis modis & admirandis ſignis mirifice peruenerit, etiam ſi eam lumen fidei & veritatis nedum perfecte ad ſalutem ſui illuſtrauerit. Quapropter homo in magnis ſuſpiriis commotus auertit ſe à voluntate ſua, deſeritque concupiſcentias ſuas tremendo videlicet ſupernum iudicium, quia ipſe prius in terrenis actibus ambulans ſuiipſius imprudenter oblitus erat, cum nunc ſapienter redit ad ſe. Eſt etiam præfata virtus induta ocreis, vt recta via ſibi denunciata effugiat itinera mortis, per caſtigationem corporalem. Induta eſt & ferreis chirothecis, quatenus effugiat opera diaboli per circumciſionem mentis, & per rectiſſimam fidem: ita vt in Deum credat, ſic euadens laqueos truculentiſſimi inimici. Habet etiam in ſiniſtra ſua clypeum ab humeris pendentem, quoniam in ſiniſtra parte quę eſt diabolica pugna contra hominem, circumdata ex gratia fortiſſimorum præceptorum Dei: quibus homo tanta fidei fortitudine circumdetur & defendatur, ne diabolus eum corrumpat ſuaſionibus ſuis, & ne ipſe homo ſe ſubiiciat vitiis illius protectione Dei: ab humeris circumdatus, quoniam gratia Dei adhæret rectæ fortitudini animæ ad Deum in ligatura dilectionis Dei & proximi. Et accincta eſt gladio, qua homo debet ſe conſtringere caſtigatione corporis, in auſteritate ſermonis Dei, & à ſe & ab aliis abſcindens iniquitatem. Haſtam quoque manu dextera tenet, quod eſt vt homo cum fiducia ſit audax in Deo ſuperare omnem ſapientiam diaboli: hoc faciens cum fortiſſima pace Domini quę vera iuſtitia eſt contra nequiſſimum certamen diaboli & hominis, quod difficile debellari poteſt niſi adiutorio Dei. Quod autem ſub pedibus eius iacet quaſi leo hians ore, hoc eſt diabolus quem victoria pedibus recti itineris vitæ & veritatis proſtrauit, cum idem ſathanas acerrima, & amariſſima crudelitate hians deglutiret genus humanum. Lingua vero extenſa ex ore eius, eſt exiſtimatio ipſius qua terribili iniquitate putabat omne genus hominum ab Adam procreatum omnino deuorare. Et quod etiam ſub pedibus eius iacent velut quidam homines, hi ſunt ſub agilitate eius torpentes fiſtulæ diaboli, quæ ſe flectunt ad initium omnis mali: quas ipſa protexit in zelo Dei recte procedens in iuſtitia, quia eædem peruerſæ ma-

Digitized by Google

machinationes in diuerſis moribus ſe ſubdūt diabolo illi famulantes. Quorum allij tubis reſonant, quoniam bacchantur ſonitu omnium malorum, & inſaniunt elati flagrante mente odio habentes iuſtitiam Dei, genus ſcilicet ſuper genus hoc faciens in magna ſuperbia Et alij quibuſdam inſtrumentis ludicris iocülariter concrepant, quia fallaces ſunt in illuſionibus phantaſticis ad diabolum pertinentibus, & quoniam pertinaces ſunt in tortuoſa laſciuia elationis inuidentis diſciplinæ Dei. Alij quoque diuerſis ludis ludunt, quoniam verſantur in diuerſitate & ſpurcitia vitiorum, quæ ſecundum libitum voluntatis ſuæ excogitantes in ſeipſis per inſidias diabolicas adimplent. Et hos omnes eadem imago ſimul & ipſum leonem pedibus ſuis conculcat, quia nimio zelo omnes has vanitates artium propellit & ſuaſiones ſathanæ conterit in iuſtitia Dei. Sed & haſta quam dextera tenet eos acriter tranſfodit, quoniam per fiduciam & audaciam ad Deum fortiſſime tranſfigit ſuperando & vulnerando in doloribus omnes has immunditias: quia à Deo deluduntur & ad nihilum deputantur, vt ipſa etiam in prædictis verbis admonitionis ſuæ demonſtrat.

Quid alia duæ imagines.

11 Sed quod intra ipſum ædificium vides duas alias imagines verſus hanc eandem turrim ſtantes, hoc eſt quod intra opus illud quod cœleſtis pater operatus eſt per filium ſuum; palam eum oſtendens in aperto opere qui in circumciſione oſtenſus eſt, in obumbratione duæ virtutes ſurrexerunt quod eſt exemplum Chriſti in vna & ſequi veſtigia eius, in altera obuiam præcurſui voluntatis Dei maxima fortitudine & reuerentia apparentes, quia in ſeipſis declarant fructum qui præfiguratus eſt in circumciſione. Et prior earum apparet ſtans ſupra pauimentum ipſius ædificij quaſi in arcu ignei ſplendoris diuerſis imaginibus malignorum ſpirituum interius depicto, & contra prædictam turrim poſito, quia eadem virtus perficitur in terrenis rebus eas conculcando in bonitate patris, cum diligenter pertranſit deſideria carnis in exemplo filij Dei. Quomodo? Quia in multa tolerantia pertranſit aduerſa mundi fortiter examinata & excribrata in arcu; id eſt in excellentia ſæcularis poteſtatis, quæ ignea eſt in terroræ detrahentis ſuperbiæ quam diabolica turba ſubſequitur, interiora animæ ſæcularium deſideria carnalia diligentium attrahens ſuæ voluntati: cum etiam idem arcus per terrenam potentiam in multis modis interdū opponat ſe iuſtitię, repugnans vero teſtamento quod ædificatum eſt in Deo, quæ tamen omnia ſuperat victrix virtus per adiutorium Dei in bonis hominibus quamuis multum impugnentur & fatigentur ab inſidiis malignorum. Altera vero ipſi arcui exterius tantum collateralis in nullo arcu conſiſtit, quoniam cum prior virtus tumidam poteſtatem patienter deuincit quæ ipſi multas pœnas intulit, procedit virtus hæc foris eandem potentiam: quia de pœnis quas illa pertulit, hæc quaſi extra eandem poteſtatem orta eſt rabiem eius effugiens: ſed tandem iuxta eam, quod eſt recordatio ærumnarum vnde originem duxit: ſine depreſſione arcus conſiſtens, quoniam libera eſt à poteſtate huius ſæculi, palam crucem Chriſti baiulans. Quod autem ambę interdum ad præfatam turrim aſpiciunt, hoc eſt quod ipſæ ſunt plenum opus præfiguratum in præcurſu voluntatis Dei, in circūciſione veteris teſtamenti, conſiderantes initium radicis ſuæ: maiores tamen eodem initio ſuo quod in circumciſione habuerunt exiſtentes, quia fulgens opus præcellit inceptionem doctrinæ: interdum etiam aſpicientes ad homines idem ædificium intrantes & exeuntes, quod eſt admonitio earum in Spiritu ſancto ad populos qui ad Deum in via legis iuſtitiæ ambulant, & ad illos qui ſunt in criminibus diaboli volentes recedere de via iuſta: vnde exhortantur ab eis, vt eas in bono imitentur.

Cur ſerico veſtita.

12 Veſtitæ ſunt etiam ipſæ ſericinis veſtibus, quia habent ſuauitatem illam; vt homo non grauetur in indignatione laboris perſecutionum. Et ſunt velatæ in ligatura capitis albo velamine more fœmineo, quoniam iuſtum eſt vt homo ſubiectus ſit Deo capiti ſuo, ipſum menti ſuæ iugiter circumponens in candore dilectionis: ita vt eum in gaudio & lætitia amplectatur, ſicut mulier virum ſuum habet in honore timoris & amoris vt conſtituit Deus. Sed non ſunt circumamictæ palliis, quia carent omni ſolicitudine ſæculari ſe tantum declinantes poſt illa quæ ſunt æterna in Deo in vita futura. Indutæ ſunt autem calceamentis albis quoniam lucent in itineribus iuſtitiæ per albedinem fidei in mentibus hominum, vt & ipſi ſequantur veſtigia exempli earum.

Quid prior deſignat.

13 Prior autem imago deſignat patientiam, quia illa ſurrexit in cornu Abrahæ; quod eſt in inceptione obediendi cum obediendo Deo in circumciſione primum ſonum obedientiæ poſt caſum Adę ſignificauerit pręcurrentem operantem obedientiam in vero verbo, quod eſt in filio Dei, vt ſonus verbum præcurrit: in ſeptentrionali parte; videlicet oppoſita nequitiis & inquietudini antiqui ſerpentis. Et habet in capite ſuo quaſi triangularem coronam rubentem, vt rubeus hyacinthus rubet in colore ſuo, quoniam in principio mentis fidelium hominum per fidem ſanctæ trinitatis valde coronata eſt: qui carnem ſuam contemnentes pro amore Dei & vera fide ſanguinem ſuum fundere non dubitant, quia & filius Dei apparens in carne, mortem deuicit cum rubore ſanguinis ſui per quem Eccleſia decorata eſt, quaſi cum nobili rubente hyacintho in decore ſuo. Induta eſt quoque tunica alba cuius implicamenta ſunt viridi colore vbique diſtincta, quia ſibi induit veſtimentum operis Dei in albedine perpetui luminis ornatum, ſcilicet in implicamentis ſuis: quæ ſunt ærumnæ & gemitus dicentis: O quando veniam ad aſpectum veri luminis? quod deſiderium fœliciter in præſenti vita habetur in adobumbrato exemplo: per quod decorantur ipſæ aduerſitates fidelium in viriditate animæ multis calamitatibus diſtinctæ, propter Deum in patientia hæc omnia ſufferentes, vt etiam eadem virtus declarat in prædictis verbis ſuis.

Quid altera prætendit.

14 Altera vero imago prætendit gemitum: quoniam poſt patientiam contrariorū, eleuat ſe in ele-

ctis meis gemitus recordationis vitæ, ſurgens admonitione mea, vt de corde meo filium meum miſi propter gemitum populi mei. Nam populus meus in veteri & in nouo teſtamento habebat & habet hanc recordationem mentis, quam gemitus comprehendentis in lamentabili ornamento ſuo, quoniam ipſa vera compunctio cordis eſt: Propter quod etiam ſtat in ſeptentrionali plaga, vt repugnet diſſolutæ immunditiæ diabolicarum inſidiarum. Et induta eſt tunica alba, ſed aliquantulum pallidi coloris, quia circumdata eſt bonis operibus in candore fidei: turbulentum tamen pallorem oſtendentis, quoniam ſemper ſuſpiria & fletus habet pro æterna fœlicitate. Quod autem in dextero brachio ſuo portat crucem cum imagine ſaluatoris caput ſuum inclinans ſuper illud, hoc eſt quod in dextera, id eſt in recta parte fortis operis ſui amplectitur paſſionem filij mei toto deſiderio intentionis ſuæ anhelans, & ſe inclinans ad eum, imitando ipſum in doloribus & ærumnis: ſicut etiam in ſupradictis verbis exhortationis ſuæ demonſtrat. Vnde etiam vides quod omnes prædictæ imagines ſingula verba ſua per myſterium Dei dicunt ad admonitionem hominum, quia in omnibus virtutibus dulciſsima ſuauitate pietas Dei docet, exhortando mentes populorum vt dimittant malum, erigentes ſe ad bonum. Qui autem acutas, aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO QVARTA.

1 ET deinde vltra prędictam turrim pręcurſus voluntatis Dei, ſed cubito vno infra angulum qui reſpicit ad ſeptentrionem, vidi quaſi columnam calybei coloris præfatæ lucidæ parti muri eiuſdem ædificij exterius appoſitam, valde terribilem aſpectu, tantæque magnitudinis ac altitudinis vt menſuram eius nullo modo diſcernere poſſem Et illa columna tres angulos habebat ab imo vſque ad ſummum quaſi gladium acutos: quorum primus reſpiciebat ad orientem: ſecundus autem ad ſeptentrionem: & tertius ad meridiem, exterius ipſi ædificio aliquantulum coniunctus. Ex angulo autem qui reſpiciebat ad orientem procedebant rami à radice vſque ad cacumen eius: iuxta cuius radicem vidi in primo ramo Abraham ſedentem: in ſecundo vero Moſen: in tertio Ioſue: ac deinde reliquos Patriarchas & Prophetas ita ſurſum ſingulos in ſingulis ramis ordinate ſedentes, ſecundum tempus quo in hoc ſæculo ſibi inuicem ſucceſſerant: qui ſe omnes conuertebant ad angulum eiuſdem columnæ qui reſpiciebat ad ſeptentrionem, admirantes ea quæ in ſpiritu futura viderunt in ipſa. Sed inter hos duos angulos vnum ſcilicet vergentem ad orientem & alterum ad ſeptentrionē, erat ante facies ipſorum Patriarcharum & Prophetarum illa columna ab imo vſq; ad ſummū quaſi tornatilis & rotunda, plenaq; rugarum, vt de arboris cortice ſolet germen pullulare. A ſecundo vero angulo reſpiciente ad ſeptentrionem exiuit ſplendor miræ claritudinis ſe extendens & reflectens ad angulum qui reſpiciebat ad meridiem. Et in illo ſplendore in tam magnam latitudinem ſe diffundente, conſpexi Apoſtolos, Martyres, Confeſſores & Virgines, atque alios plurimos ſanctos, in magno gaudio ambulantes. Tertius vero angulus qui reſpiciebat ad meridiem, erat in medio latus & extentus, in imo autem & in ſummitate aliquantulum gracilior & conſtrictus, ſecundum modum arcus qui extenditur ad ſagittas iaciendas. In cacumine autem ipſius columnæ vidi tantam claritatem luminis vt humana lingua effari non poſſit, in qua apparuit columba habens in ore ſuo radium aurei coloris, multo fulgore columnam illam irradiantem. Cumque illuc aſpicerem audiui vocem de cœlo, magno terrore me redarguentem & dicentem: Quod vides, diuinum eſt. Ex qua voce ita contremui, vt amplius illuc aſpicere non auderem. Vidi etiam tunc intra prædictum ædificium velut quandam imaginem coram hac eadem columna ſuper pauimentum illius ædificij ſtantem, & aliquando ipſam columnam, aliquando etiam homines illos qui in ipſo ædificio diſcurrebant inſpicientem: illa autem imago tanti fulgoris & claritatis erat, vt præ nimio ſplendore qui in ipſa lucebat, nec faciem eius, nec veſtimenta quibus induebatur conſiderare valerem: excepto quod tantum vt cæteræ virtutes in forma hominis apparuit. Et circa eam conſpexi pulcherrimam multitudinem, angelicā formam & alas habentem & in tanta veneratione ſtantem, vt & eam timerent ac diligerent. Sed ante faciem eius vidi aliam multitudinem in humana forma, tenebroſa veſte apparentem, atque in multa conſtrictione timoris ſtantem. Et prædicta imago inſpexit homines illos qui de mundo venientes, in eodem ædificio noua veſte induebantur, dicens vnicuique eorum: Conſidera indumentum quod induiſti, & noli obliuiſci creatoris tui qui te creauit. Cumque hæc admirarer, ille qui ſedebat in throno, iterum mihi dicebat: Verbum Dei per quod omnia facta ſunt, ipſum ante tempora ex corde patris genitum, ſed poſt in fine temporum vt veteres ſancti prædixerunt ex virgine incarnatum, quamuis humanitatem aſſumpſerit, diuinitatem tamen non deſeruit, ſed cum Patre & Spiritu ſancto vnus & verus Deus exiſtens, mundum ſua dulcedine dulcorauit, ac eum ſuæ claritatis fulgore illuſtrauit.

2 Quapropter & hæc columna quam vltra prædictam turrim præcurſus voluntatis Dei vides, deſignat ineffabile myſterium verbi Dei: quia in vero verbo, id eſt in filio Dei, impleta eſt omnis iuſtitia noui & veteris teſtamenti: quæ fideliter credentibus hominibus enucleata ſunt per diuinam inſpirationem ad ſalutem ipſorum, cum idem filius ſuperni patris ex ſuauiſsima virgine incarnari dignatus eſt: quia poſtquam per præcurſum voluntatis Dei in initio circumciſionis ſe potentes virtutes oſtenderunt, tunc etiam declaratū eſt in ſtricta iuſtitia myſterium verbi Dei, *Quid columna vltra turrim.*

inſi-

inſinuatum videlicet per ſonum Patriarcharum & Prophetarũ: qui prædixerunt ipſum cum omni iuſtitia manifeſtandum, & cum omnibus adminiſtrationibus, Deo ſubiectis, atque cum maxima auſteritate quæ tetigit incidentem iuſtitiam Dei, nullam iniuſtitiam dimittentem illæſam, quin abſcindat eam in legalibus præceptis.

Cur infra angulum vno cubito. 3 Sed cubito vno infra angulum qui reſpicit ad ſeptentrionẽ ſtantem, quod eſt in humano & ſingulari curſu præcellens vicinitas, quæ fuit de Patriarchis loquentibus ſtrictam iuſtitiam eiuſdem verbi Dei in ſignificationibus ſuis, vſq; ad legem quaſi in ſeptẽtrionali parte diabolo repugnãtem.

Cur calybei coloris. 4 Vnde & calybei coloris eſt præfatæ lucidæ parti muri illius ædificij exterius appoſita, quia inuicta ac inſuperabilis eſt fortitudo verbi Dei: cui nullus reſiſtere valet per inanem rebellionẽ aut per vilem ſuperbiam: ita quod etiam ſpeculatiuæ ſcientiæ per munitiones & actiones iuſtitiæ, id eſt antiqui patres quaſi exterius coniuncti erant, nondum infixi ignito & perfecto operi ſe in filio Dei erigenti: quod ipſi tantum in exteriore ſono verborum ſuorum præmonſtrabant.

Cur terribilis. 5 Eſt quoque valde terribilis aſpectu, quoniam iuſtitia in verbo Dei metuenda eſt humanæ ſcientiæ in impio iudicio iniuſtorum iudicũ ſecundum ſeipſos ſolummodo iudicantium. Tantæ eſt etiam magnitudinis ac altitudinis, vt menſuram eius nullo modo diſcernere poſſis, quia ipſum verbum filius ſcilicet Dei in magnitudine gloriæ ſuæ, & in altitudine diuinitatis ſuæ omnes creaturas ſuperexcellit in paterna maieſtate, ita vt hoc nullus hominum in corruptibili carne perfecte poſſit conſiderare.

Quid tres anguli. 6 Quod autem eadem columna tres angulos habet ab imo vſque ad ſummum inſtar gladij acutos, hoc eſt quod circuiens & volubilis in gratia fortitudo verbi Dei quam vetus teſtamẽtum præſignauit in nouo declarandam manifeſtauit per Spiritum ſanctum, tria incidentia acumina id eſt antiquam legem & nouam gratiam atq; enucleationẽ fidelium doctorum in quibus ſanctus homo quod iuſtum eſt operatur, ab initio videlicet inceptionis ſuæ vt in imo cũ bonum incipit, ita ſurſum tendens ad perfectum quaſi ad ſummum cum hoc conſumat: quia omne quod iuſtum eſt, fuit & eſt, & permanet in æternum in ſimpliciſſima Deitate quæ omnia penetrat: ita quod nulla poteſtas poteſt conſtare in malitia ſua quam vult deuincere pietatis eius gloria.

Quorſum quiſque angulus reſpiciat. 7 Et primus angulus reſpicit ad orientẽ, qui eſt primus ortus inceptionis cognoſcere Deũ in diuina lege, ante perfectum diem omnis iuſtitiæ. Secundus autem ad ſeptentrionem, quoniam poſt inceptionem bonæ & inſtitutæ operationis, Euangelium filij mei & alia præcepta in me patre ſurrexerunt contra partem aquilonis, vbi omnis iniuſtitia orta eſt. Tertius vero ad meridiem exterius ipſi ædificio aliquantulum coniunctus, qui eſt roboratis operibus iuſtitiæ profunda & exquiſita ſapientia principalium magiſtrorum per calorem Spiritus ſancti qui obſcura in lege & Prophetis apparuerũt, & qui in Euãgeliis oſtenderunt germen quod fructuoſum fecerunt ad intelligendum: tangentes exteriorem materiam ſcripturarum in opere bonitatis patris, & ſuauiter ruminantes in ea myſticam ſignificationem.

Quid rami. 8 Quod autem ex angulo qui reſpicit ad orientẽ, procedunt rami à radice vſque ad cacumen eius, hoc eſt quod in ortu cognitionis Dei per legem iuſtitiæ, quaſi in angulo orientali apparuerunt rami, tempore ſcilicet Patriarcharum & Prophetarum: quia illa acuta columna diuinitatis, hæc omnia extendit ab initio radicis, id eſt bonæ inceptionis in mentibus electorum ſuorum: vſque ad cacumen eius, quod eſt vſque ad manifeſtationem filij hominis, qui omnis iuſtitia eſt. Vnde etiam iuxta radicem eius vides in primo ramo Abraham ſedentem, quia per omnia ſubeuntem diuinitatem expirabatur hoc tempus quod primitus ortum eſt in Abraham, cum quieta mente reliquit patriã ſuã obediẽs Deo. In ſecundo vero Moſen, quoniam deinde plantatio ſurrexit inſpiratione Dei in initio datæ legis per ipſum Moſen in præfiguratione filii altiſſimi: & in tertio Ioſue, quia ipſe poſtmodum habuit ſpiritum hunc à Deo, vt conſuetudinem legis Dei confirmaret robuſtiorem in præcepto diuino. Ac deinde vides reliquos Patriarchas & Prophetas ita ſurſum ſingulos in ſingulis ramis ordinate ſedentes, ſecundum tempus quo in hoc ſæculo ſibi inuicem ſucceſſerunt, quoniam in vnoquoq; tẽpore ſubſequentium Patriarcharum & Prophetarum inſpirauit Deus deſuper ad altitudinem præceptorum ſuorum vniuſcuiuſq; ſingulare germen: cum ipſi in diebus ſuis diſpoſite & ordinate in oſtenſa ſibi iuſtitia quieſcebant, diuinæ maieſtati fideliter ſubiecti, vt in temporibus ſuis venientes erant.

Cur ad ſeptentrionem ſe conuertunt. 9 Et hi omnes conuertunt ſe ad angulum columnæ qui reſpicit ad ſeptentrionem, admirantes ea quæ in ſpiritu futura vident in ipſa: quia omnes admoniti ſpiritu, per Spiritum ſanctum ſe verterunt & viderunt ad Euangelicam doctrinam fortitudinis filii Dei diabolo repugnantis, de incarnatione eius loquentes, & admirantes quod ipſe veniens ex corde patris & de vtero virginis in magnis mirabilibus ſe oſtendit in ſuo opere & ſequentium qui ipſum in noua gratia mirabiliter imitantes caduca conculcabunt, & ad æternorum gaudia fortiter anhelabunt.

Quid columna tornatilis inter duos angulos. 10 Sed quod inter hos duos angulos (vnum ſcilicet vergentem ad orientem & alterum ad ſeptentrionem) ante faciem ipſorum Patriarcharũ & Prophetarum eſt columna illa ab imo vſque ad ſummum quaſi tornatilis & rotunda, plenaque rugarum vt de arboris cortice ſolet germen pullulare, hoc eſt quod inter binas ſummitates videlicet inter manifeſtatam cognitionem meam & ſubſequentem doctrinam filii mei, latuit per typum præfigurationis in animabus antiquorum patrum in legibus meis commorantiũ, vnicum verbum qui eſt filius meus à primo electo vſq; ad vltimum ſanctum: in myſtica coronatura circumornatus, quia ipſe omnia inſtrumenta ſua bene compoſuit ac limauit ſcilicet per nobilem gratiam omnibus ſe pium manifeſtans: vt

Digitized by Google

præfigurabatur in rugis circumciſionis, quæ fuit vmbra futurorum in appoſitis ſignificationibus per auſteritatem legis in ſe habentis rectiſſimam germen latens, ſummæ & ſanctiſſimæ incarnationis.

Quid ſplẽdor ſe reflectens.

11 Quod vero à ſecundo angulo reſpiciente ad ſeptentrionem exit ſplẽdor miræ claritatis ſe extendens ac reflectens ad angulum qui reſpicit ad meridiem, hoc eſt quod ab altero nouo ſcilicet teſtamento diabolo oppoſito, exeunt verba filij mei quæ egrediuntur de me & reuertuntur ad me: quia micãte ſole in carne, qui eſt filius meus, fulget lumen ſancti Euangelij in prædicatione eius, ab ipſo & à diſcipulis eius ſe diffundens in fructum benedictionis, & ſe retorquens in fontem ſaluationis, ſic perueniens vſque ad rectores videlicet ad profũdos ſcrutatores verborum veteris & noui teſtamenti: oſtendentes quod ſapiẽtia erecta eſt in ipſo ſole mundum illuſtrante, qui in ſuo latere valde ardet, velut meridies in electis ſuis.

12 Et in eodem ſplendore in tam magnam latitudinem ſe diffundente, conſpicis Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, Virgines, atque alios plurimos ſanctos in magno gaudio deambulantes, quia in perſpicuo lumine dum filius meus fuit prædicans & dilatans lumen veritatis, facti ſunt Apoſtoli adminiſtratores veri luminis, & Martyres robuſti milites ſanguinem ſuum fideliter fundentes & Confeſſores officioſi poſt filium meum, ac Virgines ſupernum germen ſequentes, atque alij electi mei lætantes in fonte lætitiæ & in fonte ſalutis, dum Spiritus ſanctus eos perfundit, ita vt ſint flagrantes & manentes de virtute in virtutem.

Cur tertius angulus in medio latus.

13 Sed quod tertius angulus qui reſpicit ad meridiem eſt in medio latus & extentus, in imo autem & in ſummitate aliquantulum gracilior & conſtrictus ſecundum modum arcus qui extenditur ad ſagittas iaciendas, hoc eſt diffuſo Euangelio ardens in feruore Spiritus ſancti illa ſapientia ſanctorum quam in profunditate quærebant: vt per eam reperirent typicum germen profunditatis, ſcilicet quod eis eſſet intelligendum in verbo Dei: ipſa immediata videlicet lata, quia confortata & roborata fide in populo Chriſtiano, quaſi in medio erat latus ſenſus exiens de animabus ſanctorum doctorum, qui profundam aſperitatẽ ſcripturarum ſcrutantes, protulerunt eam in ſcientiam multorum qui ab eis diſcebant: ita quod dilatabant ſenſum ſuum in extenſione ſapientiæ & ſcientiæ diuinæ ſcripturæ, quæ in initio quaſi in imo Eccleſiaſticæ inſtitutionis erat adhuc gracilioris & minoris ſtudij: quia populi nondum eam amplectebantur tali amore, vt poſtmodum fecerunt: cum etiam in fine ſæculi vt in ſummitate eius, refrigeſcent ſtudia multorum, ita quod eis diuina ſcientia nõ erit amabilis in amore operis: ſed abſcondent ſibi ipſis conſcientiam ſuam, quaſi non ſit eis mutandum bonum in opere, illud tantum exterius vt in ſomnio cognoſcentes.

Cur angulus aſper.

14 Et ideo eſt iſte angulus in medio ſui latiſſimus in aſperitate, quoniam aſpera opera cultus Dei denudata ab obumbratione veteris teſtamẽti, erant à conſtrictiore initio ſuo ſe protendentes, quaſi ad medium ſui, quæ ſunt fortiſſimæ virtutes in altiori ſtudio, cum populus velocior fuit, contra iniquitatem diabolum ſcilicet vulnerare in verbis quæ Dei ſunt, & eijcere atque conculcare omnia vitia eius cum magna auſteritate iuſtitiæ Dei: ipſe tamen ſic tandem deſcendens, in obliuione ſui, & conſtrictior exiſtens in feruore Spiritus ſancti circa finem mundi: ita videlicet extenſus vt cũ neruo lignũ extenditur ad bellum, quia in anima & corpore ſe homo debet erigere contra vitia: ex vtraq; parte ſui conſtrictior & in medio largior, vt in primo & in vltimo opere ſuo circũſpectus ſit magno timore & humilitate & in medio fortis ac cõſtans emittere iacula bonorũ operũ per donum Spiritus ſancti aduerſus inſidias diaboli. Nam in inceptione boni eſt homo gracilioris virtutis, in proſecutione autem operationis ſuæ cum bonum operatur, eſt robuſtioris fortitudinis: quoniam Spiritus ſanctus eum pertranſiuit infuſione ſua, in qua tamen operante virtute frequens eſſe non poteſt. Vnde iterum conſtrictioris erit virtutis, quaſi in in fine operis per fragilitatẽ carnis ſuæ. Sic ſemper extendi debet arcus ſe munientis contra vitia diabolica.

Cur in fine ut in principio ſtrictus.

Quid claritas in cacumine columnæ.

15 Quod autem in cacumine eiuſdem columnæ vides tantam claritatem luminis vt humana lingua effari nõ poſſit, hoc eſt quod cœleſtis pater in altiſſimo & in profundiſſimo ſecreto ſuo edidit myſteria filij ſui, qui in eodem patre ſuo fulget clariſſima coruſcatione, in qua prolata eſt omnis iuſtitia, & in legali propoſitione & in nouo teſtamento quod eſt maxima claritas lucentis ſapientiæ: ita vt non ſit poſſibile vlli terreno homini hoc aliquo ſermone proferre, dum eſt in corruptibili carne. Et in eadem claritate apparẽs columba habens in ore ſuo radium aurei coloris multo fulgore columnam illam irradiantem, eſt in coruſcatione luminis filij Dei in corde patris fulgentis, igneus Spiritus ſanctus, per quem declarata ſunt myſteria ipſius altiſſimi filij Dei ex ſumma altitudine venientis pro redemptione populi, ab antiquo ſerpente ſeducti. Vnde & idem Spiritus ſanctus inſpirans omnia legalia præcepta & noua teſtimonia, dans videlicet legem claritatis, myſterij ſui ante incarnationem Domini, atque in eadem claritate virtutem ſ. amoſtendens in incarnatione eiuſdem filij Dei, habet in profundiſſima inſpiratione ſua aureũ ſplendorem, ſcilicet eximiam & excellentiſſimam illuminationem vnctionis ſuæ multa & magna perfuſione myſtica, ſecreta ipſius vnigeniti Dei antiquis præconibus vt dictum eſt aperiens: qui Dei filium typice oſtendebant, & valde mirabatur ineffabiliter exeuntem à patre, & mirabiliter ſurgentem in aurora perpetuæ virginis: fortiter etiam exurens textum veteris teſtamenti & Euangelij in ſpirituale germen, in quo omnis iuſtitia erecta eſt. Ideoq; propter immenſam vim diuinitatis, non eſt tibi poſſibile intueri diuinam claritatem, quæ à nullo mortali homine poterit videri, niſi vt eam oſtendo in obumbratione, cui volo.

Digitized by Google

volo. Quapropter & tu caue ne præſumas temere intendere in id quod diuinum eſt, ſicut etiam tremor qui te apprehendit tibi demonſtrat.

Quid imago ſuper pauimentum.

16 Sed quod vides intra prædictum ædificium veluti quandam imaginem coram hac columna ſuper pauimentum ipſius ædificij ſtantem, hoc eſt quod intra opus Dei patris; ſe virtus hæc oſtendit declarans myſterium verbi Dei: quia ipſa aperuit omnem iuſtitiam in ciuitate omnipotentis in populo ſcilicet veteris & noui teſtamenti: ſuper pauimentum, id eſt ſuper cuncta terrena in opere eiuſdem pii patris ſtans, quoniam omnia terreſtria ſicut & cœleſtia in eius ſunt prouidentia. Quod autem aliquando ipſam columnam aliquando etiam homines illos qui in ipſo ædificio diſcurrunt inſpicit, hoc eſt quod & ſecretum ſuum quod protulit vis diuinitatis in verbo Dei conſiderat, & etiam homines qui in bonitate patris operantur perſpiciens, qui ſe tangunt vel non tangunt in opere: quia nouit qualitatem vniuſcuiuſque ſecundum ſtudium eius. Eadem autem imago declarat ſcientiam Dei, quia illa præuidet omnes homines & omnia quæ in cœlo & in terra ſunt: tanti fulgoris & claritatis exiſtens vt præ nimio ſplendore qui in ipſa lucet, nec faciem eius nec veſtimenta quibus induitur conſiderari valeas, quoniam ipſa terribilis eſt in terrore vt fulgur minantis, & lenis in bonitate vt ſplendor ſolis: ita quod in terrore & in lenitate ſua incomprehenſibilis eſt hominibus, per terribilem fulgorem, diuinitatem quaſi per faciem eius, & per claritatem quam habet in ſeipſa quaſi veſtimenta decoris ſui, quomodo etiam nec ſol conſiderari poteſt in ardente facie ſua, nec in decoro veſtitu radiorum ſuorum. Ipſa eſt enim apud omnia & in omnibus, ac tantæ pulchritudinis in ſecreto ſuo, vt à nullo homine ſciri poſſit quanta ſuauitate toleret homines, & quomodo parcat eis in perſpicabili miſericordia quouſque puriſſimus lapis amplius perforari non poſſit in imperforabili duritia ſua, qui eſt durus & incorrigibilis homo, qui nullatenus vult declinare à malo ſuo. Sed tamen vt cæteræ virtutes, in forma apparet hominis, quia Deus in virtute bonitatis ſuæ fecit hominem, rationalitate & ſcientia ac intellectu profundiſſime adornatum: vt cum intima dilectione diligens & maxima deuotione colens ſpernat figmenta dæmoniorum, cum præcipue amans, qui illi tantum & talem dedit honorem.

Quid alæ & forma angelica.

17 Quod vero circa eandem imaginem conſpicis pulcherrimam multitudinem, angelicam formam & alas habentem, & in tanta veneratione ſtantem vt & eam timeant ac diligant, hoc eſt quod vbique ſcientiam Dei beati & excellentes ſpiritus in angelica miniſtratione, per inexplicabilem & puriſſimam laudem colunt: quod tam digne non poteſt homo adimplere, cum adhuc in mortali corpore eſt: ipſi Deum amplectentes in ardore ſuo, quia lux viuens ſunt, & alati, non quod alas habeant vt alia volatilis creatura, ſed quod flagrant in ſphæris ſuis per virtutem Dei, quaſi pennati ſint. Vnde venerantur me Deum verum perſiſtentes in recto timore & in vera ſubiectione, ſcientes iudicia mea, atque ardentes in amore meo; quia faciem meam ſemper aſpiciunt, nihil aliud deſiderantes neque volentes niſi quod vident placere perſpicacibus oculis meis.

Quid tenebroſa veſtis.

18 Sed quod ante faciem eius vides aliam multitudinem in humana forma & tenebroſa veſte apparentem, atque in multa conſtrictione timoris ſtantem, hi ſunt in ſcientia Dei homines exiſtentes. Quomodo? Homo eſt in conſpectu Dei in magno honore, quem præuidet ad ſe pertinere, illo abiecto qui magis in perditione contendit perdurare quam in Deo eſſe. Sed homines illi quos vides in hac multitudine, dicuntur compulſæ oues: humanam ſpeciem habentes, propter opera hominum, & vmbroſum veſtitum, quod eſt dubitatio in operibus peccatorum, in diſtrictione tamen timoris metuentes iudicium Dei.

Quid compulſæ oues.

Ideo autem compulſæ oues nominantur, quoniam multis modis compello eos vt ad vitam perueniãt per ſanguinem filij mei ereptos à morte. Vnde & compulſæ oues homines ſunt illi, qui per multas tribulationes & ærumnas contra voluntatẽ ſuam cõpelluntur à me, vt relinquant iniquitatem ſuam quam per voluntatem propriæ carnis, & per florem iuuentutis ſuæ tamdiu libentiſſime adimplerent quamdiu ſæculo adhærerent, ſic volentes permanere in ardore libidinis vſque dum eos deſereret ignis carnis per frigus ætatis ſuæ: quos tamen omnes diuerſis modis conſtringo, ſecundum quod in eis video, vt ceſſent à peccatis ſuis.

19 Nam quoſdam eorum in quibus ſæculum tam forti deſiderio non ardet non conſtringo fortiori flagello ſed leniori, quia non video in eis tantam amaritudinem quantam in alijs: quoniam cum ſentiunt correptionem meam, mox relinquunt in feſtinatione voluntatem ſuam, & veniunt ad me, pompis ſæcularibus renunciantes. Quoſdam autem fortiori verbere corripio, quoniam tam ardentes & tam peruicaces ſunt in peccatis ex vitio carnis ſuæ, vt niſi fortiter per me coarctarẽtur, non eſſent apti regno meo. Scientia mea præuidet & cognoſcit eos, ac conſtringit illos ſecundum ſuperfluitatem corporis ipſorum. Et iterum quoſdam in maxima & fortiſſima ærumna ac miſeria mentis & corporis eorum ſupero, quia tam rebelles, tamque ſuperflui in opere carnalis voluptatis ſunt, vt ſi non conſtringerentur grauiſſima calamitate, non ceſſarent à criminibus per petulantiam ſuæ carnis: quia dum eſſent in proſperitate ſuæ voluntatis, ſe non conuerterent ad Deum: quoniam vnde vnus per puſillanimitatem mentis ſuæ omnino cadit in deſperationem, inde alius iocatur per ſtoliditatem ſuperbiæ ſuæ: atque per quod ipſe omnino conculcatur in deſperatione, per hoc ille vix conſtringitur in plenitudine animi ſui. Hoc modo coërceo pertinentes ad me cum mihi repugnant in operibus ſuis, vt quia eos noui, ſaltem per calamitates tam corporis quam ſpiritus quas patiantur, ad me peruenire compellantur, quatenus ipſi ſaluentur: vt etiam Pharao Iſraeliticam plebem à terra ſua perterritus, tandem diſcedere compulit, ſicut ſcriptum eſt: *Vo-*

catiſ-

Digitized by Google

catiſque Pharao Moſe & Aaron nocte ait: Surgite egredimini à populo meo, & vos & filij Iſrael. Ite & immolate Domino ſicut dicitis. Oues veſtras & armenta aſſumite, vt petieratis, & abeuntes benedicite mihi.

20 Hoc tale eſt. Oneroſa & grauiſſima crimina quæ adhærent huic ſæculo in multis ærumnis ac miſerijs, grauant ſuper modum multos homines, illis in cordibus ſuis dicentibus: Heu heu quo fugiemus? Et tunc eædem ærumnæ rixando illos expellunt à ſe, ita quod etiam ipſi homines feſtinant ab eis recedere, quia in ſeipſis areſcunt in corpore ſuo de grauedine flagelli manus Dei, non valentes cum gaudio viuere in voluptate ſæculi: quoniam Deus requirit eos, quod eſt vocatio iuſtorum per diuerſas calamitates in tenebroſis operibus noctis peccatorum. Vnde Pharao, vitia ſcilicet diabolica, vocant in clamore ærumnarum & miſeriarum Moſen, id eſt homines illos quos Deus conſtringit fortiſſimis doloribus ſiue ſpiritualibus ſiue corporalibus, & Aaron, eos videlicet quos coërcet leuioribus aduerſitatibus in nocturno tempore malorum operum conuocatos, ipſis vitijs in oppreſſione voluptatis hominum dicentibus: Surgite de carnali conſuetudine veſtra & egredimini de veteri habitatione quam nobiſcum habuiſtis ſeparante vos à communi populo quem poſſidemus, cum nos colit, & ſubtrahentes vos à ſæcularibus negotijs quibus libenter adhæremus, vos qui exterriti eſtis in nobiſcum in captura noſtra fuiſtis, & filij Dei vobiſcum qui vident ipſum in agnitione eius. Ite itaque aliam viam relinquentes nos, & offerte voſipſos Deo inexpugnabilibus cauſis quibus nos ſuperaſtis (vt dicitis) in deſiderijs veſtris, lenitatem quoque veſtram in ouili manſuetudine, cum qua vobis eſt durum nobiſcum laborare: quia vultis alium dolorem ſuſtinere ſequendo agnum & victorioſiſſima arma in armentorum fortitudine cum quibus nos ſuperaſtis, & quibus nos reſiſtere non poſſumus aſſumite in nouitate mentis veſtræ, quã modo habere vultis, & ſeparamini à nobis vt dudũ voluiſtis cũ nos acriter impugnaſtis, & euntes ad patriam pro qua doletis in animo veſtro comprehendite aliam vitam quæ vos ducit à nobis, atque benedicite in laude Dei pugnam illam in qua abceſſiſtis à ſæcularibus cauſis & negotijs.

21 Ego quoque omnipotens Deus vt prædictas oues tranſire compello ad me, ſic etiam columnas meas, id eſt fortiores cœleſtes hæredes in fundamento caſtigationis meæ conſolido, ſecundum nequitiam implicationis peccati in inuaſione præuaricationis Adæ qua impugnantur: quia ſtare non poſſent, ſi eos gratia mea non confirmarem. Quorum quidem alios quos tam grande pondus non grauat vitiorum, leniore caſtigatione caſtigo: quoniam ſi eos acriori verbere conſtringerem, omnino deficiente ſpiritu caderent in deſperationem, quia afflatu maioris turbinis diabolicæ ſuggeſtionis non conſtringuntur. Alios autem grauiore mole in varietate ſæuiſſimorum morum, & in ſuperfluitate concupiſcentiarum ex pugna diabolica oneratos, habeo in duritia conſtrictionis grauiſſimorum dolorum, vt non exeant à fœdere meo, cui aſſiſtunt me toto deſiderio volentes apprehendere, atque præcepta mea obſeruare: quia ſi illos vt priores leniter caſtigarem, ipſas correptiones meas pro nihilo ducerent, quoniam grauiſſimo certamine antiqui ſerpentis impugnantur. Sunt etiam quidam exules cœleſtis patriæ quos neſcio, quia me omnino relinquunt auiditate mentis ſuæ ſeipſos rapaci rabiæ ſeducentes nec me quærentes, nec ſcire volentes, ſed in ſeipſis ſuffocantes bonum deſiderium, ita quod non poſtulant à me vllum auxilium, auide tantum ſe oblectantes in proprijs rebus ſuis, vt eos delectat in carnalibus deſiderijs. Quorum alij ex his operantur in ſuperfluitate ac in delectatione carnis quidquid volunt, non tamen exiſtentes nimij in odio & in inuidia, ſed voluntantur in blandis voluptatibus habentes delicias & ſuauitatem carnis ſuæ: quibus dimitto fruges terræ in proſperitate, vt non deficiant in paupertate, quia & creati ſunt per me, & quia etiam populum non abſorbent per malitiam ſuam: atque idcirco dabitur eis ſecundum deſideria ipſorum. Alij vero ſunt tantæ ferocitatis & abundantiæ amaritudinis fellis & odij ac inuidiæ, reddentes malum pro malo, nec volentes ſufferre vllam iniuriam ſibi illatam, ita vt ſi haberent honorem & diuitias ſæculi, cœleſtes virtutes dirumperent in hominibus ne colerentur in eis: vnde ipſis abſtraho fruges atque diuitias, in magnis miſerijs eos deijciens, quatenus ſe non poſſint ad tantum malum erigere quantum eſt in voluntate ipſorum: quia diabolica opera perpetrarent, ſi facultatem ad hoc haberent. Sic obſiſto viis hominum bonorum ſcilicet & malorum recta menſura ponderans aſcenſus eorum, ſecundum quod oculus meus videt cupiditates ipſorum: ſicut etiam ſapientia teſtatur per Salomonem dicens. *Omnes viæ hominum patent oculis eius, ſpirituum ponderator eſt Dominus.*

22 Hoc tale eſt. Omnia itinera quæ ſpirat viuens animus hominum in præſentia ſcientiæ ſuæ in hoc quod homo habet circuitionem intellectus vtilitatis, ſcilicet fructuoſitatis atque imbecillitatis inutilitatis, hæc ſunt aperta conſpectui omnipotentis Dei. Sic per omnia videt Deus, & omnino non abſconditur quicquam aſpectui diuinitatis eius quia ſcit omnia: ſic videlicet aſpiciens vniuerſa vt vnamquamque rem recte diſpenſet. Quomodo? Ipſe eſt enim ſpirituum ponderator, mulcens eos in ſuauitate blandimentorum & tranquillitatum, caſtigánſque eos in tribulatione dolorum & miſeriarum, vt excutiantur ad rectam menſuram, quam contra eum nec currendo nec fugiendo tranſcendere valent, niſi quantum ipſe probat iuxta merita eorum: quoniam ponderatio ipſorum eſt quod in excuſſione retributionis eorum ſiue in hoc ſæculo ſiue in futuro oſtenditur, quomodo Deum coluerunt. Vnde etiam ipſi ſpiritus iuſte ponderantur, ita ſcilicet vt rationalitas hominis non plus eleuetur in ſuperiora nec deprimatur in inferiora quã iuſto iudicio ſuo recompenſat Deus: quoniam ſicipſe reſiſtit illi, quod nulla anima eſt tantæ po-

teſtatis

Digitized by Google

teſtatis in ſuperfluitate vllius rei, vt poſſit Deo repugnare: quia ipſe cuncta rectiſſime dijudicat, obſiſtens eis iuſtitia ſua, cui reſiſtere non valent, vt plus poſſint quam ſit promiſſionis eius. Nam vt plumbum iuſte ponderat pecuniam, ſic Deus æqua libra bonis & malis tale obſtaculum opponit, quod nullo modo poſſunt effugere æquiſſimam normam iudicij eius, iſti pro meritis ſuis gloriam & gaudium vitæ, hi vero pœnam & mœrorem mortis recipientes, ſecundum quod Deus acutiſſime præuidet in eis.

Quid homines noua veſte induti.

23 Quod autem prædicta imago inſpicit homines illos qui de mundo venientes, in eodem ædificio noua veſte induuntur, hoc eſt quod ſcientia Dei nouit eos, qui perfidiam infidelitatis ſuæ relinquentes, in poteſtate operis Dei pro vita æterna nouum hominem in baptiſmo induunt, mouens illos ne reuertantur retro incedentes ad diabolum: vel ſi in illud deuiauerunt vt redeant ad Deum creatorem ſuum, ſecundum quod dicit vnicuique eorum in verbis admonitionis ſuæ vt ſupra dictum eſt. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO QVINTA.

1 Poſt hæc vidi & ecce in ſeptentrionali angulo coniunctionis duarum formarum muri dicti ædificij apparebat tanquam caput mirabilis formæ illi angulo exterius immobiliter à collo impoſitum, tantæ altitudinis à terra quãta erat altitudo ipſius anguli, non tamen eum excellens, ſed tantum pari æqualitate ei in ſummitate adæquatum. Et caput illud erat ignei coloris, rutilãs vt flamma ignis, terribilemq; habens faciem hominis, atque in ira magna reſpiciens ad aquilonem. A collo autem & deorſum non vidi vllam formam eius, quoniam reliquum corpus ipſius omnino abſconditum & obſtruſum latuit in prædicto angulo. Caput vero ipſum vidi quaſi nudam formam humani capitis, nec crinibus obtectum inſtar virilis formæ, nec velamine more muliebri, plus tamen virile quam muliebre apparuit multumque terribile ad intuendum. Habebat autem tres alas miræ latitudinis & longitudinis albas, vt eſt candida nubes non in altum erectas, ſed ſolummodo à ſe ſeparatim in directum extentas, ita tamen vt ipſum caput eas aliquantulum altitudine præcelleret: quarum prima à dextra maxilla ſurgens tendebatur ad aquilonem: ſecunda vero quæ & media erat, à gutture ipſius dirigebatur ad ſeptentrionem: tertia autem à ſiniſtra maxilla tendebatur ad occidentem: aliquando magno terrore ſe mouentes, atque in illas partes percutientes, aliquando autem à percuſſione ceſſantes. Et non audiui caput illud vlla verba proferre, ſed tantum in ſeipſo immobile manens, alis ſuis interdum illuc percutiebat quo & ipſæ alæ tendebantur, vt dictum eſt. Et iterum audiui ſedentem in throno mihi dicentem: Deus qui in veteri populo zelum ſuum grauiter exercuit, in nouo propter amorem filij ſui mitem & ſuauem ſe oſtendit: non quod nunc peccata delinquentium diſſimulans negligenter paruipendat, ſed quod miſericorditer, puri cordis intimam & veram pœnitentiam expectet, indurati autem nequitiam non tolerans, iuſto iudicio ſuo puniat.

Quid caput in ſeptentrionali angulo.

2 Vnde & caput hoc quod vides in ſeptentrionali angulo coniunctionis biformis muri dicti ædificij apparens, oſtendit in ſignificatione zelum Domini, qui eſt vindicta inflexibilis iniquitatis, nec vllam medicinam deſiderantis, aperte ſurgens inſinuato myſterio verbi Dei per figuras & per ſonum Patriarcharum & Prophetarum, in ſignificationibus eorum prænunciati. Sic & zelus eius in forma videtur capitis, quoniam ſuper omnem timorem cognitus eſt in ſeueritate vltionis ſuæ, vt homo in facie ſua cognoſcitur, ardetque contra ſeptentrionalem partem, quia ipſe in Deo velociſſimus & acer occidit diabolum & omne malum, cum etiam in Abraham & in Moſe duæ partes defenſionis operantium, ſpeculatiua ſcilicet ſcientia duarum optionis cauſarum, id eſt duarum viarum boni ſcilicet & mali: & genus humanum in opere Dei coniungunt, quoniam fortiſſime aduerſus diabolum in ſcientia boni & mali debet homo operari in omnibus cauſis per bonitatem patris. Præuaricationem autem quæ fit per ſpeculatiuam ſcientiam in operibus hominum præcepta Dei tranſgredientium, vlciſcitur zelus Domini, vbi locus non eſt indulgentiæ. Vbi eſt hoc? Ibi videlicet vbi nec eſt timor Domini, nec hominis in agnitione Dei. Et tale cor quod ita in ſorde iniquitatis obduratum & emortuum eſt, quod nec veretur iudicium Dei, nec vultum hominis, hoc iuſto iudicio confundit & deprimit vltione ſua zelus Domini in lege Dei. Quomodo?

3 Poſt conſtitutum præceptum vbi fit præuaricatio legis eſt zelus qui abſtrahit iniuſtitiam cum rectiſſimo iudicio: ipſa iniuſtitia abſtracta in veteri teſtamento cum auctoritate repenſionis in exteriore homine, cum tranſgreſſio legis corporaliter vlciſcebatur in ipſo: & poſt gratiam Euangelii eſt idem zelus per pœnitentiam, atque poſt mortem hominum eſt ipſe per pœnas & per tormenta gehennæ: quia iniquitates hominum conceptas & prolatas atque contortas in operantibus ita examino, quod eas vlciſcor aut corporaliter in corpore hominis, aut in pœna futuri ſæculi: aut ipſe homo purgabit illas per pœnitentiam remiſſionis viuens in anima & corpore, cum quibus etiam operatus eſt eas, vt dicit in ſpiritu meo ſeruus meus Iob: *Commuto faciem meam, & dolore torqueor. Verebar omnia opera mea, ſciens quod non parceres delinquenti. Si autem & ſic impius ſum, quare fruſtra laboraui.*

4 Hoc tale eſt. Immutabo aſpectum meum interiorem. Quomodo? Euertam ſcilicet hoc quod ſum mutabilis & inundans in ſanguine venarum mearum, habens in me aliquando delectationem, aliquando etiam iracundiam, & aliquando contenentem triſtitiam, quod in me aſpicio quaſi videam delectabilem faciem cum

hoc

Digitized by Google

hoc ipſum libenter perficerem. Et illud mutabo contra voluntatem meam conuertens me ad opus bonæ operationis. Cumque hoc fecero, grauiter in hoc flagello torqueor, quod meipſum conſtringo, abſtrahens me à cognoſcibili facie mea, quod eſt opus voluntatis meæ in contraria delectatione, adiungens me contemplatiuæ ſpeculationi Deum videns in bona conſcientia, & non in concupiſcentia carnis, per quam illum non attendo. Et ab his duabus cauſis timeo omnia opera mea. Quomodo? Cum bonum opus facio, vereor illud non eſſe perfectum coram Deo: quia illud perſpicue non inſpicio ſed obſcure quaſi in ſpeculo, aliquando illud cognoſcens in ſpiritu, aliquando etiam ignorans ab onere corporis mei. Malum autem opus cum facio, ſum in confuſione per conſcientiam ſpiritus mei: quoniam in interiori intellectu cognoſco, quod Deus non parcet ſcientiam habentibus in peccatis: quod eſt quando homo intelligit, quid in opere ſuo contrarium ſit Deo: ſed eum oportet purgari, vel vltione in corpore, vel pœna pœnitentiæ vel pœna tormentorum in alia vita. Et ideo non parcit delinquenti ſi eum non pœnitet: quia non datur ei poteſtas peccandi vt peccet, ſed eum oportet caſtigari aut hic aut illic. Quapropter ſi ſic impius ſum, tantæque obdurationis vt ad hoc non velim molliri quod declinem à proprijs rebus meis quæ ſunt peccata mea, ita vt non aſpiciam in magnum certamen illud mihiipſi repugnans, quod ego in fragilitate ſum, ſed quod Deo ſemper contrarius exiſto in notis cauſis meis, quia conceptus ſum in peccatis ſemper cupiens operari iniquitatem, nec metuens iudicari à Domino: quare tunc ſi conſtrictus ſum in tam vano labore quod frequenter cum ſcientia qua Deum agnoſco, in meipſo iniquitati contradico? Non autem tam impotens ſum vt ignorem bonum & malum. Vnde ſi intelligibilem ſenſum à me repello ſic dicens, ignoro Deum, mendax ſum: quia ipſa ſcientia arguit me reprehenſibilem, quod debitor ſum Deo, cum incipio iniquitatem operari. Sed non inanum laboro, cum in bona conſcientia contradico malo, quoniam opus Dei ſum: vnde & me conuerto ad ipſum, ex hoc bonam mercedem recipiens.

5 Itaque ego Dominus omnium teſtificor, quia oportet hominem cum dolore gemitus, aut cum contritione pœnitentiæ, ſeu cum digna vltione peccata ſui diluere, ſiue in hoc ſæculo ſiue in futuro vt dictum eſt. Quomodo? Qui peccant cum timore & dolore pœnitentiæ metuentes peccata ſua, merentur per gratiam Dei quod ſæpe ſurgunt à commiſſis ſuis in purgatione eorum: cum tamen eam purgationem plenius non inueniunt in hoc ſæculo, inueniunt eam in futuro ad vitam. Qui vero ſunt tanta duritia cordis, vt nec deſiderent, nec velint ſcire in timore & dolore pœnitentiæ peccata ſua, ſed in tanta nequitia permanent, quaſi non ſit eis Deus in timore habendus, hi non conſequuntur purgationem peccatorum nec in hac vita nec in futura, ſed habebunt pœnas ſine conſolatione purgationis ad vitam: quia de rationalitate ſua vt creati ſunt per me, noluerunt rationem reddere inobedientiæ.

6 Quomodo? Intellectus in rationalitate hominis habet duas ſemitas in ſcientia boni & mali, ad quas pertinent duo reſponſus bonum ſcilicet & malum. Quomodo? Bonum reſpondet malo, cum reſiſtit ei in Domino. Malum vero reſpondet bono, cum repugnat illi cum diabolo. Sed hi in bono reſpondent malo, qui ſe refrenant ſemper in malo, ne delectentur in propriis delectationibus ſuis. Hi autem in malo reſpondent bono, qui nullatenus ſe abſtrahunt à prauis actibus quin delicientur cum concupiſcentiis ſuis, nolentes reſpondere vocationi mali.

7 Quomodo? Homo habet in ſe duas vocationes, deſiderium videlicet fructus & concupiſcentiam defectus. Quomodo? Per deſiderium fructus vocatur ad vitam: & per concupiſcentiam defectus vocatur ad mortem. Sed in deſiderio fructus, cum homo deſiderat bonum operari ſic dicens in ſeipſo: fac bona opera, hoc eſt reſponſus contra malum vt deuitet illud, & faciat vtilem fructum: in concupiſcentia vero defectus, cum concupiſcit perpetrare malum, ſic etiam adhortans ſemetipſum fac opus delectationis tuæ, hic etiam eſt reſponſus aduerſus bonum, cum ille nō vult reſiſtere iniquitati ſuæ, ſed delectatur peruenire ad defectum, deſpiciens me in hoc reſponſu, & habens me quaſi ludibrio debitum honorem mihi non exhibendo. Et quia auertit ſe à bono, non dolens affligendo ſe propter timorem meum, conuertit ſe ad illuſionem in cœleſtibus, vt per manifeſtationem meam dicit Pſalmiſta: *Poſuerunt in cælum os ſuum, & lingua eorum tranſiuit in terra.*

8 Hoc tale eſt. Multi homines ſunt inſipientes in rationalitate, nolentes intelligere innumerabilem timorem Domini, & abſtrahentes ſibiipſis bona deſideria in quibus deberent anhelare ad me, & cognoſcere verum Deum: recuſantes aſſenſum præbere bonæ ſcientiæ quæ ſemper homini aſſiſtit vt bona opera operetur in Deo: ſed frequenter amplectuntur amaritudinem in contradictione boni, cum ſeipſos deſpoliant, ſibiipſis auferentes bonum, theſaurum diuerſæ iniquitatis ſibi theſaurizando. Et in his ponunt in cœleſtibus circuitionem mentis ſuæ quaſi os ſuum male apertum, deſpicientes illa in ſeipſis per rabiem ſubſannationis, ſic dicentes in corde ſuo: Hæc opera voluntatis noſtræ tam libere facere poſſumus quam illa quæ dicuntur cœleſtia, quæ antiqui (nobis ignorantibus) ſecundum quod eis placuit inſtituerunt. Atque tali modo ſubſannant verba & inſtitutiones antiquorum patrum, quæ per cœleſte opus in me poſitæ ſunt. Vnde etiam in guſtu praui operis velut in lingua ſua commouent ſe & tranſeunt in audacia poſſibilitatis ſuæ ſeipſos, ita quod pertinaciter adimplent voluntates ſuas, nolentes habere conſtrictionem corporis ſui contra vitia, ſed abſq; labore ſui ſpiritus voluntantur in deſideriis carnis ſuæ quaſi in terra, quæ eſt diaboli ſeductio.

De conſtitutionib. patrum.

9 Et quod vides prædictum caput mirabilis formæ, hoc eſt quod in zelo Domini ſunt mirabilia & admiranda iudicia Dei, quæ à nullo homine

Quid caput mirabilis formæ.

mine

mihe peccatis grauato ſciri poſſunt. Quod vero eidem angulo exterius immobiliter à collo impoſitum eſt, hoc eſt quod zelus meus aduerſus diabolum, vt in veteri teſtamento per Abraham & Moſen oſtenſum eſt, in ſpeculatiua ſcientia & humana exercitatione exterius apparet in viſione populorum, vt me timeant, oculo ad oculum terrorem meum ſentientes, cum etiam iuſtitia mea minatur ad aquilonem crudeliſſimæ iniquitati ſathanæ.

Cur immobile. 10 Atque immobile manet, quia Deus nec fallacibus nec adulatoriis ſermonibus omnino moueri aut molliri poteſt à rectitudine iudicij ſui non emendatis criminibus, velut per collum fortitudinis ſuæ à Deo conſtitutæ legi ad operandum hominibus infixum, reddens ſcilicet vnicuique non obſeruanti præcepta legis emeritas pœnas, ſecundum mala opera ipſius in quibus ſordens emarcuit, repugnans etiam excellentiſſima fortitudine ſua, quaſi in virtute colli ſui diabolo & ſequentibus illum, ſe opponendo iniuſtitiæ eorum.

Quid altitudo eius. 11 Eſt quoque tantæ altitudinis à terra, quanta eſt altitudo ipſius anguli, quoniam Deus in ſumma iuſtitia vltionis ſuæ cuncta terrena ſuperat, eadem vltione huius altitudinis exiſtente, vt in præfiguratione Abrahæ & Moſi per legem deſignata ſunt opera hominum: quia diuinum iudicium eſt in ſummitate ſpeculatiuæ ſcientiæ & actuum populorum, vt proſternat ignorantiam ipſorum, cum nolunt ſcire Deum. Non tamen ipſum angulum excellit ſed tantum pari æqualitate ei in ſummitate adæquatur, quoniam ſuperna vltio actus hominum non excedit, plus & grauius in eis mala vlciſcendo quam ſint merita eorum ſolummodo æquo & iuſto iudicio in excellentia iuſtitiæ ſuæ omnia recte diiudicans: vt iterum in ſpiritu nouit Dauid cum diceret: *Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliaſti me.*

12 Hoc tale eſt. Per bonitatem tuam in meipſo cognoui Domine, cum pro peccatis meis non occidiſti me, non auferens mihi in anima & corpore efficaciam operandi, quod nec propter potentiam, nec propter iram tuam plus iudicas in ſcientibus aut ignorantibus quam ſint merita eorum. Bonum enim operor luctando contra me, malum vero facio per concupiſcentiam carnis. Et ideo das bono mercedem & malo iudicium, non tamen aliter iudicans quam quod æquum & iuſtum eſt. Quomodo? Si acrius inſtares quam ſunt opera hominum in peracta actione, non eſſet æquitas iudicij. Si vero tepide negligeres, ita vt non prouocares ad pœnitentiam, & quod non eſſet exquiſitio in purgatione iniquitatis, tunc tu iuſtus Deus delinires & confoueres iniuſtitiam. Mors enim erat quondam amariſſimum iudicium in morte Adæ, nunc autem reddita gratia in pœnitentia, reuocans hominem ad vitam: quod impoſſibile eſſet fieri per vllum, niſi per te Deum. Et hoc eſt iuſtiſſimum & æquiſſimum iudicium tuum, purgatio ſcilicet ad vitam cum gratia, quoniam vnicuique operi in recta menſura metientur iudicia tua. Nam in veritate ſunt omnia quæ facis, ita quod nullam ſuperfluitatem exerces ſupra modum fallaciter, quia fallax eſt quod plus in nimio, vel minus in paruo eſt quam quod iuſtum eſt. Sed tamen parcis in multis miſerationibus potentiæ tuæ, non occidens vllum per poſſibilitatem clariſſimæ virtutis tuæ, hoc deputans in teipſo quod parcis per pœnitentiam: ideoq; de miſericordia tua humiliaui me, dans gloriam nomini tuo, interdum etiam turbatus in promeritis culpis meis, de tuo iudicio.

Quid igneū caput. 13 Quod autem caput vides ignei coloris rutilans vt flammam ignis, hoc eſt quod in zelo Domini eſt igneum malis obſtaculum, rubens in fortiſſimo ardore vltionis ſuæ: terribilem habens faciem hominis, quoniam oculi Domini facie ad faciem vident vnamquamque iniuſtitiam, ita quod culpæ diuerſorum criminum non relinquuntur neglectæ ante Deum, quas non terribiliter inſpiciat, eas examinando iuſto iudicio ſuo: & quia etiam monſtruoſa & horrenda ſunt iniqua opera hominis, humanam faciem oſtendentia in actibus carnalium deſideriorum. Atque in ira magna reſpicit ad aquilonem, quia Deus in vltione ſua dedignatur omne malum quod oritur de ſuggeſtione diabolica. Sed quod à collo & deorſum non vides vllam formam eius, quoniam reliquum corpus ipſius omnino abſconditum & obſtruſum eſt in prædicto angulo, hoc eſt quod in zelo Dei recta iudicia quæ potenter diſpergunt praua opera diuerſorum hominum nullus humanus ſenſus quaſi ad finem perſcrutari poteſt, quoniam occultantur & conteguntur in angulo ſpeculatiuæ ſcientiæ & operis hominum: ita quod nec videri nec comprehendi vlla ſcrutatione valent, niſi quod aliquando cognoſcuntur cum oſtenditur res geſta in cauſa vltionis Dei, vt facies hominis videtur ſecundum deſideria voluntatis ipſius. Vnde etiam in ipſa vltione non eſt vlla ſimulatio alicuius facilitatis niſi ſemper iuſtum iudicium ſecundum peccata hominum, quoniam crimina eorum non negliguntur indiſcuſſa, vt dictum eſt, quia zelus Domini examinatio eius eſt.

Quid nuda forma. 14 Quod vero caput ipſum vides quaſi nudam formam humani capitis, hoc eſt quod idem zelus Domini nulli mortalitati ſubiectus eſt, permanens videlicet nudus ab omni ſubiectione debilitatis, iuſte diiudicans opera hominum. Nec eſt crinibus obtectum inſtar virilis formæ, nec velamine more muliebri, quoniam ipſi non eſt aliqua ſolicitudo ſenſus ſe quenquam ſuperiorem vlla virili fortitudine, debellare, nec ei ineſt vlla fœminea mollities timidi animi ſibi aduerſa non poſſe ſuperare. Eſt plus tamen virile quam muliebre, quia fortiſſima virtus Dei magis eſt in virili vigore quam ſit in mollitie fœmineæ negligentiæ: multumq; terribile ad intuendum, quoniam zelus terribilis & metuendus eſt omni creaturæ, cum ipſa eſt eum ſentiens in data cauſa vltionis eius.

Quid tres alæ. 15 Sed quod habet tres alas miræ latitudinis & longitudinis albas vt eſt candida nubes, hoc eſt inexplicabilis virtutis ſanctæ Trinitatis expanſio, quam nullus hominum comprehendere

præualet in latitudine gloriæ eius, nec in longitudine poteſtatis eius, in multa ſuauitate & claritate diuinitatis fulgens, rectaq; vltione ſibi ſubiiciens mentes hominum, in magna diuerſitate vt nubes diſcurrentium. Quæ non ſunt in altum erectæ ſed ſolummodo à ſe ſeparatum in directum extentę, ita tamen vt ipſum caput eas aliquantulum altitudine præcellat, quia vltio Domini non eleuatur vlla arrogantia, ſed coaptat ſe vnicuique cauſæ ſecundum merita ipſius, in rectiſſima ſcilicet norma extenta, iuſto iudicio correptionis ſuæ: ſic tamen vt poſſibilitas potentiæ Dei quaſi in capite eiuſdem vltionis ſuæ, humana opera quæ vera trinitas non tolerat indiſcuſſa, in altitudine fortitudinis ſuæ præcedat, non tamen ea tam acriter vlciſcens & conterens vt poſſet ipſa poſſibilitas poteſtatis eius.

Ala tendens ad aquilonem

16 Et ala prima à dextra maxilla ſurgens tenditur ad aquilonem, quoniam Deus iuſto iudicio primum à dextra ſaluationis parte in filio ſuo deuicit diabolum, & omne malum. Secūda vero quæ & media eſt à gutture ipſius dirigitur ad ſeptentrionem, quia poſt ſaluationem quæ in filio Dei facta eſt, quaſi in medio iam roborata fide, guſtataque dulcedine electorum, per ipſos etiam fugauit rugientem inimicum, eos eruens de faucibus illius. Tertia autem à ſiniſtra maxilla extenditur ad occidentem, quoniam ab electis Dei ſathana fugato, etiā à ſiniſtra perditionis parte in filio perditionis omnino conteretur, mundo iam in occaſum termini ſui tendente. Et aliquando magnō terrore ſe mouent atq; in illas partes percutiunt, quia terribile atque performidabile iudicium omni creaturæ zelus Domini in vltionem mouetur, ibi exercens iudicia percuſſionis ſuæ vbicunq; iuſto iudicio placuerit diuinæ maieſtati. Vbi enim timor & amor atque honor Dei in reuerentia fideliter habentur, ibi Deus mitem & ſuauem ſe oſtendens, vltionem ſuam non exercet, duros autem & rebelles terribiliter & iuſte caſtigans.

Ala vltionis Dei.

17 Vnde prima ala vltionis meæ percutit & abiicit homines illos in abyſſum perditionis, qui ita indurati ſunt ſuper duritiam lapidū, vt interioribus oculis dedignādo ſemper deſpiciant iuſtitiam meam, retro reſpicientes per ſciētiam intellectus ſui, plusq; conſentientes carnalibus deſideriis atque diabolicis ſuaſionibus quam volentes ſcire veram iuſtitiam, & quam vllo cōſenſu ſuo aut per admonitionem meam, aut per hominis exhortationem reuerti: veluti de ſua iniquitate ſic cruciantes ſpiritum ſcientiæ ſuæ, quia magis amant & faciunt iniuſtitiam diaboli quam iuſtitiam meam. Hi infundunt in corda ſua quaſi reſolutum plumbum, id eſt deſoluta deſideria prauæ mollitiei, mittentes illud velut ad ſtabiliendam duritiam ferri, videlicet obliuionis Dei, ſic indurati quaſi ſint ferrei: ita quod nec cauſa Dei nec hominis, ſibimet aut vlli pareant iniquitati.

18 Super iſtos clamant & conqueruntur elementa cum reliqua creatura, quod tam vilis natura hominis, breuiſſimo tempore ſuo tam rebellis eſt Deo, cum ipſa ſemper in timore & reuerentia præcepta Domini perficiant. Vnde & ſuper hominem terribiliter vociferantur. Quomodo? Non ſic quod elementa clament in voce, aut conquerantur in ſcientia rationalis creaturę, ſed quod ſecundum modum ſuum vociferantur in ſtrepitu ſonituum, & quod querimonias proferunt in timore terrorū: vt cum ea aut aliam creaturā iuſtum Dei iudicium inducit ſuper homines ipſos rebelles exiſtētes, illa nō aliter ſtant nec aliter ſe in ſeipſis imitantur quā ea iuſſione ſua vertit diuina poteſtas. Vnde tā crudeliter illi indurati homines imitantur ſathanam, qui in duritiam iniquitatis ſuæ nolunt ſubdi Deo creatori ſuo, propter id quod periit ab omni beatitudine & ipſi cum eo peribunt ſequentes illum.

Media ala.

19 Media autem ala zeli mei cædit inſanos homines & vnumquodq; prę ſumptuoſum malum quod ſcienter ac temere faciunt, quod ſe primum erexit in homine in ſanguine Abel, quem frater ſuus ob hoc odio habebat, quia propter oblationem ſubſtantiæ eius quam in bona voluntate diſtribuit, Deo carus erat: & quod ſe etiam erexit in Pharaone, qui in mirabilibus meis admonitus eſt, ita quod exterritus in terrore meo, inuitus dimiſit populum meum Iſraël, quem iterum per dementiam ſuam retrahere voluit, propter quod illum zelus meus abſorpſit: & quod ſe etiam in illo populo meo erexit, qui me cognoſcens atq; mirabilia mea videns, idolum in Oreb adorauit: vnde corona de capite illius cecidit, ita quod eis lex Dei facta eſt corruptibilis in duabus lapideis tabulis, aliis his ſimilibus propter eas quæ de gloria ſua & fœlicitate ceciderunt hæc omnia vlciſcente vltione mea. Vnde etiam Moſes famulus meus de contraria illa plebe mihi tam frequenter aduerſante in iſto zelo meo fecit vindictam ex voluntate mea, cum efficaciter diceret electis meis, vt occideret vnuſquiſque fratrem & amicum & proximum ſuum: & iterum cum ardenter iudicibus eiuſdem populi ait, quod occideret vnuſquiſque proximos ſuos, qui initiati eſſent Beelphegor: vbi vltus ſum me, occiſa iniquitate illa pugnante contra me.

20 Sed in Abel primum orta iuſtitia Dei, poſt ipſum inuenti ſunt multi alij electi, ex omnibus his malis & peruerſis generationibus, qui collegerunt & coluerunt ſubtiliora præcepta mea, vt filij Iſraël: inter quos etiam ortus eſt luctus & mœror, deſiderantes humanitatem filij mei. Peracta autem eiuſdem filii mei manifeſtatione quem miſi natum ex virgine, coquebatur, & condiebatur omnis iuſtitia legis, dulcis & ſuauis cibus facta omni populo credenti in me, Apoſtolis veritatis ipſam veritatem manifeſtantibus. Itaque in omnibus iſtis prædictis generationibus ſcienter tranſgreſſam iuſtitiam meam, vlciſcebatur & vlciſcitur hic zelus meus, quia Deus qui erat tunc, eſt & nunc, ac ſemper manebit: atq; zelus meus qui tunc erat, eſt & nunc, & ſemper ſtabit, vſque dum finiantur tribus & populi, non finiente iuſtitia Dei, omnem rubiginem iniuſtitiæ diſcutiente.

21 Propter quod etiam in hoc eodem zelo meo hanc iniquitatem aufero, illum videlicet dicens, qui canino more demolitur florentem in me Eccleſiam, aut qui per inſaniam iniquitatis ſuæ deſtruit conſtitutā per me dedicationē, vel alias con-

ſtitutas

ſtitutas iuſtitias ad templum meum pertinentes, quæ fortiter ſurrexerunt in prę ſignificatione ſerui mei Iacob, vt Scriptura habet: *Surgens ergo Iacob mane, tulit lapidem quem ſuppoſuerat capiti ſuo, & erexit in titulum fundens oleum deſuper, appellauitq; nomen vrbis Bethel.*

22 Hoc tale eſt. Iacob ſurrexit mane, quia ipſe ortus eſt tempeſtiuus amator veracis iuſtitiæ in conſtituto templo: cui ipſe conueniens nomen impoſuit, quoniam de illo debuit oriri rectiſſimum templum, virgo ſcilicet Maria, de qua ſol iuſtitię effulſit. Et tollens lapidem quem in figura altaris ſuppoſuerat ſuperiori capiti ſuo, id eſt Chriſto, vt in nomine ipſius qui eſt vera petra, ſanctificaretur, & ſanctificatus nominaretur: quia vnaquæque ſanctificatio altaris ſuppoſita eſt poteſtati omnipotentis Dei, capiti omnium fidelium: erexitq; illum in titulum libri vitæ, & in perſonam præcipui odoris cœleſtis Hieruſalem, quia vt Chriſtus eſt caput membrorum ſuorum in ſuperna Hieruſalem, ſic eſt vnumquodque ſanctificatum altare excellentior pars templi ſui, effuſo deſuper oleo in ſanctificatione criſmatis quod eſt effuſa gratia Dei omnipotentis in ſancto baptiſmo. Et appellauit ſanctificatum locum illum, domum & templum Dei ſecundum nomen ciuitatis cœleſtis Hieruſalem, quod eſt viuens templum Dei viuentis.

23 Hoc itaque exemplo & ſignificatione, erigendus eſt lapis in templo in nomine meo ordinando: ipſum videlicet templum idcirco ſignatum cum lapide, quia ego firma petra ſum, ad quem omnis iuſtitia & lex Chriſtianorũ pertinet. Vbicunque enim fuerit ſanctificatus locus, vbi corpus filij mei immolãdum eſt: ibi volo eſſe lapidem in nomine meo ſignatum, quia ego veraciſſima fortitudo ſum: etiam ſi ibi ex aliqua impoſſibilitate non poterit eſſe templum, quoniam ſeruus meus Iacob erexit lapidem in ſua prę figuratione in nomine meo vt dictum eſt, quia & filius meus de ſtirpe illius incarnatus eſt.

24 Templum autem tale mihi dedicatum, non debet eſſe vacuum huius negotij, quin poſtulet cauſam conſtitutionis ſuæ, quæ adhæret ſibi de labore miniſtrantis ei populi, ſicut etiam cœleſtis Hieruſalem cum capite ſuo Chriſto, non vult carere iuſtitia ſua, ſemper aſpiciens in labores filiorum ſuorum, quos ſuſceptura eſt in Deo. Quomodo? Vt ſe abſtrahant à diabolica ſeruitute, ſe conſtringentes à voluntariis deſideriis carnis ſuæ, & ſe affligentes contra ſeipſos in abſciſione propriarum rerum ob amorem cœleſtium, non eis omnibus vtentes, ſed ſibiipſis aliquas ſubtrahentes, atque Deo offerentes ad honorem ipſius: ſic etiam præcurrens ſeruus meus Iacob inſtituit decimam omnis ſubſtantiæ ſuæ cum dicebat, vt iterum ſcriptum eſt: *Cunctorumq; quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.*

25 Hoc tale eſt. Ex omni quod dederis mihi, offeram tibi decimam partem: quia hoc lex tua eſt, primum ſcilicet in anima mea ô Deus meus abſcindens ab ea propriam voluntatem meam, offerens tibi contra me iuſtitiam meam, & poſtea decimam partem omnis ſubſtantiæ meæ quam poſſideo ſuper terram. Quid hoc? Omnis ſcilicet fidelis homo qui comprehenſus eſt in decimum ordinem ſupernorum ciuium, debet ſemper ad templum meum decimam partem dare ſubſtantiæ ſuæ, propter reſtitutionem illam qua computatus eſt in decimum numerum numeratorũ, id eſt in ſcientia Dei exiſtentium, & ad verum templum videlicet cęleſtis Hieruſalem pertinentium.

Cur decima Deo danda.

26 Qui autem obliti timoris mei, templa in nomine meo dedicata, per ſæuitiam iniquitatis ſuæ deſtruunt, vel qui dedicationes eorum ſecundum exemplum à Iacob ortum demunt, ſanctificata loca ſcilicet polluendo, ſeu cum ſanguine homicidij, ſeu cum pollutione ſeminis illud educendo in adulterio aut fornicatione, vel qui in ſuperno ſacrificio negligunt inſtitutam dedicationem antiquorum patrum abſque ſignato lapide quem Iacob erexit in ſua præſignificatione, vel qui deſtituunt conſtitutam per me iuſtitiam in decimis, aut in ſubſtantiis templi mei: O væ miſeris, ô væ miſeris, ô væ miſeris hominibus illis qui ſe tam turpiter ſeducunt, & tam peruerſi ante oculos maieſtatis meæ exiſtunt: videlicet (vt dictum eſt) inſtituta mea negligentes quæ omnia de veteri lege tranſlata ſunt, quia de veteri teſtamento prolata, ſunt noua lex in filio meo ſecundum miſericordiam gratiæ: & quia de omni iuſtitia legis & Prophetarum, quod erat minus factum eſt maius in eodem filio meo, qui omnia ſigna priorum patrum quæ ipſi velate in vmbra dixerunt, manifeſte oſtendit in ſeipſo in omni iuſtitia.

27 Et qui hæc omnia deſtituunt ita quod ipſi cibum vitæ qui de vtroque teſtamento factus eſt dedignando, ſicut lutum conculcant, & canibus & porcis ac aliis pecoribus, id eſt prauis hominibus diuidunt, eum magis dantes paganicis moribus & vanæ ignorantiæ quam mihi omnipotenti Deo, atque in vſum ſuum ſecundum voluntatem ſuam eum parantes, hos & ſemen eorum ego deſtituam, eos proiiciens de ſummo gradu vſque ad infimum, & de diuitiis in paupertatem, in vltione huius zeli mei.

Tertia ala.

28 Tertia vero ala vltionis meæ cædit & credulos & incredulos in ſuis impiis & iniuſtis operibus. Ipſa percutit credulos non operantes in voluntate ſua bona & iuſta opera, qui bene vident fidem, & quibus nota eſt iuſtitia Dei, & tamen ſedent in tenebroſitate malorum operum, gementes ignorantur poſt tenebras iniquitatis, volentes bacchari in peruerſitate, quod tamen eis non permittit Deus ſecundum voluntatem ipſorum perficere: hoc idem abſcindens illis vltione ſua, dum ſic ſunt obſcurati quod obliti ſunt eius, ita vt ab eo libentiſſime recederent. Incredulos autem cædit in infidelitate eorum, ita quod etiam eis abſtrahitur iniquitas ipſorum cum retributione vltionis, cum non permittantur malum hoc perficere quod libenter facerent: vnde & malignus diabolus ſuperatus in beatitudine fidelium hominum ante oculos Dei ſcintillantium, vellet illos trahere in tenebras mortis ſecundum nequitiam ſuam, ſed eos amplius comprehẽdere non poteſt, niſi vt ſunt opera illorum.

29 Sed quædam alia menſura hominum eſt ſuper terram, qui habent proſperitatem in forma ſenſati ſpiritus, ita quod ſapientes ſunt ad recordationem Dei, ſecundum voluntatem ſuam accenſi cum ſcientia ſenſus, vnde tunc in ſeipſis præſumptuoſe habere volunt ſcientiam ſapientiæ, facientes quicquid cogitauerint, & miſcentes iuſtitiam cum iniquitate: ſed ſtulti ſunt in ſapientia, quoniam reputant ſeipſos quaſi pleni & perfecti ſint ad habendum & comprehendendum, atque ad acquirendum plenitudinem voluntatis ſuæ ſecundum arbitrium ſuum quicquid cogitauerint. Et dum alas ſuas leuare volunt per poteſtatẽ ſuam in prouinciis & ciuitatibus ac in aliis locis atq; in aliis cauſis in quibus tunc occupati ſunt cum imperio, in quo nolunt habere intelligibilem menſuram in Deum aſpiciendo quid faciant: tunc effunduntur & abiiciuntur ante oculos Dei, propter impia & iniuſta iudicia illorum quę ipſi prius diiudicabant, in quibus nolebant timorem Domini ſcienter habere. Et ſic per iſtum zelum meum facti erunt in planctum magnum, & in flebiles voces coram omni populo qui viderit & audierit tempus iudicij iniquitatis eorum, quibuſdam videlicet ex ipſis adhuc in hac vita in multis miſeriis multi defectus ipſorum viuentibus, quibuſdam etiam peſſima morte, in diuerſis paſſionibus ſublatis. In tam diuerſa viciſſitudine vlciſcitur & exurit zelus meus omnem iniuſtitiam, quia illa eſt contra me.

Caput abſque verbis

30 Tunc autem quod non audis prædictum caput vlla verba proferre ſed tantum in ſeipſo immobile permanens alis ſuis interdum illuc percutere quo & ipſæ alæ tenduntur, hoc eſt quod in zelo Domini non eſt clamor minantis vocis, & in ſuperbiam ſe erigentis, ſed in poteſtate fortitudinis ſuæ & in rectis iudiciis ſuis immobilis perſiſtens, vltione ſua poſt inſaniam operum demeritas abſque timore Domini res geſtas confundendo, & conterendo eas ſecundum extenſionem vltionis iudicij ſui vlciſcitur, vt tibi ô homo veraciſſima manifeſtatione præmonſtratum eſt. Et quia Deus iuſtus eſt, omnem iniuſtitiam examinari oportet per iuſtum: quoniam ipſe Deus benè nouit diſcretam examinationem: quæ eſt in ſcientia hominis.

31 Nam ſcientia in homine eſt quaſi ſpeculum, in quo latet deſiderium ſiue bonum ſiue malum voluntatis. Vnde homo inter has duas partes poſitus, inclinat ſe voluntate ſua ad partem illam quam deſiderat. Sed homo qui conuertit ſe ad bonum, illud fideli opere amplectens per adiutorium Dei, mercedem beatę remunerationis laudabiliter accipiet, quia malum ſpreuit & bonum fecit: qui vero ſe inclinat ad malum, hoc peruerſa actione deglutiens per ſuggeſtionem diabolicam, pœnas iuſtæ retributionis inde miſerabiliter incurret, quoniam bonum neglexit & malum perpetrauit. Idcirco in multa deuotione & humilitate ſe homo ſubiiciens Deo, fideliter operetur ſalutem ſuam, quæ de ſummo bono emanat: ita vt anima ipſius interiori ſanctitate inebrietur, quia in bene diſpoſita & recte ordinata diſcuſſione & timore ſeruit creatori ſuo.

32 Quomodo? Quoniam metus id eſt inceptio anguſtiæ facit timorem, timor autem concutit remorem, per quæ debet homo operari quod iuſtum eſt. Quomodo? Quod homo metu anguſtiari incipit hoc per donum Spiritus ſancti de rationali ſenſu habet, propter quod etiam nullo modo euenire poteſt quin Deum ſciat, illaque ſcientia quam habet in Deum facit in ipſo timorem, in hoc quod incipit timere ſecundum ea quæ Dei ſunt. Et ſi hæc habet cum ſtudio ſciens Deum, tunc concutit eum iterum ignea gratia in Chriſto: admonens vt deinde incipiat tremere, quatenus per compunctionem terreatur, vt iuſtitiam Dei fideliter operetur.

33 Nunc ergo ô homines intelligite & diſcite vnde ſint hæc. Quid hoc? Deus eſt qui in vobis quod bonum eſt operatur. Quomodo? Ipſe vos ita conſtituit, vt per rationalem ſenſum in operibus veſtris cum ſentiatis, quæ ſapienter cũ diſcretione facitis. Irrationale enim animal facit omnia opera ſine intellectu & ſapientia, ac ſine diſcretione atque verecundia, nec ſcit Deum quia irrationale eſt, ſed tantum eum ſentit, quoniam illius creatura eſt. Rationale vero animal qui homo eſt, habet intellectum & ſapientiam, diſcretionem & verecundiam in operibus ſuis, quæ rationabiliter operatur: quæ eſt prima radix quam gratia Dei fixit in omnem hominem, cum animam ad viuendum excitauit. Hæc ergo prædicta vigent in rationalitate, quia in his omnibus homines Deum ſcientes ſunt, vt ea quæ iuſta ſint velint. Vnde ebulliens & perfectum opus atque proſperum in bona voluntate hominis quod ipſe homo amplectitur in ſaluatore ſuo, in filio videlicet Dei, per quem pater omnia opera in Spiritu ſancto operatur, hoc denuo incendit & admonet ignea gratia data in Chriſto Ieſu.

34 Ideoque in gaudio Spiritus ſancti faciat homo opera iuſtitiæ, non dubitans in peruerſa inuſitatione, id eſt ne dicat quod aliquid ſibi deſit in omnibus his, aut in prima ſcilicet radice per donum Dei homini primitus impoſita, aut in ignea gratia Spiritus ſancti radicem illam iterum in admonitione tangentis, ita ne peruerſe corruens deinde anguſtietur in his quæ propter reprehenſibilem impetum fecit, quaſi interiori ſua radice quicquam minus habuerit: ſcilicet ne poſtquã ceciderit in neceſſitate poſitus murmuret, ſic dicens in ſeipſo: Heu heu quid feci quod opera mea non potui præuidere in Deo? Et etiam ſine pondere infidelitatis incedat, ita vt non diffidat Deo in operibus ſuis, ſed vt ſit ſecurus ſine lachrymabili querela praui operis: ipſe enim Deus & homo exiſtens non in duos diuiſus eſt, ſed vnus eſt Chriſtus, non tamen per commutationem diuinitatis in carnem, ſed per aſſumptionem carnis quam diuinitas ſibi adiunxit, & quam claritate ſua ſic perfudit, vt radius ſolis in ſole lucet: nec ob hoc vlla confuſione ſubſtantia diuinitatis ſeu ſubſtantia carnis in inuicem cõfuſæ ſunt, ſed in vera vnitate perſonę vnus eſt Chriſtus verus Dei filius. Sicut enim in rationali anima nulla cõmutatio per carnẽ hominis eſt: quin ipſa rationalis ſpiratio ſit à Deo quę totum corpus hominis

Digitized by Google

minis perfundit, & quæ cuncta opera operantis hominis mouet vt ſit anima & caro vnus homo, ita etiam abſque omni dubio Dei filius ante ſæcula natus carne ex virgine aſſumpta pleniter vt prædictum eſt indutus. Deus & homo exiſtens vnus eſt Chriſtus, per vnctionem vtique gratiæ Dei Chriſtus dictus. Qui in ſancta humanitate ſua per fixuram clauorum & lanceæ vulneratus eſt: propter vulnus vnum primi hominis quod cuncto generi ſuo ille inflixerat: quatenus liuore ſanguinis ſui illud ſanaret, & vnctione olei gratiæ illud perfunderet: ac per pœnitentiam illud ligaret cum homo ſe peccaſſe doleret. Vulneratus autem deſcendit ſpiritus in puteum infernalis perfundi, illicque quamplurimos ſibi attraxit, ſcilicet ab inferno primum hominem abſtulit, & omnes qui Deum in moribus humanæ honorificentiæ nunquam tetigerant, & eos in locum delitiarum & gaudiorum quem in primo parente perdiderant locauit. Sed quod die tertia ſurrexit à morte dormientis corporis in hoc tres perſonas Deitatis deſignauit: atque cum eodem corpore aſcendens ad cœlos iuit, ibiq; dominando ſedet ad dextram patris quę ſaluatio credentis populi eſt: illis vitam tribuens quos ſanguine ſuo redemit. Et hi omnes ante tempora omnium principiorum pręſciti ſunt, quoniam verbum patris per quod omnia facta ſunt carnem induit: vt hominem quem formauerat redimeret. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO SEXTA.

1 ET poſt hæc vidi inter angulum ſeptentrionalem & angulum occidentalem murum parietis præfati ædificij in interiore eius parte totum arcuatum ſecundum modum cancellorum, non tamen apertum vt cancellos: ſed integrum, habentemque in ſingulis arcubus quaſi picturam hominum. In exteriore autem parte eiuſdem muri vidi alios duos minores muros, longitudinis ſpatij quod fuit à prædicto angulo ſeptentrionali vſque ad angulum occidentalem ipſiſque angulis ex vtraque parte ſui coniunctos iuxta modum teſtudinis. Altitudo vero eorundem duorum minorum murorum, erat cubitorum trium. Latitudo autem inter interiorem arcuatum murum & medium erat cubiti vnius: atque inter exteriorem & eundem medium, fuit latitudo vnius palmi quaſi puerilis manus. Intra idem quoque ædificium vidi ſex imagines ante prædictum arcuatum murum ſuper pauimentum ipſius ædificij ſtantes: tres ſcilicet iuxta ſe in fronte illius muri prope angulum qui reſpiciebat ad ſeptentrionem: & tres etiam ſimul in fine parietis eiuſdem, ſecus angulum qui tendebatur ad occidentem, omnes picturam in arcubus ipſius muri inſpicientes. In ipſo autem fine eiuſdem parietis vidi aliam imaginem intra ipſum ædificium ſuper lapidem vnum in modum ſedis in pauimento poſitum ſedentem, & latus dexterum ad murum inclinantem, faciem vero ſuam ad columnam veræ trinitatis vertentem. Sed in eodem fine vidi alteram imaginem ſuper eundem murum in altiori loco ſtantem, & etiam ad prædictam columnam veræ trinitatis verſam. In his ergo imaginibus conſpexi ſimilitudinem talem: Indutæ erant vt priores imagines quaſi ſericinis indumentis & candidis calceamentis, excepta illa quæ à dextris mediæ harum trium erat, quas in extrema parte eiuſdem parietis videram, quæ tota tantæ puritatis tantæque claritatis extitit, vt præ nimio ſplendore nullam eius formam, perfecte intueri poſſem: & excepta illa quæ ſuper murum ſtabat vt dictum eſt, quæ nigris calceamentis calceata fuerat. Sed omnes ſine palliis erant, præter mediam illarum trium quæ in prima parte muri ſtabant, quæ pallio induebatur. Duæ quoque trium ſuperiorum quæ ad dexteram ſcilicet & ad ſiniſtram mediæ imaginis ſtabant, & duæ trium inferiorum, media videlicet & quæ ad ſiniſtram eius erat non habebant muliebria velamina in capitibus ſuis, nudis tantum albis crinibus ſtantes. Media autem trium priorum & illa quæ ſuper lapidem iuxta murum ſedebat, erant velato capite candida velatura capitis, vt mos eſt mulierum. Eadem quoque media trium ſuperiorum & quæ ad dexteram eius ſtabant veſtitæ erant tunicis candidis. Sed vidi talem diſſimilitudinem earum: Imago quæ ſtabat in medio trium ſuperiorum habebat in capite ſuo in modum coronæ circulum crocei coloris, dextra parte inſculptum SEMPER ACCENDE. Et vidi quod à dextra eiuſdem imaginis columba aduolabat ore ſuo ſpirans in eandem ſculpturam. Atque illa imago dicebat: Ego perfuſa ſum per interiorem miſericordiam, ex qua oritur riuulus qui nullatenus abſcondere vult pecuniam, nec aurum, nec pretioſos lapides, nec margaritas coram egenis & in neceſſitatibus eorum neceſſariam ſubſtantiam non habentibus, ac propterea plorantibus. Nunc conſolabor illos & ſemper reficiam paupertatem ipſorum propter amorem filij Dei, qui ſuauis & mitis eſt, ac qui bona ſua diſtribuit in animas iuſtorum, tangens vulnera peccatorum eorum, propter pœnitentiam.

2 Alia vero imago quæ ſtabat à dextris eius habebat in pectore ſuo quaſi leonem tanquam ſpeculum lucidum, & à collo ſuo velut ſerpentem pallidi coloris in torta flexura virgulæ ad pectus etiam ſuum dependentem. Et ait: Lucidum leonem inſpicio, & propter amorem eius do. Ignitum autem ſerpentem fugio, ſed ſerpentem in ligno pendentem diligo.

3 Tertia autem imago quæ à ſiniſtris eius erat tunica ſimili hyacintho rubri coloris induebatur. Et ad pectus eius apparuit Angelus ex vtroque latere ſuo alam vnam habens: ita vt ala dextra ad dextrum humerum illius imaginis extenderetur, & ala ſiniſtra ad ſiniſtrum humerum illius. Et ipſa imago dicebat: Angelicum habeo conſortium, nec cum diſſimulantibus ſe hypocritis ambulo, ſed epulor cum iuſtis.

Digitized by Google

Imago quoque quæ fuit media trium inferiorum induta erat tunica crocei coloris.

4 Et ſuper dextrum humerum eius candidiſſima columba ſtabat, ſpirans ore ſuo, in dextram aurem illius. In pectore vero ipſius monſtruoſum & informe caput hominis apparuit. Iacebant quoque ſub pedibus eius quaſi ſpecies hominum conculcatorum & contritorum ab ipſa. In manibus autem ſuis habebat chartam expanſam & ex vna parte videlicet verſus cœlum ſeptem lineis inſcriptam, quam legere volui ſed non potui, & dixit: Virga amaræ correptionis & flagelli eſſe volo contra illum mendacem qui filius diaboli eſt: quia etiam ipſe diabolus perſecutor ineffabilis Iuſtitiæ Dei eſt. Vnde illi contraria & moleſta cauſa ſum, quoniam nunquam inuenta ſum in ore ipſius: ita quod & ego eum de ore meo ſicut mortiferum & lethale venenum expuo: quia ipſe me nunquam in aſtutia ſua inuenit. Ipſe eſt etiam mihi peſſimum ac moleſtiſſimum malum omnium malorum; quoniam omne malum ab ipſo ortum eſt. Propterea abijcio & conculco eum in amabili iuſtitia Dei, quæ mihi inceſſabiliter ſine fine amabilis eſt: cuius etiam ſuſtentatrix & ductrix ego ſum, quia ſuper me ſolidabitur, & conſtabit omne ædificium virtutum Dei, quæ ædificant in altitudine. O fortiſſime & nobiliſſime Deus attende.

5 Altera autem imago quæ ad dextram eius erat faciem habebat angelicam, & ex vtroque latere ſuo volatilem alam vnam, in ſpecie tamen hominis vt cæteræ Virtutes apparens. Et ait: Ego repugno diabolico certamini quod ſe erexit contra me pertinaciter dicens: Non poſſum ſufferre vllam tribulationem, ſed omnia mihi contraria volo abſtrahere à me. Nullum timebo. Quem timerem? Neminem timere volo. Sed qui hoc malum dicunt, abijcientur per me: quia poſita ſum ſemper lætari ſemperque gaudere in omnibus bonis: quia Dominus Iesvs eſt remiſſor & conſolator omnis doloris, quoniam & ipſe dolorem pertulit in corpore ſuo. Et quia ipſe etiam eſt iuſta correctio: idcirco & ego volo me illi coniungere, ſemperque ipſum portare, abijciens de me odium & inuidiam, ac omnia mala. Volo quoque ſemper faciem lætam in tua iuſtitia habere ô Deus.

6 Sed tertia imago quæ ſtabat ad ſiniſtram eius, induebatur tunica alba, viridi colore diſtincta. Habebat autem in manibus ſuis modicum vaſculum pallidi ſplendoris, multam lucem vt fulgur ex ſe reddens, ita quod eadem lux in faciem, & circa collum ipſius imaginis luceret. Et dicebat: Ego fœlix ſum. Dominus enim Christvs Iesvs facit & parat me pulchram & albam, cum illud mortiferum conſilium diaboli effugio, quod ſemper ruminat infœlicitatem illam ſcilicet quod Deus abijciatur & diabolus malis operibus attrahatur. Hunc ſathanam fugio, hunc abijcio, ipſumque mihi ſemper moleſtum habeo, quia amatorem illum deſidero, quem aſſidue amplectar, & quem cum gaudio habeam in omnibus & ſuper omnia. Imago vero quæ in fine huius parietis ſuper lapidem ſedebat, induta erat tunica ſubnigra. In dextro autem humero ſuo habebat modicam crucem impoſita imagine Iesv Christi, quæ hac & illac verſabatur. Et quaſi ex nubibus effulſit in pectus eius quidam ſplendor miræ claritatis, à ſe in multos radios diuiſus, vt ſplendor ſolis à ſe diuiditur; cum per parua & multa foramina alicuius rei fulget. In dextra quoque manu modicum lignum in modum flabelli habebat, ex cuius ſummitate tres ramuſculi miro modo cum flore pullulauerant. Habebat etiam in gremio ſuo minutiſſimos lapillos omnium gemmarum, quos multa ſolicitudine & diligentia conſiderabat, veluti mercator res ſuas diligenter conſiderare ſolet, & dixit: Ego mater virtutum, iuſtitiam Dei in omnibus rebus ſemper habeo. Nam in ſpirituali militia & in ſæculari ſtrepitu, intra conſcientiam meam Deum meum ſemper expecto. Non damno, non conculco, non ſperno reges, duces & præſides, ac cætera ſæcularia magiſteria, quæ ab authore omnium rerum ordinata ſunt. Quomodo licitum eſſet, vt cinis cinerem ſperneret? Crucifixus Dei filius conuertit ſe ad omnes, eos ſecundum iuſtitiam & miſericordiam ſuam mouens. Ego etiam vnamquamque ordinationem & inſtitutionem eius ſecundum voluntatem ipſius habere volo.

7 Illa autem imago quæ in eodem fine ſuper murum ſtabat nudum caput & nigros ac criſpos crines habebat, faciemque obſcuram. Induta quoque erat varia tunica plurimo colore intexta. Et vidi quod tunicam & calceamenta ſua exuit ſtans nuda. Et ſubito crines ac facies eius reſplenduerunt in pulchritudinem albedinis & nouitatis, vt iam nati infantis, atque per totum corpus ſuum effulſit vt purus & lucidus ſplendor illucet in claritate. Tunc etiam vidi in pectore eius ſplendidiſſimam crucem cum imagine CHRISTI IESV, ſuper arbuſculam inter duos flores lilij & roſæ ſtantem poſitam, qui ſe ſurſum ad illam crucem aliquantulum recuruabant. Vidiq; quod exutam tunicam atque calceamenta ſua fortiter excutiebat, ita quod puluis multus ab eis excuteretur. Et ait: Exuo vetus teſtamentum, & induo nobilem filium Dei cum iuſtitiis eius in ſanctitate & veritate. Propter quod reparata ſum in bonis & mutata de vitiis. Vnde & tu Deus meus delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris, neque vindictam ſumas de peccatis meis. Et cum hæc attentius inſpicerem, iterum qui ſedebat in throno, dixit ad me: Nullus fidelium qui humiliter vult Deo obedire, dubitet recuſare humano magiſterio ſubiacere, quia per Spiritum ſanctum regimen in populo, propter efficaciam vtilitatis viuentium diſpoſitum eſt: illudque in Eccleſiaſticis obſeruationibus futurum, & fideliter firmiterque habendum in antiquo populo præfiguratum eſt.

8 Hinc etiam quod vides inter angulum ſeptentrionalem & angulum occidentalem murum pa- *Quid murus arcuatus.*

rietis

rietis pręfati ædificij in interiore eius parte totum arcuatum,ſecundum modum cancellorum, non tamen apertum vt cancellos,ſed integrum,hoc eſt quod ab Abraham & Moſe diabolo repugnantibus, quaſi in angulo reſpiciente ſeptentrionem vſque ad veram trinitatem quæ aperte declarata eſt in vera & Catholica fide, cum à Deo patre filius Dei miſſus in mundum doctrinam ſuam abundanter emiſit in fine temporum: quaſi ad angulum reſpicientem ad occidentem erat murus,id eſt Iſraëliticus populus in lege iuſtitiæ Dei conſtitutus,operans in conſtructione bonitatis patris omnipotentis, ſcilicet in veteri teſtamento frænatus, & ei conuinctus: quia poſt oſtenſionem aſperitatis quæ in zelo Domini excitata eſt per inſtitutiones veterum prælationum,præſignata ſunt regimina nouarum dignitatum. Nam vetus teſtamentum tendebatur vſque ad nouum, ex ſe germinans multo maiora præcepta legis noui teſtamenti, quam primum orta eſſent in ipſo: ita quod de minore factum eſt maius, de minore videlicet doctrina veterum præceptorum, maior & latior doctrina nouorum:cum vetus teſtamentum ſolummodo eſſet quaſi fundamentum primitus poſitum, ſuper quod ædificata eſt profundiſſima ſapientia omnis doctrinæ,manifeſtata in incarnatione filij Dei, tendens à veteri lege circumciſionem vſque ad [illegible]uam regulam baptiſmi maioribus præceptis ornatam.

10 Et ille murus plebs ſcilicet Iudaica in interiore parte intellectus ſui, in quo anima hominis Deum cognoſcit, eſt vbique arcubus circumdata, id eſt circumquaque per ſignificationem magiſterij præcurſorum ſuorum, præcepta legis Dei clamantium,& ſibi oſtendentium vallata,vt minores per maiores quaſi per præcellentes ſibi homines ordinari ſolent iuxta conſtructionem cancellorum, quæ eſt typica præfiguratio Spiritus ſancti, duras literas perforantis in incarnatione filij Dei, qui cancellos miſericordiæ ſuæ petentibus pleniſſime demonſtrauit.Non tamen apertus eſt in perforatione oſtiarij Spiritus ſancti videlicet ſpiritualem intellectum in veteri lege non denudantis vt poſtmodum factum eſt in cancellis miſericordiæ in carne manifeſtati filij altiſſimi,ſed integer manet in duritia legalium præceptorum,quæ poſtea per Spiritum ſanctum in fonte aquæ viuæ elucidata ſunt.

Quid in arcubus pictura hominum.

11 Habet quoque in ſingulis arcubus quaſi picturam hominum, quia vt hæc pictura oſtendit imaginem hominum, ſic in triumphali arcu ſcilicet in dignitate magiſterij poſitus eſt homo, in vice Dei. Quomodo? Quoniam profundiſſima & capitalis ſapientia per gratiam Dei poſita eſt in os rationalitatis hominis, vt homo in nomine Dei exerceat officium magiſterij, per diſtrictionem iuſtitiæ & miſericordiæ ipſius altiſſimi.

12 Quod autem in exteriori parte eiuſdem muri vides alios duos minores muros, hoc eſt quod in exterioribus negotiis præter ſpirituale magiſterium eſt intercepta conſtitutio populorum maiorum & minorum: qui conſtituti ſunt præcepto Dei, quaſi duo muri, quoniam exterior ſunt maiores natu ex fortitudine ſæcularis potentiæ in mea ordinatione, & medius ſunt minores qui conſiſtunt ſub poteſtate & ſpiritualium & ſæcularium perſonarum, quaſi inter interioris præfati muri arcus qui eſt ſpirituale magiſterium, & exteriorem murum qui eſt ſæcularis potentia,vt dictum eſt. Vnde duo muri poſiti extra ambitum interioris arcuati; quia ſæculares perſonæ ſunt in terrenis cauſis,magis videlicet exteriora quam interiora habentes,ita quod tamen ſunt in linea conſtitutionis meæ.

13 Quomodo?Per exterius intelligitur interius, quoniam vt homo cognoſcit ex viſibili & alta perſona hominis,quomodo homo timendus ac orandus & amandus ſit, ſic etiam in eodem intellectu intelligat qualiter inuiſibilis & altiſſimus Deus metuendus ac venerandus & diligendus ſit ſuper omnia. Nam per exteriorem & ſæcularem dominationem admonetur homo interioris & ſpiritualis poteſtatis diuinæ maieſtatis, quæ ita clauſa & abſcondita eſt homini, vt non poſſit carnalibus oculis eius videri niſi quantum fide illius capitur. Et quandoquidem mortali creaturæ Deus inuiſibilis eſt, ſaltem per viſibile magiſterium diſcat homo timere & venerari ipſum altiſſimum prælationis eius inſtitutorem.

14 Quomodo? Inſpiratio diuina dedit in ſenſus hominum per rationalitatem eorum, vt in recta conſtitutione inter populos magnæ perſonæ dominentur, quæ ab illis timeantur ac honorentur. Nam Deus idcirco permiſit genus vnum excellere & aliud ſubiacere, vt ita homines diuiderentur ne inuicem per ſemetipſos interficerentur & perirent, alioquin otioſi eſſent neſcientes procedere ad agnitionem Dei, niſi hoc præuiderent per timorem & honorem in hominibus. Et ita proceſſit Spiritus ſanctus,ducendo populum ad interiorem legem ſpiritus, qua homo intus & exterius regeretur, donec fons ſaliens exiuit apparens mundo in plenitudine iuſtitiæ, quæ regit vtrumque corpus ſcilicet & animam. Vnde etiam cura ſæcularis potentiæ ſic conſtituta eſt ad vſum terrenarum rerum, vt corpus requirat refectionem ne deficiat & ſpirituale magiſterium ad interiorem ſuſpirationem perueniendi ad ſeruitutem Dei, vt anima ad cœleſtia anhelet. Hæc itaque conſtituta ſunt mea ordinatione,ſecundum quod etiam Iſaac dixit filio ſuo Iacob: *Eſto dominus fratrum tuorum & incuruentur ante te filij matris tuæ.*

15 Hoc tale eſt. Dominus eſſe debes fratrum tuorum pollens ſuper eos in honoribus & in beatitudinibus, benedictus in benedictionibus quæ mihi à Deo datæ ſunt, & inclinentur ante te omnes nati filiorum matris tuæ ſubiecti tibi,propter præcellentem cauſam benedictionis tuæ. Ex te enim exiet magnum genus, de quo fortiſſimus & potentiſſimus vir exurget: quem fratres eius ipſum fugando perſequentur, ſed ipſe velociſſime in maximis viribus ſuis, quaſi leo ſe illis eripiens, excellentiſſima dominatione illis dominabitur,& præmet eos in nomine poteſtatis ſuæ, quæ nunquam in viliſſima cauda eradicabitur, fratribus ſuis in caudam effectis. Sic & ego pater cœleſtis

Digitized by Google

dixi filio meo Incarnato: Eſto Dominus omnium naſcentium procreatorum de cõcepto ſemine humano, quos creaui per te: quia tu mirabiliter natus ex virgine non conceptus hominis ſemine, ſed exiſti de me per flagrantem ignem apparens in terra, verus homo clauſo ſigillo integerrimæ & caſtiſſimæ virginis. Tu ergo es dominus illorum in ſuperna claritate diuinitatis, qui fratres tui ſunt propter incarnationem tuam, in qua homo es. Et inclinatio, id eſt ſubiectio exhibeatur tibi à filiis matris tuæ ſcilicet tuæ incarnationis, atque in obſequio piiſſimæ deuotionis ſubiiciantur tibi homines nati ex hominibus. Et quoniam filius Dei ſic eſt Dominus omnium creaturarum, per ipſum etiam in voluntate Patris & in tactu Spiritus ſancti inſtituta eſt diſpoſitio diuerſarum poteſtatum in mundo. Quomodo? Sic videlicet quod Deus abſtulit abundantiam & iactantiam illam quod populus populum non honoraret, ita quod vnuſquiſque faceret quod fieri placeret ſi hoc Deus inæſtimabili ſapientia concilij ſui non proſtrauiſſet: ſed ipſe diſcreuit populum inter populum, minorem ſcilicet cum miniſtratione obedientiæ maiori ſuo ſubiacere, maiorem vero in omni vtilitatis regimine ſolerter & deuote minori ſubuenire: ſicut etiam in aſcenſione Spiritus ſancti datum eſt Iacob per patrem ſuum, quod eſſet dominus fratrum ſuorum, vt & dictum eſt.

16 Sed in hoc quod oſtenſum eſt, quod eſſet dominus, demonſtratum eſt quod ſæculare negotium habet perſonam dominandi ſuper libertatem aliorum, quibus propter timorem honoris ſibi ab eis impenſi per poteſtatem ſuam parcat, non eos opprimens iure ſeruitiorum, ſed illos habens quaſi in dilectione fratrum. In hoc autem quod dictum eſt quod incuruatio ante ipſum fieret, innuitur ſeruitium miniſtrationis illorum, qui per vinculum famulantium dominis ſuis ſubſtracti ſunt, vt filij carnis curam carnalem habentes. Sed poſtquam ipſe Iacob hoc dominium per paternam benedictionem fratri ſuo ſubripuit, deinde cœleſtem celebritatem per lapidem quem erexit in titulum, & per decimam quam ſe vouit daturum conſtituit, vt præſignatum eſt, ſignificans principalem perſonam in ſpirituali militia: quia quiſque fidelis de minimo gradu aſcendere debet ad ſummum, per ſæcularem videlicet potentiam diſcere ſuperius magiſterium clarioris lucis: ſpiritualis vitæ, in quo adimpletur officium naucleri ſecundum iter immaculati agni, qui ſurſum leuauit hominem cum plenitudine & bonitate omnis iuſtitiæ ſcilicet erigens hominem proſtratum inſidiis peruerſi raptoris.

17 Vnde etiam hæc duo inſtituta ad terrena videlicet & ad cœleſtia procedentia in quatuor & quatuor partes diuiduntur, quia Deus magnam vim ſcientiæ rationalitatis hominibus dedit ita vt in accenſione Spiritus ſancti hæc in ſemetipſis ſcrutarentur in figura quatuor elementorum, plus prædictis duobus modis addentes: quod non aſpernor nec abiicio: quoniam qui in nomine meo multiplicat quod minus eſt, dignus eſt mercede & non abiectione: quæ etiam quatuor partes tam in ſæcularibus grauaminibus quam in ſpiritualibus inſtitutis ſunt. Quomodo? Quia in ſæcularibus cauſis ſunt nobiles & nobiliores, ſunt & famulantes atque obſequentes. In ſpiritualibus vero ſacramentis ſunt præcellentes & ſuperiores, ſunt & obedientes atque corripientes.

18 Ego autem illas officiorum cauſas ordinatione mea conſtitutas omnino rapi nolo furtiuo munere emptionis in venundatione, ſed volo vt eis rationabili cauſa aſſiſtatur, ita vt qui ipſas ſuſcipiunt vtiles ſint coram Deo & hominibus. Sed ô quidam venenati ſcorpiones iuſtitiam meam tranſgrediuntur, & eas mortifero veneno auaritiæ & ſuperbiæ ſubripiunt, non ſolum in ſæcularibus præpoſituris, ſed etiam in diſpoſitionibus ſpiritualibus. Rapina autem ſæcularium dignitatum, terrena ſcilicet per terrena comparata eſt, quidem, ſeueriſſime in iracundia zeli mei examinanda: ſed tamen maioris ponderis & examinationis eſt rapina ſpiritualium. Nam ſæculares ſunt in exterioribus caro de carne, ſpirituales autem in interioribus ſpiritui coniuncti. Sed quamuis ſæculares in exterioribus occupentur curam terrenam habentes, tamen ſub illa ſpecie ad interiora ſpiritus in regimine ſuo deberent anhelare: ſpirituales vero in ſpecie religionis & in contemptu ſæcularium poſiti, interius in corde patris omnipotentis ordinati, multo magis ſub ſpirituali nomine deberent filium eius in ſummo ſacerdotio ardenter imitari: quia ſicut filius Dei exiuit de corde patris ſui, ita conſtituit pater apud ſemetipſum in filio ſuo perſonas magiſtrorum, qui in tam egregiam ordinationem poſiti ſunt propter vtilitatem Eccleſiæ, & in recto opere Deo coniuncti.

19 Quomodo? Qui in compunctione & probatione cordis atque in maturo ſenſu ſunt, quod mihi omnino perſpicuum eſt bonam videlicet conſcientiam habentes, ita vt peruerſe & contrarie magiſterium non appetant, illud nec diabolica arte ſciſcitantes, nec per pecuniam aut per ſæcularem potentiam acquirentes, nec inde volantia verba laudis humanæ quærentes, ſed illud vera electione mea & populi, in humilitate ſuſcipientes, hi chariſſimi & probatiſſimi cuſtodes, atque certiſſimi amici mei ſunt.

20 Sed qui retro incedunt & illud alio modo in tenebris acquirunt videlicet per ſæcularia terrenorum furtim myſteria cœleſtium diripientes, faciem meam fugiunt, atque animas ſuas acriter occidunt: in hoc me deridentes, quia ſic me denegant & contra voluntatem meam calcitrant. Quomodo? Quia ipſi deſpiciunt me non deſiderantes poteſtatem magiſterij adipiſci per me, ita vt interiores oculos cordis ſui ad me eleuent ſic dicentes, placet hoc Deo an non? ſed vnuſquiſque eorum dicit in ſemetipſo: etiam ſi hoc malum eſt apud Deum, ego tamen hoc accipiam confidens in Domino, quod quandoque viuens adhuc in corpore pœniteam: & tali modo acquirunt magiſterium abſque me Deo viuo, ita quod nec hoc à me poſtulent, nec ſe ad hoc mea voluntate peruenire confidant: ſed in hoc ardore à facie mea fugiant ſic rapientes magiſterium, à miſericordia mea naufra-

Digitized by Google

fragantes. Iſti non ſunt intra in corde ſummi patris, ſed ſunt extra in parte aquilonis, qui in his cauſis eſt princeps eorum, nolentes quærere me creatorem omnium, ſed propriam voluntatem ſuam quam pro Deo habent ſequentes & me derelinquentes. Nam nolunt ſcire me, nec ego eos. Concupiſcentia ipſorum ſuggerit eis quod volunt. Et quia timorem meum habere recuſant, idcirco & ego nolo eis tunc reſiſtere in terrore iræ meæ, vt eis repugnetur in die illa in qua nihil amplius præualere poſſunt: ipſi autem per me dimiſſi in hac vita, reſponſuri in futuro tremendo iudicio de his quæ faciunt: me videlicet ſcientes in fide, ſed in his quæ perpetrant ad me reſpicere nolentes.

Lõgitudo murorum 21 Nunc autem vt vides quod præfati duo minores muri ſunt longitudinis ſpacij, quod eſt à prædicto angulo ſeptentrionali vſque ad angulum occidentalem, hoc eſt quod in conſtitutione populorum maiorum & minorum cum extenſione longitudinis humani temporis ab Abraham ſcilicet & Moſe, quaſi à ſeptentrione vſque ad manifeſtationem Catholicæ fidei in veram Trinitatem, quam fidem filius meus à me miſſus in mundum vt ad occidentem, edocuit, extiterunt in lege mea populi & principales eorum magiſtri præcurrens videlicet germen & exemplum populi noui teſtimonij à zelo meo vſque ad filium meum in carne natum tendentes, vt fuerunt & ſunt & ſemper erunt interpoſitæ differentiæ in hominibus interiorum & exteriorum, id eſt ſpiritualium & ſæcularium, maiorum atque minorum. Qui ſunt ipſis angulis ex vtraque parte ſui coniuncti iuxta modum teſtudinis, quoniam tam veteri quam nouo teſtamento ex vtroque latere initij ſui, in honore & magiſterio coadunati declarantur populi: & hoc in ſimilitudinem teſtudinis, quod eſt in authoritate diuinæ prouidentiæ bene & digne compoſiti ad ſtatum ædificationis cœleſtis Hieruſalem.

Altitudo. 22 Quod vero altitudo eorum duorum minorum murorum eſt cubitorum trium, hoc eſt quod in ſubleuatione rectitudinis duarum ſæcularium, conditionis ſcilicet maiorum & minorum, tres partes ſunt hominum, id eſt præcellentiores rectores, & alij à vinculo ſeruitutis famulantium liberi, atque communis populus prælatis ſuis in ſubiectione ſubſtratus.

Latitudo. 23 Vnde etiam latitudo inter interiorem arcuatum murum & medium eſt vnius cubiti, quæ eſt amplitudo dignitatis inter ſuperiores perſonas ſpiritualis magiſterij & inter minora vocabula terrenæ ſeruitutis, in vnitate fidei ſecundum Deum ad corripiendum ſubditos ſuos conſtituta.

24 Atque inter exteriorem & eundem medium eſt latitudo vnius palmi quaſi puerilis manus, quia eſt etiam inter inferiorem poteſtatem ſæcularis regiminis: & inter ſubiectionem ſæcularis miniſtrationis extenſio iuſtæ conſiderationis, ita vt hæ vnanimi & ſimplici deuotione puerilis innocentiæ ſeinuicem tangant in manu coniunctæ operationis ſuæ.

Quid ſex imagines. 25 Sed quod intra idem ædificium vides ſex imagines ante prædictum arcuatum murum ſuper pauimentum ipſius ædificij ſtantes, hoc eſt quod in opere bonitatis Dei ſex virtutes extenduntur, cæteras virtutes præfigurantes, vt Deus in ſex diebus creaturas ſuas creauit: ipſæ videlicet virtutes in figura futurorum ante murum, id eſt ante Iſraeliticum populum diuina lege frænatum, & magiſterio ac defenſione præcurſorum ſuorum circumuallatum apparentes, cum etiam pauimentum terrenarum curarum in eadem conſtructione ſummi patris in hac ſignificatione conculcant, vt Chriſtiana militia per ipſas ſe diabolo opponat.

26 Quapropter tres ſtant iuxta ſe in fronte ipſius muri prope angulum qui reſpicit ad ſeptentrionem, *Tres in fronte.* quia ſancta Trinitas inſeparabilis in virtute maieſtatis ſuæ, in initio veteris teſtamenti ab Abraham & Moſe diabolo oppoſitis inchoati, per diuerſas & ſecretas figuras deſignata eſt. Et tres *Tres in fine.* etiam ſimul in fine parietis eiuſdem ſecus angulum qui tendit ad occidentem, quoniam eadem Trinitas in vnitate diuinitatis regnans, in fine eiuſdem defluentis legis aperto nomine ſuo prædicata eſt, nato in carne filio Dei ob redemptionem hominis ad occaſum tendentis. Quæ omnes picturam in arcubus eiuſdem muri inſpiciunt, quia ſemper pari deuotionis ſtudio in hominibus magiſterium ordinationis Dei per potentiam eius in lege tam noui quam antiqui teſtamenti deſignatum attendunt, conſiderantes qualiter in ipſis perficiatur. Quod autem in ipſo fine eiuſdem pa- *Quid imago in fine.* rietis vides aliam imaginem intra idem ædificium ſuper lapidem vnum in modum ſedis in pauimẽto poſitum ſedentem, hoc eſt quod in ipſa repoſitione veteris legis antiqui populi, & in initio nouæ fidei inchoata in vera Trinitate: cum Deus omnes conſtantes virtutes in Eccleſia conſtruxit, decenter etiam apparuit virtus hæc in opere ſummi patris, operans in eo per hominem vſque ad conſumationem mundi. Vnde ſedet etiam ſuper fortiſſimam petram, ſuper vnicum ſcilicet Dei filium, qui ſedes & quies eſt omnium fidelium caduca deſpicientium, & in ſe pura fide credentium. Et latus dextrum ad murum inclinat, quia in quietis rectitudine & in ſaluationis parte huic populo qui ſub magiſterio diſpoſitione Dei poſitus eſt, adhæret, ita vt & ipſi maiores cum minoribus eam in operibus ſuis excolant. Faciem vero ſuam ad columnam veræ Trinitatis vertit, quoniam in omni re intentionem ſuam ipſi trinitati acutiſſimo viſu iuſtæ conſiderationis intendit: vt ſicut perpetua Trinitas in tribus perſonis inuiolabiliter conſideranda eſt, ita omnes Deum colentes, eam in factis ſuis diligentiſſime conſiderent, & conſiderando non relinquant. Sed quod in eodem fine *Quid imago altior.* vides alteram imaginem ſuper eundem murum in altiori loco ſtantem, hoc eſt quod etiam in tranſlatione vmbræ legis antiquæ, in fide ſanctæ Trinitatis clareſcente vera luce iuſtitiæ, hæc virtus in principali magiſterio & fideli populo in cacumine ſaluationis cœleſtis deſiderij eleuata eſt ſtans, pugnans contra vitia in filio Dei erecta: quia ab ipſo incepit, & cum ipſo in cœleſti Hieruſalem poſt finem ſæculi permanebit. Quæ etiam ad prædi-

ctam

Digitized by Google

ctam columnam veræ Trinitatis verſa eſt, quoniam per ſanctam & ineffabilem Trinitatem confortata, reducit animas ad patriam

Quid ſimilitudo imaginũ.

27 Quod vero in ipſis imaginibus conſpicis ſimilitudinem, hoc eſt quod eædem virtutes vnanimes ſunt in diuerſitate donorum Dei. Quapropter indutæ ſunt etiam vt priores imagines quaſi ſericinis indumentis, quæ ſunt circa eas, vt circa reliquas virtutes ſuauiſſima opera: quæ in diuina lege cultores Dei ipſi exhibent, facientes ea in iuſtitia veritatis: & candidis calceamentis, quia in ardore earum eſt etiam candor ſequendi exemplum bonorum actuum in hominibus. Sed illa quæ à dextris media harum trium eſt quas in extrema parte eiuſdem parietis vides, tota tantæ puritatis tantæque claritatis exiſtit, vt præ multo ſplendore nullam eius formam perfecte intueri poſſis, quoniam virtus illa cum ſalute veræ confortationis per donum ſanctæ Trinitatis, in fine ſanctæ veteris auſteritatis exurgens, omnis perlucida & pura eſt, carens cuncta indignatione diabolica in claritate læti gaudij vnanimitatis hominum: ita vt præ multitudine gloriæ & honoris quem habet in cœleſtibus, nulla ratione inæſtimabilis vnanimitas ipſius, quaſi forma eius, ab vllo mortali homine valeat conſiderari, niſi quantum Deus reuelare dignatus fuerit. Et illa quæ ſuper murum ſtat nigris calceamentis calceata eſt, quia tam in altiore dignitate quam in minore ante incarnationem filij mei mortis ſignum & veſtigium fuit in hominibus. Sed quod omnes ſine palliis ſunt, hoc eſt quod pariter terrenos cultus & exteriorem textum legalis inſtitutionis abiecerunt, intrinſecus veram iuſtitiam inſpicientes: præter mediam illarum trium quæ in prima parte eiuſdem muri ſtabant, quæ pallio induitur, quoniam ipſa ſub defenſione Dei in initio præceptæ auſteritatis deſudans circumdata eſt comprehenſione amoris Dei, in qua cœleſtem theſaurum abſcondit, abiecto deſiderio carnalium. Et duæ trium ſuperiorum quæ ad dexteram ſcilicet & ad ſiniſtram mediæ imaginis ſtant, & duæ trium inferiorum media videlicet & quæ ad ſiniſtram eius eſt, non habet muliebria velamina in capitibus ſuis nudis, tantum albis crinibus ſtantes, quia lex & Prophetæ per virtutem ſupernæ maieſtatis emanantes & vitam ac mortem ſua fortitudine oſtendentes, cum duobus præceptis geminæ dilectionis per eandem diuinam potentiam ſubſequentibus atque conſtantiam intimæ circumſpectionis habentibus in contrariis, & gaudium ſuauitatis in diuinis fideliter ſoluti ſunt ab omni ſubiectione vllius doloris ſeu laquei mortis, in capite in Chriſto videlicet filio meo, nuda tamen coma fulgentes in candore virginitatis, quia diuinitas virgineam naturam in virgine Maria valde dilexit. Sed quod media trium priorum, & illa quæ ſuper lapidem iuxta murum ſedet ſunt velato capite candida velatura capitis, vt mos eſt mulierum, hoc eſt quod ipſæ in auxilio ſupernæ altitudinis & in ſtabilitate conuerſationis beatæ quietis, blande ac dulciter ligatæ ſunt forti ligatura ſubiectionis, Deum caput omnium fidelium in albedine piæ deuotionis venerando: vt maritus ab vxore ſyncera charitate honorari debet. Et media trium ſuperiorum &, quæ ad dexteram eius ſtant veſtitæ ſunt tunicis candidis, quia per eandem virtutem diuinæ maieſtatis in ſuauiſſima beatitudine emanant lucidiſſima & candidiſſima opera earum in hominibus, ſtabilita ſub lege Domini cui coniunctæ ſunt. Sed quod etiam vides diſſimilitudinem in eis, hoc eſt quod diuerſas vires habet in Deo, concorditer ipſum tamen colentes.

Quid imago media.

28 Propter quod imago quæ ſtat in medio trium ſuperiorum præfigurat abſtinentiam, quoniam ipſa in primo certamine eſt quaſi ciuitas & firmamentum, atque ornamentum ſibi adhærentium virtutum, continens ſe à peccato in grauitate morum. Ita quod perſcrutatrix & recuſatrix eſt cunctorum puerilium in malis, nullam petulantiam habens in ſe, & apparens quaſi mater in medio earum virtutum quæ Trinitatis gloriam in initio datæ legis antiqui populi deſignant. Et habet in capite ſuo in modum coronæ circulum crocei coloris dextra parte inſculptum, ſemper accende, quia ipſa per ſummum caput coronata eſt croceo radio ſplendidiſſimi ſolis, ſcilicet filij Dei in cuius claritate tota comprehenſa eſt & nullum appetens niſi illum qui etiam in dextra parte ſaluationis animæ eam ſemper accendit. Vnde vt vides à dextra eiuſdem imaginis columba aduolat, ore ſuo ſpirans in eandem ſcripturam: quoniam in dextera cœleſtis proſperitatis adeſt donum veræ ſimplicitatis, videlicet Spiritus ſancti in abſtinentia quæque bona per ſupernam inſpirationem in ſaluatione animarum accendentis: vt etiam illa virtus demonſtrat in ſupradictis verbis ſuæ admonitionis.

Quid imago à dextris.

29 Alia vero imago quæ eſt à dextris eius, ſignificat largitatem, puerilis ſimplicitatis exiſtentem, nec omnino aſtutiam aut duritiam aduerſus dolores hominum habentem: cum qua abſtinentia ſe ſemper aufert ab omni aſperitate in dextris bonorum operum, ſic tendens ad Deum: quia largitas initium operationis eius eſt, cum primum abſtinentia opus ſuum aggreditur. Quę habet in pectore ſuo quaſi leonem tanquam ſpeculum lucidum, qui eſt in corde illius filius meus Chriſtus Ieſus, leo fortiſſimus veluti, ſpeculum piæ & ſplendidæ dilectionis concluſum. Quod autem à collo ſuo geſtat velut ſerpentem pallidi coloris in torta flexura virgulæ ad pectus etiam ipſius dependentem, hoc eſt quod quaſi colla fortiſſima ſcilicet patientiam idem filius meus prudentiſſimus in pallore anguſtiatæ carnis ſuſtinuit flexuram pœnarũ cum exaltatione crucis in medicamento videlicet omnium vulnerum quod largitas per cœleſtem amorem pectori ſuo imprimit illud frequenter inſpiciens in mentibus hominum, ſicut etiam in prædictis verbis exhortationis ſuæ fatetur.

Imago à ſiniſtris.

30 Tertia autem imago, quæ à ſiniſtris eius eſt, declarat pietatem nullo modo habentem odium aut inuidiam, aut vllam fœditatem hominis, ſed ſemper gaudentem & amplectentem proſperitatem omnium hominum, cuius viriditate & largitatis vnctione abſtinentia, ſiniſtræ parti diabolicæ

ſuſ-

Digitized by Google

ſufflationis reſiſtit: quoniam pietas eſt plenum opus abſtinentiæ in ſignifera pugna per quam ſemper victrix exiſtit. Vnde etiam tunica ſimili hyacintho rubri coloris induitur, quia ſplendidiſsimo opere ſub quo pulcherrima ſuſtentatione ſanguineæ contrarietates latent, omnes ſcilicet iniurias pati, poſt paſsionem filij mei per ipſius exemplum circumdata eſt. Quod vero ad pectus ipſius apparet Angelus ex vtroque latere ſuo alam vnam habens, hoc eſt vt homo in cognitione ſua ſemper angelicum ordinem imitetur, vnamquamq; Dei ordinationem diligendo, cum ex vtraque parte ſui tam proſperarum quam contrariarum rerum in ſingulis & geminis alis videlicet in vno Deo per geminam virtutem non elatus ſupra modum in bonis, nec omnino proſtratus in malis ſe eleuat ad volandum, quod eſt Deum in puritate cordis aſpicere, ſic ſurſum tendendo & non ad terram ſe deiiciendo. Quapropter etiam ala dextra ad dexterū humerum eiuſdem imaginis extenditur, quoniam proſperitas hominis in dextra ſaluationis animarum ad auxilium pietatis porrigitur, cum filius meus hominem reportauit in patriam. Et ala ſiniſtra tendit ad ſiniſtrum humerum illius, quia in ſiniſtra contrarietatis diabolicarum inſidiarum fidelis homo volatilem pēnam, per quam abiiciat opera tenebrarum, ſurſum extendit ad refugium filij mei, per quem fortis contra omnem aduerſitatem exiſtit, imitans vitam iuſtorum: vt etiam virtus hæc in dictis ſuis declarat, quomodo ſupra oſtenſum eſt.

Media inferiorum imaginū.

31 Imago quoque quæ eſt media trium inferiorum prætendit veritatem, quia poſt abſtinentiam & illi cohærentes virtutes ſurgit veritas in omnibus cauſis: cum ſibi aſtantibus imaginibus, veluti turris & tutamen earum exiſtens, videlicet forte præſidium deſignans, quaſi in medio virtutum ſanctam Trinitatem in occaſu Iudaicæ conſuetudinis & in ortu veræ fidei præfigurantium. Super cuius dextrum humerum candidiſsima columba ſtat ſpirans ore ſuo in dextram aurem illius, quod eſt in ſuperiore parte dextræ ſcilicet beati reditus per incarnationem filij Dei ad vitam apparens admirabilis virtus Spiritus ſancti, qui ſpirauit tactu ſuo in dextrum auditum, id eſt in corda credulorum hominum, vt intelligant quid Deus in ſua diuina potentia ſit. Quòd autem in pectore ipſius monſtruoſum & informe caput hominis apparet, hoc eſt quod Deus in cordibus electorum ſuorum miſerias & perſecutiones principum eſſe permittit, ſicut & filius eius pati voluit à principibus Sacerdotum. Et quoniam Deus eſt in corde fidelis hominis, ideo debet & ipſe homo pro Dei amore patienter ſufferre Dei perſecutionem: atque quia mors in caſu diaboli erecta eſt, idcirco oportet & fidelem hominem aduerſus diabolicas nequitias multa certamina in diuerſis ærumnis ſuſtinere, quę ſæpe ipſius corpori laborioſę & cōtrariæ ſunt: quoniam homini adhæret, quod idem antiquus ſerpens ſemper perſequitur. Quid eſt hoc? Carnis concupiſcentia, cui ille malignus hoſtis in inſidiis poſitus inſidiatur. Quod vero iacent ſub pedibus eius quaſi ſpecies hominum conculcatorum & cōtritorum ab ipſa, hoc eſt quod ſub veſtigiis veritatis, omnes diabolicæ falſitates quæ in operibus hominum fiunt, ad nihilum deducuntur, ipſa amorem habente ædificationis Eccleſiæ cum omnes virtutes manifeſte apparent & probantur in veritate, quæ ante tempora ſæculorum in corde patris latens, fuit inuiſibilis, ſed in fine temporum viſibilis apparens in vera carne filij Dei. Vnde etiam in manibus ſuis habet chartam expāſam & ex vna parte, videlicet verſus cœlum ſeptem lineis inſcriptā, quia in omnibus operibus veritatis, eſt textura expanſa per gratiam Dei Chriſtiano populo conſtitutæ legis, & ex parte cœleſtium deſideriorum aperto cultu tenenda & ex parte carnalium cupiditatum metuenda, oſtendens in ſe ſeptem dona Spiritusſancti, videlicet inexpugnabile firmamentum contra diabolicas mortis inſidias. Et illam legere vis ſed non potes, quoniam quamuis homo multum deſideret ſcire myſteria & occulta in donis Dei tamen non eſt ei poſſibile dum eſt grauatus mortali corpore intelligere, aut capere quid Deus in mirabilibus ſuis fieri velit: ſed ipſe homo amplectatur & comprehendat ea in veritate, videlicet ſequendo præcepta Dei, ſicut etiam hæc eadem virtus in prædictis verbis ſuis oſtendit.

Imago ad dextram.

32 Altera autem imago quę ad dextram eius eſt, deſignat pacem, ſupernum ſignum & angelicum conſortium habentem: quia in plena viriditate veritatem germinat, quoniam eadem veritas circumdata eſt eximiis & ſupernis donis in dextra parte ſaluationis animarum habens pacem per filium Dei. Quomodo? Vt ſcriptum eſt in angelico carmine, vbi dicitur: *Gloria in excelſis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Hoc tale eſt. In altiſſimo Deo fulget homo & Deus in homine, quia filius Dei mirabiliter incarnatus eſt. Ideoq; laudabilis & glorioſus eſt in cœlo Deus, ab omni creatura ſua. Vnde etiam in terra ſit pax ſaluationis illis hominibus, qui voluntatem patris cum deuotione & fide ſuſcipiunt: quia etiam pax bonæ voluntatis eſt voluntas totius bonitatis patris, quæ filius eius eſt, qui eſt Deus & homo. Et quomodo eſt ipſe pax? Ipſe eſt pax hominum, defendens eos ab inſidiis antiqui ſerpentis, qui primus præuaricator extitit, qui lumen vitæ perdidit deiectus in tenebras: quod lumen pax vera id eſt verus Dei filius attulit hominibus, ita quod ipſi facti ſunt participes regni Dei in beato loco quem perdidit diabolus. Et vt vides prædicta virtus faciem habet angelicam, quoniam ipſa fugit ab omni malo in intentione ſancta, quaſi in facie ſua Deum aſpiciens cum angelico deſiderio. Vnde etiam ex vtroque latere ſuo volatilem alam vnam habet, quoniam in vtraque parte tranquillæ ſcilicet & turbidę oſtenſionis, ſurſum ad Deum tendit non faciens terrorem nec amaritudinem, ſed ſemper in proſperitate placida exiſtens vnum Deum in vnanimitate duarum alarum comprehendit: quia nulla tempeſtate inſtabilitatis nec in bono nec in malo euerſa, tantum in tranquillitate perſiſtit. Et in ſpecie hominis vt cæteræ virtutes apparet, quia per filium Dei mirifice claruit, cum etiam omnes virtutes per illam in hominibus probantur,

Digitized by Google

bantur, ita quod nullo modo contentionem aut rixam quærit, ſed ſemper in lenitate, ſic ſe diabolicæ pugnæ opponens vt etiam ſupra in verbis locutionis eius manifeſtatur.

Imago ad ſiniſtram. 33 Sed tertia imago quæ ſtat ad ſiniſtram eius, indicat beatitudinem æternam vitam appetentem: per cuius fidelitatem & intimam lenitatem, veritas à ſiniſtris omni fallaciæ ſerpentinæ perſuaſionis hominem decipientis ipſi conſentientē contradicit, quia beatitudo eſt inuicta ſecuritas veræ claritatis, in qua ipſa infœlicitatem mortis non timet. Propter quod etiam induitur tunica alba, viridi colore diſtincta, quoniam circumdata eſt fidelibus operibus in cœleſti deſiderio albeſcentibus, atque multimodis donis in viriditate Spiritus ſancti virentibus decoratis. Quod autem habet in manibus ſuis modicum vaſculum pallidi ſplendoris, hoc eſt quod in opere ſuo demonſtrat qualiter in paruo retentaculo id eſt in contrito ſecreto cordis ſui, homo Deum per fidem apprehendat, in pallore tamen fragilitatis humanæ carnis: quia fides etiam in ipſa mortali vita pure colenda eſt, vbi miſeria hominis non deſerit. Vnde etiam multam lucem vt fulgur ex ſe reddit, ita quod illa lux in faciem & circa collum ipſius imaginis luceat, quoniam cognitio æterni luminis & in timore & in dilectione Dei diffunditur, videlicet tendens de interiori corde hominis vſque ad faciem, id eſt vſque ad inceptionem recti operis, in bono exemplo intentionem ſuam manifeſtantis, & circa collum quod eſt poſtea vbique prudenter fortitudinem comprehendentis in completo opere, cum illud in homine ante Deum præclarius ſole fulget per beatitudinem, ſicut etiam in prædicta manifeſtatione eiuſdem virginis declaratur.

Imago ſuꝑ lapidē 34 Imago vero quæ in fine muri ſuper lapidem ſedet, prætendit diſcretionem: quia ipſa in conſumatione antiquæ obſeruationis in Chriſto requieſcens, pleniter apparuit, ſolertiſſima exiſtens cribratrix omnium rerum, tenens ſcilicet quod tenendum eſt & abſcindens quod abſcindendum eſt, vt triticum à lolio ſeparetur. Et induta eſt tunica ſubnigra, quoniam circumdata eſt mortificatione carnis, abiiciens leuitatem totius vanitatis. Quod autem in dextro humero ſuo habet modicam crucem impoſita imagine Ieſu Chriſti, hoc eſt quod eadem virtus radicem poſuit in dextra parte potentiæ fortitudinis Dei, cum Deus omnipotens miſit filium ſuum mirabiliter incarnari & humiliter pati cuius dilectioni coniuncta eſt diſcretio, quoniam ab ipſa manifeſtata eſt, vt per eam omnis iuſtitia diſcernatur. Et vt Deus eſt diſpenſator conuenientis ſtaturæ hominis, ita eſt diſcretio imitatrix illius in officio ſuo, opera ſua videlicet adimplens in diſpenſatore crucifixo filio Dei, cum ipſa in vtraque dignitate eſt diuinitatis ſcilicet & humanitatis. Quæ hac & illac verſatur, quia in comprehenſione latitudinis per ſignificationem ſanctæ crucis circuitum inter bonos & malos habet. Quod vero quaſi ex nubibus effulget in pectus eius quidam ſplendor miræ claritatis, hoc eſt quod de miſericordia Dei quaſi de nube clariſſima, accenſio diuinæ pietatis aſpiratur in mentes hominum, diſcretionem in eis faciens, eoſque illuminans. Vnde etiam à ſe in multos radios diuiſus eſt vt ſplendor ſolis à ſe diuiditur, cum per parua & multa foramina alicuius rei fulget, quoniam Spiritus ſanctus in ſuperna virtute diuerſos radios donorum ſuorum diuidens hominibus, eos ſcilicet lucidiores ſole & ineffabiliter diſcretos in humilibus cauernis id eſt in perſpicacibus viſibus animarum fidelium ſuorum diffundit, illuſtrans ſenſus & mentes eorum, ita vt acutiſſime in quibuſque cauſis intelligant quod eis apte in Deo faciendum ſit. Sed quod in dextera manu modicum lignum in modum flabelli habet, hoc eſt quod diſcretio in dextra parte ſaluationis animarum, opus ſuum per donum Spiritus ſancti in hominibus quaſi in ligno fragilis carnis ſemper conſiderat, hoc ſignum tamen in ſe habentis, vt à ſe per diuinum auxilium diuerſas muſcas diabolicarum videlicet perſuaſionum abigat, ne per eas in diuerſas vanitates diſpergatur. Propter quod etiam ex eius ſummitate tres ramuſculi miro modo cum flore pullulant, vt fideles homines ſuper omnia & in omnibus ſanctam Trinitatem in mirabilibus ſuis ſemper florentem, fideliter credant in vnitate diuinitatis glorioſiſſimæ regnante, non temere in ſeipſis cœleſtia ſecreta examinantes: ſed ſicut Deus omnia opera ſua in diuerſis creaturis ſuis iuſte & diſcrete diſponit, ſic etiam ipſi homines per vim diſcretionis cuncta facta ſua bene & recte diſpenſent. Quod autem habet in gremio ſuo minutiſſimos lapillos omnium gemmarum, quos multa ſolicitudine & dilgentia conſiderat veluti mercatores ſuas diligenter conſiderare ſolet, hoc eſt quod ipſa in ſinu mentium hominum, omne quod aptum & conueniens eſt in minutiſſimis conſiliis & artibus eorum, continet quaſi in gemmis virtutum vnamquamque iuſtitiam à Deo conſtitutam cauta & diligenti examinatione perquirens, vt congrue & iuſte in omnibus rebus procedat in cordibus hominum propter mercedem operis acutiſſime conſiderans, vbi eſt remuneratio in Deo: vt etiam in verbis ſuis quomodo præmonſtratum eſt propalat.

35 Illa autem imago quæ in fine ſtat ſuper murum, ſignificat ſaluationem animarum: quoniam ipſa in occaſu veteris duritiæ effulſit in culmine authoritatis nouæ gratiæ, ita quod quaſi fundamentum eius exiſtat diſcretio, cum qua & ſuper quam apparet eadem ſaluatio animarum, orta in filio Dei cum natus eſt ex virgine pro ſalute hominum. Et nudum caput & nigros ac criſpos crines habet, quia nuda eſt à ſeruitute ſubiectionis liberæ ſcilicet dignitatis manens: quoniam filio Dei aperte adhæret, à quo etiam clementer ſuſcitata eſt: nigredinem tamen patiens capillorum, quoniam in Iudaica plebe obfuſcata apparebat, nō habente veram claritatem, ſed multiplicem diuerſitatem, quaſi criſpam comam diuerſarum obſeruationum. Habet quoque faciem obſcuram, quoniam ante incarnationem filij Dei, in vmbra mortis non viſa eſt retinere fœlicitatem æternæ ſalutis. Vnde etiam induta eſt varia tunica, plurimo colore intexta, quoniam in veteri populo *Imago ſuꝑ murū*

mul-

multis modis circumdabatur varietate operum, immixta diuerſitate multorum vitiorum. Sed quod vides quomodo tunicam & calceamenta ſuâ exuit ſtans nuda, hoc eſt quod in paſſione filij mei, morte abſterſa cum etiam poſt aduentum Spiritus ſancti ſonus & verba Apoſtolorum emiſſa ſunt in mundum, excitata eſt in ſaluatione animarum, ita quod ipſa ſpernens mala opera, & abiiciens contraria veſtigia exuta eſt, fortiter denudata diabolica magiſtratione intra ſeipſam ſic dicens: O tu turpiſſime diabole, nunquam relinqueres me, ſi non redempta eſſem in ſanguine Agni. Nam in lacu inferni voluiſti retinere me, ſed nunc gratia Dei liberata ſum. Et ſic crines ac facies eius reſplendent in pulchritudine albedinis & nouitatis vt iam nati infantis, quia poſt incarnationem filij mei creuit multus populus in figura criminum illius, bene illuminatus in interiore facie animæ, adhærens veræ & ſplendidæ iuſtitiæ: ita quod exquirebat fœlicitatem æternam, confidens in albedine vitæ & in liberatione fidelium membrorum Chriſto capiti ſuo adhærentium per nouam regenerationem, & per veram infantiæ innocentiam ſaluari in vita cœleſti: atque per totum corpus ſuum effulget vt purus & lucidus ſplendor illucet in claritate, quoniam ipſa quaſi per omnia ſua membra per fidelem ſcilicet populum ſibi per filium meum ſubiectum facta eſt pura, in columbina ſimplicitate, clara in lucidiſſima pulchritudine iuſtitiæ Dei. Quod autem vides in pectore eius ſplendidiſſimam crucem cum imagine IESV CHRISTI, ſuper arbuſculam inter duos flores lilij & roſæ ſtantem poſitam, qui ſe ſurſum ad eandem crucem aliquantulum incuruant, hoc eſt quod eadem virtus facta eſt credentium populorum forte præcordium in paſſione IESV Saluatoris, qui martyrio ſuo in veſtigiis boni & recti exempli ſui, arborem mortis & perditionis Adæ depreſſit atque contriuit, aduerſus quam etiam duo teſtamenta ſcilicet vetus in candore & nouum in rubore illi repugnantia per diſpoſitionem Dei procedebant, ſe in altitudine ſpiritualis intellectus ad paſſionem eiuſdem pij & nobiliſſimi redemptoris, atque ad omnem iuſtitiam eius à perditione mortis reflectentia. Vnde vides etiam quod exutam tunicam atque calceamenta ſua fortiter excutit, ita quod puluis multus ab eis excutiatur, quia ſaluatio animarum oſtendit in nouis & iuſtis operibus hominum, abſtractam tunicam prioris conſuetudinis & omnium vitiorum veterum delictorum, atque abiectum malum exemplum tranſgreſſionis Adæ, fortiſſima examinatione ea diſcutiens atque contemnens, & puluerem vanæ gloriæ aliorumque peccatorum à ſe proiiciens, ſicut etiam ſuperius in prolocutione ſua de ſeipſo confitetur. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardenti amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO SEPTIMA.

1 DEINDE vidi in angulo occidentali demonſtrati ædificij mirabilem & ſecretam atque fortiſſimam columnam colorem purpureæ nigredinis habentem, eidemq; angulo ita impoſitam vt & intra & extra ipſum ædificium appareret. Quæ etiam tantæ quantitatis erat, vt nec magnitudo nec altitudo ipſius intellectui meo pateret, ſed quod tantum miro modo planiſſima abſque omni ruga fuit. Habebat autem in exteriore ſui parte tres angulos calybei coloris à pede vſque ad cacumen ipſius, velut acutiſſimus gladius incidentes: quorum vnus contra Africam reſpiciebat, vbi plurimum putridi ſtraminis ab eo ſucciſum & diſperſum fuerat: & vnus contra chorum, vbi multæ pennulæ per illum diſciſſæ ceciderant: atque medius contra Occidentem, vbi plurima putrida ligna ab ipſo deſecta iacebant, hæc ſingula ab eiſdem angulis propter temeritatem ipſorum ſucciſa. Et iterum ille quem aſpiciebam in prædicto throno ſedentem & hæc omnia mihi demonſtrantem dixit mihi: Hæc myſtica & admiranda atque ignota pleniſſima dona, quæ tibi ô homo clariſſime apparent in vero lumine tibi demonſtro, tribuo dicere & oſtendere ad accendendum ignea corda fidelium, qui puriſſimi lapides ſunt ad ædificationem cœleſtis Hieruſalem. Nam ſancta & ineffabilis Trinitas ſummæ vnitatis, ſub iugo legis ſeruientibus occultata, ſed in noua gratia de ſeruitute libertatis manifeſtata, ſimplici & humili corde, in tribus perſonis vnus & verus Deus à fidelibus credenda eſt: & non temere perſcrutanda eſt, ne qui noluerit contentus eſſe dono quod à Spiritu ſancto accepit, dum plus quærit quam oporteat propter temeritatem elationis ſuę potius in deterius cadat, quam id quod indecenter appetit inueniatur. Quod & viſio præſens oſtendit.

2 Hæc enim columna quam vides in angulo occidentali demonſtrati ædificij, in figura veræ Trinitatis eſt: quoniam Pater, Verbum & Spiritus ſanctus vnus Deus in Trinitate & eadem Trinitas in vnitate exiſtens, perfecta columna totius boni & penetrans ſumma & infima, regensq; vniuerſum orbem terrarum. Quę in plaga Occidentis apparet, quia Filius Dei ſub tempore quaſi in occaſu incarnatus, Patrem ſuum vbique glorificauit, & Spiritum ſanctum diſcipulis ſuis promiſit: cum etiam idem Filius in voluntate Patris mortem ſubeundo adimpleuit bonum hominibus, vt & ipſi in ædificio ſummi Patris recte incedant, vera & iuſta opera in Spiritu ſancto perficiendo. Sed mirabilem, ſecretam atque fortiſſimam ſe oſtendit, quoniam Deus in creaturis ſuis tam mirabilis exiſtit, vt nullo modo ab eis ad finem perduci poſſit, tamq; ſecretus vt nulla earum ſcientia vel ſenſibilitate pertinaciter ſit examinandus, atque tam fortis quod omnis fortitudo ipſarum ab eo dirigatur, nec eius fortitudini valeat comparari.

Quid columna in occidentali angulo.

3 Quod autem colorem purpureæ nigredinis habet, eidemque angulo ita impoſita vt & intra & ex-

Quid nigredo purpurea.

& extra ipſum ædificium appareat, hoc eſt quod in voluntate Patris vnicus Filius eius purpureum ſanguinem ſuum pro nigredine peccatorum hominum fundens, & ſic paſsione ſua mundum ſaluans, veram & rectam fidem credentibus attulit: quia in defectu veteris obſeruationis, & in ortu nouæ ſanctificationis cultus ſanctæ Trinitatis maniſeſtiſsime declaratus eſt: cum aperte creditum eſt, quod ſupernus Pater Filium ſuum miſit in mundum de Spiritu ſancto conceptũ: qui gloriam Patris & non ſuam quæſiuit ſanctiq; Spiritus profundam conſolationem aperuit, vt dictum eſt: ita quod hoc in nulla parte lateret, quin & fidelibus in opere Dei manentibus, & infidelibus extra fidem poſitis denunciaretur. Et quod tantæ quantitatis eſt vt nec magnitudo nec altitudo ipſius intellectui tuo pateat, hoc eſt quod eadẽ Trinitas tam ineffabilis gloriæ & poteſtatis eſt, quod nec in magnitudine maieſtatis, nec in altitudine diuinitatis vllo circuitu aut præſumptione ſapientiæ humanæ mentis determinari poſsit. Miroque modo planiſsima abſque omni ruga eſt, quoniam quod admiratione digniſsimum exiſtit, mitiſsima eſt in gratia & ſemper benigna planaque in ſuauitate iuſtitiæ occurrentibus, ita vt nihil rugoſum vllius iniuſtitiæ in ea inueniatur, iuſta & bona exiſtens in parte ſaluationis.

Quid anguli calybei coloris

4 Quod autem habet in exteriore ſui parte tres angulos calybei coloris à pede vſque ad cacumen ipſius velut acutiſsimus gladius incidentes, hoc eſt quod contrarietate tenebrarum oppoſita in vniuerſo mundo ineffabilis Trinitas in vnitate Deitatis apertiſsime apparet, nec vlli creaturæ ſuo imperio & poteſtate abſcondita latens exceptis incredulis cordibus quibus ob incredulitatem ipſorum occultatur: propter quod etiam iudicium Dei cum digna recõpenſatione eos vt meriti ſunt occidit, veluti fortiſsima calybs nulli inflammationi cedens ſed ſeipſi opponit: vnde & quod à ſummo vſque ad ſummum tendit, ab initio ſcilicet creationis ſæculi vſque ad finem eius, & quod ſupereſt hoc potẽter in acutiſsima diuinitate quaſi in incidente gladio ſemper ſapientia & poteſtate penetrauit & penetrat.

Quid angulus Africam reſpiciens

5 Et quod angulus vnus circa Africam reſpicit vbi plurimum ſtraminis aridi ab eo ſucciſum & diſperſum eſt, hoc eſt quod iuſtiſsima Diuinitas Trinitatis, in Chriſtiano populo omnem ariditatem diuerſitatis & contradictionis, atque abiectionis rectiſsimæ Catholicæ fidei aduerſantem, in maxima illius confuſione ſuccidit & comburit, ſicuti fœnum quod conculcatur & in igne comburitur à fructuoſo frumenti grano ſeparatum, quod fides eſt cum operibus in ſcientia ſcripturæ: de qua omne quod eidem veræ fidei contrarium & inutile eſt in credulitate ſua, diſpergitur & aufertur: quia inſipiens populus quaſi ſtultum pecus ea abutitur.

Quid pennula.

6 Atque vnus contra chorum ſe dirigit, vbi multæ pennulæ per illum diſciſſæ cadunt, quia eadem diuinitas elatam iactantiam Iudaici populi, qui cum magna ſuperbia in altitudine mentis ſuæ volabat, deiecit: cum ille in ſeipſo & non in Deo iuſtus eſſe volebat, vt Phariſæi qui in alta cœlorum aſcendere tentabant, ſecundum propriam fiduciam ſuam in ſeipſis confidentes, ſed iuſto iudicio Dei ob diuerſitatem morum ſuorum diſciſsi in hac præſumptione cadentes.

Quid angulus contra Occidentem.

7 Medius vero contra Occidentem reſpicit, vbi plurima putrida ligna ab ipſo deiecta iacent, quoniam per ipſam Trinitatem abſcinditur nefandum & diabolicum ſchiſma gentilis populi, qui in occaſu infidelitatis errat in recta fide: quia vt putrida ligna moleſta & inutilia ſunt ad vſus hominum, ſic etiam abſciſſus & abiectus eſt populus iſte à gaudio vitæ, magis diabolica ſectans figmenta quam diuina præcepta. Vnde etiam hæc ſingula ab eiſdem angulis propter temeritatem ipſorum ſucciſa ſunt, quia in omnibus prædictis cauſis verá & ſancta Trinitas infideles, qui vel audacter eam dirumpere volunt, vel qui eam pertinaciter credere nolunt, à ſe abſciſſos ire permittit in perditionem: quoniam rabide & ignoranter inuadunt Diuinitatem, nolentes ſe inclinare fidei quam filius Dei per ſeipſum attulit, & quam etiam per diſcipulos ſuos hominibus tranſmiſit, ſecundum quod hæc parabola dicit: Dominus quidam lapidem igneum habens per ipſum & per nuncios ſuos neceſſariam rem multo populo mandare volebat. Sed nuncij non erant ſapientes & ſcientes verba domini ſui intelligere, ſed inſipientes & ignari ad mandatum illud perficiendum. Interea ortus eſt tumultus & tempeſtas magna & torrens ac ſæuus tonitruus, ita quod terra mota eſt & quod lapides ſciſſi ſunt: ſic etiam quod vas vnum in quo plurima vaſcula erant in terra iacens abſconſum, dorſo ad cœlum verſo, maxima fortitudine eradicaretur è terra, & quod vterus illius ad cœlum conuerteretur. Tunc etiam à domino illo per lapidem ipſum vehementiſsimo flatu ignis aduenit, qui tanto ardore nuncios illos pertranſiuit, vt omnes venæ eorum caleſcerent, quod & omnis deſidia timoris ab eis tanta velocitate excuteretur, vt ab arida pelle velociſsime decidit, quod ei ſuper effunditur. Et ſic demum recordati ſunt illi omnium quę audierant & didicerant à domino ſuo, & abierunt ad populum qui vmbilicos non habebat, & cuius ciuitas deſtructa fuerat, & illi mandatum domini ſui annunciabant. Sed & quibuſdam ex ipſis vmbilicos reſtituerunt, & ciuitatem eorum reædificantes ipſis eam reddiderunt: quibuſdam autem nec vmbilicos nec eis ciuitatem reddiderunt, ſed ipſos occidentes vt porcos eos diuiſerunt. Et ſic lapis iſte vniuerſo mundo innotuit, concutiens & occidens omnia mendoſa facta humanæ carnis.

8 Hoc tale eſt. Dominus iſte eſt Pater omnipotens, apud quem eſt Vnigenitus eius, ille ſcilicet lapis angularis, qui de igneo Spiritu ſancto conceptus eſt, & ex integerrima virgine natus homo, ipſe videlicet flos candidiſsimus & pulcherrimus exiſtens in albedine & pulchritudine totius ſanctitatis. Nam Filius Dei erat ſecundum Diuinitatem inenarrabiliter ante æuum omnis creaturæ, cum Patre & cum igneo Refrigeratore poſtea in tempore placito miſſus à Patre, vt conceptus

de

Digitized by Google

de Spiritu ſancto ſicut dictum eſt, veraciter incarnatus naſceretur ex virgine, ad conferendum credentibus candorem & decorem vitæ. Quo incarnato oſtendit cœleſtis Pater per illum & per diſcipulos illius benigne nuncians neceſſariam rẽ, ſalutem videlicet & ſaluationem hominibus, qui in ipſum crediderint. Sed illius diſcipuli cum idem filius apud eos corporaliter maneret in mundo, erant ſtulti & inſcij ac ſtolidi, & tardi vigilanter verba illius in ſpiritu intelligere & operè complere, ſed tantum quaſi in ſomno in ſimplicitate ea audiebant, nondum confirmati, ſed pauidi & exterriti velut homines. Interea venit tempus inſanorum cordium, ita quod Iudei tumultum facientes exquirebant, ſuſcitantes multa ſchiſmata contra filium Dei, vt in hac magna tempeſtate occiderent eum. Et dum ita implerent omnem malignitatem ſuam vt deſiderauerunt, tũc in hoc præcipiti & maximo tonitruo peractum eſt tam grande homicidium, quale antea non fuit nec poſtea futurum eſt: ita vt terra moueretur id eſt vt terrenæ mentes hominum exterrerentur cum reliqua creatura, & vt lapidea lex Iudæorum ſcinderetur in criminoſo facto eorum. Tunc primus homo cum genere ſuo in quo latuit ſignum reliquę creaturæ, iacens ſepultus in morte, ita quod omnem intentionem ſuam ad terrena verterat, habẽs à dorſo cœlum nolens reſpicere ad Deum in magna fortitudine filij Dei eradicatus eſt è terra mortis in qua dormiuit cum filiis ſuis, ita quod ſuſpiraret de toto corde omni ſcientia ſua quaſi in vtero ad cœleſtem patriam ſe conuertens, quia audiuit Chriſtum Dei filium propter ipſum occiſum. Sed poſt eiuſdem filij Dei aſcenſionem à Patre & per ipſum Filium vt ipſe promiſerat Spiritus ſanctus aduenit: quia tota terra in ſuperna dulcedine ſtillabat quoniam cœleſtis panis in mundo manſerat, quem infideles tranſitorie quaſi in rumore neglexerant, fideles autem cum omni deuotione ſuſceperant. Quia ergo verum verbum incarnatum erat, aperte Spiritus ſanctus in igneis linguis apparuit, quoniam de Spiritu ſancto Filius conceptus eſt, qui in prædicatione ſua mundum ad veritatem conuertit. Et quoniam etiam Apoſtoli per eundem Filium docti erant, ipſe Spiritus ſanctus ita in calore ſuo perfudit eos, vt diuerſis linguis anima & corpore loquerentur: quoniam in eis anima corpori dominabatur: ſic illis clamantibus quod in vocibus eorum totus orbis terrarũ commoueretur. Abſtulit quoque idem Spiritus ſanctus ipſis humanum timorem, ita quod talis pauor nullus eis inerat, vt ſæuitiam hominum timerent, ne verbum Dei loquerentur, ſed omnis huiuſmodi timiditas tanto ardore & tanta feſtinantia eis ablata eſt, vt quaſi aridi & non molles, ſed vt mortui ad cunctam aduerſitatem redderentur, quæ ipſis accidere potuiſſet. Vnde etiam mox perfecto ſenſu, recordati ſunt omnium quæ prius tardi fide negligenter audierant & perceperant à Chriſto, ea ita ad memoriam reducentes quaſi eadem hora ab ipſo illa cognouiſſent. Et abeuntes iter faciebant inter incredulos populos, qui vmbilicos, id eſt ſigillum, ſcientiam ſcilicet ſanctæ innocentiæ & iuſtitiæ non habebant, & quibus ciuitas eorum inſtrumenta videlicet legis Dei in infidelitate deſtructa erat, ipſis verba ſalutis & veræ fidei in Chriſto annunciantes. Vnde multos ex eadem turba ad agnitionem Dei reduxerunt, deducentes eos ad vmbilicum, id eſt ad fontem baptiſmatis, in quo receperunt ſanctitatem perditam in ſuperba tranſgreſsione, atque ſanctam ciuitatem præceptorum Dei erexerunt, reædificantes eis ipſam qua eos inſidiator diabolus ſpoliauerat in Adam, & eam in fide ad ſalutem eis reddiderunt. Qui autem fidem baptiſmatis & munimentum iuſsionis Dei propter incredulitatem ſuam recipere nolebant, hos in præconiis ſignorum pertranſierunt, ac eos ob duritiam & incredulitatẽ quæ in ipſis erat condemnantes, morti tradiderunt: quia in ſceleribus ſuis & in ſordibus pollutionum carnis, atque in illecebris fornicationum & adulteriorum ſuorum ſe inuoluentes vt porcus luto inuoluitur, ad veram fidem conuerti noluerunt: vnde & à vita diuiſi & ſeparati ſunt. Sicq; filius Dei à multis & admirandis ſignis in toto terrarum orbe manifeſtatus eſt ex Patre ſecundum diuinitatem ante tempora ineffabiliter genitus fuiſſe, & poſt in tempore ſecundum humanitatem mirabiliter incarnatus eſſe ex virgine: ita quod corda omnium hæc audientium horrore & tremore nimio ſint concuſſa, & quod vana ac fallacia opera quæ ſecundum voluptates ſuas fecerunt, ad nihilum in eis per contemptum mortis ſint redacta, vero verbo Dei teſtimonium ſanctæ Trinitati atque viuificæ ſaluationi quæ fit per aquam regenerationis ad vitam reddente; vt dilectus Ioannes in verbis exhortationis ſuæ oſtendit, dicens: *Et ſpiritus eſt qui teſtificatur quoniam Chriſtus eſt veritas, quia tres ſunt qui teſtimonium dant in terra, ſpiritus, aqua & ſanguis: & tres vnum ſunt. Et tres ſunt qui teſtimonium dant in cælo, Pater, Verbum & Spiritus: & tres vnum ſunt.*

9 Hoc tale eſt. Spiritus hominis ſpiritualis eſt videlicet non procedens de ſanguine nec naſcens de carne, ſed currens de arcano Dei, exiſtens illi inuiſibilis quod mutabilitati ſubiectum eſt. Ideóque eſt illius teſtificatio ad filium Dei, cuius gloria mirabilis eſt in myſtico ſpiramine, quam nullus hominum perfectè intelligere valet, ſcilicet quomodo idem vnigenitus Dei de Spiritu ſancto receptus ſit, & in hunc mundum venerit: ſicut etiam nullus hominum plene ſcire poterit, quomodo anima pertranſeat corpus & ſanguinem hominis, ita quod eis vna vita ſit. Et ſicut ſpiritus hominis eſt certiſsima cauſa ſcientiæ quæ ei à Deo data eſt, pertranſiens in ea omnia quæ ſibi à Deo conceſſa ſunt, quoniam non eſt falſa & deceptoria vita, ſed vera & fida: ita eſt Chriſtus perfecta veritas, in qua vita ſurrexit, & lumen ſaluationis refulſit, de qua mors cecidit, quia ipſa fallax eſt. Et tria ſanctam Trinitatem ſignificantia teſtimonium dant in terra, ita quod oſtendunt & tribuunt in præſenti ſæculo remedium viuificæ ſaluationis; per quod veniendum eſt ad cæleſtia ſine termino permanſura, quæ nondum immortalitatis habentur in re, ſed in ſpe expectantur. Nam ſpiritus ho-

hominis habet ex me teſtimonium in ſe quod non eſt in plena vita reſtaurationis ſalutis, niſi reſurgat per me in aqua regenerationis: quia defecit in illo lumine quod lucet in me, expulſo de fœlicitate per corruptam conceptionem criminis quod creſcit in ſanguine. Et aqua habet teſtimonium illud, quod omnia ſordida purget in ſe, & quod ipſa mortifera perditio mortis per puriſſimam purgationem pereat in ea, hic ſpiritui ante ſanguinem adiuncta: quia vt ſpiritus ſpiritualis eſt, ſic & aqua ſpiritualem affert ſanctificationem, & media inter ſpiritum & ſanguinem poſita, quoniam & animam & corpus per ſpiritualem regenerationem confortans tranſmittit ad vitam. Sanguis quoque hoc teſtimonium habet, quod venenoſa itinera ſua retorqueat ad domum ſanctificationis per aquam ſaluationis, quæ eſt medicinalis vis in filio meo incipiens, & in ipſo ad vitã permanens: quia ſanguis in ſe continet valde culpabilia crimina, magnamque inquietudinem iniuſtitiæ per errantia ſcilicet itinera currens in tortuoſa dulcedine quæ ardenti libidini ſeruit & quæ innocentiam per horrida vitia ſuffocat, creſcere incipiens per guſtum comedentis de ſuggeſtione inſidiatoris diaboli. Et hæc tria vnum, quoniam ſpiritus non eſt viuens homo ſine ſanguinea materia corporis, nec ſanguinea materia corporis viuens homo, ſine anima, nec hæc duo reuiuiſcunt in gratia nouæ legis ad vitam niſi per aquam regenerationis: & ita vnum ſunt in redemptione: nec ſunt integra in ſaluatione quamdiu ab hac ſalutari aqua ſunt ſeparata, quia rationalitati deeſt præcellens honor vitæ, in qua redemptus homo ſemper reſonare debet perfectam laudem in conſpectu Dei qui ipſi rationalitatem dedit. Nam Deus propria voluntate ſua creauit hominem ad honorem illum qui completur in corpore filij eius in vita æterna, cum perditus homo, reuiuiſcit in honore vitæ ſalutifera gratia redemptus in Deo. Et ſpiritus quidem inuiſibilis corporalibus oculis exiſtens, deſignat patrem omni creatura inæſtimabilem: & aqua purgationem ſordis faciens, ſignificat verbum id eſt filium paſſione ſua abſtergentem maculas hominum: atque ſanguis circumplectens & calefaciens hominem, figurat Spiritum ſanctum ſuſcitantem & incendentem clariſſimas virtutes in hominibus. Sic tria hæc videlicet ſpiritus, aqua, & ſanguis ſunt in vno, & vnum in tribus, & vnum ſunt in ſaluatione ſcilicet vt dictum eſt, atque Trinitatem in vnitate & vnitatem in Trinitate demonſtrant. Quomodo? Sancta & cœleſtis Trinitas dat cœleſte teſtimonium, ita quod non eſt ab alio ſumptum, ſed certa fide in ipſa manifeſtatũ. Quomodo? Pater teſtificatur quod vnicũ fructuoſum verbum ſuum, quod ante ſæcula genuit, per quod omnia creata ſunt, ipſum poſtea in prædeſtinato tempore in virgine glorioſiſſime floruit. Verbum autem teſtificatur quod exiuit à Patre, inclinans ſe ad humanam naturam incarnatũ videlicet in pudore virginitatis, quia exiuit à Patre ſpirituali egreſſione, & iterum rediit ad Patrem in carnis fructuoſitate: hic in medio poſitum, quoniam à Patre eſt ante tempora inuiſibiliter genitum, & de Spiritu ſancto in virginis vtero in tempore corporaliter conceptum. Sanctus verò Spiritus teſtificatur quod accendit integritatem virginis, ita quod verbum Dei conciperet, & quod doctrinam eiuſdem verbi in igneis linguis firmauit, cum Apoſtolos ita perfudit vt per totum mũdum veram Trinitatem vociferarentur. Quomodo? Ipſi clamabant quod Deus Pater perfecit illud quod creauit hominem ad ſupernam fœlicitatem, qua ſpoliatus erat homo: quia ipſe de limo terræ factus in erectione ſurſum, ſed voluntate ſua declinans ſe ad terram deorſum, nunc in gratia per incarnatum Dei filium erectus denuo ſurſum, & per Spiritum ſanctum illuminatus & confirmatus ne periret in perditione, ſed vt ſaluaretur in redemptione reſtitutus eſt æternæ claritati.

10 Sic Pater, Filius, & Spiritus ſanctus teſtantur quod omnino non diſtinguuntur in poteſtate, quamuis in perſonis diſtinguantur: quia ſimul operantur in vnitate ſimplicis & incommutabilis ſubſtantiæ. Quomodo? Quoniam Pater eſt creans ſcilicet omnia per verbum id eſt per Filium ſuum in Spiritu ſancto: Filius per quem omnia perficiuntur, in Patre & Spiritu ſancto: Spiritus ſanctus per quem virent omnia, in Patre & Filio. Et hæ tres perſonæ ſunt ita in vnitate inſeparabilis ſubſtantiæ, quod non confunduntur viciſſim in ſe. Quomodo? Ideo quoniam qui genuit Pater eſt, & qui natus eſt Filius eſt, & qui à Patre & Filio ardentiſſima viriditate procedit, & in ſpecie innocentis alitis ſuper aquas apparens eas ſanctificauit, & Apoſtolos igneo ardore perfudit Spiritus ſanctus eſt. Pater enim ante tempora ſæculorum habuit Filium, Filiuſque erat apud Patrem, Spiritu ſancto æternaliter Patri Filioque in vnitate diuinitatis coæterno. Vnde conſiderandum eſt quia ſi ex his tribus perſonis duæ vel vna deeſſet, non eſſet Deus in plenitudine ſua. Quomodo? Quia ipſæ ſunt vna vnitas Diuinitatis: quoniam ſi aliqua earum deeſſet, Deus non eſſet. Nam quamuis eædem perſonæ ita diſtinctæ ſint, tamen ſunt vna & integra atque incommutabilis ſubſtantia inæſtimabilis pulchritudinis, permanens in indiuiſa vnitate.

11 Quomodo? Poteſtas, voluntas, ardor, hi tres apices in vno culmine operationis ſunt. Quomodo? In poteſtate voluntas, in voluntate ardor & inſeparabiles ſunt, ſicut & halitus hominis in ſua emiſſione. Quomodo? Circuliens ventus cum humiditate & calore eſt indiuiſibili emiſſione in hominis ſpiratione: ſicut & oculus tuus in ſua integritate. Quomodo? Circulus oculi tui habet duo perlucida in ſe vnum tamen habitaculum exiſtens, omniaque regens quæ ſibi conſtituta ſunt. Audi & intellige homo. Sic tres perſonæ in vna incommutabili eſſentia diuinitatis ſunt. In Patre Filius, in vtroque Spiritus ſanctus: & vnum ſunt, ſibique inſeparabiliter cooperantur, quoniam nec Pater operatur ſine Filio, nec Filius ſine Spiritu ſancto, nec Spiritus ſanctus ſine ipſis, nec Pater nec Filius ſine Spiritu ſancto, qui vnitas indiuiſa ſunt.

Sic eſt Deus in tribus perſonis abſque initio ante æuum, nondum ante exordium mundi aſſumptione carnis in Filio peracta, vſque ad præordinatum tempus vbi venit plenitudo temporis illius cum miſit Deus Filium ſuum. Sed & eodem Filio incarnato, idem Deus eſt in tribus perſonis, volens ita in eis inuocari, cum idem virgineus flos floruit in integritate virginitatis: nec ineffabili Trinitati ob hoc perſona addita eſt: ſed tantum ipſe Filius Dei induit carnem inuiolabiliter aſſumptã. Vnde & hæ tres perſonæ ſunt vnus Deus in Diuinitate. Et qui ſic non credit, ille abſcindetur de regno Dei: quia ſcindit integritatem Diuinitatis & ſeipſum in fide vt ſcriptum eſt: *In die autem tertia apparuit homo veniens de caſtris Saul veſte conſciſſa & puluere aſperſus caput.*

12 Hoc tale eſt. In illa die cum Catholica fides orta eſt in manifeſtatione ſanctæ Trinitatis, pullulabant homines in multo ſchiſmate venientes ab exercitu mortiferæ cohortis, peruerſe illud ſcrutantes quod non eſt poſſibile homini ſcire. Vnde incarnati per multas ſuaſiones diabolicæ artis, fingunt ſe aſcendere ſuper illam altitudinem, ita quod volunt ſcire plus quam eis ſciendum ſit de incomprehenſibili Diuinitate. Et ideo à veſte ſalutis & iuſtitiæ ſcinduntur, quia Deo contrarij ſunt: atque fœdantur per diuerſitatem ſparſionis, in capite fidei fidem integram non habentes, ſed vnicum honorẽ Deitatis in multas ſectas ſpargentes; atque ſuperiorem honorem ſuum in irriſione ſchiſmatis minuentes. Qui omnes à Deo diiudicabuntur, vt in ſequentibus ita cõtinetur: *Dixit Dauid ad iuuenem qui nunciauerat ei: Vnde es tu? Qui reſpondit: Filius hominis aduenæ Amalachitæ ego ſum. Et ait ad eum Dauid: Quare non timuiſti mittere manum tuam, vt occideres Chriſtum Domini? Vocauitque Dauid vnum de pueris ſuis & ait: Accedens irrue in eum. Qui percuſſit illum & mortuus eſt. Et ait ad eum Dauid: Sanguis tuus ſit ſuper caput tuum. Os enim tuum locutum eſt aduerſum te dicens: Ego interfeci Chriſtum Domini.* Hoc tale eſt. Ille victorioſus qui incomprehenſibilis eſt omni creaturæ, dicit ad puerilem ignorantiam, quæ eſt in homine, ad illã ſcilicet pueritiam quæ ſibiipſi facit exaltationem, hoc volens ſcire quod ſciendum non eſt, in qua ſtultitia inuadit Deum quaſi per temeritatem annuncians ei, ſcio te bene Domine. Ita quod ipſe reſpondet illi, ſic: Vnde es tu qui habens initium vis ſcire totum quod caret initio? Et ſtultitia quæ orta eſt in homine initium habens, reſpondet quaſi in ſcientia ſua dicens: Ego ſum filius hominis qui peregrinus eſt, huc veniens ab hac maledictã terra: quia primus homo lapſus in guſtu pomi, fecit iter in hoc exilium de patria, cuius & ego progenies ſum. Tunc dicit Deus ad eum: Quia homo es à maledicta terra & pulſus de patria vt exul, quare non timuiſti tanta præſumptione ſcrutari, quod tibi ſciendum non eſt, ſuffocans opus tuum, ita quod nullo modo vtile eſt in lumine ſpei, & tangens in eo malum homicidij: quia quicumque temere ſcrutatur quid Deus fecerit ante creaturam mundi, vel quid Deus facturus ſit poſt nouiſſimũ diem, hic anathematizatus ſit à portione beatę cõmunionis: quoniam hoc ei ſciendum non eſt, qui habet mortale initium, peccatis grauatũ, ſed miſer erit à fœlici ſalute bonæ ſcientiæ, quia in pertinacia perſcrutatus eſt quod ſcrutari non debuit. Idcirco tu qui hæc præſumptuoſe & crudeliter per occiſionẽ facis, beatam intelligentiam regalis prophetię in te interficis: quia anima tua deberet prouidere ſibi puram ſcientiam, fideliter ſcilicet in illa ſimplicitate quæ conueniens, & credere in Deum. Tunc præcipit Deus zelo puriſſimæ iuſtitiæ ſuæ quę non habet vllam maculam iniquitatis, vocans eum per rectiſſimã vnitatem iudicij iudiciorum ſuorum ſic dicens: Feſtina & opprime illum de bona ſcientia ſua quam habuit ne quieſcat in vlla fœlicitate ſui ſenſus, quoniam nullam fecit mihi requiem in corde meo. Et ſic plaga zeli Domini percutit illum, ita quod nulla ſcintillula vllius oculi ipſi permanebit ad videndum, id eſt cognoſcendum Deum. Vnde & moritur iuſtitiæ vitalis conſolationis, ſeipſum non valens regere. Tunc dicit ad eum Deus: Sanguinolentum nefas tuum, quo te eleuas ad illa excelſa quæ non potes intueri, ſit ſuper animum tuum, quem iniuſte erigis contra me, illud malum conculcet te in depreſſum locum de quo te leuare non poſſis, in rectam menſuram propoſitionis fidei, qui recta veſtigia ire noluiſti, ſed in ſenſu tuo magnum ſchiſma quæſiuiſti. Nam os tuum ſit relictum à verbis ſapientiæ, quoniam locutum eſt contra ſalutem tuam, cum fallaciter ſcrutatus es ſecretam & incomprehenſibilem diuinitatem, præſumens ſcire quæ non ſunt ſcienda: temere dicens in teipſo quid Deus ſit bene ſcio, per temeritatem iſtam occidens interiorem ſalutem tuam, cum caute in Deum credere noluiſti, ſed te ſuperbe contra eum erexiſti. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardenti amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO OCTAVA.

1 ET deinde in plaga meridiana in præfato lapideo muro demonſtrati ædificij vltra prędictam columnam veræ Trinitatis, iterum vidi quaſi columnam magnam & obumbratam intra & extra ædificium apparentem: quæ ſcilicet viſui meo tam vmbroſa apparuit, vt nec magnitudinem nec altitudinem eius cognoſcere valerem. Et inter columnam hanc atque columnam veræ Trinitatis erat interruptus locus longitudinis trium cubitorum, vacuuſque abſque muro vt ſuperius oſtenſum eſt fundamento ibi tantum poſito. Hæc ergo vmbroſa columna in hoc ipſo ædificio in illo loco ſtabat, vbi deſuper in cœleſtibus myſteriis coram Deo illum magnum & quadratũ lucidiſſimiq; candoris ſplendorẽ prius viderã, qui ſecretũ ſuperni creatoris deſignãs in maximo myſterio mihi manifeſtatus eſt: in quo etiã alius ſplendor velut aurora in ſe aerẽã in alto purpureæ lucis claritatẽ habẽs fulgebat, per quẽ mihi in myſtica oſtenſione myſteriũ incarnati filij Dei demonſtratũ fuerat. In colũna aũt iſta ab imo vſq; ad ſũmũ eius in modũ

ſcalæ aſcenſus erat, vbi omnes virtutes Dei deſcendentes & aſcendentes oneratas lapidibus ad opus ſuum ire videbam, intentum ſtudium idem opus perficiendi habentes. Et audiui lucidum illum qui ſedebat in throno dicentem: Iſti fortiſſimi operarij Dei ſunt. Sed inter has virtutes, præcipue ſeptem videbam, quarum etiam formas & habitus diligentiſſime conſiderabam. Talis igitur ſimilitudo in eis erat: Omnes vt aliæ virtutes quæ ſupra memoratæ ſunt, veluti veſtibus ex ſerico induebantur. Sed & omnes albis crinibus retecto capite, & abſque amictu palliorum incedebant, præter primam more fœmineo in capite velatam, atque quaſi caſula tanquam cryſtallus perlucida indutam, & præter ſecundam nigros capillos habentem, atque præter tertiam quæ diſſimilis humanæ formæ videbatur. Prima quoque & quarta atque quinta, albis tunicis veſtiebantur. Omnes etiam alba calceamenta habebant, excepta tertia ſecundum ſpeciem hominis non apparente vt dictum eſt: & excepta quarta quæ cryſtallinis calceamentis miro modo lucentibus calceabatur. Hæc autem in eis fuit diſſimilitudo: Prima imago portabat coronam auream capiti ſuo impoſitam, tres ramos altius extantes habentem, atque pretioſiſſimis lapidibus viridis & rubei coloris & albis baccis multo fulgentem ornatu. In pectore vero ſuo habebat ſpeculum lucidiſſimum, in quo mira claritate imago incarnati filij Dei apparebat.

Humilitas.

Et ait: Ego ſum columna humilium mentium, & interfectrix ſuperborum cordium. In minimo incepi & ad ardua cœlorum aſcendi: Lucifer erexit ſe ſurſum ſuper ſe, & corruit ſub ſe deorſum. Quiſquis me vult imitari filius meus eſſe deſiderans, ſi me matrem ſitit amplecti opus meum in me perficiendo, hic tangat fundamentum, & leniter ad alta ſurſum aſcendat.

2 Quid hoc? Ipſe primum carnis ſuæ vilitatem inſpiciat, & ſic ſurſum de virtute in virtutem ſuaui & lenianimo gradatim proficiat: quia qui ſummum ramum arboris primum apprehendit ad aſcendendum, repentino caſu ſæpiſſime cadit. Qui autem volens aſcendere à radice incipit, huic non eſt tam facile cadendum, ſi caute incedit.

3 Sed ſecunda tota videbatur vt hyacinthus aërei in alto coloris videlicet tam forma quam tunica ipſius. Et eidem tunicæ duæ zonæ inæſtimabili modo auro & gemmis ornatæ mirabiliter intextæ erant, ita vt ſuper vtrumque humerum eiuſdem imaginis zona vna vſque ad pedes ipſius, ante & retro deſcenderet.

Charitas.

Dixitque: Ego ad indignationem in cœlo prouocabar, cum Lucifer ſeipſum odio & ſuperbia momordit. Sed ô ô ô humilitas, hoc tolerare noluit. Propter quod etiam ille ruina magna deiectus eſt: formato autem homine, ô ô ô nobiliſſimum granum & ô ô ô dulciſſimum germen filius Dei propter hominem in fine temporum natus eſt homo. Et quoniam Lucifer voluit & tentauit veſtem & integritatem meam ſcindere, idcirco lucidiſſimus ſplendor apparui in Deo & in homine. Nunc autem cæci & mortui, lupanaria & meretrices atque inceſtas appellant æquiuocas meas. Sed quam impoſſibile eſt lutum contingere cœlum, tam impoſſibile eſt hanc ſpurcitiam tangere voluntatem meam. Pennas igitur in aliis virtutibus mihi faciam, cum quibus hæc inutilia quæ Lucifer per mundum ſparſit abiiciam. O virtutes vbi eſt Lucifer? In inferno eſt. Surgamus ergo omnes, ad veram lucem propinquantes, atque ædificemus maximas & fortiſſimas turres in prouinciis, vt cum venerit dies nouiſſimus, plurimum fructum & in ſpiritualibus & in carnalibus apportemus. Cumq; plenitudo gentium introierit, tunc & nos in terra & in cœlo perficiemus. O turpiſſime Lucifer, quid tibi profuit repentina temeritas tua? In primo ſplendore tuo cum creatus es à Deo, voluiſti me inſaniendo & bacchando conculcare & è cœlo deiicere: ſed tu in abyſſum cecidiſti, & ego in cœlo permanſi, poſtea deſcendens ad terras in incarnato filio Dei. Et per me perfecta eſt multitudo fidelium mille iuſtis & bonis artibus armatorum, quas ipſis ſi poſſes iam dudum libentiſſime diripuiſſes. O humilitas quæ quaſi terram calcatos & contritos vſque ad ſydera eleuas, ô humilitas quæ es glorioſiſſima regina virtutum quam forte & inuictum es tuis vbiq; præſidium, nullo cadente qui puro corde diligit te, ſicut & ego tecum valde vtilis multumque exoptabilis defenſio meis ſum: quia valde gracilis & ſubtilis exiſtens paruiſſima foramina me colentium exquiro, & ea acutiſſime pertranſeo.

4 Tertiam autem imaginem vidi in eodem ſcemate vt in priori viſione eam videram, maioris ſcilicet & longioris ſtaturæ quam cæteras virtutes, diſſimilemque formæ humanæ & plurimos oculos vndique in ſe habentem, totamque in ſapientia viuentem, atque indutam quaſi vmbroſo indumento per quod quidẽ oculi proſpiciebant, multoque timore trementem coram prædicto lucido ſedente in throno.

Timor Domini.

Et ait: O væ miſeris peccatoribus Deum non timentibus ſed eum quaſi illuſorem habentibus. Quis poteſt incomprehenſibilis Dei timorem effugere, quem ipſe culpabilem ſinit perire non abiicientem à ſe mala? Propterea ego valde & valde Dominum Deum timebo. Quis me adiuuabit coram Deo vero? Quis me liberabit in tremendo eius iudicio? Nullus omnino niſi idem iuſtus Deus. Illum ergo quæram, ad illum ſemper fugiam.

5 Quarta vero niueum vinculum circa collum portabat, atque manus & pedes candido religamine habebat ligatos.

Obedientia

Et dixit: Non poſſum currere ſecundum voluntatem meam per viam ſæcularem, nec per contagia humanæ voluntatis, & ideo volo redire ad Deum patrem omnium, quem diabolus recuſauit, & quem obaudire noluit.

6 Quinta quoque circa collum rubeum torquem habebat.

Fides.

Et ait: Vnus eſt Deus in tribus perſonis, vnius eſſentiæ, & æqualis gloriæ colendus: fidem ergo & fiduciam habebo in Domino, & non delebo in æternum nomen eius de corde meo.

7 Sexta autem tunica pallidi coloris induebatur. Et crux paſſionis crucifixi filij Dei ante eam in aëre apparuit, ad quam ipſa oculos & manus cum multa deuotione erigebat,

Spes.

dixitque: O pie pater parce peccantibus, qui non dereliquiſti exu-

les:

Digitized by Google

les: ſed eleuaſti in humeros tuos. Vnde etiam iam non perimus ſpem habentes in te.

8 Sed ſeptima lucidiore & puriore cryſtallo tunica induebatur, quæ ita in candore relucebat, vt aqua reſplendet cum ſole per funditur. Et ſuper caput eius expanſis quaſi ad volandum alis columba ſtabat, verſa ſecundum faciem illius. Apparuit autem & quaſi in ventre ipſius veluti in ſpeculo candidiſſimus infans, cuius fronti inſcriptum erat Innocentia. Habebat quoque in dextra manu regale ſceptrum, ſiniſtram autem ad pectus ſuum *Caſtitas.* appoſuerat. Et dicebat: Ego libera ſum & non ligata. Puriſſimum fontem pertranſiui, dulciſſimum ſcilicet & amantiſſimum filium Dei. Pertranſiui eum, ab eoque exiui. Superbiſſimum autem diabolum conculco non præualentem ligare me. Ipſe abſciſſus eſt à me, quia ſemper maneo in ſuperno patre.

9 Sed in ſummitate præfatæ obumbratæ columnæ vidi aliam pulcherrimam imaginem, nudo capite ſtantem, & criſpos ac ſubnigros capillos habentem, faciemque virilem tantæ ardentis claritatis, vt eam perſpicue conſiderare non poſſem, vt faciem hominis. Erat quoque purpurei & ſubnigri coloris tunica induta, cui ſuper vtrumque humerum eiuſdem imaginis zona vna coloris rubicundi croci, ante & retro vſque ad pedes eius ſe extendens intexta fuerat. Habebat autem circa collum epiſcopale pallium, mirabili modo auro & pretioſiſſimis gemmis adornatum. Splendor vero candidiſſimus ita eum vbique circumdederat, vt nuſquam niſi ante à capite videlicet & deorſum vſque ad pedes eius ipſam inſpicere poſſem. Brachia autem & manus atque pedes ipſius mihi ad videndum obumbrati erant. Sed ſplendor idem qui eam circumdederat, oculis vndique plenus erat, totuſque viuens, atque hac & illac ſe diffundens, vt nubes diffluere ſolet: ita vt nunc latiorem nunc autem conſtrictiorem ſe redderet Et eadem imago voce magna clamauit in mundū, dicens ho- *Gratia.* minibus: Gratia Dei ſum filioli mei, ideo audite & intelligite me, quia illis do lumen animæ, qui me intelligunt in admonitione: quos etiam in eadem beatitudine contineo, ne reuertantur ad iniquitatem. Et quoniam ipſi me non deſpexerunt, ob hoc etiam volo eos tangere mea admonitione, quatenus incipiant bona operari: & me illis dico qui me requirunt in ſimplicitate & cordis puritate. Et dum tribuo margaritas boni admonens ac exhortans hominem, ita ſcilicet dum intellectus hominis tangitur per me ſum ei initium, hoc eſt dum ſenſus hominis intelligit admonitionem meam auditu, ita quod etiam idem ſenſus ducitur ad conſenſum tactus mei in animo ſuo, tunc ſum in ipſo initium boni quod eum oportet incipere, me ſic illi adiutrice. Tunc & ibi colluctatio eſt, vt vel perficiatur quod do vel non. Quomodo? Hoc ſic volo intelligi: quia dum hominem admoneo tali modo quod incipit gemere ac flere peccata ſua, tunc ſi voluntas illius acquieſcit admonitioni qua illum admonui, quoniam homo in ſenſu ſuo taliter ſentit mutationem animi ſui, qualiter oculos ſuos leuat ad videndum, & aures ad audiendum, & os ad loquendum, & manus ad palpandum, & pedes ad ambulandum ſecundum deſiderium illud vt ſibi in animo eſt, ſi tunc voluntas ſuſcepit admonitionem meam, mox ipſa eleuat ſe & deprimit ac ſuperat ſenſum, ita quod ſenſus diſcit ignota in ſua conſuetudine. Quomodo? Ipſe mutat ſe, quoniam eum oportet quamuis inuitum ſequi voluntatem quæ ſuper eum eſt. Ipſe enim ſubiectus eſt illi in ſeruitio, quia ei inferior eſt, eamque ſequetur ſiue velit ſiue nolit. Nam ego do bonum in initio, & calefacio illud in mente, tribuoque opus voluntati ad perficiendum: & hoc facio admonitione, exhortatione atq; calore doni inſpirationis Spiritus ſancti. Si autem voluntas his donis repugnat, tunc ad nihilum deducuntur, hęc quæ memoraui. Vnde in eodem tempore dum homo poteſt recipere in incendio donorum in ſignis præconij quod de me oritur, tunc ad illud properet, ac etiam citius veniat voluntas in bonis, & perficiat opus hoc in claritate. Nam ſcientiam boni & mali ob hoc habet homo, vt ipſe in omnibus operibus ſuis Deum tanto melius intelligat, deuitando malum & operando bonum: quia ſic Deum colit cum timore, eum amplectens in perfecta charitate. Quomodo? Ita ſcilicet ſi aperit interiores oculos ſpiritus ad bonum, & ſi negat & abiicit in exteriori homine malum quod facere potuit. Idcirco etiam ſubiecta eſt terrena creatura ſub poteſtate ipſius, vt eo amplius Deum intelligat & diligat, ac operetur in eo opus ſcientiæ ſuæ cum intellectu, quo ipſe timeat & amet omnipotentem, qui ipſi deputauit magnum honorem ſeruitutis plurimarum creaturarum. Vnde & ob has cauſas effundit homo, hoc quod ipſe in intellectu ſuo ſcienter comprehendit, diſcretionem in creaturis, ita quod nouit quæ ſint amabiles & odibiles, & quæ vtiles atque inutiles: & quod etiam poſt hæc in fide qua ipſe Deum intelligit concluduntur omnia opera ipſius, ita quod & Deo & Angelis eius placent: aliquando etiam tango hominem in animo ipſius, & moneo eum vt incipiat operari iuſtitiam & deuitare malum, ſed dedignatur me, & putat quod poſſibile ſibi ſit quicquid facere voluit, ac ſpatium pœnitendi ſibiipſi conſtituit vſque ad tempus illud dum corpus eius in ſimplicitate frigidæ ætatis ſibi conſentiat, & dum etiam propter ſenectutem ſibi faſtidio ſit amplius peccare. Tunc iterum admoneo atque hortor eum ad bonum, & vt animo ſuo reſiſtat. Qui dum me negligit, ſæpe per multas aduerſitates vt in diuitiis & cæteris his ſimilibus quæ patitur, ad hoc perducitur, quod eum quaſi inuitum & aduerſus ſeipſum oportet facere bonum, & quod eum in tam exaſperato animo non multum delectat ea adimplere quæ prius propoſuerat perficere in proſpero tempore, in quo ei videbatur nihil contrarium ipſi poſſe obeſſe, ſecundum quod ipſe in ſeipſo ordinauerat tanto tempore illa agere vt ſibi placuiſſet. Hic homo ſi dubie ſuſceperit me, nolo tamen eum relinquere, quia quamuis ſic ſuſceperit me, tamen non omnino deſpexit me. Vnde & ego non laboraui fruſtra in ipſo. Tædio enim mihi non eſt tangere vlceroſa vulnera quæ circumdata ſunt

Digitized by Google

circumrodentium vermium in innumeroſitate vitiorum, & fœtore mali rumoris & infamiæ, & languore inueteratæ iniquitatis peccatorum: nec deſpiciam quin leniter illa contractem, eo tempore dum incipio extrahere edacem liuorem malitiæ, hoc eſt cum intueor & tango illa vulnera blando calore inſpirationis Spiritus ſancti. Sed ſæpe cum huiuſmodi dolor veteri fomento inueteratur, ita quod peccatum incipit calere ardens in animo hominis, & cum etiam ſic oriuntur in dolore vulnera peccatorum, ita quod erunt in coagulatum opus huius immunditiæ quaſi globus & aceruus ſe erigens de magna ſorde vermium & fomentatione inuoluti luti de quo naſcuntur mortifera venena ſcorpionum, ſerpentum, ranarum & aliorum ſimilium venenoſorum vermium, & cum etiam tunc ita indurantur vt lapis in talem ſcilicet duritiam quam nullus cogitat effringere, quæ ſunt importabilia onera ſcelerũ in illis hominibus qui grauati ſunt grauiorib. oneribus, quid tunc ad hęc? Tunc ſane homines propter infidelitatem ſuam nõ poſſunt cõfidere, vt poſſibile ſit huic homini ſe ad Deũ conuertere de ſua iniquitate, propterea quia vident eum quaſi eſcam eſſe diaboli. Ego tamen nolo illum hominem deſerere, ſed medio adiutorio & prælio volo eſſe pro ipſo in certamine: vbi ſuauiter primum incipio tangere quaſi duritiam lapidis illius peccati: quoniã quaſi difficile eſt eum confringi in tam maximo fœtore horribilium ſcelerum quæ ſibi ſunt prædictæ, cauſæ magnæ ſordis & nequitiæ, & quæ ſunt veluti cadauer putredinis, & eſca diaboli, quam ipſe certiſſime abſorbuit in ventrem ſuum. Quomodo? Scriptura habet de filio Dei dicente, meus cibus vt faciam voluntatem patris mei: & contra, cibus eſt diaboli, vt hominem deprimat in mortem, per quam illos talibus venenis vt prædictum eſt afflat, qui ei in voluntate ſua conſentiunt, & poſt eum declinant. Et id ipſum eſt diaboli deſiderium & continuum ſtudium, quia de hac ſorde oritur omne malum. Sed de iſtis hominibus plures me intelligunt. Quomodo? Dum eos primum tango, dicit homo ille intra ſe: Quid mihi eſt? Ego neſcio nec cogitare ſcio quicquam boni. Et iterum neſciens ſuſpirat & dicit: Heu me peccatorem. Nihil autem amplius ſentit, quia mole peccatorum grauatus eſt, & quoniam tenebrę iniquitatis conturbauerũt eum. Tunc iterum tango vulnera illius. Et quoniam prius per me admonitus erat tunc eo melius intelligit me, & reſpiciens in ſeipſum iterum dicit: Væ mihi quid faciam? Neſcio, nec excogitare valeo quid fiat de me, propter multiplicia peccata mea. Ah quo me vertam, vel ad quem properabo, qui me adiuuet, vt turpiſſima ſcelera in me contegam & deleam in pœnitentia. Vnde iterum reſpicit in ſeipſum ea colluctatione quam prius habuit in ſtudio peccandi, ac eodem deſiderio ad veram pœnitentiam ſe conuertit, vt ante ſtudebat in peccatis. Et quia tunc ille homo mea admonitione ſic euigilauit de ſomno mortis, quam ſibi pro vita elegerat, idcirco tunc nec cogitatione, nec verbo, nec facto quæ prius ardenter habuit ad ſcelera, vult amplius peccare, ſed ſtudioſiſſime in fortiſſima pœnitentia ſe eleuat ad me. Quapropter mox & ego ſuſcipio eum totũ, & deinceps dimitto eum quaſi liberum: ita quod in prędictis concupiſcentiis grauem infeſtationem vltra non habebit, vt chariſſimi filij mei ſuſtinent, quos moneo multiplici miſeria in ignitis ſagittis diabolicarũ perſuaſionum: quia ipſe harum tunc non indiget. Nam ipſe ſemper dolebit propter tranſacta peccata ſua, ita vt etiam ſibiipſi iratus tam acrem pœnitentiam agat quod ſe etiam indignum æſtimet hominem vocari. Sed hęc victoria eſt in fœtore ſordis illorum hominum quos abiicere nolo, quoniam poſt peccata ſua me tandem quæſierunt. Nam qui me non ſpernunt, ſed admonitionem meam ſuſcipiunt, & me deuote quærunt, iilis parata ſum facere quicquid volunt. Qui autem me contemnentes abiiciunt, illi mortui ſunt nec eos ſcio. Sunt enim multi homines qui dum me adeſſe ſentiunt intelligẽtes ſuam mentem tactam eſſe admonitione mea, fugiunt me per malam conſuetudinem conceptorum peccatorum, quæ in ſe deglutiebant voluntate atque conſenſu & opere. Vnde etiam & ipſi ſunt coram Deo quaſi nihilum & inane reputati, quia nolunt eſſe conſcij quod poſſint facere, tacti per me. Ego autem nolo eſſe in pollutione horum peccatorũ qui nolunt ſuſcipere admonitionem meam, nec ſe volunt purgare per exhortationem illam quatenus ſe auertant à peccatis ſuis, nec deſiderant comedere cibum illum qui eſt ſcriptura Euãgelij, quo ſatiari debent omnes fideles, nec guſtare ſaporem eius ſecundum quod eis datum eſt: ſed feſtinant fugere gratiam Dei, quia nec videre, nec audire, nec cogitare volunt quid eis faciendum ſit, dum vocantur admonitione boni. Ipſi fugiunt admonitionem bonam, vt vermis qui terram intrat ſe abſcondens ab omni decore huius ſæculi. Hoc faciunt & iſti nequiſſimi homines fugientes præcepta Dei, ſeque polluentes in fece qua ſe inuoluũt in mortem, cum ſe abſcondunt in malitia ſua, nolentes de fœtore nequitiæ ad lucem prodire. Qui tales ſunt, non pertinent ad me. Nam ego nolo hac & illac diuidi in pollutione luti. Quomodo? Cum his eſſe volo, qui me pura pœnitentia intelligunt, vbi me etiam adiungo humanæ corruptibilitati, quia eam volo purgare. Qui autem me nolunt ſuſcipere, illos à me abiicio, nolens eſſe cũ eis, quia nulla pars mihi cum illis eſt, quia ſunt in parte ſtultæ ignorantiæ me intelligere nolentes: & quoniam nolo eſſe in opere quod pertinet ad conglutinationem obduratæ peruerſitatis, quod eſt ad mortem. Et qui hoc modo ſpernunt me, imitãtur perditum angelum, qui dum Deum videre potuit, eum inſpicere noluit, ita vt eum humiliter agnoſceret: & propterea ſubito effugit omnẽ gloriam cœleſtem, cadens in mortem, dum Deo voluit aſſimilari ſimili honore. Iſti deſpiciunt me, quoniam operantur opus malignum, vt exigunt illicita deſideria carnis in voluptatibus ipſorum. Et quoniam me deſpiciunt, idcirco faciunt quod male volunt. Ipſi contẽnunt Deum, ſic etiam negligunt illius pręceptum. Vnde & perfrequenter in indignatione mea permittuntur ad plenitudinem mentis ſuæ facere quod voluerint,

quia

quia vita æternæ fœlicitatis eos fugit quaſi nihilum ſint, frequẽter etiam deficientes tam in proſperitate præſentis vitæ quam futuræ, quoniam duri & immobiles ad fœlicitatem boni ſunt. Contumacem enim peccatorem, in malis ſuis perſeuerantem deſero, viuificans eum qui in ſe reſpicit, & à peccatis ſuis in timore meo cum pura pœnitentia ſe ad me conuertit. Nam ego ſum columna firmæ ſtabilitatis, quæ nunquam deſero quærentem me: quoniam qui me apprehendit & ſe mihi intime ac fideliter coniungit, nunquam decidet in perditionem. Qui vero me habet in obliuione mentis ſuæ, & ſuperbiendo ſe eleuat ſuper me, id eſt qui in ſeipſum magis confidit quam in me, ac ideo fiduciam in me contemnit habere, quoniam pro nihilo computat gratiam Dei, quia in animo eius ſum vt ventus turbinis, ipſe habens me negligenter in irriſione & ſuperbe cum elatione in deſperatione, non propter grauedinem peccatorum quæ perpetrauerit, ſed propter ſuperbiam me deridendo ſic dicens: Quid eſt gratia Dei? hunc ego deiiciendo occidam: & in electione mea eum erigere nolo, quia mortuus eſt ab æterna fœlicitate. Sed & hi homines qui non habent fiduciam ſe poſſe ſurgere de grauioribus culpis peccatorum ſuorum, ſic abiicientes omnipotentem Deum & gratiam ipſius, deſperantes ſcilicet in nimia triſtitia quaſi non poſſint ſaluari de enormitate criminum ſuorum, deficiunt proiecti à me, & acerbe corruunt in mortem, morientes in inferno inferiori cruciatu mortis æternæ. Nunc etiam loquar de dilectis filiis meis qui me ſuſcipiunt aperto ſenſu & voluntario animo atque acuto intellectu, & qui me gemitu & fletu tangunt, me excipientes cum gaudio atque omni amplectentes intentione. O flores mei qui dum me adeſſe ſentiunt ſubito gaudent in me, & ego in illis. Ipſi dulciores ſuauioreſque mihi ſunt ſuper amorem lapidis pretioſiſſimi, & ſuper fulgentes pretioſas margaritas in mente hominum, qui eas amplectuntur ardenti deſiderio. Ipſi etiam ſunt mihi nobiliſſimi quadrati lapides, quia in conſpectu meo mihi ſemper ſunt amabiles, hos aſſidue volo limare & purgare, quatenus recte ac decenter ponantur in cœleſti Hieruſalem: quia ſemper in mentibus ſuis bona voluntate mecum epulantur, nec mea iuſtitia poſſunt ſatiari. Nam mox cum tactum meum ſentiunt, properant ad me, tanquam ceruus ad fontem aquæ. Sed ego ſæpe relinquo eos, ita quod ipſis videtur quaſi ſint ſine adiutorio, quod idcirco facio, vt exterior homo in eis non inſletur per ſuperbiam. Tunc plorant ac lugent æſtimantes me ipſis eſſe offenſam, ſed ego ſic perſcrutor fidem eorum. Attamen forti manu teneo eos, ſic auferens ab ipſis elationem, nec permittẽs eos cognoſcere quid ſint in occultis bonis ſuis: quia multiplices fructus in eis facere volo, animis ipſorum dolentibus ac cordibus eorum vulneratis in doloribus. Permitto enim frequenter diabolicas perſuaſiones ipſos inuadere in igneis ſagittis de flatu immunditiæ incendij ardentis ſpiritus fornicationis, quæ vulnerant corpora eorum in infirmitate fragilis naturæ, & hoc idcirco permitto, quatenus hoc modo tam fortiter imbuantur inſpiratione Spiritus ſancti, quod præterea fiant inſignes præcones & flagrantes in virtutibus. Ipſi quippe erunt in probatione quaſi aurum in fornace, id eſt probati in irriſione & in indignatione, ita quod quaſi nihilum computabuntur, & quod ſæpiſſime per raptores ſubſtantia ſua denudabuntur, ac per diſſenſionem plebis in aduerſitatibus ſicut agnus à lupis dilacerabuntur. Et vt oues dum eas lupus diſpergens diſſipat, tamen non moriuntur, ita ſunt & iſti homines in morte animæ non morientes, ſed eo magis viuentes purgati in aduerſis. Nam bona arbor vt fructum ferat irrigatur, putatur, atque circumfoditur, & ab ea erucæ ne fructum eius corrodant, abſtrahuntur. Quid hoc? Bonus ſcilicet homo nõ ſit durus, nec maleuolus ad iuſtitiam Dei, ſed lenis ac flexibilis ad quodque bonum, à ſe abſcindens malum, ſeq; conſiderans in ſcrutatione operum ſuorum, atque auferens à ſe infeſtationem lædentium ſe inimicorum. Sed tamen antequam homo ſentiat me in cogitatione ſua aut intellectus ipſius intelligat me intra ſe, ſum ei caput & radix fructuoſitatis, & virtus fortitudoque firmæ ciuitatis, quæ ædificata eſt ſupra firmam petram. Omnis ergo fidelis homo audiat me ſibi dicentem: O homo, eſt ne conueniens & congruum vt homo rationalis ſine intellectu ſit, vt irrationale pecus quod non aliter facit niſi ſecundum quod expetit libido ipſius? O miſeri homines qui nolunt ſcire magnam gloriam illam, quã Deus ipſis dedit ad ſimilitudinem ſui. Sed nõ poteſt eſſe vt volunt quod libere & quaſi hæreditario iure omnia mala faciant quæ deſiderant, quaſi hoc ex natura corporis ſui poſſideant, nolẽtes conſiderare ſe habere honorem illum, quod bona opera operari valeant. Deus in ſua ordinatione omnia iuſte conſtituit. Et quis poteſt ei repugnare? Quid hoc? In huiuſmodi videlicet cõparatione quod aliquis ordinationi Dei ſimili exemplo poſſit comparari, aut ſapientia aut diſcretione in illius rebus. Et cur eſt hoc quod efficaciam illam quæ eis data eſt ſibi ipſis auferre nolunt, quod bene ſcilicet & male facere poſſunt? Quomodo? Nam ego cum eos tactu meo admoneo, qui nunc me apprehendunt mox vt me adeſſe ſentiunt, hi bonum opus quod volũt ad effectum meo adiutorio perducere poſſunt. Qui vero me contemnunt, in imbecillitatem ſui & in malum corruunt. Sed praui homines excuſare ſe nituntur, ita quod bona opera operari non poſſunt, & hoc propterea faciunt quod exterior homo in eis voluntatem ſuam exerceat in libertatem. Nunc ô chariſſimi filij mei qui mihi dulciores in odore ſuper omnia aromata eſtis, audite me, vos admonentem: Dum tempus habetis facere bonum & malum, ſincera deuotione colite Deum veſtrum. O vos iterum dulciſſimi filij mei qui aſcenditis ſicut aurora, vos qui ardere debetis in charitate vt ſol in radio ſuo: currite & properate chariſſimi mei in via veritatis quæ lux mundi eſt, quæ eſt Ieſus Chriſtus filius Dei, qui nos redemit ſanguine ſuo in fine temporum, vt cum gaudio poſt tranſitum veſtrum peruenire poſſitis ad ipſum. Et iterum audiui eum qui ſedebat in throno di-

centem

centem ad me: Deſiderantibus cœleſtia fideliter credendum & non pertinaciter examinandum eſt, quomodo filius Dei miſſus in mundum à Patre natus ſit ex virgine, quia humanus ſenſus fragili & mortali corpore grauiſſimo peccatorum onere grauatus, ſecreta Dei plus dignoſcere non poterit, quam Spiritus ſanctus cui vult reuelauerit.

Quid columna meridiana.

10 Quapropter per myſticum myſterium, hæc etiam columna quam vides in plaga meridiana, in præfato lapideo muro demonſtrati ædificij, vltra prædictam columnam veræ Trinitatis, ſignificat humanitatem ſaluatoris, qui conceptus de Spiritu ſancto, natuſque ex ſuauiſſima virgine, filius eſt altiſſimi, fortiſſima ſanctitatis columna exiſtens, omnem videlicet Eccleſiaſticam ædificationem ſuſtentans. Cuius humanitas apparet in ardente fide lapidum fidelium populorum, in bonitate ſuperni Patris fortiſſime operantium, poſt declarationem Trinitatis manifeſtata, quia Trinitate in vno Deo certificata credenti populo, creditum eſt etiam incarnatum Dei verbum, verum Deum cum Patre & ſancto Spiritu in vnitate diuinitatis in vno & vero Deo colendum.

Cur obumbrata.

11 Quæ columna magna eſt, & obumbrata intra & extra idem ædificium apparens, quoniam ſanctitudo veræ incarnationis magna & inæſtimabilis, ita humanis mentibus eſt obumbrata, vt non poſſit cōſiderari, niſi quantum poſſibile eſt per fidē intueri, & interioribus diuino cultu laborantib. fide & opere cognoſci, & exteriorib. otio vocātibus fama & voce manifeſtari. Viſuique tuo tam vmbroſa apparet, vt nec magnitudinem nec altitudinem eius cognoſcere valeas, quia filius meus inter homines in mortalitate carnis, quoniam pro populo mortem ſubiturus erat, quaſi obumbratus mortalis ſcilicet exiſtens ſine omni macula peccati apparuit: ita tamen quod vera eius incarnatio in myſtica magnitudine ſecretorum Dei incomprehenſibilis, & in excellentia diuinæ potentiæ inæſtimabilis, omnem cognitionem humani intellectus excedat.

Quid locus trium cubitorū.

12 Sed quod inter columnam hanc atque columnam veræ Trinitatis eſt interruptus locus longitudinis trium cubitorum, vacuuſque abſque muro vt tibi ſuperius oſtenſum eſt, hoc eſt quod incarnatus Dei filius, Deus verus cum Patre & Spiritu ſancto exiſtens, adhuc latet in membris ſuis qui fideles homines ſunt, qui vſq; ad finem mundi naſcituri ſunt, per viuentia opera membra capitis ſui effecti: vt ſupra mirabiliter & typice edocta es. Qui quot & quales futuri ſint in prolixitate ſuperuenientium temporum, hoc eſt in myſterio ineffabilis Trinitatis eandem Trinitatem in vnitate diuinitatis fideli cultura adoraturi, locus eorum (vt qui adhuc naſcituri ſunt) vacuus eſt, cum ſine ædificato muro bonorum operum ſit. Vbi tamen fundamentum poſitum eſt, quoniam in præſentia Dei ſunt: & quia etiam fide ſaluationis eorum quam habituri ſunt iam poſita fortiter cōſiſtit, ita vt homo ſpem & fiduciam non habeat in alio quam in Deo, non diffidens de miſericordia eius, ſed confidens in eum quod fortiſſimum fundamentum fidelis animæ eſt.

Quo in loco colūna.

13 Quod autem hæc vmbroſa columna in hoc ipſo ædificio in illo loco ſtat vbi deſuper in cœleſtibus myſteriis coram Deo illum magnum & quadratum lucidiſſimumque candoris ſplendorem prius vidiſti, qui ſecretum ſuperni creatoris deſignans in maximo myſterio tibi manifeſtatus eſt, hoc eſt quod incarnatus Dei filius, omnia opera ſua quæ corporaliter in mundo multas iniurias paſſus operatus eſt, ea ſecundum ſecretam voluntatem Patris adimpleuit. Quid etiam ille ſplendor deſignat, magnus videlicet in ſignificatione myſteriorum Dei: quatuorq; angulorum, quoniam ad cognitionem Chriſti multi ex iis qui per quatuor partes mundi naſcuntur peruenturi ſunt: atque eximij candoris, quia lucidiſſimam diuinitatem nulla tenebroſitas obfuſcare poteſt. Vbi idem ſecretum ſupernæ & glorioſæ maieſtatis in magna profunditate & myſterio ſcientiæ creatoris omnium qui cuncta creauit typice tibi aperitur, ita vt ipſi creatori nullus ad hoc in auxilio ſuccurreret nec vllus ipſi reſiſtendo in hoc repugnaret, ea tantum in voluntate bonitatis ſuæ per verbum ſuum creans. Vnde in eo alius ſplendor velut aurora in ſe aëream in alto purpureæ lucis claritatem habens fulget, per quem tibi in myſtica oſtenſione myſterium incarnati filij Dei demonſtratum eſt, quoniam in ſecreto ſummi Dei, candor auroræ virginis ſcilicet Mariæ declaratur, quæ in vtero ſuo filium cœleſtis & altiſſimi Patris portauit, qui purpureum ſanguinem ſuum clariſſima luce ſaluationis fulgentem effudit, ſecundum quod tibi in hac ſecreta viſione incarnatio eiuſdem filij myſtica obumbratione oſtenditur.

Quid aſcenſus columnæ inſtar ſcalæ.

14 Sed quod in prædicta columna ab imo vſq; ad ſummum eius in modum ſcalæ aſcenſus eſt, hoc eſt quod in incarnato filio Dei omnes virtutes pleniter operabantur, qui in ſe veſtigia ſaluationis reliquit: ita vt tam puſillus quam magnus fidelium ſibi competentem gradum in ipſo reperiant, in quo pedem in aſcenſum virtutum ponant, vt ad optima loca perueniant vbi virtutibus operandum eſt. Quomodo? In optimis locis bonorum cordium aggregantur virtutes ad ſanctiſſimum opus ſuum, quatenus filium Dei in membris ſuis perficiant, quod eſt in electis hominibus. Vnde & in ipſo eſt exemplum perfectionis omnibus fidelibus qui in lege Dei occupati ſunt, vt ſe de bono recipiant ad melius, ſcientes manifeſtationem veræ incarnationis, vbi filius Dei veraciter in carne demonſtratus eſt, in quo fideliſſimus aſcēſus ad cœleſtia reperitur. Propterea quod etiam oēs virtutes Dei deſcendētes & aſcendentes oneratas lapidib. ad opus ſuū hic ire vides, quia in vnigenito Dei lucidiſſimæ virtutes quaſi per humanitatem eius deſcendunt, & quaſi per diuinitatem ipſius ſurſum tendunt. Deſcendunt etiam per ipſum ad corda fidelium hominum, qui bono corde voluntatem ſuam relinquentes, ad recta opera flexibiles ſe reddunt, ſecundum quod operarius ad leuandum lapidem ſe inclinat quem ad ædificium deferat. In ipſo etiam ſurſum aſcendunt, cum cœleſtia opera in hominibus perfecta Deo gratulabunde offerunt, vt corpus Chri-

Digitized by Google

ſti in fidelibus membris ipſius quam citiſſime perficiatur. Vnde etiam quaſi lapides ad altiora portant, qui ſunt pennata & lucida opera, quæ cum ipſis homines ad tutelam ſuam operantur: quoniam vnaquæque actio Deo offert alas ſuas, per quas ſe de fece humanæ mentis eleuet: fulgentem etiam ſplendorem habens, per quem ante Deum luceat, quia obſtrui & abſcondi non poteſt, quod fluit de fonte vitę æternæ. Nam vt fons non debet eſſe in abſcōdito, ſed in manifeſto vt omnis homo qui ſitit ad ipſum veniat & hauriat atque bibat, ſic filius Dei non eſt obſtruſus nec abſconditus electis ſuis, ſed manifeſtus, præparans ſe ad retributionem operum, vt ea manifeſtet iuſta remuneratione, quæ propter ipſius voluntatem ab hominibus perficiuntur. Idcirco fidelis homo ambulet in fide ad Deum quærat que miſericordiam eius, & dabitur illi. A non quærente autem non inuenietur: velut fons nō fluit ad homines ipſum ſolummodo ſcientes nec ad eum venire volentes, ſed illos oportet ad eum accedere, ſi aquam eius haurire deſiderant: ſic homo faciat. Ad Deum accedat per legem ſibi ab ipſo conſtitutam, & inueniet eum, dabiturque illi cibus vitæ & aqua ſalutaris ita vt amplius nec eſuriem nec ſitim ſuſtineat. Vnde & prædictæ virtutes intentum ſtudium idem opus perficiendi habent, quoniam ſtudioſiſſime ſicut torrentes aquæ ad opus diuinum currunt, quatenus fulgentiores ſole Chriſti membra capiti ſuo in lucidis acquiſitionibus nobiliſſime perfecta coniungantur. Propter quod etiam vt audiſti fortes operarij Dei appellantur: quia ſtrenue in bonis operibus fidelium hominum ſemper conuerſantur.

Quid ſeptem virtutes.

15 Sed quod inter has virtutes præcipue ſeptem vides, quarum etiam formas & habitus ſecundum quod tibi permittitur conſideras, hoc eſt quod inter ſtudioſa opera hæ ſeptem virtutes præſtantiſſimæ, ſeptem ardentiſſima dona Spiritus ſancti deſignant: quia in obumbratione Spiritus ſancti virgo clariſſima filium Dei ſine peccato concepit in ſanctificatione ſcilicet ſanctarū virtutum, quæ aperte in eodem vnigenito Dei manifeſtatæ ſunt, quaſi in forma ſua illuminantes corda fidelium, & quaſi in habitu ſuo in vnitate fidei ſe dilatantes, vt Iſaias ſeruus meus teſtatur dicens: *Egredietur virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet, & requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilij & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis, & replebit eum ſpiritus timoris Domini.*

16 Hoc tale eſt. Virgo Maria egreſſa eſt de anguſtijs ſæcularium oppreſſionum in dulcedinem honeſtatis morum, vt aliquis de domo egreditur in qua incluſus continebatur qui ſe non eleuat ſupra ipſam domum, ſed recto itinere coram ſe graditur, & vt riuulus vini de torculari exprimitur non ſe exaltans ſupra torcular, ſed moderate defluens in locum ſuum. Et quare virga? Quia non ſpinoſa moribus, nec nodoſa terrenis cupiditatibus, ſed plana, id eſt carnali concupiſcentiæ non copulata, orta ſcilicet de radice Ieſſe id eſt de illo qui quaſi fundamentum erat regalis prolis, de qua illa illibata mater nata proceſſit. Vnde & de radice eiuſdem virgæ aſcendit ſuauiſſimus odor, qui fuit integra puritas eiuſdem virginis, volans in altiſſimum cacumen Spiritu ſancto ita eam irrigante, quod ex ipſa almus flos natus eſt. Quomodo? Vt flos naſcitur in agro non ſeminato ſemine, ſic ſurrexit in ea cœleſtis panis ſine radice virilis commixtionis, & abſque omni humano onere, ſed tantum natus in ſuauitate Diuinitatis, non tactus vlla indignatione peccati, veniens, tortuoſo ſerpente neſciente, nec eum propius tangente. Vnde & ille flos latenter illum decepit, ita quod ſurſum aſcendit, & genus humanum in peccato conceptum ad alta ſuſtulit, quod ille ſerpens prius fraudulenter deceperat, & in perditionem ſecum detraxerat. Et quoniam hic flos filius Dei erat, requieuit ſuper eum ſpiritus Domini, id eſt ſpiritus æternæ diuinitatis. Quomodo? Quando humilitas exaltata eſt in aſcenſu illius floris, vbi in irriſione proſtrata eſt ſuperbia, quam prima mulier attendit, cum plus quam deberet ſapere voluit, ſecunda muliere ſeruitio Dei ſe ſubdente, dum ſe recognouit paruam, in humilitate confeſſa Deum ſuum, Spiritus ſanctus ardenter in ipſo requieuit, in quo electa charitas latuit, quæ ſaluauit perditam plebē abſtergens crimina & ſcelera hominum. Nam plenitudo ſanctitatis erat in eo, quia viuens lumē in ipſo radiauit, in quo noxium pomum cum ſequentibus ſe nequitiis aruit, ſurgente in illo medicina mortuorm, quæ vexillum illud eleuauit quod mortem ſuperauit & contriuit. Sanctitas enim in eo non caruit vlla poſſibilitate, ipſo concepto abſq; omni peccati commixtione, ſicut ſæpius offenditur in natis hominum qui naſcuntur in multiplicium criminum varietate. Sed & cum flos ille dedit operando & docendo omnem inſpirationem iuſtitiæ, iam fructum in plenitudine Spiritus ſancti protulit: quoniam ipſe filius Dei indutus carne, aperte in opere ſuo demonſtrauit: quod antea Spiritus ſanctus myſtice & quaſi in occulto, inſpiratione ſua commonuit. Qui Spiritus ſanctus ſuper illum florem ſeptempliciter requieſcere deſignatur, quia cum Deus omnia per verbum ſuum in Spiritu ſancto crearet, ſeptima die ab omni opere ſuo requieuit. Sed & eadem dona in ſignatione ſua geminantur, quoniam corpus & anima ſibi coniuncta ſimul in gemina dilectione per vnctionem Spiritus ſancti debent operari timore Domini ſolo poſito, quia ipſe quaſi in tremore charitatem venerans, vnum ſuper omnia adorari deſignat. Vnde etiam & ſpiritus Domini denominatur fortiſſimis virtutibus ab eo clareſcentibus, vt à radice rami procedunt: quoniam vnus Deus eſt à quo omnia bona veniunt, & per quem omnia bona ſapienter diſpoſita ſunt. Et quia ſpiritus Domini ſuper ipſum florem requieuit, ſpiritus etiam ſapientiæ ſuper ipſum manſit: quoniam vbi ſpiritus Domini affuit, ibi ſapientia non defuit. Sic ergo ſpiritus ſapientiæ & intellectus in eo fuit, quoniam magna ſapientia apparuit, cum Deus omnia per verbum ſuum creauit: ſapientia ſic diffuſa eſt in illo, quod idem verbum erat ſapientia. Sed ipſum verbum nondum incarnatum inuiſibile fuit, id autem incarnatum viſibile apparuit: quoniam verbum

quod

Digitized by Google

quod ante omnem creaturam erat in corde patris per quod omnia facta ſunt, & ſine quo factum eſt nihil, ipſum enituit flos ſub tempore ſcilicet emicans in humanitate, bonum intellectum hominibus proferens ſuis teſtificationibus. Quid hoc? Sapientiæ intellectus congrue adiungitur, quia cum homo à Deo in ſapientia creatus ſit, creatorem ſuum digne intelligere debuit. Ergo ante partum virginalem Deus intelligendus erat abſque vlla dubitatione. Sed poſt partum, virginalem prædictum florem in carne proferentem, idem flos intelligendus erat Deus & homo, ſed non ſine admirationę. Et ille intellectus prius inuiſibilis, viſus eſt viſibilis in flore, cum ipſe flos hanc intelligibilem cauſam protulit, quod homo ſcilicet ſapienter intelligit Deum in factis ſuis. Quomodo? Sapientia eſt origo bonorum operum, cum homo ſapienter veneratur Deum ſuum. Cui intellectus adhæret, quoniam cum homo per ſapientiam bonum operatur, iam illud dilatatur ad alios, ita vt bonum odorem & dulcem guſtum ab ipſo emicantem cum gaudio intelligant in eo. In virgineo quoque iſto flore intellectum ſubſequitur conſilium, quia homo intellectum habens, diuino conſilio liberandus erat. Inde ſpiritus conſilii & fortitudinis ſuper eum requieuit, quoniam hoc conſilium apud patrem ſine tempore fuit, vt verbum ſuum incarnaretur, ſub tempore perficiens omnia opera ſua ſecundum voluntatem patris, & oſtendens obedientiam per ſeipſum, ita vt ipſa ab eo ad homines fulgeret, quatenus eum ita in factis ſuis imitari diſcerent. Quod dum ita apparuit in fortiſſima virtute totum ſurgens de diuinitate, fortitudo ſe in ipſo occuluit, quatenus diabolum tanto fortius debellaret quanto ſecretius illi ſe per conſilium abſcondiſſet. Quomodo? Conſilio apte fortitudo adhæret, quoniam conſilium Dei per fortitudinem filij ipſius regnum diaboli deſtruxit. Vnde idem filius Dei, fortiſſimus videlicet leo contriuit infidelitatis mortem per ſplendidiſſimum lumen quod fides eſt: quia magna fortitudo eſt hominem ea per conſilium credere, quæ corporali viſu non valet videre. Quid hoc? Conſilium per coniunctam ſibi fortitudinem perforat duritiam lapideorum cordium, quæ obdurata ſunt in conſuetudine prauorum morum ita ineptam duritiam tranſiens quod carnale opus abiicitur, & Dei opus aptiſſime perficitur. Quapropter & in prędicto flore fortitudinem ſcientia comitatur, quoniam homines per fortitudinem Dei ad ſcientiam ipſius ita vt eum cognoſcant perueniant. Hinc eſt quod & ſpiritus ſcientiæ & pietatis in eo etiam per ſupernam dulcedinem requiem habuit, quoniam ipſe ſcienter miſeriis hominum condoluit: ſpes etiam exiſtens per quam intratur ad ſaluationé, cum ſcelus mundi ſcienter per mortem ſuam abſterſit in magna pietate. Quid hoc? Scientiæ pietas recte adiungitur: quia filius Dei ſcienter in magna pietate adimpleuit voluntatem patris ſui. Ipſe enim filius ſolus natus ex virgine, transfudit inter populos germen cœleſtis virtutis, vt ſequantur conſortium Angelorum quod pudicitia caſtitatis eſt: quia virtus hæc ſurrexit in ſuperna pietate, ſic videlicet quod in egrediente virga de Ieſſe, virtutes floris huius germinarent, quas prima mulier fugauerat dum conſenſit audiens conſilium ſerpentis, ita quod in ea cecidit omne genus humanum, carens gaudio ſupernæ claritatis, niſi quod floriditas virgę illius ſcienter illud eleuauit per pietatem in ſanctitate ſaluationis. Quomodo? Fortitudini quæ diabolum deuincit, adhęrentem illi ſcientiam Spiritus ſanctus inſpirat, cum Deus per fideles homines deuotiſſime in ardentibus deſideriis agnoſcitur, & intimo tactu fidelis animæ deſiderantiſſime amplexatur. Sed & in virgineo flore pietatem timor Domini ſubſequitur, quia cum pietas ineſt fidelibus hominibus, timorem Domini acquirunt, ad explenda præcepta ipſius. Vnde timor Domini eundem florem repleuit, quia ipſe tantam plenitudinem virtutum in ſe habuit, quod in eo nullus vacuus locus inuentus eſt, vbi aut mortifera ſuperbia, aut delectatio honoris, aut præuaricatio legis ſedé inuenire potuiſſet: ſed totus plenus erat timoris Domini, non quærens alienam gloriam vt primus Angelus & Adam quæſierunt, ſed honorans patrem ſuum in omni opere ſuo, dignam ei præbens obedientiam. Ideo & timor Domini initium habet omnis iuſtitiæ, quia ipſe eſt finis & initium cæterarum virtuté, vt requiei ſeptima dies, oſtendit completionem & ortum creaturarum. Quomodo? Timor excutit & mouet tremorem, qui radix eſt germinãdi vt fructuoſę virtutes procedant. Vnde & flos iſte plenus timoris Domini eſt, quia omnia germina bonorum operum adhærent ei: quoniam ipſe materia eorum eſt, flore eodem germinante viriditatem quarumcunque virtutum, fructu earum præ cæteris repleto quatenus omnia bona perficiat: vt etiam de ipſo ſcriptura habet: *Sicut malum inter ligna ſiluarum, ſic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem deſideraui ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

17 Hoc tale eſt. Filius virginis, dulciſſimus amator caſtæ dilectionis, quem apprehendit fidelis anima deſiderans dulciſſima eius amplexione integritatem ſuam coronare, relicto carnali viro, & ſe copulans Chriſto, cumque certiſſimo fœdere amans & in ſpeculo fidei aſpiciens, eſt pulcherrimus fructus fructiferæ arboris, id eſt filius virginis exiens de virginali candore, ſicut pomum de fructuoſa floriditate præbenſque eſcam refectionis eſurientibus, & ſuccum dulcedinis ſitientibus, & hoc modo ligna ſylueſtria præcellens, id eſt filios hominum qui in peccatis concipiuntur, & in ipſis conuerſantur, nec talem fructum afferentes qualem ipſe attulit, quoniam à Deo exiuit plenum fructum ſuauitatis vitæ afferens, aliis quidem nec viriditatem nec fructum à ſeipſis habentibus ſed ab ipſo. Quomodo? Ipſe per incarnationem ſuam mundo ſaluationem dedit, dilectus Dei filius inter filios hominum apparens qui per feruorem ipſius virebant & fructum afferebant, ſed non tanta plenitudine fœcundi quanta ipſe repletus erat, quia totus ſanctus à Deo exiens de virgine natus eſt: Et quare dilectus? Quia ipſe hoc conculcat, quod fideli animæ ad cœleſtia properanti obſiſtit. Vnde & ſancta anima æquiſſimo iudicio eum dilectum nun-

Digitized by Google

nuncupat, quoniam per fidem dilectionis ſeipſam relinquens, & in magno certamine carnalium voluptatum ad illum beneuole anhelans, atque in ardore lachrymabilis deſiderij ſeipſam reprobans, ei adhæret, vt mulier viro, cui cum gaudio voluntatis ſuæ aſſociata eſt. Et ideo cum in exordio conſeruandæ caſtitatis ad eum incipit ſuſpirare ad ſeipſam dicit: Volo proſternere carnalem voluptatem & me coniungere illi ſub cuius dilectionis vmbra qua me in ardore ardentis deſiderij ſui à contrario igne obumbrauit, ſedeo. Quomodo? Dum inebriatum ſtudium in eius amore habens, ſubiectum in igneum carnis amorem in conſenſu animæ meæ premo. Et ob hoc dulciſsimus fructus eius quem guſtabam in anima mea ſuſpirans ad Deum, dulcior mihi eſt in ea ſuper omnem dulcedinem carnis, quam ſentiebam in concupiſcentiis eius. Et quare dulcis? Quoniam ipſe ex virgine natus habet dulciſsimum ſaporem, & fortiſsimum vnguentum ſtillans vt balſamum, quod eſt reſurrectio ad vitam in qua mortui erecti ſunt, ac continens maximam medicinam quæ terſit vulnera peccatorum per incarnationem ipſius, quæ pleniſsima ſanctitatis & dulcedinis in omni genere virtutum cum virginitate eſt. Vnde ô virginitas quæ de ignea accenſione conſiſtis, robuſtiſsimum germen quod de ſtella maris emicans omnem ſpurcitiam turpitudinis contra ſæuiſsima iacula diaboli ſemper dimicans conculcat, gaude in cœleſti harmonia, in ſpe conſortij Angelorum. Quomodo? Spiritus ſanctus ſimphonizat in tabernaculo virginitatis, quoniam ipſa verbum Dei ſemper ruminat, quomodo poſsit Chriſtum amplexari cum omni deuotione ardens in eius amore, hoc habens in obliuione quod in concupiſcentia carnis in ardore incendij fragile in homine eſt, vni viro quem nunquam peccatum tetigit adhærens, cui & ſine omni concupiſcentia carnis coniuncta eſt, ſemper cum illo florens in gaudio regalium nuptiarum.

Quid ſimilitudo virtutum & ſericeæ veſtes. 18 Nunc autem quod ſimilitudinem in prædictis virtutibus vides, ita quod omnes vt & aliæ virtutes quæ ſupra tibi demonſtratæ ſunt veluti veſtibus ex ſerico induuntur, hoc eſt quod in ordine ſuo piam vnanimitatem illa luminaria in mẽtibus hominum parant, etiam quomodo reliquæ virtutes in Deo mollitiem indumentorum, id eſt lenitatem deuotionis in reſpectione ſanctarum animarum, vepribus in duritia vitiorum carentium, habentia. Quod autem quædam albis crinibus retecto capite & abſque amictu palliorum incedunt, hoc eſt quod illæ in copula candoris innocentiæ, ligaturam iuncturæ prauorum morum in mentibus fidelium hominum non habent, & quod etiam ſecularibus ſtudiis circumdatę non ſunt, omnino fugientes viciſsitudinem vitiorum. Sed prima more fœmineo eſt in capite velata, atque quaſi caſula tanquam cryſtallus perlucida induta, quia vinculum ſubiectionis humiliter Deo ſubiecta portat, ſuperna ſcilicet ſolicitudine omnem exaltationem diabolicam proſternens, pio que capiti id eſt Chriſto adhærens, humillimum quoque ſacerdotem & abſque omni puluere peccati puriſsimum in lucidiſsima cordis puritate incitans: quoniam contriti & humiles puriq́; ſacerdotes ſummi ſacerdotes eſſe debent. Secunda autem nigros capillos habet, manifeſte oſtendens quod in capite ſuo Chriſto abſtergit nigredinem peccatorum in hominibus. Tertia vero diſsimilis humanæ formæ videtur, quoniam hoc miniſterium habet, vt hominem ita concutiat quatenus terreatur & tremiſcat de Dei iudicio. Vnde & ſpecie caret hominis, quia homo ſæpe Deum poſtponens, timoris eius obliuiſcitur, quod ipſa omnino facere recuſat. Prima quoque & quarta atque quinta albis tunicis veſtiuntur, quia circumdatæ ſunt veſte innocentiæ quam Adam perdidit tranſgrediens piam iuſsionem, poſtmodum autem in candidiſsimo lilio floridiſsimæ virginitatis cum induto opere ſimplicis in Deo ſubiectionis recuperata in ſaluationem, quod ante Deum lucet ſicut clariſsima ſtella humanis oculis igneſcit. Omnes etiam alba calceamenta habent, excepta tertia ſecundum ſpeciem hominis non apparente, quoniam ipſæ pulcherrimum opus ſunt in hominibus qui deſideria carnis in ſe ad nihilum deducunt, iuxta exemplum ſui ſaluatoris, quod eſt ſplendor ſplendidiſsimus: vna earum hominem non ſimulante, quia non habet reſpectum vllius audaciæ, ſemper ſolicita & non negligens vt homo qui ſæpius ſuiipſius per contumaciam obliuiſcitur, ipſa diſpenſatrix exiſtens iuſtæ admonitionis vt quiſque fidelis iudicium Dei caute intueatur: & excepta quarta quæ cryſtallinis calceamentis miro modo lucentibus calceatur, quoniam illa in voluntate ſua ſe conſtringens, pergit lucidiſsimum iter Chriſti, ita mortem etiam in ſeipſa per igneum ardorem Spiritus ſancti ſuffocans. Quod autem in eiſdem virtutibus eſt diſsimilitudo, hoc eſt quod quamuis vnius ſtudij vnanimitatem habeant, tamen diuerſa opera in hominibus operantur.

19 Propter quod & prima imago prætendit humilitatem, quæ primitus filium Dei manifeſtauit, cum Deus qui cœlum & terram in ſua habet poteſtate filium ſuum mittere ad terras non dedignatus eſt. Vnde etiam portat coronam auream capiti ſuo impoſitam, tres ramos altius extantes habentem, quoniam ipſa cæteras virtutes præcellens, & ſuauiter antecedens coronata eſt corona aurea, ſcilicet pretioſiſsima & fulgentiſsima incarnatione ſaluatoris, qui eam quaſi in capite, id eſt in hoc myſterio cum incarnatus eſt decorauit. Quæ triangularis exiſtit, quia Trinitas eſt in vnitate & vnitas in Trinitate, Filius ſcilicet cum Patre & Spiritu ſancto, vnus & verus Deus omnia excellens in altitudine diuinitatis. Et pretioſiſsimis lapidibus viridis & rubei coloris & albis baccis multo fulget ornatu, quoniam eadem humanitas ſaluatoris oſtendit in ſe altiſsimam & profundiſsimam bonitatem ſui operis, quod idem filius Dei operatus eſt in viriditate illa cum virtutes iam in doctrina eius virebant: & in rubore ſanguinis ipſius, cum mortem paſſus eſt in cruce, ſaluans hominem, atque in clariſsima *Humilitas.*

albedine reſurrectionis & aſcenſionis eius, cum quibus omnibus illuminata & ornata eſt Eccleſia, vt res illa illuſtratur & decoratur cui precioſi lapides imponuntur. Quod autem in pectore ſuo habet ſpeculum lucidiſſimum, in quo mira claritate imago incarnati filij Dei apparet, hoc eſt quod in humilitate quæ in corde ſacrati templi eſt, in beatiſſima & ſplendidiſſima ſcientia pie & humillime ac ſplendide firmiſſimeq; effulſit ipſe vnigenitus Dei, in omnibus operibus ſuis quæ corporaliter geſſit, in quibus ſe mundo præcipue manifeſtauit. Vnde etiam & ipſa in illuſtriori parte corda electorum fidelium conſignat, in eis tribunal ſuum ponens, omnes actus ipſorum videlicet regens & dirigens, quia ſolidiſſimum fundamentum omnium bonorum in hominibus eſt, veluti etiam in ſupradicta materna admonitione ſua oſtendit.

Charitas. 20 Sed ſecunda deſignat charitatem, quoniam poſt humilitatem illam qua filius Dei incarnari dignatus eſt, oſtenſa eſt etiam vera & ardentiſſima lampas charitatis: cum Deus ita dilexit hominem, vt propter ipſius amorem vnigenitum ſuum mitteret incarnandum. Quæ tota videtur vt hyacinthus aërij in alto coloris, videlicet tam forma quam tunica ipſius, quia incarnatus Dei filius per humanitatem ſuam illuſtrauit fideles & cœleſtes homines, vt res illa per hyacinthum illuſtratur cui imponitur: ita eos etiam incendens charitate, vt vnicuique homini indigenti fideliter ſubueniant, ſicut & virtus hæc induitur tunica dulcedinis Dei, hoc habens officium quatenus deuotione, actu & vſu omnibus hominibus in recto lumine luceat. Propter quod etiam eidem tunicæ duæ zonæ inæſtimabili modo, auro & gemmis ornatæ mirabiliter intextæ ſunt, quæ ſunt in dulcedine Dei gemina præcepta charitatis, bona ſcilicet & præcipua voluntate quaſi auro & iuſtis operibus veluti clariſſimis gemmis, mirabili dono ſummi datoris compoſita. Ita vt ſuper vtrumque humerum eiuſdem imaginis zona vna vſque ad pedes ipſius ante & retro deſcendat, quoniam eadem præcepta in multa ſolicitudine portat vnum ſcilicet in Deo vt in humero dextro, & alterum in proximo vt in humero ſiniſtro, ſicut ſcriptum eſt: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuum ſicut teipſum.* Hoc tale eſt Sic debes diligere Dominum Deum tuum, qui Dominus tuus eſt videlicet hoc honore quo dominatur omni creaturæ, & Deus tuus quia ipſe non habens initium ſed creator omnium exiſtens, ita vt propter amorem eius in corde tuo primum exuperes & proſternas carnem corporis tui, quod tibi valde durum eſt, quia primum deuicta carne poſtmodum regnabit ſpiritus tuus in te, & tunc Deum in anima tua ſic intelliges vt mandata eius ſcienter cuſtodias, atque ea non pigro opere compleas. Et deinde hoc modo omnes vires corporis & animæ tuæ Deo ſubiiciuntur, quoniam hæc prima victoria in corpore tuo facta eſt, ita vt tunc in omnibus his propoſitis cauſis Deum fortiſſimum in tua mente comprehendas, quod tibi tanquam firmum propuguaculum eſt contra inſidias inimicorum tuorum, ita vt fortitudinem eius in prædictis rebus nullus ſuperare valeat inimicus: quia mens tua omnia hæc continere debet, in ſe confirmans & conſolidans cuncta quæ agis. Hæc ergo facies toto corde, tota anima, & omnibus viribus, & omni mente tua, ita vt nihil deficiat tibi in fide: quatenus non conſentias vlli rei quæ repugnat Deo, te diuidens in aliena, ſed vt colligas te ad dulcedinem dilectionis eius, diligens & teipſum. Quomodo? Si diligis Deum, diligis ſalutem tuam. Et ſicut tunc in his omnibus te diligis, ſic diliges & proximum tuum: quia quiſque fidelis homo eſt tibi proximus, exiſtens in Chriſtiano nomine ac in fide, ita vt ſic gaudeas in eius recta proſperitate, & ſuperna ſaluatione vt fideliter in fide conſeruetur, ſicut etiam lætaris de tua ſalute. Hoc ergo geminum opus charitatis ſit in homine: deſcendens vſque ad pedes eius, id eſt ad finem conſumationis: ante ipſum, ſcilicet apparens in lege Dei: & retro, in hominis videlicet ſubuentione: vt & homo ſic charitatem ſectetur, quatenus reiecta morte perueniat ad perfectionem vitæ: ſicut etiam eadem charitas ſuperius in verbis ſuis declarat.

21 Tertia autem imago ſignificat timorem Domini, *Timor.* qui poſt hanc charitatem quam Deus hominibus manifeſtauit, cum filium ſuum pro ipſis mortem ſubire voluit in mentibus fidelium ſurrexit, ita vt cœleſtia præcepta plenius intelligerēt & perfectius quam prius adimplerent. Quam nūc vides in eodem ſchemate vt in priori viſione eam vidiſti, quoniam incommutabilis Deus, ſimili & non diſſimili honore & reuerentia habendus eſt in omni creatura & factura eius, vt & tibi ſuperius declaratum eſt. Eſt quoque maioris & longioris ſtaturæ quam cæteræ virtutes, diſſimiliſq; humanæ formæ, quia ipſa præ cæteris anguſtiam & tremorem infert hominibus, ita vt magnitudinem ſummæ maieſtatis & altitudinem diuinitatis ipſius perſpicacibus oculis ſemper conſiderando paueſcant: quoniam Deus omnibus hominibus multa veneratione metuendus eſt, quia ab ipſo & non ab alio creati ſunt. Vnde etiam eadem virtus ſpeciem hominis non habet, quia contradictionem illam qua Deo in malefactis reſiſtitur (vt ſupra dictum eſt) abiicit figens tantum in timorem cognitionem ſuam in Deum, pergenſque rectiſſima itinera voluntatis eius. Ideo & plurimos oculos vndique in ſe habet, tota in ſapientia viuens, quia per oculos boni intellectus, vbique ſe circumſpicit, Deum intuendo in omnibus mirabilibus eius: ita vt in bonis operibus eius rectum iter habeat, & in malis confuſionem diaboli per cognitionem Dei diffugiat: omnis tali modo in ſapientia fulgens, quia omnia mortifera ſpiritui nocentia contemnit, mortem fugiens & iniquitatem relinquens, atque ſapienter domum ſibi in vita ædificans. Induta eſt quoque quaſi vmbroſo indumento, per quod ipſi oculi proſpiciunt, quia circumdata eſt validiſſima cōſtrictione, frangēs deſideria carnis in hominibus, & aſpiciens per

Digitized by Google

per eandem abſtinentiam in lumine vitæ, in quo mirificè fulget homo in beatitudine. Multoq; timore tremit coram me, quoniam anguſtiam & tremorem ponit in cordibus ignitorum hominum, ita vt turbinem & fragilitatem carnis ſuæ, ſemper habeant in pauore, ne labantur in peccatis, & ne fiduciam ſuam in ſeipſis aut in aliis hominibus ponant, ſed in eum qui regnat in æuum, veluti etiam ipſa vt ſupra viſum eſt in querimonia ſua oſtendit.

Obedientia. 22 Quarta vero declarat obedientiam, quoniam poſt timorem illum, qui mihi in reuerentia exhibetur, præceptis etiam meis congrue obeditur. Vnde & niueum vinculum circa collum portat, quia candidiſſimas facit mentes hominum, qui per ſubiectionem fidelis ſubiectionis vbique fortitudinem colli voluntatis ſuæ deſerunt & innocenti Agno ſcilicet filio meo adhærent. Atque manus & pedes candido ligamine habet ligatas, quoniam ad opus Chriſti & ad viam veritatis in albedine veræ fidei ligata eſt, non faciens neque vadens ſecundum ſe, ſed ſecundum vocem præſidentis Dei: vt etiam in prædictis verbis ſuis demonſtrat.

Fides. 23 Quinta autem deſignat fidem, quia poſt obedientiam qua populus præceptis meis obedit in auditu, fit etiam credulus in fide, ea fideliter complens in opere, quæ ſolerter percepit in admonitione. Et hæc circa collum rubeum torquem habet, quoniam vndique in fortitudine ſua fideliter perſeuerans, martyr o ſanguinis decoratur, fiduciam ſuam non in fallacibus vanitatibus ponens, ſed in Deo, ſecundum quod & ipſa de ſe vt ſupra oſtenſum eſt declarat.

Spes. 24 Sexta vero præfigurat ſpem, quæ poſt finem credendi in Deum ſurgit ad vitam in terra non habita ſed in cœleſtibus vſque ad tempus perpetuæ remunerationis celata: ad quam ipſa ſpes toto deſiderio anhelat vt mercenarius ad mercedem ſuam, & vt puer ad debitam ſibi hæreditatem. Vnde etiam tunica pallidi induitur coloris, quia fiducia operis ſui quaſi in pallore circumdatur, cum nondum in præſenti remunerata eſt, ſed ad quod ſemper gemitibus ſuſpirat, hoc futurum multa fatigatione expectat. Quod autem crux paſſionis crucifixi filij mei ante eam in aëre apparet, ad quam ipſa oculos & manus cum multa deuotione erigit, hoc eſt quod ad martyrium eiuſdem vnigeniti mei, cœleſti deſiderio quaſi in aëre plurimam fiduciam in mentibus fidelium parat: ita vt ad eum interiorem viſum fidei & clariſſima opera ſui laboris humili & ſyncera intentione erigant: ſicut & hæc virtus ſuperius oſtendit in oratione ſua.

Caſtitas. 25 Sed ſeptima prætendit caſtitatem, quoniam poſtquam homines ſpem ſuam pleniter poſuerint in Deum, creſcit in eis perfectum opus. Ita quod ſe incipiunt à carnalibus deſideriis conſtringere in caſtitate, quæ in flore carnis acutiſſimæ ſentit abſtinentiam, vt iuuencula ſcilicet ſentit ardorem concupiſcentiæ, nolens tamen in virum reſpicere. Sic caſtitas abiicit omnem ſpurcitiam in pulcherrimis deſideriis, anhelans ad dulciſſimum amatorem ſuum, qui eſt ſuauiſſimus & amantiſſimus odor omnium bonorum, in deliciis cunctarum virium virtutis conſtantiæ, ab amatoribus ſuis aſpiciendus in timore & pulchritudine animæ. Vnde & ipſa lucidiore & puriore cryſtallo tunica veſtitur, quæ ita in candore relucet vt aqua reſplendet cum ſole perfunditur; quia lucidiſſima in ſimplici intentione & puriſſima abſque omni puluere ardentis libidinis concupiſcentiarum mirabiliter confortata per Spiritum ſanctum, circumdata eſt; veſte innocentiæ lucente in clariſſima albedine fontis aquæ viuæ, qui eſt ſplendidiſſimus ſol æternæ claritatis. Quod vero ſuper caput eius expanſis quaſi ad volandum alis columba ſtat, verſa ſecundum faciem illius, hoc eſt quod caſtitas in initio ſuo velut in capite ſuo per expanſionem & obumbrationem alarum columbæ, id eſt per protectionem Spiritus ſancti confortata eſt, facientis eam diabolicarum inſidiarum viciſſitudinem tranſuolare, cum per igneum amorem ſanctæ inſpirationis illuc ſe dirigens aſpicit, vbi caſtitas vultum dulcedinis ſuæ manifeſtat. Propter quod apparet etiam quaſi in ventre eius veluti in ſpeculo candidiſſimus infans, cuius fronti inſcriptum eſt Innocentia, quoniam in viſceribus puriſſimæ & euidentiſſimæ virtutis huius, eſt inuiolabilis & pulcherrima certiſſimaq; integritas, habens rudem formam propter integritatem ſimplicis infantiæ: ſicut & frons, id eſt cognitio eius non arrogantiam & elatam ſuperbiam ſed ſimplicem oſtendit innocentiam. Et quod in dextra manu regale ſceptrum habet, ſiniſtram ad pectus ſuum ponens; hoc eſt quod in dextra ſaluationis per filium Dei regem cunctorum, vita manifeſtata eſt in caſtitate, ſiniſtram libidinis per eundem propugnatorem confundentem & ad nihilum redigentem, in cordibus eum diligentium. Quomodo? Quia non vult libidini vllam dimittere libertatem, ſed vt rapax volucris putridum cadauer rapiens conſtringit, & ad nihilum deducit, ſic ipſam libidinem coram Deo fœtentem abiicit & omnino conterit, ita vt nec ſub ea ſpirare valeat, ſecundum quod etiam in verbis ſuis hæc virtus ſupra manifeſtat.

26 Sed quod in ſummitate præfatæ obumbratæ columnæ altam pulcherrimam imaginem vides, hoc eſt quod ſumma & præcellentiſſima pietate omnipotentis, in ipſa incarnatione ſaluatoris ſplẽdidiſſima virtus ſcilicet gratia Dei manifeſtata eſt: quæ fortiſſima plenitudo exiſtit in Deo, monens homines pœnitentiam agere, vt per eam relaxentur ab ipſis perpetratæ nequitiæ. *Quid imago in ſummitate.* Quæ nudo capite ſtat, quia omnibus eam quærentibus aperta eſt dignitas & claritas eius: *Caput.* criſpo & ſubnigros capillos habens, quoniam Vnigenitus *Capilli.* Dei ſub tortuoſo & implexo in nigredine infidelitatis ſuæ Iudaico populo, humanitate abſque macula peccati in virginea carne ſe induit. Et faciem virilem habet tantæ ardentis claritatis, vt *Facies.* eam perſpicue conſiderare non poſsis, vt faciem hominis, quia in gratia Dei in potenti virtute omnipotentis, Dominus vitæ in vita apparuit, ita

ardens in clariſſima diuinitate vt omnem viſum tam interiorem quam exteriorem hominis excedat, dum adhuc grauedine corporali grauatur, nec ita aperta in ſecretis ſuis apparens vt iudicio hominum nuda appareat: ſed abſcondita, quia iudicia diuinæ gratiæ occulta ſunt. Quod

Tunica. autem eſt purpurei & ſubnigri coloris tunica induta, hoc eſt quod opus gratiæ Dei ardens in charitate ſe inclinat ad nigredinem peccatorum, quaſi ad indumentum hominum. Quomodo? Ita quod monet illos ad ſalutem eos leuans de luto peccati ad ſpectaculum luminis per pœnitentiam: quoniam vt dies fugat tenebras, ſic ipſa aufert facinora reædificando in pœnitentia peccatores ad vitam. Cui etiam ſuper vtrumque

Zona. humerum eiuſdem imaginis zona vna coloris rubicundi croci, ante & retro vſque ad pedes eius ſe extendens intexta eſt, quia gratia Dei ſe inclinans ad fideles homines, in fortitudine & pietate ſua leuat eos ſurſum ad cœleſtia. Quomodo? Hoc eſt, his duobus itineribus zonarum tangens videlicet anxietatem fragilis carnis in ſanguinea pugna deſudantis, & virtutem roboris animæ in corpore tepentis & trahens eos in rubeo & in croceo ſplendore humanitatis & diuinitatis filij Dei, ſcilicet ſereniſſimi ſolis ad amorem ſupernorum: ita vt ſibiipſi in concupiſcentia peccati fidelis homo reſiſtat in integritate gratiæ tactus, videlicet coram ſe ad virtutes & poſt ſe ad mortificationem vitiorum, quatenus viriliter bono & vero fine conſumet opera ſua, indutus in eis exoptabili & delectabili textura. Sed quod

Pallium. circa collum habet Epiſcopale pallium mirabili modo auro & pretioſiſſimis gemmis adornatum, hoc eſt quod Chriſtus filius Dei ſummus ſacerdos patris exiſtens, vbique in fortiſſima virtute ſacerdotale habet officium: quod auro ſapientiæ & gemmis virtutũ ab imitatoribus ipſius in membris eorundem fidelium ſuorum per gratiam Dei debet decorari. Vnde & ſplendor candidiſſimus ita eam vbique circumdat, vt nuſquam niſi ante à capite videlicet & deorſum vſque ad pedes eius, ipſam inſpicere poſſis, quoniam ſereniſſimo candore miſericordiæ omnipotentis gratia ipſius circumdata eſt: quæ in myſterio diuinitatis in retro actis temporibus ante humanitatem ſaluatoris inuiſibilis & minus grata latuit, tantum ab eiuſdem ſaluatoris incarnatione vſque ad vltimum membrorum ipſius qui circa finem ſæculi futurus eſt quantum humano intellectui poſſibile eſt apertius in operibus ſuis manifeſtata declara-

Brachia, Manus, Pedes. tur. Sed brachia & manus atque pedes ipſius tibi ad videndum obumbrati ſunt, quia fortitudo & opus atque finis itineris gratiæ Dei in hominibus, nulli grauato corpore ad cognoſcendum plene ap-

Splendor oculis plenus. parent. Quod vero ſplendor qui eam circumdat oculis vndique plenus eſt, totuſq; viuens, hoc eſt quod diuina miſericordia gratiæ Dei adiuncta multas miſerationes oculorum plurimarum miſericordiarum ſuarum oſtendit, in dolores hominum aſpicientes qui Deum ſequi deſiderant, omniſq; viuens eſt, in conſolatione & in ſaluatione animarum ipſorum nullo modo parans in eis perditionem ſed vitam. Atque hac & illac ſe diffundit vt nubes diffluere ſolet, quoniam præcedit iuſtos vt ſibi prouideant ne cadant, ſubſequens peccatores vt pœniteant & reſurgant, omnibus ipſam quærentibus cœleſti dono ſe manifeſtans: ita vt nunc latiorem nunc autem conſtrictiorem ſe reddat, quia in miſeriis & plangentibus cordibus fidelium, aliquando multa fructuoſitate exuberat, aliquando etiam in flagitioſis & duris mentibus peccatorum ſe contrahens, propter ariditatem illorum. Propter quod etiam ipſa præcedit & ſubſequitur, tangit & monet homines vt prædictum eſt, vt qui filij Dei eſſe deſiderant, verba eius gaudenter ſuſcipiant, & ſuſcipientes compleant, caduca ſcilicet contemnentes, & manſura complectentes: ſicut & eadem virtus in ſuperiore exhortatione ſua filios Dei alloquitur. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardenti amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO NONA.

1 POST hæc vidi vltra præfatam columnam humanitatis ſaluatoris, turrim lucidiſſimi ſplendoris prædicto lapideo muro meridianæ plagæ prius viſi ædificij ita impoſitam vt & intra & extra ipſum ædificium videri poſſet, latitudinis quidem vbique in interiori parte circuitus ſui quinque cubitorum, tantæ autem altitudinis vt eam diſcernere nequirem. Sed & inter turrim illam & columnam humanitatis ſaluatoris, fundamentum ſolummodo erat poſitum, muro nondum deſuper ædificato, ſed tantum interruptus & vacuus locus apparens, longitudinis erat cubiti vnius, vt etiam ſupra monſtratum eſt. Et turris hæc nondum fuerat ad plenum ædificata, multa tamen ſolertia & velocitate per plurimos operarios aſſidue conſtruebatur, habens in circuitu ſummitatis ſuæ ſeptem propugnacula, mira fortitudine conſtructa: ab interiore autem parte prædicti ædificij vidi quaſi ſcalam vſque ad cacumen turris illius erectam, & ab imo vſque ad ſummum in gradibus eius quãdam multitudinem hominum ſtantium igneas facies & alba veſtimenta ſed nigra calceamenta habentium, & inter eos aliquos ſimilis quidem ſchematis ſed maioris ſtaturæ & ſplendoris, ipſam turrim multa diligentia intuentes. Deinde in ſeptentrionali plaga eiuſdem ædificij, vidi mundum & homines qui de ſemine Adæ procreantur, intra prædictum lucidum murum ſpeculatiuæ ſcientiæ ipſius ædificij, & ambitum circuli qui de ſedente in throno protendebatur diſcurrentes: ex quibus multi idem ædificium inter turrim præcurſus voluntatis Dei & columnam Diuinitatis verbi eius, per præfatum murum ſpeculatiuæ ſcientiæ intrando & exeundo tranſibant, vt nubes hac & illac diffunditur. Sed qui ipſum ædificium intrabant, candidiſſima veſte induebantur. Quorum alij de ſuauitate & lenitate veſtis illius gaudio magno exultantes eam retinebant,

Digitized by Google

nebant, alij autem quaſi de grauedine & difficultate eius triſtes effecti, illam exuere volebant. Quos benigne virtus hæc, quam ſcientiam Dei pridem nominari audieram, ſæpius compellens, vnicuique eorum dicebat: Conſidera & cuſtodi veſtem, qua indutus es. Vidique quod quidam eorum his verbis caſtigati, quamuis illud indumentum ipſis difficile videretur, illud tamen cum multo ſudore retinebant: quidam vero verba illa ſubſannantes, veſtemque ipſam furioſe exuentes abiecerunt, ad mundum redeuntes vnde venerant, multaque perſcrutantes, multa inutilia ſæcularium vanitatum didicerunt. Quorum alij in ipſum ædificium tandem reuerſi, veſtem quam abiecerant iterum tollentes ſibi induerunt, alij autem reuerti nolentes ea denudati in mundo ignominioſe remanſerunt. Et vidi quod quidam ſordidiſſimi & nigerrimi quaſi per inſaniam excitati, ab Aquilone venientes in ipſum ædificium irruebant, turrimque præfatam bacchando inuadentes in eam vt ſerpentes ſibilabant. Ex quibus quidam ab hac ſtultitia ceſſantes, mundi effecti ſunt, aliis in eadem nequitia & ſorde ſua perſeuerantibus. Sed & intra idem ædificium conſpexi verſus eandem turrim quaſi ſeptem albi coloris marmoreas columnas, in miram rotunditatem tornatas, ſtantes, altitudinis ſeptem cubitorum, & in ſummitate ſua quaſi ferreum & rotundum habentes tabulatum, decenter aliquantulum in altitudinem ſurſum erectum: in cacumine autem eiuſdem tabulati vidi quaſi pulcherrimam imaginem ſtantem, & ad homines in mundum aſpicientem: cuius caput veluti fulgur tanto nitore radiabat, vt illud ad plenum non poſſem conſiderare. Et manus ad pectus ſuum reuerenter compoſuerat, pedibus eius in eodem tabulato mihi ad videndum occultatis. Circulum autem in modum coronæ multo fulgentem ſplendore gerebat in capite. Sed & tunica aurei coloris induebatur, in qua à pectore deorſum vſque ad pedes zona vna deſcendens, pretioſiſſimarum gemmarum ornatu viridis ſcilicet albi & rubei atque aërei purpureo fulgore interlucente coloris decorabatur. Et clamabat ad homines qui *Sapientia* in mundo erant, ita dicens: O tardi, cur non venitis? Nonne ſuccurretur vobis, ſi venire velletis? Cum cœperitis viam Dei currere, culices & muſcæ ſtrepitu ſuo vobis impedimento ſunt. Sed vos flabellum inſpirationis Spiritus ſancti accipite, & eas à vobis citius abigite. Vobis currendum eſt, & à Deo vobis eſt etiam auxilium ſperandum. Ad ſeruitium Dei non ficte vos exhibete, & confortabimini manu ipſius.

2 Sed in pauimento illius ædificij tres alias imagines vidi, quarum vna præfatis columnis accliuis erat, & reliquæ duæ ante ipſam ſibi collaterales ſtabant, ſe omnes ad columnam humanitatis ſaluatoris, & ad præfatam turrim dirigentes. Quæ autem ipſis columnis accliuis erat, tantæ latitudinis apparuit, vt latitudo quinque hominum ſibi aſtantium notari poteſt, tantæ autem proceritatis, vt longitudinem eius perfecte diſcernere non valerem, ita etiam quod per omne hoc ædificium proſpiceret. Magnum etiam caput & claros oculos habens acutiſſime in cœlum aſpiciebat, tota candida & perlucida exiſtens vt ſereniſſima nubes eſt. Aliam autem formam hominis in ea nullam conſpexi. Et per totum ædificium ad omnes reliquas virtutes clamauit, dicens: Omnes, ſtrenue ſurgamus, *Iuſtitia.* quia Lucifer tenebras ſuas per omnem mundum diffundit. Aedificemus turres & confirmemus eas cœleſtibus propugnaculis: quoniam diabolus aduerſarius & impugnator eſt electorum Dei. Qui vt primitus plurimum voluit & tentauit in ſua claritate, ſic etiam nunc plurimum vult & tentat in ſua tenebroſitate. Nam malitiam & nequitiam ſuam ſufflando & ſpargendo dilatat, nec ab hoc ceſſare vult. Aduerſum hæc nos cœleſtes milites ſumus poſiti in malitia & nequitia ſua illum ſuperare, alioquin homines præ illius impugnatione non poterunt in mundo ſaluari. Et vt ipſe in primo ortu ſuo repugnare tentauit diuinitati, ſic etiam imitator eius Antichriſtus innouiſſimo tempore reſiſtere tentabit incarnationi Domini. Lucifer cecidit in initio temporum, & Antichriſtus corruet in fine eorum. Tunc quis Deus verus ſit cognoſcetur, & quis ſit qui nunquam cecidit videbitur. Vt autem Lucifer ſectatores habuit dæmones, qui eum ab altitudine cœli ſecuti ſunt in caſum damnationis, ſic & adhuc habet homines in terra qui eum ſequuntur ad interitum perditionis. Sed nos virtutes poſitæ ſumus contra aſtutias & exufflationes eius quas emittit in mundum ad abſorbendas animas, ita quod omnes artes eius ad nihilum per nos in animabus iuſtorum redigantur, quatenus ex omni parte confuſus appareat. Vnde & per nos Deus agnoſcetur, quia non debet occultari ſed manifeſtari, quoniam iuſtus eſt in omnibus. Prior autem illarum quæ ante hanc imaginem ſibi collaterales ſtabant, armata videbatur, galea ſcilicet, lorica, ocreis, ac ferreis chirothecis induta, tenens etiam euaginatum gladium dextra, haſtam autem ſiniſtra. Et ſub pedibus ſuis horribilem draconem conculcans, os illius ferro haſtæ transuerberabat, ita vt ipſe immundiſſimas ſpumas euomeret. Sed & gladium quem tenebat, quaſi ad feriendum fortiter vibrabat. Et dixit: Fortiſſime Deus quis poteſt tibi *Fortitu* reſiſtere & tibi repugnare? Hoc non poteſt ſerpens antiquus, draco ille diabolus. Vnde & ego tuo auxilio, illi repugnare volo, ita vt nullus mihi præualeat aut me deiiciat, nec fortis nec debilis, nec princeps nec abiectus, nec nobilis nec ignobilis, nec diues nec pauper. Ego vt fortiſſima calybs eſſe volo, omnia arma ad bella Dei apta faciens inuictiſſima, in quibus ſum acies acutiſſima, quoniam nullus perfringere poterit in te fortiſſimo Deo, per quem etiam ſurrexi ad eiiciendum diabolum. Vnde & fragilitati hominum ſemper certiſſimum ero refugium, dans mollitiei ipſorum incidentem gladium ad ſe defendendum. O miſerantiſſime & piiſſime Deus, adiuua contritos corde.

Digitized by Google

3 Altera vero imago triceps apparebat, ita vt in naturali loco capitis,& in vtroque humero ſuo caput appareret, medio tamen alia duo aliquantulum ſupereminente. Sed & ipſum medium & quod à dextris eius erat, tanto fulgore radiabant, vt claritas ipſorum viſum meum reuerberaret. Ita quod vtrum virilem an muliebrem formam haberent, perfecte conſiderare non valerẽ: illo autem quod à ſiniſtris apparebat aliquantulum obſcuro,& muliebri conſuetudine, candido velamine velato. Tunica vero ex albo ſerico illa imago induta fuerat, & candidiſsimis calceamentis. Et in pectore ſuo ſignum crucis gerebat, circa quod etiam ſplendor magnus in pectore eius velut aurora fulgens rutilabat. In dextra autem nudum verſabat gladium, quem pectori ſuo & cruci cum multa deuotione applicabat. Et vidi in fronte medij capitis ſcriptum, ſanctitas: & in fronte dextri, radix boni: & in fronte ſiniſtri, non parcens ſibi. Et medium ad

Sanctitas alia duo aſpiciens, dicebat: Prior de ſancta humilitate in ipſa nata ſum, vt infans naſcitur in matre. Per ipſam etiam educata & confortata ſum, vt per nutricem puer enutritur ad fortitudinẽ. Mater mea humilitas vincit & ſuperat omnia contraria, quæ aliis etiam intolerabilia ſunt.

4 Et caput quod ad dexteram eius erat reſpiciens ad caput principale ait: Ego in primo ortu radico in monte excelſi culminis, qui Deus eſt. Et ideo ô ſanctitas vt ſtare poſsis, oportet vt adhæream viſceribus tuis.

5 Quod autem ad læuam ipſius ſtabat etiam ad ipſum principale caput ſuum aſpiciens, dicebat: O væ, ô væ, ô væ, quomodo tam rigida & inflexibilis ſum, quod me tã difficile ſuperare poſſum ô ſanctitas ad tuum auxilium? quia ſine me ſtare non poteris ſi fugero. Ach, ach, ach bonum negligenti: quia me tam oportet inquietiſsimam ſpinam eradicare, quæ me pungendo conatur ad perditionẽ impellere, ſi eam non eruero antequam in me tota defigatur, & antequam veluti in putrido cadauere in me confoueatur. O ſanctitas vt libere perſeuerare poſſim in te, rapaciſsimum diaboli laqueum deuitare volo, & eum dirumpere in vero Deo.

6 Et iterum qui ſedebat in throno vt ſupra, hæc mihi manifeſtauit dicens: Incarnato Dei filio, vocatio noui populi per doctrinam ipſius in Spiritu ſancto ad ſaluationem ſubleuata ſurgens confortatione fortium hominum in exhortatione beatarum virtutum munita aduerſus immaniſsimum hoſtem, cui nullus hominum reſiſtere valet niſi gratia Dei adiutus, ita ſe inexpugnabilem Dei adiutorio exhibet vt nulla arte inſidiarum eius euelli aut deleri poſſit à Deo. Vnde & turris hæc quam vides vltra præfatam columnam humanitatis ſaluatoris præfigurat Eccleſiam, quæ filij mei incarnatione completa, noua conſtructio in omni bono opere exorta eſt, in fortitudine & altitudine cœleſtium actuum, vt munitiſsima turris ad reſiſtendum iniquitati oppoſita diabolo.

Cur lapideo muro plaga meridiana inserta, 7 Quapropter & lucidiſsimi ſplendoris eſt prædicto lapideo muro meridianæ plagæ ipſius ædificij ita impoſita vt & intra & extra ipſum ędificium videri poſſit, quia sereniſsima luce humanitatis filij Dei illuſtrata, viuentes lapides per calorem Spiritus ſancti hoc modo ſuccenſos, in diuino opere habet, vt & interiori ſcientiæ ſcripturarum cœleſtis intellectus ac exteriori ſtultitiæ ſæcularium rerum ac fidelibus & infidelibus in ædificatione illa quam ſummus pater per vnigenitum ſuum operatur aperte demonſtretur.

8 Et latitudinis quidem vbique in interiori parte circuitus ſui, quinque cubitorum eſt, quoniam amplitudinem omnis intimę inſpectionis & intentionem totius continuę meditationis per quinque ſenſus ſui ornatus in infuſione Spiritus ſancti, cum omnibus virtutibus illis quas verus Agnus ei manifeſtat, ad honorem eiuſdem Agni videlicet ſponſi ſui remittit. *Latitudo quinque cubitorũ.*

9 Tantæ autem altitudinis apparet, vt eam diſcernere nequeas, quia maior altitudo & profunditas diuinæ ſapientiæ & ſcientiæ in eccleſiaſtico opere eſt, quam cor humanum fragile & mortale perſcrutari poſſit ſua æſtimatione. *Altitudo.*

10 Sed quod inter turrim iſtam & columnam humanitatis ſaluatoris fundamentum ſolummodo eſt poſitum muro nondum deſuper ædificato, ſed tantum interruptus & vacuus locus apparens, longitudinis cubiti vnius, vt tibi etiam ſupra præmonſtratum eſt, hoc eſt quod de Eccleſia in deſponſatione filio meo adiuncta, magnum adhuc præconium in ſcientia Dei quaſi in firmo fundamento occultatum manet, quod nondum in completo opere perfectionis propalatum reſplendet, ſed ſine apertione in humanis cordibus latet: longitudinis tamen vnius cubiti, quoniam ſenſus hominum in poteſtate vnius veri & omnipotentis Dei ſunt: ita quod etiam homo in ſcientia boni & mali per intellectum ſuum poteſt capere quod ſibi vtilius ſit, vt & tibi aperta oſtenſione ſupra manifeſtatum eſt. Et quod turris hæc nondum eſt ad plenum ædificata, multa tamen ſolertia, & velocitate per plurimos operarios aſsidue conſtruitur, hoc eſt quod eadem Eccleſia ad curſum & ad ſtatum illum nondum peruenit, ad quem peruentura eſt, quamuis multa ſolicitudine & induſtria per celeritatem temporum labentium, in tranſeuntibus & ſuperuenientibus filiis ſuis quotidie ſine dilatione ad effectum decoris ſui properare non ceſſet. *Fundamentum inter turrim & columnã.*

11 Habet tamen in circuitu ſummitatis ſuæ ſeptem propugnacula, mira fortitudine conſtructa, quoniam circumdata eſt in celſitudine cœleſtium operum ſeptem inexpugnabilibus donis ſancti Spiritus: quæ tantæ virtutis exiſtunt, vt nullus aduerſarius ea poſſit deſtruere vel per altitudinem mentis ſuæ ad ea ſuperbe valeat pertingere. *Septem propugnacula.*

12 Quod autem ab interiore parte prædicti ædificij vides quaſi ſcalam vſque ad cacumen turris illius erectam, hoc eſt quod in opere illo quod ſupernus Pater in diuino conſilio per filium ſuum operatus eſt, multi in vnanimitate gradus florent in ſimplicitate conſtitutionis Eccleſiaſticæ proceſſionis, ſcilicet ad altitudinem cœleſtium ſecretorum pertingentes, in quibus Eccleſia confortata & ro- *Scala.*

Digitized by Google

& roborata eſt conſiſtit. Et ab imo vſque ad ſummum in gradibus eius quædam multitudo hominum ſtat, quia à primis temporibus deſponſationis Eccleſiæ vſque ad nuptiale tempus illud, cum ipſa aperte cum ſponſo ſuo in pleno muro filiorum ſuorum gaudebit, in gradibus conſtitutionis præceptorum Dei: cum quibus ipſa ædificata eſt lucebunt apoſtolica luminaria, eam à tenebris infidelitatis ſua tuitione defendentia.

Facies & veſtimẽta 13 Vnde etiam igneas facies & alba veſtimenta ſed nigra calceamenta habent, quoniam in intellectuali ſenſu eorum, id eſt apoſtolicorum rectorum ſpectabilis fides, credere ſcilicet in vnum Deum per ardorem ſancti Spiritus in ipſis quaſi facies accenſa eſt: ita quod & per puriſſimam claritatem in veſte bonorum operum coram Deo & ſæculo reſplenduerunt, nigris tamen indumentis pedum apparentibus, quia itinera infidelitatis & ſordis multiplicium ſcelerum incredulorum populorum pertranſierunt, quos ſuo exemplo ad viam iuſtitiæ (quamuis multa difficultate) tamen conuertentes perduxerunt.

Schema, ſtatura, ſplendor. 14 Sed quod inter eos aliqui ſimilis quidẽ ſchematis, ſed maioris ſtaturæ & ſplendoris apparent, hoc eſt quod inter eoſdem Eccleſiaſticos defenſores, primi fundatores ipſius Eccleſiæ ſunt, qui eam primum poſt filium Dei ſua prædicatione ædificantes eundem quidem tenorem habẽt quem & ſequaces eorũ qui eos præcipue imitati noſcuntur: quoniam ſecundum hoc vt illi præceſſerunt, ſic iſti ſubſecuti ſunt: eis tamen forma præſtantes, quia ipſi alium nullum prædeceſſorem habebant, à quo exemplum nouæ gratiæ traherent præter filium Dei, ab cuius ore verbum vitæ audierunt: atque eos claritate præcellentes, quoniam fulgorem incarnationis eius præ cæteris præſentialiter viderunt. Qui & ipſam turrim multa diligentia intuentur, quia ſponſæ Dei in amore diu noctuque pro ſtatus ſolicitudine adeſſe nõ ceſſant, vt in robore ſuo perfecte cõſiſtat vt ſcriptum eſt: *Sicut turris Dauid collũ tuũ quæ ædificata eſt cũ propugnaculis. Mille clypei pẽdẽt ex ea, omnis armatura fortiu*.

15 Hoc tale eſt. Vt incarnatio filij ſummi rectoris, fortiſſimi ſcilicet leonis ex virginea floriditate venientis fortiſſimum inſtrumẽtum nouę gratiæ poſita eſt, ſic fortitudo fidei tuæ ô noua ſponſa, incorrupta durans, certiſſimum munimen fidelis populi conſtituta eſt. Quomodo? Fortiſſimis viribus tuis aſſunt & adhærent omnes munitiones filiorum tuorum, qui nutriendi ſunt noua illuſtratione riuulorum è viuo & puriſſimo fonte ſtillantium: quos habes in hac fortitudinis coniunctione, vt collum reliquo corpori coniunctum eſt: ita vt nec deſtrui nec diſſipari poſſis, ſicut nec victorioſa inſtrumenta veri Dauid poterunt ſuperari. Quomodo? virtus Chriſti Ieſu filij Dei fortiſſima turris eſt, in qua victorioſiſſimæ militiæ fideliũ inuictiſſima probatione exercentur, quibus nullus aduerſarius ſe præualere gloriabitur: quia in ſe Chriſtum verum Deum & hominem continent, per quem in ſecunda regeneratione omnis compago filiorum tuorum in ſalutem decentiſſime protenditur. vnde & illa puriſſima incarnatio à Prophetis prædicta, & pretioſiſſimis lapidibus virtutũ adornata cum propugnaculis apoſtolicæ doctrinæ, id eſt cum plantatoribus iuſtitiæ veri luminis in vniuerſum orbem ad ſalutem credentium propalata eſt: vt hæc parabola demonſtrat: Dominus quidam vrbem marmoream habens in quam magna voce intonuit, plurimis celaturis muros eius interius celauit: ex quibus acutiſſimam limationem impolitorum lapidum ſpirauit. Quo facto, idem dominus in vnico verbo ſuo aquis aquarum dicebat, vt ſua effuſione ęqualitatem facerent ſupra montes. Et hoc etiam peracto ignem ignis ſimiliter admonuit, vt parua tabernacula pararet. Quo etiam adimpleto, eadem tabernacula ita in altum profecerunt, vt vrbem illam celeri profectu ſuo excellerent altitudine.

16 Hoc tale eſt. Dominus iſte eſt quẽ nunquam præceſſit alius dominatione, ſed ipſe ſolus ſuper omnia & in omnibus eſt, quia nihil ante eum, nec poſt eum inuentum eſt, ac ideo Dominus omnium eſt. Hic nobilem vrbem chorum ſcilicet Prophetarum, aduerſus rabiem ſęcularium tempeſtatum fortem & conſtantem in ſua poteſtate habuit, quoniam infuſione Spiritus ſancti repleti erant, cum in eos idem Dominus voce magna intonuit ita quod in eis inſpirationem illam ſuſcitauit, qua myſteria eius obſcuris verbis protulerunt, vt primum ſonus auditur cum nondum verbum cognoſcitur, ſonum tamen Prophetiæ eorum, vero verbo filio ſcilicet Dei incarnato ſubſequẽte. Qui Dominus multiplices celaturas in cordibus eorum fecit, cum intellectum ipſorum multiplici ſpiritu ſapientia inſudit, ita quod in ſpirituali ſenſu profunda Dei tam præſentis quam futuri videlicet ſæculi prophetauerunt, per quem efficaciſſimos ſermones contra contrarios mores hominum protulerunt: quibus duriſſima corda Iudæorum ad lenitatem & pietatẽ fælicium actuum prouocauerunt. Sed incarnato verbo Dei, cœleſtis Pater in eodem filio ſuo innuens Apoſtolis (qui homines exiſtentes ſegregati erant de communi populo vt puriſſimi riuuli eligũtur) de cæteris aquis fluentibus in plano dicebat, vt inundatione veræ fidei effluerent in orbem terrarum, deprimentes & conterentes magnum ſchiſma contemptus, ſufflatus ſuperbiæ & exaltationis cultuſque idolorum, vt homines verum Deum cognoſcendo deſererent infidelitatem ſuam in prædicatione illorum. Qua fide in populis roborata, idem prouiſor vniuerſorum ignitas mentes electorum ſuorum, qui accenſi fuerant de ignitis cordibus illorum quos Spiritus ſanctus in igneis linguis adueniens tetigerat, ſuauiter etiam in Spiritu ſancto admonuit, vt contemptores mundo effecti in contemplatione cœleſtis vitæ, paruuli & pauperes ſpiritu eſſe non abnuerent: ſed vt per hæc parua habitacula humilitatis, ſub ſupernas diuitias compararent. Quæ humilitatis opera dum contemptores caducorum in excelſo ſtudio ſubtiliſſima præcepta Dei ſemper ruminantes imitarentur, vt martyres, virgines & reliqui ſuimetipſorum abiectores, ita in hac ſui contritione ad amorem cœleſtium aſcenderunt, vt etiam agricolas in vinea veteris teſtamenti laborantes in

Digitized by Google

velocitate bonorum ſtudiorum ſuorum ſuperarent, dum ſemetipſos quaſi pro nihilo habentes toto deſiderio ad æterna anhelarent. Vnde & mille clypei multæ perfectæ videlicet defenſiones perfectæ fidei noua gratia, pendent a filio Dei, dum primi paſtores Eccleſiæ exemplum ab ipſo trahentes & ob ſpem ſupernorum ſemetipſos conculcantes, Catholicam fidem ſanguinis ſui effuſione roboratam, ab ignitis iaculis diaboli (quæ vulnerant animas hominum) protegunt: quia multiplices virtutes armaturæ cœleſtis militiæ in cæteris electis ſibi frequentes, etiam in hoc ſęculo amori Dei ob equuntur. Quomodo? Quia antiquus ſerpens primo homini peſſimum fœtorē contemptus Dei inſufflauit, idcirco & ipſe diabolus odore omni aromatum caſtitatis ſcilicet & continentiæ, religaturæ præceptorum Dei, necnon ſocietatis Chriſti, iugum eius ſufferre atque contemptus totius mundi duriſſime in his ſibi contrariis cœleſtibus iaculis transfigitur, ita quod abiectus de ciuitate Dei, contuſus & conculcatus in aperta ſuę damnationis parte à fidelibus abhorreatur.

Mundus & homines Adæ. 17 Quod autem in ſeptentrionali plaga illius ędificij vides mundum & homines qui de ſemine Adæ procreantur, inter prædictum lucidum murum ſpeculatiuæ ſcientiæ ipſius ædificij & ambitum circuli qui ab eo qui ſedet in throno protenditur diſcurrentes, hoc eſt quod in carnalibus deſideriis quæ reſpicientia ad imbecillitatem verſantur in terrenis ſæcularium cupiditatum mundus & mundiales homines de culpa primi parentis poſiti ſunt, ex altera parte ſcientia boni & mali ipſis appoſita, vt ad opus Dei per bonum accedant, & malum effugiant, & ex altera poteſtate Dei illis obuiante, vt & ſub neceſſitate eius eſſe ſciant, & omnia facta ſua ab ipſo examinari non dubitent.

18 Vnde & multi ad idem ipſum inter turrim præcurſionis voluntatis Dei & columnam diuinitatis verbi ſuis per præfatum murum ſpeculatiuæ ſcientiæ intrando & exeundo tranſeunt, vt nubes hac & illic diffunditur, quia multum diuinum opus veteri teſtamento & nouo exordio admoniti agnoſcentes, ipſum per ſpeculatiuam ſcientiam tenent & carnalibus deſideriis intrant, multiq; voluptates ſuas ſequētes illud in malis concupiſcentiis ſuis ibidem exeunt: ita quod in voluntate ſua ſiue ad bonum ſiuè ad malum, in velocitate nubium, id eſt in motione cogitationum ſuarum ſe hac & illac relaxando deducunt. Sed quod ij qui ipſum ædificium intrāt, candidiſſima veſte induuntur, hoc eſt quod ij qui opus Dei bona voluntate aggrediuntur, puriſſima & lucidiſſima veſte veræ fidei vt Deum cognoſcant per miſericordiam ipſius veſtiuntur. Quorum alij de ſuauitate & lenitate eiuſdem veſtis gaudio magno exultantes, eam retinent, quia contrito & humiliato ſpiritu, imbuti dulciſſima & leniſſima Catholica fide, ac perfuſi interiore liquore ſanctitatis, ſemper interioribus oculis lætantur in cœleſtibus, ea deuotiſſime adimplentes retinentes quæ ipſis Spiritus ſanctus inſpirat. Alij autem quaſi de grauedine & difficultate eius triſtes effecti, illam exuere volunt, quoniam veluti grauiſſimo onere grauati & quaſi difficillima via impediti, inquietiſſima & amariſſima conſuetudine illicitæ voluptatis ſe intrinſecus dilaniantes & macerantes, fidem in operibus ſuis abiicere conantur, nec diuinis præceptis ſe commoueri patiuntur. Quos ben gnè virtus hæc quam ſcientiam Dei nominari audiſti, ſæpius cōpeſcens, vnicuique eorum dicit vera admonitionis ſuæ vt prædictum eſt, quia altiſſimus Deus præſciens molliri corda durorum lapidum in hominibus, flectit ſe in miſericordia ſua ad eos (vt tibi oſtenſum eſt) frequenter commonens illos vt intra ſe gementes & flentes ipſum orent quatenus eos liberet de importunitate nequitiæ ſuæ qua diabolica ſuaſione perfuſi ſunt: ita vt in hac pœnitentia poſſint reuerti ad intellectum bonæ voluntatis, recordantes veſtis innocentiæ quam ſuſceperunt in regeneratione ſpiritus & aquæ. Sed vt vides quod quidam eorum his verbis caſtigati quamuis idem indumentum ipſis difficile videatur, illud tamen cum multo ſudore retinent, hoc eſt quod ipſi inſpiratione Spiritus ſancti admoniti in fide quam ſuſcipiunt quaſi grauem & difficilem mentibus ſuis viam arripiunt, ſed eam quamuis multo labore tamen non deſperantes nec tædio torpentes tandem perficiunt. Quidam vero eadem verba ſubſannantes, veſtemque ipſam furioſe exuentes abiiciunt, ad mundum redeuntes vnde venerunt, multaq; perſcrutantes, multa inutilia ſæcularium vanitatum diſcunt: iſti ſunt qui legem Dei & iuſtitiam eius derniui habentes, fide Catholica in vanitatibus errorum ſuorum ſe denudant, eam abnegantes in operibus malignis quæ pertinent ad mortem, & ad mundi huius vanitates ſe declinant, quas prius ficte dimiſerant, ac libidinoſa ſacti in actibus peruerſis ſuſcitantes ardentem guſtum ſęculis diſcunt, atque cum diabolicis irriſionibus ſecundum deceptionem illius peruertunt. Quorum alij in idem ædificium tandē reuerſi, veſtem quam abiecerant iterum tollentes ſibi induunt, quia iſti ad opus diuinum de via erroris ſui redeuntes veniunt, & ſchiſma diaboli quod ſecundum voluntatem illius acceperant abiicientes, habitum veræ fidei quem in baptiſmo ſuſceperant & quem ipſi in erroribus ſuis verū Deum deridentes abiecerant, iteru puro & ſimplici corde confitentes reſumunt. Alij autem reuerti nolentes, ea denudati in mundo ignominioſe remanent quoniam ipſi ad Deum pura pœnitentia redire contemnentes veſte innocentiæ ſpoliantur & idcirco nudi à bono fidelium operum, ſed pleni malo vitiorum diabolicarum artium, in nequitiis mundialium vanitatum cum maxima confuſione tam præſentis ſæculi quam futuri vitam ſuam vſque ad mortem impœnitentes deducunt.

19 Sed quod vides quomodo quidam ſordidiſſimi & nigerrimi quaſi per inſaniam excitati ab aquilone venientes in ipſum ędificium irruunt turrimq; præfatam bacchando inuadentes, in eam vt ſerpentes ſibilant, hoc eſt quod quidam ſcelerati homines ſub mobili calore læti ſtuporis, ſordentes per nigredinem diabolicæ aſpectionis Deum aſpiciunt, nec cauſam illam quā deſiderant per donum ſancti Spiritus quærunt, ſed diabolica arte afflati *Qui ab aquilone in ædificium irruunt.*

& in-

& incitati atque à patte damnationis miſſi callida arte diuinum opus intrant, ac furtim ſubtrahendo & palam rapiendo atque in inſaniam bacchando temere per nefandiſſimam pecuniam horribilis diabolicæ nigredinis, conſtituta à Deo officia deglutiunt & Eccleſiam hoc modo per inſanum furorem conturbantes, in eam ſibilos deceptionis antiqui ſerpentis dant. Quomodo? Diabolica aſtutia tamdiu incautos homines afflat donec eos ſecundum voluntatem ſuam per mortiferam emptionem exuperat, hoc ſibilo iactantiæ Eccleſiam contaminantes dum ſic furantur poteſtates quæ mea ordinatione conſtitutæ ſunt. Qui quoniam hæc faciunt, à conſpectu meo impœnitentes proiecti ſunt: nec in his factis eos ſcio: quia ea per ſe & non per me adepti ſunt: vt Oſee ſeruus meus oſtendit dicens: *Ipſi regnauerunt ſed non ex me, principes extiterunt & non cognoui. Argentum ſuum & aurum ſuum fecerunt ſibi idola vt interirent.* Hoc tale eſt. Homines voluntatem ſuam ſequentes, computant & conſtituunt in ſeipſis quicquid eorum proprius appetitus deliberat. Quid hoc? Concupiſcens videlicet concupiſcentia eorum quæ in ipſis eſt, ſuadet vt dominentur hominibus furtiuo & rapto honore, non poſtu lato nec ſumpto, nec conſtituto ex me: quod tamen aliquando ita fieri permitto, vt iudicialis pœna ſuperueniat eis ob proprias voluntates eorum, quia me in hoc non quæſierunt. Et quid hoc eis prodeſt? Quia in hoc non viriditatem, ſed ariditatem habent; & quoniam hoc non plantatur ſed inutilis herba naſcitur in eis abſque trunco. Infructiferæ enim herbæ de terra facile naſcuntur per ſe, fructiferæ autem ſeminantur & plantantur magno labore. Sic permitto quod aliquando terrenum deſiderium hominis, ſine radice in malo facile floreat, plantationem boni non quærens, quia viriditatem æſtatis non habet: permittens etiam quod aliquando rectum deſiderium eius bene radicatum in bono, fructum per multas miſerias afferat, rigationem ſanctitatis amans, quoniam aſperitate hyemis caret. Vnde etiam ſæpe viles homines præcellũt in principatu communem & vtilem populum, vt inutiles herbæ aliquando excelſiores ſunt vtilibus, ipſis tantum poſitis in propriis deſideriis ſuis non mea plantatione, aut tactu cognitionis doni mei, aut ordinationis meæ radicatis: ſed hoc iuſto iudicio permitto fieri, quia illud à me non quæſierunt, ſed intra ſeipſos conſtituerunt: vnde & mihi ſuper hoc in iudicio meo reſpondebunt. Nam & fœlicitatem optimæ doctrinæ quam in animo ſuo ab omni indignitate infidelitatis deberent examinare vt argentum purgatur à cuncta falſitate, & vtilitatem profundiſſimæ ſapientiæ quam in voluntate ſua deberent ordinare ſplendidiſſima fide, ſemper videntes quomodo Deus colendus, venerandus, & confitendus ſit, faciunt ſibi in contrarietatem vanitatis. Quomodo? Ipſi incuruant eam ad maximam infœlicitatem, intellectũ ſuum quem à Deo habent inſatiabilibus concupiſcentiis carnis ſuæ offerentes, quaſi fœtens & putida ipſa caro eorum Deus ſit, nolentes oculos ſuos erigere ad Deum qui formauit illos, ſed voluntatem ſuam pro Deo habentes: quoniam ſecundum hoc viuunt, vt in ſe ipſis ordinant & conſtituunt. Hoc autem ideo non faciunt, vt agrum illum qui gignit cibum vitæ æternæ poſſideant, ſed vt abſint ab eo & impœnitentes in perpetuum intereant: quoniam ille quem pro Deo colunt mortuus eſt, ſicut & ipſi mortui ſunt, videlicet tam venditores quam emptores ſpiritualium, hoc eſſe deſiderantes quod à me non quæſierunt. Nam qui poteſtatem per veſanam concupiſcentiam inuadit, ita quod rationabile donum Spiritus ſancti venale facit, quomodo poſſet ex tali venditione ſaluari? quia homo qui ſubſtantiam ſuam alienis vendit, ea non debet amplius vti. Et quomodo deberet etiã mercator ille vti empta ſaluatione quam à Deo nolebat recipere, ſed feſtinauit eam adipiſci pecunia, quam tamen vt adipiſceretur recto iudicio ſuo Deus fieri permiſit? Nam quibuſdam Deus indignatus illud eos furari permittit, pro quo tamen occulto iudicio in pręſenti eos punit, & non in futuro, vt ſecundum quod in obliuione Spiritus ſancti amauerunt, in ſeipſis cõfundantur: ita quod per confuſionem hanc ad hoc perducuntur vt ad Deum in pœnitentia reuertantur, vnde & hac peracta remiſſionem in futuro conſequuntur. Quoſdam autem in hoc tolerat, non in pręſenti eos crucians, ſed iuſta ex cauſa in futurum differens, quia voluntatem ſuam pro Deo habent, quapropter & ipſe eis in futuro oſtendit, quid voluntas eorum ipſis in amaris cruciatibus proſit. Sed & alios tam in pręſenti quam in futuro punit: quoniam clarus eorum intellectus in ipſis vilem ac contemptibilem ſua ſponte ſe facit, mitans diabolum in malis ſuis. Alios quoque ad hoc peruenire permittit, vt ipſum malum in pœnitentia eorum confundatur, cum ſe pro perpetrata iniuſtitia acriter punientes, illam quaſi putridum cadauer abiiciunt. Quibuſdam vero ne hoc adipiſcantur, miſericorditer reſiſtit, quia ſi ad illud pertingerent, pœnas gehennales non effugientes in eis fortiter cruciari mererentur. Quicunque autem proſtituerit aut ſibi vſurpauerit cathedram poteſtatis in conſilio patris ſui qui peccunia eſt, quoniam ipſa pater illius efficitur in mercatu, ipſi perditionem acquirens ab illa dignitate, & ille qui dedit & qui accepit abiiciendus eſt: quia ſi homini pecus ſuum furtim ablatum & alij venundatum fuerit, ille cui ablatum eſt, repertum cum omni iure repetit, qui vero vendidit aut qui emit, abſque contradictione vterque dimittet illud. Sic & dignitas poteſtatis quæ ſecundum iuſtitiam meam debet poſſideri, ſi per aliquem furtiuo munere diripitur, & in alios peruerſe diſſipatur, à me cum diſtricto iudicio requiritur: ac propterea ille qui eam in mercatum poſuit, vel qui eam indigne comparauit, vtilitate illius iuſto iudicio vterq; carebit, quia templum nomini meo conſecratum, donum rapinæ fecerunt. Quomodo? Sapientiam & conſilium quod à me in corde ſuo habuerunt, ſua ſententia in forum poſuerunt, ſibi ex hoc pecuniam iniquitatis in aliorum perditione recipientes. Quapropter mercatum illum in amara pœnitentia abiicient, vel mihi inde in igne diri ardoris reſpondebunt.

Digitized by Google

bunt. Nam qui viuentem dignitatem quam ſpiritus in ſpiritualibus apicibus viuificat, mortuo pretio comparans ad fœtorem ſcaturientis putredinis perducere conatur, ex ipſa præſumptionis peruerſitate (niſi citius pœniteat) in perditionem detrudetur: vt accenſus in Spiritu ſancto deſertor erroris relinquenſque omnia filius columbæ Petrus tranſeunti turbini qui in teterrima nigredine lucẽ volebat abſorbere dicit: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Non eſt enim tibi pars neque ſors in ſermone iſto. Cor enim tuum non eſt rectum coram Deo.*

20. Hoc tale eſt. Pecunia fallacis confidentię tuæ quam habes in aliena re vt dominum, ipſa autem te habens vt mancipium immo vt nihilum, ſit tibi in perditione gehennalis ignis, ſi hoc donum quod ignei Spiritus ſancti eſt, per nefas pecuniæ comparatum, impœnitens retinueris: quoniam in tranſitoria ſcientia animæ tuæ accenſionem ipſius acutiſſimi inſpectoris, fallaciter exiſtimaſti pecunia poſſideri, quam diffiſus es te poſſe habere dono Dei. Si autem ob cauſam hanc pœnitueris, illud quod emiſti dimittes, pecuniamq. quam pro ipſo dediſti ſic perditam ſenties: quia quod æternum eſt, cum luto mercari voluiſti ab illo, qui te formauit ex limo. Sed te in illa emptione durante, non habebis partem lucis in conſortio ſupernorum Angelorum: quoniam in ſermone linguę tuę rapacitatem cordis tui protuliſti, aliud concupiſcens quam ciues æternæ claritatis deſiderent. Vnde & cor tuum in hac peruerſitate coram Deo iniuſtum eſt, hoc volens habere per emptionem pecuniæ, quod gratis à Deo donandum eſt. Itaque deſertores huius diuini pacti, quia illud quærere deberent gratuito dono Spiritus ſancti & non faciunt, iuſto iudicio per me vanis ſimulacris comparantur: quoniam vt illa opus manuum exiſtentia à veritatis conſortio ſunt vacua, ſed tamen ab infidelibus pro Deo coluntur: ſic & iſti per contrarietatem terrenorum munerum illuminatione Spiritus ſancti carentes, fallaces magiſtri efficiuntur, non electi in ſuſpirio animæ ſuæ veluti officio illo ſunt indigni, ſed in flagrante ſuperbia illud ab hominibus accipientes voluntatem meam in hoc non conſiderantes. Quapropter neſcio vnde ſint illi & quaſi alieni ſunt à me, quia ob hanc iniuſtitiam ſuam ſi ſic perſeuerauerint, à me proiecti ſunt. Si autem ex toto corde pœnituerint, eos ſuſcipiens gaudium ſuper ipſos faciã Angelorum.

21 Sed quamuis iniuſte agant qui peruerſo ardore has dignitates deſiderant, nec eis conſentiendum ſit qui eas ſua nequitia inuadere nituntur vt dictum eſt, ipſa tamen regimina bona ad vtilitatem hominum à Deo bene diſpoſita ſunt, nec eis ſuperbe & pertinaciter reſiſtendum eſt, ſed potius in amore meo obediendum. Vnde nullus fidelium qui Deo vult digne obtemperare opponat ſe magiſterio ſibi præſidenti, quoniam illud imitatur honorem Dei, cuſtodiens & paſcens oues ipſius, vt honor ipſarum ouium non diſſipetur in alienum qui fur & latro eſt: quia vt nullus debet repugnare Deo, ſic nemo debet inſipienter reſiſtere magiſterio ſuo. Ergo omnis homo viuens in anima & corpore altioribus ſe dignitatibus, ſiue corporales ſiue ſpirituales iuſtitias retineant, ſubiectus eis debet obedire vt in timore magiſterij earum dirigatur conſtituta lex hominum, ne ipſi deuiantes in indiſciplinata libertate voluntatis ſuæ ſibiipſis legem ponant ſecundum quod voluerint, ſic errantes in via Domini: quia ne errent, propter hoc poteſtas à Deo eſt. Quomodo? Inſpiratione Spiritus ſancti regimina hominum diſpoſita ſunt, vt per ipſa diſcant homines timere Dominum. Quæ ſi illi ſecundum libitum ſuum in contrarietatem peruerterint, non tamen ſic in voluntate Dei eſt, ſed in ſecreta permiſſione eius vt iuſto iudicio cõcupiſcentia illorum in peruerſo ardore ad detrimentum ſui compleatur. Ergo dignitates poteſtatum inſpiratæ à Deo ad vtilitatem hominum ob magnam neceſſitatem eorum ab ipſo iuſte ordinatæ ſunt, ne plebs Dei more pecudum ſine regimine viuens, per deuia quæque inſtabilitatis ſuæ incederet. Vnde quæ ipſis repugnat, nolens per impulſum ſuperbiæ eis in humilitatis ſubiectione vt iuſtum eſt obedire, non hominibus contradicit, ſed mihi creatori qui cuncta iuſte diſpono ſe pertinaciter ſecundum tranſgreſſionem Adę opponitur, propter hanc rebellionem tenebras damnationis ſibi accumulans, ſicut & ille de gaudio in ærumnas expulſus eſt: non autem ille qui peruerſæ nequitiæ hominum in zelo meo in humilitate incedens non conſentit, quia is iuſtitiam iuſtitia Dei potius auget quam minuat, ſi hoc congruenter & opportune fecerit, ſed is qui ipſas dignitates per elatam ſuperbiam indecenter opprimere voluerit, quoniam illæ mea diſpoſitione ad vtilitatem viuentium vt prædictum eſt propalatæ ſunt. Et qui contra eas ſuperbe calcitrat, inſpirationi meæ repugnat: quamuis aliqui inſania ignorantiæ ſuæ timorem meum non inſpicientes, eiſdem dignitatibus in iniquitate voluntatis ſuæ diuinum præceptum præuaricantes ſe ingerant: quod iuſto iudicio ita fieri permitto vt deſiderant ipſi, per æquiſſimam examinationem ex hoc in graui pœnitentia aut in igne gehennæ reſponſuri.

22 Sed vt vides quod ex his quidam ab hac ſtultitia ceſſantes mundi effecti ſunt, aliis in eadem nequitia & ſorde ſua perſeuerantibus, hoc eſt quod ex eis aliqui per inſpirationem diuinam à peruerſitate ſua reſipiſcentes, per puram & veram pœnitentiam mundari & ſaluari merentur, aliis obduratis & impœnitentibus in eadem calliditate ſua & immunditia vſque ad finem vitæ ſuæ permanentibus, atque ita ſuffocatis miſerabiliter & crudeliter in tormentis diræ mortis morientibus. *Qui mundi effecti.*

23 Quod autem intra prædictum ędificium conſpicis verſus prælatam turrim Eccleſiæ, quaſi ſeptem albi coloris marmoreas columnas in miram rotunditatem tornatas, ſtantes, hoc eſt quod in opere omnipotentis Patris ad munimentum & ad decorem nouæ ſponſæ, Spiritus ſanctus inſpirationis ſuæ ſeptem candidiſſima ſuſtentacula omnem aduerſitatem tempeſtatum ſua fortitudine abſtergentia declarãs, ſummam poteſtatem nec initium nec finem in rotunditate æternitatis habentẽ manifeſtauit. Quæ ſunt altitudinis ſeptem cubitorũ, *Septem marmorea columna.*

quia

Digitized by Google

quia omnem fortitudinem & altitudinem totius humani intellectus illa dona excedentia, eum qui cuncta creauit puriſsima fide colendum demonſtrant. Et in ſummitate ſua quaſi ferreum & rotundum habent tabulatum, decenter aliquantulum in altitudinem ſurſum erectum, quoniam in excellentia ſuæ claritatis inuincibilem & incomprehenſibilem diuinitatis poteſtatem deſignant, tegentem & ſuſtentantem illos elegantiſsima rectitudine ſua in cœleſtibus, qui ſe hic per dona ſancti Spiritus ſeparauerint à carnalibus voluptatibus.

Imago in cacumine

24 Quod autem in cacumine eiuſdem tabulati vides quaſi pulcherrimam imaginem ſtantem, hoc eſt quod virtus hæc in altiſsimo Patre ante omnem creaturam fuit, ordinans in concilio eius quæque inſtrumenta creaturarum quę in cœlo & in terra condita ſunt, ipſa ſcilicet magnus ornatus fulgens in Deo, latiſsimusq́; gradus graduum cæterarum virtutum exiſtens in ipſo, eique dulciſsima amplexione inardentis amoris coniuncta tripudio. Quæ ad homines in mundum aſpicit, quoniam illos qui eam ſequi voluerint ſua protectione ſemper regit & cuſtodit: eos valde diligens, quia conſtant in ipſa. Nam imago illa ſapientiam Dei deſignat, quia omnia per ipſam à Deo creata ſunt & reguntur: cuius caput veluti fulgur tanto nitore radiat, vt illud ad plenum non poſſis conſiderare, quoniam Diuinitas terribilis & blanda omni creaturæ eſt, omnia videns & conſiderans, vt oculus hominis ea diiudicat quæ ſibi fuerint appoſita, à nullo tamen hominum in profunditate myſterij ſui ad finem valens perduci. Vnde & manus ad pectus ſuum decenter componit, quæ eſt poteſtas ſapientiæ quam ad ſeipſam ſapienter conſtringit, ita quod omne opus ſuum tali modo dirigit, vt nullus ei in aliquo nec prudentia nec potentia reſiſtere poſſit: pedibus eius in ipſo tabulato tibi ad vidēdum occultatis, quia profunda eius in corde Patris abſcondita nulli hominum patent, ſoli Deo ſecreta eius nuda & manifeſta. Quod vero circulum in modum coronæ multo fulgentem ſplendore habet in capite, hoc eſt quod maieſtas Dei initio & fine carens incomparabili nitet honore, tanto fulgore diuinitate radiante, vt acies mortalium mentium in ipſa reuerberentur. Sed quod tunica aurei coloris induitur, hoc eſt quod opus ſapientiæ quaſi in puriſsimo auro frequenter conſideratur. Quapropter & à pectore deorſum vſque ad pedes zona vna deſcendēs precioſiſsimarum gemmarum ornatu, viridis ſcilicet albi & rubei atque aërei purpureo fulgore interlucēte coloris decoratur, quoniam ab exordio mundi cum primum ſapientia opus ſuum in apertam oſtenſionem dedit, tamq́; ſe vſque ad finem ſæculorum quaſi vna via tetendit in ſanctis & iuſtis mandatis ornata, videlicet prima plantatione viridis germinis Patriarcharū & Prophetarum, qui in ærumnis gemitus laboris ſui maximo deſiderio filium Dei flagitabant incarnari, & deinde decorata candidiſsima virginitate in virgine Maria, & poſtea in robuſtiſsima & rubente martyrum fide, ac demum in contemplationis purpurea & lucida charitate, qua Deus & proximus per calorem ſancti Spiritus diligendus eſt, quod ita ad terminum mundi procedet admonitione illius non ceſſante, ſed ſemper quamdiu ſæculum durat emanante: vt etiam hæc virtus in exhortatione ſua declarat vt prædictum eſt.

Tres imagines in pauimento.

25 Sed quod iterum in pauimento ipſius ædificij tres alias imagines vides, hoc eſt quod hæ virtutes terrena calcantes, & cœleſtia in diuino opere ſectantes tria inſtrumenta per quæ Eccleſia in filiis ſuis æterna petit deſignant, nutrimentum ſcilicet magiſtrorum & pugnam fidelium aduerſus diabolum, ac reuerſionem eorum de conſenſu vitiorum: quarum vna præfatis columnis acclinis eſt; quia Eccleſiaſtici doctores per donum ſancti Spiritus imbuti, requiem capiunt ipſius fortitudine: & reliquæ duæ ante ipſam ſibi collaterales ſtant, quoniam dilectio Dei & proximi eius exhortatione in iſtarū coniuncta & ſociabili continetur operatione. Vnde & ſe omnes ad columnam humanitatis ſaluatoris & ad præfatam turrim dirigunt, quia pari vnanimitate filium Dei verum Deum & verum hominem in Eccleſia deuotiſsime coli & adorari oſtendunt, iuſtitiam per iuſtitiam eleuantes, deſignando videlicet in antiquis ſanctis altiſsimum Deum in incarnatione filij eius ſaluationem operatum animarum.

Imago columnis acclinis.

26 Sed hæc imago quæ ipſis columnis acclinis eſt, præfigurat iuſtitiam Dei, quoniam ipſa poſt ſapientiam per Spiritum ſanctum in hominibus cum omnibus iuſtitiis ſuis operatur: tantæ latitudinis apparens vt latitudo quinque hominum ſibi aſtantium nominari poteſt, quod eſt expanſio quinque ſenſuum humanæ capacitatis; cum quibus ipſa in latitudine legis Dei conuerſatur, continēs & conſeruans à Deo inſtituta præcepta vitæ, ipſam diligentibus. Quæ & tantæ proceritatis eſt, vt longitudinem eius perfecte diſcernere non valeas, ita etiam quod per omne hoc ædificium proſpiciat, quia ipſa in latitudine ſua humanum intellectum excellens, ſurſum tendit ad cœleſtia: ſic quod etiam in incarnatione ſaluatoris de cœlo proſpexit; cum idem ſaluator ſcilicet filius Dei à Patre exiuit, qui vera iuſtitia exiſtit. Vnde & in omnia Eccleſiaſtica inſtrumenta aſpectum ſuum dirigit, quoniam illa per eam fabricantur & continentur, vt altiora propugnacula ad fortiſsimam turrim per quam conſtare poſſint coniunguntur: Quapropter & magnum caput & claros oculos habens, acutiſsime in cœlum videt, quoniam maxima & ſumma bonitas iuſtitiæ, lucidiſsimum viſum per incarnatum filium Dei hominibus declarauit: cum ille in humano corpore terrenis ac tenebroſis oculis ſe manifeſtauit, cœleſtia intuens per redemptionem animarum. Et tota candida & perlucida exiſtit vt ſereniſsima nubes eſt, quia ipſa in candore & puritate mentium iuſtorum hominum habitat, qui omne ſtudium ſuum ad hoc intendunt, vt iuſtitiæ Dei fideliſsime ſubditi ſint. Vnde & ipſa nubibus ſe aſſimilat, quoniam in cordibus iuſtorum gratam ſibi habitationem parat. Sed quod aliam formam hominis in ea nullam conſpicis, hoc eſt quod cœleſtis & non terreſtris manet, ſecundum quod & tibi declaratum eſt,

Digitized by Google

eſt, videlicet humanis operibus quibus grauantur homines illi non adhærentibus : ſed quæ ipſos ad iuſtificationem vitæ perducunt, quoniam Deus iuſtus eſt, vt & ipſa diabolo oppoſita in opere Dei cæteras virtutes exhortans ſuperius fideliter demonſtrat.

Prima imago collateraliū. 27 Imago autem prima illarum quæ ante prædictam imaginem ſibi collaterales ſtant, oſtendit fortitudinem : quia poſt iuſtitiam Dei ſurgit fortitudo quaſi princeps in conſpectu ſummi regis, recto & ſancto opere repugnans in hominibus cunctis inſidiis aduerſariorum : armata apparens, videlicet virtute omnipotentis Dei, quoniam ipſa fortis in fide fortiter reſiſtit diabolicæ ſubiectioni. Quapropter & galea, id eſt ſuperno vigore ad ſalutem credentium induitur, & lorica, quod eſt Chriſtianorum lege, quæ per iuſtitiam quam continet in ſe nulla ſagitta diabolicæ artis aboletur : ac ocreis, ſcilicet rectis itineribus in doctrina principalium magiſtrorum frequentatis: atque ferreis chirothecis, quæ ſunt fortiſſima & acutiſſima opera quæ fideles perficiunt in Chriſto. Tenet etiam euaginatum gladium dextra, id eſt in bono opere nudam & apertam in diuina ſcriptura Dei admonitionem, quam verus Dei filius in myſtica ſignificatione denudauit, cum interiorem dulcedinem nuclei in detectione legis oſtendit. Haſtam autem habens ſiniſtra, qua fiduciam æternorum in hac etiam actione deſignat infidelibus hominibus ſe habere, vbi carnalibus concupiſcentiis per voluptatem carnis impugnantur. Quod autem ſub pedibus ſuis horribilem draconem conculcat, hoc eſt quod per viam rectitudinis antiquum & horridum ſerpentem poteſtati ſuæ ſubigit : os etiam illius ferro haſtæ tranſuerberans ita vt ipſe immundiſſimas ſpumas euomat, quoniam rictus ſordidiſſimæ & diabolicæ libidinis, in acutiſſima audacia caſtitatis tranſfodiens conſpumationé ardentis libidinis, qua ille homines polluit ab eo extorquet. Vnde & gladium quem tenet quaſi ad feriendum fortiter vibrat, quia Deus penetrabile verbum ſuum ad interficiendum omnem infidelitatem idolorum & aliorum ſchiſmatum quæ incredulitatis ſunt, in extenſa fortitudine manifeſtauit : ſicut & virtus hæc in admonitione ſua manifeſtat.

Secunda collateralium. 28 Altera vero imago ſanctitatem ſignificat, quoniam cum per fortitudinem diabolo repugnatur, ſanctitas in hominibus bonis ad ornatum cœleſtis militiæ oritur. Quæ triceps eſt, quoniam hac trina dignitate ad ſtatum ſuum perducitur: ita vt in naturali loco capitis & in vtroque humero ſuo caput appareat, quia iuſta & digna actione Deus caput totius veræ exultationis & in proſperis & in aduerſis ex quibus vel lætificari vel contriſtari poteſt homo, metuendus & venerandus eſt : medio tamen alia duo aliquantulum ſupereminente, quoniam ille qui iudex bonorum & malorum exiſtit, omnia ſupereminet ſua æquitate. Sed quod idem medium & quod à dextris eius eſt tanto fulgore radiant, vt claritas ipſorum viſum tuum reuerberet, ita quod vtrum virilem an muliebré formam habeant perfecte conſiderare non valeas, hoc eſt, quod ſanctitas in culmine honoris & in parte proſperitatis æternæ dulcedinis, tanto ſplendore diuinæ gratiæ perfuſa conſiſtit, vt profunditas myſterij eius ita intellectum hominum excedat, vt præ grauedine mortalitatis nec libertaté nec ſubiectionem eius in Chriſto poſſit intueri, præterquam quod viget in ipſo. Illo autem capite quod à ſiniſtris apparet aliquantulum obſcuro & muliebri conſuetudine candido velamine velato, quoniam perfectio hæc quæ ſe fortiter conſtringit ob amorem Dei, in aduerſitate illa, qua ipſa diabolica infeſtatione & humano opere impugnatur, quaſi anxietatem & ſolicitudinem quomodo ſe diuino auxilio defendat habet, humillima ſubiectione in albedine & pulchritudine Chriſtiani certaminis ſe redemptori ſummo gemitibus fidelium cordium commendans. Quod vero tunica ex albo ſerico eadem imago induta eſt, hoc eſt quod opere lucidiſſimi & ſuauiſſimi ſtudij in quo perfecta ſanctitas filium meum imitatur circumamicta apparet, candidiſſimis etiam calceamentis munita, quia per mortem Chriſti, in candore regenerationis ſpiritus & aquæ refulget in mentibus hominum, vt & ipſi mortem eius imitentur. Et in pectore ſuo ſignum crucis habet, circa quod etiam ſplendor magnus in eodem pectore velut aurora fulgens rutilat, quoniam in intentione mentium fidelium illam diligentiſſime complectentium recordationem Paſſionis Chriſti Ieſu ruminat. Hęc etiam vbique ſereniſſima claritate fidei in eiſdem mentibus deſignans, quod ille qui obediens patri taliter in ſancta humanitate ſua paſſus eſt voluntate patris, in pulcherrima aurora ſolis quæ virgo Maria eſt ſine macula peccati natus aduenerat. Quod autem in dextra nudum gladium tenet, quem pectori ſuo & eidem cruci cum multa deuotione apponit, hoc eſt quod bono & ſancto opere oſtendit, quomodo ſcripturas per Spiritum ſanctum denudatas in recordatione mentis electorum hominum (quia & ipſi paſſionis redemptoris ſui dulciſſime recordentur) diligit. Vnde etiam vides in fronte medij capitis ſcriptum Sanctitas: quia in interiori facie quæ eſt animæ abſque vlla indignatione pudoris cum gaudio vitæ ſanctitas cognoſcitur : & in fronte dextri, Radix boni, quoniam ipſa palam initium & fundamentum in ſaluatione ſanctitatis eſt: & in fronte ſiniſtri non parcens ſibi, quia ſine corpore molliciem & vanitaté carnalium voluptatum abiiciens, ſemper ſe in diſtrictione conſtringit, ornamenta cæterarum virtutum ſibi coniungens vt poſſit perfici & perdurare contendit. Sed & medium ad alia duo aſpiciens & illa ad ipſum, vtilitatem ſuam adinuicé conferunt, quoniam ipſa fortiter in vnanimitate interioris viſionis & dilectionis conſiſtentia, ita vt nullum eorum ſine adiutorio alterius durare valeat, verba & admonitiones ſuas ad profectum hominum dirigunt vt dictum eſt. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

* * *

VI-

VISIO DECIMA.

1 ET poſt hæc in ſummitate orientalis anguli præmonſtrati ædificij, vbi prædictæ duæ partes muri ipſius illa lucida & lapidea videlicet, coniunctæ erant, vidi quaſi ſeptem gradus candidiſſimi marmoris, qui ad lapidem illum magnum ſuper quem præfatus lucidus ſedens in throno apparuit, in modum teſtudinis aduoluti videbantur. Et ſuper illos gradus ſedes poſita erat, ſuper quam iuuenis quidam ſedens virilem & nobilem vultum pallidi tamen coloris, & capillos ſubnigros vſque ad ſcapulas eius diffluentes habebat, purpurea tunica indutus. Qui à capite vſque ad vmbilicum eius mihi apparuit, ſed ab vmbilico deorſum obumbratus mihi ad videndum fuerat. Et ipſe reſpiciens in mundum, maxima fortitudine vociferabat ad homines qui in eo erant dicens: O ſtulti homines qui tepide & turpiter marceſcitis in vobiſipſis, nolentes vel oculum vnum aperire ad videndum, quid in bonitate ſpiritus veſtri ſitis, ſed ſemper ardetis operari malum quod habet côcupiſcentia carnis veſtræ, recuſantes eſſe in bona conſcientia & in recta ſpeculatione animi veſtri, quaſi intellectum boni & mali non habeatis, nec gloriam hanc vt malum ſciatis deuitare & bonum perficere, audite me filium hominis dicentem ad vos: O homo reſpice quid eſſes, dum coagulatio in ventre matris tuę fuiſti? Etenim tunc inſcius & impotens tui in viuificatione eras. Sed tunc datus eſt tibi ſpiritus & motio ac ſenſibilitas, vt viuens mouearis & te mouens, intelligas fructum vtilitatis. Habens enim ſcientiã boni & mali atque efficaciam operandi vnde excuſare te non vales, quin omnia bona ex his habeas in te, ita vt ſumma inſpiratione admonitus, Deum diligas in veritate & iuſtitia, tibiq; reſiſtas in concupiſcentia & delectatione iniuſtitiæ: ita vt te in his crucies, & hoc modo martyrium meum colas, tibiipſi in his ardoribus repugnans, crucem meam ſcilicet in tuo corpore baiulando, id eſt illicita deſideria fugiendo, cum te delectat peccare. Et cur tibi eſt tanta poteſtas videlicet vt deuites malum & facias bonum? De ſcientia enim boni & mali, quia intelligis quod homo es, mihi reſponſurus es. Sed bonum contemnis, & malum operaris ardens in carnalibus deſideriis: quia bonum tibi quaſi graue videtur, malum autem in te facile excitatur. Et cum hoc ſit, non vis te côſtringere, ſed libere peccare. Quid feci quando pro te in cruce paſſus ſum in infirmitate carnis, cum contremui ac anguſtiatus ſum ego filius hominis? Ob hoc requiro à te aduerſum te martyrium quod pateris in voluptate carnis tuæ, & in reliquis perturbationibus ac illicitis deſideriis tuis quæ ſunt contra voluntatem meam, atque in aliis huiuſmodi nequitiis quæ hæc ſubſequuntur in quibus te non potes excuſare quin noueris quando bene & male operaris. Sed non abiicio copulam coſtæ legalis coniunctionis, quæ per diuinum conſilium conſtituta eſt in multiplicationem procreationis filiorum Adæ, vbi hoc in vero deſiderio prolis & non in falſa voluptate carnis ab iis ſit quibus illud ſine iniuria licitum eſt, ſecundum quod eis in lege diuina præceptum eſt, ſcilicet ſæculo deditis & non ſpiritu ſegregatis. Bonum ergo quod habes à me, diligere debes aduerſum te. Cœleſtis es in ſpiritu, terreſtris in carne. Vnde quæ cœleſtia ſunt debes amare, & quæ terreſtria ſunt conculcare. In opere autem cęleſtium demonſtro tibi ſupernum pręmium, in voluntate vero carnis tuæ cum vis perficere quod iniuſtum eſt, ibi oſtendo tibi martyrium meum & pœnas quas ſuſtinui propter te, ita vt tu in contrariis deſideriis tibiipſi reſiſtas propter amorem paſſionis meæ. Plurimum intellectum habes in te, plurimus etiam cenſus inde requiretur à te. Multum tibi datum eſt, multum etiam à te requirendum eſt. Sed in omnibus his caput & adiutorium tuum ſum. Nam ſuperno tactu tactus, ſi inuocaueris me, reſponſum audies à me: ſi pulſaueris ad ianuam, tibi aperietur. In ſpiritu perſpicaciſſimæ ſcientiæ quo donatus es, omne quod tibi vtile eſt, habes in te. Et quoniam hoc eſt in te, idcirco & oculi mei acutiſſime perſpicientes, conſiderabunt quid inueniant in te. Quapropter de conſcientia tua requiro vulnera & doloré cordis tui, in quibus te coërceas, cum ſenſeris te voluntate tua trahi ad peccatum. Et cum ita in eo exarſeris vt quod totus liquefactus vix ſuſpirare valeas, ecce tûc inſpicio te. Quid tunc facies? Si tunc in hoc labore, vulnerato corde, & madentibus oculis, concuſſus timore iudicij mei inuocaueris me, & ſi tunc etiam in hoc clamore perſeueraueris vt tibi ſuccurram aduerſus nequitias carnis tuæ, & côtra pugnas malignorum ſpirituum, faciam omne quod tibi fieri deſideras, atq; domum habitationis meæ ponam in te. Nunc ergo fili mi reſpice quanto labore & ſudore in agro laboretur antequam ſemine ſeratur, ſed poſtquã ſemine ſeminatus fuerit dat fructũ ſuum. Ergo attende & conſidera hæc. Nonne receſſo terræ id præſtare, vt fructum gignat abſq; ſudore laboris? Sed cũ mihi placuerit ipſa fructibus ſuperabundanter ita repletur, vt homines abundãtiſſime ſufficientiam habeat, aliquãdo etiam ſuperabundét: & cum voluero ita eis attenuatur, vt homines aliquando præ nimia fame vix viuant, aliquando etiam multi in illis attenuati deficiant. Secundum modũ hunc homines per me poſiti, ſcilicet homini illi qui bono corde ſemen verbi mei voluntarie ſuſcipit, magna dona Spiritus ſancti vt bono agro ſuperabundãter tribuo. Ille autem qui aliquando verbũ meũ recipit, aliquando etiam recipere recuſat, eſt quaſi ager qui hoc tempore viret, hoc autẽ areſcit. Hic homo tamé omnino nô perit, quia quãuis famem in anima patiatur, aliquid tamẽ quamuis parũ viriditatis habet: ſed hic per omnia moritur, qui nulla intẽtione verba mea recipere exoptat, & qui nec admonitione Spiritus ſancti, nec doctrina hominũ, cor ſuum vllo modo excitare vult ad bonum. Hæc miraris ô homo, & ſcire vis cur hec ita fiant. Sed vt nec diuinitatem mortali obtutu vales aſpicere, ſic nec ſecreta eius mortali ſenſu poteris capere, niſi quantum in permiſſione i-

Digitized by Google

pſius tibi poſſibile eſt. Tu autem vacillante animo tuo, huc & illuc verſaris. Vnde veluti aqua à calore ardentis camini abſorbetur, ſic ſpiritus tuus ab inquietudine ſtulti animi tui opprimitur: quoniam hæc ſcire cupis quæ non ſunt ſcienda carni humanæ conceptæ ſemine humano in peccatis. Leua ergo digitum tuum, & tange nubes. Quid nunc? Sed hoc fieri nõ poteſt, ſic nec illud dum hoc ſcrutaris quod tibi ſciendum non eſt. Sed velut herbæ agros ſuos comprehendere non valent quia ſenſu & intellectu carent, neſcientes quid neq; ipſi, neq; quid ipſæ ſint vel quid operẽtur fructu ſuo quamuis impleant & circumdent agros vtilitatis gratia, & veluti culices aut formicæ, aut cætera minora animalia non deſiderant dominari ſuper reliqua ſibi ſimilia, aut ſcire ſiue intelligere virtutem vel ſignificationem leonis ſeu aliorum maiorum animaliũ, ſic nec tu cognoſcere poteris quid in ſcientia Dei ſit. Quid tu feciſti vel vbi fuiſti, quãdo cęlum & terra creata ſunt? Qui hæc creauit auxilio tuo tunc non indiguit, ſic nec nunc. Vt quid ſcrutaris iudicium Dei, cum deſuper imbre ſalutari tactus fueris? oſtende mihi quomodo in agro cordis tui labores, & quomodo eum colas. Quod ſi labor ille mihi placuerit, fructum optimum tibi do ſecundum laborem tuum, erit & fructus tuus cum mercede. Nunquid do fructum terræ ſine labore? Sic etiam nec tibi facio ô homo, abſque ſudore, quem requiro à te. Habes enim per me illa in te, in quibus potes laborare. Ergo diligenter in labore te exerce, & fructũ inde conſequeris. Et cum fructum habueris, mercedem inde referes. Sed quid? nunc multi deuoto & puro ac ſimplici corde quærunt, & inuenientes retinent me. Multi autem ioculantes & ludentes volunt me adire ſine labore animi & cogitationis ſuæ, nolentes præmeditari quid facere debeant, me ſcilicet inuocando, & ſenſum corporis ſui conſiderando, volentes tantum me apprehendere, quaſi de graui ſomno euigilent repentino motu ſimulationis & deceptionis arripientes viam ſanctitatis, vt in ſeipſis excogitant: alij autem in abiectione ſæcularium negotiorum, alii in continentia carnalium, alij in virginitatis pudore ſuper humeros ſuos aſſumentes iugũ meũ, exiſtimantes ſibi poſſibile eſſe omne quod voluerint, nolentes intueri qui ſint aut quid perficere poſſint, nec volentes habere in ſcientia ſua quis eos formauerit, aut quis eorum Deus ſit, volentes eum tantum habere domeſticum ſuum qui omnem voluntatem ipſorum perficiat. Sic nolo dare donum meum nec ſeminare vacuum agrum in homine illo, qui in huiuſmodi vanitate ſe mihi in alienatione ignorantiæ neſciat. Vnde & pes eius ſæpe in lapſum erit. Cui & dico: O homo quare nõ inſpexiſti agrũ animi tui vt eradicares inutiles herbas & ſpinas ac tribulos, me ſcilicet inuocando & teipſum conſiderando, antequam velut ebrius & inſanus ac teipſum ignorans venires ad me: quoniam nullum lucidum opus, ſine adiutorio meo perficere potes. Nam poſt hanc præcipitationem qua me velut in ſomno quæſiſti, cum in ſeruitio meo tędio affectus recordatus fueris ſomni illius, in quo prius in conſuetudinalibus peccatis tuis dormiuiſti, ad eadem priora ſcelera inſanus & inſcius boni, adiutorio & conſolatione Spiritus Paracleti deſtitutus reuerteris. Tu autem quem quęſiſti ductorem & adiutorẽ ad hæc? fallacẽ certe & deceptibilẽ animum tuum: qui te ſtulte in ariditatem ducebat, ſine viriditate & recordatione intellectus tui, oblitũ quod nihil boni ſine me facere poſſes. Et quid tũc habes? Certe tũc miſer & vacuus cades coram me & coram populo, atque vt inutilis puluis conculcaberis. Nam quid eſt tibi poſſibile cõtra me? Nihil. Et quid potes meo auxilio? Lucidiſſima potes opera quæ sũt ſplendidiora ſolis ſplendore, & dulciora in interiore guſtu ſuper mel & lac, cum deſideranti populo manifeſtãtur. Nam cum requiris me intimo intellectu animæ tuæ, vt in baptiſmo per fidem doctus es, nonne do totũ quod deſideras? Sed poſt caſum ſuum, multi gemẽdo & dolendo requirunt me, qui priuſquam caderent me quæſiſſe debuerant. Quibus manũ meam porrigo dicens. Quare non quæſiſti me ante caſum? Vbi erã? Et vbi requiſiſti me? Nunquid cum quæreretis me, abieci vos? Et dico: O homo ſi ſecus pontẽ profundiſſimę aquę ſtares, & propter inanem iactãtiam & tui cordis obliuionem (qua me in omnibus deſpexiſti, cum poſſibile tibi putabas eſſe omne quod voluiſti, quaſi nõ indigeres adiutorio meo) temerarie in teipſo diceres pontẽ hunc volo deuitare & per aquam ambulare, nõne prudenter faceres? Quod ſi præſumptuoſe & inſipienter faceres, nonne in eadem creatura quæ tibi ſubiecta ad vtilitatẽ tuam creata eſt, ſpiritum tuum exhalares? Sed ne hoc tibi contingat, pręcaues propter præſentem & viſibilem timorem aquę, te abſorpturæ in mortem. Aut ſi maximã arborem abſciſam ruere videres, nonne fugeres ne ab ea cõprimereris? Vel ſi leones aut vrſos tibi occurſuros aſpiceres, nonne ſi poſſes præ timore quem conciperes te in terra abſconderes? Et cum corporis læſionem ita fugis, quare nõ deuitas terribiliſſimam mortem animæ, timens creatorem tuum? Nonne vidiſti aut audiſti vllum mihi vnquã reſiſtere? Nã qui non eſt mecum, diſſipabitur: & ſuper quem cecĩdero, confringetur. Quid fuiſti quando cęlum & terra creata ſunt, quæ ita vires ſuas peragunt vt eis conſtitutum eſt? Tu vero conſilio Dei formatus, & ipſius illuminatione tactus, præcepta eius trãſgrederis. O magna amẽtia. Per creaturã quæ tibi ſubiecta famulatur, Deum tuum contemnis: tu terrã calcas ac cęlum ſuſpicis quæ creatorẽ tuum timentes ei obediunt & iuſſionẽ ipſius adimplent, quod tu inſipientiſſime, minime facis cum eum in cogitatione aut in opere tuo neq; vis ſcire neq; ad eum reſpicere, ita vt velis ipsũ vt decet agnoſcere. Quapropter ſi non pœnitueris, infernus iuſto iudicio te deglutiet: ſicut & illum qui obduratus de cœlo proiectus eſt, quẽ tu imitatus es. Attamen cum lapſus fueris, clamans fideliter quære me, & ſubleuatum ſuſcipiam te. Tu autem ô homo tam frequenter vis ſumma tangere, qui nec infima vales comprehendere. Vnde audi me, tibi dicentem: Si per me admonitus in abiectione ſęcularium negotiorum, aut in continentia carnalium iugũ meum ferre deſideras, antequã hoc aggrediaris primum clama, & in hoc perſeuera quærens me, & ego adiuuabo

Digitized by Google

ſaluabo te. Quod ſi etiam admonitione mea tactus, me vis imitari ad me reſpiciens, in virginitatis pudore quia vt flos de inarato agro naſcitur, ſic & ego ſine virili ſemine de virgine filius Dei natus ſum, oſtende mihi agrum animi tui in multa humilitate, & alloquere me in largitate interiorum lachrymarum tuarum, & dic: O Deus meus, ego indignus homo non habeo à meipſo hanc poſſibilitatẽ perficere vt virginitatem meam poſſim conſeruare, niſi tu Domine adiuues me: quia totus culpabilis ſum in ortu ardentis ſucci de quo pullulo in multis miſeriis, frequẽter repetens originem fragilitatis meæ. Vnde etiam nõ poſſum mea virtute meipſum ſuperare in guſtu dulcedinis carnis meæ, dum ſum arbor concepta & nata in peccatis. Ob hoc tu Domine da mihi in virtute tua igneum donum, quod in me extinguat hunc fomitem & hunc ardorem peruerſitatis, ita vt cum rectis ſuſpiriis bibam de aqua fontis viui qui me faciat gaudere in vita, qui ſum cinis & puluis plus aſpiciens in opera tenebrarum quam in opera lucis. Et ſi tunc in hac ſupplicatione ſtudioſus & conſtans fueris, agrum illum paro mihi in te, quem Iſaac filio ſuo propoſuit cum dicebat: *Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus: eundemq; agrum meum in corde tuo benedicam*: & vt etiam proſequutus aiebat: *Eſto Dominus fratrum tuorum, & incuruentur ante te filij matris tuæ.* Atque eodem modo & tu ante communem populum ſublimata generatio eris. Ego autem roſas & lilia, ac alia optima virtutum pigmẽta in agrum illum ſeminabo, & cum inſpiratione Spiritus ſancti aſſiduo imbre rigabo: atque in eradicatione inſeracitatis abſcindam ab illo malum, ita vt oculos meos circumferens, eos in viriditate & in floriditate huius incorrupti agri paſcam. Iſtud eſt meum & per me, & non tuum ô homo nec per te. Nam ego ſum flos campi, quoniam vt ſine aratro campus gignit florem, ſic ego filius hominis ſine virili coniunctione genitus ſum ex virgine. Ideoq; hoc donũ eſt meum & non tuum, quia tu in peccatis conceptus, in peccatis natus es ex corruptione. Sed ſi id donum à me fideliter petieris, illud à me fiducialiter impetrabis, tibiq; dabo vt coram patre meo conſortium meum habeas in virginitate. Hoc autem præ fragilitate corporis tui non poteris habere ſine labore caloris qui in te eſt, quia humana natura fragilitatis tuæ ſæpe ſe prodit in te, quam deuitare non vales, quia caro de carne es. Sed in hoc ferre debes crucem meam & imitari matyrium meum, te videlicet conſtringendo, ita vt per me deuincas te: quod mihi ſemper amabile eſt, quia te fragile vaſculum ſcio: tunc autem volo tibi communicare ac compati doloribus tuis. Quod ſi etiam in his aliquando cecideris, ſurgens citius pœnitentiam ex corde agẽ & ſuſcipiens ſaluabo te. Quidam autem decepti à diabolo, & perdurantes in malo, putant ſe ſanctificatos eſſe, cum exteriorẽ hominem in ſe continent à coniugio, abiicientes circumciſionem mentis vbi ſuperflui ſunt in immundis cogitationibus, & etiam abnegantes circumciſionem ſpiritus vbi proferunt malum in locutionibus & operibus ſuis, nolentes ſcire quoniam hoc flagitioſum ſit, ſed tantum tepide obſeruantes, vt caro eorum integra ſit à commixtione, renuentes omnino integritatem ſpiritus ſui. Vnde indigni coram me, ſunt proiecti extra legem tam carnalem quam ſpiritualem, quia nec in carne nec in ſpiritu ſecundũ iuſtitiam Dei vixerunt. Nam nec conſtitutam ſibi legem coniugij tenuerũt, nec quod plus eſt quam quod in lege præceptum eſt, in virginitatis amore ſeruauerunt. Quapropter indigni oculis meis ſunt, quoniam neſcio qui ſint. Non enim vidi eos in præcepto legis ambulare, nec quod in illa re plus facerent quam quod eis præceptum eſt. Vnde & repulſi à viſione mea ſunt. Ego comparo eos infertili terræ gignenti ſpinas & tribulos ac infœlices herbas, ad nullos vſus hominum valentes quæ in altitudine & colore ſuo ſe aſſimilant roſis & liliis ac aliis vtilibus floribus & herbis vtilem ſuccum & dulcem fructum atque bonum odorem vſibus medicinæ in ſe habentibus & iterum comparo eos cupro, quod ſe extrinſecus aſſimilat auro, intus autem deceptionem & hypocriſin auri retinens, quoniam ſecundum hunc modum hi homines foris oſtendunt ſe habere ſimilitudinem prudentium virginum, interius autem fallacia & indignatione pleni ſunt. Vnde & coram me ſunt vt tepidus ventus, cuius nec calor nec frigus vllum vigorem habet, quia nec vtiles ſunt in calore animi ſui vt perſeuerent in virginitatis continentia vt cœperunt, nec valent in frigore mundanæ vitæ vt degant in ſæcularibus rebus vt ſibi proponunt. Nam nec extra legem peccant vt publicani, nec intra legem vt iniuſti, ſed in ſemetipſis tepentes nec perfecte iuſti, nec iniuſti ſunt. Sed vt catulus immundorum animalium abiicitur antequam ſe ſentiat viuere, vel antequã confortetur in fortitudine ætatis ſuæ, ſic iſte populus proiicitur in mortem: quoniam nec ſe ſcit viuere ad vitam, nec in ſe intelligit fortitudinem virtutum quæ ſunt in domo ſapientiæ. Vnde & ab ore meo exufflo eos, quia indigni ſũt aſpectu meo, ſi ſic impœnitentes perſeuerauerint. Nunc autem ô homo, reſpice in te. Si enim quiſpiam hominum tibi theſaurum daret, quoniam te plurimum diligeret tibique diceret: Lucrare in hoc & eſto diues, vt & hoc pacto ſciatur quis ille ſcit qui tibi theſaurum hunc dedit, tunc te oporteret acutiſſime cogitare quomodo illum vtiliter lucrifaceres, dicens in te: Theſaurus Domini mei in optimo lucro apparere debet in me, ita vt & ipſe laudetur in illo. Et cum illum vtiliter hoc modo augmentatum multiplicares, bonus rumor inde ad aures illius qui tibi theſaurum dederat perueniret. Vnde & ipſe propter hoc recordatus tui magis te diligeret, ac maiora dona tibi conferret. Sic & creator tuus facit. Ipſe dedit tibi theſaurum optimum viuentem ſcilicet intellectum, valde diligens te: quoniam creatura ipſius es, præcepitque tibi per verba ab eo conſtitutæ legis, vt intellectu tuo lucrum facias bonis operibus, diueſque euadas in virtutibus, ita vt ipſe bonus dator, per hoc diligentius cognoſcatur & laudetur. Quapropter omni hora te oportet meditari, quomodo hoc tam grande do-

de donum quod percepiſti vtile tam cæteris quam tibiipſi factum in operibus iuſtitiæ, ſplendorem ſanctitatis reddat ex te, quatenus homines bono exemplo tuo prouocati, Deo honorem laudis inde exhibeant. Quod cum humiliter in omni iuſtitia multiplicaueris, laus & gratiarum actio ad cognitionem Dei, qui in Spiritu ſancto tibi virtutes has inſpirauit, accreſcit: vnde & ipſe miſericordiam gratiæ ſuæ ad te conuertens, per dulcedinem dilectionis ſuæ ſuperabundanter magis te faciet ardere in amore ipſius, ita vt conſolatione Spiritus ſancti repletus, ſapienter omne quod bonum eſt diſcernas, & maiora opera bona facias, ardentiſſimo amore glorificans patrem tuum, qui tibi benigne dedit hæc. Verba autem iſta oues meæ audiant, & quicunque aures interioris Spiritus habent ea concipiant, quia mihi placent vt ſic operentur homines qui me cognoſcunt & diligunt, vt & ipſi in ſeipſis intelligant quid eis in donis Spiritus ſancti faciendum ſit.

2 Sed in eadem orientali plaga vidi ſuper pauimentum præfati ædificij coram eodem iuuene tres imagines iuxta ſe ſtantes, & illum deuotiſſime inſpicientes: contra Aquilonem autem inter circulum illum magnum qui de prædicto lucido ſedente in throno protendebatur, & inter idem ædificium conſpexi quaſi rotam in aëre pendentem, & in ea imaginem hominis vſque ad pectus apparentem, & in mundum acutiſſime proſpicientem. Ante angulum vero eiuſdem ædificij ad auſtrum, imago alia intra ipſum ædificium ſuper pauimentum apparebat, quæ ſe ad prædictum iuuenem cum magna hilaritate conuertebat. Et his imaginibus talis erat ſimilitudo: vt cęterę virtutes quas prius videram, ſericinis omnes veſtiebantur indumentis. Omnes quoq; albis velaminibus capita ſua obtectæ erant, excepta illa quæ à dextris media prædictarum trium ſtans, nudo capite candidos capillos habere videbatur. Nulla autem earum pallio circumamicta fuerat, præter eandē mediam ipſarum trium quæ albo pallio induebatur. Sed tunicis albis omnes veſtiebantur, excepta illa quæ in rota apparens tunicam ſubnigram habebat. Et præter hanc, quę à ſiniſtris media earundem trium exiſtens tunica pallidi coloris vtebatur. Omnes etiam calceamentis albis indutæ fuerant, excepta media ipſarum trium cuius indumenta pedum nigra videbantur, & diuerſo colore depicta. Sed hęc diſſimilitudo fuit in eis: In pectore imaginis quæ media fuit trium prædictarum ſibiaſtantium, duę feneſtellæ apparuerunt: & ſupra ipſas, ceruus ad dextram eiuſdem imaginis verſus, ita vt anteriores pedes ſuos ſuper feneſtram dextram & poſteriores ſuper ſiniſtram poſuiſſet, quaſi ſe ad currendum coaptaſſet. Et eadem imago dicebat: Ego ſum fortiſſima columna & non mobilis leuitate inſtabilitatis, ita vt à flabro venti poſſim commoueri vt folium arboris quod ab eo mouetur, & hac & illac propellitur, ſed perdurare debeo in vero lapide qui eſt verus filius Dei. Et quis poteſt me commouere? Quis poteſt me lædere? Hoc non poterit fortis aut debilis, princeps aut ignobilis, diues aut pauper, quin perſeuerem in vero Deo qui non cōmouebitur in æternum. Nec ego mouebor, quia ſupra fortiſſimum fundamentū fundata ſum. Nolo enim eſſe cum adulantibus quia à vento tentationis in omnes vias ſparguntur, nunquam in requie ſtabilitatis perſiſtentes, ſed ſēper ad inferiora & deteriora cadētes. Sic autem non ego, quoniam ſupra firmam petram poſita ſum. Sed imago quę à dextris eius erat, prædictum ceruum aſpiciens dicebat: *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.* Vnde volo tranſilire mōtes & colles, ac imbecillitatem dulcedinis tranſitoriæ vitæ, reſpiciens tantum ſimplici corde ad fontem aquæ viuæ, quia ipſe innumerabili gloria plenus eſt cuius ſuauitate ſatiari nemo poteſt, tædio ſaturitatis eius. Imago autem quæ à ſiniſtris eius ſtabat, ad præfatas feneſtellas videns aiebat: Semper aſpicio, ſemper teneo lumen verum & æternum, nec cogitando aut ſuſpiciendo ac intuendo ſatiari potero perpetua dulcedine quæ eſt in ſuperno Deo.

3 Sed imago quæ contra Aquilonem in rota apparuit, in dextra manu virentem ramuſculum habuit, ipſa vero rota aſſidue circumuoluebatur eadem imagine in ea immobili permanente. In circuitu autem eiuſdem rotæ ſcriptum erat: *Si quis mihi miniſtrat me ſequatur, & vbi ſum ego, illic & miniſter meus erit.* Et in pectore ipſius imaginis ſculptum: Ego ſum hoſtia laudis in prouinciis. Et ipſa imago dicebat: Vincenti dabo edere de ligno vitæ quod eſt in paradiſo Dei mei, quia fons ſalutis mortem ſubmergens riuulos ſuos in me tranſfudit & me virentem in redemptione fecit.

4 Imago vero quæ ante angulum ad auſtrum reſpicientem apparebat, tanti ſplendoris in facie erat vt eam perfecte intueri non poſſem. Sed ab vtroque latere ſuo alam albi coloris habebat, quarum latitudo lōgitudinem cuiuſdam imaginis ſuperabat, & ait: Quis tantæ fortitudinis eſt, vt tentet Deo repugnare? Et quis huius audaciæ eſt qui audeat me denudare & corrumpere in turpitudine odij & inuidiæ? Deus iuſtus eſt & vnus in ſincera poteſtate & gloria. Eum ſemper amplecti volo puro corde & læta facie, ſemperque gaudere in omnibus iuſtitiis eius. Nolo autem eſſe mutabilis, ſed ſemper in vno animo durare & aſſidue Deum laudare. Vnde nec diabolus nec maleuolus homo me poterunt emollire, aut ad hanc rabiem doloſitatis deiicere, quin ſemper imitatrix pacis in recta vnanimitate perſeuerem. Tranſacto autem mundo, clarius in cœleſti viſione apparebo.

5 Poſt hæc vidi & ecce omne pauimentum prædicti ædificii totum vt album vitrum apparuit, à ſe reddens ſplendorem ſereniſſimum. Sed & ſplendor lucidi illius ſedentis in throno, quia omnia hæc mihi demonſtrabat per ipſum pauimentum vſque in abyſſum reſplenduit. Inter circulum autem illum de ſedente in throno protenſum, & inter hoc ædificium terra tunc apparuit, & quaſi aliquantulum deorſum vergens ita vt ipſum ædificium inde velut ſuper montem poſitum videretur. Et lucidus qui ſedebat in throno iterum mihi dicebat: Filius Dei viuentis natus ex virgine,

Digitized by Google

ne, ipſe lapis angularis exiſtens, quem ij reprobauerunt qui in lege Dei ob ſalutem ſuam ædificare debuerunt, quod tamen facere recuſauerunt magis diligentes tenebras quam lucem & mortem quam vitam, potenter in his regnat, qui tactu Spiritus ſancti ardentes, ſalubriter ſeipſos exterius conculcant, ad interiora ſpiritus toto anniſu in plenitudine virtutum & bonorum operum ſe rapientes.

Quid ſepte gradus candidiſſimi lapidis

6 Idcirco etiam in ſummitate orientalis anguli præmonſtrati ædificij, vbi prædictæ duæ partes muri ipſius, illa lucida & lapidea videlicet coniunctæ ſunt, quaſi ſeptem gradus candidiſſimi lapidis vides, quoniam in altitudine iuſtitiæ à vero oriente qui lapis angularis in diuino opere eſt emanante vbi duæ coniunctiones neceſſariæ munitionis ſcilicet ſpeculatiua ſcientia & humanum opus in vnanimitate quietis ſibi cohærent, adeſt ſeptenarius aſcenſus candidiſſimæ fortitudinis, plenus rectiſſima actione exiſtens, quam Deus operatur & perficit in homine, vt in ſex diebus operatus in ſeptimo requieuit. Qui ad lapidem illum magnum ſuper quem præfatus lucidus ſedens in throno apparet, in modum teſtudinis decenter aduoluti videntur, quia omnis actio quæ fide & opere in fidelibus hominibus perficitur, timori Domini cui ipſe fortiſſima omnipotentia præſidet qui cuncta regit, authoritate prouidentiæ eius digniſſimo compoſitionis effectu coadunatur.

Quid ſedes ſuper gradus.

7 Vnde & ſuper illos gradus ſedes poſita eſt, id eſt ſuper opera quæ Deus operatur in hominibus firmiſſimum protectionis firmamentum regentis & adiuuantis eos: quia quicunq; vult cum eo perſeuerare, non decidet in errore, quoniam ipſe fortiſſimum ſuſtentaculum exiſtit, ſuper quod omnis iuſtitia conſtituta eſt.

8 Et ſuper ſedem iuuenis quidam ſedens eſt conſtantiſſimo regimine filius hominis filius Dei in omni iuſtitia cum Patre & Spiritu ſancto regnans Deus vnus: virilem & nobilem vultum habens, quia ipſe fortiſſimus leo deſtruxit mortem nobili facie, ſine peccato ſcilicet viſibilis veniens, natus ex virgine: pallidi tamen coloris exiſtens, quoniam cum terrenis terrenum honorem non quæſiuit, ſed humillimus, modicus & pauper in ſancta humilitate apparuit.

Quid capilli ſubnigri.

9 Vnde etiam capillos ſubnigros vſque ſcapulas ſuas deſcendentes habet, quia Iudaicus populus claritatem fidei quæ in incarnatione eiuſdem filij Dei demonſtrata eſt non quærens, obumbratus in vmbra exterioris intellectus legis pertinaciter & infideliter tabuit: ortus tamen in capite iuſtitiæ & vſque ad humerum fortitudinis vbi perfectum opus in humanitate filij Dei floruit perueniens, ibi in incredulitate ſua finem accepit. Et purpurea tunica indutus eſt, quoniam in charitate ſanguinem ſuum fundens, hominem qui perierat redemit.

Cur à capite ad vmbilicū apparet.

10 Quod autem à capite vſque ad vmbilicum tibi apparet, hoc eſt quod ab incarnatione eius vſq; ad præſens tempus opera quæ geſſit in Eccleſia fidelibus manifeſta ſunt: ſed ab vmbilico deorſum obumbratus tibi ad videndum eſt, quia illa quæ à tempore hoc vſque ad completionem ſæculi huius, in eadem Eccleſia futura ſunt, nec videri nec ſciri poterunt niſi quantum reuelatione diuina & fide Catholica percipiuntur: quoniam maximæ coruſcationes virtutum quæ ante nouiſſimum diem in hominibus manifeſtandæ ſunt, adhuc hominibus incognitæ latent.

11 Et ipſe reſpiciens in mundum, quia idem filius Dei aſpectum miſericordiæ ſuæ dirigens ad homines, propter præteritas & futuras cauſas dicit fideliſſima verba ſuæ admonitionis ad eos, vt ipſi in ſanctis eius cœleſtem militiam imitentur effugientes pericula peccatorum, & vt fortiſſime præliando ſupernam fœlicitatem adipiſcantur in factis ſuis contradicentes pœnis impiorum.

Quid tres imagines in Oriente

12 Sed quod in eadem orientali plaga vides ſuper pauimentum præfati ædificij coram eodem iuuene tres imagines iuxta ſe ſtantes, & illum deuotiſſime inſpicientes, hoc eſt quod in ortu iuſtitiæ, carnalia deſideria deprimentis, in diſpoſitione omnipotentis Patris apparente filio Dei in carne, hæ tres virtutes in deuotione vnanimes per virtutem Trinitatis conſtantiſſime manifeſtatæ ſunt ad ipſum dirigentes aſpectum ſuum, quia illum in fidelibus hominibus deſiderant & quærunt. Vnde etiam contra Aquilonem inter circulum illum magnum qui de prædicto lucido ſedente in throno protenditur, & inter ipſum ædificium conſpicis quaſi rotam in aëre pendentem, & in ea imaginem hominis vſque ad pectus apparentem, & in mundum acutiſſime proſpicientem, quia aduerſus diabolicas artes inter ſecretam poteſtatem Dei & ſpiritualem ædificationem ipſius circuitio miſericordiæ eius in mentibus hominum quaſi in aëre pendens, & nunc potentiam iuſtitiæ Dei tangens, nunc opus ipſius in eis fortiter confirmans voluitur: in qua perfectio Chriſtiana in contemptu mundi vſque ad pectus fortitudinis ſuæ apparet, quia virtus hæc in robore fortiſſimi certaminis confidens in Deum, homines in mundo ſæculariter conuerſantes acutiſſimo intuitu admonitionis ſuæ commonet, vt in abiectione terrenorum imitentur præcedentis filij Dei exemplum, conſtantiſſima intentione fortiter aſpirantes ad ipſum.

13 Idcirco etiam ante angulum eiuſdem ædificij ad auſtrum vergentem, imago alia intra ipſum ædificium ſuper pauimentum apparens, ſe ad prædictum iuuenem cum magna hilaritate conuertit, quoniam vt caſus hominis per bonitatem ſuperni Patris in ardore fructuoſitatis reſtauraretur ad vitam, hæc virtus in plenitudine diuini operis ſæcularia conculcans, & in dulcedine ſui affectus ſe aperte manifeſtans, ad filium Dei in conſortio Angelici ordinis cum gaudio fidelium hominum intendit: quia in incarnatione eiuſdem ſaluatoris per ſupernam virtutem floruit. Sed his imaginibus vna ſimilitudo eſt, quia pari deuotione Deum manifeſtant in hominibus, qui ipſum in operibus ſuis concorditer magnificant.

14 Vnde etiā vt cæteræ virtutes quas prius vidiſti ſe-

Cur ſericinis veſtimentis induta. ſti ſericinis omnes veſtiuntur indumentis, quoniam in viribus ſuis reliquis virtutibus quæ tibi ſuperius veraciſsimæ demonſtratæ ſunt, diſsimiles non exiſtunt, ſed in leni negotio ſuauiſsimi operis fidelium hominum, ſemper ad Deum pariter ſurſum tendentes ſunt. Quod autem omnes albis velaminibus in capitibus ſuis obtectæ ſunt, hoc eſt quod ſimul in candido propoſito legalis inſtitutionis cum magna colligatione ante Deum caput omnium occupatæ ſunt: vt mulier ante virum ſuum velari ſolet, excepta illa quæ à dextris mediæ prædictarum trium ſtans nudo capite candidos capillos habere videtur, quia eadem proſperitate roboris per ſupernam Trinitatem apparentis, nulla ſolicitudine huius ſæculi grauata, in candore tantum cœleſtis deſiderij quærit diſſolui & eſſe cum Chriſto: propter quod etiam nulla earum pallio circumamicta eſt, quoniam ab omni officio ſeruitutis denudatæ ſunt, per quod ab officio libertatis ſuæ ſemper videlicet in cœlum aſpicere & ad Deum anhelare poſſent impediri, nihil aliud deſiderantes niſi quod à terrenis rebus ſeparatum eſt: præter mediam ipſarum trium quæ albo pallio induitur, per quod in ſuſtentatione diuina pulchritudo diſcreti operis beatæ legis inſinuatur, cum quo eadem virtus ita circumamicta obtegitur vt homo pallio ſuo circumdatur. Sed quod tunicis albis omnes veſtiuntur, hoc eſt quod in candore bonorum operum abſque nigredine prauorum morum conuerſantur qui in nequitiis & vitiis obcæcatæ infidelitatis obtenebrantur, excepta illa quæ in rota apparens, tunicam ſubnigram habet, quia hæc in volubilitate diuinæ clementiæ his actibus circumdata eſt, quæ in diſtrictione ſua carni difficiles ſunt: & præter hanc quæ à ſiniſtris mediæ earundem trium aſsiſtens tunica pallidi coloris vtitur, ipſa in aduerſitate per munimentum ſummæ maieſtatis ad defenſionem ſui circumdata & vallata, lachrymabili mœrore gementis operis, in quo flens & eiulans ad Deum ſemper ſuſpirat. Vnde etiam omnes calceamentis albis indutæ ſunt, quoniam in morte filij mei lucentes viam pacis in mentibus hominum parant, quatenus cœleſtia deſiderent: excepta media ipſarum trium cuius indumenta pedum nigra videntur & diuerſo colore depicta, quoniam hæc ſub protectione Dei manens, ſed magna ſchiſmata infidelium in irriſione nigredinis à via veritatis deuiantium ſuſtinens, recto tamen itinere fidei decorata in mortificatione filij mei non diſsidens per multas infeſtationes diabolicarum artium & per diuerſas tribulationes morum hominum, in ſua fortitudine & pulchritudine perſeuerans tendit ad ſuperna. Sed tamen diſsimilitudo eſt in eis, quia quamuis vnanimes & ſibiinuicem in operatione ſunt adhærentes, tamen ſuas vires vnaquæque in ſubiectis ſibi hominibus ſingulariter in feruore ſupernæ claritatis demonſtrat.

Conſtātia 15 Vnde imago quæ media eſt trium prædictarum ſibi aſtantium, declarat conſtantiam, quæ columna & munimen eſt earum quæ ſibi adhærent virtutum in medio huius numeri Trinitatem ſanctam ſignificantes: ſe manifeſtans & hominibus vt in bonis operibus conſtantes ſint oſtendens, quia etiam Chriſtus Deus & homo opera ſua quæ in mundo operatus eſt, bono fine conſumauit: ſicut & virtus hæc firmamentum interiorum virtutum in hominibus exiſtens, cum magna diſciplina homines ad Deum perducit. Ergo & in pectore eius duæ feneſtellæ apparent, quod eſt in cordibus hominum manifeſtatio cœleſtium in duobus ſpeculis fidei demonſtrata: quoniam Diuinitas & humanitas in filio Dei credenda eſt, per quem virtus illa in hominibus perfecta à fortitudine rectitudinis ſuæ non mouebitur. Sed ſuper ipſas feneſtras ceruus ad dextram eiuſdem imaginis verſus apparet, quia ſuper fidem hanc quod filius Dei Deus & homo creditur, ipſe per credulitatem fidelis populi firmiſsime ponitur, cum per curſum velocitatis ſuæ cœleſte deſiderium deſignans, ad dextram conſtantiæ vertitur, quoniam vita æterna in perſeuerantia boni operis reperitur: ita vt anteriores pedes ſuos ſuper feneſtram dextram, & poſteriores ſuper ſiniſtram ponat, quia quod ipſe verus Deus ſit, nec in tranquillitate fidei contemnendum, aut quod verus homo ſit nec in eiuſdem fidei impugnatione ab vllo Deum veraciter diligente diffidendum eſt. Vnde & ſe quaſi ad currendum coaptat, quoniam ſaluatio animarum in curſu eius reperta eſt, cum ipſe in magnis doloribus properans ad paſsionem crucis, vitam in veritate perſeuerantibus contulit: vt & virtus hæc in verbis ſuæ confeſsionis ſupra deſignat.

16 Sed ſecunda imago quæ à dextris eius eſt, cœleſte deſiderium præfigurat: in cœlum ſemper aſpiciens & ad ſaluationem tendens, per quod conſtantia proſperitatem caducorum non appetens, magis fœlicitatem æternorum deſiderat. Quapropter & prædictum ceruum inſpicit, quia filium Dei in lucidiſsimo opere ſuo aſsidue attendens, in dulciſsimis amplexibus illius ſaturari non poterit, quemadmodum & ſuperius in locutione deſiderij ſui affirmat. *Cœleſte deſiderium.*

17 Tertia autem imago à ſiniſtris eius ſtans, oſtendit compunctionem cordis atque recordationem mentis aſsidua contritione exilium ſuum gementem & plorantem, cuius beata effuſione conſtantia contrarietatem ſiniſtræ partis quæ perditio animæ eſt declinans, ad vitam de morte feſtinat. Vnde etiam ad præfatas feneſtellas aſpicit, quoniam in cordibus fidelium omnem intentionem ſuam ad filium Dei, tam in humanitate quam in diuinitate regnantem intendens, eius dulcedine continua viſione perfrui delectatur, ſicut etiam in verbis ſuis aperta manifeſtatione demonſtrat. *Cōpunctio*

18 Sed imago quæ contra Aquilonem in rota apparet, perfectionem Chriſti & contemptum mundi prætendit, quia plenitudo virtutum in abiectione ſæcularium per filium Dei apertiſsime declarata eſt, qui inter homines conuerſatus terrenis non inhians, imitatores ſuos fortiter ad cœleſtia toto ardore commonuit anhelare. Quæ in dextra manu virentem ramuſculum habet, quoniam in fœlicitate ſaluationis animæ opus viridiſsimi & pulcherrimi germinis beatarum virtutum quod inſpi- *Contemptus mundi.*

Digitized by Google

inſpiratione Spiritus ſancti perfuſum eſt, continet. Quapropter & ipſa rota aſſidue circumuoluitur eadem imagine in ea immobili permanente, quia miſericordia Dei pia compaſſione ſe ad homines flectens, & miſeriis eorum compatiens, ſe quærentibus ſemper flexibilis eſt, perfectione Chriſti in contemptu mundi nullam mobilitatem inſtabilitatis habente, ſed ſemper ad ea tendente quæ ſunt ſine vlla mutabilitatis offenſione. Quod autem in circuitu eiuſdem rotæ ſcriptum eſt: *Si quis mihi miniſtrat me ſequatur. Et vbi ſum ego illic & miniſter meus erit*, hoc eſt quod vbique flexibilis miſericordia Dei, hoc continet in ſe, quod quicunque filio Dei obſequium exhibuerit exemplum eius imitando, in cœleſti beatitudine gaudebit, cum ipſo conſortium ſine fine adepturus Angelorum. Vnde etiam in pectore ipſius imaginis ſculptum apparet: Ego ſum hoſtia laudis in prouinciis, quia Chriſtus ſapienter contemptum docẽs ſæcularium, per ſecretum conſilij ſui cordibus electorum ſuorum inſinuat, quod ipſum omnis fidelis anima hoſtiam patri oblatum in ligno crucis, intima deuotione veneratur & adorat, cum etiam in toto terrarum orbe gloriam & laudẽ eius, vox & lingua omnium fidelium propter remunerationem vitæ non ceſſet reſonare, vt etiam ipſa in locutione ſua aperte propalat.

Concordia. 19 Imago vero quæ ante angulum ad auſtrum reſpicientem apparet, ſignificat concordiam, rabiem malignorum ſpirituum fugientem, ſed conſortium beatorum Angelorum amplectentem: cum ipſa ob amorem Dei ſciſſuras infidelium deuitat, & ad viſionem perpetuæ pacis anhelat. Vnde & tanti ſplendoris in facie eſt, vt eam perfecte intueri non poſſis, quoniam mortifero odio & inuidia carens, maiorem claritatem in animabus hominum parat, quam mortalis mens capere valeat fragili corpore grauata. Sed quod ab vtroque latere ſuo alam albi coloris habet quarum latitudo longitudinem eiuſdem imaginis ſuperat, hoc eſt quod & in proſperis & in aduerſis ad ſudorem iuſti laboris ſe coniungẽtibus, illa virtus protectionem ſuæ candidiſſimæ bonitatis extendens, plus in latitudine expanſionis ſuæ quã poſſidet in charitate ſupernorum tenet, quam in longitudine naſcentis humani generis habeat: quia finito mundo ipſa ſuper cœlos cœlorũ volans, magis tunc quam nunc in claritate ſua apparebit. Vbi nihil terrenum nihilq; caducum quæritur, ſed quod cœleſte & æternum eſt, dulciſſima amplexione amatur: & vbi omnia clara atque læta perdurabunt, abſterſa omni nebula iniquitatis, quemadmodum & in verbis profeſſionis virtutis huius fideliter denunciatur.

Fortitudo 20 Quod vero vides pauimentum ædificij totum vt album vitrum apparens & ex ſe reddens ſplendorem ſereniſſimum, hoc eſt quod fortitudo veræ fidei portans & explanans opus & ciuitatem Dei, tota in candore & in ſpeculo ſimplicitatis puriſſima & planiſſima eſt, ipſa fide cum omnibus operibus ad ſe pertinentibus in ipſa ciuitate Dei vigilante & ædificante: quatenus Deus in initio bonorum operum hominum per ſplendorem ſereniſſimæ intentionis tangatur, & in fine eorum per ſaluationem animæ apertiſſime cognoſcatur: quia peracta operatione, fides ipſa oſtendit qua deuotione quæque anima Deum quæſiuit.

21 Vnde & ſplendor lucidi illius ſedentis in throno qui omnia hæc tibi demonſtrat per ipſum pauimentum vſque in abyſſum reſplendet, quoniam gratia omnipotentis Dei cuncta regentis & omnia quæ in hac viſione cognoſcis tibi manifeſtantis, per fortitudinem fidei diabolum in perditione mortis ad nihilum redegit. *Quid ſplẽdor ſedẽtis in throno.* Quomodo? Deus ſerpentem antiquum & mortem æternæ perditionis per puriſſimam fidem, quæ eſt in regeneratione ſpiritus & aquæ deiecit in profundum perpetuæ confuſionis, fortiter pertranſiens tenebras infidelitatis, cum filius Dei fideles ſuos admonuit, vt verba doctrinæ ſuæ ab ipſo accepta in mundum emitterent.

22 Sed quod inter circulum illum à ſedente in throno protenſum, & inter hoc ædificium terra tantum apparet, quaſi aliquãtulum deorſum vergens, ita vt idem ædificium inde velut ſuper montem poſitum videatur, *Quid ædificium ſuper monte.* hoc eſt quod inter fortitudinem poteſtatis omnipotẽtis Dei & inter electum opus bonitatis ipſius, plurimi homines ſunt qui veram fidem abnegantes magis temporalia quam æterna ſectantur, vt ſunt Pagani, Iudæi ac falſi Chriſtiani ſemper de malo in malum deſcendentes, nec in caducis rebus ſpeculum Catholicæ fidei ſurſum aſpicientes, ſed magis in voluptatibus ſuis prauum opus in profundum peccatorum protrahere laborãtes: ita vt maximum & pulcherrimum opus Dei, inter tenebras huius infœlicitatis omni homini illud quærenti in altitudine ſummæ bonitatis palam appareat, vt Ioannes dilectus Euangeliſta in reuelatione diuina teſtatur dicens: *Et ſuſtulit me in ſpiritu in montem magnum & altum, & oſtendit mihi ciuitatem ſanctam Hieruſalem deſcendentem de cœlo habentem claritatem Dei.*

23 Hoc tale eſt. Spiritus eleuat ſpiritum. Quomodo? In virtute ſua Spiritus ſanctus trahit hominis mentem de pondere carnis: vt poſſit volare in viſione oculorum ſpiritus illius qui interiora videt non obſcuratus cæcitate carnalium voluptatum. Quid hoc? Sed Spiritus ſanctus ſurſum eleuat ſpiritum hominis ad montem cœleſtium deſideriorum, vt perſpicue conſiderare valeat opera quæ in ſpiritu peragenda ſunt: quod eſt magnitudo operum Dei, cui mille artes diabolici operis ſubſtratæ ſunt, ita quod eis dominatur ſicus mons planitiei terræ præfertur, & quod immobile fundamẽtum eſt ſicut mons qui de loco ſuo non tranſit: tantæ etiam altitudinis exiſtens quod mortalis homo eam in ſenſu ſuo enarrare non poſſit, quia omnem humanam prudentiam ſuperexcellit, quæ de terrenis mentibus terrenarum qualitatum aſcendit. Et ſic fideli & ſanctæ animæ opera ſpiritus oſtenduntur, ſicut etiam cœleſtis Hieruſalem ſine opere manuum carnis, per opus à Spiritu ſancto datum ſpiritualiter ædificanda eſt: ita magnitudine & altitudine ſanctorum operum in ſpiritu apparente, vt eadem ciuitas in operibus bonis quæ tactu Spiritus ſancti fiunt in hominibus, adornatur:

Digitized by Google

tur: quoniam ipſa ſic ſupra montem poſita & innumeris ædificationibus ædificata, in ſe nobiliſſimos lapides qui ſanctæ animæ in viſione pacis ſunt, colligit ab omni putredine peccati purgatos. Vnde etiam cum ipſis pretioſis lapidibus vt aurum fulget, quia in bonis hominibus ſapientia opus ſuæ claritatis demonſtrat. Sed opera illa in rectitudine iuſtitiæ peracta, cum quibus etiam ipſa cœleſtis Hieruſalem adornata perficitur, vnde exorta venerunt? videlicet de altitudine cœli: quoniam vt ros de nubibus deſcendit & terram humore ſuo perfundit, ſic bona opera à Deo in homines deſcendunt, & infuſione Spiritus ſancti rigantur: ita quod fidelis homo bonum & ſuauem fructum generans, conſortium ſupernæ ciuitatis adipiſcitur. Sic ergo cœleſtia opera per donum Spiritus ſancti de cœlo in homines venientia, habent claritatem in ipſo, à quo etiam emanauerunt. Quomodo? Quia claritas Dei in bonis operibus iuſtorum hominum fulget, ita quod ipſe tanto ardentius in terra cognoſcitur, adoratur & colitur per quas virtutes ipſa ſancta ciuitas in ornamentis ſuis decoratur, quia homo adiutorio Dei bona opera faciens, eum in mirabilibus ſuis veneratur. Et ſic eſt hæc reuelatio per oculos ſpiritus viſa & cognita, vt inſpiratione Spiritus ſancti recta opera in hominibus peracta coram Deo in ſupernis apparent.

24 Itaque vt præmonſtratum eſt Deus operatur ab Oriente & à Septentrione & ab Occidente ad Meridiem, vbi per filium ſuum in dilectione Eccleſiæ omne quod ante cōſtitutionem mundi prædeſtinatum fuerat, ad effectum illum perducit qui nouiſſimus dies eſt: ſicut etiam hoc opus ſuum per ſe educens illud cum prædictis in myſtica deſignatione turribus & virtutibus confirmatum & ornatum, atque in ſumma perfectione cōpletum reducit ad ſeipſum. Quomodo? Iuſtitia iuſtæ actionis poſt caſum Adæ deſignata in Noë, ad nouiſſimum diem tendit multis miraculis circumuallata; quæ Deus in electis ſuis per diuerſa tempora demonſtrare non ceſſauit vt in præparatione in Noë, & in oſtenſione in Abraham & in Moſe, & in operatione in filio ſuo. Quomodo? Ante tempora in corde cœleſtis patris erat quod filiū ſuum in fine temporum pro vera ſalute & redemptione perditi hominis mittere voluit in mundum, qui natus ex virgine omnia quæ antiqui ſancti Spiritu ſancto repleti prædixerant, perfecto opere compleuit: veluti brachium hominis ſe primum flectit ad opus, & vt deinde manus operatur. Quid hoc? Iuſtitia videlicet iuſto iudicio Dei cum Adam de terra floriditatis proiectus eſt, cœpit primum in Noë moueri vt in prima iunctura humeri, ita tendens ad fortiora in Abraham & in Moſe quaſi ad flexibiliora ſecundum iuncturam brachij, ſic tandem perueniens ad perfectum opus in filio Dei: per quem omnia ſigna & præconia veteris legis aperto opere completa ſunt, & per quem omnes virtutes cum quibus cœleſtis Hieruſalem in filiis ſuis adornabitur, certiſſima declaratione in regeneratione ſpiritus & aquæ manifeſtatæ ſunt, vt manus in digitis ſuis opus quod operatur ad perfectā oſtenſionem perducit, hoc modo opus meum ad gloriam meam & ad tuam confuſionem perficio ô diabole, tibi per fortitudinem brachij mei oppoſitus in Aquilone, in Septentrione & in Occidente, nec non etiam ſecundum ſolis curſum tibi reſiſtens ab Oriente & à Meridie, ita te ſubuertens in Occidente, quatenus in omni parte confuſus ſis: quia in Eccleſia mea quæ mons eſt fortitudinis, ad interitum tuum ô deformiſſime impoſtor facio opus iuſtitiæ & ſanctitatis, ita vt tu deuictus omnino intereas, qui volebas vt plebs mea interiret. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO VNDECIMA.

1 DEINDE vidi ad Aquilonem, & ecce ibi quinque beſtiæ ſtabant: quarum vna erat vt canis igneus, ſed non ardens: vna vt leo fului coloris. Alia vt equus pallidus. Alia vt niger porcus. Alia vt lupus griſeus & ſe ad occidentem vertebant. Et in occidente coram beſtiis illis veluti quidam collis quinque apices habens apparuit, ita vt ab ore cuiuſq; beſtiæ funis vnus ad vnumquemq; apicem ipſius collis extenderetur, omnes ſubnigri coloris, præter funem illum qui ab ore lupi tendebatur, qui ex parte niger & ex parte albus videbatur. Et ecce in oriente iuuenem illū quem prius ſuper angulum coniunctionis lucidi & lapidei muri ædificij purpurea tunica indutum videram, ſuper ipſum angulum iterum vidi, ſed nunc ab vmbilico deorſum mihi apparentem, ita vides vt ab vmbilico vſque ad locum illum vbi vir diſcernitur quaſi aurora fulgeret: ibi erat veluti lyra cum chordis ſuis in tranſuerſum iacens, & ab hoc loco vſq; ad calces pedum id eſt ad menſuram duorum digitorum tranſpoſitorum ſuperius tangentem talum vmbroſus erat ac ab illa menſura per totos pedes ſuos lacte candidior apparebat. Sed & illa muliebris imago quam ante altare quod eſt ante oculos Dei prius conſpexerant, nunc etiam mihi & hic iterum oſtenſa eſt, ita tamen quod eam etiam ab vmbilico ventris deorſum viderem. Nam ab vmbilico vſq; ad illum locum vbi mulier cognoſcitur, varias & ſquamoſas maculas habebat. In loco autem muliebris cognitionis monſtruoſum & nigerrimum caput apparuit igneos oculos, & aures vt aures aſini, & nares & os vt nares & vt os leonis habens ac magno hiatu frendens, & velut ferreos ac horribiles dentes horribiliter acuens. Sed ab illo capite vſque ad genua ſua imago illa alba & rubea & velut multa contritione contuſa erat. Ab ipſis autem genibus vſque ad duas zonas quæ per tranſuerſum ſuperius tangentes calcem pedū albæ videbantur, ſanguinea apparebat. Et ecce illud monſtruoſum caput ſe tanto fragore à loco ſuo emouit vt omnis muliebris imago in omnibus membris ſuis inde concuteretur. Sed & velut magna maſſa multæ fæcis ipſi capiti coniuncta eſt. Vnde illud ſupra quendam montem ſe eleuans altitudinem cœlorum aſcendere tentauit. Et ecce velut ictus tonitrui repente veniens, ipſum caput

tanta

Digitized by Google

tanta fortitudine repercuſſit, quod & de monte illo cecidit, & quod ſpiritum in mortem emiſit. Vnde ſubito fœtens nebula montem ipſum totum comprehendit, in qua caput illud tanta ſorde inuolutum eſt, vt aſtantes populi in maximum terrorem conuerterentur, ipſa quidem nebula circa ipſum montem aliquantulum diutius immorante. Quod aſtans populus cernens, multo timore concuſſus ad inuicem dicebat: Heu heu quid eſt hoc? Quid videtur nobis hoc eſſe? Ah nos miſeros, quis nos adiuuabit? Aut quis nos liberabit? Neſcimus enim quomodo decepti ſumus. O omnipotens Deus miſerere nobis. Reuertamur. Reuertamur ergo properemus teſtamentum Euangelij Chriſti: quoniam ah ah ah amare decepti ſumus. Et ecce pedes prædictæ muliebris imaginis candidi apparuerunt, ſplendorem ſuper ſplendorem ſolis reddentes. Audiuiq; vocem de cœlo mihi dicentem: Quamuis omnia quæ in terra ſunt ad finem ſuum tendant, ita quod mundus in defectu virium ſuarum poſitus, ad exitum ſuum multis ærumnis & calamitatibus oppreſſus incuruetur, tamen ſponſa filij mei tam à prænunciis filij perditionis, quam ab ipſo perditore in filiis ſuis multum fatigata, nequaquam contereretur, quamuis ab eis multum impugnetur: cum ipſa in fine ſæculorum robuſtior & validior exurgens, pulchrior & clarior reddetur, quatenus hoc modo ad amplexus dilecti ſui ſuauius & dulcius procedat. Quod & hæc viſio quam cernis, myſtice deſignat.

2 Vides enim ad Aquilonem, & ecce ibi quinque beſtiæ ſtant, quæ ſunt in carnalibus deſideriis quibus macula peccati non deeſt, quinque ferociſſimi curſus temporalium regnorum ferociter in ſe bacchantes.

3 Quarum vna eſt vt canis igneus ſed non ardens, quia curſus temporum illorum, homines ſuæ conſtitutionis mordaces habebit, in ſua quidem æſtimatione velut ignis apparentes, ſed in iuſtitia Dei non ardentes.

4 Et vna vt leo fului coloris eſt, quoniam curſus ille bellicoſos homines ſuſtinebit, multa quidem bella mouentes, ſed in eis rectitudinem Dei non inſpicientes: quia in fuluo colore regna illa incipient fatigationem debilitatis incurrere.

5 Alia autem vt equus pallidus, quia tempora illa homines in diluuio peccati laſciuos & in velocitate voluptatis ſuæ operationem bonarum virtutum tranſilientes producent: vbi tunc cor regnorum illorum in pallore ruinæ ſuæ conſtringetur, quoniam ruborem fortitudinis ſuæ tunc perdet.

6 Sed alia, vt niger porcus, quoniam curſus ille rectores magnam nigredinem triſtitiæ in ſeipſis facientes habet, & ſe luto immunditiæ in uoluentes, videlicet diuinam legem in multis contrarietatibus fornicationum & aliarum ſimilium abominationum poſtponentes, ac multa ſchiſmata diuinorum præceptorum in ſanctitate machinantes.

7 Alia vero vt lupus griſeus, quia illa tempora habebunt homines multas rapinas tam in poteſtatibus quam in reliquis ſucceſſibus ſibiipſis congerentes cum in his certaminibus, nec nigros nec albos, ſed velut griſeos in verſutiis ſuis ſe oſtendentes, capita regnorum illorum diuidentes deiicient: quoniam tunc veniet tempus irretitionis animarum multarum, vbi error errorum ab inferno vſque ad cœlum erigetur: ita quod filij lucis torculari martyriorum ſuorum imponentur, filium Dei non negantes, ſed filium perditionis abiicientes, qui diabolicis artibus voluntates ſuas perficere tentabit. Et hæ beſtiæ ſe ad Occidentem vertunt: quoniam hæc caduca tempora cum occidente ſole cadunt: quia ſicut ille oritur & occidit, ita etiam faciunt homines cum hic naſcitur & ille moritur.

8 Vnde etiam ibi in Occidente coram beſtiis illis velut quidam collis quinque apices habens apparet, quia in carnalibus concupiſcentiis in ipſis excurſibus diſpoſita poteſtas, quinque altitudinum propalata oſtenditur: ita vt ab ore cuiuſque beſtiæ funis vnus ad vnumquemque apicem ipſius collis extendatur, quoniam ab initio illorum temporum tenor prolixitatis ad quamq; altitudinem diſpoſitæ poteſtatis protenditur: omnes ſubnigri coloris præter funem illum qui ab ore lupi protenditur qui ex parte niger & ex parte albus videtur, quia iſtæ prolixitates ſunt in varietate contumaciæ voluptatis hominum. Tenore illo qui in voracitate rapinæ poſitus eſt in parte nigredinis, multas iniquitates protendente: ita tamen quod ex ipſa ij in multo candore iuſtitiæ procedunt, qui terrentibus miraculis filio perditionis vt ipſi reſiſtant, occurrent: quemadmodum ſeruus meus Iob de iuſto viro iuſtitiam faciente oſtendit, dicens: *Innocens contra hyppcritam ſuſcitabitur, & tenebit iuſtus viam ſuam, & mundis manibus addet fortitudinem.*

Quid collis in Occidente.

9 Hoc tale eſt. Qui innocens eſt ſanguinei operis, id eſt homicidij & fornicationis & ſimilium malorum operum velut ardens ſcintilla contra illum excitatur, qui ſemper in operibus ſuis mentitur. Quomodo? Quia ille mel nominat, ſed venenum deuorat: & amicum vocat, quem ſicut inimicum ſuffocat. Videlicet cum dulcia verba ſonant, ſed intra ſe malitiam habent: & cum amico blande loquitur, ſed illum in inſidiis occidere nititur. Sed qui habet virgam, indigna pecora à ſeipſo fugans ex recto itinere cordis ſui, habet etiam clara itinera coram fulgente ſole: quoniam ipſe clara ſcintilla & clara lux in Deo ſuſcitatur quaſi fulgens facula, atque ita fortiſſimis puriſſimiſq; operibus ſe circumferens, ipſis apponit fortem loricam & incidentem gladium, à ſe etiam vitia expellens & virtutes ſibi concilians.

10 Quapropter etiam in Oriente iuuenem illum quem prius ſuper angulum coniunctionis lucidi & lapidei muri ipſius ædificij purpurea tunica indutum videras, ſuper eundem angulum iterum vides; quia oriens iuſtitiæ filius hominis, præſidens fortitudini coniunctionis ſpeculatiuæ ſcientiæ & humano operi in bonitate Patris ſurſum ædificante, cum ipſe filius hominis in voluntate Patris ſui ſanguinem ſuum pro ſalute mundi fudit

Iuuenis ſuper angulum.

(vt

(vt tibi monſtratum eſt) ibi ipſe etiam modo ſedens in eadem altitudine, ad confirmationem veritatis tibi denuo per myſteria miraculorum ſuorum manifeſtatur: ſic tamen vt nunc ab vmbilico deorſum tibi appareat, quoniam à fortitudine membrorum ſuorũ quæ eſt electorum eius, vbi modo ipſe ſponſus Eccleſiæ viget vſque ad completionem eorum multa admiranda & obſcura ſigna vides: ita videlicet vt ab vmbilico vſque ad locum illum vbi vir diſcernitur, quaſi aurora fulgeat, quia à perfectione illa cum iam fidelia membra ſua perfectionem fortitudinis habent, vſque ad tempus filij perditionis qui ſe virum virtutis eſſe ſimulabit, in rectitudine ſe deuote colentium fulgorem iuſtitiæ demonſtrabit. Vnde & ibi velut lyra cum chordis ſuis in tranſuerſum iacet, quod eſt in perſecutione illa qua filius iniquitatis multos cruciatus electis inferet, gaudium canticorum eorum qui iam propter dira tormenta quæ in corporibus ſuis patiuntur à corporalibus nexibus ſoluuntur, ad requiem tranſeuntes.

Cur vſq; ad calces pedũ vmbroſus.

11 Sed ab ipſo loco vſque ad calces pedum, id eſt ad menſuram duorum digitorum tranſpoſitorum ſuperius tangentem talum eius vmbroſus eſt, quoniam à perſecutione hac quam fideles à filio diaboli paſſuri ſunt, vſque ad doctrinam duorum teſtium ſcilicet Enoch & Heliæ terrena deſpicientium, & ad ſuperna deſideria labores ſuos ponentium, fides Eccleſiaſticæ inſtitutionis velut in dubio habenda eſt, hominibus multo mœrore dicentibus: Quid eſt quod dicitur de Ieſu? Verum ne eſt an ſecus?

Cur lacte candidior per totos pedes.

12 Sed ab illa menſura ſuperius tangente talum per totos pedes ſuos lacte candidior apparet, quod eſt à teſtimonio teſtium illorum ęterna pręmia exſpectantium filio perditionis deuicto, filius hominis ante finem mundi in Catholica fide candidiſſimus & pulcherrimus fulgebit: ita quod tunc palam veritas per ipſum cognoſcetur, & quod falſitas in filio iniquitatis per omnia abiicietur: vt & Dauid ſeruus meus teſtatur vbi dicit: *Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui iurant in eo, quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.*

13 Hoc tale eſt. Profunda ſcientia quæ eſt magnus ſtatus in homine ſcilicet pulchram formam linguarum hominum voluntate & diſpoſitione Dei tangens, ſtrenue ſymphonizat in altari Dei, quia Deum nouit & beati in laudibus ſonantium mentium currunt, torrens iter verborum in puriſſimo fonte fortiſſimi dominatoris facientes, cum in perdito tempore deſtruuntur hiatus ſibilorum diabolicarum artium, quæ mentes hominum turpiter inficiunt.

Quid muliebris imago ante altare.

14 Sed & illa muliebris imago quam ante altare quod eſt ante oculos Dei prius conſpexeras, nunc etiam tibi & hic iterum oſtenditur, quia ſponſa filij Dei puriſſimis orationibus ſanctorum inſtans, & eas ſupernæ inquiſitioni ſecundum quod tibi præmonſtratum eſt deuotiſſime offerens, modo etiam tibi in eiſdem ſacramentis pro aſſertione iuſtitię declaratur: ita tamen quod eam modo etiam ab vmbilico ventris deorſum videas, quoniam ipſa pro creatione illa qua nunc Eccleſiaſtica dignitate prouehitur, vſque ad plenitudinem filiorum eius multis miraculorum myſteriis ad tuitionem multorum, tibi manifeſtatur. Nam ab vmbilico vſque ad locum illum vbi mulier cognoſcitur, varias & ſquamoſas maculas habet, quod eſt à fortitudine illa qua modo in filiis ſuis digne & laudabiliter viget, vſque ad tempus illud vbi filius perditionis artes ſuas, quas diabolus primæ mulieri immiſit perficere conabitur, varietatem & duritiam in obiectione multorum vitiorũ tam in fornicatoriis quam in mortiferis & rapacibus malis lamentabiliter & miſerabiliter ſuſtinebit. Quomodo? Quoniam ij qui eam diligere deberent, eam acriter perſequentur.

Quid monſtruoſum caput.

15 Vnde etiam in loco muliebris cognitionis monſtruoſum & nigerrimum caput apparet, quia cum artibus primę ſeductionis in monſtruoſis turpitudinibus, & in nigerrimis iniquitatibus, perditionis filius inſaniens veniet: igneos oculos & aures vt aures aſini, & nares & os vt nares & os leonis habens, cum furibundos actus nequiſſimi ignis & turpiſſimos ſonitus contradictionis, Deum abnegari faciens hominibus immittit, ita peſſimum fœtorem ſenſibus eorum infundens, ac crudeliſſima rapacitate Eccleſiaſtica inſtituta dilanians, ſcilicet magno hiatu frendens, & velut ferreos ac horribiles dentes horribiliter acuens, quoniam voraciſſimo rictu vitiorum fortitudinem & inſaniam mordacitatis ſuæ, ſibi conſentientibus peſſime infigit.

Cur imago contritione confuſa.

16 Et ab illo capite vſque ad genua illa, alba & rubea & velut multa contritione confuſa eſt, quoniam à peſſima deceptione qua filius perditionis homines primum blande & leniter ſeducere conabitur, vſque ad tempus illud cum eos iam crudelius inflectere & incuruare tentabit Eccleſia in filiis ſuis albedinem veræ fidei, ſed in ipſa anguſtiam ſanguinei ſtuporis ac maximas ærumnas diuerſarum paſſionum ſuſtinebit.

Cur ſanguinea.

17 Ab ipſis autem genibus vſque ad duas zonas quæ per tranſuerſum ſuperius tangentes calcem pedum albæ videntur, ſanguinea apparet, quia cum iam velut motionem oppreſſionis ſuæ ſuſtinuerit, vſque ad duos teſtes veritatis qui Eccleſiam fortiſſime continebunt, iam circa conſummationem mundi candorem iuſtitiæ & rectitudinis oſtendentes, ſceleratiſſimas perſecutiones & crudeliſſimas effuſiones ſanguinis, in iis qui ipſum perditorem contempſerint patietur. Quid hoc? Cum filius perditionis in contraria ſua doctrina iam fiduciam & fortitudinem fallaciter confortatus acceperit, tunc & Eccleſia in curſu feſtinationis ſuæ nobiliſſimo ſanguine perfundetur: vbi & ipſa tunc plene iam cęleſte habitaculum conſtruetur. Nam vos ô plateæ Hieruſalem, tunc in optimo auro per ſanguinem ſanctorũ fulgebitis, quia diabolus tunc extinguetur, quoniam membra ſuperni regis proſecutus eſt, ita quod ipſe præ magno terrore ſuo ad nihilum redigetur. Sed ô vos homines qui in ipſis habitare deſideratis, illum fugite, & Deum qui vos creauit adorate. In ſex enim diebus perfecit Deus opera ſua, & in ſeptimo requieuit ab opere ſuo.

Quid

Digitized by Google

18 Quid hoc? Sex dies, ſex numeri ſæculi ſunt, ſed in ſexto noua miracula mundo edita ſunt, vt etiam in ſexto die Deus opera ſua cõpleuit. Nunc autem mundus in ſeptimo numero ſæculi, ante nouiſſimum diem, eſt ſicut in die ſeptimo. Quomodo? Prophetæ voces ſuas compleuerunt, filius etiam meus voluntatem meam in mundo perfecit, & aperte Euangelium in toto mundo prædicatum eſt: ſed & hoc per tempus temporum pleni numeri, & per plus temporum annorum ipſius pleni numeri, quamuis in multa diuerſitate morum hominum tamen per me bene fundatum perſtitit. Sed nunc Catholica fides in populis vacillat, & Euangelium in hominibus claudicat: fortiſſima etiam volumina quæ probatiſſimi doctores multo ſtudio enucleauerunt, turpi tædio diffluunt, & cibus vitæ diuinarum ſcripturarum iam tepefactus eſt. Vnde nunc loquor per non loquentem hominem de ſcripturis, nec edoctum à terreno magiſtro, ſed ego qui ſum ediſſero per eam noua ſecreta & multa myſtica quæ hactenus in voluminibus latuerunt: velut homo facit qui limum ſibi primum componit, & deinde ex eo quaſque formas ſecundum voluntatem ſuam diſcernit. O fructuoſi doctores boni lucri, animas veſtras redimite & hunc ſermonem fortiter clamate, nec ad ipſum increduli eſtote, quia ſi illum ſpernitis, non illum ſed me qui verax ſum contemnitis. Vos namque populum meum ſub lege mea nutrire debetis, habentes curam vſque ad præfinitum tempus illius curationis, cum deficiet omnis cura omnium laborum. Sed de hoc tempore habetis tempora temporum præfixæ prædeſtinationis, ad tempus illud currentes in quo filius perditionis veniet. Conualeſcite ergo & confortamini electi mei, præcauentes ne in laqueum mortis cadatis, ſed victorioſiſſimũ vexillum horum ſermonum eleuate, & ſuper filium iniquitatis ruite. Nam in errore ſemitarum illarum quæ præcurrunt & ſubſequuntur filium perditionis, quem vos Antichriſtum nominatis, veſtigia illius imitamini qui vos viam veritatis edocuit cum in carne in mundo cum magna humilitate & non cum ſuperbia apparuit. Audite ergo & intelligite. Spiritus enim dicit Eccleſiæ de tempore nouiſſimi erroris: Mors irruet in Eccleſiam in ipſa hora cum in fine temporum maledictus, maledictionis filius veniet, qui eſt maledictio maledictionum: velut filius meus in Euangelio de ciuitate peſſimi erroris teſtatur dicens: *Et tu Capharnaum nunquid vſque in cœlum exaltaberis, vſque in infernum deſcendens.* Hoc tale eſt. O tu antrum iniquitatis, foſſa abſconſionis exiſtens, & alas ſimulationis hypocritarum habens, quomodo in excelſo parietum ſtare poſſes, cum oculus tuus nequitias vitiorum inſpiciat, quæ ardens lumen in ſordibus abſcondunt dicentes: Quis ſimilis eſt parricidæ in hypocriſi, quem ſtulti dominatorem nominant. Nunquid cœlum in miraculis ſignorum habebis, cum digitum tuum barathro intinges? Quomodo? Opera tua fundum inferni petent, in cuius voracitate abſorpta iacebis, ita quod etiam infernus fœtorem illum euomet, in quo mundus amaritudinẽ mortis in perditore perditionum videbit.

19 Sed caput ſine ventre & abſque cæteris membris eſſe non debet. Caput Eccleſiæ filius Dei eſt: venter & cætera membra quæ ſequuntur, Eccleſia cum filiis ſuis eſt. Eccleſia autem nondum in membris & in filiis ſuis perfecta eſt, ſed in nouiſſimo die cum numerus electorum implebitur, tunc & Eccleſia plena erit. Sed & tunc in vltimo die turbatio orbis terrarum fiet, cum ego Deus quatuor elementa abluam, cum illo quod mortale in carne hominis eſt, & tunc in conſumatione ſæculi plenum gaudium ſobolis Eccleſiæ erit. Vt enim prædictum eſt, in ſex diebus perfecit Deus opera ſua. *Quod caput Eccleſia.*

20 Quinque dies, quinque numeri ſæculi ſunt, in ſexto noua miracula in terris propalata ſunt, velut in ſexta die primus homo formatus eſt. Sed nunc ſextus numerus finitus eſt, & deuentum eſt in ſeptimum numerum, in quo nunc curſus mundi velut in ſeptima die requiei poſitus eſt: quia labor ille quem prius fortiſſimi doctores in profunditate clauſorum ſigillorum ſanctarum ſcripturarum habuerũt, modo apertus exiſtens aperte proferendus eſt, in leuitate verborum velut verba huius libri ſunt, quaſi in ſeptima quietis die. Sex enim dies operis ſunt, ſeptima requiei eſt. Numerus dierum alius non eſt: quod ſupereſt tibi ô homo ſciendum non eſt, ſed in ſecreto patris eſt. Sed vos ô homines de tempore hoc, tempus temporũ in curſu veſtro habetis antequam homicida ille veniat, qui fidem Catholicam peruertere cupiet. Quid autem deinde fiat, nec tempus nec momentum vobis de hoc ſciendum eſt: ſicut nec quid poſt ſeptem dies hebdomadis ſit, ſcire poteſtis, ſed ſolus Pater hoc nouit, qui & hæc in ſua poteſtate poſuit. De diebus enim hebdomadis aut de temporibus temporum ſæculi, amplius tibi ô homo ſciendum non eſt. *Quid quĩque dies. Quid ſextus. Quid ſeptimum.*

21 Sed poſt quinque numeros ſæculi cœleſtia miracula mundo edidi, ſicut & in quinque diebus alia creatura ante hominem creata fuerat, quæ homini ſubiecta eſt. Sic etiam & plenitudo infidelium & Iudæorum fuerat, & diuerſa ſchiſmata diuerſorum malorum tam gentilis quam Iudaïci populi efferbuerant, & lex ac prophetia iam ſudauerant, atque omnes populi tam in malis quam in bonis probati erant: antequam vnigenitus meus carnem de virgine ſuſciperet. Nam eum mittendũ decretum non fuerat niſi præmiſſis omnibus his, vt omnis iuſtitia in illo probaretur, & vt omnis iniuſtitia ab illo ſcandalizaretur. Quod ſi filius meus prius veniſſet, hoc quaſi inſipienter factum fuiſſet: velut homo ille prudenter agit qui fruges ſuas antequam matureſcant colligere vult: vel ſi incarnatio eius in ipſum finem mundi dilata eſſet, tunc raptim veniret quaſi auceps ille qui aues fraudulenter capit, illis neſcientibus quomodo rete eius intrauerint. Sed filius meus venit in tempore illo velut cum iam dies poſt nonam ad veſperas tendit, ſcilicet cum iam maxima virtute diei abſcendente frigus adeſſe incipit, ita poſt quinque numeros mundi filius meus mundo affuit cum mũdus iam ad occaſum currit. Quid tunc? Ipſe enim veniens medullam legis aperuit, vbi aquam legis in vinum Euangelij conuertit, vbi & maxima fluenta virtutum *Quid poſt quinque numeros.*

tum

Digitized by Google

tum emanare fecit: quod tam tempeſtiue veniens compleuit, vt Eccleſiaſticæ virtutes quas Spiritus ſanctus incendit firmis radicibus in hominibus confortarentur, & vt virginitas quam in ſeipſo attulit, in digniſſima germina florum pullularet & dilataretur.

22 Sed inſanus homicida, filius ſcilicet perditionis, in breuiſſimo tempore veniet, velut cum iam dies abſcedit ſole in occaſum latēte videlicet cum nouiſſimum tempus iam cadit & mūdus tenorem ſuum deſerit: hoc autē teſtimonium ô fideles mei audite, & illud deuote ad cautelam veſtram intelligite, ne vobis neſcientibus terror iſtius perditoris repente veniens, in ruinam infidelitatis & perditionis vos præcipitet. Vnde vos armate, & ad validiſſimam pugnam hoc modo fideliſſimis munitionibus præmoniti, vos præparate. Cum enim tempus illud aduenerit quo nequiſſimus ille deceptor horribiliter apparebit, mater illa quę iſtum fallacem in mundum parturiet à pueritia ſua in puellari ætate diabolicis artibus plena vitiis, in deſerto abiectionis inter nefandiſſimos homines enutrita eſt, ibi parentibus eius eam neſcientibus, nec illis cum quibus moratur eam ſcientibus, quoniam diabolus eam illuc ire perſuadet, & ibi eam ſecundum voluntatem ſuam decipiendo componit, quaſi Angelus ſanctus ſit. Et ideo illa ab hominibus ſe ſeparat, vt tanto facilius celari poſſit: vnde etiam aliquibus ſed tamen paucis viris nequiſſimo latrocinio fornicationis occulte commiſcetur, & in tanto ſtudio turpitudinis cum illis ſe polluit, velut Angelus ſanctus feruorem prauitatis illius eam perficere iubeat. Et ſic in feruentiſſimo ardore fornicationis illius filium perditionis concipit, neſciens de quo ſemine virorum illorum eum conceperit. Sed Lucifer ſerpens ſcilicet antiquus turpitudine iſta delectatus, coagulationem hanc iuſto meo iudicio artibus ſuis afflat, & eam omnibus viribus ſuis totam in ventre matris illius poſſidet, ſic illo perditore de ventre matris ſuæ pleno diabolico ſpiritu egrediente. Deinde illam conſuetam fornicationem deuitat, & aperte ſtulto & inſipienti populo dicit, quia virum non habeat, nec patrem infantis ſui ſciat: fornicationem autem quam perpetrauit, ſanctam dicit. Vnde & populus illam ſanctam putat, & nominat. Sic filius perditionis diabolicis artibus vſque ad fortiorem ætatem enutritur, ſemper noto populo ſibi ſe ſubtrahens. Sed mater eius eum cum quibuſdam magicis artibus interdum tam populo Deum colenti, quam non colenti oſtendit, ſic eum ab eis faciens videri & amari. Qui cum ad plenam ætatem peruenerit, manifeſte contrariam doctrinam docebit, ita mihi & electis meis repugnans, tantamq; fortitudinem acquirens vt in magna poteſtate ſua, ſe ſupra nubes eleuare conetur. Nam ego iuſto iudicio meo permitto eum in diuerſis creaturis voluntatem ſuam exercere, quoniam vt diabolus in initio dixit ſimilis ero altiſſimo & cecidit, ita etiam permitto vt idem diabolus in tempore nouiſſimo cadat cum ipſe in hoc filio ſuo dicit, Saluator mundi ego ſum. Et vt omne ſæculum fidelium cognouit quod Lucifer mendax fuit, cum ſe in initio dierum ſimilem Deo eſſe voluit, ſic etiam omnis fidelis homo videbit quod filius iniquitatis mendax eſt, cum ſe ante nouiſſimum diem filio Dei ſimilem facit. Ipſe enim eſt peſſima beſtia, homines qui ipſum negant interficiens, & regibus, ducibus, principibus, diuitibusque ſe adiungens, humilitatemq; deprimens, ac ſuperbiam erigens, orbemq; terrarum diabolica arte ſibi ſubiiciens. Poteſtas namque eius vſque labrum venti procedit, ita quod aërem videtur commouere, ignemq; de cœlo educere, & fulgura, tonitrua ac grandines producere, montes etiam euertere, aquas exſiccare, ſiluis viriditatem ſuam auferre, eisq; iterum ſuccum viroris ſui reddere. Tales enim illuſiones in diuerſis creaturis oſtendit, videlicet in humore, in viriditate, & in ſiccitate earum. Sed & in hominibus deceptiones ſuas facere non deſinit. Quomodo? Videbitur enim ſanis immittere ægritudinem, & infirmis ſanitatem, dæmones eiicere, ac interdum mortuos ſuſcitare. Quomodo? Cum enim aliquando quiſpiam vita euanuerit, cuius anima in poteſtate ipſius diaboli eſt, circa cadauer illius qui vita diſceſſerit, interdum permiſſione mea illuſiones ſuas oſtendet, cadauer illius quaſi viuat moueri faciens, quod tamen per breuiſſimā horam & non per lōgius ſpatium facere interdum permittetur, ne hac præſumptione gloria Dei derideatur atque nihilipendatur. Quod quidam videntes in eum confident, quidam autem & priorem fidem ſuam retinere volentes, eum tamen ſibi propitium ſemper optabunt. Quos tamen durius lædere nolens, quaſdam infirmitates ipſis immittit. Qui dum medicinam & auxilium medicorum quærent nec curari poterunt, ad ipſum recurrent tentantes, ſi eos curare valeat: quos dum ad ſe venientes viderit, debilitatem quam eis intulit ipſis aufert. Vnde valde eum amantes in ipſum credent. Et ſic multi decipientur, cum ipſi oculos interioris hominis obnubilant, per quos in me reſpicere debuerant, volentes in probatione animi ſui velut in quadam nouitate illa ſcire quæ exterioribus oculis vident, & quæ manibus palpant, contemnentes illa inuiſibilia quæ in me manent, & quæ vera fide comprehendenda ſunt, quia mortales oculi me videre non poſſuut: ſed miracula mea in obumbratione illis oſtendo quibus voluero, meipſum autem nullus videbit, dum in mortali corpore manet, niſi in vmbratione myſteriorum meorum, vt ſeruo meo Moſi locutus ſum, quemadmodum ſcriptum eſt: *Non enim videbit me homo & viuere poterit.* Hoc tale eſt. Obtutum mortalitatis ſuæ non ponet in claritatem diuinitatis meę, ille qui mortalis eſt: ita quod in corruptibili cinere mortalem vitam poſſit habere, dum in tranſeuntis temporis mutatione eſt, ſcilicet quod vitam vnam deſerit & ad aliam tranſit: quoniam omnia viuentia per me ſolidata ſunt, & quia ego viuo nec vlla mutatio in me eſt. Nam vt culex viuere non poteſt ſi ſe in flammam ignis immittit, ita etiam mortalis homo non poſſet ſubſiſtere, ſi coruſcationem diuinitatis meæ videret: ſed ego mortalibus hominibus quamdiu grauamine mortalitatis ſuæ grauati ſunt, me ita in obumbra-

bratione oſtendo, velut pictor ea quæ inuiſibilia ſunt, per imagines picturæ ſuæ hominibus declarat. Quod ſi ô homo me dilexeris, te amplectar, & calore ſancti Spiritus te calefaciam. Cum enim bona intentione tua me inſpexeris, meque in tua fide cognoueris, tunc & ego tecum ero. Sed qui me contemnunt, ad diabolum ſe conuertunt, quoniam me ſcire nolunt. Vnde & ego ipſos abijcio. Eoſdem autem diabolus illudit & decipit quomodocunque ſibi placuerit, ita quod ipſi putant quod verum ſit, quicquid eis oſtenderit. Et hanc ipſam artem deceptionis ſuæ diabolus illis infundit, qui in ipſum confidunt, ita quod ipſi in hac arte diuerſa portenta in creaturis ſecundum voluntatem ſuam hominibus fallaciter oſtendunt. Sed tamen nec elementa, nec alias creaturas quæ à Deo creatæ ſunt, in alium modum tranſmutare poſſunt, niſi quod ſolum per deceptiones ſuas, quædam monſtra velut quaſdam nebulas in eis ſibi credentibus fingunt. Nam & Adam cum plus quæreret quam habere deberet, gloriam paradiſi perdidit, ſic & iſti viſum & auditum interioris hominis amittunt, quoniam Deum deſerunt & diabolum colunt. Secundum hunc modum filius perditionis, deceptiones artium ſuarum in elementis operatur, oſtendens in eis pulchritudinem, dulcedinem & ſuauitatem ſecundum voluntatem hominum quos decipit. Sed hæc poteſtas ei ob hoc permiſſa eſt, vt fideles in recta fide cernant, quod diabolus nullam poteſtatem in bonis habet, ſed ſolum in malis æternæ mortis. Quicquid enim iſte filius iniquitatis operatur, id in poteſtate, ſuperbia & crudelitate facit, miſericordiam, humilitatem & diſcretionem non habens: ſed cum imperio & magno ſtupore homines ad hoc præcipitat, vt ipſum ſequantur: plurimos enim populos ſibi acquirit, dicens eis vt voluntates ſuas libere peragant, ne ſe multum in vigiliis aut in ieiuniis conſtringant: proponens eis vt tantum Deum ſuum diligant, quem ſe eſſe ſimulat, quatenus ſic ab inferno liberati ad vitam perueniant. Vnde illi hoc modo decepti dicunt: O væ miſeris illis qui ante tempora iſta fuerunt, quia diris cruciatibus vitam ſuam afflixerunt, pietatem Dei noſtri heu ignorantes. Ille enim theſauros & diuitias eis oſtendit, ac eos ſecundum voluntates ipſorum epulari permittit, fallacibus ſignis doctrinam ſuam confirmans, ita quod ipſi putant quod non oporteat eos vllo modo corpora ſua conſtringere & caſtigare. Sed & circumciſionem & Iudaiſmum ſecundum mores Iudæorum illis obſeruare iubet, fortiora præcepta legis, quæ Euangelium cum digna pœnitentia in gratiam conuertit, ipſis iuxta voluntatem eorum leuiora faciens. Et dicit qui ad me conuertitur, peccata illius delebuntur, viuetq; mecum in æternum Baptiſmum etiam & Euangelium filij mei abiicit. Et omnia præcepta illa quæ Eccleſiæ tradita ſunt, deridet. Et iterum ſibi famulantibus diabolica irriſione dicit: Videte quis & qualis ille inſanus fuerit, qui hæc obſeruare per mendacia ſua ſimplici populo inſtituit. Ego autem pro vobis & ad gloriam veſtram mori, & à morte reſurgere volo. Et ſic populum meum ab inferno liberabo, vt deinceps mecum in regno meo glorioſe viuatis, quod ille fallax prius ſe feciſſe ſimulauit. Et deinde dilectis ſuis dicit, vt eum gladio percutiant, atque in mundum ſindonem vſque ad diem reſurrectionis ſuæ inuoluant, illis ita deceptis quod putant ſe illum occidere, & præcepta eius hoc modo perficere: poſtea ſe reſurgere ſimulans diræ maledictionis ſcripturam velut ſaluationem animarum profert, quam pro ſigno hominibus tradens, iubet vt ipſum adorent. Quod ſi quis fidelis propter amorem nominis mei recuſauerit, diro cruciatu tormentorum ab illo conſumetur: vnde omnes qui hæc viderint vel audierint maximo admirationis & dubietatis ſtupore concutientur: quemadmodum etiam Ioannes dilectus meus oſtendit, dicens: *Et vidi vnum de capitibus eius tanquam occiſum in mortem, & plaga mortis eius curata eſt. Et admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam.*

23 Hoc tale eſt. Ego amator myſteriorum Dei *Quid caput vnum occiſum & plaga curatum.*
vidi fallacem & maledictum in maximis & innumerabilibus iniquitatibus omnem ſanctimoniam ſanctorum circumeuntem, & multiplicibus vitiis eam fatigantem, qui artibus mendaciorum ſuorum ſanguinem ſuum in occiſione ſe effundere, & ita mori aſſimilabit, non in corpore ſuo cadens ſed in fallaci vmbra, velut percuſſus & moriens æſtimatus. Vnde etiam in errore fallacium vulnerum ſuorum quaſi mortuus fuerit ſimulat ſe quaſi à ſopore mortis reuixiſſe, & ita admirabilem & terribilem ſtuporem omnes homines qui in tota terra ſunt, in horrore huius maledicti capient: ſicut etiam populus in magnitudine & fortitudine Goliath obſtupuit, cum eum armatum in bello aduerſum ſe ſtare videret. Et ita vt vides columnæ electorum meorum, tam de cruciatibus iſtis quam de contrariis & immanibus ac horribilibus ſignis, quæ filius perditionis emittet magno ſtupore pauoris commoueri videbuntur, gemitum lamentabilis anguſtiæ emittentes. Sed duos teſtes meos quos ad id tempus in ſecreto voluntatis meæ reſeruaui ſcilicet Enoch & Heliam, vt ipſi repugnent & vt errantes ad viam veritatis reducant emittam. Qui fortiſſimas & robuſtiſſimas virtutes fidelibus oſtendent, quia cum verba teſtimonij eorum in ore vtriuſque ſibi æqualiter conſentient, fidem audientes adhibebunt. Nam idcirco hi duo teſtes veritatis tamdiu per me reſeruati ſunt, vt tunc ipſis procedentibus, ſermo eorum in cordibus electorum meorum teneatur & ſolidetur, quatenus inde germen Eccleſiæ meæ in magna humilitate ſubſiſtat. Et ipſi ad filios Dei quorum nomina in libro vitæ ſunt dicent: O vos recti corde & electi in glorioſa laude beatarum gratiarum vitæ, audite & intelligite quæ vobis fiducialiter diſſerimus. Hic maledictus à diabolo miſſus eſt, vt animas quæ ſe præceptis illius ſubiiciunt in errorem mittat. Nos enim de hoc mundo recluſi eramus, reſeruati in ſecretis Dei quæ hominibus abſcondita ſunt, ita quod in ſolicitudine & anguſtia hominum non fuimus. Nam ad hoc reſeruati ſumus, & ad vos miſſi,

vt erroribus iſtius perditoris contradicamus. Videte ergo, ſi vobis aut in corporali ſtatura aut in ætate ſimiles ſimus. Et omnes qui cognoſcere & confiteri verum Deum volent, hos duos ſenes & veraces teſtes, vexillum iuſtitiæ Dei portantes ſubſequentur, iniquum errorem deſerentes: quoniam ipſi in magnis præconiis & coram Deo & coram populo fulgebunt, vicos & plateas & ciuitates, atque alia loca vbicunque filius perditionis contrariam doctrinam efflauerit percurrentes, ac in eis multa ſigna in Spiritu ſancto facientes: ita vt omnis populus, qui eos viderit, in maximam admirationem ducatur. Idcirco autem hæc magna ſigna, ſupra firmam petram ſolidata, illis dabuntur, quatenus illa contraria & falſa ſigna abiiciantur. Nam, vt fulgur incendit & comburit, ſic & filius perditionis peruerſa iniquitate & nequitia ſua faciet, populos magicis artibus velut igne fulguris comburens. Sed Enoch & Helias, cum recta doctrina quaſi cum ictu tonitrui, omnem cohortem illius exterrentes deiicient, fideles hoc modo ſtabilientes. At tamen in permiſſione voluntatis meæ, ab illo tandem conſumati, mercedem laborum ſuorum in cœleſtibus conſequantur. Tunc flores doctrinæ eorum cadentes, quia voces ipſorum iam in mundo non audientur, bonum fructum in electis oſtendent, verba & rabiem diabolicæ artis contemnentibus, & in ſpe ſupernæ hæreditatis bene firmatis: quemadmodum & Salomon de bono & recto homine oſtendit, dicens: *Domus iuſti plurima fortitudo, & in fructibus impij conturbatio.* Hoc tale eſt. Acutum habitaculum vbi contritio & infœlicitas non eſt, ſpeciale ſpeculum oculi Dei in recto homine eſt, in quo idem oculus fortitudinem miraculorum ſuorum quaſi in appetitu percutientis gladij videt. Sed in procedentibus factis velut in creſcentibus fructibus ſuperbi cordis, quod in propriis voluptatibus ſuis ruinas ædificat, triſtitia illa erit, quia ſuperbum cor in eam ſpem non confidit, quæ in ſuperna ſaturitate floret.

Quid monſtruoſum caput ſe à loco dimouens.

24 Sed vt vides quod ipſum monſtruoſum caput ſe tanto fragore à loco ſuo emouit, quod omnis prædicta muliebris imago in omnibus membris ſuis inde concutitur, hoc eſt cum ſe filius perditionis caput iniquitatis exiſtens, multa arrogantia ſuperbiæ velut à paruo errore infixæ ſibi nequitiæ tollit, maiorem errorem arripiens, ſcilicet ſupra omnes exaltari volens, id eſt, cum deceptiones ſuæ finem accepturæ ſunt, omnis Eccleſia in omnibus filiis ſuis tam maioribus quam minoribus in maximum timorem mittitur, expectans inſaniam præſumptionis illius. Et velut magna maſſa multæ fæcis ipſi capiti coniungitur, vnde illud ſuper quendam montem ſe eleuans, altitudinem cœlorum aſcendere tentat, quia maximæ artes diabolicarum inſidiarum, multam immunditiam afferentium eidem filio iniquitatis aſſiſtentes, ipſi alas ſuperbiæ ſubminiſtrant, ac eum in tantam præſumptionem erigunt, quod ipſe etiam ſecreta cœleſtia ſe putat poſſe penetrare. Quomodo? Nam cum omnem voluntatem ſeductoris diaboli compleuerit, ita quod iuſto iudicio Dei amplius tantam poteſtatem iniquitatis & crudelitatis ſuæ habere omnino non permittetur, omnem cohortem ſuam congregabit, & ſibi credentibus dicet quia ad cœlos ire velit. Sed ſicut diabolus neſciuit filium Dei ad redemptionem & ſalutem animarum naſci, ita & iſte peſſimus cum ſe in mortiferum malum omnium malorum inuoluet fortiſſimum ictum manus Dei ſuper ſe venire ignorabit.

Quid ictus tonitrui.

25 Et ecce velut ictus tonitrui repente veniens caput ipſum tanta fortitudine percutit quod & de monte illo deiicit & quod ſpiritum ſuum in mortem emittit, quoniam poteſtas Dei ſe manifeſtans, eundem perditionis filium tanta virtute zeli ſui proſternit, quod & de ſuperbia illa qua ſe contra Deum erexerat, magno præcipitio præſumptionis ſuæ ruit, & quod vitalem flatum ſuum in mortem æternę damnationis ita conſumatus euomit: quia ſicut tentationes filij mei finitæ ſunt, cum ipſe tentatus diabolo dixit: *Vade turpiſſime ſathana:* & ille exterritus fugit, ſic etiam & tentationes iſtæ quas filius iniquitatis Eccleſiæ infert, in hoc zelo meo conſumationem accipient.

Cur nebula fœtens.

26 Inde ſubito fœtens nebula montem ipſum totum comprehendit, in qua caput ipſum tanta ſorde inuoluitur, vt aſtantes populi in maximum terrorem mittantur, quia immundiſſimus intolerabiliſque & infernalis fœtor locum elationis illius totum replebit, in quo ille peſſimus criminator tanta immunditia & fœtore efferuebat, vt iuſto Dei iudicio nec initium nec finis eius amodo in memoria habeatur: quoniam populi illi cadauer ipſius ſine voce in terra proſtratum & multa tabe perfuſum videntes, ſe deceptos eſſe cognoſcent: ipſa nebula circa montem illum aliquantulum diutius immorante, quoniam fœtor ille diabolicam elationem circumamplectens, immundam oſtendit, vt homines ab illo ſeducti fœtorem & immunditiam illam videntes, errorem ſuum declinent, & ad veritatem redeant. Nam aſtans populus hæc cernens, multo timore concutitur, quia hæc videntes maximus horror incutit, ita vt lugubres voces & flebiles querelas proferant, & ſe grauiter erraſſe dicant.

Quid candidi pedes.

27 Et ecce pedes præfatæ muliebris imaginis candidi apparent, ſplendorem ſuper ſplendorem ſolis reddentes, hoc eſt quod fortitudo fundamenti & ſuſtentatio ſponſæ filij mei multum candorem fidei oſtendet, & pulchritudinem illam quæ omnem pulchritudinem terrenæ claritatis ſuperat demonſtrabit, cum filio perditionis (vt dictum eſt) proſtrato, multi ex ijs qui errauerant ad veritatem reuertentur. Sed poſt caſum illius impij, quando nouiſſimus dies in ſolutione mundi occurrat, mortalis homo non quærat: quia eum ſcire non poterit: quo-

quoniam eum Pater in abſcondito ſecreti ſui ſeruauit. Ad iudicium ergo ô homines vos præparate. Vt autem prædictum eſt filius perditionis cum patre ſuo diabolo & cum omnibus artibus illius in nouiſſimo tempore per filium meum fortiſſimum præliatorem cum magna confuſione ſuperabitur, ſicut & inimici fortiſſimi Sampſonis in præfiguratione ipſius deiecti ſunt: velut in ſacra hiſtoria ſcriptum eſt: *Concuſſiſq; fortiter columnis, cecidit domus ſuper omnes principes, & cæteram multitudinem quæ ibi erat, multoq; plures interfecit moriens quam ante viuus occideret.*

28 Hoc tale eſt. Filio Dei, ſcilicet fortiſſimo Sampſoni primum ſynagoga coniuncta eſt, cui ipſe occulta illa quæ in veteri teſtamento abſcondita erant, in mirabili doctrina ſua diſtribuit, interiorem dulcedinem legis quæ fortior leone erat, ipſi benigne aperiens. Sed ipſa decepit eum, faciens vt ſecreta eius illuderentur, in doctrinam illius reſpicere nolens, ſed eam magno faſtu ſuperbiæ deſpiciens. Quapropter ipſe commotus regnum Dei ab ea auferri & alij genti dari prædixit, ita in multis prodigiis cum plurima turba ciuitatem Hieroſolymam aſcendens, infidelitate illorum qui veſtimenta ſua in via ſtrauerunt occiſa: vbi quod promiſerat illis per miracula reddidit, quibus per ſponſam ſuam proditus fuerat. Et in illo feruore ſponſam ſuam deſeruit, cum domum eius deſertam derelinqui prænunciauit. Sed pater ſponſæ illius, videlicet diabolica ſeductio, alij viro, id eſt infidelitati eam coniunxit. Tunc filius Dei aſtutas vulpes, ſcilicet Apoſtolos emiſit, qui igne ſancti Spiritus ſegetes inimicorum ſuorum combuſſerunt, id eſt qui legalia præcepta ad ſpiritualem intellectum verterunt, ita ſynagoga cum patre ſuo conbuſta, ſcilicet peruerſa infidelitate ſynagogæ euerſa. Deinde magnis ſignis & ſtupendis miraculis incredulos occidit, ita quod omnes multo ſtupore contremuerunt, cum dicerent ſe timere Romanos venire, & locum & gentem ipſorum tollere. Quapropter concilium ſuum congregauerunt vt illum perderent: ſed ipſe abſcondit ſe in monte in oratione cum diceret, vt ſi fieri poſſet calix ille ab eo tranſiret. Sed Iudas Scariotis prodidit eum, tradens eum in manus ſæuiſſimas inimicorum ſuorum. Et ipſe vim fortitudinis ſuæ abſcondit, quam in crine id eſt in patre ſuo habuit, quæ omni populo ignota eſt, niſi quantum in fide capitur, veluti & capilli in capite hominis videntur. Poſtea cum pati voluit vim fortitudinis ſuæ oſtendit, videlicet mandibulam aſini tollens cum filiabus Hieruſalem diceret, ne ſuper eum ſed ſuper ſeipſas flerent, ita illas occidens, ſcilicet terrorem futurorum malorum eis veriſſime prædicens. Et ſic in cruce fatigato, cum ſitiret fons veræ fidei de gentili populo emanauit, de quo ipſe bibens non erubuit, dicens etiam quod ſic conſumatum eſſet. Vnde cum ſpiritum emiſit, in gehennam, videlicet ad mulierem meretricem poſtea deſcendit: inimicis ſuis eum obſidentibus, cum cuſtodes ad ſepulchrum ipſius ponerent: ſed ipſe à morte reſurgens, cum duabus portis, id eſt cum ſpecialibus electis ſuis, & cum communi populo quos ex inferno liberauit, cœleſte regnum petiuit. Sed ſic pulcherrima ſponſa ſcilicet Eccleſia ipſi coniuncta, diligentiſſime ab eo quæſiuit quomodo fortitudinem ipſius cognoſcere poſſet. Ipſe autem vires ſuas ei non repente, ſed paulatim & cum diſcretione aperuit. Quomodo? Cum primum Catholicam fidem percepiſſent in veteri lege & in noua, vſque ad perfectam correctionem putabant ſe quidam illorum debere ambulare, quæ ligatura humentium neruorum ſed nondum perfectam ſiccitatem habentium erat. Vnde Eccleſia rudis adhuc, multis turbis dicebat: Hæc eſt fortitudo ſponſi mei. Et populus hæc audiens, volebat repentino motu Deum in auditu verborum tantum colere, & non in ſignificatione Spiritus ſancti conuerſari. Sed ita fortitudo eius cognita non eſt. Deinde virginitas velut noui funes qui nunquam in opere fuerunt, ſicut & virginitas ante non eſt glorioſe habita, nobiliter erecta eſt: quæ ligatura filium Dei fortiter quidem tetigit, ſed tamen eum plene non oſtendit. Sed Eccleſia ſe ſurſum erigens dicebat: O vos amici mei, hæ maximæ virtutes ſponſi mei ſunt. Et ſubito in magno ſtrepitu multus populus ſuper eum ruit, dicens: Nos in maximis viribus eius, ipſum cœpimus. Sed nec ſic vires eius manifeſtatæ ſunt. Poſtea in ſeptem donis Spiritus ſancti velut in ſeptem crinibus illius Eccleſia ſolidata eſt, ipſis forti clauo in firmamento apoſtolicorum prædicatorum infixis. Vnde reti fidei hoc modo contexto, Eccleſia clamabat: O quam fortis ſponſus meus in ſeptem crinibus ſuis eſt. Et omnes populi illam audientes, in eum irruerunt, putantes ipſum maiores vires non habere. Sed & hoc modo non eſt agnita fortitudo ipſius. Dehinc multas lachrymas Eccleſia fudit, quia fortitudinem ſanctæ Trinitatis ignorauit, dicens humanitatem filij Dei ſe quidem vidiſſe, ſed diuinitatem ipſius nondum perfecte intellexiſſe. Vnde ipſe commotus in dilecto ſuo Ioanne ſecreta ſanctæ Trinitatis, quantum homini licitum erat ſcire, in honore Patris & in ardore Spiritus ſancti manifeſtauit. Et ita in gremium ſponſæ ſuæ caput ſuum reclinans, ibi vſque ad maxima ſchiſmata quæ in filio perditionis futura ſunt, requieſcet: ibi fortitudo eius abraſis crinibus ipſius abſcindetur, cum homines in tempore illo magis filium perditionis, quam ipſum ſequi ſtudebunt dicentes: Quid eſt ô Deus quod talia & tanta miracula videmus? Et ita fortitudo ipſius delinitur, cum iam vera fides in cæcitate infidelitatis obnubilari videtur. Sed vires eius reſurgent, cum Enoch & Helias apparuerint. Quapropter ſuperbiam & præſumptionem fortiter concutiens, filium perditionis cum omnibus diabolicis artibus & cæteris vitiis eius deiiciet: multoque durius dia-

bolica vitia conteret, cum iam Eccleſia cum Chriſtiano nomine de præſenti & temporali ſæculo ad æterna tranſibit, quam antea fecerit cum adhuc diuinus cultus in mundo temporaliter vigeret. Quid hoc? Quia cum iam ſæculum finem accipiet, tunc & diabolicæ perſecutiones & virtutum fortisſimæ operationes, in hominibus etiam temporaliter ceſſabunt. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO DVODECIMA.

1 POST hæc vidi & ecce omnia elementa & omnes creaturæ diro motu concuſſa ſunt: ignis, aër, & aqua eruperunt, & terram moueri fecerunt: fulgura & tonitrua concrepuerunt, montes & ſyluæ ceciderunt, ita vt omne quod mortale erat vitam exhalaret. Et omnia elementa purgata ſunt, ita vt quicquid in eis ſordidum fuerat, tali modo euaneſceret, vt amplius non appareret. Et audiui vocem maximo clamore per totum orbem terrarum vociferantem & dicentem: O vos filij hominum qui in terra iacetis, ſurgite omnes. Et ecce omnia oſſa hominum in quocunque loco terrarum erant, velut in vno momento congregata, & ſua carne obtecta ſunt: & omnes homines integris membris & corporibus ſuis in ſexu ſuo ſurrexerunt, boni in claritate fulgentes, & mali in nigredine apparentes, ita vt & opus cuiuſque in ipſo aperte videretur. Et quidam ex eis in fide ſignati erant, quidam autem non: ita vt ſignatorum illorum alij ante faciem ſuam velut aureum fulgorem, alij velut vmbram haberent quod ipſorum ſignum erat. Sed ſubito ab oriente maxima coruſcatio effulſit, & ibi in nube filium hominis eo vultu quo in mundo fuerat, nudatis & apertis vulneribus cum angelicis choris aduenientem vidi, & ſupra ſedem flammantis ſed non ardentis throni ſedentem, & ſub ſe hanc maximam tempeſtatem purgationis mundi habentem. Et qui ſignati erant, obuiam ei in aëre quaſi in turbine rapti ſunt: vbi & prius ſplendorem illum qui ſecretum ſuperni creatoris deſignat videram, bonis ſcilicet à malis ibi ſeparatis. Sed ipſe blanda voce quemadmodum Euangelium manifeſtat, iuſtos cœleſti regno beatificauit, ac terribili voce iniuſtos infernalibus pœnis vt etiam ſcriptum eſt, deputauit: nulla tamen alia inquiſitione vel reſponſione de operibus eorum, niſi quemadmodum Euangelica vox oſtendit, ibi facta: quoniam opus cuiuſque ſiue bonum ſiue malum eſſet, in ipſo manifeſte apparuit. Qui autem ſignati non erant à longe in parte Aquilonis cum diabolica turba ſtabant, nec ad iudicium hoc peruenerunt: ſed tamen hæc omnia velut in turbine videntes, finem iudicij expectabant, & intra ſe amaros gemitus edebant. Et ſic iudicio peracto, fulgura, & tonitrua, & venti ac tempeſtates ceſſabant: & quicquid in elementis tranſitorium erat, ſubito euanuit & maxima tranquillitas facta eſt. Tunc electi ſuper ſplendorem ſolis repente ſplendidi effecti, cum filio Dei, & cum beatis agminibus Angelorum in gaudio magno cœleſtia petebant, reprobis cum diabolo & angelis eius ad loca infernalia cum magno vlulatu tendentibus. Et ſic cœlum electos recepit, & infernus reprobos abſorbuit. Sed ſubito tanta gaudia & tantæ laudes in cœleſtibus, & tanta triſtitia ac tanti vlulatus in abyſſi lacu exorti ſunt, vltra etiam quam humanus ſenſus effari poſſit. Et mox omnia elementa in maxima ſerenitate reſplenduerunt, veluti eis nigerrima cutis abſtracta fuiſſet: ita quod nec ignis feruorem, nec aër ſpiſſitudinem, nec aqua æſtum, nec terra fragilitatem amplius vllam haberent. Sol quoque luna, & ſtellæ, velut plurimus ornatus in firmamento, multo ſplendore & decore rutilabant, & ſine motu circuitionis fixa manebant, ita quod vltra diem & noctem non diſcernebant. Et ita nox non erat, ſed dies. Et finitum eſt. Iterumque audiui vocem de cœlo mihi dicentem: Hæc myſteria nouiſſima tempora oſtendunt, in quibus temporalia tempora, in æternitatem coruſcationis illius quæ ſine fine eſt tranſmutabuntur. Nouiſſima enim tempora multis periculis fatigabuntur, & occaſus mundi variis ſignis demonſtrabitur. Nam vt vides, in ipſo nouiſſimo die, totus orbis terrarum terroribus concutietur, & tempeſtatibus quaſſabitur, ita vt quicquid in eo caducum & mortale eſt, his calamitatibus finiatur: quia tunc curſu mundi completo, ipſe amplius durare non poterit, ſed ſecundum diuinam diſpoſitionem conſumabitur. Sicut enim homo cum finiendus eſt, multis infirmitatibus præuentus deiicitur, ita quod etiam in ipſa hora mortis ſuæ multo dolore diſſoluitur, ſic etiam finem mundi maximæ aduerſitates præcurrent, & ipſum in fine ſuo diuerſis terroribus diſſoluent: quoniam elementa terrores ſuos tunc oſtendent, quia eos amplius exercere non poterunt.

De nouiſſimis temporibus.

2 Repentino & inopinato motu in hoc fine elementa relaxantur: omnes creaturæ commouentur: ignis erumpit: aër ſoluitur: aqua effluit: terra concutitur: fulgura feruent: tonitrua concrepant: montes ſcinduntur: ſiluæ ruunt: & quicquid in aere, vel in aqua, vel in terra mortale eſt vitam reddit. Ignis enim totum aërem mouet: & aqua totam terram replet, & hoc modo omnia purgantur: vt quicquid in mundo fœditatis eſt, ita euaneſcat, quaſi non fuerit, velut ſal diffluit cum in aquam immittitur.

Elementorum commotio.

3 Sed diuino præcepto (vt tibi monſtratum eſt) ad reſurgendum accepto, mortuorum oſſa vbicunque fuerint ſuo loco velut in ictu oculi coniunguntur, & ſua carne teguntur, nec vllo modo retardantur, ſed ſiue ab igne, ſiue ab aqua, ſiue ab aue, ſiue à beſtia, conſumpta fuerint, citisſime reſtituuntur: ita quod ea hoc modo terra reddit, velut ſal ex aqua ſudat: quia oculus meus omnia nouit, nec quicquam me latere poterit. Ita omnes homines in anima & corpore, ſine

Oſſium & carnis coniunctio.

Digitized by Google

ſine vlla contractione & abſciſione membrorum ſuorum, ſed in integritate & corporis & ſexus ſui, velut in ictu oculi reſurgunt, electi fulgorem bonorum operum ſuorum habentes, & reprobi nigredinem infœlicium actuum ſuorum portantes: ita quod ipſorum ibi opera non abſconduntur, ſed palam in ipſis apparebunt.

Fidei ſignum.

4 Et quidam ex eis in fide ſignati ſunt, quidam autem non, ita vt fidem habentium, conſcientiæ per opera fidei in fulgore ſapientiæ fulgeant, aliorum vero in tenebroſitate neglectus ſui appareant: per quæ aperte diſcernuntur, quoniam illi fidem in operibus impleuerunt, iſti autem eam in ſeipſis extinxerunt. Quidam autem ſignum fidei non habent, quia illi nec in veteri lege, nec in noua gratia cognitionem viui & veri Dei habere voluerunt.

Aduentus filij Dei.

5 Et tunc in claritate lucis æternæ, ſed tamen in nube qua reprobis cœleſtis gloria abſcondita eſt filius Dei in forma humanitatis & paſſionis ſuæ quam in voluntate Patris pro ſalute humani generis paſſus eſt, ad iudicandum ipſum humanum genus cœleſti exercitu circumdatus adueniet, quoniam Pater ei hoc dedit, vt quia ipſe in mundo viſibiliter conuerſatus fuerat, quæ viſibilia mundi ſunt diiudicet: vt etiam ipſe in Euangelio oſtendit dicens: *Et poteſtatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis eſt.*

6 Hoc tale eſt. Pater teſtificat de filio ſuo. Quid hoc? Pater poteſtatem dedit filio, quoniam ipſe ſemper cum Patre in diuinitate manens, ſed humanitatem de matre accipiens ſecundum quod homo eſt accepit etiam à Patre, quod omnis creatura ipſum Dei filium ſentit: ſicut & omnis creatura in creatione formæ ſuæ à Deo creata ſubſiſtit. Et ideo cuncta opera diſcernuntur à filio in quacunque dignitate vel incuruatione ſint, & ſecundum hoc quod collocanda ſunt ea collocat vt quia ipſe homo palpabilis & viſibilis in mundo fuit, etiam illa quæ in mundo viſibilia fuerunt ſecundum quod iuſtum eſt diſcernat, videlicet in poteſtate iudiciali terribilis iniuſtis, ſed blandus iuſtis apparens: ipſos ita diiudicans, quod etiam purgationem ſuam elementa ſentiant.

Quomodo fidei opera appareant

7 Tunc & qui ſignati ſunt, obuiam iuſto iudici, non in difficultate ſed in multa celeritate rapiuntur: vt quoniam ipſi fidem in Deum credentes habuerunt, etiam opera fidei in eis manifeſte appareant: vbi & ſcientia Dei actus eorum & in bonis & in malis non ignorat, vt tibi monſtratum eſt: ibi enim boni & mali ſeparabuntur, quia & opera eorum diſſimilia ſunt. Nam ibi tam in malis quam in bonis certiſſime apparet, quomodo vel in infantia, vel in pueritia, vel in iuuentute, vel in ſenectute, vel in decrepita ætate Deum quæſierint.

Qui flores filij Dei.

8 Ibi etiam fulgent omnes flores filij mei, videlicet Patriarchæ & Prophetæ qui ante incarnationem ipſius fuerunt, & Apoſtoli qui cum eo in ſæculo conuerſati ſunt, ac Martyres, Confeſſores, Virgines, Viduæ, qui omnes fideliter illum imitati ſunt: & illi qui Eccleſiæ meæ tam in ſæcularibus quam in ſpiritualibus præpoſiti fuerunt, nec non Anachoretæ & monachi, qui in caſtigatione & mortificatione carnis ſuæ propter nomen filij mei ſe viles fecerunt: quod & in veſtitu ſuo, cum magna humilitate & charitate angelicum ordinem imitantes, oſtenderunt. Sed qui me ideo in contemplatiua vita quærunt, quia dicunt hæc vita glorioſior eſt quam illa, hoc ante me quaſi nihilum eſt: ſed qui me quærit in humilitate in ea conuerſatione quæ inſpiratione Spiritus ſancti data eſt, hunc in cœleſti Patria in prioribus locis exaltabo.

Quà ratione contemplatiua vita quærenda

9 Deinde cœli laudes ſuas iterum in ſilentio continent, cum filius Dei iudicialem ſententiam & ad iuſtos & ad iniuſtos profert, auſcultantes cum reuerentia honoris, quomodo illos dijudicet cum blande iuſtis ſuperna gaudia tribuit, & cum terribiliter iniuſtos ad infernales pœnas mittit. Sed ibi nec excuſationes nec interrogatio operationum ſuarum maior erit, quam quod ibi conſcientiæ hominum & bonorum & malorum nudæ & apertæ ſunt.

Quam æquum ſit futurum in omnes iudicium

10 Iuſti autem qui ibi verba æquiſſimi iudicis percipiunt, plurima quidem opera iuſtitiæ fecerunt, ſed tamen ea in plenitudine perfectionis dum in ſæculo viuerent non habuerunt, vnde & nunc in eis dijudicandi ſunt. Iniuſti vero qui iudicialem ſeueritatem ibi in ſe ſentiunt, mala quidem facta perpetrauerunt, ſed tamen ea non in ignorantia diuinæ maieſtatis quod eſt in iniquitate præiudicatæ damnationis infidelitatis egerunt, & ideo ſententiam ipſius iudicis ibi non effugient, quoniam omnia æquo pondere ponderanda ſunt.

11 Illi autem qui in fide ſignati non ſunt, quoniam ipſi in Deum non crediderunt, in parte Aquilonis, id eſt perditionis cum diabolica turba interim tardant, nec ad hoc iudicium perueniunt: ſed tamen illud in obumbratione videntes, finemque eius præſtolantes intra ſe multum gemunt, quoniam ipſi in infidelitate perdurantes, verum Deum non cognouerunt: quia ipſi nec ante baptiſmum viuum Deum in veteri teſtamento coluerunt, nec ſub Euangelio remedium baptiſmatis ſuſceperunt: ſed in maledictione caſus Adæ perſeuerauerunt, damnationis pœnas habentes. Vnde & in infidelitate ſcelerum ſuorum iam iudicati inueniuntur.

12 Sicque iudicio finito, terrores elementorum, & fulgura, tonitrua, & venti in tempeſtatibus ceſſant, & omne quod caducum & tranſitorium eſt dilabitur, nec amplius apparebit: velut nix eſſe deſinit quæ à calore ſolis liqueſcit maxima quiete tranquillitatis diuina diſpenſatione ita exorta.

13 Et ſic electi ſplendorem æternitatis habentes, vna cum capite ſuo ſcilicet filio meo, & cum glorioſo cœleſti exercitu in magna gloria cœleſtia gaudia petunt, & reprobi vna cum diabolo & cum angelis eius ad æterna ſupplicia in multa contritione tendunt vbi æternam mortem ſibi præparatam æternaliter vident, quia magis concupiſcentias ſuas quam præcepta mea ſecuti ſunt. Et ſic cœlum electos in gloriam æternitatis rece-

recepit, quoniam ipſi dominatorem cœlorum dilexerunt, & infernus reprobos abſorbet, quia diabolum non abiecerunt: ita omnium gaudiorum tantis laudibus in cœleſti gloria reſonantibus; & omnium gemitum tantis vlulatibus in inferno exortis; vltra quam humanus intellectus capere valeat; quoniam illi vitam æternam poſſident; & iſti mortem æternam habent: quemadmodum in Euangelio filius meus loquitur dicens: *Et ibunt hi in ſupplicium æternum, iuſti autem in vitam æternam.*

14 Hoc tale eſt. Qui in lenocinio omnium malorum fœtent, nec ſitiunt quod iuſtum eſt haurire in ſumma bonitate, per iter infidelitatis & nequitiæ ſuæ in pœnas æternæ perditionis dimerguntur, ſecundum opera ſua infernalia tormenta recipientes. Aedificatores vero coruſcationis cœleſtis Hieruſalem qui portis filiæ Sion fideliter inſtant; fulgebunt in luce vitæ æternæ; quam caſtiſſima virgo in fœcunditate virginitatis ſuæ credentibus mirabiliter attulit.

Quæ glorificatio rerum.

15 Et vt vides elementa in maxima claritate, & pulchritudine his omnibus peractis fulgebunt, omni videlicet impedimento nigredinis & ſordis ablato. Nam ignis ſine feruore tunc vt aurora rutilabit: & aër abſque ſpiſſitudine, puriſſimus fulgebit: & aqua ſine impetu effuſionis & ſubmerſionis perſpicua & lenis ſtabit: & terra abſque omni fragilitate & inæqualitate fortiſſima & planiſſima apparebit; his omnibus in magnam tranquillitatem ac pulchritudinem tranſlatis. Sed & ſol & luna ac ſtellæ velut pretioſiſſimi lapides in auro, ita etiam in firmamento multa claritate & maximo fulgore rutilabunt: nec vltra inquietudinem circumuolutionis ſuæ ad diem diſcernendum à nocte habebunt, quia finito mundo iam in inmutabilitate ſunt: ita quod & nullæ tenebræ noctis amodo apparebunt, quoniam tunc dies indeficiens eſt: vt etiam Ioannes dilectus meus teſtatur dicens: *Et nox vltra non erit: & non egebunt lumine lucernæ, neque ſolis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos.*

16 Hoc tale eſt. Qui theſaurum habet, eum interdum ſubtrahit interdum etiam emittit: ſicut & nox lumen celat, & vt dies tenebras fugat, homini lumen afferens. Ita non erit in immutatione temporum: quia tunc noctis vmbra fugabitur, ita quod tenebræ noctis amodo non apparebunt: quia etiam & mutatio illa iam non egebit lumine illo, quod ſibi homines incendunt vmbras tenebrarum expellentes: nec etiam mutabilitatem ſol tunc amplectetur, qui modo continet tempora quæ in vmbra habentur, quoniam tunc dies ſine vlla mutatione erit, quia tunc etiam dominator omnium claritate diuinitatis ſuæ quam nulla mutabilitas obfuſcat, illuminat eos qui in ſæculo tenebras ſua gratia effugerunt. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

VISIO DECIMATERTIA.

DEINDE vidi lucidiſſimum aërem, in quo audiui in omnibus prædictis ſignificationibus mirabili modo diuerſum genus muſicorum in laudibus ciuium ſupernorum gaudiorum, in via veritatis fortiter perſeuerantium; ac in querelis reuocatorum ad laudes eorundem, & in exhortatione virtutum ſe exhortantium ad ſalutem populorum, quibus diabolicæ inſidiæ repugnant: ſed ipſæ virtutes eas opprimunt, ita tamen quod ſic fideles homines tandem à peccatis ad ſuperna per pœnitentiam tranſeunt. Et ſonus ille vt vox multitudinis in laudibus de ſupernis gradibus in harmonia ſymphonizans, ſic dicebat: O ſplendidiſſima gemma, ſerenum decus ſolis tibi infuſum eſt; fons ſaliens de corde patris; qui eſt vnicum verbum eius per quod creauit mundi primam materiam, quam Eua turbauit: hoc verbum fabricauit in te hominem; & es illa lucida gemma à qua ipſum verbum eduxit omnes virtutes, quemadmodum in prima materia omnes protulit creaturas. O tu ſuauiſſima virga frondens de ſtirpe Ieſſe, ô quàm magna virtus eſt quòd diuinitas in pulcherrimam filiam aſpexit, ſicut aquila in ſolem oculum ſuum figit, cum ſupernus Pater claritatem virginis attendit, quando verbum ſuum in ipſa incarnari voluit. Nam in myſtico myſterio Dei illuſtrata mente virginis, mirabiliter clarus flos ex ipſa virgine prodiit. Et iterum dixit: O glorioſiſſima lux viuens, Angeli qui infra diuinitatem diuinos oculos cum myſtica obſcuritate omnis creaturæ aſpicitis in ardentibus deſideriis, vnde nunquam poteſtis ſatiari, ô quàm glorioſa gaudia illa veſtra habet forma, quæ in vobis eſt intacta ab omni prauo opere, quod primum ortum eſt in veſtro ſocio perdito Angelo, qui volare voluit ſupra intrinſecus latens pinnaculum Dei. Vnde ipſe tortuoſus demerſus eſt in ruinam, ſed ipſius inſtrumenta caſus ſuggeſtionis eius concilium facturæ digiti Dei inſtituit. Nam ô vos Angeli qui cuſtoditis populos, quorum forma fulget in facie veſtra, & ô vos Archangeli qui animas iuſtorum ſuſcipitis, & vos Virtutes, Poteſtates, Principatus, Dominationes, & Throni qui eſtis computati in quintum ſecretum numerum, & ô vos Cherubim & Seraphim ſigillum ſecretorum Dei, ſit laus vobis, qui loculum antiqui cordis in fonte aſpicitis. Videtis enim interiorem vim patris, quæ de corde illius ſpirat quaſi facies. Itemque dicebat: O ſpectabiles viri qui pertranſiſtis occulta aſpicientes per oculos ſpiritus, & annunciantes in lucida vmbra acutam & viuentem lucem in virga germinantem, quę ſola floruit de introitu radicantis luminis; vos antiqui ſancti prædixiſtis ſaluationem exulum animarum quæ immerſæ fuerant morti; qui circuiſtis vt rotæ mirabiliter loquentes myſtica montis qui cœlum tangit pertranſiens vngendo multas aquas, cum etiam inter vos ſurrexit lucida lucerna, quæ ipſum montem præcurrens illu-

Laus Mariæ.

Laus hierarchiarum cœleſtium.

Laus Patriarcharum, Prophetarum, præcurſoris.

Illuminat... quibus opus miraculorum & non opus criminum per torrens iter perſpicuæ vmbræ plantatum eſt, & ô tu ruminans ignea vox præcurrens limantem lapidem ſubuertentem abyſſum; gaudete in capite veſtro. Gaudete in illo, quem non viderunt in terris multi, qui ipſum ardenter vocauerunt. Et iterum dixit: O cohors militiæ floris virgæ non ſpi-
Laus Apoſtolorum. natæ, tu ſonus orbis terræ circuiens regiones inſanorum ſenſuum, epulantium cum porcis, quos expugnaſti per infuſum adiutorem ponentis radices in tabernacula pleni operis verbi patris, tu etiam nobilis es gens ſaluatoris; intrans viam regenerationis aquæ per agnum; qui te miſit in gladio inter ſæuiſſimos canes, qui ſuam gloriam deſtruxerunt in operibus digitorum ſuorum, ſtatuentes non manufactum in ſubiectionem manuum ſuarum, in qua non inuenerunt eum. Nam ô lucidiſſima Apoſtolorum turba ſurgens in vera agnitione & aperiens clauſuram magiſterij diaboli, abluendo captiuos in fonte viuentis aquæ, tu es clariſſima lux in nigerrimis tenebris, fortiſſimumq; genus columnarum ſponſam agni ſuſtentans, in omnibus ornamentis ipſius: per cuius gaudium, ipſa mater & virgo prima eſt vexillifera. Agnus enim immaculatus eſt ſponſus, & ſponſa eius im-
Laus Martyrum. maculata. Itemque dicebat: O victorioſiſſimi triumphatores, qui in effuſione ſanguinis veſtri ſalutantes ædificationem Eccleſiæ intraſtis ſanguinem agni, epulantes cum vitulo occiſo. O quam magnam mercedem habetis, quia corpora veſtra viuentes deſpexiſtis, imitantes agnum Dei, ornantes pœnam eius, in qua vos introduxit in reſtaurationem hæreditatis. Vos flores roſarum qui in effuſione ſanguinis veſtri beati eſtis in maximis gaudiis, redolentibus & ſudantibus in emptione quæ fluxit de interiori mente conſilij, manentibus ante æuum in illo, in quo non erat conſtitutio: à capite ſit honor in conſortio veſtro, qui eſtis in ſtrumentum Eccleſiæ, & qui in vulneribus veſtri
Laus Confeſſorum. ſanguinis vndaſtis abunde. Et iterum dixit: O ſucceſſores fortiſſimi leonis, inter templum & altare dominantes in miniſtratione eius, ſicut Angeli ſonant in laudibus, & ſicut aſſunt populis in adiutorio, vos eſtis inter illos qui hæc faciunt ſemper in officio agni curam habentes. O vos imitatores excelſæ perſonæ in pretioſiſſima & glorioſiſſima ſignificatione, ô quam magnus eſt veſter ornatus, vbi homo procedit ſoluens & ſtringens in Deo pigros & peregrinos, etiam ornans candidos & nigros, & magna onera remittens. Nam & angelici ordinis officia habetis, & fortiſſima fundamenta præſcitis vbicunque conſtituenda ſunt: vnde magnus eſt veſter honor. Itemque dicebat:
Laus Virginum. O pulchræ facies Deum aſpicientes, & in aurora ædificantes, ô beatæ virgines, quam nobiles eſtis, in quibus Rex ſe conſiderauit, cum in vobis omnia cœleſtia ornamenta præſignauit, vbi etiam ſuauiſſimus hortus eſtis in omnibus ornamentis redolentes. O nobiliſſima viriditas quæ radicas in ſole & quæ in candida ſerenitate luces in rota, quam nulla terrena excellentia comprehendit, tu circumdata es amplexibus diuinorum myſteriorum. ... rubes vt aurora, & ardes vt ſolis flamma. Et iterum ſonus ille, vt vox multitudinis in querelis de reuocandis ad eoſdem gradus in harmonia, ſic querebatur dicens: O plangens vox eſt hæc maximi doloris. Ach, ah, quædam mirabilis victoria in mirabili deſiderio Dei ſurrexit, in qua delectatio carnis ſe latenter abſcondit. Heu, heu, vbi voluntas crimina neſciuit, & vbi deſiderium hominis laſciuiam fugit; quia tam pauci ad te veniunt. Luge luge ergo in his innocentia, quæ in pudore bono integritatem non amiſiſti, & quæ auaritiam gutturis antiqui ſerpentis ibi non deuoraſti, quia tam negligenter homines te attendunt. O viuens fons, quam magna eſt ſuauitas tua, qui faciem iſtorum in te non amiſiſti: ſed acute præuidiſti quomodo eos de angelico caſu abſtraheres, qui ſe æſtimabant illud habere, quod non licet ſic ſtare. Vnde gaude filia Sion, quia Deus tibi multos reddit, quos ſerpens de te abſcindere voluit, qui nunc in maiori luce fulgent quam prius illorum cauſa fuiſſet. Viuens enim lux de his dicit: Tortuoſum ſerpentem ſcandalizaui in ſua ſuggeſtione, quæ non ita plena fuerat ſicut ille exiſtimabat. Vnde iuraui per meipſum, quod in his cauſis feci amplius & amplius, quam in eis ô ſerpens tuum gaudium proderet: quia in tua ſuggeſtione amputaui, quod nunquam inuentum eſt in tua ſæuitia ô turpiſſime illuſor. Itemq; ſonus ille, vt vox multitudinis in exhortatione virtutum in adiutorium hominum; & in contradictione repugnantium diabolicarum artium, virtutibus vitia ſuperantibus, & hominibus tandem diuina inſpiratione ad pœnitentiam redeuntibus, in harmonia ſic clamabat: Nos virtutes in Deo ſumus, & in Deo manemus, Regi regum militamus, & malum à bono ſeparamus. Nam in primo agone apparuimus, vbi victrices extitimus, dum ille corruit, qui ſuper ſe volare voluit. Ergo & nunc militemus, illis qui nos inuocant ſubuenientes, & diabolicas artes calcantes, & eos qui nos imitari voluerint ad beatas manſiones perducentes.

2 QVERELAE ANIMARVM IN CARNE POSITARVM: O nos peregrinæ ſumus. Quid fecimus, ad peccata deuiantes? Filiæ Regis eſſe debuimus, ſed in vmbram peccatorum cecidimus. O viuens ſol, porta nos in humeris tuis in iuſtiſſimam hæreditatem, quam in Adam perdidimus. O rex regum, in tuo prælio pugnamus. INVOCATIO FIDELIS ANIMAE: O dulcis diuinitas, & ô ſuauis vita, in qua perferam veſtem præclaram, illud accipiens quod perdidi in prima apparitione, ad te ſuſpiro, & omnes virtutes inuoco. RESPONSVM VIRTVTVM: O fœlix anima, & ô dulcis creatura Dei, quæ ædificata es in profunda altitudine ſapientiæ Dei, multum amas. FIDELIS ANIMA: O libenter veniam ad vos, vt præbeatis mihi oſculum cordis. VIRTVTES: Nos debemus militare tecum, ô filia regis. FID. AN. O grauis labor, & ô durum pondus quod ſuſtineo in veſte huius vitæ, quia nimis graue mihi eſt contra carnem pugnare. VIR. O anima voluntate Dei conſtituta, & ô fœlix inſtru-

Digitized by Google

ſtrumentum, quare tam debilis es contra hoc, quod Deus contriuit in virginea natura? Tu debes in nobis ſuperare diabolum. FID. AN. Succurrite, me adiuuando, vt valeam conſiſtere. SCIENTIA DEI: Vide quid illud ſit quo es induta filia ſaluationis, & eſto ſtabilis & nunquam cades. FID. AN. O neſcio quid faciam, aut vbi fugiam. O væ mihi, non poſſum perficere id quo ſum induta. Certe illud volo abiicere. VIRT. O infœlix conſcientia, ô miſera anima, quare abſcondis faciem tuam coram tuo creatore? SCIENTIA DEI: Tu neſcis, nec vides, nec ſapis illum, qui te conſtituit. FID. AN. Deus creauit mundum, non facio illi iniuriam ſi volo vti illo. DIABOLVS: Fatua, fatua quid prodeſt tibi laborare? Reſpice mundum & amplectetur te magno honore. VIRT. Heu, heu nos virtutes plangamus & lugeamus, quia ouis Domini fugit vitam. HVMILITAS: Ego humilitas regina virtutum dico: Venite ad me omnes virtutes & enutriam vos ad requirendum perditam dragmam & ad eam coronandam in perſeuerantia fœlicem. VIRT. O glorioſa regina, & ô ſuauiſſima mediatrix, libenter veniemus. HVMIL. Ideo dilectiſſimæ filiæ, teneo vos in regali thalamo. O filiæ Iſraël, ſub arbore ſuſcitauit vos Deus, vnde in hoc tempore recordamini plantationis eius. Gaudete ergo filiæ Sion. DIABOLVS: Quæ eſt hæc poteſtas, quod nullus ſit præter Deum? Ego autem dico: Qui voluerit me & voluntatem meam ſequi, dabo illi omnia: tu vero cum tuis ſequacibus nihil habes quod dare poſſis, quia etiam vos omnes neſcitis quid ſitis. HVMIL. Ego cum meis ſodalibus bene ſcio quod tu es ille antiquus draco, qui ſuper ſummum volare voluiſti, ſed ipſe Deus in profundum te præcipitauit abyſſi. VIRT. Nos autem omnes in excelſis habitamus. FID. AN. O vos regales virtutes, quam ſpecioſæ & quam fulgentes eſtis in ſummo ſole, & quam dulcis eſt veſtra manſio, & ideo ô væ mihi, quia à vobis fugi. VIRT. O fugitiua veni, veni ad nos, & Deus ſuſcipiet te. FID. AN. Ah, ah feruens delectatio abſorbuit me in peccatis, & ideo ad vos non auſa ſum intrare. VIR. Noli timere nec fugere, quia paſtor bonus quærit in te perditam ouem ſuam. FID. AN. Nunc eſt mihi neceſſe vt ſuſcipiatis me, quoniam in vulneribus fœteo, quibus antiquus ſerpens me contaminauit. VIRT. Curre ad nos, & ſequere veſtigia illa, in quibus nunquam cades in ſocietate noſtra, & Deus curabit te. FID. AN. Ego peccatrix quæ fugi vitam plena vlceribus veniam ad vos vt præbeatis mihi ſcutum redemptionis. VIRT. O anima fugitiua, eſto robuſta, & indue te arma lucis. FID. AN. O omnis militia reginæ virtutum, & ô vos candida lilia eius cum roſea purpura, inclinate vos ad me, quia peregrina à vobis exulaui: & adiuuate me, vt in ſanguine filij Dei poſſim reſurgere. Et ô vera medicina humilitas, præbe mihi auxilium, quia ſuperbia in multis vitiis multas cicatrices mihi imponens vulnerauit me. Nunc fugio ad te, & ideo ſuſcipe me. HVMIL. O omnes virtutes ſuſcipite lugentem peccatricem in ſuis cicatricibus propter vulnera Chriſti, & pera[illegible] volumus te reducere, & nolumus te deſerere, & omnis cœleſtis militia gaudet ſuper te, ergo decet nos in ſymphonia ſonare. HVMIL. O miſera filia volo te amplecti, quia magnus medicus dura & amara vulnera propter te paſſus eſt. DIABOLVS. Quæ es, aut vnde venis? Tu amplexata es me, & ego foras eduxi te, ſed nunc in reuerſione tua confundis me, ego autem pugna mea deiiciam te. FID. AN. Ego omnes vias tuas malas eſſe cognoui, & ideo fugi à te: modo autem ô illuſor, pugno contra te. FID. AN. Vnde tu ô regina humilitas, tuo medicamine adiuua me. HVMIL. O victoria quæ eundem in cœlo ſuperaſti, curre cum ſodalibus tuis, & omnes ligate diabolum hunc. VICTORIA AD VIRTVTES: O fortiſſimi & glorioſiſſimi milites, venite & adiuuate me iſtum fallacem vincere. VIRT. O dulciſſima bellatrix, in torrente fonte qui abſorbuit lupum rapacem, ô glorioſa coronata, nos libenter militamus tecum contra illuſorem animarum. HVMIL. Ligate ergo illum, ô virtutes præclaræ. VIRT. O regina noſtra, tibi parebimus, & præcepta tua in omnibus adimplebimus. VICTORIA. Gaudete ô ſociæ, quia antiquus ſerpens ligatus eſt. VIRT. Laus tibi Chriſte, Rex Angelorum. O Deus, quis es tu, qui in teipſo hoc magnum conſilium habuiſti, quo deſtruxiſti infernalem hauſtum in publicanis & peccatoribus, qui nunc lucent in ſuperna bonitate: vnde ô Rex, laus tibi ſit. O Pater omnipotens, ex te fluit fons in igneo ardore, perduc filios tuos in rectum ventum velorum aquarum, ita vt & nos eos hoc modo perducamus in cœleſtem Hieruſalem.

3 Et voces iſtæ erant vt vox multitudinis, cum multitudo voces ſuas in altum extollit. Et ſonus earum ita me pertranſiuit quod eas abſque difficultate tarditatis intellexi.

4 Audiuiq; vocem ex eodem lucido aëre, dicentem mihi: Laudes ſuperno creatori inceſſabili voce cordis & oris dandæ ſunt, cum ipſe non ſolum ſtantes & erectos, ſed etiam cadentes & curuatos in ſupernis ſedibus ſua gratia collocat.

5 Vnde vides ô homo, lucidiſſimum aërem, candorem gaudij ſupernorum ciuium deſignantem: in quo audio in omnibus prædictis ſignificationibus, mirabili modo diuerſum genus muſicorum, in laudibus ciuium ſupernorum gaudiorum, in via veritatis fortiter perſeuerantium, ac in querelis reuocatorum ad laudes eorundem gaudiorum, quoniam vt aër comprehendit & ſuſtinet ea quæ ſub cœlo ſunt, ita vt audis in omnibus præmonſtratis tibi mirabilibus Dei, ſuauis & dulcis ſymphonia ſonat in gaudio, miracula electorum in ſuperna ciuitate exiſtentium, & in Deo ſuaui deuotione perſiſtentium: ac in querelis incuruationem illorum quos antiquus ſerpens perdere tentat, quos tamen diuina virtus ad ſocietatem beatorum gaudiorum fortiter perducit, proferens in eis illa myſteria, quæ humanis mentibus ad terram inclinatis ſunt incognita: & in exhortatione virtutum ſe exhortantium ad ſalutem populorum quibus diabolicæ inſidiæ repugnant, ſed ipſæ virtutes

tutes eas opprimunt, ita tamen quod ſic fideles homines tandem à peccatis ad ſuperna per pœnitentiam tranſeunt, quoniam ibi virtutes in mentibus fidelium, ad redemptionem ipſorum vitiis reſiſtunt, quibus diabolico afflatu fatigantur: ſed eis fortiſſima fortitudine ſuperatis homines in peccatis prolapſi, diuino nutu ad pœnitentiam reuertuntur, cum perquirunt & deflent anteriora facta, & cum conſiderant & cauent poſteriora.

6 Quapropter & ſonus ille, vt vox multitudinis in laudibus de ſupernis gradibus in harmonia ſymphonizat, quia ſymphonia in vnanimitate & in concordia gloriam & honorem cœleſtium ciuium ruminat, ita quod & ipſa hoc ſurſum tollit quod verbum palam profert.

7 Sic & verbum corpus deſignat, ſymphonia vero ſpiritum manifeſtat: quoniam & cœleſtis harmonia diuinitatem denunciat, & verbum humanitatem filij Dei propalat.

8 Et vt poteſtas Dei vbique volans omnia circuit, nec ei vllum obſtaculum reſiſtit, ita & rationalitas hominis magnam vim habet in viuis vocibus ſonare, & torpentes animas ad vigilantiam in ſymphonia excitare. Quod & Dauid in ſymphonia prophetiæ ſuæ probat, & Hieremias lamentabili voce in planctu ſuo oſtendit. Ita & tu ô homo quæ es paupercula & fragilis naturæ, audis in ſymphonia ſonum de igneo ardore virginalis pudoris, in amplexibus verborum florentis, virgæ, & ſonum de acumine viuentium luminum in ſuperna ciuitate lucentium, & ſonum de prophetia profundorum ſermonum, & ſonum de dilatatione apoſtolatus mirabilium verborum, & ſonum de effuſione ſanguinis fideliter ſe offerentium, & ſonum de ſacerdotali officio ſecretorum, & ſonum de virginali gradu in ſuperna viredine florentium: quoniam ſuperno creatori fidelis creatura ſua in voce exultationis & lætitiæ reſultat, & grates frequentes ei impendit. Sed & ſonum audis vt vocem multitudinis, in querelis reuocatorum ad eoſdem gradus in harmonia reſonantem, quia ſymphonia non ſolum in vnanimitate exultationis, in via rectitudinis fortiter perſiſtentium gaudet, ſed etiam in concordia reſuſcitationis de via iuſtitiæ lapſorum, & tandem ad veram beatitudinem erectorum exultat: quoniam & paſtor bonus ouem quæ perierat, cum gaudio reportauit ad gregem. Itemq; vt audis, ſonus ille vt vox multitudinis in exhortatione virtutum in adiutorium hominum, & in contradictione repugnantium diabolicarum artium, virtutibus vitia ſuperantibus & hominibus tandem diuina inſpiratione ad pœnitentiam redeuntibus in harmonia clamat, quoniam dulcis complexio eſt in virtutibus fideles homines ad veram beatitudinem trahentibus; ſed dira coaceruatio eſt in vitiis diabolicarum inſidiarum: non tamen ita vt virtutes vitia non ſuperent, ſed ſic quod virtutes ea omnino debilitent, & ſibi conſentientes auxilio ſuperni adiutorij ad æternam retributionem per veram pœnitentiam perducant: vt etiam in vocibus harmoniæ earum tibi eſt demonſtratum.

9 Nam & ſymphonia, dura corda emollit, & ipſis humorem compunctionis inducit, ac Spiritum ſanctum aduocat. Vnde & voces iſtæ quas audis, ſunt vt vox multitudinis, cum multitudo voces ſuas in altum extollit, quia laudes iubilationum in ſimplicitate vnanimitatis & charitatis prolatæ, fideles ad vnanimitatem illam vbi nulla diſcordia eſt perducunt: cum eos in terris poſitos, corde & ore ad ſupernam remunerationem ſuſpirare faciunt. Et ſonus earum ita pertranſit te, quod eas abſque difficultate tarditatis intelligis, quoniam vbi diuina gratia operata fuerit, omnem tenebroſitatem obumbrationis aufert, illa pura & lucida faciens, quæ carnalibus ſenſibus in infirmitate carnis obſcura ſunt.

10 Quapropter quiſquis Deum fideliter intelligit, laudes indefeſſas ei fideliter offerat, eiq; fideli deuotione inceſſanter iubilet: quemadmodum & Dauid ſeruus meus ſpiritu profunditatis & altitudinis à me perfuſus, hortatur dicens: *Laudate eum in ſono tubæ, laudate eum in pſalterio & cythara. Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo. Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis, omnis ſpiritus laudet Dominum.*

11 Hoc tale eſt. Vos qui Deum ſimplici intentione & pura deuotione ſcitis, adoratis, & diligitis, laudate eum in ſono tubæ, id eſt in ſenſu rationalitatis: quia perdito angelo cum ſibi conſentientibus in perditionem cadente, agmina beatorum ſpirituum in veritate rationabiliter perſtiterunt, Deoq; fideli dilectione adhæſerunt. Laudateq; in pſalterio profundæ deuotionis, & in cythara melliflui canoris, quoniam tuba ſonante pſalterium, & pſalterio canente cythara procedit: ſicut & beatis Angelis in amore veritatis perſeuerantibus, deinde homine creato Prophetæ in mirabilibus vocibus ſurrexerunt, quos Apoſtoli in dulciſſimis verbis ſubſecuti ſunt. Et laudate eum in tympano mortificationis, & in choro exultationis, quia poſt cytharam tympanum, poſt tympanum chorus exultat: quemadmodum Apoſtolis verba ſalutis prædicantibus, Martyres in honore Dei, in corporibus ſuis diuerſa ſupplicia ſuſtinuerunt, ex quibus deinde ſacerdotalis officij veraces doctores ſurrexerunt. Laudateq; eum in chordis humanæ redemptionis, & in organo diuinæ protectionis, quoniam choro exultante voces chordarum, & organi ſe manifeſtant: ſicut & veris doctoribus in officio beatitudinis veritatem oſtendentibus, virgines proceſſerunt: quæ Dei filium verum hominem velut in chordis amauerunt, & verum Deum velut in organo adorauerunt, cum ipſum verum hominem & verum Deum crediderunt. Quid hoc? Quia cum filius Dei pro ſalute hominum carnem aſſumpſit, gloriam diuinitatis non amiſit. Vnde & beatæ virgines ipſum ſibi ſponſum eligentes, verum hominem in deſponſatione, & verum Deum in caſtitate, ipſum fideli deuotione apprehenderunt. Sed & laudate eum in cymbalis bene ſonantibus, id eſt in iis aſſertionibus, quæ bonum ſuum in vero gaudio faciunt: cum homines in imis peccatorum iacentes, ad ſu-

pernam

Digitized by Google

pernam celſitudinem diuina inſpiratione compuncti, ſe ſurſum ab imis tollunt. Laudateque eum in cymbalis iubilationis, videlicet in aſſertionibus diuinæ laudis, vbi potentes virtutes victoriam fortiſſime facientes, vitia in hominibus opprimunt, & eos forti deſiderio ad beatitudinem veræ remunerationis in bonis perſeuerantes perducunt. Vnde omnis ſpiritus qui beneuolentiam habet credendi in Deum & honorandi eum, laudet Dominum, id eſt illum qui Dominus omnium eſt: quia iuſtum eſt, vt ille qui vitam deſiderat, eum qui vita eſt glorificet. Et iterum audiui vocem ex prædicto lucido aëre dicentem: O Rex altiſſime, laus tibi ſit, qui in ſimplici & in indocta homine facis hæc. Sed & iterum vox de cœlo vociferatione maxima clamabat, dicens: Audite & attendite omnes, qui ſupernam remunerationem & beatitudinem habere deſideratis. O vos homines, qui credula corda habetis, & ſupernam remunerationem expectatis, ſermones iſtos ſuſcipite, & eos in interiora corda veſtra ponite, nec admonitionem iſtam in viſitatione veſtra recuſate. Nam ego teſtificator veritatis, viuus & verus loquens & non tacens Deus, dico atque iterum dico: Quis mihi præualere poterit? Qui hoc tentauerit, deiiciam eum. Vnde homo montem non apprehendat, quem mouere non poterit, ſed in valle humilitatis ſubſiſtat. Sed quis tranſilit vias ſine aqua? Ille qui ſe in turbinem ventilat, & qui fructus ſine refectione diuidit. Et quomodo tabernaculum meum ibi erit? Sed tabernaculum meum ibi eſt, vbi Spiritus ſanctus irrigationem ſuam perfundit. Quid hoc? Ego in medio ſum. Quomodo? Quicunque digne me apprehendit, hic nec in altitudinem, nec in profunditatem, nec in latitudinem incidet. Quid hoc? Quia ego ſum charitas illa, quam nec flagrans ſuperbia deiicit, nec profundi caſus perfringunt, nec latitudo malorum conterit. Nunquid non poſſum ædificare in altitudine ſcabelli ſolis? Fortes, qui in vallibus fortitudinem ſuam oſtendunt, me contemnunt: hebetes, in ſonitu turbinum me abiiciunt: ſapientes, cibum meum renuunt: & quiſquis turrim ſecundum voluntatem ſuam ſibi parat. Sed ego iſtos in paruo & puſillo confundam, ſicut Goliath in puero deieci, & ſicut Holofernem in Iudith ſuperaui. Vnde & quiſquis myſtica verba huius libri recuſauerit, arcum meum ſuper eum extendam, & ſagittis pharetræ meæ eum transfigam, & coronam eius de capite ipſius abijciam, atque eum illis ſimilabo, qui in Oreb ceciderunt, quando contra me murmurauerunt. Sed & quicunque maledicta ſua contra prophetiam iſtam protulerit, maledictio illa quam Iſaac protulit, ſuper eum veniet: & benedictione cœleſtis roris replebitur, qui eam amplexus fuerit, & qui eam in corde ſuo tenuerit, atque qui eam in vias planas produxerit. Et qui eam guſtauerit, & in memoriam ſuam poſuerit, fiet mons myrrhæ & thuris, & omnium aromatum, & dilatatio multarum benedictionum, de benedictione in benedictionem aſcendens ſicut Abraham: atque noua nupta ſponſa agni ſibi illum columnam in conſpectu Dei copulabit, & vmbra manus Domini illum proteget. Sed ſi quis hæc verba digiti Dei temere abſconderit, & ea per veſaniam ſuam minuerit, aut in alienum locum alicuius humani ſenſus cauſa abduxerit, & ita deriſerit, ille reprobus erit, & digitus Dei conteret illum. Laudate, laudate ergo Deum beata viſcera in omnibus iis miraculis, quæ Deus conſtituit in molli forma ſpeciei excelſi, quam ipſe præuidit in prima apparitione coſtæ viri illius, quem Deus de limo creauit. Qui autem acutas aures interioris intellectus habet, hic in ardente amore ſpeculi mei, ad verba hæc anhelet, & ea in conſcientia animi ſui conſcribat.

Tertii Libri Viſionum Sanctæ Hildegardis

FINIS.

LIB. I.

Digitized by Google

PROLOGVS EGBERTI ABBATIS IN LIBRVM VISIONVM ELIZABETHÆ VIRGINIS COENOBITÆ SCONAVGIENSIS.

FVIT in diebus Eugenij Papæ in finibus Treuerenſis Diœceſeos, in cœnobio cui nomen Sconaugia ſub regimine Hildelini Abbatis adoleſcentula quædam monaſticæ profeſſionis nomine Elizabeth. Quæ cum inter religioſas fœminas vndecimum in monaſterio ageret annum, habens ætatis annos tres & viginti in anno Dominicæ Incarnationis Milleſimo Centeſimo Quinquageſimo ſecundo, viſitata eſt à Domino & erat manus eius cum illa faciens in ea iuxta antiquas miſerationes ſuas, opera magna admirationis, & digna memoria. Datum ſiquidem eſt mente excedere, & videre viſiones ſecretorum Domini quæ ab oculis mortalium abſcondita ſunt. Id autem non ſine euidenti miraculo contingebat: frequenter enim & quaſi ex conſuetudine in diebus Dominicis alijſque feſtiuitatibus circa horas in quibus maxime fidelium feruet deuotio rapiebatur in mentis exceſſum: & reſumpto paulatim ſpiritu, ſubito verba quædam diuina latino ſermone proferebat: quæ neque per alium aliquando didicerat, neque per ſeipſam inuenire poterat vt pote quæ eſſet inerudita, & latinæ locutionis nullam vel exiguam habens peritiam. Sæpius etiam canonicæ ſcripturæ teſtimonia aliaque diuinarum laudum verba congruentia ijs quæ per ſpiritum viderat abſque omni præmeditatione pronunciauit. Quomodo igitur omnia quæ circa ipſam geſta ſunt, ad gloriam Dei & ad ædificationem fidelium pertinere viſa ſunt: in præſenti libello ex magna parte conſcripta ſunt iuxta narrationem ipſius, quæ vni ex fratribus ſuis de ordine clericorum quem præ cæteris familiarem habebat, ſingula expoſuit. Cum enim ab inquirentibus multa occultaret, eo quod eſſet timorata valde & humillima ſpiritu: huic diligenter omnia inueſtiganti & memoriæ ea tradere cupienti germanitatis & dilectionis gratia, & Abbatis iuſſione cuncta familiariter enarrare coacta eſt. Narrationis autem initium erat huiuſmodi.

1152. Obiit anno 1165. ætatis anno 36. Iunij die 18.

LIBER I. SANCTAE ELIZABETHÆ VIRGINIS.

CAPVT I.

Primo ſermonem facit ad fratrem ſuum Egbertum.

Frater, ille fuit Egbertus, Abbas S. Florini.

PETIS à me frater & ad hoc veniſti, vt enarrẽ tibi miſericordias Domini quas ſecũdum beneplacitum gratiæ ſuæ operari dignatus eſt in me. Promptum quidem eſt in me frater, per omnia dilectioni tuæ ſatisfacere. Nam & hoc ipſum diu deſiderauit anima mea, vt daretur mihi conferre tecum de omnibus ijs quæ magnifice operatus eſt Dominus in me, ac tuum audire iudicium: ſed quæſo modicum ſuſtine, & attende mi dilecte multiplices anguſtias cordis mei, quę ſupra quam credi poteſt me coarctant. Si verbum

iſtud

iſtud de quo audiſti in commune prodierit, ſicut per quoſdam incautos fratres (nouit Deus) contra voluntatem meam ex parte iam prodiit, quis putas de me ſermo erit in populo? Dicent forte nonnulli, alicuius me ſanctitatis eſſe, ac meis meritis gratiam Dei attribuent, exiſtimantes me aliquid eſſe cum nihil ſim. Alij vero cogitabunt intra ſe dicentes, hæc ſi eſſet Dei famula, ſileret vtique, & non ſineret magnificari nomen ſuum in terra, neſcientes qualibus ſtimulis vrgeri ſoleo ad dicendum. Non deerunt etiam qui dicant muliebria figmenta eſſe omnia quæ audierint de me, vel forſitan à ſathana me illuſam iudicabunt. His & alijs modis chariſſime in ore hominum ventilari me oportebit. Et vnde hoc mihi vt alicui hominum innoteſcam, quæ elegi eſſe in abſcondito, & quæ certe nec dignam me arbitror vt ad intuendum me quiſquam oculos ſuos attollat? Illud quoque non parum anguſtias meas adauget: quod Domino Abbati complacuit, vt ſcriptis verba mea commendentur. Ego enim quid ſum, vt memoriæ tradantur ea quæ ſunt de me? Nonne & hoc arrogantiæ poterit aſcribi? Sed dicunt mihi quidam ex ſapientibus, quia non propter me ſolam hæc fecit mihi Dominus, ſed aliorum quoq; ædificationi per iſta prouidit, eo quod ad fidei confirmationem aliquatenus attinere videantur, & ad conſolationem eorum qui tribulato ſunt corde propter Dominum. Et idcirco pro eiuſmodi cauſis quæ prædictæ ſunt, opera Dei ſilentio prætereunda non putant. Et ita quidem eſſe vt dicunt ex parte credo, propter quædam quæ tibi nunc indicabo. Accidit aliquoties cum in corde meo poſuiſſem celare ea quæ oſtenſa mihi erant à Domino, tanta præcordiorum tortura me arripi, vt morti me proximam exiſtimarem. At vbi ijs qui erant circa me quid vidiſſem aperui, continuo alleuiata ſum. Sed fateor quia nec ſic adhuc omnino certificata ſum, quid potiſſimum agere debeam. Nam & tacere magnalia Dei periculoſum mihi eſſe intelligo, & loqui periculoſius fore pertimeſco. Minus enim diſcretionis me habere cognoſco, quam vt ſufficiam diſcernere quid ex ijs quæ mihi reuelantur dici conueniat, quidue ſilentio honorari oporteat. Et ecce inter hæc omnia, in periculo delinquendi poſita ſum. Propter hoc dilecte mi non ceſſant ab oculis meis lachrymæ, & anxiatur ſpiritus meus iugiter in me. Sed ecce ad introitum tuum conſolari cœpit anima mea, & facta eſt tranquillitas magna in me. Benedictus Dominus quia ſuſcipere dignatus eſt orationem ancillæ ſuæ: qua diebus multis eum de tuo aduentu deprecata ſum. Et nunc quia Domini voluntate ad me de longinquo directus es, non abſcondam cor meum à te: ſed ea quæ ſunt de me, bona & mala tibi aperiam. Deinde quid fieri conueniat, in tua & domini Abbatis diſcretione poſitum ſit. Gratias ago Domino ego pauperum eius minima, quoniam à die quo ſub regulari inſtitutione cœpi viuere vſque in hanc horam ita confirmata eſt ſuper me manus Domini, vt nunquam ſagittas eius in corpore meo portare deſierim. Aegritudines meæ variæ & diuturnæ, non ſolum me vexauerunt, ſed & omnes ſorores quæ in circuitu mei ſunt. Det illis Dominus miſericordiam, quia onus calamitatis meæ materno affectu mecum portauerunt. Aliquando & medicamina infirmitatibus meis adhibuerunt. Sed eo amplius infirmata ſum, & audiui in viſione nocturna vocem dicentem mihi: *Deus autem noſter in cœlo, omnia quæcunque voluit, fecit.* Vnde me admoneri intellexi, vt non medelis hominum ſed voluntati creatoris mei corpus meum committerem, & ita quidem feci. Cumq; ſæpe tanto languoris obruerer labore, vt nullius membri (excepta lingua) compos eſſem, ſine arrogantia dixerim, non minus in pſalmis ruminandis ſedula permanebam. Sed cum & linguam paralyſis mihi ſubduceret, linguæ officium mente ſuppleui. Quantas autem cum infirmitatibus meis rerum neceſſariarum penurias ſuſtinuerim, longum eſt enumerare. Ipſe noſti quia & domus noſtræ poſſeſſio modica eſt, & elongati ſunt à me, qui debuerant miſereri ſuper me. Sed pater orphanorum Dominus ſolicitus eſt mei, per cuius gratiam gaudium magnum eſt cordi meo omnis mea contritio. Per omnia benedictus ſit conſolator humilium Deus Sed ne diutius te protraham, nunc ad ea de quibus potiſſimum interrogas, ſermonem conuertam.

CAPVT II.

De tentatione maligni & horrenda triſtitia comite.

FACTVM eſt in die ſancto Pentecoſtes, conuenientibus ad Dominicam cœnam ſororibus, ego occaſione quadam detenta ſum, vt diuini illius ac viuifici ſacramenti particeps non fierem. Vnde illius diei ſolennitas, non me vt ſolebat, exhilarauit; ſed in quadam obſcuritate animi tota die permanebam. Poſtera etiam die, & tota illa hebdomada, in eadem obſcuritate animi triſtis incedebam, nec potui ab animo excutere triſtitiam. Aſcendebant in cor meum plus ſolito omnia delicta, & magnificabam ſingula apud me, & ita mihiipſi dolores accumulabam. Creſcente igitur paulatim apud me hac non bona triſtitia, adeo mente obſcurata ſum, vt quocunque me verterem, in tenebris me ambulare æſtimarem, lucis comparatione quam antea in me ſenſeram. Inter hæc tanto etiam tædio aſficiebar, vt nihil eſſet quod non faſtidiret animam meam. Moleſtæ mihi erant ipſæ orationes, quæ ſummæ delitiæ meæ eſſe conſueuerant. Pſalterium quod iucundum ſemper mihi fuerat, quandoque vix vno pſalmo perlecto, longe à me proieci. Iterum recogitans ac mecum admirans quid mihi accidiſſet, reſumpſi illud & legi: ſed rurſus mente concidi. Omnes enim vires ſuas effudit in me aduerſarius meus. Nam etiam in fide hæſitare me fecit ille perfidus, ita vt de redemptore noſtro dubie cogitarem, dicens intra me: Quiſnam ille fuit, qui tantum ſe humiliauit propter homines? Nunquid vera eſſe potuerunt omnia quæ ſcripta ſunt de illo?

Digitized by Google

Verti me alio & dixi: Bonus tamen erat ille quiſquis fuit, de quo tot bona prædicantur. De beatiſsima aduocata noſtra ſimiliter dubie cogitabam cum eius memoriam agerent ſorores. Et quid mirum frater? Pene omnis ſenſus meus ſubuerſus erat in me. Aliquoties autem ad meipſam rediens tentari me intellexi, ac fortiter reluctabar, meoſque familiares vt pro me orarent admonui: ſed tanto fortius inſiſtebat aduerſarius meus ita me perturbans, vt etiam tæderet me viuere. Cibum & potum præ tædio ſumere non potui niſi tenuiſsime, & ibam deficiens & tabeſcens toto corpore. Nouiſsime autem id mihi inſpirauit ille perfidus, vt vitæ meæ ipſa finem imponerem, atque ita ærumnas meas quas diu ſuſtinueram terminarem. Sed in hac tentatione peſsima, non dormitauit ſuper me qui cuſtodit Iſraël. Non enim permiſit vt dominaretur mihi iniquitas hæc maxima, ſed dedit mihi intelligere malitiam inſidiatoris mei & ſubito me auertit à cogitatione hac. Quam copioſus es in miſericordia Domine, qui de tantis periculis eruis confidentes in te. Confiteor tibi pater, quia niſi tu adiuuiſſes me, paulominus habitaſſet in inferno anima mea.

CAPVT III.

De aduerſario apparente Elizabeth in ſimilitudinem phantaſmatis horribilis.

ET hæc quidem ita ſe habebant circa me vſque ad feſtum beati Maximini quarto calendas Iunij. Illo autem die ad Completorium vidi in ſacello noſtro phantaſma paruum quaſi cuculla monachi indutum. Statim autem dicto Completorio irruit ſuper me grauiſsima infirmitas, & rogaui magiſtram vt aſſumptis ſororibus veniret mecum in capitulum, ibique orationes funderent ſuper me. Cumque ibi proſternere me vellem ante crucifixum, ita diriguerunt oſſa mea vt nullatenus genua flectere potuiſſem. Ego itaque mihi ipſi vim faciens, grauiter me proieci in terram. Cumque ſurrexiſſem ab oratione, allatum eſt Euangelium, & legere me fecerunt paſſionem Domini, & adiuuabant me quoniam imbecillis eram ad legendum. Dum autem legeremus, apparuit mihi idem phantaſma vt prius: & legentibus nobis locum illum vbi dicit Euangeliſta: *Intrauit autem Sathanas in Iudam qui cognominatur Scarioth*: cœpit exultare & riſum mouere. Dicebam autem ſororibus, vt peſsimum illum abigerent, & mirabantur de quo loquerer eis. Perlecto autem Euangelio, euanuit.

Phantaſma.

CAPVT IV.

De apparitione eiuſdem in alijs formis.

POſt hæc in matutinis ſtabat coram me, in humana effigie ſtatura breuis & ſpiſſus, & horribilis aſpectu: facies eius ignea, lingua eius flammea & longe ab ore porrecta, manus eius & pedes ſimiles vnguibus auium rapaciſsimarum. In hac ſpecie, ſepties illo die mihi apparuit. Et ſemel in ſpecie canis teterrimi. Sequenti die mane aſtitit lecto meo, & cum ſuo quodam iuramento, minatus eſt mihi quod in dentes me percuſſurus eſſet calceo, quem in manu tenere videbatur. Poſt hæc paulo ante miſſam, iterum ſe mihi obtulit in ſpecie tauri magni & horrendi, dilatans ſuper me os ſuum quaſi ad deglutiendum me, & cymbalum in collo geſtare videbatur.

Humanū phantaſma. *Canis.* *Taurus.*

CAPVT V.

Viſio quædam facta illi in ſublimi.

DEinde cum inchoaretur miſſa de beatiſsima virgine Domina noſtra (ſabbatū enim erat) veni in extaſim. Et apertum eſt cor meū: & vidi ſuper aërem rotā magni luminis ſimilē lunæ plenæ, ſed quaſi duplo maiorem. Et introſpexi per medium rotæ, ac vidi ſimilitudinem regalis fœminæ ſtantem in ſublimi quaſi candidiſsimis indutam veſtimentis, ac purpureo amictu circumdatam. Continuo intellexi hanc eſſe ſublimem cœli reginam, matrem ſaluatoris noſtri cuius ſemper deſideraui aſpectum. Cumque intenderem in eam cum ſummo deſiderio, procidit in faciem ſuam ter, adorans coram diuino quodam lumine quod erat ante illam. Quarta autem vice cum ſe humiliaſſet, longam moram in iacendo facere viſa eſt. Vt autem ſurrexit conuertit ad me faciem, & modicum progreſſa eſt in inferiorem aërem contra me, habens duos comites glorioſos, vnum à dextris & vnum à ſiniſtris. Qui à dextris erat cuculla monachi indutus eſſe videbatur, candidiſsima tamen, & baculum monaſtici patris manu geſtare viſus eſt. Vnde menti meæ incidit hunc eſſe venerabilem patrem noſtrum beatum Benedictum. Qui autem à ſiniſtris erat iuuenis decorus videbatur, candida & criſpanti coma ſpectabilis. Stans autem Domina mea, ſigno crucis me conſignauit, & hæc verba menti meæ neſcio qualiter inſeruit: Ne timueris, quia nihil tibi iſta nocebunt. Vocis quidem ſonitum non audiui, ſed tantummodo labiorum eius motum diſtincte aſpexi.

Rota luminis. *Virgo Maria.* *Benedictus.*

Poſt hæc regreſſa eſt ad interiora luminis ſui, & ego deuotiſsimè adorans ſequebar eam laudibus tredecim verſiculorum, quos in conſuetudine habeo. Et his dictis, ab extaſi reuerſa ſum: & continuo refeci ſpiritum meum hoſtia ſalutari. Tunc rogaui ſacerdotem, vt inuocaret nomen Domini ſuper me. Qui cum inchoaret litaniam, rurſum in extaſi facta vidi Dominam meam ſtātem ſecus altare in veſte qualis eſt caſula ſacerdotalis & habebat in capite diadema glorioſum quaſi quatuor gemmis pretioſis inſignitum, eratq; ei circumſcripta Angelica illa ſalutatio: *Aue Maria gratia plena Dominus tecum.*

Digitized by Google

CAPVT VI.

Viſio aduerſarij, loci eius, & quorundam cœleſtium.

Taurus. EODEM die ad veſperam rurſum vidi malignum illum in ſpecie tauri pendentem coram me in aëre: & paulo poſt reſpexi conſolatricem meam in cœleſti lumine vt prius, *Virgo Maria.* munientem me crucis ſignaculo. Poſtera die quæ erat Dominica iterum ſe mihi præſentauit inſidiator meus in ſpecie tauri vt prius. Tunc quia nimis vexauerat me horrenda viſio illa, dixi ei confidenter: Si vere tu es ille malignus, præcipio tibi in nomine Domini vt cito transfigures te, & in hac ſpecie vltra mihi non appareas. *Infernus. dæmones.* Continuo diſparuit: & reſpexi vallem quandam horribilem plenam fumo & flamma nigra, & exibat inde grex caprarũ turpiſsimus. *Lux cœleſtis.* De illa ad veſperã lux magna in cœlo mihi apparuit, & de medio eius columba niueo candore & quaſi flammeo ſplendore venuſta elapſa eſt neſcio quid rubeũ in ore demonſtrans: *Spiritus ſanctus.* & vt ſubito gyrum fecit in aëre, iterum ſe recepit in lucem. Ego autem cũ veneratione eam proſequens, orationes de Spiritu ſancto dicebam, quoniam in ſpecie colũbæ eum apparuiſſe audieram. Poſt hæc ad Completorium cum ſtarem ante crucem ac deuotiſsime eam ſalutarem, oſtenſa eſt mihi in cœlo crux magna aurei fulgoris ita *Crux.* ſplendida, vt etiam reuerberaret oculos cordis mei, quibus eam intuebar.

CAPVT VII.

De aduerſario in ſpecie delicati clerici.

DIE altera mane cum ſtarem ſola in capitulo & orarem, iterũ ſe mihi obtulit aduerſarius meus ſtans corã me in ſpecie delicati clerici, quaſi indutus camiſia candida. Et expaui quidem, ſed tamẽ in oratione perſeuerans nihil ſegnius egi, quo magis eum confunderẽ. Expleta aũt oratione, aſcendi in dormitoriũ, & illuc me ſubſecutus eſt. Deſceſsi inde in ſacellum, & veni ſtare inter duas ſorores orantes, illuc etiam me ſubſecutus eſt: & ſtabat coram me, in turpi quodam geſtu illudens mihi, nec potui auertere ab eo mentis oculum quo eum intuebar: tunc nequitiam eius vltra non ferens, dixi ei audacter: Præcipio tibi in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, vt cito ab huiuſmodi geſtu ceſſes, & talem nequitiam vltra mihi non oſtendas. Continuo habitũ priorem dimiſit, & ſtabat reuerẽter quaſi indutus veſte religioſa. Deinde exiui ſedere in conuẽtum ſororũ, & illuc me inſecutus eſt. Et ſtans arriſit mihi. Cũ ergo tunc diſparuiſſet, vltra mihi non apparuit. Deinde cũ audita miſſa cõmunicaſſem, & ad prãdiũ acceſsiſſem pręnimia vexatione vix cibũ attigi. Poſt prandiũ autem ſubito elangui nec remãſit in me quicquã viriũ, & ita coarctabar vndiq; vt nullũ membrorũ meorum eſſet abſq; paſsione; tunc aſtantibus circa me ſororibus vix linguam moui vt ſignificans eis, quod allatis reliquijs dicerent ſuper me paſsionem Domini & orationes. Dum autem orarent, ſenſi guttur meum quaſi manu cuiuſpiam fortiter ſtringi, ita vt penè halitus meus intercluderetur. Cum ergo tranſiſſet hora illa de cætero maiorem pacem habui à tentatore meo per gratiam Domini qui nouit ſuos de tentatione eripere. Quod vt arbitror, impetratum eſt à Domina.

CAPVT VIII.

De compaſsione fratrum & ſororum in eam, luce magna & Spiritus ſancti columba.

COnuenerunt ſorores ac Domini fratres videntes anguſtias animæ meæ, ac decreuerũt, vt ſeptem continuis diebus communes preces fũderent, & ſe affligerent coram Domino pro me, ac ſingulis diebus ſingulas miſſas pro anguſtijs meis celebrarent. Cumq; inter ſeptem miſſas vna de Spiritu ſancto in quinta feria eſſet decantanda, cũ magno deſiderio diem illum expectabam, ſperans aliquid conſolationis tunc me recepturam. Venit deſiderata dies & fratribus diuina celebrãtibus iacebam in oratione cum ſororibus. Et dilatatum *Lux.* eſt cor meum, & vidi lucem grandem in cælo: & ecce columba magnæ pulchritudinis qualem & *Columba* ante videram, de luce egrediens, peruenit vſq; ad me: & cum tribus vicibus capiti meo expanſis alis ſe circumtulit, mox ad ſuperna conuolauit.

CAPVT IX.

De apparitione ſanctæ crucis & beatiſsimæ virginis.

POST hæc in ſexta feria cũ diceretur miſſa de ſancta cruce & me proſtraſſem in oratione glorioſum crucis ſignum in cœlo mihi oſtenſum *Signum crucis.* eſt, quaſi à ſiniſtris diuinæ maieſtatis.

In ſabbato autem cum celebraretur officium de glorioſiſsima virgine, vidi iterum eam in ſuperna claritate coram maieſtate magna, adorantem. *Virgo Maria.* Cumq; miniſtri altaris laudes eius deuote cõcinentes in ſequentia, Aue præclara, proceſsiſſent ad verſiculũ qui eſt Ora virgo nos illo pane cœli dignos effici, procidit in faciem ſuam totamq; ſe in oratione proſtrauit. Sicque permanebat quouſq; Euangelium inchoaretur. Ab illo die vſq; ad hæc tempora, ſingulis fere ſabbatis & quandoq; alijs diebus cum de ea officium celebraretur eandem viſionem videre conſueui. Eadem die poſt nonam cum ſtarem in capitulo & amariſsime flerem propter ſomnia quædam in quibus animam meam valde moleſtauerat nequitia inſidiatoris mei. Rogabam Dominam meam deuotiſsime, vt ſi forte nocituræ mihi non eſſent illæ moleſtiæ, aliquid mihi conſolationis exhibere dignaretur. Et ecce ſubito lux illa cœleſtis emicuit, & progreſſa eſt inde conſolatrix mea. Et cum paululum deſcen-

Digitized by Google

deſcendiſſet, contra me ſtabat. Et ego intendẽs in eam motum labiorum eius diligenter obſeruabam. Et cognoui quod nominaret me nomine meo Elizabeth, & amplius non adiecit. Quod ego pro conſolatione recipiens, gratias egi illi, & receſsit à me.

CAPVT X.

De apparitione columbæ & ſanctorum Ioannis Baptiſtæ, & Ioannis & Pauli Martyrum.

Crux. Columba. ACcidit quadam vice cum frequenter ſe mihi obtuliſſet columba niuea illa de qua dixi, vt apud meipſam dubitarem de illa, & quærerem à Domino Abbate, vtrum poſſet Sathanas ſe transfigurare in columbam. Qui cum negaret ſe vnquam hoc legiſſe, & ego dubia permanerem, aſpexi quadam die crucem quam videre ſoleo, & venit ex aduerſo columba illa & reſedit in ea. Sic ergo certificata ſum, non eſſe hoc Sathanam, quoniam inimicus crucis eſt.

Ioannes Baptiſta. In vigilia B. Ioannis Baptiſtæ, dum diuinum celebraretur officium, fui in oratione ac dicebam quinquaginta pſalmos & alias quaſdam orationes in laudẽ illius venerandi præcurſoris Domini. Cumq; orationes pene compleuiſſem, ſubito lux magna refulſit in cœlo, & in medio eius quaſi ſpecies viri glorioſi, & in veſtitu candido apparuit ſtans contra ortum ſolis. Et poſt puſillum conuertit ad me faciem blandam & valde amabilem, quaſi volens conſpici à me. Habebat autem coronam aurei fulgoris in capite valde radiantem, & in parte anteriori quaſi purpureo colore inſignitam. In dextra eius tanti fulgoris palma apparuit, vt præ nimia eius claritate vix cætera quæ iuxta erant poſſem diſcernere. Intellexi igitur hunc eſſe glorioſum illum martyrem cui ſeruiebamus. Poſt hæc in matutinis cum diceremus Te Deum laudamus, eodem modo mihi apparuit, & id citra extaſim quamuis vicina fui vt fierem in extaſi. Cumq; iterum diſparuiſſet, lux illa in qua eum videram, ſubito in duas partes ſcindi viſa eſt. Et emicuit quaſi fulgor omnino intolerabile mihi ad videndum. Et dixi: ſufficit mihi Domine gratia tua, parce infirmitati meæ, & relaxa mihi claritatem hanc nimiam, quia ſuſtinere eam non valeo. Continuo ſublata eſt, & loco eius ſtella clariſsima apparuit. Rurſus in die, tempore diuini ſacrificij, vir Dei ſimiliter mihi apparuit.

Ioannes. Paulus. Die tertio poſt hæc, in feſto beatiſsimorum Martyrum Ioannis & Pauli tempore matutino dum ad honorem eorum legerem quinquaginta pſalmos, vidi illos in ampliſsima luce valde coniunctim ſtantes contra Orientem & ad me terga vertentes. Cumq; expleuiſſem orationes, & ſubiunxiſſem. *Ecce quam bonum & quam iocundum habitare fratres in vnum. Sicut vnguentem in capite, quod deſcendit in barbam barbam Aaron.* Hęc eſt vera fraternitas quæ vicit mundi crimina. Chriſtum ſecuta eſt inclyta, tenens regna cœleſtia. Et inſuper. Si coram hominibus tormenta paſsi ſunt, Deus tẽtauit eos, tanquam aurum in fornace probauit eos, & quaſi holocauſta accepit eos. Cum inquam hæc expleuiſſem, rogaui illos diligentiſsime, vt ad me faciem conuertere dignarentur Et conuerſi ſunt ad me. Habebant autem & ipſi ſigna victoriæ atq; martyrij, videlicet fulgidas in manibus palmas, & coronas in capitibus valde radiantes & rubore ſignatas in fronte. Talibus enim inſignijs decorati videntur ſancti martyres quandocunq; mihi apparere dignantur. Cumq; eorum intuitu delectata fuiſſem, ab oculis meis ſubito ablati ſunt.

CAPVT XI.

Viſio multorum ſanctorum & aliorum myſteriorum.

IN feſtiuitate beatiſsimorum Apoſtolorum Petri & Pauli, in primis veſperis rapta in extaſin vidi glorioſos illos principes in ſplendore magni luminis ſtantes cum ſignis victorioſi martyrij. Et conuerſis ad me vultibus deſcenderunt in regionem huius noſtri aëris, antecedente eos beatiſsima virgine matre Domini noſtri Ieſu Chriſti. Stans autem Petrus, ſignum crucis fecit ſuper me. Et ſalutabam illum dicens: Tu es paſtor ouium, princeps Apoſtolorum. Paulum quoq; intuens: hæc verba arripui. *Bonum certamen certaui, curſum conſumaui.* Cumq; reuerſi eſſent in regionem luminis, ego ab extaſi reſpiraui. In die ad miſſam, dum intonaretur officium, vidi columbam deſcendentẽ de cœlo, & vſque ad dextrum cornu altaris peruenit ibiq; reſedit. Quantitas eius vt turturis, & ſupra niuem candor eius. Cumq; Dominus Abbas inter cæteras diceret illam collectã quæ eſt, Deus cui omne cor patet, & vſq; ad verbum illud proceſsiſſet. purifica per infuſionem Sancti ſpiritus cogitationes cordis noſtri, aduolauit & ſeſe capiti eius ter circumtulit, ac reuerſa eſt ad locum vbi antea conſederat. Cum autem diceretur Sanctus, acceſsit ac reſedit in corporali & quaſi rubeum aliquid ex ore eius pendere videbatur. Cumq; finita miſſa inter ſorores ad cõmunicandum accederem, & oculos carnis ad eã flecterem, videre eam non potui. Auerſis autem oculis eam vidi, & ſtatim vt communicaueram in extaſim veni, moxque reſpiraui. Et exinde quicũque ſanctorum alicuius celebritatis apud nos ſunt ſinguli in ſuis feſtiuitatibus mihi per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti in cœleſti lumine apparuerunt, videlicet Quilianus martyr, cum ſocijs ſuis: deinde ſeptem fratres.

Petrus. Paulus. Mater Domini. Columba. Quilianus. Septē fratres.

Poſt hos & venerabilis pater noſter Benedictus qui etiam contra me in aërem exire viſus eſt. Deinde beata Margareta immenſo candore notabilis & ſignis victoriæ glorioſa. In diuiſione Apoſtolorum omnes mihi apparuerunt, ſed ſeorſum ab alijs Petrus & Paulus ſtare videbantur. Poſt hæc Alexium confeſſorem vidi neſcio quid magni decoris habentem à pectore vſque ad ſubumbilicum.

Benedictus. Margareta. Apoſtoli. Alexius cum nota ſeruatæ virginitatis.

In vigilia Beatæ Mariæ Magdalenæ ad veſperã vidi illam cum corona lucidiſsima, & ſimul cum ea matrẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti. Stabant autem

Magdalena Mater Domini.

Ioſeph. Nicodemus Sepulchrum Domini. Saluator. Crux aurea. Iris.

autem contra ſe quaſi colloquentes adinuicem: & poſt puſillum conuerſæ ſunt ad Orientem. In die ad miſſam dum orarem poſitis in terra genibus, vidi in aere quaſi prope terram duos viros ſplendidos ſedentes contra ſe, & in medio eorum lucidum quiddam quaſi formã habens ſepulchri: & ecce mulier ſimilis ei quam in ſero videram, acceſſit & ſtabat diligenter inſpiciens eandem ſepulchri ſpeciẽ. Dum autem ſtaret, acceſſit retro eam iuuenis candidiſſimo amictu circumdatus, nigram habens comam ac barbæ lanuginem, & faciem ſupra modum ſpecioſam. Moxq; illa conuerſa ad eum ibat in occurſum, & ſtabat quaſi interrogans aliquid ab eo. Tunc cœpi anxie cogitare intra me quiſnam eſſet ille iuuenis. Cumque magno deſiderio ſciendi hoc, æſtuarem, ſubito in dextera eius crux aurea apparuit. Vnde mox coniectabam, quod ipſe eſſet is qui ſurgens à mortuis, primo Mariæ apparuit. Eadem die ad veſperam cum non poſſem intereſſe conuentui propter inualitudinem, ſedebam in capitulo cum magiſtra. Et eramus in pſalmis veſpertinis (erat autem pluuiæ tempus) & vidi Irim fulgidam, ſolo mentis intuitu. Exterioribus enim oculis, faciem cœli ab eo loco in quo eram, intueri non poteram. Et dixi Domino in corde meo. Obſecro Domine vt quod nunc ſola mẽte video, etiam oculo carnis aſpiciam, quo magis de hac viſione ſpirituali certificer. Non enim mihi ipſi ſatis credebam. Et poſt paululũ, ſorores de ſacello exeuntes, conſtiterunt in clauſtro aſpicientes in cœlum. Mirante autem magiſtra quid aſpicerent. dixi. Irim (vt credo) vident, quam & ego iam mentis intuitu vidi. Exeuntes ergo ad eas: vidimus eam & nos.

CAPVT XII.

Alia cæleſtes apparitiones & aliorum ſanctorum.

Scala. Lux. Angeli & ſancti. Iacobus Chriſtina Beatiſſima virgo.

IN Vigilia ſancti Iacobi Apoſtoli poſt prandiũ, citra extaſim vidi lucem quam videre ſoleo quaſi ſuper Eccleſiam beati Florini vbi Domini fratres noſtri manent. Erat autem in ſequenti die ibi dedicationis feſtiuitas celebranda. Et vidi quaſi ſcalam in modum radiantis auri ſplendidã, de luce illa deſcendentem vſque ad altare maius, quod eſt in ſanctuario. Cumq; aſpicerem, vidi adoleſcentes duos per eam deſcendentes vſque ad altare: qui autem peribat, thuribulum aureum in manu geſtare videbatur. Poſt hos autem & alij duo deſcenderunt. Deniq; magna multitudo deſcendit & verſa vice aſcenderunt. Erantque ita aſcendentes & deſcendentes à nona prioris diei vſque ad nonam ſequentis diei. Tamdiu enim continuè in hac viſione permanſi. Apparuit autem & B. Iacobus circa ſummitatem ſcalæ ſtans cum Beata Chriſtina virgine, & virgo virginum cum eis. In die autem illo circa tempus dominici ſacrificij ad hæc inferiora noſtræ habitationis deſcendere viſus eſt. Vidi autem eo die claritatem magnam circa præfatum altare, & omnia quæ gerebantur illic. Nam & operimentum altaris quale eſſet cognoui, & magiſtræ noſtræ indicaui. Ipſa autem: directo illuc nuncio comperit ita eſſe, vt dixi.

Petrus. Stephanus. Oſualdus Aphra. Cyriacus. Laurentius.

In vinculis ſancti Petri, rurſus eum vidi in eadem ſpecie qua & antea apparuerat. Poſt hæc Stephanum protomartyrem in die inuentionis ſuæ. Deinde Oſualdum regem. Deinde Aphram Martyrem cum duabus pediſſequis ſuis. Deinde B. Cyriacũ. Deinde B. Laurentium in vigilia eius omnes cum ſignis victorioſi martyrij vidi in lumine. Erat autem tam denſa lux B Laurẽtio vndiq; circumfuſa, vt etiam palpari poſſe videretur. Palmæ & coronæ eius fulgor tantus erat, vt & quodam modo reuerberaret oculos cordis mei ſicut radiantis auri ſplendor oculos carnis ſolet repercutere. Habebat autem ſtolam ſplendidam à ſiniſtro humero, vſque ad dextrum latus protenſam. Et interrogaui magiſtram quid ſibi hoc vellet: & dixit mihi, ſignum diaconatus eius hoc eſſe. Stabat autem cum eo & Beatiſſima virgo ſicut cum ſupradictis omnibus: habebatque ipſe faciem ad me blande conuerſam, quouſque deſiderium meum impleuit. Hanc enim gratiam omnes mihi ſolent exhibere.

CAPVT XIII.

De ſanctorum ordinibus item de filio Dei & diuina maieſtate.

Rota flammea. Chorus Apoſtolorum. Chorus martyrũ. Chorus confeſſorũ. Chorus virginum. Chorus matronarum. Chorus Angelorũ. Thronus. Iris. Filius hominis. Signum crucis.

FActum eſt inſequenti anno in dominica nõcte quæ erat prima poſt feſtum B. Iacobi, auocata à corpore rapta ſum in extaſim. Et ecce rota flammea grandis in cœlo emicuit, cuius viſio magnas mihi incuſſit anguſtias, & continuo diſparuit. Poſt hæc in eodem loco quaſi oſtium apertum eſt, & introſpexi per illud, & vidi lucem longe excellentiorem illa quam videre conſueueram, & multa millia ſanctorum in ea. Stabant autem in circuitu maieſtatis magnę, ſecũdum huiuſmodi ordinem diſpoſiti. Erant in quadã fronte illius circuitus, viri quidam magnifici, & excellentes valde, adornati palmis & coronis copioſe radiantibus, & titulo paſſionis in fronte ſignati. Et intellexi tam ex titulo eorum quam ex ſingulari gloria quam præ alijs habebant hos eſſe venerabiles Apoſtolos Chriſti. Ad dexteram eorum copioſus quidã exercitus, eiſdẽ inſigniis gloiroſus aſtabat. Poſt hos & alii viri ſplendidi conſtiterunt, ſed martyrii ſignum in eis non apparuit. A ſiniſtris vero Apoſtolorum ſacer ordo virginum effulgebat decoratus martyrij inſignijs. Poſt has & alter chorus inſignium puellarum coronatarum quidem, ſed abſque ſignis martyrij. Deinde & aliæ venerandæ mulieres, cum velaminibus candidis apparebant: atque ita ex his omnibus circuitus ille completus eſt. Alius quoque magnæ claritatis circuitus infra illum apparuit, quem intellexi eſſe ſanctorum Angelorum. In medio autem omnium gloriam maieſtatis immenſę, quã effari omnino non poſſum, cuius thronum glorioſum iris fulgida ambiebat. A dextris autem maieſtatis, vidi ſimilem filio hominis in ſumma gloria reſidentem. A ſiniſtris vero ſignum crucis vehe-

Digitized by Google

crucis vehemēter radioſum apparuit. Cumq; hæc omnia trementi corde aſpicerem, hoc quoq; adijcere dignatus eſt Dominus, vt mihi indigniſsimæ peccatrici de gloria ſuæ ineffabilis Trinitatis, modo quodā quem explicare non valeo nec audeo, hoc ſignificaret quomodo vere vna diuinitas in perſonis trina eſt, & tres perſonæ vna diuina ſubſtantia. A dextris autem filij hominis regina Angelorum & domina regnorum in ſolio quaſi ſydereo, immenſo lumine circūfuſa reſidebat. Ad ſiniſtrā quoque prædictæ crucis vigintiquatuor honorabiles viri verſis ad eam vultibus in vno ordine conſederunt. Vidi non procul ab eis duos arietes grandes & præclaros ſtantes ante ſignum crucis, & ſuſtinentes in humeris ſuis rotam nimiæ claritatis & miræ magnitudinis. His omnibus ita perſpectis, in hæc verba prorupi dicēs: Leuate oculos cordis veſtri ad deificum lumen: attendite & videte gloriam & maieſtatem Domini. Mane poſt hæc hora tertia venit vnus ex fratribus ad feneſtram, & rogaui eum vt miſſam de ſancta Trinitate celebraret, & annuit. Statim autem vt miſſam incepit, veni in extaſim. Et rurſum vidi prædictam viſionem, ſed manifeſtius. Eadem hora vidi prædictum fratrem qui aſsiſtebat altari multo lumine circumfuſum, & halitum eius in modum candidi fumi ex ore ipſius ſurſum aſcendentem.

Virgo Maria. Vigintiquatuor ſeniores. Arietes duo. Rota.

CAPVT XIV.

Viſio diuini agni, & aliorum myſteriorum.

IN proxima Dominica videlicet in inuentione ſancti Stephani: vidi eandem viſionem, ſed eo amplius quam tunc: nam nunc vidi ante thronum Dei agnum ſtantem valde amabilem, & habentem crucem auream quaſi dorſo infixam. Sed & quatuor Euangeliſtas nunc vidi in illis formis, quas eis ſacra ſcriptura attribuit. Erant autem à dextris beatiſsimæ virginis in ordine diſpoſiti, ita vt verſus ipſam facies haberent conuerſas. Eram autem celās apud me huiuſcemodi viſiones, amplius quā ſeptem diebus. Cumq; poſuiſſem conſtanter in corde meo nemini eas reuelare, grauiſsima tortione cordis correpta ſum, ita vt moriturā me exiſtimarem. Inſtabant itaq; mihi ſorores, ſtudioſe flagitātes, vt quæ videram eis reuelarem. Cumq; extorſiſſent à me, ſtatim à paſsione conualui. Et ne iā dicta amplius repetam, ſcito quod huiuſmodi viſiones quas in prædictis dominicis vidi, ſingulis dominicis quæ poſtea euenerunt vel bis vel ter vel etiam amplius videre conſueui, veniens tamen prius in extaſim, ſicut ipſe proprijs iam oculis aſpexiſti.

Agn' Dei. Quatuor Euangeliſtæ. Virgo Maria.

In quarta autem feria ante Aſſumptionem Beatiſsimæ Mariæ poſt Completorium ſtabā in ſacello, & oraui Dominū ex totis præcordijs meis dicens: Domine Deus meus, ecce animā meam & corpus meum tuæ inuictæ dexteræ, tuæ ſanctæ & indiuiduæ Trinitati commendo, tibi omnes anguſtias meas Domine committo: quoniam valde anxiatur ſpiritus meus ſuper ijs quæ operatus es mecum, eo quod tanta gratia omnino indignam

me eſſe cognoſcā. Tu ſcis Domine mi, quod numquam talia à te poſtulare præſumpſi. Sed nūc quoniā ex gratuita bonitate tua ita magnificaſti miſericordiam tuā mecum, obſecro te quatenus ita de cætero me conſerues, vt nullo delicto meo à gratia tua merear excidere: neq; me ille triſtitiæ ſpiritus vltra apprehendat, quo iam abſorpta fuiſſem, niſi tu Domine ſubueniſſes. Cumque hæc & his ſimilia peroraſſem, & iam ad ſtratum meum redirē, ſubito hæc verba ori meo inciderunt: O virgo caue ne iterum cadas, ne aliquid deterius tibi contingat. Quia bonus paſtor curam habet de ouibus ſuis. Sequenti autem die in meridie ſubito impulſu cor meum percuſſum eſt, & hæc verba accepi: Noli timere filia, quia Dominus conſolator tuus corripit omnem filiū quem recipit. Eodem die ad veſperam cum effudiſſem cor meum ante Dominam meam cum multis lachrymis, iterum accidit vt ex improuiſo hæc verba in ore meo voluerem: Gaude & lætare filia Sion, quia diuina clementia eripuit te de periculo corporis & animæ.

CAPVT XV.

De gloria virginis Mariæ: & verba exhortatoria.

POſt hæc in vigilia Aſſumptionis cum deuotiſſime oraſſem, ſubito incidit ori meo vt dicerem: Hæc ſunt verba conſolatoria quæ lingua noua loquitur: quia neceſſe eſt conſolari animam turbuloſam: & incidi in extaſim & vidi viſionem, quam dominicis diebus videre ſoleo. Vidi autem inter cætera Dominam meam conſurgentem de ſolio ſuo glorioſo & egredientem de magna illa luce, quam velut per oſtium vidi comitante eam triplici illa multitudine fœminarum, quam in circuitu conſiſtere videram. Proxime autem incedebant, quæ martyrij titulum in fronte gerebant. Poſt has, illæ quas viderā coronatas ſine titulo. Tertio loco velaminibus albis decoratæ. Ad dexteram autem ipſius, vir quidā glorioſiſſimus & amabilis incedebat, ſacerdotali ſtola inſignis. Cumq; per modicum tempus ita in inferiori aëre cū hoc ſacro exercitu apparuiſſet, rurſus in lumine de quo exiſſe viſa fuerat, cum ingenti laude & gloria excepta eſt. Cumque expergefacta fuiſſem ab hac viſione, cōtinuo hæc verba arripui: O glorioſum lumen in quo aſsidue aſſiſtunt omnes ſancti amicti ſtolis albis, & dant gloriam de mercede ſuā ſedenti ſuper thronum viuenti in ſæcula ſæculorum. Rurſus in die ad miſſam cum eſſem in ſpiritu, eademq; viderem quę & antea, voluebam in animo verba hæc: O glorioſa Trinitas, quæ ſedens in ſede maieſtatis tuæ inſpicis abyſſos, & dinumeras cogitationes vniuſcuiuſq; hominis. His adieci: Aue Maria decus virginum Domina gentium, Regina Angelorum. Poſt hæc expergiſcens in hæc verba prorupi: Te ſanctum Dominum, & reliqua cū verſu. Et adieci: Dominus aperit nobis ianuā vitæ, ſi volumus certare contra duriſſimum diabolum. Omnia autem quæ dicta ſunt, in die natiuitatis dominæ noſtræ ſimiliter vidi.

In ſabbato poſt Aſſumptionem, verba hæc ex impro-

Digitized by Google

improuiſo arripui. Dominus legiſer noſter, Dominus rex noſter, ipſe nos vocauit in admirabile lumen ſuum. Vt ſi volumus pœnitentiam agere de malis actibus: accipiamus brauium quod in ſtadio acquiritur. Nolite negligere verba hæc, quia expediunt animabus veſtris. Attendite diligenter quomodo creator admonet creaturam ſuam. Poſt hæc adieci: Ego conſolabor vos dicit Dominus, & dabo vobis contra triſtitiam gaudium ſpirituale, & ponam in corda veſtra timorem ſimul & amorem. Si me timueritis, & mandata mea ſeruaueritis, veri diſcipuli mei eritis. Item moneo vos vt diligatis inuicem: cogitare debetis quomodo Deus prior dilexit vos, quando non pepercit vnigenito filio ſuo, ſed tradidit illum pro vobis in oblationem, vt dragma illa quę perierat reperietur.

Ergo ad nos pertinet hoc prouerbium. Si diligimus Deum & habuerimus perfectam charitatem, & fraternam dilectionem adinuicem, inueniemus dragmam illam quæ perierat. Iterum moneo vos vt habeatis perfectam charitatem Dei & proximi, quia charitas eſt ſummum donum, amplum bonum, in quo pendet totus ordo perfectorum. Super omnia autem habere charitatem quod eſt vinculum perfectionis, & pax CHRISTI exultet in cordibus veſtris: in qua & vocati eſtis in vno corpore & grati eſtote, verbum CHRISTI habitet in vobis abundanter. Item omnibus qui hic volunt viuere ſecundum ſæculum, & non abſtrahunt ſua corpora à carnalibus deſiderijs, ſed omnia cupiunt adimplere quæ pertinent ad hunc mundum, valde metuendum eſt quod dicitur: *Nolite diligere mundum & ea quæ in mundo ſunt, ſed agite pænitentiam de prauiſ operibus: quia ecce tempus prope eſt. Vigilate itaque quia neſcitis diem neque horam quando Dominus venturus ſit.*

* * *

CAPVT XVI.

Apparitio glorioſiſſimæ virginis cum præcurſore Domini.

IN decollatione ſancti Ioannis Baptiſtæ cœpi videre grandem illam lucem quam velut per oſtium videre ſoleo & ex hoc anxia proſtraui me totam in oratione, & rapta ſum in extaſim, & vidi B. Ioannem eodem modo quo antea eum videră, & dixi in ſpiritu meo. Benedicat nos Deus pater, cuſtodiat nos Ieſus Chriſtus, illuminet nos ſpiritus ſanctus. Et ſubiunxi O clauis Dauid. Et adieci. Iſte eſt Ioannes quem manus Domini conſecrauit, matris in viſceribus, cuius nos precibus adiuuari ſupplices depoſcimus: iterumq; ad me rediens hæc verba protuli: Adiuua me Domine Deus meus: & adieci: *Gratia Dei ſum id quod ſum.* Dicunt etiam me dixiſſe: *Ne magnitudo reuelationum extollat me,* & non amplius.

In die ad tertiam, iterũ rapta in extaſim, introſpexi quaſi per oſtium & lucem illam magnam quam videre ſoleo & dominam meam ſurgentem de ſolio ſuo venientem contra me, in exteriorem hanc lucem. Eratq; cum ea beatus ille præcurſor Domini. Ego autem orabam deuotiſsime, eorumque patrocinijs me, & omnes familiares meos atq; locum noſtrum ſtudioſe committebam: ſimulq; hoc petij, vt ſi me exaudirent aliquod mihi præberent exauditionis indicium. Continuo redierunt ad lucem vnde exierant, & coram maieſtate magna prociderunt in facies ſuas quaſi orantes, ſimulq; cum eis infinita agmina circumaſtantiũ. Tunc ego ab extaſi expergiſcens, in hæc verba ſoluta dixi: Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio O Beata & benedicta & glorioſa Trinitas. Ora pro nobis beatiſsima virgo Maria, vt digni efficiámur promiſſionibus Chriſti. Omnes ſancti Angeli Dei orent pro nobis in conſpectu domini. *Inter natos mulierum non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta.* Mirifica miſericordias tuas Deus, qui ſaluos facis ſperantes in te.

Primi Libri Viſionum S. Elizabethæ Virginis

FINIS.

LIB. II.

Digitized by Google

LIBER II. SANCTAE ELIZABETHÆ VIRGINIS.

CAPVT I.

De apparitione crucis, Sancti Michaelis, Sanguinis & corporis Domini.

Signum crucis.

IN Exaltatione ſanctæ cru is ſæpe in extaſi facta, vidi glorioſum illud ſignum crucis nimij fulgoris, non tantum in illa ſecreta regione lucis, ſed & foris in inferiori quadam luce palam oſtenſum eſt mihi.

Michael archangelus.

In feſto ſancti Michaelis in primis veſperis cū eſſem in extaſi, vidi ante thronum maieſtatis domini tres viros valde glorioſos ſtantes: quorum qui medius erat excellentior alijs apparebat, & turibulum aureum in dextera videbatur tenere: & dixi cum rediē ad me. Stetit angelus iuxta aram templi habens turibulum aureum in manu ſua. In die ad miſſam vidi rurſus eundem virum excellentiorem cum inſigni vexillo incedentem comitante cū turba copioſa. Ibi autem in circuitu throni cū veniſſent ante conſpectū maieſtatis, prociderunt in facies ſuas, atq; ita tribus vicibus factum eſt. In eadem miſſa cum accederent ſorores ad communicandum, & ego adhuc à longe ſederem propter imbecillitatem, introſpexi in calicem, & vidi veram ſpeciem ſanguinis. Et cum infunderent vinum diſtincte aſpexi differentiam ſanguinis & eius quod affuſum eſt donec commixta ſunt & vnus color ſanguinis apparet. Die alia neſcio qua, ſimile mihi accidit. Et videbam (ſicut mos mihi eſt) omnia quæ foris circa altare agebantur in tempore miſſæ. Et dum ſacerdos calicem benediceret, ecce columba quam videre ſoleo in altari pedetentim accedens, caput calici immerſit, & continuo ſpecies ſanguinis apparuit. Et nunc quidem rarum mihi non eſt videre huiuſmodi.

Sanguis Domini.

Factū eſt etiā in vna dierū. Vt veniret quidam ex fratribus ferens in pyxide diuinū ſacramentū dominici corporis, vt opus eſſe videbatur cuidā ſorori infirmæ. Cūq; ſtaremus in circuitu eius & ego & quædā ſorores loquentes mecū de eo, ecce ſubito cor meū liquefactū eſt pene raptum eſt in extaſim. Et ecce claritas magna refulſit in pyxide: & introſpexi, cū tñ adhuc eſſet clauſa: & apparuit ſpecies veræ carnis in ea (dicens quidem iſta contremiſco, ſicut & tunc videns contremui) Teſtis autem mihi eſt Deus quia nihil in omnibus his fingendo aut propriam gloriam quærendo locuta ſum. *Corpus Domini.*

CAPVT II.

De viſione Caſſij, Florentij Martyrum, & vndecim milium virginum.

ROgaſti me per epiſtolam frater de patronis tuis ſcilicet martyribus Bonnenſis Eccleſiæ Caſſio & Florentio, vt in die natalis eorū aliquid ſeruitij illis exhiberem, ſi forte & ipſi dignarentur ſe mihi oſtendere: & feci quidē prout potui. Nam ad honorem eorum quinquaginta pſalmos legi illo die poſt matutinas, vbi etiam inſidiator meus candelam quam manu tenebam extinxit. Poſt hæc autem circa horam tertiam veni in extaſim ſine dolore: & vidi tres viros in regione luminis decoratos palmis & coronis in fronte rubore ſignatis. Stabant autem duo ex eis coniuncti adinuicem & paululū ſegregati à tertio. Sequenti die ad veſperam cum ſolito more eſſem in extaſi (ſabbatum enim erat) rogaui dominum, vt iterū illos tuos patronos mihi oſtenderet: quoniā moleſte ferebam, quod non diſtincte agnouerā qui eſſent illi duo de quibus rogaueras: quoniam tres videram. Et diſtulit Dominus exaudire me per tempus, ita vt metuerē contra voluntatem Domini id me poſtulaſſe. Et dixi tremens. Domine ſi voluntas tua vt fiat quod petij, fiat: ſin autem, non fiat. Et continuo vidi duos viros amabiles valde, de cœtu martyrum procedentes cum ſignis ſupra memoratis; & venerunt vt ſtarent in medium ante conſpectum throni. Et ego cum lætitia expergiſcens continuo hæc verba arripui: Iſti ſunt duæ oliuæ & duo candelabra lucentia ante Dominum dominatorem vniuerſæ terræ. *Caſſius Florentius.*

Poſt hæc in feſto ſanctarum virginum vndecim milium, vidi copioſam multitudinem virginum, quæ omnes erant inſignes palmis victoriæ, & coronis in fronte ſignatis ac decora cæſarie ſpectabiles. *11000. virginum.*

Digitized by Google

CAPVT III.

Viſio omnium ſanctorum, Angeli boni, purgatorij loci, paradiſi amœnitatis liberatarum animarum & liberationis, cuiuſdam amici.

Omnes ſãcti. IN Vigilia omnium ſanctorũ ad veſperam, veni in quietẽ extaſis. Tunc ſolito more viſum eſt mihi, quaſi raperetur ſpiritus meus in ſublime: & vidi oſtium apertum in cœlo, & tantam ſanctorũ multitudinem quantã nunquam ante videram. Illud quoq; quod de ſancta Trinitate tibi me dixiſſe memini, tunc mihi ſecundo intimatum eſt. In ipſo autem die ſolemnitatis ad veſperam iterũ rapta in extaſim, vidi coram me ſtantem quaſi puerum amabilem valde, indutum veſte alba & præcinctum, & dixi, quis es Domine mi? Et annuit vt tacerem: & dixi, *Angelus bonus.* Angelus Domini bonus qui fuit cum Iacob, ipſe ſit mecum in terra peregrinationis meæ, & benedicat vias meas Deus meus. Et continuo viſa ſum mihi in ſublime extolli. Et audiui voces canentium carmen iucundiſſimum.

Poſt hæc in die quo ſecundũ morẽ Eccleſiæ fidelium defunctorum cõmunis memoria agebatur, in tempore diuini ſacrificij vidi quaſi verſus Auſtrum montem excelſum valde, & iuxta illum *Purgatorius locus.* vallem profundã horribilẽ nimis. Erat enim plena atris ignibus: quaſi obtectis & non valentibus emittere flammã in altum. Illic tortores ſpiritus innumerabiles vidi, & animas poteſtati illorũ traditas, quæ horrendo & flebili modo ab illis concutiebantur, trahebantur, & ſupra modum infinitis modis vexabãtur: formas quidem nec in his neq; in illis diſcreui, hoc tantum intellexi quomodo hi quidem torquebant, illę vero torquebãtur. Vidi autem procul hinc verſus orientem ædificiũ valde glorioſum, quaſi tribus muris circũdatũ, & variæ diſtinctiones manſionum in eo, & *Paradiſus amœnitatis.* & ſplendor lucis immenſæ omnia illuſtrabat. In circuitu aũt eius, arborum & herbarum & florum iucundiſsima amœnitas apparebat. Locus aũt qui medius videbatur inter hoc ædificium & vallem *Anima liberata.* prædictam ſpinis aſperrimis & quaſi ambuſtis totus videbatur occupatus. Cumq; hæc aſpicerem ecce copioſa multitudo candidæ plebis de valle conſurgens per medium inuij illius dumeti, cum magna feſtinatione & multo conatu ad ædificiũ prædictũ tendere viſa eſt, tãdemq; perueniens introiuit. Quidã aũt ex eis extra ſentes viã elegerũt, & abſq; labore peruenerunt. Factus eſt autem hic tranſitus pluribus vicibus & per interualla.

Amicus quidam. Nolo etiã ignorare te frater de quodã ex amicis noſtris quem tanquã patrem dileximus, quoniam in die anniuerſarij eius, cũ feciſſem quædam pro eius liberatione quæ mihi per viſionem demonſtrata fuerant, vidi illũ tempore ſacrificij in veſte candida ſtantem coram me, & cum eo decorũ quendam iuuenem albis indutum & præcinctũ: cumq; deuote eleuaſſet manus, & oculos in cœlũ coram me quaſi gratias agens, conuerſus à me ibat cum comite itineris ſui vſque ad ædificium illud quod ſupra deſcripſi. Et ego vias eorum obſeruans, videre eos non ceſſaui quouſque introierunt illuc. De viſionibus autem ſanctorum quid amplius tibi dicam, niſi quod ſinguli in ſuis natalitijs (vt dictum eſt) animam meam conſolari dignati ſunt.

CAPVT IV.

Viſio cœleſtis Hieruſalem & aliorum myſteriorum & ſanctorum.

VIdi in Aduentu Domini ædificium quoddam præclarum vno muro circumdatum, *Hieruſalem cœleſtis.* & in medio eius turrim tantæ celſitudinis, vt cacumen eius cœlos penetrare videretur. Cumque ſæpenumero id ita mihi appareret, accidit in vna Dominica cum ad me redirem ab extaſi vt ſubito orationem huiuſcemodi arriperem: Domine Ieſu Chriſte pie & exaudibilis, oſtende mihi indignæ famulæ tuæ quæ ſit iſta ciuitas quã demonſtraſti mihi. Et continuo hæc verba reſponſionis in ore meo poſita ſunt: hæc eſt Hieruſalem cœleſtis quæ ædificatur vt ciuitas cuius cacumen pertingit ad cœlos.

Poſt hæc imminente feſtiuitate Natalis Domini biduo ante feſtum diem præparabar ad ſolitos mentis exceſſus. Cum veniſſet autem veſpera ſolemnitatis Natiuitatis tandem in quietem extaſis deueni. Senſi autem me quaſi in ſublime eleuari, & vidi oſtium apertum in cœlo: & venerabile illud arcanum quod in feſtiuitate omnium ſanctorum videram, iam tertio tunc demonſtratum mihi eſt. *Trinæ Deitatis arcanum.* Cumque delectata fuiſſem in multitudine dulcedinis Dei mei, tandem ad meipſam rediens, in hæc verba continuo prorupi: Deſiderans deſideraui videre Dominum Deum ſaluatorem meum, & vidi, & ecce ſalua facta eſt anima meą. Eram autem pernoctans in oratione nec potui corpus meum dare ſopori præ nimia claritate lucis quam tota nocte intuebar. Oſtium enim illud quod antea ſine mentis exceſſu intueri non poteram, continue apertum vidi in magna iucunditate: & lux eius decuplo clarior apparuit quam in præteritis viſionibus. Cum *Claritas à ſummo tãgis ima.* autem fieret apparatus ad celebrationem prioris miſſæ quæ inter matutinale officium erat decantãda, vidi radium magnæ claritatis de ſurſum ab eodem oſtio vſque ad altare oratorij protendi. Cumque inchoaretur liber generationis, ecce *Virgo Maria.* glorioſiſsima regina cœlorum multo exercitu Angelorum comitata per eundem radium deſcendens venit, & aſtitit à dextris ſacerdotis habens coronam maximi ac iucundiſsimi fulgoris in capite. Cumq; finito Euangelio ſecundũ conſuetudinem antiphona illa decantaretur quę eſt: O mundi Domina, eleuata eſt cum ſuo comitatu, & per prædictum radium lucis regreſſa eſt ad ſedem ſuam. Ego autem cum toto illo tempore eſſem in extaſi, eam tamen deuotiſsime inuocare non ceſſaui. Erant autem duo ſplendidi iuuenes qui per prædictum radium deſcenderãt, commorantes circa miniſtros altaris à principio

Digitized by Google

Angeli duo. pio miſſæ vſq; ad finem. In ſecunda quoq; miſſa alij duo. Stabat autem horum alter quidē ad latus ſacerdotis, alter vero iuxta diaconum cū annunciaret Euangelium. Et de eo quidem qui *Alii Angeli duo,* erat ſecus diaconum cogitabam intra me quoniam ipſe eſſet vnus ex diaconis noſtris qui interfuit miſſæ, eſſetq; indutus alba; quòd quidem non erat)& ſtaret ad miniſtrandum. Sed tamen ex hoc eram dubia, quoniam hic albus & criſpus videbatur, ille vero niger erat. Tunc conuertit ad me faciem quaſi indignans, & continuo verba hæc cordi meo infixa ſunt. Ego ſum Angelus teſtamē- *Spiritus ſanctus.* ti. Inter hæc omnia & columbam vide aſſidentem ſacrificio dominico ſuper altare.

CAPVT V.

De protomartyre, Euangeliſtis, agno Dei innocentibus & tribus regibus.

Stephanus. SEquenti die tempore diuini officij vidi beatum Stephanum Protomartyrem in ſuperna claritate ſplendidum valde & inſignem ſignis Martyrij & diaconatus. Eodem die ad veſperam *Ioannes Euangeliſta.* vidi B. Ioannē Euangeliſtam ſtantem in conſpectu throni, candidiſsimo amictu & ſtola aurea more ſacerdotali decoratum. Reſpexi autem ad eum locum in quo quatuor Euangeliſtas videre conſueueram, & tria quidem animalia vidi; locus autem aquilæ vacuus apparuit.

Agnus candidus. Die Innocentum tempore diuini officij vidi montem excelſum & ſplendidum, & in cacumine eius agnū candidū & amabilē valdè habentē ſignū dominicæ crucis in dorſo. Sequebatur autem *Innocentes.* eum multitudo Martyrum copioſa: cū palmis & coronis rubore ſignatis. Et cogitabam quidem apud me hos eſſe beatos illos infantes, qui occiſi ſunt pro Domino Ieſu. Sed hoc in illis mirabar quod nulla infantiæ ſigna in eis apparuerunt. Omnes enim iuuenilis ætatis plenitudinem habere videbantur.

In Circumciſione Domini & Epiphania viſiones vidi Dominicæ diei, ſed euidentius in Epiphania. Tunc etiam in prima veſpera vidi tres reges coronatos ſtantes ante thronum: & acce- *Tres reges* dentes, adorauerunt flexis genibus ante filium hominis: & tollentes coronas de capitibus ſuis, obtulerunt eas in manus ipſius: rurſuſque eas, ab ipſo receperunt. In die ad miſſam, rurſus eoſdem tres vidi adorantes coram Domino Ieſu. Et munuſcula neſcio quæ lucida, in manus eius dare viſi ſunt.

CAPVT VI.

Apparitio ſacratiſsima virginis Mariæ.

Virgo Maria. IN purificatione glorioſiſsimæ matris Mariæ ad miſſam perlecto Euangelio in extaſim veni & vidi: & ecce domina mea per radium lucis deſcendens venit, & aſtitit à dextris ſacerdotis: & iuxta eam vir grandæuus & venerabilis barbam habens canam & prolixam. Cumque ſorores obtuliſſent luminaria in manus ſacerdotis, regreſſa eſt ad ſuperna. Et ecce copioſus exercitus in ſignum puellarum cum ſplendidis luminaribus, venit in occurſum eius Factaque aliquantula mora in extrinſeca hac luce, cum ipſa regreſſæ ſunt ad altiora, ſequentes eam cum gaudio. Eodem die ad veſperam cum eſſem in extaſi, iterumq; eā viderem in ſuperna gloria, inuocaui deuotiſsime auxilium eius. Et cum omni diligentia me & charos meos illi commiſi, & in fine orationis adieci dicens. Domina mea, quid de te ſperabo? Et reſpondere viſa eſt, bonam gratiam de me ſperare potes tu & omnes qui fiduciam habent in me Mirificauit Deus miſericordias ſuas in me. Etiam frater mi ex quo nuper à me diſceſsiſti, & hæc fecit mihi.

CAPVT VII.

De rota, auicula, monte, ſcala, Euchariſtia & ſancto Gregorio.

ACcidit in prima dominica ſolemnis ieiunij in primis veſperis vt venirem in mentis exceſſum: & vidi rotam candidam in aëre mira velocitate circumeuntem: & in ſummitate eius auiculam candidam, cum magna difficultate, ſeſe tenentem, vt non circūferretur impetu rotæ: & aliquoties quidē paululū à ſummitate ad inferiora delapſa eſt, iterumque reuiſa eſt vt eſſet in ſummo. Atque in hunc modum diu laborabat, viciſsim labens & reſurgens. Poſt hæc vidi montem excelſum & amarum valde, & ſuper illum delata eſt rota iterumque ibi circumferebatur vt prius, & auicula ei adhærens in ſuo labore perſeuerabat. Eram autem vehementer admirans quid iſta prætenderent, & cum magno deſiderio poſtulaui à domino intelligentiam viſionis. Et accepto aliquantulo intellectu, redii ab extaſi: moxque hæc verba ex improuiſo arripui: *Arcta & anguſta eſt via qua ducit ad vitam.* Domine quis ibit per eam? Et ſubſunxi: Ille qui cuſtodit vitam ſuam à carnalibus deſideriis, & non habet dolum in lingua ſua. Et adieci: Domine quid faciam ego? Et rurſus hæc verba reſponſionis inciderunt ori meo. Si vis ambulare ſicut ego ambulaui, conſidera veſtigia mea, & noli te auertere ad dexteram neque ad ſiniſtram ſed ſequere me, & ſic peruenies: quia dixi, *ego ſum via, veritas & vita: ſi quis introierit per me, ſaluabitur, & paſcua inueniet.* Poſt hæc in ſecunda feria rurſus in extaſim veni, & vidi prædictam viſionem vt priùs: ſed & eo amplius, quia & ſcalam vidi ſupra rotam ſtantem, quæ tantæ celſitudinis erat vt cacumen eius cœlos penetrare videretur. Poſtes eius laterales lapidei videbantur & triangulares. Aſcenſoria vero diuerſiſſimis ac pulcherrimis ab inuicem differebant interuallis. Id autē in memoria retinui, quod primū eorum candidum erat tanquam nix: ſecundum vero rubicundum tanquā ferrū ignitū. Poſt hæc die

Rota candida. *Auicula in ſummitate Montis excelſus.* *Scala ſupra rotam*

Corpus myſticum Chriſti. die altera rurſus vidi omnia quæ prædicta ſunt, & iuxta rotam ſpeciem viri ſtantem cuius caput aureum videbatur, & capilli eius ſimiles lanæ candidæ & mundæ. Oculi eius lucidiſsimi & decori valde: pectus & brachia quæ in modum crucis tenebat expanſa, puriſsimum quendam nitorem habebant ad ſimilitudinem argenti nitidiſsimi. Habebat autem in dextera ramum arboris viridem & iocundum aſpectu. In ſiniſtra vero lucidam rotam iris varietate diſtinctam. Venter eius æneus. Femora ex chalybe: crura ferrea. Pedes vero terrei videbantur. Hæc omnia frequenter in tempore ieiunij mihi apparuerunt: factum eſt autem in dominica quæ erat *Gregorius* proxima poſt feſtum beati Gregorij, cum eſſem in extaſi, & viderem viſiones quas in dominicis diebus videre conſueui, vidi egregium illum doctorem in ſupernis plenum gloria & claritate amabili, ad ſimilitudinem gloriæ ſanctiſſimorum epiſcoporum Martini & Nicolai. Habebat autem in capite quemadmodum & illos habuiſſe videram diadema quoddam venerabile: qualia à Pontificibus geſtari dicuntur. Eadem quoque hora vidi prædictam viſionem, & æſtuabam deſiderio magno cupiens intelligere quæ videbam præcipue quid ſignificaret illa hominis ſpecies. Nam de cæteris intelligebam aliquid. Poſtulaui igitur à beato illo viro Dei deuotiſsime, vt impetraret mihi à Domino intelligentiam viſionis quam deſiderabam: & conuerſus ad me, hæc verba mihi reſpondit. Non potes intelligere quid iſta ſignificent, ſed dic doctoribus qui legunt ſcripturas, ipſi ſciunt. Nunc igitur amantiſsime frater hunc tibi quæſo laborem aſſume, vt ſcripturas diuinas ſcruteris & congruam ex eis interpretationem viſionis huius coneris inuenire. Tibi enim fortaſsis à Domino reſeruata eſt.

CAPVT VIII.

De aduentu iuſti iudicis cum ſignis viuifica paſſionis: de ijs qui à dextris & qui à ſiniſtris: de Iuda, Pilato & crucifixoribus Domini: quadam ſecreta reuelatio.

ANTE Annunciationem Dominicam ſeptem diebus ægrotaui, & indici in lectum toto corpore languēs, ita vt pene nihil refectionis corpori meo poſſem adhibere. Permanſi autem in hac valitudine vſque ad diem tertium ante feſtiuitatem. Eo die circa nonam cœpi habere in ore meo liquorem tanquam fauum mellis, cuius dulcore ita refecta ſum, quaſi cibum ſufficientem accepiſſem: & confortata ſum toto corpore & emiſi ſudorem copioſum, in quo permanebam vſque in ſequentem diem. Et circa tempus miſſæ veni in mentis exceſſum: & viſum eſt mihi quaſi abſtraheretur ſpiritus meus à corpore, ac *Dominus noſter millibus ſanctorum.* ſubleuaretur in altum. Vidi autem in illo exceſſu meo cœlos apertos, & Dominum Ieſum cum infinitis millibus venientem in regionem aëris huius. Et non erat ei ſpecies neque decor, ſed tanquam recenter crucifixus fuiſſet, ſic miſerandus apparuit. Cumque demonſtraſſet vniuerſo mundo crucem in qua pependerat, & vulnera paſſionis ſuæ quaſi recenti cruore madentia, clamabat voce magna ac nimium terribili dicens. Talia propter te ſuſtinui, tu vero pro me quid ſuſtinuiſti?

Duo agmina. Aſsiſtebant autem ei duo diuerſa agmina innumeræ plebis: vnum à dextris, alterum a ſiniſtris: ijs quidem qui erant à dextris, lux immenſa circumfuſa videbatur: inter quos, præcipua apparuit virgo virginū, glorioſiſsima Dei mater Maria. *Maria. Benedictus.* Ibi diuerſitates omnium Eccleſiaſticorū graduum diſtincte perſpexi: inter quos & venerabilem patrem noſtrū beatum Benedictum cum ſua monachali turba dinoſcere delectata ſum. Iſ autē qui erant à ſiniſtris, tenebræ denſæ & horribiles circumfuſæ erant: ita vt eorum diuerſitates diſcernere vix potuiſſem. Erat autē huius miſerrimę plebis princeps magnus & horrendus ille rex ſuperbiæ, cui proximi aſsiſtebant Iudas & Pilatus, & *Iudas. Pilatus. Crucifixores Domini.* crucifixores domini. Heu quantos ex clero, quātos etiā noſtri viros ordinis & mulieres plenas cōfuſione illic dignoſcebam. Cumq; omnia perſpexiſſem, dixit iudex omnium ad eos qui erant à dextris: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mūdi.* Ad eos vero qui erant à ſiniſtris: *Ite maledicti in ignem æternum qui paratus eſt diabolo & Angelis eius.* Et continuo illi cum iucundiſſima alacritate ad lucidas manſiones Dominum ſubſecuti ſunt: hi vero triſtitia & confuſione pleni cum ſuo patre principe dæmoniorum in profundiſsimas tenebras demerſi ſunt. Continuo poſt hæc reddita ſum mihi, & cum fletu copioſo primum in hæc verba prorupi. *Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda, quando cœli mouendi ſunt & terra.* Et adieci: *Credo quod redemptor meus viuit, & in nouiſsimo die de terra ſurrectura ſum, & in carne mea videbo Deum ſaluatorem meum.* In ipſo autem die feſtiuitatis, cum iterum eſſem in ex- *Repræſentatio paſſionis Domini Beatiſſima virgo.* ceſſu meo in tempore diuini ſacrificij, præſentata eſt oculis meis paſsio ſaluatoris noſtri, qualiter ab impijs veſte nudatus, flagellatus eſt, & ad vltimum cruci affixus. Non autem omnia quæ circa eum in paſsione geſta ſunt ſingillatim tunc vidi, quemadmodum poſtea in paraſceue. Cumque hæc videre ceſſarem, vidi Dominam meam in ſuperna claritate ſtantem & cuiuſdam rei reuelationem ab ea accepi, quam nolo adhuc fieri manifeſtam.

CAPVT IX.

Viſio ingreſſus ſaluatoris in ſanctam ciuitatem & honoris à turba illi impenſi.

POſt hæc in feſtiuitate Palmarū. In primis veſperis cum dicerēt ſorores reſponſoriū Ingreſſus Pilatus, & vſq; ad hoc verbū proceſsiſſent, crucifigatur, ſtabam inter eas & in extaſim veni: & vidi ſaluatorem quaſi in cruce pendentem. Rurſus

Digitized by Google

Chriſtus in cruce. Mons Oliueti. Saluator Hieruſalem. Turba magna. Templum Salomonis.

Rurſus in matutinis, ſimiliter mihi accidit. In die ad miſſam cum inchoaretur paſsio Domini, iterum in extaſim veni. Tunc vidi procul montem quendam amœnum, & deſcendebat ab eo ſaluator ſedens in aſino & veniebat verſus ciuitatem quandam magnam. In ipſa autem radice montis, occurrit ei turba hominum paruorum & magnorum cum virentibus arborum ramis, & exuentes veſtimenta ſua, plurimi ex eis ſtrauerunt ea in via qua incedebat: & ibant cum eo exultantes vſque ad portam ciuitatis. Eratque ibi turba magna, & dabat ei locum: & venit per medium eorum vſq; ad templum: deſcendens introiuit & vltra eum non vidi: & redij & ad meipſam.

Rogaueram fratres meos diligenter vt illo die officium palmarum celebrarent in prato quod eſt ante conſpectum noſtrum, & non potuerunt propter inundationem riuulorum, ſed retro Eccleſiam vbi videri à nobis non poterat, peregerunt. Et reſpexit Dominus deſiderium ancillæ ſuæ, & vidi oculis mentis omnia quæ ab illis illic geſta ſunt.

CAPVT X.

Myſterium à lotione pedum diſcipulorum vſque ad captiuitatem Domini.

POſt hæc in Cœna Domini ad miſſam vidi ſicut ſoleo omnia quæ circa altare gerebantur: & dum ſacerdos canonem diceret, & calicem in conſpectu Dei exaltaret, vidi ſupra calicem Dominum IESVM quaſi in cruce pendentem & de latere eius & pedibus ſanguis in calicem defluere videbatur.

Chriſtus quaſi in cruce. Cum autem veſpertinum tempus immineret, eram in ſacello vbi mandatum ablutionis celebrandum erat: cumque inchoaretur antiphona quæ eſt: *Ante diem feſtum*, ego in vberrimas lachrymas cõfeſtim erupi, & rapta ſum in extaſim. Tunc vidi Dominum in eadem ciuitate quã in die palmarũ introierat, ſedentem cum diſcipulis ſuis in domo quaſi ad cœnandũ. Cúmq; aſpicerẽ, *Dominus in cœna & myſterium cœnæ.* ſurrexit à cœna. Et ponens veſtimenta ſua, præcinxit ſe linteo: & accipiens peluim, incuruauit genua ante Petrum: & ſubito Petrus exiliuit, & ſtabat quaſi territus: & Dominus ſicut erat inclinatus, loqui ad eũ viſus eſt: & poſt puſillum, rurſus ille reſedit. Et Dominus, ſingulorum pedes lauit: iterumque reſumpto veſtimento ſuo, recubuit: & ſedebat, quaſi loquens ad illos. Poſt hæc ſurrexit & egreſſus eſt cum illis de ciuitate, & ibat verſus montem illum à quo eum deſcendiſſe *Chriſtus orans fit in agonia* videram. Poſt hæc vidi quomodo relictis diſcipulis ſeceſſit ab eis Dominus, & poſitis in terram genibus procubuit ad orationem, quaſi in anguſtijs magnis conſtitutus. Vidi & pretioſas eius guttas ſanguinis de ſanctiſſima carne eius decurrentes in terram. Et poſt orationem redijt ad diſcipulos quos etiam dormitantes vidi. Et cum allocutus eos fuiſſet, iterum redijt ad orationem: atque hoc ter factum eſt. Tunc ego ad meipſam rediens, ſtatim hæc verba in ore meo habui, factus Ieſus in agonia prolixius orauit, & factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. Et adieci: In monte Oliueti oraui ad patrem meum, pater ſi fieri poteſt tranſeat à me calix iſte. Et poſt puſillum, redij in extaſim. Et vidi. Et ecce Dominus ab oratione rediens, aſſumptis diſcipulis venit in hortum.

CAPVT XI.

Myſterium à captiuitate paſsionis vſque ad ſepulturam eius.

ET poſt puſillum, venit Iudas cum cohorte armata. Et accedens, oſculatus eſt eum: ij *Captiuitas.* autem qui cum eo erant, retrorſum abeuntes ceciderunt in terram. Et ſurgentes comprehenderunt eum, & vſque ad ciuitatem vinctum, miſerabiliter pertraxerunt. Diſcipulos autem ad latibula ſua diſcurrere vidi. Tunc redij ab extaſi cum huiuſmodi verbis: Amicus meus oſculi me tradidit ſigno, dicens, quem oſculatus fuero ipſe eſt, tenete eum. Poſt hæc tota nocte illa ſiue dormirem, ſiue vigilarem, videbam qualiter impij illi Dominum blaſphemabant, verberando, conſpuendo, colaphis & alapis cædendo. Et in extaſim quidem non veni, ſed totus ſenſus meus illic erat, & ad nihil aliud poteram intendere. Mane autem hora tertia veni in extaſim, in qua permanſi vſque circa horam ſextam. Tunc vidi quomodo induerunt eum tunicam purpuream, & chlamydem coccineam circumdederunt ei: & imponentes capiti eius coronam ſpineam, illuſerunt ei. Et poſt hæc exuentes eum veſtimentis illis, induerunt eum veſtibus eius: & impoſuerunt ei crucem, & duxerunt extra ciuitatem in locum quendam, quaſi aratum, & nihil viroris habentem. Ibi eum denudantes, leuauerunt in crucem, & affixerunt. Similiter & alijs duobus fecerunt. Tunc expergefacta ſum, & cum lachrymis vberrimis in hæc verba prorupi: Chriſtus Dominus factus eſt obediens vſq; ad mortem. Et adieci: Vita in ligno moritur. Infernus ex morſu diſpoliatur.

Deinde poſt modicũ tẽpus, cœperunt fratres officiũ Dei celebrare: & cũ proceſsiſſent vſq; ad lectionẽ paſsionis, in extaſim veniens, vidi iterum Dominũ in cruce. Inq; illa hora emiſit ſpiritũ, & *Chriſtus emiſit ſpiritum.* inclinata eſt ceruix eius: concidit amabile caput: cõplicata ſunt genua: & omnia membra eius deorſum reſederunt: ſicque hærebat exanime corpus, miſeratione dignum ſuper omnia quæ humanus oculus miſerabilia vidit. Et quis putas frater interim erat dolor animæ meæ, cum viderem tantas paſsiones, tamq; indignas deſpectiones viri optimi & ſolius innocẽtis, qui nihil quidem pro ſe ſed pro nobis omnia gratis ſuſtinuit. Sed matrem Domini mei plenam mœrore & magna dignam miſeratione vidi aſsiſtentẽ cruci cum diſcipulo quem diligebat Ieſus. Nouiſsimè autẽ hoc quoq; vidi qualiter vnus ex impijs accurrens, lanceam lateri eius infixit: & continuo copioſus ſanguis

Digitized by Google

ſanguis pariter cum aqua emanauit. Et ecce caligo denſa & horribilis ſuper vniuerſam terram orta eſt, & ſaxa per agros terribiliter concurrere & collidi & ſcindi viſa ſunt. Cumque quieuiſſet illa perturbatio, ecce quidam venerabiles viri accedentes ſoluerunt corpus à cruce, & detulerunt illud cum veneratione in hortum quendam viridem & iocundum: & circumpoſita ei munda ſindone, locauerunt illud in monumento. Tunc demum ego reſumpto ſpiritu, cum fletu amariſſimo huiuſmodi querelam arripui: Receſſit paſtor noſter fons aquæ viuæ, in cuius tranſitu ſol obſcuratus eſt. Et adieci: Aue Maria conſors martyrium, tranſgladiata crucifixi nati ſanguine. Et adieci: Sepulto Domino, ſignatum eſt monumentum.

CAPVT XII.

Viſio Angelorum ac matronarum: & quomodo Saluator diſcipulis apparuit.

Myſterium à ſepultura Domini ad aſcenſionem eius.

POST hæc in ſabbato ad veſperam cum eſſem in extaſi, apparuerunt mihi venerabiles quædam matronæ quaſi geſtantes aromata.

In die Sancto Paſchæ: cum iam diluceſceret, ſedebam in loco orationis & legebam in pſalmis. Cumque iam ad finem pſalmorum appropinquarem, veni in extaſim, & vidi hortum in quo erat monumentum, & lapidem ab oſtio eius ſublatum, & Angelos aſsidentes: & ecce matrona quędam veniens acceſsit ad monumentum plorans, & introſpexit: & non inuento ibi corpore, quaſi mœſta paululum receſſit. Occurrit autem ei Dominus moxque illa ſubſtitit quaſi interrogans aliquid ab eo, & poſt puſillum conuerſa eſt, vt rediret ad monumentum: iterumque ſubito ſe conuertit, quaſi vocata ab illo, & currens procidit ad pedes eius: cumque ipſe diſparuiſſet, ſurgens illa velociter cucurrit vſque ad domum vbi erant diſcipuli congregati, & nunciauit eis. Continuo poſt hæc cum paululum reſpiraſſem, vidi duas matronas venientes ad ſepulchrum cum aromatibus: & vt viderunt Angelos, ſubſtiterunt quaſi ſtupefactæ. Poſt hæc cum timore propius acceſſerunt: factaque ibi parua mora, diſceſſerunt. Occurrit autem & illis Dominus in via: moxque illæ accurrentes prociderunt coram eo, & tenuerunt pedes eius: hoc autem, nequaquam de prædicta illa matrona viſum eſt. Poſt hæc cum celebraretur miſſa, vidi duos diſcipulos properãtes ad ſepulchrum: quorum alter quidem ſenior, alter autem videbatur eſſe iunior. Et hic quidem cum citius perueniſſet ad ſepulchrum, non introiuit. Senior vero cum perueniſſet, ſtatim introiuit: poſtea vero & alter. Et quid amplius requiris frater? Omnia penè quæ circa tempus illud geſta fuiſſe in Euangelijs leguntur, mihi demonſtrata ſunt. Nam & hoc vidi, qualiter duobus euntibus ab Hieruſalem in Emaus, Dominus in ſpecie peregrini ſe adiunxit: & quomodo cum perueniſſent ad caſtellum & ſe fingeret diſceſſurum ab eis, detinuerunt eum, & perduxerunt in domum: & cum ſederet ad cœnandum & benedixiſſet panem & fregiſſet, ſtatim locus eius in quo ſederat vacuus apparuit. Satimque illi ſurgentes, venerunt cum feſtinatione ad diſcipulos, & nunciauerunt eis in domo in qua erant congregati. Eadem autem hora qua eis hæc annunciabant, apparuit Dominus ſtãs in medio eorum. Poſt hæc illud quoq; vidi, qualiter manducauit cum illis: eratque in menſa diſcus vnus habens piſcem, & alter continens fauum mellis. Erant autem veſtimenta eius in quibus eum poſt reſurrectionem vidi, candidiſsima & ſpecies vultus eius hilaris valde, ac tantæ claritatis vt vix eam diſcernere poſſem.

CAPVT XIII.

Myſterium aſcenſionis Domini & miſsionis Spiritus ſancti.

Aſcenſio.

IN die Aſcenſionis Domini ad miſſam cũ eſſem in exceſſu meo vidi congregatos in domo diſcipulos, & matrem Domini cum eis: & intrauit ad eos Dominus, & cum accepiſſet cibum cum eis, eduxit illos de ciuitate vſque in montem. Et vidi qualiter coram eis eleuatus eſt. Et venit in occurſum eius multitudo Angelorum, & ſubleuatus eſt in cœlum. Cumque illi ſtarent & aſpicerent in cœlum, apparuerunt duo ſplendidi iuuenes deſuper venientes, & allocuti ſunt eos. Statimque illi regreſsi ſunt in ciuitatem & collegerunt ſe in domum vnde egreſsi fuerant. Tunc ego ad meipſam redij cum huiuſcemodi verbis: Eduxit Dominus diſcipulos ſuos foras in Bethaniam & quæ ſequuntur in Euangelio: & illud: O rex gloriæ virtutum, qui triumphator hodie ſuper omnes cœlos aſcendiſti.

Flamma ignis.

Poſt hæc in die Pentecoſtes ante celebrationem miſſæ, cum eſſem in extaſi vidi rurſus diſcipulos congregatos in domo ſupra memorata, & matrem Saluatoris inter eos. Et factum eſt dum ſederent, apparuit ſupra ſingulos eorum quaſi flamma ignis deſurſum deſcendens in impetu vehementi. Et continuo omnes vnanimiter conſurgentes egreſsi ſunt cum hilaritate & fiducia magna annunciare verbum Dei in populo. Hæc cum ita peruidiſſem: reddita ſum mihi: moxque hæc verba aſſumpſi: Spiritus ſanctus procedens à throno, Apoſtolorum pectora inuiſibiliter penetrauit. Cumque inchoaretur officium miſſæ, rurſus in extaſim veni, & vidi quaſi fulgidiſsimum radium lucis de cœlo vſque ad altare porrectum. *Columba* Et venit per medium eius columba ſpecioſa quam videre ſoleo, ferens in ore quiddam rubrum quaſi flammam ignis grandiuſculum quam ſolebat. Et primum quidem ſuper verticem ſacerdotis expanſis alis inſedit. Ibique ex eo quod in ore geſtabat, quaſi ſtillam vnam depoſuit. Miniſtris quoque altaris quierant induti ad legendum, ſimiliter fecit. Et poſt hæc conſedit in altari. Cumq; rediſſem ab extaſi, dixi magiſtræ noſtræ vt commonerent ſorores ad deuotionem orationis, ſperans idipſum

quod

Digitized by Google

quod & poſtea euenit. Cumq; finita miſſa accederemus ad communicandum, veni in extaſin. Et dum ſingillatim communicarent, vidi columbam prædictam aduolantem: & ex eo quod in ore geſtabat, per ſingulas diſtribuentem.

CAPVT XIV.

De ſedente in throno cum exercitu in circuitu eius.

HAE ſunt (frater) miſerationes Domini: quas in primo anno Viſitationis meæ operatus eſt in me. In hac autem ſecundi anni reuolutione eadem fere quę anno priore in feſtiuitatibus Sanctorum circa me accidere ſolebant, eueniunt. Et nonnulla præter hæc, quæ propter incredulos ex magna parte ſilentio præterimus. Aliquoties autem alteriuſmodi verba quam ſolebant, reuertenti mihi ab extaſi in ore ponuntur: ita vt in loquendo non meum ſequar arbitrium, ſed Domini, qui per os meum manifeſtas facit viſiones, quas per modeſtiam à ſororibus celare conſueueram. Nam in feſtiuitate B. Laurentij viſionem quam videram his verbis manifeſtaui: Vidi quendam nobiliſſimum diaconum Laurentium ante fores ſtantem, & palmam habentem, & corona eius rubea, & conuerſus eſt ad me blande inſpiciens. Similiter in aſſumptione beatiſſimæ Dominæ noſtræ, cum ab exceſſu meo redirem, huiuſcemodi ſermonem coram omnibus ſubito arripui, dicens: Vidi ſupra cœlum cœli ad orientem multa millia ſanctorum coronatorum; exſtimaui pluſquam centum quadraginta quatuor millia, qui omnes coronati ſunt coronis aureis, vnuſquiſque ſecundum ſuam profeſſionem: & in medio eorum thronum excelſum valde glorioſum, & in medio throni ſedentem, cuius facies terribilis erat: & ex eo & de throno exibat ſplendor magnus quaſi fulgur coruſcans: ita vt præ nimia luce vix potuiſſem oculos leuare. Et circa thronum Angelos multos & quatuor animalia: hi omnes circumſteterunt, & præcedentes adorauerunt ſedentem ſuper thronum dicentes: *Gloria & honor & benedictio ſedenti ſuper thronum, viuenti in ſæcula ſæculorum.* Poſt hæc adieci: Salue ſancta, ſalue pia & nobilis virgo Maria, tu enim mitis, tu ſuauis, tu adiutrix & conſolatrix omnium in te confidentium. Adiuua me Domina mea Maria: quoniam confidit in te anima mea: ora pro me vnigenitum tuum redemptorem noſtrum, vt perficiat in me opus miſericordiæ ſuæ.

In feſtiuitate omnium Sanctorum venit Angelus Domini ad me, & rapuit ſpiritum meum à corpore meo: & ſubito veni cum illo: & duxit me in altum ante oſtium quod eſt in conſpectu Domini: & introſpexi: & vidi multa millia ſanctorum coronatorum, aſtantes & miniſtrantes Deo: & in circuitu throni quatuor animalia. Angeli vero & Archangeli, Cherubim quoque & Seraphim ſteterunt ante thronum Dei: & procidentes adorauerunt, & clara voce dixerunt: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt* Similiter & viginti quatuor ſeniores ceciderunt in facies ſuas, & adorauerunt viuentem in ſæcula ſæculorum.

2. annus Viſitat. *Laurentius.* *Sedens in throno.* *Angeli. Quatuor animalia* *Sancti & chori cæleſtes.* *Viginti quatuor ſeniores.*

Habeo & aliquid quod de Bonnenſis Eccleſiæ conſecratione quæ nuper facta eſt, tibi frater referam. Sicut inſinuaſti mihi per epiſtolam, oraui Dominum & aperuit mihi vt ſolet oculos meos. In priori veſpera exaltationis ſanctæ Crucis & inter cætera quæ mihi monſtrata ſunt, vidi radium copioſæ lucis de cœlo vſque ad Eccleſiam illam, totamq; immenſa claritate illuſtrantem. Necnon & Angelorum multitudinem in eodem radio deſcendentem vidi, ac toto tempore dedicationis inter miniſtros Eccleſiæ conuerſantem. Tanta autem maieſtate omnia replebantur; vt non abſque pauore intueri poſſem, quæ gerebantur illic. Tui autem in hac viſione, continue à veſpertino tempore præcedentis diei vſque ad horam illam in qua dedicationis officium conſumatum eſt. Vidi autem inter cætera quæ illic agebantur, te frater, pulpito in matutinis aſtantem, & vnam ex lectionibus legentem.

Radius lucis. *Angelorũ multitudo.*

CAPVT XV.

Specialis reuelatio cum increpatione cleri: & de præſepio Domini.

ACCIDIT vt quædam ſororum noſtrarum quæ morantur in Dierſtenſi cœnobio, migraret è vita. Nunciata igitur nobis morte eius, dum ſecundum conſuetudinem pro remedio animæ eius afflictionem ſuſciperemus, vidi Angelum Domini ſtantem ſecus magiſtram noſtram, cuius miniſterio opus Dei perficiebatur. Eadem quoque hora, & beatiſſimam Dominam noſtram vidi quaſi in regione inferioris aëris ſtantem, & reſpicientem ad nos. Completa autem afflictione noſtra, eleuatus eſt Angelus vſque ad eam: & pariter ad ſuperna redierunt.

Factum eſt in vigilia Natiuitatis Domini tempore matutini ſacrificij, dum eſſem in oratione; aperuit Dominus oculos meos: & vidi in ſpiritu virum cuius deſideraui præſentiam à longe properantem ad ſpectandum agonem paſſionis meæ: Qui cum iam inſtante veſpertino tempore adueniſſet; vidi Angelum Domini de ſurſum venientem, quaſi in adiutorium mihi. Et cum ſtetiſſet coram me, dixi illi: Domine mi, laſſa ſum ad ſuſtinendum. Et ait ad me: Confortare, conſolare, noli deficere in via. Et poſt puſillum requieuit caro mea in extaſi. Et ſuſtulit me in ſpiritu in ſublime, & contemplata ſum iucunditatem quam præparauit Deus diligentibus ſe, quemadmodum anno priore. Cumque poſt longum exceſſum redirem ad me, continuo ori meo hæc verba affluxerunt: Deſcendit de cœlis miſſus ab arce patris: introiuit per aurem virginis in regionem noſtram indutus ſtola purpurea, & exiuit per auream portam, lux & decus vniuerſæ fabricæ mundi. Et illud: De occulta habitatione ſua deſcen-

Angelus Domini. Maria virgo. *Angelus Domini.*

deſcendit filius Dei venit quærere & ſaluare eos, qui eum de toto corde deſiderabant. Et illud: Venit Angelus Domini ad me, & rapuit ſpiritum meum ſicut in feſtiuitate omnium Sanctorum proſecuta ſum. Poſt hæc benedixi Dominum dicens: Gratias ago tibi Domine, qui miſiſti ad me Angelum tuum: qui conſolatus eſt me in tribulatione mea: quia tu ſolus laborem & dolorem conſideras.

In die vero ad maiorem miſſam, cum eſſem rurſus in exceſſu meo ac deuotiſſime pro communi correctione Eccleſiæ Domini orarem, in fine orationis poſtulaui à Domino vt indicare mihi dignaretur, quænam eſſet voluntas eius ſuper clero & monialibus non bona gradientibus via. Cumque oratione completa iam ad me redire inciperem, aſtitit mihi Angelus meus, & dixi ad eum: O dulciſſime atque amantiſſime iuuenis, reſponde mihi ad ea quæ interrogaui à Domino. Et dixit ad me: Clama & dic: Genti peccatrici, populo pleno peccato, væ, væ vobis qui habitatis ſub poteſtate diaboli: quieſcite agere peruerſe, diſcite benefacere. Sin autem, ecce ego Dominus mitto Angelum meum percutientem inter vos. Niſi conuerſi fueritis à viis veſtris iniquis & egeritis pœnitentiam ab operibus prauis, ego Dominus complebo indignationem meam in vobis. Nunc & illud ſilere non poſſum, quanta dignatione Domina mea cor meum lætificauit: dum eſſem in præfato exceſſu meo vidi illam à longe in domo quadam quaſi iacentem in lectulo, & contrectantem manibus infantulum ſpecioſum & amabilem nimis. Quem cum circumligaſſet faſciis albiſſimis, depoſuit in præſepio quod ſecus ipſam eſſe videbatur: & poſt puſillum recipiens eum, in ſinu ſuo reclinauit.

Angelus Domini.

Virgo Maria.

Continuo poſt hæc vidi illam in regno claritatis tanquam reginam & Dominam. Inuocaui igitur eam ſolito more, & ſpecialiter pro quodam familiari meo ipſam rogaui. Erat ille in ordine diaconatus, & frequenter eum adhortata fueram, vt ad ſacrum ordinem ſacerdotij aſcendere non differret. Ille vero diuerſas cauſas timoris ſui prætendens, tam arduam rem aggredi nondum ſe audere fatebatur. In illa igitur inuocatione mea, dum eiuſdem rei mentionem coram Domina mea facerem, hęc verba mihi reſpondit: Dic ſeruo meo, noli timere: fac quod facturus es & redde rationem de ſeruitio meo quod mihi facere debueras, & non feciſti.

CAPVT XVI.

Viſio Euangeliſtarum, Angelorum habentium poteſtatem plagarum, & nonnullorum aliorum myſteriorum.

IN feſtiuitate ſancti Ioannis Euangeliſtæ tempore diuini officij dum eſſem in lectulo meo propter infirmitatem, ibidem facta eſt manus Domini ſuper me: & vidi amabilem illum ſacerdotem Domini in conſpectu throni ſtantem. Effudi itaque orationes ad ipſum, ac petij, vt mihi daretur videre aliquid eorum quæ ei in terra poſito demonſtrata ſunt. Et continuo vidi quatuor animalia ibidem aſſiſtentia, ſecundum eum modum quo in Ezechiele deſcripta ſunt: & rotam quadriformem coram eis. Poſt hæc cum iam ad meipſam reditura eſſem, vidi duos Angelos terribiles & plenos indignatione ſecundum faciem in inferiori aëre reſidentes: habebatq; vnus eorum gladium terribilem in dextera, extentum quaſi ad percutiendum. Et dixi ductori meo, Domine mi qui ſunt iſti? Qui ait: Habent poteſtatem nocere terræ.

Ioannes Euangeliſta.

Quatuor animalia

Rota quadriformis

Angeli terribiles.

Poſt hæc in die Innocentum, vidi turbam magnam iuuenum candidorum, in monte excelſo deambulantem, cum inſigniis martyrij, quos præcedebat agnus candidus, crucis ſignum baiulans. Et aio ad ductorem meum: Domine qui ſunt iſti quos video hic? Et reſpondit: Sunt innocentes & immaculati, qui ſequuntur agnum quocunque ierit. Et dixi: Domine quare iſti plus quam alij? Et ille: Non ſolum iſti, ſed ſunt & alij qui ſunt innocentes & immaculati, etiam & virgines electi in Chriſto. Quare agnum plus quam aliud animal? At ille ſubiecit: Quia innocens agnus immaculatus & electus, occiſus eſt pro ſalute humani generis.

Innocētes

Agnus candidus

In Epiphania quoque Domini, multiplicauit Dominus gratiam ſuam in me, & vidi in ſpiritu Dominam meam & paruulum eius quaſi in domo quadam longe poſita commorantes. Et ecce tres viri regalem habentes decorem introierunt illuc, & flexis genibus adorauerunt coram puero. Vnus autem ex illis proferens nummiſma aureum magnum quaſi imagine regia ſignatum, obtulit in manus ipſius. Similiter & alij duo accedentes munera ſua in vaſculis quibuſdam reuerenter obtulerunt. Poſt hæc & nuptiæ illæ quæ factæ ſunt in Cana Galileæ, repræſentatæ mihi ſunt: & vidi rurſus illic Saluatorem cum Maria matre eius inter conuiuas diſcumbentem, & hydrias ſex ibidem poſitas. Inſuper virginei corporis ſui ablutionem quæ in Iordane celebrata eſt, Dominus ancillæ ſuæ præſentare aſpernatus non eſt. Vidi enim qualiter cum ſancto Baptiſta ſuo in aquas beati fluminis deſcendit: & baptizatus eſt ab eo: & qualiter columba de cœlo deſcendens, venit & requieuit in vertice ipſius. Et ego ab hac viſione expergiſcens, in hæc verba os meum aperui: In columbæ ſpecie Spiritus ſanctus viſus eſt: paterna vox audita eſt: *Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui, ipſum audite.*

Virgo Maria & infans Ieſus.

Tres Reges

Nuptiæ in Cana Galilææ.

Chriſti baptiſmus.

Columba de cœlo.

CAPVT XVII.

De infirma ſorore, ſpirituali inunctione Elizabeth & nonnullis aliis.

POST hæc in feſtiuitate Purificationis in primis veſperis nouum quiddam & inſuetum fecit mihi Deus: cum enim eſſem in exceſſu meo ſolito more & orarem in ſpiritu ad Dominum, ac Dominam

animam meam quam per ſpiritum intuebar ſalutarem,& deuotas coram ipſa preces effunderem, omnem orationis meæ tenorem ſorores quæ erant in circuitu meo palam audierunt. Ego vero cum rediiſſem ad me credere nolebam narrantibus hęc, quouſque eadem verba quibus in oratione vſa fueram per ordinem replicuerunt.

Infirma. Factum item eſt vt quædam ſoror annoſa infirmaretur apud nos infirmitate qua & mortua eſt. Accidit autem tertia die ante mortem eius: ſubito ita aggrauari infirmitatem, vt iam morituram eam exiſtimaremus: & accurrentes litaniam inchoauimus ſuper eam. Irruit igitur exceſſus mentis ſuper me & paulo poſt expergefacta, dixi: Inungite eam: nondum enim oleo inuncta fuerat. Hoc dicto ſtatim fui in ſpiritu. Ruſus autem poſt puſillum expergiſcens, antequam plene ad meipſam redirem: audientibus cunctis viſionem quam videram pronunciaui dicens: *Maria. Benedict.* Domina noſtra cum patre noſtro beato Benedicto deſcenderat, & neſcio quam ob cauſam ſtatim ad ſuperna redierunt. *Dæmones* Et nunc affuerunt hic ſpiritus maligni complures, quorum adhuc quidam veluti canes in circuitu noſtro ambulant, & tanquam vultures in tectis conſident. Stabant autem *Angeli.* ſecus lectum ſororis noſtræ duo Angeli & dixerunt ad illos: Diſcedite hinc: ſoror iſta adhuc viuendi ſpacium accepit. Cum hæc dixiſſem, & ex integro ad meipſam rediiſſem, neſciebam me reuelaſſe viſionem: & aduocans magiſtram, ſecreto cœpi narrare ei quæ videram: illa autem eadem omnia ſe ex ore meo audiuiſſe confitebatur. Poſt hæc die tertia cum eadem ſoror migraret è vita, in hora tranſitus eius vidi per ſpiritum eoſdem duos Angelos ei aſſiſtentes, & egredientem de corpore animam excipientes. Quorſum autem illam detulerint, reuelatum mihi non eſt. Cumque eſſemus orantes in circuitu funeris, vidi Angelum ſpecioſum quaſi puſillæ ſtaturæ in ſummitate feretri ſedentem: qui etiam motus inde non eſt cum vſque ad Eccleſiam fratrum aſportaretur,& vſque ad tempus ſepulturæ affuit.

Poſt hæc & me febris valida apprehendit, & deſideraui vnctionis ſacramentum. Eo autem tempore dominus Abbas profectus fuerat ad loca vicina,& expectabam aduentum eius. Quodam autem veſpere circa crepuſculum ſedente magiſtra coram me, acceſſit vir quidam venerabilis & ſtetit in conſpectu meo: & exiſtimabam ipſum eſſe dominum Abbatem, & lætata ſum. Cumq; arguerem tarditatem eius,& morum duritiam, benigne ſuſcepit correptionem: & conſolatus eſt me, dicens nondum me eſſe morituram. Rogaui igitur, vt dominicam orationem & ſymbolum recitaret coram me,& poſtea me inungeret Quod cum feciſſet,& ego ſingula verba ei per interualla reſpondiſſem, totum vnctionis ritum complere viſus eſt in me. Et data mihi benedictione, abſceſſit. Interrogauit igitur me magiſtra quæ verba mea omnia audierat, cum quo ſermonem habuiſſem. Et dixi: Nõne dominus Abbas pręſens fuit& inunxit me? Illa autem neminem illic ſe vidiſſe teſtata eſt. Tunc ergo primum intellexi, viſionem ſpiritualẽ me vidiſſe.

CAPVT XVIII.

Quomodo ex graui infirmitate qua decumbebat in lecto, ab Angelo Domini repente curata eſt.

POST hæc imminente Feſtiuitate Annunciationis, incidi in languorem grauiſſimum: & biduo ante diem feſtum, in infirmitate iacebam. In ipſo autem feſtiuitatis die mane, ita aggrauatus eſt languor meus, vt venirent ad ſtratum meum ſorores ac dicerent litaniam ſuper me. Cumq; diſceſſuræ eſſent à me, interrogabant an eo die communicare vellem, ſicut & ipſæ facturæ erant. Ego autem renui dicens, non me aliquibus dignis operibus ad hoc eſſe præparatam ſicut ipſas propter inualitudinem corporis. Quæ cum inde triſtarentur ac diſcederent à me, venit Angelus Domini: & ſtans coram me poſuit manum ſuam in *Angelus Domini.* capite meo, & ait: Surge, & ſta ſuper pedes tuos. Liberata es ab infirmitatibus tuis. Accede ad communicandum: confortare & eſto robuſta. Ad hæc verba, ſubito omnis languor fugit à me, & per vniuerſum corpus meum ſuauiſſime alleuiata ſum: hocq; adiecit: Poſſibile quidem fuerat Domino paſſiones quas hactenus ſuſtinuiſti, leuiores tibi efficere. Sed quo melius tibi crederetur, affligi ita te voluit. Continuo ergo apprehenſis indumentis, ſurrexi de ſtratu meo: & deſcendi cum integris viribus & calore viuido, & veni hilariter in conuentum ſororum mirantibus vniuerſis,& feci quod mandauerat mihi. Eadem die, ipſa quoque Annunciatio Dominica præſentata *Annunciatio Domini.* eſt mihi. Vidi enim in ſpiritu Dominam meam quaſi in conclaui quodam ſtantem ad orationem, & ſubito apparuit coram ea Angelus magnæ claritatis, velut alloquens eam. Illa autem viſo eo, expaueſcere viſa eſt: & poſt mutuam collocutionem, reuerenter ad eum ſe inclinauit: moxq; ille diſparuit.

Ante feſtiuitatem Palmarum die priori iam inſtante veſpertino tempore, ſtabam ſola in oratorio & eram intenta orationibus, & ecce radius co- *Radius luminis.* pioſi luminis repente de cœlo effuſus eſt ſuper me faciens mihi æſtum, quemadmodum ſol quando ſplendet in virtute ſua: & procidi in terram, & veni in mentis exceſſum. Sorores itaque venientes concurrebant ad me volentes ſubleuare caput meum à terra vt puluillos ſupponerent, & nullo niſu leuare illud potuerunt: & poſt puſillum, venit Angelus Domini & erexit me velociter, & *Angelus Domini.* ſtatuit me ſuper pedes meos, dicens: O homo ſurge, & ſta ſupra pedes tuos, & loquar tecum: & noli timere, quia ego tecum ſum omnibus diebus vitæ tuæ. Viriliter age & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum: & dices præuaricatoribus terræ: Hæc dicit Dominus: Sicut olim gentes crucifixerũt me, ſic quotidie crucifigor inter illos qui præuaricati ſunt in me in cordibus ſuis. Auertunt enim facies ſuas à me, & cor eorum longe eſt à me, ne videant & ne recogitent qualiter paſſus ſum, & quomodo liberaui eos in ſanguine meo.

Et dices ad eos: Redite præuaricatores ad Dominum Deum veſtrum, quia benignus & miſericors eſt, qui non vult mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat. Hæc cum dixiſſet, abiit. Ego autem ſignum feci ſororibus, vt allatis tabulis iſta ſcripto exciperent. Non enim aliud quicquam loqui poteram, quouſque omnia ſecundum narrationem meam conſcripta ſunt.

CAPVT XIX.

Comminatio iræ Dei ſuper populum, falſos religioſos, & iniquos paſtores. & exhortatio ad pœnitentiam.

Rvrsvs in ipſa die Palmarum tempore diuini officij cum ſimiliter in exceſſum mentis veniſſem, erexit me Angelus dicens: O homo cogita quid ſis, quia puluis & cinis es & fragile figmentum. Audi me qui loquor tecum. Hæc dicit Dominus: Plena eſt terra iniquitate: & hic populus non populus meus, ſed populus aduerſarius mihi eſt. Obduratum eſt cor eorum, nec capiunt nec intelligere poterunt verba quæ locutus ſum, ſed recedent à me. Væ illis quia oppreſſi ſunt à diabolo & obediunt illi: & inhonorant faciem meam cum prauis operibus ſuis: & obliti ſunt Deum factorem ſuum. Et dixi: Domine mi, neſcio quid dicam vel quid faciam, quia indocta ſum in ſcripturis diuinis. Et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea. Qui enim habet dabitur illi, & qui non habet id quod habet auferetur ab eo.

Poſt hæc in ſecunda feria cum intereſſem matutinis poſuit Dominus verbum in ore meo: Væ vobis hypocritæ qui abſconditis aurum & argentum, hoc eſt verbum Dei & legem Domini quæ eſt pretioſior auro & argento, vt appareatis hominibus religioſi & innocentes: intrinſecus autem pleni eſtis ingenio malo & immunditiis veſtris, introeuntes ad ſancta ſanctorum, quod eſt altare Dei ad communicandum. Vere Dominus auertit faciem ſuam, ne videat holocautomata & ſacrificia veſtra. Tunc infœliciores eſtis iis qui aſpiciunt vos quaſi ſpeculum, cum conſiderant opera veſtra mala, & ſcandalizantur in vobis. Pro certo ſcitote, quia lex peribit primum à ſacerdotibus & ſenioribus populi in hoc tempore.

Item in quarta feria, cum ſola eſſem in capitulo, veni in extaſim. Et dixit Angelus Domini ad me: Et tu fili hominis dices ad eos qui habitant in terra: Audite populi: Deus deorum locutus eſt: Pœnitentiam agite, prope eſt enim regnum Dei: & conuertimini ad me in toto corde veſtro, & ego Dominus conuertar ad vos & reconciliabor vobis. Quod ſi nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, in peccatis veſtris moriemini, & mors deuorabit vos ſubito, & quaſi neſcientes: & miſerabiliores eritis omni creatura etiam brutis animalibus: quia dum mortua fuerint, nihil vltra mali patientur, vos autem cruciabimini in igne æterno, vbi erit fletus oculorum & ſtridor dentium ſine fine. Et dixi: Domine neſcio loqui, & tarda ſum ad loquendum. Et dixit: Aperi os tuum, & ego loquar: & qui audit te, audit & me.

CAPVT XX.

Exhortatio ad mundi huius amatores, & inſtructio ancillæ Dei.

In Sabbato ſancto ante Paſcha, ibam ad capitulum & veni in extaſim in limine ſacelli: & circumfulſit me lux. Et aſſiſtens mihi Angelus Domini, ait: O miſerrimi, qui theſaurizatis vobis theſauros in infernalibus pœnis. Neſcitis quot nobiles, quot potentes peribunt in die iudicij, quot diuites & ſapientes lugebunt? O mundi gloria, res miſera: væ illis qui diligunt eam. Ego clamaui dicit Dominus, & iterum clamo: & quis eſt qui me audiat & conſentiat conſiliis meis? Cum autem clamaui, clamaui & dixi: *Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat, & de ventre eius fluent aquæ viuæ.* O homo quicunque es, dic tu, ecce ego: & dicetur tibi: Abnega teipſum: & factus obediens & humilis corde, veni & ſequere me: & ego probabo ſi ſis verax an non, & tu conſtans & perſeuerans noli deficere in certamine. Qui enim bene certauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.

In vna Paſchalium dierum in meridie, cum vellem quieſcere, aſtitit lectulo meo Angelus Domini, & dixit mihi: Noli contriſtari de iis quæ tibi ſolent euenire. Sufficit tibi gratia mea, quia non te deſeram ſi tu ipſa velis. Obediens eſſe ſtude cum omni humilitate & lætitia cordis. Eſto patiens contra omnia aduerſa: noli te extollere in ſuperbia, ſed ſemper humiliare vt exalteris, nullum deſpicias: nullum contemnas: in omnibus bonum exemplum monſtra. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum tuum tanquam teipſam: & quod dedi tibi, dato tu aliis, vt & ipſi reficiantur: quia tu non haberes, niſi datum tibi fuiſſet deſuper. Præter hæc & alia plura tanquam pater filium benigne inſtruendo, adiecit: quæ propter interuenientem ſoporem, heu à memoria mea elapſa ſunt.

CAPVT XXI.

De throno Dei & quatuor animalibus ac rotis.

In feſtiuitate ſancti Marci Euangeliſtæ, vidi oſtium apertum in cęlo & ex eo ſplendor magnus ſuper me effuſus eſt: & ſubito veni in extaſim. Cumque eſſem in exceſſu, vidi ante thronum Dei *Thronus Dei.* (quemadmodum in feſtiuitate beati Ioannis Euangeliſtæ videram) quatuor animalia, ſingula habentia facies quatuor: quas, in hunc modum diſpoſitas conſideraui: *Quatuor animalia.* facies hominis erat in anteriori parte quæ ad thronum reſpiciebat. In poſteriori vero, facies aquilæ. In dextera, facies leonis: in ſiniſtra facies vituli: habebant & alas ſenas, quarum duæ ſupra capita ſingulorum ere-

ctæ

Digitized by Google

ſe inuicem coniungebantur. Duæ vero expanſæ erant, ita vt vniuſcuiuſque vna ala alterius tangeret alam. Duabus vero, velabant corpora ſua. Erant autem plena oculis ante & retro. Apparuit *Rota grandis.* & rota grandis & lucida, ſtans coram eis ante thronum, quaſi complexa quatuor rotas: *Quatuor rotæ* quæ ita inuicem connexæ erant, vt vnaquæque duas ſibi vicinas ex parte complecteretur: & omnes, maiorem intrinſecus circulis ſuis contingebant. Erat autem ſpatium quoddam inter ipſas quatuor, circa medium punctum maioris, rubicundum quaſi flamma ignis: & ex eo quaſi ſcintillulæ quædam exire videbantur ac diſpergi per omnes rotas, & quaſi viuificari videbantur ex illo. Vnde in eadem hora menti meæ illud occurrit: Spiritus vitę, erat in rotis. Cumq; aſpicerem, diſceſſerunt ab inuicem animalia in quatuor partes: & ſingula eorum ſingulæ rotæ antecedebant.

Die quadam Dominica dum apud fratres miſſa celebraretur, proſpexi forte per feneſtram cupiens audire fratres concinentes gloriam Deo. Stabat autem forte in via vir quidam, vociferans ad alium & dicens: Vbi nunc tantum moraris diabole? *Sathanas* Et continuo vidi ſathanam in ſpecie nigri ac deformis vituli ſtantem ſecus illum. Qua in re commoneantur fideles, ab huiuſcemodi malignis ſermonibus abſtinere.

CAPVT XXII.

De Euchariſtia, Spiritu ſancto, ciuitate Dei, iudicio & libris factorum, tum bonorum tum malorum: & de vero die reuolutionis paſchæ.

IN die Pentecoſtes ſuſpenſa erant quædam apud nos miſſarum ſolemnia pro comitis excommunicatione: ſed non tamen conſolationem ſuam, Dominus ab ancillis ſuis ſuſpendit. Venit enim *Capſa Dominici corporis.* vnus ex ſacerdotibus ad nos, ferens in capſella ſacramentum Dominici corporis, vnde ſecundum morem eramus communicaturæ. Qui cum intro miſſus eſſet, & capſellam ſuper altare quod intrinſecus apud nos eſt, depoſuiſſet, *Lux cœleſtis.* vidi lucem magnam de cœlo egredientem: & directa eſt ſuper illam in modum radij ſolaris, totamq; illuſtrauit. *Columba* Sed & columba niuea per medium eiuſdem lucis veniens, aduolare viſa eſt, & reſedit iuxta illam. *Angelus Domini.* Venit & Angelus Domini, & quaſi deuotionis noſtræ teſtis aſtitit ſecus altare, quouſque omnes per ordinem communicauimus.

In Dominica autem nocte ante feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli, cum ſtarem in loco orationis veni in extaſin: cui libenter reluctata fuiſſem, ſi potuiſſem: & continuo aſtitit mihi Angelus Domini. Et dixit noſtro ſermone: O miſera, cur hæc tam inuita pateris? Quam multi ſunt qui libenter hæc ſuſtinerent, ſi daretur illis conſequi, ea quæ tu conſequeris? Si non in præſenti hæc pateris, illic vtique patieris, vbi durius patiendum tibi erit, antequam videre merearis quæ nunc viſura es. Et dixi: Domine mi, ex multa fragilitate mea prouenit mihi impatientia hæc: & ſi conſolari me vis, Domine, quid mihi oſtendes? Et ait: Veni & vide & contemplare iucunditatem quæ veniet tibi à Deo tuo. Et ſtatim in ſublime extulit me in aërem excelſum, & introſpexi per oſtium claritatis & vidi ſolito more gloriam beatæ ciuitatis Dei. *Ciuitas Dei.* Rurſus ad miſerabile corpus reducta ſum, & paululum reſpiraui. Iterum autem fui in ſpiritu, & vidi ante oſtium illud prædictum, quaſi ſtateram pendentem: *Statera pendens.* & aſtabat illic Angelus meus habens librum vnum, *Angelus cum libro* & ſathan habens librum alterum. Intellexi autem eum quem habebat Angelus eſſe librum iuſtitiarum mearum, *Sathan cum libro* alterum vero eſſe librum delictorum meorum. Et impoſuit vterque librum quem habebat in ſtatera. Et præponderare viſus eſt liber delictorum. Stabat itaque Angelus quaſi mœſtus, & ait: Non ita erit, quoniam dolores plurimos & magnos pro dilectis ſuis ſuſtinuit: & duras flagellationes ſæpe ſuſcepit. Et cum plura huiuſcemodi memoraſſet, ait: Differenda ſunt hæc vſque in craſtinum: mox reddita ſum mihi, & cum lachrymis copioſis exclamaui: Ne intres in iudicium cum ancilla tua Domine, ſed oro clementiam tuam vt ante mea dimittas peccata quam ad iudicium iudicare venias. Cumque nimia anxietate coarctarer, obtulit iterum ſe Angelus mihi. Et dixi ei: Domine quid faciam? Inſtrue me Domine mi? Qui ait: Eſto obediens valde, humilis, patiens, & amabilis. Libenter ſuſtine hæc quæ tibi eueniunt. Amplectere cum dilectione ea quæ operatur Dominus tecum: & ijs qui diligunt ea, & cunctis qui tuis ſororibus commiſerunt, & quibus promiſſo te obligaſti, orationes impartire. Hæc cum dixiſſet, abſceſſit. Ego autem nihilominus in corde meo fluctuans, hæc apud me cœpi tractare, dicens: Nonne fiduciam multam ſemper habui in corpore Domini mei IESV CHRISTI? Nonne hoc eſt omnium peccatorum remiſſio? Illuc certe confugiam. Rogaui igitur magiſtram, vt miſſo celeriter nuncio poſtularet à domino Abbate quatenus in die craſtina miſſam de ſancta Trinitate celebraret & diuinum ſacramentum afferret ad me. Metuebam enim me eſſe morituram illo die, propter verba Angeli quæ dixerat, differenda ſunt hæc vſque in craſtinum. Cum igitur ſicut petieram miſſam celebraret, in ipſo tempore ſacrificij veni in exceſſum mentis: & vidi rurſus ſtateram quam in veſpere videram, & libros impoſitos. Venit ergo Angelus & fidelis procurator meus afferens quaſi panem paruulum quaſi in celebrationibus miſſarum ſacerdotes vtuntur, *Parua hoſtia.* & ſuperimpoſuit libro iuſtitiarum: & mox quaſi maſſam ingentem appoſuiſſet, velociter præponderare viſus eſt libro alterius lancis. Ego cum lætitia expergiſcens, exclamaui: Sancta Trinitas, Pater & Filius & Spiritus ſanctus, in manus potentiæ tuæ, in manus miſericordiæ tuæ cômendo ſpiritum meum, conſilium meum, cogitationes meas, & omne corpus meum, vitam meam, finem meum, & omnes actus meos: ſemper ſit benedictio tua ſuper me diebus ac noctibus, & perducat me clementia tua in vitam æternam. Hoc quoq; adieci, quia communicatura eram: Domine non ſum digna vt intres ſub tectum

Digitized by Google

Sacramentum. Columba. Lux circumfuſa. meum, ſed ſaluam me fac & ſalua ero, quoniam laus mea tu es: non ad iudicium corpus & ſanguinem tuum, ſed ad remiſſionem omnium peccatorum meorum percipere merear. Eodem etiam tempore vidi in ſpiritu dominum Abbatem in Eccleſia fratrum ſalutare ſacramentum deuote conficientem, & columbam ſacrificio aſſidentem & claritatem luminis in circuitu. Poſt hæc venit ad me afferens mihi quod deſiderauεram, & communione ſancta animam meam conſolata ſum.

Petrus. Paulus. Mater Domini. Statera. Rurſus in Vigilia Apoſtolorum ad Veſperam, vidi illos per ſpiritum in regione claritatis, & vna cum eis matrem Domini. Vidi autem & ſtateram eandem quam & antea videram, & impoſiti ſunt libri. Erat autem multitudo dæmonum circa lancem vnam, & multitudo Angelorum circa alteram, & æqui ponderis eſſe videbantur. Tunc inuocaui Dominam meam & Apoſtolos cum anguſtiis magnis, quia indubitanter morituram me exiſtimabam: & regreſſi ſunt pauliſper introrſus. Cumque iterum apparuiſſent, & ego non ceſſarem inuocare eos & alios complures ſanctorum, præponderare viſus eſt liber iuſtitiæ. Poſt hæc cum ſpiritum attraherem, venit ad me Angelus meus & dixit mihi: Datum eſt tibi ſpatium viuendi, emendatiorem fac vitam tuam. Et dixi: Domine mi, quid amplius faciam? Nonne cognoſcis fragilitatem meam & quomodo amplius laborare non poſſum, quam facio? Tunc erudiuit me, & ad quandam carnis afflictionem me exhortatus eſt: de qua & ego apud meipſam, ſæpe tractaueram. Et ego ad me rediens, dixi: Solue iubente Deo terrarum Petre catenas: & præter hæc alias orationes ad ipſum. Et adieci: Sancte Paule Apoſtole prædicator veritatis & doctor gentium intercede pro nobis ad Dominum qui te elegit. Et ad hæc addidi: Domine ſecundum actum meum noli me miſeram & peccatricem iudicare, nihil enim dignum in conſpectu tuo egi. Ideo deprecor maieſtatem tuam, vt tu Deus deleas iniquitatem meam, quia de terra formaſti me. Et hoc: Ne tradas beſtiis animam confitentem tibi, & animas pauperum tuorum ne obliuiſcaris in finem. In die ad Miſſam rurſus apparuerunt mihi Apoſtoli & pariter cum eis Domina noſtra. Tunc etiam per ſpiritum vidi fratres in Eccleſia miniſtrantes, & dominum Abbatem altari aſtantem, & calulæ qualitatem ſororibus indicaui. Eodem die cum ad nos delatum eſſet diuinum ſacramentum eandem viſionem vidi, quam & in die Pentecoſtes.

Paſca. Annunciatio Dominica. Factum eſt etiam in vna dierum menſis Iulij, ego Elizabeth ſeceſſeram in locum ſemotum ac ſecretum & intendebam orationibus, & ecce Angelus Domini veniens coram me ſtabat & ait: Nunquid ignoras quoniam futuri anni paſcha eo ipſo die quo reſurrexit Dominus celebrandum eſt, & annunciationis feſtiuitas in diem paſſionis incidet? Et ſilui, quoniam hæc vere ignorabam. Et ſubiecit dicens: Scito quoniam in tempore illo accepturus eſt ſathanas poteſtatem à Deo concitandi homines aduerſum ſeinuicem, vt mutuo ſeſe interficiant. Sol rubore ſuffundetur, & tenebris obducetur: quod quidem non aliud erit, niſi multa ſanguinis effuſio, & immenſa triſtitia in populo Chriſtiano. Poſt hæc coluber, ſaniei immiſſor, inuiſibiliter homines interfecturus eſt, eritque tribulatio magna in terra: ita vt perpetuæ laudis debitor ſit Domino, omnis qui vita incolumi euaſerit. Si autem quæ poſt hæc cito ventura ſunt tibi enarrem, ſcio quod præ timoris magnitudine ſubſiſtere non poteris.

Secundi Libri Viſionum S. Elizabethæ Virginis

FINIS.

LIB. III.

LIBER III. SANCTAE ELIZABETHÆ VIRGINIS.

HIc eſt liber viarum Dei qui annunciatus eſt ab Angelo Dei altiſsimi Elizabeth ancillæ Chriſti & Dei
Ann. 5. viui in quinto anno Viſitationis eius: in quo viſitauit eum ſpiritus ad ſalutem omnium qui paternas admonitiones Dei grata benedictione percipiunt. Et erat in anno Dominicæ Incarnationis
1156. milleſimo centeſimo quinquageſimo ſexto.

CAPVT I.

Viſio prima.

FActvm eſt in exordio quinti anni Viſitationis meæ, iam appropinquante die feſtó Pentecoſtes, ego Elizabeth vidi in viſione ſpiritus mei montem excelſum copioſo lumine in ſummo illuſtratum, & quaſi vias tres à radice eius ad cacumen vſque porrectas. Quarum vna (quæ media erat) in directum mihi poſita, ſpeciem habebat ſereni cœli, ſiue lapidis hyacinthi: quæ vero à dextris mihi erat, viridis apparebat, & quæ à ſiniſtris purpurea. Stabat autem in vertice montis contra viam mediam vir quidam inſignis tunica hyacinthina indutus, & præcinctus ad renes baltheo candido: facies ſplendida erat vt ſol: oculi vero in modum ſtellarum radiantes: & capilli eius tanquam lana candidiſsima: habebat autem in ore gladium ex vtraque parte acutum: & in manu dextra clauim: in ſiniſtra vero, quaſi ſceptrum regium.

CAPVT II.

Viſio ſecunda.

VIdi rurſus alia viſione in ſolemnitate Pentecoſtes, in aſcenſu montis eiuſdem à ſiniſtris viri præfati, ſecus vias prioris viſionis, alias tres vias varietatem habentes huiuſmodi: Vna earum quæ viæ viridi propinquior apparebat, amœna quidem erat, ſed ita ex omni parte vepribus condenſis vallata erat & obtecta, vt ab eis pungi neceſſe eſſet ambulantes per eam, niſi diligenter conſtricti & inclinati incederent. Apparuit & ſemita quædam delectabilis arcta, & quaſi modicum trita, nihil habens veprium, ſed ex vtraque parte iucundo gramine & floribus diuerſi generis copioſe vallata. Media autem inter has duas vna erat, ampliorem cæteris habens latitudinem, plana, & quaſi pauimentum habens ex lateribus rubeis: quam cum diligentius aſpicerem, Angelus Domini qui mihi aſsiſtebat, dixit: Viam hanc intueris & pulchra tibi videtur, & commoda ad ambulandum in ea, ſed periculoſa eſt, & facile labuntur incedentes per eam.

CAPVT III.

Viſio tertia.

RVrsvs in octaua Pentecoſtes in tempore meridianæ quietis, ſubito aperti ſunt oculi cordis mei ſine carnis vexatione: ſicut & in præfatis viſionibus: & vidi iterum quæ prædicta ſunt omnia. Adiecit autem Dominus oſtendere mihi præter eas vias quas videram, alias quatuor, ſecus tres vias primæ viſionis à dextris viri qui ſtabat in cacumine montis. Vna earum quæ proxima erat viæ purpureæ vſque ad medium montis, difficultatem magnam habere videbatur à veprium denſitate quibus ex vtroque latere obſita erat: reliqua vero pars eius vſque ad ſummum floribus amœna, & ab impedimentis libera, ſed arcta & modicum trita apparuit. Quæ erat proxima huic, arida videbatur, & in modum campi arati, glebis ingentibus aſpera & viatoribus ſuis plurimum oneroſa. Eram autem cogitans apud me de his duabus viis, quod difficilem haberent inceſſum & reſpondens Angelus qui mihi aſsiſtebat, ait: Si quis ambulauerit per vias iſtas, caueat ne offendat pedem ſuum: qui autem offenderit & ceciderit, ſi non ſurrexerit ſed permanet, non videbit lumen æternum: reliquæ vero duæ quæ pariter cum his ap-

parebant, planæ & expeditæ erant, & aſpectu pulchræ, candorem habentes quaſi terræ bene tritæ in ſtrata publica. Cumq; hærerem in aſpectu earum audiui rurſus Angelum dicentem: *Via iuſtorum recta facta eſt, & iter ſanctorum præparatum eſt.*

CAPVT IV.

Viſionis primæ interpretatio.

VISIONIS primæ ſicut per Angelum accepi interpretatio eſt hęc: *Mons.* Mons excelſus, altitudo cœleſtis beatitudinis eſt: *Lux.* lux in vertice montis, claritas eſt vitæ æternæ: *Via tres.* viæ diuerſæ in monte, electorum variæ aſcenſiones ſunt, quibus ad regnum claritatis aſcendunt. *Via hyacinthina.* Via hyacinthina, diuinæ contemplationis ſtudium eſt. Ambulant in ea, qui iugi meditatione & deſiderio, in Deo & in cœleſtibus mentis oculum figunt. *Viridis.* Via viridis eorum eſt, qui in actiua vita perfecti & irreprehenſibiles eſſe ſtudent, incedentes in omnibus mandatis Domini ſine querela: qui dum tranſitoria (ſed immarceſſibile brauium ſupernæ retributionis) in cunctis operibus ſuis non attendunt, greſſus mentis in viridi figunt. *Purpurea.* Via purpurea, aſcenſus beatorum martyrum eſt: qui in tormentis paſſionum iuſtitiam Dei per patientiam operantes, in purpura ſanguinis ſui ad diuinum lumen tranſire contendunt. *Vir ſupra montem.* Vir inſignis ſupra montem, Chriſtus eſt. *Splendor.* Splendor vultus eius, diuinæ claritatis eius eſt ſignum. *Oculi.* Oculi radiantes, ſerenus aſpectus eius ſuper electos. *Capilli.* Capilli, lanæ albæ ſimiles, antiquum dierum eſſe pronunciant, licet in nouiſſimis diebus ſecundum carnem ſit natus. *Gladius.* Gladius anceps in ore eius, terribilis iudicij ſententia eſt, de ore eius proceſſura, feriens reprobos duplici contritione corporis & animæ. *Clauis.* Clauis in dextra eius apparuit, quoniam ipſe eſt qui ſolus aperit ianuam vitæ, & nemo claudit, claudit & nemo aperit. Ipſe quoque eſt, qui profunda myſteriorum Dei cui vult reſerat, & non eſt qui claudat: ſignat, & non eſt qui ſignaculum ſoluat. *Sceptrum.* Sceptrum in ſiniſtra eius, poteſtas regia eſt: quoniam & ſecundum humanam naturam ſe accepiſſe teſtatus eſt, dicens: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* *Tunica.* Tunica hyacinthina, virtutem indicat cœleſtis contemplationis, quæ totam perfecte poſſidebat mẽtem ſaluatoris Non enim vt cæteri hominum ad menſuram ſpiritum acceperat, in quo habitat omnis plenitudo *Baltheus.* Diuinitatis corporaliter. Baltheus candidus, inuiolabilis innocentiæ candorem in eo deſignat. Apparuit in via quæ Diuinitatis ſuæ contemplationem ſignificat, quia ſic eam vult manere in æternum, cum cæteræ permanſuræ non ſint. Non apparuit in omnibus & tamen erat in omnibus, quia ſingulæ ſignificant virtutes, per quas iuſti homines veniunt ad montem excelſum, vbi recipiunt, pro ſingulis virtutibus ſingulas mercedes, & in omnibus viis veritatis contemplandus eſt Deus.

* *
*

CAPVT V.

Viſionis ſecundæ interpretatio.

VISIONIS ſecundæ myſterium huiuſcemodi eſt: *Tres aliæ viæ.* Tres viæ quæ à ſiniſtris viri ſtantis in monte ſecus viam viridem apparuerunt, proprietatem exprimunt trium ordinum in Eccleſia videlicet coniugatorum, continentium & rectorum. Via vepribus vallata, vita eſt coniugatorum. Amœna apparuit via hæc, quia ab initio inſtituta eſt à Deo hæc vita: & ſi legitime obſeruetur, pulchra & bene placens eſt in conſpectu Domini: & ambulantes in ea, proculdubio in montem Dei aſcendunt. Sed infinitæ ſæcularium curarum ſentes huic ex omni parte imminent, quibus pungi neceſſe eſt viatores eius, niſi & parce viuendo ſeſe omnibus modis conſtringant, & coram Deo & hominibus ſe humiliando ſemper velut inclinati incedant. Via à vepribus libera & iucundis floribus vtrimque vallata, vita continentium eſt: horum etenim proprium eſt à curis & ſolicitudinibus vitæ præſentis mentem abſtrahere, & ſola quę Domini ſunt cogitare, vt ſint ſancti corpore & ſpiritu. Arcta eſt via hæc, quia vt legitime & ſapienter obſeruetur, magnæ diſciplinæ cuſtodia coarctari neceſſe eſt greſſus ambulantium in ea, ne forte ſecundum arbitrium proprium viuentes, aut in fornicationem labantur, aut cum fatuis virginibus, ſiue viduis delicatis quæ viuentes mortuæ ſunt deputentur. Modicum trita eſt, quia reſpectu aliorum pauci ſunt qui ingrediuntur per eam, pauciores qui perſeuerant in ea: floribus diuerſi generis delectabiliter vndique vallata eſt, quia omnia virtutum genera, continentium vitam adornant. Via media inter duas prædictas latior illis, via rectorum eſt: ea enim cum ſit inſtituta ad regendam vitam coniugatorum ſiue continentium, ſiue vtrorumque, minus illis coarctatur & liberius arbitrium habet propriam voluntatem exercendi, ac per hoc facilius in ea lubricant greſſus ambulantium per eam: quod & ipſa eius planities apte ſignificat. Propter quod & periculoſa dicta eſt, quia tam multi in ea labuntur, vt in ipſa pauciſſimi ſtabiles inueniantur. Quod autem quaſi pauimen- *Quaſi pauimentũ.* tum habere viſa eſt ex lateribus rubeis, quæ ſunt in terra ignibus cocta, ſolicitudinem ſignificat prælatorum, qua circa ſubditos, mentes eorum iugiter decoqui neceſſe eſt, quibus & animæ & corporis procurationem debent.

CAPVT VI.

Viſionis tertiæ interpretatio.

VISIONIS tertiæ interpretationem, cum ab Angelo inſtructore meo ſciſcitarer, dixit ad me: Ecce incepiſti librum viarum Dei ſicut propoſitum tibi fuerat. Hæc idcirco dicebat, quoniam anno priore, die quadam cum eſſem in ſpiritu,

Digitized by Google

tu, duxerat me [illegible] tum quoddam, in quo fixum erat tentorium, & [illegible] tra[illegible]imus illuc. Et oſtendit mihi congeriem [illegible] librorum illuc depoſitorum, & ait: V[illegible] Omnes adhuc ante diem iudicij [illegible] ans autem vnum [illegible] is dixit: Hic [illegible] qui per te [illegible] uelandus [illegible] ſororem Hildeg[illegible] m. Et ita quidem impleri cœp[illegible] diſſem.

Libri di ſlandi.

Hildegardis.

Declaratio [illegible] rum Dei quæ ſint.

Est autem quatuor viarum quæ in tertia viſione monſtratæ ſunt, ſignificatio hæc: Prima quæ erat vicinior viæ purpureæ in inferiori parte dumetis aſpera, in ſuperiori autem expedita & florida, vitam ſignificat eorum qui legitime in ſęculo viuentes, in curis rerum mundanarum dies ſuos dimidiant, ac deinde ad floridam & expeditam continentium tranſeunt vitam: eorumq; regula ſe conſtringêtes, pariter cum illis in montem Dei aſcendunt. Via arida & glebis aſpera, duriſſimum illud genus vitæ eſt, quo incedunt ſancti eremitæ, & nonnulli in ſocietate hominum conuerſationem habentes: qui carnem ſuam ſupra humanum modum macerant & exſiccant ieiuniis, vigiliis, genuflexionibus, flagellis, cilicio, & grauiſſimis quibuſlibet afflictionibus. Omnia huiuſmodi quaſi glebæ aſperrimæ ſunt, & multo conatu ac vigilantia opus eſt ambulantibus per viam hanc, ne forte in nimia eius aſperitate offendant, & grauius cæteris corruant. Duarum viarum quæ ſimul cum ijs quæ deſcriptæ ſunt apparebant, vna (vt dictum eſt) magis trita & expeditior viſa eſt, de qua locutus eſt inſtructor meus dicens. Per hanc viam incedunt ſanctæ animę infantium quæ in ſacro baptiſmate ſanctificatæ ſunt & infra ſeptennium è vita diſcedunt. Qui quoniam ſæculi malitiam experti non ſunt, expedito & liberrimo greſſu ad regnum Dei perueniunt. De altera vero ait: Adoleſcentium via, eſt hæc, qui paulo tardius illis incedunt & idcirco minus trita & expedita apparet illorum via.

Ecce ſunt viſiones & interpretationes earum: qui aperuit oculos meos vt viderem viſiones Dei, ipſe proculdubio per Angelum ſuum ſicut placitum fuit ante ipſum, in hunc modum intelligendas eſſe demonſtrauit.

CAPVT VIII.

Alia viſio.

Factum eſt autem in feſto beati Iacobi cum eſſem in ſpiritu & viderem viſionem viarum Dei, rapta ſum in ſublime & quaſi in vicino monte Dei, contemplata ſum. Et ecce lux illa immenſa quæ montis verticem occupabat, per medium ſcindi viſa eſt: & introſpexi per eam, & vidi ſanctorum multitudinem, cui æſtimari non poterat numerus. Et ait ductor meus ad me: Conſpice & vide & cõſidera omnes quos vides. Hic vides Martyres, ſanctos Epiſcopos & Confeſſores Domini, virgines, cœnobitas vtriuſque ſexus, viduas, & ſæculares coniugatos, & continentes, nobiles & ignobiles, omnes regnantes cum Chriſto. Hi ambulauerunt vias Domini, vias ſanctas quas vidiſti, & peruenerunt & perceperunt immarceſſibilem gloriam à Chriſto Domino cum Angelis eius. Conſideret nunc vnuſquiſque viam ſuam, quod ſi iniuſte ambulauerit, corrigat ſeipſum cum humilitate & charitate, & obedientia, & dirigat viam ſuam. Quod ſi peruenerit, recipiet præmium æternum.

CAPVT IX.

De via contemplatiuorum, Sermo primus.

Eram poſt hæc quieſcens in lectulo meo, nec adhuc ſomnum cœperam, cum repente viſitauit me ſpiritus Domini, & repleuit os meum ſermone huiuſcemodi: Attendite nunc ergo vos qui renunciaſtis ſæcularibus deſideriis, & elegiſtis vt ſequamini veſtigia eius qui vos vocauit in admirabile lumen ſuum, qui & ipſe vos nominauit ſibi filios electos, & conſtituit vos in fine ſæculorum iudicare filios Iſraël. Cogitate apud vos quomodo viuatis cum humilitate & obedientia & charitate, ſine murmuratione, & ſine detractione & inuidia, & ſine ſuperbia & ab aliis vitiis abſtinete vos. Diligite vos inuicem vt non blaſphemetur Pater veſter cœleſtis in vobis, & irritetur & pereatis de via iuſta, id eſt de via cõtemplationis eius. Tunc perſecutus eſt Angelus Domini ſermonem in hunc modum abiiciens. Si enim ſunt inter vos lites & diſſenſiones, detractiones, murmurationes, ira, odium, inuidia, extollentia oculorum, appetitus inanis gloriæ, vaniloquia, ſcurrilitates, ventris ingluuies, ſomnolentia, carnis immunditia, ocioſitas & ſimilia in quibus ambulant filij huius ſæculi, quis locus erit Diuinæ contemplationi in vobis? Rurſus adiecit, dicens: Sermo Dei ad vos qui in clero, ſiue in monaſtica profeſſione Deo militare decreuiſtis. Optimam partem elegiſtis, attendite ne auferatur à vobis. Abſtinete vos cum omni diligentia à viis eorum qui ſpeciem religionis veſtrę foris portant, virtutem autem eius factis negant: labiis Deum honorant, moribus autem blaſphemant. Scientiam legis quidam ex eis inquirunt, ſed fructum eius non percipiunt: dorſa vertunt veritati, & tamen in via contemplationis ſe ambulare gloriantur. Legem Dei & iuſtificationes eius, ſuperbiæ & auaritiæ ſuæ & voluptati deſeruire faciunt, & ex eis quæ ſunt Ieſu Chriſti diuitias & honores impudenter acquirunt, & immunditias fouent. Sanctuarium Dei & reuerenda Angelis loca cum ſuperbia & pollutione intrant, & adorandas ſacramentorum Chriſti munditias, irreuerenti miniſterio & illicito corde exhonorant, arguentem irrident, maledicto & perſecutione contriſtant. Qui meliores ſunt in eis, abominabiles ſunt & ipſi

& ipſi coram Domino. In veſtitu humilitatis ambulant, ſed cor eorum longe eſt ab ea. Orationes multiplicant, ſed hæc quid proſunt, dum in cordibus ſuis Deo contradicunt, dum fraternam charitatem negligunt, alterutrum inuident & detrahunt, & de prælatione contendunt? Mundi contemptum profitentur, ſed ea quæ ſunt mundi venerantur & impudenter ambiunt, & omni vento propriæ voluntatis circumferuntur. Patrum inſtituta abijciunt, negotijs ſæculi ſe ingerunt, & ſcandalis Eccleſiam replent. Propter hoc ecce contemptum patitur religio, & fides ſciſſuram.

Dei verba ſunt hæc. Et quid addam facere eis dicit Dominus? Ecce clamo poſt illos, & non auſcultant: vocem commonitionis meæ quaſi calce repellunt: viſito illos per inauditam gratiam, & viſitationem ſuam non agnoſcunt, inſuper & irrident. Percutio eos, & non dolent: præcipito eos, & non expaueſcunt. Vę illorum, væ horribile, repoſitum eſt apud me. Ecce veniet cito, & quaſi repentinus torrens irruet ſuper eos, & deuoluet in perditionem quos abſque pauore inuenerit. Vos ergo populus meus, populus non fictæ religionis qui potuiſtis in corde veſtro mundum expugnare, cœlum mente gerere, vos inquam declinate ab ijs qui eiuſmodi ſunt, & ne ſitis participes eorũ. State in via viſionis quam elegiſtis, & mundate oculos cordis vt ſubleuare eos valeatis in contemplationem lucis quam inhabitat vita & redemptio veſtra. Quæ autem oculos cordis emundant vt ad verum lumen ſubleuari poſſint, hæc ſunt: Sæcularis curæ abiectio, carnis afflictio, cordis contritio, frequens & pura delicti confeſſio, & lauacrum fletus: & cum foras miſſa fuerit omnis immunditia, ſurſum iſta eos extollunt: meditatio admirabilis eſſentiæ Dei & caſtæ veritatis inſpectio, oratio munda & valida, iubilus laudis, & deſiderium ardens in Deum. Amplectimini hæc & in his eſtote, & occurrite viuifico lumini, quod tanquam filiis vobis ſe offert, & mentibus veſtris ſe vltro ingerit. Abſtrahite corda veſtra à vobiſmetipſis, & date ea in hæc quę audiſtis, & implebuntur ſplendore deifico: & eritis filij lucis & tanquam Angeli Dei, qui non ceſſant inhiare creatori ſuo: & contemplationis vigorem in ſuam refundere originem. Filij Adam, num parum vobis videtur filios Dei fieri? Et quare faciem veſtram auertitis à contemplatione vultus eius qui dedit poteſtatem talem hominibus, vobis ſingulariter qui pacifici eſſe elegiſtis in mundo & conformari Angelis in terra. Vos eſtis lucernæ ardentes, quas conſtituit Dominus in monte ſancto ſuo illuminare verbis & exemplis veſtris tenebras mundi. Videte ne lumen quod in vobis eſt, euacuetur à vento ſuperbiæ & cupiditatis, qui parentum veſtrorum lumen in paradiſo exufflauit: declinate aurẽ veſtram filij pacis à clamoribus mundi, & date ſilentium ſpiritui qui loquitur in vobis. Sabbatum perenne Domini in cordibus veſtris agite, & requieſcet ſuper vos pax Dei quæ exuperat omnem ſenſum, & delectabimini in multitudine ſuauitatis eius. Nolite commoueri neque concidat mens veſtra, ſi ſpernit vos mundus, & tanquam mortuos & ſteriles vos æſtimat. Si doloribus & ærumnis & paupertate a[illegible] via veſtra, ne contriſtemini, neque d[illegible]ctatis oculos ab aſpectu eius luminis quod [illegible] faciem veſtram. Ecce enim prope [illegible] hic mundus, & flos eius in[illegible]ificabitis amatores eius & ſu[illegible]abitis: videntes [illegible]ſtupeſcent ſuper gloria veſtra [illegible] reuelabuntur diuitiæ veſtræ, quas theſau[illegible] in cœlo: tunc euacuabitur quod [illegible] contemplationis veſtræ, & [illegible]um ſuarum facies luci[illegible]men inundans ſic redund[illegible]minum qui exquiſierunt [illegible]m verba hæc finierat Angelus qui pe[illegible] alloquebatur, cum incidit mihi dubitatio quædam de diſtinctione viarum Dei quæ deſcriptæ ſunt. Et interrogaui eum dicens: Nunquid Domine mi, nos cœnobitæ ſumus in via contemplationis, cum ſumus in via continentiæ? An eſſe poteſt vt ſimus in vtraque? Et ait: Communis eſt vobis via contemplationis *Quæ eſt via contemplationis.* cum clericis, ſicut illis communis eſt vobiſcum via continentiæ. Scito tamen quod multi ſunt in via contienentię, qui in via contemplationis non ſunt. Et ſunt multi clericorum qui neque in via contemplationis neque in via continentiæ ambulant, *Quæ continentiæ.* & hi infœlices ſunt. Arbitrantur tamen in via contemplationis ſe eſſe cum non ſint. Rurſus adieci dicens: Et quid dicemus de Pontificibus & Præpoſitis & huiuſmodi magnis Eccleſiæ Prælatis? Et reſpondit mihi in hæc verba: Superbia regnat in cordibus Prælatorum & magnorum, & repellunt Deum à cordibus ſuis, qui non vult quieſcere niſi ſuper humilem & quietum, & trementem verba ſua. Præcepit enim olim ſaluator diſcipulis ſuis dicens: Qui vos non receperint, exite, & excutite puluerem de pedibus veſtris in eorum teſtimonium. Et quid putas de Deo ſaluatore & conditore vniuerſæ creaturæ qui eum non recipiunt ſed repellunt à ſe, quid facturus ſit illis cum adhuc venerit? Proculdubio mittet eos in ignem æternum, vbi erit fletus oculorum & ſtridor dentium. Quid proderit tunc eis ſuperbia & diuitiæ? Et conſumatis omnibus ſermonibus his, in die qua B. Michaëlis memoriam agebamus, iterum ſe mihi præſentauit, & allocuta ſum eum dicens: Nunquid Domine mi ſecurę affirmare poterimus omnes hos ſermones ex te proceſſiſſe? Hæc idcirco dicebam, quia ex parte verba iſta protulerat, ita tamen vt faciem eius non viderem: ex parte vero per os meum in ſpiritu fuerant pronunciata. Ille igitur cum magna ſeueritate me intuens, ait: Crede ex toto corde tuo verba hęc quę deſcripta ſunt, de ore meo proceſſerunt. Beatus qui legerit & audierit verba libri huius, quia vera ſunt & à veritate nunquam declinant.

CAPVT X.

De via actiuorum, Sermo ſecundus.

ALIVM quoque ſermonem continuo inchoauit his verbis dicens: Admoneo os qui in ſæcula-

ſæcularibus curis oppreſſi ſunt, aliquando cogitare quæ ſint præcepta vitæ id eſt diligere Deum & proximum ſicut ſeipſum: non occidere: non furtum facere: aliena non concupiſcere: hæc & alia quæ in lege Domini ſcripta ſunt, cum omni diligentia obſeruare, & ſcire poſſunt ſe regnum Dei poſſe intrare. Si ad altitudinem contemplationis ſe non valent erigere, legitimarum actionum officia ſtudeant adimplere. In mente habeant timorem Domini ſemper, & ipſe diriget vniuerſa opera eorum. Domum orationis cum reuerentia frequentent, & cum oportuerit de facultatibus ſuis honorent. Sacramenta Domini in fide & humilitate venerentur, & verbo Dei libenter aurem accommodent. Sanctificatos Dei miniſtros omni honore dignos exiſtiment, & diſciplinæ eorum cum manſuetudine acquieſcant. Vnicuique quod iure debent, pacifice exhibeant, nemini dantes vllam occaſionem querelæ: & cum iniuriati fuerint, tolerent, ſeruantes vindictam iudici vniuerſorum. Sermonem veritatis in tempore ſuo conſtanter loquantur, & pro iuſtitia laborem ſubire non recuſent: pupillam & viduam, & eum cui non eſt adiutor, in oppreſſione defendant, & anguſtiis eorum pia conſolatione occurrant. Eſurientem & ſitientem reficiant: nudum operiant: hoſpitem colligant: infirmum & incarceratum viſitent. Dent mutuum gratis, & quæcunque ſunt miſerationis & iniquitatis opera ſectentur. Prudentiores, indoctos erudiant: errantes & praue ambulantes, ad veritatem & iuſtitiam reuocent: & diſcordias inter fratres compeſcant: fugiant ebrietatem & crapulam, & carnis immunditiam: iocos vanos & peccata ſermonum & ocioſitatem, & veſtimentorum arrogantiam, & ſpinas curarum ſicut iubet ſermo diuinus omnem ſolicitudinem proiicientes in Deum, & carnis afflictionem non negligant: dico autem ijs qui operibus neceſſitatis inſeruiunt: operamini opera veſtra corde bono & ſimplici, ſine murmuratione, ſine vaniloquio & ne quis grauetur per vos: & vt neceſſitatem patienti ſubuenire poſſitis. Cauete autem ab omni auaritia. Hæc enim agit vt doloſa ſint opera veſtra, & vt defraudetis proximos veſtros & mentiamini & periuretis nomen Domini, & congregetis pecunias iniquas quæ mergunt in interitum poſſidentem eas. Vos qui in ſublimitate eſtis, nolite ſuperbe agere in eos qui eiuſcemodi ſunt: neque opprimatis eos inique ſed magis defendite, & in omni benignitate cuſtodite & pacem inter vos firmate: quia in hoc poſiti eſtis à Domino. Hæc eſt via Domini recta & pulchra via actionum ſanctarum. Qui ambulauerit in ea vſque ad finem vitam inueniet, & requieſcet in monte ſancto Dei: & ſors eius cum filiis lucis.

CAPVT XI.

De via Martyrum, Sermo tertius.

DIES feſtus agebatur & eramus aſſiſtentes diuino officio, cum ex conſuetudine apparuit Angelus in conſpectu meo. Cumque de mora eius ſolito longiore delicta mea coram ipſo culpaſſem, dixi ad eum: Placeat nunc Domine mi, vt & tertiæ illius viæ quæ eſt ſanctorum Martyrum diſciplinam nobis inſinues: neque ab hac tua benignitate propter aliqua delicta compeſcaris. Tunc aperiens os ſuum, locutus eſt dicens: Agnus Chriſtus procedit coram ſanctis Martyribus, & ipſi ſequuntur eum cum palmis & coronis congaudentes ei cum triumpho nobili. Et ipſe Chriſtus apparet in eis quaſi ſpeculum & exemplar & decor glorioſus. Multæ paſſiones ſunt, per quas oportet filios Dei coronari: & nemo coronabitur, niſi legitime certauerit. Audite hæc & corde percipite, qui perſecutionem patimini propter iuſtitiam: ite gaudentes per viam nobilem, viam bellatorum Domini purpuratam cruore ſanctorum & agni. Nolite ingemiſcere, neque aſcendat in cor veſtrum murmur contra Dominum quaſi derelicti ſitis ab eo, & tanquam nouum aliquid accidat vobis: legite ſcripturas Spiritus ſancti, & recogitate dies antiquos. Omnes quotquot fuerunt ante vos in via hac qua ambulatis, Deo placuerunt in laboribus ſuis: & per multas anguſtias tranſierunt in latitudinem libertatis gloriæ filiorum Dei. Primus agni præcurſor Abel, ſub manu fratris iniqui, ſanguinem ſuum fudit in terram, coram Domino teſtimonium innocentiæ fidelis Abraham pater fidelis populi, de idololatria ſolicitatus eſt à gente iniqua, & elegit diſſolui incendio magis quam peccare in ſuum Deum, & per manum Domini eductus eſt de Hur Caldeorum. Ioſeph cum eſſet amator innocentiæ & accuſaret crimen fratrum apud patrem, venditus eſt alienigenis. Et iterum cum nollet conſentire iniquitati adulteræ, carcerem longi temporis placita mente ſuſtinuit. Serui veritatis, Prophetæ Domini, contra præuaricatores legis vſque ad mortem dimicauerunt, & per paſſiones multas conſumati ſunt. Pueri Domini in Babylone, ſuperbi imperio quem tremebat omnis terra cum fiducia contradixerunt, & dari ignibus horrendis elegerunt magis quam ad contumeliam creatoris genua curuare ante creaturam. Daniel Deo amabilis eo quod dediſſet honorem Deo patrum ſuorum, leonum dentibus traditus eſt. Copioſus eſt ſanctorum numerus, qui ante ſaluatoris aduentum laudabilis ſufferentiæ exempla dederunt, & morte ſua mortem Domini præcurrerunt. Vltimus omnium erat innocens baptiſta, quo maior inter natos mulierum non ſurrexit, qui & ipſe pro teſtimonio veritatis capite minoratus eſt, & datus puellæ in precio ſaltus: ita decebat fieri & placitum erat ante Dominum, vt non tantum ſanguis agnorum & arietum & aliorum animalium ſanguini agni qui pro ſalute mundi immolandus erat, in figura præmitteretur, ſed & filiorum Dei qui redimendi erant ſanguinis in occurſum eius funderetur. In nouiſſimis autem diebus miſſus eſt à ſecreto patris, expectatus ab origine mundi agnus immolatus, quem adorant Cherubim & Seraphim & omnis multitudo Angelorum, vt expiaret peccatum mundi: & fecerunt in eo quæcunque voluerunt, & ipſi quos ſaluare veniebat. Pleni ſunt libri laboribus & anguſtiis eius, & legitis paſſio-

nes

nes eius & non percipitis corde: vſquequo duri eſtis filij hominum? Terra quæ ſenſum non habet, ſuſcepit guttas ſanguinis de vulneribus ſaluatoris & ſuſtinere non potuit maieſtatem eius, ſed commota eſt & contremuit, & ſciſſæ ſunt petræ duriſſimæ & ecce per ſcripturas ſtillat ſuper corda veſtra rationem habentia, multiplex paſſio filij Dei pro vobis occiſi, & continere poteſtis à gemitibus & à lachrymis? Auditis vanitates quæ non pertinẽt ad vos, & nõ cõtinetis à riſu. Rurſus poſt hęc adiecit & dixit: *Vos qui tranſitis per viã tribulationis Ieſu, attẽdite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor eius.* Nõ peccauit, ſolus ſine peccato natus eſt ſuper terrã, & repleuerunt animam eius doloribus ſceleratorũ: & non exaſperarunt manſuetudinem agni vincula impiorum, criminatio mendax, illuſio nequam, denudatio, flagellum, colaphus, alapa, & ſputum, & ſpina verticem eius pungens, crux & claui, & lancea & innoxij cruoris effuſio. Sed in his omnibus ſuperauit patientia eius, & contriuit moriens aculeũ mortis. Animaduertite filij crucis viam agni, & ambulate confidenter poſt veſtigia ſanguinis eius: dux itineris veſtri ipſe eſt, & clamat ad vos dicens: Confidite, ego vici mundum: & quare trepidatis à facie terroris humani, ducem habentes inuictum? & tam multa millia imitatorum eius præeuntium vos cum victoria mirabili? ecce enim modicum ante vos innumerabiles pugnæ ſeruorum Dei factæ ſunt, Apoſtolorum & Martyrum & inuictarum virginum: & dederunt læta ſpectacula cunctis exercitibus cœli in victoriis ſuis: dilexerunt Deum magis quam animas ſuas, & propter nomen eius expoluerunt eas cunctis generibus mortis: & quaſi lutum ab omnibus conculcari ſuſtinuerunt: riſerunt in theatris & conciliis amatores mundi nuditatem ſanctorum, & ſaturati ſunt illuſione confuſionis eorũ & lætati ſunt in diſtractione carnis eorum, ſicut lætatur beſtia cum deuorat prædam, & diſperſerunt ſanguinem innocentem per cruces & gladios, ignes & gurgites aquarum, vngues ferreos & fauces beſtiarum: & quicquid tormentorum excogitare potuit crudelitas impiorum, hoc in eorum mortificatione tentatum eſt Et exultauerunt quaſi in epulis athletæ Dei in confractionibus ſuis, & delectati ſunt in calice amaritudinis quaſi qui lætantur in deliciis multis. Tunc inuenta eſt patientia ſanctorum fidelis in examinatione ſua, & fortis ſupra fortitudinem regum & principum mundi. Propterea ecce educti ſunt in refrigerium conſolationis, & requieſcunt in amplexu dexteræ Dei & ſanctorum Angelorum, quia portauerunt ignominiam eius coram habitantibus terræ Hæc attende & vigili mente retracta o homo qui puſillus es corde ad ſuſtinentiam paſſionum Chriſti: contemplare gloriam & lætitiam quæ circumdedit Martyres Domini, & non tædebis communicare doloribus & angustiis eorum. Sed primum eſt, vt habeas ſub pe[illegible] huius mundi, & gloriam eius quæ [illegible] hodie & cras non comparet. Si enim hæc amas, [illegible] fortitudo in tempore preſſuræ & diſpectionis [illegible] etiam dico: non ſit precioſa in oculis tuis vita tua, ſed vilem atque deſpicabilem ſemper arbitrare: qui enim ſeipſos amant & magni ſunt apud ſe, conculcationem in perſecutione ſuſtinere non poſſunt, & ad certamen ſanctorum idonei non ſunt: fœlix commutatio tibi propoſita eſt. Abnega vitam exigui temporis & miſeræ conditionis, & accipies pro ea vitam quæ neſcit defectum aut moleſtiam, plenam gloria & exultatione, quam lingua neſcit effari. O homo tenebroſi intellectus, leua oculos tuos & proſpice in futurum, & intuere beatam reformationem corporis tui quæ veniet tibi à ſaluatore tuo, quando euellet à corpore tuo ſpinam Adæ, & configurabit eam claritati corporis ſui, ita fiet vt feſtines cum alacritate effundere animam tuam in omne periculum in feruore charitatis ipſius: & ſic æſtimabis ditionem vitæ tuæ, quaſi ſtillæ de ſitula excuſſæ in terram. Quid adhuc anxiaris ô homo Dei, à facie perſequentis. Cõfortare, conſolare, tecum eſt Chriſtus in perſecutione. Tecum Angeli eius ſunt in certamine, qui omnes labores tuos dinumerant, & laſſitudinem tuam ſuſtentant: nam & pro te inimicos tuos expugnant: memento ſermonis quem dixit ad ſeruos ſuos: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.* Serue Dei, quid tribues ſaluatori tuo, qui ita ſibi te coniunxit, vt ſine ipſius iniuria lædi non poſſis? Semel pro te paſſus eſt, & adhuc quotidie in te & conſeruis tuis patitur, & oſtentui habetur. Si mœſtus es, non de tua, ſed illius iniuria dole: pro te ergo gaude & lætare, quia per tribulationem præpararis ad gloriam & gaudium ſempiternum: aurum Domini es, per ignem te examinat, vt in theſauros ſuos probatum te recipiat.

Factum eſt autem priuſquam verba hæc terminaſſet Angelus qui mecum loquebatur vt ſuperueniret feſtiuitas beatarum virginum Vrſulæ & ſociarum eius vndecim millium. Tunc decantabatur in vigilia matutina ſermo ille diuinus, quo dicitur: *Reddet Deus mercedem laborum ſanctorum ſuorum, & deducet illos in via mirabili:* vnde ego ſumpta occaſione interrogaui inſtructorẽ meum cum inter ſilentia miſſæ mihi more ſuo apparuiſſet dicens: Domine demonſtra mihi quænam eſt via illa mirabilis cuius meminit ſcriptura dicens: *& deducet illos in via mirabili.* Qui continuo reſpondens ait: Via ſanctorum Martyrum hæc eſt. *Qua via mirabilis* Rurſus interrogaui dicens: Et quare vocatur mirabilis? Bene inquit mirabilis appellari poteſt. Nunquid enim non eſt mirabile in oculis hominum, quod mentem fragilis hominis ita Deus inflammat, vt præ amoris magnitudine quo intus erga eum æſtuat, & propriæ vitæ obliuiſcatur in tantum vt ad grauiſſimos quoſlibet cruciatus velut inſenſibilis fiat, & ſine ſui cura libenter omnia pro nomine eius ſuſtineat: hoc intueri potes in ſacris illis virginibus, quarum hodie martyrium celebratis: fragiles erant & ſexu & ætate, neque aliquem habebant defenſorem, & tamen non timuerunt tyrannos & gladios eorum, ſed cum omni conſtantia obtulerunt tenera membra ſua in mortem pro Domino: quia diuini amoris incendio confortabantur in ſpiritu, vt eam foris non ſentirent. Et hoc quidem vehementer erat mirabile in oculis hominum, non autem in oculis Domini

mini cui poſſibilia ſunt omnia. Et nonne viam hanc mirabilem in ſpiritu vidiſti, & erat pulchrior & notabilior cæteris omnibus? ita ſcitò quod retributio martyrum omni retributione excellentior eſt, & gloriæ illorum nihil comparatur. Poſt hæc cum adeſſet feſtiuitas ſancti Martini, circa medium noctis ante vigiliam matutinam ſubito expergefacta ſum & fugit ſomnus ex oculis meis. Et ecce Angelus Domini ſtabat coram me, & allocuta ſum eum dicens: Oro mi Domine vt exhortationem ſermonis tui de ſanctis martyribus iam compleas, & competenti fine concludas, qui cum me contemplari feciſſet ſublimia quædam in cœleſtibus, quorum aſpectu eram indigna, petitionem meam impleuit dicens: Iterum dico tibi & admoneo vos ô filij Dei, vt diligentius attendatis anteceſſores veſtros (qui prænominati ſunt vobis in præſenti ſermone) quomodo arſerunt in charitate Chriſti. Currite & confirmamini, & nolite præmeditari. Ecce enim vigilat ſuper vos filius pacis, qui vos recipiat & remuneret ſupra humanam æſtimationem: illum ſpiritum ardoris & charitatis Chriſti, qui ſuperet omnem fragilitatem, vobis præſtare dignetur, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus verus per infinita ſæcula ſæculorum, Amen.

CAPVT XII.

De via coniugatorum, Sermo quartus.

FVI in oratione & apparuit mihi ſolito more Dominus meus, & poſtulaui ab eo diſciplinam viæ illius quæ ad ordinem coniugatorum pertinere dicta eſt: ſtatimque aſſenſit petitioni meæ: ſicque orſus eſt: Ecce dico & admoneo ſæculares coniugatos: Abſtinete vos à prauis operibus veſtris, quibus coinquinati eſtis, & contaminata eſt terra ab iniquitatibus veſtris peſſimis: quæ ſunt auaritia, luxuria, fornicatio, adulterium, homicidium, ſuperbia, ira, odium, inuidia, blaſphemiæ, ebrietates. Attendite ergo & intuemini viam veſtram, quomodo ambuletis per eam: quoniam impoſſibile eſt vobis cum talibus vitiis intrare per illam: his dictis abſceſſit. Et cum iterum apparuiſſet, rogaui vt proſequeretur incepti ſermonis exhortationem. Qui ait: Niſi quia benignus & miſericors Dominus eſt, in tædium poſſet adduci, pro eo quod tot modis habitatores mundi admonet: ipſi vero pro nihilo ducunt monita eius, neque vllatenus animaduertunt dilectionem qua debebant accendi erga paternas admonitiones eius: in indignationem conuertunt & ſpernunt eas: & ad legationes eius attendere dedignantur: ſi poſſibile eſſet in ipſo eſſe perturbationem, ex hoc vtique poſſet turbari quod tot modis hic mundus aduerſus ipſum erigitur: pro quo & natus eſt & paſſus, & multa miracula eſt operatus: & adhuc licet non attendant, operatur. Et ecce admonitiones ſuas mandat etiam iis qui in ſæculo omnibus modis ſe illi opponunt pro ſua gratuita benignitate, & pro eorum dilectione: qui quamuis in ſæculo conuerſantur, ipſum tamen diligunt ac ſeruiunt ei: quorum heu paruus eſt numerus, abundantius autem hoc faceret, ſi meliori deuotione monitis eius intendere vellent. Poſt hæc aperiens os ſuum, locutus eſt dicens: O generatio inſenſata & oneroſa Domino Deo veſtro, vt quid tanto ſtudio diligitis quæ odit Pater veſter cœleſtis, & Dominum cęlorum irritare non timetis, in conſpectu cuius omnium Angelorum multitudo contremiſcit? dicite mihi quem fructum conſecuti ſunt in his prauitatibus quas enumeraui vobis, omnes qui ab initio ſæculi inuenti ſunt ambulantes in eis, & non appoſuerunt placare faciem Dei noſtri remediis pęnitentiæ? quid vobis annunciauerunt de his vniuerſi teſtes veritatis? Si obliti eſtis, ecce iterum annuncio vobis coram Deo viuente: quia clauſum eſt eis cœlum, æterna & indiſſolubili clauſura, & abſcondita erit ab eis deſiderabilis facies Dei noſtri: & alieni facti ſunt à conuiuio ſempiternæ lætitiæ ſanctorum qui abominati ſunt vias illorum iniquas. Et ecce conſortes facti ſunt duriſſimi diaboli & infœlicium Angelorum eius, qui abſque miſericordia & ſine ceſſatione affliguntur & calcant ceruicem eorum quam aduerſus factorem ſuum erexerunt, & paſcuntur in amariſſimis plagis eorum. Et quia clauſerunt oculos ſuos ne viderent lumen agnitionis Dei & ſanctarum iuſtificationum eius, & dilexerunt opera tenebrarum, deputati ſunt voragini horrendæ caliginis, quæ exitum non habet, neque illuſtrari poteris ab vllo lumine in perpetuum. Timorem Domini ſanctum habere deſpexerunt, & irritauerunt eum in lætitia voluptatis ſuæ, & ſuccenderunt in ſeipſis illicitos ardores libidinis & iræ & inſatiabilis auaritiæ, propterea manet ſuper eos timor plenus horrore & inconſolabilis triſtitia, & mordax indignatio, & facti ſunt carbones ſempiterni incendij qui extingui non poterunt in æternum, neque vlla aduſtione conſumi. Audite hæc irritatores Dei, & diſcedite à viis perditorum dum tempus correctionis habetis, & redite ad viam immaculatam, quam præparauit vobis Deus ab initio, & videte quomodo cum timore Dei ambuletis in ea: non enim eſt ab inuentione hominis honorabile coniugium veſtrum: ſed ab ipſo conditore vniuerſitatis in paradiſo innocentiæ inſtitutum eſt, quandò maſculum & fœminam creauit parentes veſtros, locutus eſt in lingua protoplaſti dicens: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna.* Date ergo ô vir & mulier honorem ordini veſtro, quem Deus honorare dignatus eſt: & nolite inducere ſciſſuram & maculam copulæ veſtræ. Lex Domini iungat vos & ſanctificet, & ſit vobis domus vna, menſa vna, ſubſtantia communis, vnus thorus & anima vna: & date locum timori Domini in medio veſtri. Decus enim thalami coniugalis, eſt timor Domini: & qui ab eo vacuus fuerit, maledictus & immundus reputabitur à Domino. Ibi dominabitur libido quæ modum neſcit, & exercetur opus etiam ſermone indignum, quod natura non ordinauit, & non pertinet ad generationem. Au-

Digitized by Google

Audiant & intelligant qui operantur quod malum eſt coram Domino, & tollant maculam de cubilibus ſuis: propter hoc liget corda veſtra timor Domini, vt in opere vobis conceſſo frænum vobiſipſis imponâtis, & non more beſtiarum omnem impetum deſiderij veſtri ſequamini. Dies feſtos & dies legitimæ abſtinentiæ, & tempora purgationis per cōtinentiam honorate, & ſi quid ſuperaddideritis, addet Dominus gratiam vobis & generationi veſtræ: qui enim inter diem & diem & inter tempus & tempus continendo non diſtinguunt, vindictam Domini in ſeipſis & in ſemine ſuo qua hora non putauerint ſentient. Exhortamini alterutrum ad continentiam, & orate pro inuicem vt continere valeatis, & vt ſpiritus immunditiæ fugiat à vobis. Cum autem præualuerit infirmitas, conceſſo remedio expianda eſt, vt ad illicita non labatur: ſicut ſcribit Doctor Gentium: Vir proprij corporis poteſtatem non habet ſed mulier, & mulier proprij corporis poteſtatem non habet ſed vir: & propterea debitum inuicem negare non poteſtis. Illud autem ſcitote quod mutuæ coniunctionis veſtræ præcipua cauſa eſſe debet propagatio prolis: ſi qua alia eſt, ad infirmitatem pertinet, & habet indulgentiam ſi timoris Domini moderationem habuerit & eleemoſynarum remedium: vir mulieris & mulier viri infirmitates cum patientia & compasſione ſupportent, & nolite ſpernere inuicem, ſed magis honorem alterutrum exhibere ſtudete. Sermo litigioſus & amarus nunquam oriatur inter vos, ſed in ſpiritu lenitatis & bonæ ſeueritatis inuicem exceſſus veſtros arguite. Sit obediens viro mulier, & tanquam ſuperiori in omnibus cedat & miniſtret, ſicut ordinauit ab initio plaſmator vtriuſque: mores viri etiam prauos toleret & propicietur iniquitatibus eius: faciemque Domini in eleemoſyna & oratione præueniat: pudicitiam interiorem, foris proteſtari debet per modeſtiam veſtimenti, & ſermonum, & greſſuum, & aſpectus: non hærebit oculus eius in facie aliena: & cum omni ſolicitudine ſuſpitionis & maledicti occaſionem abſcindat: vir qui ſenſatam & timoratam ſortitus eſt vxorem, non eam inhonoret turpi & amaro ſermone, ſed tanquam vas gloriæ Dei honoret, & conſentaneum ſe illi præbeat: & gratias agat Deo cœli, qui beatificauit eum coniugio tali. Audi me & ingemiſce ſuper malis filiorum hominum quæ loquor ad te, viri dierum iſtorum in numero magno declinauerunt corda ſua in inſipientiam mulierum, & ſtulti facti ſunt, conſentiendo inſaniæ illarum. Arrogantia veſtimentorum quam vidiſti & deteſtata es in filiabus ſæculi quæ venerunt ad te, increuit ſupra modum in terra, & inſaniunt in ea, & inducunt iram Dei in mundum: gloriantur ambulare compoſitis gresſibus in multitudine pannorum ſuorum, & inutiliter conſumere ſtudent quæ indigentium vſibus neceſſaria eſſent. O infœlicitas, ô miſerrima cæcitas, rem multo ſudore conquiſitam luto committunt, vt poſt ſe trahant oculos adulterorum: & vnde regnum Dei comparare poterāt, gehennæ incendium mercantur: auferte viri malum hoc ab oculis Domini, & nolite gloriari in vanitatibus vxorum veſtrarum: ſed magis indignationem habete, quia ſcortantium ſimilitudinem induerunt. Pannorum iſta ſuperfluitas & ſtrictura veſtimenti, ad nihilum vtilis eſt, niſi ad ſuffocandos partus: & arrogantia crinalis operimenti, & multa his ſimilia, venalium mulierum adinuentiones ſunt, & non pertinent ad legales matronas.

Clamor meus à Domino ad vos qui depoſita virili grauitate, mollitiem fœminarum induiſtis. O ſtulti & vanisſimi, vt quid dereliquiſtis ſerios mores iuſtorum ſenum qui vos præceſſerunt, & declinaſtis in vanitates & inſanias diabolicæ adinuentionis, quæ non proderunt vobis niſi ad augmentum incendij veſtri. Væ qui ſuperbitis in pompa veſtimenti ſplendidi & ſuperflui & delicate compoſiti, & quod auare quæſitum eſt ad nihilum deducere gloriamini. Væ qui laſciuitis in capillatura muliebri, & formam viri in vobis deturpare non erubeſcitis. Væ qui in ludis vanis, væ qui in comeſſationibus & ebrietatibus tempus infructuoſe deducitis. Væ qui linguati eſtis ad irriſiones & detractiones & ad fabulandum quod non prodeſt, & ad concinnandos dolos, & ad ſubuertendam cauſam innocentis. Væ qui venalem habetis ſermonem in conſilio, & ex anguſtiis oppreſſorum ventrem adimplere gaudetis. Væ qui litigioſi & timidi eſtis inter ciues. Væ vobis rapacibus & profundis corde ad multiplicandam ſubſtantiam mundi, quæ vobiſcum euaneſcit: *Nunquid qui plantauit aurem non audiet, aut qui finxit oculum non conſiderat?* Quieſcite filij hominum ab irritatione Domini, quia in proximo eſt vt euigilet, & in igne zeli ſui irritatores ſuos deuoret. Iterum dico vobis qui ſub iugo matrimonij eſtis, Deum timete, fidem & dilectionem immaculatam inuicem cuſtodite. Filios veſtros & filias & familiam veſtram in timore Domini & caſtimonia enutrite. Decima Domini & merces mercenarij non moretur apud vos: beneficentiæ in pauperes nolite obliuiſci: & cætera quæ in ſermone ſalubrium actionum à Domino annunciaui obſeruare curate. Hæc eſt viæ veſtræ delectabilis amœnitas, quæ in myſterio demonſtrata eſt: beati qui diligunt eam. Tribulationem tamen carnis & ſolicitudines mundi quas non experiuntur qui continent, habere neceſſe eſt ambulantes in ea, ſicut & in ſimilitudine ſpinarum expreſſum eſt: voluntas Dei eſt, vt quantum fieri poteſt declinetis ab eis, modum rationabilem in omni re obſeruantes, & voluntatem propriam, timore Domini refrænantes.

Rogauit me germanus meus vt ſciſcitarer ab Angelo, quare in principio ſermonis huius inter cætera iniquitatum nomina, fornicationis nomen adiunxiſſet: cum hoc non ad coniugatos quibus loquebatur, pertinere videretur: nam & eorum incontinentia, nomine adulterij ibidem fuerat expreſſa. Cumq; ſuper hac dubitatione Dominum meum interrogare cœpiſſem, neque adhuc dubitationem plene expoſuiſſem, locutus eſt ad me dicens: Plena eſt terra immunditia. Vir qui legali matrimonio iunctam coniugem habet,

bet, occulte vxorem proximi polluit, & verſa vice mulier, alterius maritum ſuo ſuperducit, hæc eſt iniquitas maxima, & maximus eſt eorum numerus qui offendunt in ea: fornicationis autem immunditia plenus eſt mundus, omnes quaſi ſitientes feſtinant ad eam: & vix inuenitur qui non ſe præcipitet in foueam eius. Cum exarſerint in concupiſcentia, expectationem vix ſuſtinent vt in opus eam perducant: & cum impleuerint deſideria peſſima, non quieſcunt: ſed iterum atque iterum redeunt in idipſum, & nunquam ſaturari ſe poſſe arbitrantur: ſed & priuſquam matureſcant vt exercere poſſint prauitatem hanc, pluribus modis innocentiam ſuam commaculant: propter hoc autem in increpatione coniugatorum, fornicationis nomen adieci, quia & ipſi antequam coniugij legem aſſumant ſuper modum in ea fœdantur, & prouocant iram Dei in ſe. Hinc eſt quod ad matrimonia legitima accedentes, fructu generationis priuantur à Domino: & mirantur vnde accidat eis, ignorantes ſterilitatis ſuæ cauſam. Quibus autem generatio conceditur, aut in ipſa prole aut in aliis rebus neceſſariis, pluribus modis diuino iudicio feriuntur, & omnia eius infœliciter proueniunt. Rurſus cum de nomine blaſphemiæ interrogaſſem, ait: Hoc dixi, propter eos qui turpibus conuitiis proximos ſuos dehoneſtant. Sed & hoc ſciſcitata ſum quænam eſſent dubietates quas in eodem ſermone reprehendere videbatur, ad quod ita reſpondit: multi ſunt in Eccleſia formam habentes Chriſtianorum, dubij tamen in fide Chriſtiana: inter Catholicos manifeſte conuerſantur: domum orationis intrant: ſacramenta ad fidem pertinentia cum cæteris percipiunt: & tamen nullam fidem eis exhibent, neque ad ſalutem vtilia eſſe arbitrantur: hoc autem operibus peſſimis quæ agunt, manifeſte comprobant. Si enim in eis vera eſſet fides, à multis iniquitatibus quas operantur, abſtinerent. Et adiecit, dicens: Multæ hæreſes ſunt in diebus iſtis, ſed occultæ, & hæretici multi qui fidem Catholicam latenter oppugnant, & multos ab ea auertunt. Tunc interrogaui eum, dicens: Domine mi, quid dicis de illis quos Catharos vocant, qui vitam coniugatorum omnino reprobare dicuntur: & reſpondit, dicens: Ipſorum de quibus interrogas, vita abominabilis eſt coram Domino: vitam illorum culpare non poſſunt qui legitime coniugium contrahunt, & ſecundum legem Domini cohabitant, cuſtodientes in timore Dei ſacras ferias & ieiunia, & neceſſitatibus pauperum miſericordiam exhibentes. Iterum autem allocuta ſum eum, dicens: Domine vt audiui quidam ex eis aſſerunt quod legitimum eſſe non poteſt coniugium, niſi inter eos qui vſque ad tempus legitimæ coniunctionis virginitatem ambo cuſtodierunt: quid ad hoc dicis? & reſpondens, ait: vbi tale coniugium eſſe poteſt, gratum eſt Domino, ſed rarum eſt valde vt ita contingat: veruntamen & ex iis qui non continuerunt, multi ſunt acceptabiles Domino, legitima habentes coniugia, & in mandatis Domini ambulantes: alioqui nimis contraheretur numerus populi Dei: non habent reprehendere quicquam in Eccleſia Dei, iſti de quibus loqueris, quia per viam reprehenſione digni ſunt: pro certo noueris, quia miniſtri ſunt ſathanæ, cuius opera praua exercent: ipſe dux illorum eſt, & omnis nequitiæ exemplis eos præcedit, & ſequuntur eum per omnia operibus peſſimis. Et dixi: Domine, quæ vel qualis eſt fides eorum aut vita? Reſpondit: Praua eſt fides eorum, & opera peiora. Rurſus dixi: Videntur tamen in conſpectu hominum iuſti, & laudantur quaſi ſint bonorum operum: ita eſt inquit: facies ſuas ſimulant, quaſi iuſtæ & innocentis vitæ ſint, ac per hoc multos ad ſe trahunt & ſeducunt: intrinſecus autem peſſima ſanie pleni ſunt.

Cathari.

CAPVT XIII.

De via continentium. Sermo quintus.

CELEBRANTIBVS nobis ſolennitatem beati Ioannis Euangeliſtæ, intenta eram orationi poſt vigilias matutinas: ac deprecabar Dominum valida intentione cordis, vt ſecundum ſolitam benignitatem ſuam, diſciplinam viæ continentium quam in ſpiritu videram, mihi aperire dignaretur. Sed & diuinum Euangeliſtam & Angelum doctorem meum, vt mihi adiutores eſſent, inuocabam: cumq; orando laſſata fuiſſem, remiſi paululum oculos ad ſoporem, & poſt puſillum repente expergefacta ſum: & ecce Angelus mihi aſſiſtens, ſermonem quem deſiderabam inchoauit his verbis: Dico vobis ô filij Dei, ô filij lucis, intuemini viam veſtram quomodo floreat, & quam delectabile eſt currere in ea: currite ergo & properate obuiam ſponſo veſtro, qui vos expectat. Diligite caſtitatem, & ſeruate illi integritatem virginitatis veſtræ: virgo ornata caſtitate, charitate, prudentia, humilitate, bene currit: hæc cum dixiſſet, amplius non adiecit: ſequenti vero die cum de beatis Innocentibus officium Miſſæ ageretur, ego ſumpta occaſione ex lectione Apocalypſis quæ legebatur, deprecata ſum Dominum meum, qui iterum mihi aſſiſtebat, dicens: Domine, ſi inueni gratiam coram te, dic obſecro mihi, quale eſt hoc canticum quod decantant iſti beati martyres ante ſedem Dei & agni, ſicut præſens lectio teſtatur: aut quomodo ſequuntur agnum quocunque ierit? Et reſpondens ait: Quid me interrogas, nunquam lingua ſuper terram nouit hoc canticum, nihil inde tibi enarrabo. Quod autem interrogas, quid eſt quod ſequuntur agnum quocunque ierit, hoc eſt quod in omnibus virtutib. quę conſiderari poſſunt in agno, eum imitãtur: in virginitate eum ſequuntur, quæ in illis eſt ſine macula, ſicut & ſanctus ille agnus ſine omni macula eſt: humiles & ſimplices & ſine dolo fuerũt, ſicut & agnus: patientiam in martyrio habuerunt in ſimilitudinem agni qui nihil vnquam impatientiæ demõſtrauit in paſſione ſua, qua peccatum mundi extinxit: non ſunt virgines neque ſunt martyres vlli, qui tam proprie agni ve-

Digitized by Google

veſtigia ſequantur vt iſti, excepta regina noſtra, quæ prima virginitatem ſuam mundam & immaculatam Domino cuſtodiuit: ipſa virgo egregia, & beati iſti martyres ſpeculum ſunt omnibus ſacris virginibus, & multi eos ſecuti ſunt, qui ſanguinem ſuum pro virginitate ſua fuderunt, & propterea coronati ſunt & glorificati in conſpectu Domini: hos intueri debent cunctæ virgines, & conſiderare quali ſanctitate ipſi eos præierint: & in ſimilitudinem eorum vitam ſuam debent conformare.

Rurſus in circumciſione Domini cum ſe mihi obtuliſſet Dominus meus, dixi ad eum: Mi Domine, doceas me obſecro de integritate virginitatis quæ interrogabo te: nunquid amitti poteſt per immundam libidinem quæ haberi ſolet in tentatione, ſi non vſque ad opus fuerit perducta libido? Qui ait: Non amittitur ſed inquinatur multis quidem modis per immunditias libidinis, cum vſque ad effectum non procedit: integritas quamuis polluta, permanet tamen, ſicut per ſimilitudinem tibi demóſtrabo: & dixit mihi, exere manum tuam: quam cum extendiſſem, ait claude eam: & feci ſic, moxq́; proſpexi ante pedes meos, & vidi quaſi cœnum immundum quoddam coram me. Et dixit ad me, infer manũ tuam illuc: quod cum feciſſem, ait: extrahe eam: cumq́; extraxiſſem eam, polluta erat: & ait iterum, eam immerge, quanto ſæpius hoc feceris, tanto magis pollutam habebis, & difficilius tibi erit mundare eam: ſenſi autem calorem in manu. Vnde ait: Calidum eſt, & quanto magis calidum fuerit, tanto maiorem adhiberi oportet laborem vt abluatur: ita quo magis ſe inquinat homo in immunditiis concupiſcentiæ, eo laborioſius purificatur ab eis: poteſt tamen emundari in dolore ſalubris pœnitentiæ & lachrymis & bonis operibus, ita vt fiat acceptibilior Deo quam fuiſſet: nonne intrinſecus munda & pulchra eſt manus tua? Sic eſt virginitas, dum non vſque ad interiora eius pertingat operis praui immunditia: & mundari poteſt à pollutione, ita vt nihil damni patiatur integritas eius, ſicut facile mundatur manus tua tantum foris polluta: ſi autem per effectum operis ad interiora deſcenderit immunditia, impoſſibile erit ita eam mundari vt omnino ad priſtinum redeat decorem: ſunt tamen multi qui quamuis non ad opus cõmixtionis libidinem ſuam perducant, multis tamen modis integritatem virginitatis ſuę polluunt: & non animaduertunt neque cor apponunt, vt remediis pœnitentiæ ad plenum emundentur, ac Deo ſatisfaciant, & ita vſque ad finem permanent: horum virginitas Deo accepta non eſt, & debita mercede priuatur: hæc cum dixiſſet, metuebam ne forte à memoria excideret ordo verborum: ideoq́; poſtulaui ab eo, vt iterum eadem loqueretur: & in hoc quoque benigne me exaudiuit. Cum autem in octaua beati Ioannis iterum ſe mihi præſentaſſet, præuenit verba mea ita me hilariter alloquens: Interrogare me vis, interroga & reſpondebo tibi: & dixi ſicut à doctore præmonita fueram: Domine quod ſcriptum eſt, voluntas pro facto reputabitur, nunquid aduerſari poteſt ſermoni tuo quem proxime dixiſti? Et reſpondit: Nequaquam: itemq́; ſubiunxit: Verum eſt certe quod ſcriptum eſſe teſtaris, cuius operis perficiendi voluntatem habuerit homo, ita vt nequaquam remaneat in ipſo quin ad perfectum perducat quod cupit, & ſic vſque in finem permanet, hoc quaſi factum coram Domino reputatur. Et ſi malum quid fuerit quod peragere deſiderat, deleri poteſt in virtute veræ pœnitentiæ: quidquid enim cogitatione aut voluntate fecerit homo, ita annullari poteſt coram Domino ac ſi nunquam fuerit: recordare quia dixi tibi ſecundo, vt emergeres manum tuam cœno, & tunc difficilius eam poſſe mundari affirmaui: ita primò polluitur homo ſola cogitatione, poſtea vero etiam voluntate, & tunc maiore difficultate mundatur, & permanet tamen integritas. Tunc protulit ſcripturam, de qua interrogare cogitaueram, dicens: etiam ſcriptum eſt: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo:* hoc ita eſt, ſi permanet homo in voluntate exercendæ libidinis, & à deſiderio ſuo non recedit, ſed quantum in ipſo eſt rem ad effectum ducit & voluntatem prauam fructu pœnitentiæ non diluit: huius integritas quamuis permaneat, inutilis eſt, & nullum conſequitur fructum: iterum ſubiunxi dicens: Domine ſunt qui non ſponte ſtimulos carnis experiuntur in tentatione, & moleſte ferunt ardorem qui aduerſatur munditiæ corporis ſui, nulla tamen repugnatione euitare eum præualent, nunquid hoc eis reputabitur in peccatum? Qui ait: Si moleſte ferunt tentamenta huiuſmodi, neque animo eis conſentiunt, leuiore pœnitentia culpę ſuę quam ſic contrahunt, veniam conſequentur, & mercedem magnam adipiſcentur. Indicauit autem mihi eſſe hominem in Chriſto familiarem, quis aut quæ ſit, Deus ſcit, ſuſtinentem ab aduerſario impugnationem caſtitatis, & nimiis ob hoc animam ſuam moleſtiis affligentem, & ait: Conſolationem ei annuncia, dicesq́; ei vt parcat afflictioni, reuocet in memoriam quod ſcriptum eſt de electis Domini: *Tanquam aurum in fornace probauit eos:* gaudium ſit ei, non tamen ſine triſtitia gaudium, pro eo quod tale aliquid Dominus ei imponere dignatus eſt, per quod ad mercedem magnam præparatur: non ſit tamen ſine triſtitia, quia in tali tentatione non omnino culpa euitatur. Et dixi: Domine, qualiter debet reſiſtere aduerſario ſuo, & quibus armis eum ſuperabit? Qui ait: Oratione & confeſſione & flagellis carnis pugnet, & ſuperabit: non autem inſiſtat rogare Dominum vt ab hoc ſtimulo liberetur, ſed hoc oret vt miſereatur ei Dominus in hoc tempore tentationis: ſi in [illegible] fuerit, flectat genua ter coram Domino: ſi autem opportunitas loci ei defuerit, [illegible] ſignaculo crucis, ac dicat: S[illegible] nos, qui per crucem & ſanguinem [illegible], auxiliare nobis te deprecamur Deus noſter.

NOTÆ MEDELAM.

Oratio.

Poſt hæc vna dierum ſuſcitauit linguam ſuam in hæc verba: O virgines, ecce ad vos clamat vox diuina: vox ſponſi veſtri pulſat ad aures veſtras, aperite illi & introducite eum ad palatium cordis

Digitized by Google

dis veſtri, & amplectimini eum, quia pulchrior & amabilior eſt omni creatura. Rurſus adiecit: Dominus maieſtatis vnigenitus altiſſimi, rex diuinorum exercituum, replens cœlum & terrā magnifica gloria ſua, magnus & tremendus in omni potenti fortitudine ſuauis & amabilis in incomparabili benignitate, & totus deſiderabilis in claritate perfecti decoris ſui: in cuius amabilem vultum cum inceſſabili deſiderio proſpicere delectantur Cherubim & Seraphim & vniuerſa ſodalitas noſtra, ipſe ô virgines, ipſe eſt qui concupiſcit decorem veſtrum: ipſe vos ad caſtos amplexus ſuos inuitat: ipſe à vobis glorioſa lilia virginitatis veſtræ expoſcit, vt ſuum ſecretiorem thalamum ex eis exornet: neſcit ille thalamus labem pudicitiæ, & omne corruptum non ingreditur in eum: non illic marceſcunt neque defluunt, ſed incorruptibili decore permanent precioſi flores virginitatis: & agnus immaculatus gratanter cubat in eis, & ſpirant ei ſuauitatis odorem tanquam margaritæ electæ & viſu deſiderabiles, ſic reſplendent in thalamo ſponſi ſui virgines ſacræ: & ipſe qui lauit eas in ſanguine lateris ſui & faciem earum, ſignauit virgo ſpecioſus, lætatur in aſpectu earum, & occulta pulchritudinis ſuæ chariſſimis ſuis dignanter reuelat: organa electionis ibi ſonant concordantiam in ſpiritu pacis, & cantatur canticum deſiderabili auditu, canticum ſingularis lætitiæ quod ſolis virginibus cantabile eſt: & familiaribus thalami ſupernis ſpiritibus: ducit chorum ſponſus in voce præclara & excellenti, & non adæquatur ei in millibus canentium vnus. Vox eius, vox dulcis in plenitudine gratiæ, quæ omnes cœlos replet iucunditate: beati qui audiunt eam, beati nimis qui concinunt ei: in quibus primatum obtinuit princeps noſtra virgo Theotocos, cui ſoli datum eſt ſupra omnes tubas Angelicas vocem exaltare: animaduertite filiæ verba miſterij mei, & ſignate ea in abſcondito mentis veſtræ: ſi eſt cor veſtrum ad ſponſum nobilem & ſpecioſum, & qui amari dignus ſit, quare negligitis? quid tardatis tota virtute vos in illum ſpe [illegible] extendere, quo nihil clarius, nihil amabilius eſt in cœlo aut in terra? & ſi gloriam diligitis, quid eſt glorioſius quam talem ſponſum habere, & omnia poſſidere in ipſo? ſi habere delitias & gaudia concupiſcitis, ad thalamum iucunditatis qui vobis præparatus eſt, feſtinate: cuius iucunditati & ſuauitati omne quod oculus vidit, vel auris audiuit, vel in cor hominis aſcendit, comparari non poteſt: hæc cum dixiſſet, poſueram [illegible] verba quæ de virginali cantico [illegible], & ad hoc interrogationem a[illegible] eſt Domine mi, etiam Ang[illegible] canticum? Et nunquid omnes [illegible] Angeli canunt [illegible] de hac vita ſine macula [illegible] Rurſus [illegible] ſcriptu[illegible] [illegible] virginitas [illegible] numeris [illegible]

ctus eſt, & ſignificat perfectionem eorum qui ſe immaculatos cuſtodierunt, ſicut ſine macula eſt infantia innocentum: quæ autem amplius de hoc numero locutus eſt, ſenſus mei imbecillitas portare non potuit.

Rurſus aſſumpto exhortationis verbo, locutus eſt dicens: Ecce aduenit ſponſus veſter, præparate vos ô virgines: ite & emite vobis veſtes nuptiales, & introite cum eo ad nuptias: alioqui dicetur vobis: Quomodo huc intraſtis non habentes veſtes nuptiales? & ne forte cum reprobis deputemini, cogitate nunc cum omni ſollicitudine mentis, quomodo placeatis ſponſo veſtro cum venerit: vigilate itaque, ne forte inueniat vos dormientes cum fatuis virginibus: iterum ſubiungens, ait: Audite ergo ô virgines, & aperite aures cordis veſtri, & intelligite quomodo inuitat vos ſponſus veſter: quod ſi agnouiſſetis quam pulcher & quam amabilis eſt ipſe quem omnis multitudo cœleſtis intuetur, ſemper cum omni deſiderio proculdubio ſperneretis mundum cum vniuerſo ornamento eius & omnem gloriam ſæculi proiiceretis retrorſum & omne ſtudium apponeretis ad plene diligendum ſanctum ſponſum veſtrum Chriſtum Dominum, ac ſolliciti ſemper eſſetis ad cuſtodiendum ei cor veſtrum & corpus veſtrum mundum & immaculatum: poſt hęc interrogaui eum dicens: Domine quæ ſunt veſtes illæ nuptiales, de quibus dixiſti? Et reſpondit: Ire debent virgines ad interiora cordis ſui, & emere illic *Veſtes nuptiales.* tria genera ornamẽtorum: vnum eas habere oportet veſtimentum candidum & immaculatum quod 1. eſt innocentia carnis: neceſſarium illis eſt & operimentum quo debent eſſe circumamictæ, quod eſt 2. charitas, qua ab illis diligendus eſt Chriſtus ſponſus. Tertium ornamentum earum eſt, torques aurea, quod eſt pudicitia: 3. qua debet ſeipſam virgo conſtringere, vt ſit verecunda ad loquendum, ad audiendum, ad ridendum, ad faciendum omne quod impudicum eſt: hoc eſt ſignum, de quo dictum eſt: Poſuit ſignum in faciem meam: hoc vt æſtimo adiecit, pro eo quod in feſto B. Agnetis ipſum de hoc verbo interrogaueram, & nullum tunc mihi ſuper hoc dedit reſponſum. Iterum dixi: Domine quali pretio emenda ſunt virginibus hæc ornamenta? Et ait caſtigatione corporis proprij ac denario vno, quod eſt contemplatio pudicitiæ ſponſi, quam reponere debent in medio cordis ſui: hic denarius ſignatus eſt imagine regia, quoniam ipſe eſt Rex omnium regum, benedictus in ſæcula. Rurſus interrogaui, dicens: Memento Domine verbi illius quod dixiſti virgo ornata, caſtitate, charitate, prudentia, humilitate, bene currit: ibi ergo quatuor ornamenta diſtinxiſti, & nunc in hac diſtinctione poſteriori duo quidem priora aſſignaſti, duo vero poſteriora prætermiſiſſe videris. Et ait: vir deſideriorum dici poteſt, qui tam diligenter hoc inquirit. Tunc reſpondit interrogationi meæ, dicens: duo quæ præmiſſa tibi videntur, ſub nomine torques comprehenſa ſunt: *Quid torques.* vt enim conſtringat virgo cor ſuum aduerſus omne quod inuerecundum eſt, non ſine magna prudentia fieri poteſt: eſſe autem non

Digitized by Google

poteſt vt deſit ei humilitas, ſi affuerit prudentia vera. Et rurſum poſt aliquot dies, interrogationem præfato ſermoni ſubieci. Domine cum conſtet quod ad nuptias cum ſponſo ingreſſuræ non ſunt virgines illæ, quæ abſque nuptialibus veſtimentis inuentæ fuerint, qua ratione dici poterit eis, quomodo huc intraſtis non habentes veſtes nuptiales? At ille reſpondens ait: hic ſermo ad nouiſſimum iudicium pertinet: ibi congregabuntur ante faciem Chriſti electæ ſponſæ eius omnes adornatæ nuptialibus veſtimentis ſecundum opera bona, quæ egerunt in hoc mundo. Erunt & ibi reprobi non habentes aliquem decorem ad nuptias pertinentem, quia neglexerunt operari bona in vita ſua: propter quod dicetur eis à ſponſo: *Ite maledicti in ignem æternum.* In hac voce increpationem illam accepturi ſunt, quomodo huc intraſtis non habentes veſtes nuptiales. Iterum autem exhortatus eſt dicens: Auſculta & inclina cor tuum mihi virgo ſimplex, & amabilis Domini: noli æmulari in filiabus ſæculi, quæ proſperè gradiuntur in delitiis ſuis, & placere quærunt in oculis hominum & non Dei: compoſitæ & circumornatæ eſſe ſtudent, vt laudem accipiant ab ore ſpectantium, & fiant in laqueum & ſubuerſionem multorum. Sed ſicut ſermo laudantium, ita & pulchritudo earum momenti vnius eſt: tanquã ſpuma aquæ facile diſſoluitur, tanquam ſcintilla de igne cõſurgens, cito extinguitur carnis decor: & omnis gloria eius, ſic eſt vt flos arboris qui ſub vna hora comparet, & ſtatim à venti commotione excutitur: tu autem filia, cor appone vt compoſita & ſpectabilis ambules in conſpectu caſti æmulatioris tui regis noſtri, qui è cœlo te intuetur, & omnes vias tuas dinumerat: illum decorem apprehende, qui neque morbo emarceſcit, neque ſenio perit, & quomodo perituræ ſubſtantiæ inopia non obfuſcit: quanto pulchrior es facie, tanto amplius inuigila vt ſpecioſa ſis mente: fallax gratia faciei, ſit gloria tua ab intus vt placeas ſponſo tuo qui intuetur cor. Aſpice viam caſtitatis, & attende, quod ex vtraque parte viriditatem habet graminis, & foris decorem: & da locum caſtitati, non ſolum in carne ſed & in ſpiritu: quia vana eſt caſtitas carnis, vbi regnat incontinentia ſpiritus, & cętera quę coinquinant animam: intende quæ dico: ſicut lucere non poteſt lampas abſque alimento pinguedinis, ita ſplendere non poteſt coram cęleſti ſponſo continentia carnis ſine ſpiritus caſtitate. Et ſubieci his verbis, interrogationem huiuſcemodi: Domine via noſtra in viſione arcta apparuit, & quid eſt quod ſcriptura dicit: *Et ambulabam in latitudine, quia mandata tua exquiſiui.* Quæ eſt iſta latitudo, & quomodo eam conſiderare poſſum in via iſta? Ad hæc, ita reſpondit: latitudo hæc eſt, valida intentio cordis, & charitas ardens intrinſecus, qua animæ caſtæ ardent ad ſponſum ſuum Chriſtum Dominum, qui eſt latitudo & plenitudo omnium viarum Dei: conſidera liberta[illegible] huius viæ, quòd abſque ſpinis & impedimenti[illegible] hoc eſt effectus charitatis quam operatur ma[illegible] in virginibus, dum foras mittit ſpinas curaru[illegible] omnis malitiæ vt vacare poſſint & cogitare qu[illegible] Dei ſunt, quomodo placeant ei quem ſuper omnia amant. Et cum de anguſtia viæ rurſum interrogaſſem, ait: hoc eſt quod coarctare ſe debent virgines, vt in nullo à ſeipſis excedant: cui dixi: Nunquid Domine à ſeipſis poſſunt excedere? Poſſunt inquit: & dixi: quæ ſunt per quæ excedunt à ſeipſis? Qui ait: Hæc ſunt otioſitas & fabulatio, & omnia quæ à memoria earum ſponſum cœleſtem abducunt. Et adieci: Anguſtia viæ & anguſtia torquis quam propoſui vobis, ſub vna ſignificatione pronunciant, quod ſponſo Chriſto ſemper in arcto ambulandum eſt, in iis quæ pertinent ad hunc mundum. *Per quæ virgo à ſeipſa excedit.*

Et factum eſt completis ſermonibus his in ſecunda Dominica ſacri ieiunij, die feſto beati Matthiæ Apoſtoli in tempore diuini officij vel ſacrificij, apparuit mihi benedictus Domini Angelus ſanctus, dixiq; ad eum: Obſecro domine mi, ſi nunc tempus eſt & ſi bonum eſt in conſpectu tuo, vt ſermoni tuo quem hactenus proſecutus es ad virgines Domini, competentem iam finem imponas: vix orationem impleui, & continuo aperuit os ſuum in hęc verba: Ecce adiiciam vltra admonere vos filij dilectiſsimi Domino. Abſtinete vos ab illecebris vitiorum, quæ militant aduerſus ſpiritum: iactate cogitatum cordis veſtri in Domino, & ipſe enutriet vos ſicut placitum eſt ante ipſum & introducet vos ad conuiuia vitæ æternæ, quæ vobis præſtare dignetur IESVS CHRISTVS filius Dei viui, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

CAPVT XIV.

De via Prælatorum, Sermo ſextus.

SERMONE præcedenti ad finem deducto, diſtulit ſolito diutius me viſitare Angelus Domini: quod ego delictis meis imputans, anxiabar intra me, ac diligentius lachrymis & orationibus operam dedi: & adiuuabat me conuentus noſter oratione communi: & conſummatis decem & ſeptem diebus ab eo quo iam dicta verba compleuerat: ſtabam ſola in oratorio circa horam tertiam effundens coram Domino cor meum ac dicens: Non mea merita Domine aſpexiſti in omnibus quæ hactenus mecum operatus es, ſed in tua miſericordia feciſti omnia hæc: propterea obſecro ne compeſcaris delictis meis, aut cuiuſquam alterius, quin h[illegible] quæ nunc apud me initiare dign[illegible] propter bonitatem tuam ad [illegible] per[illegible]cas. De via R[illegible] in myſterio [illegible] nobis [illegible]

vobis qui in ſublimi poteſtate irritatores eſtis: dico autem vobis, quod iniquitas terræ quam abſconditis propter aurum & argentum, aſcendit coram me ſicut fumus de igne: nunquid non animæ ſunt plus quam aurum & argentum quas ſuffocatis in ignem æternum propter auaritiam veſtram. Idcirco accuſat vos religio veſtra coram me. Ecce enim fætere feciſtis ſanctificationem veſtram in conſpectu populi, & verſa eſt in abominationem mihi: occupaſtis principatum ſanctorum meorum, & neſciui: maculaſtis ſtratum meum, & ſilui: quid mihi & vobis exaſperatos māſuetudinis meę? Vnde aſcendiſtis turbare ouile meum & aggrauare cor meum ſuper filios meos quos genui in amaritudine animæ meæ, in die laboris & anguſtiarum mearum? Et adiecit iterum loqui ad me, dicens: Nonne paſtores mei quaſi in graui ſomno obdurati ſunt? quomodo euigilare eos faciam ſuper greges meos qui diſperguntur, ſicut oues quando paſcuntur in virentibus paſcuis? vagi facti ſunt populi mei, vnuſquiſque ſequitur cor ſuum: & diſcurrunt in impetu cordis ſui ſinguli poſt concupiſcentias ſuas, & non eſt vox neque ſenſus paſtoribus meis ad increpandum & colligendum diſſipatos: mihi obmutuerunt dicit Dominus, mihi inſipientes facti ſunt: ſibi autem ſapientes ſunt & diſerti: os eorum patens eſt, lingua eorum verſatilis & acuta ad vindemiandam vineam in qua non laborauerunt: velox pes eorum, & diſcurrunt in tumultu vt euellant & abſorbeant carnalia plebis meæ, cui ſpiritualia non miniſtrant: qui digitum mouere pigri ſunt ad eruendum ab iniquitate animas meas pro quibus mortem guſtaui: quaſi gens quæ ignorat nomen meum, ita me perſequi non formidant, qui ambulant ſub nomine meo & iniqua exactione cor populi mei contriſtant, & non apponunt auferre ab oculis meis iniquitatem adulteri & fornicatoris, & percuſſoris & violenti in proximum ſuum, & furis & malefici, & periuri, & fæuerantis, & fallentis in penſo & menſura, & polluentis ſabbata mea in turpitudinis luſu, & pręuaricantis pactum ſanctimoniæ & incircumciſi inhonorantis altare meum, nec diiudicantis quod eſt mundum mundiſſimum, & vendentis & ementis ſanctificationem meam, & ſuperbiam exercentis in hæreditate ſanctuarij mei: hæc & alia quæ legibus meis prohibui, quaſi flamma deſolationis domum meam deuaſtant & tædere me faciunt ſuper filios hominum: & paſtores mei in moribus eorum obmuteſcunt, & quieſcunt in deſideriis animæ ſuæ: bene ſecundum plantationem ſuam gradiuntur, & greſſus eorum dignam retributionem inuenient dicit Dominus. hæc ita proſequente Angelo qui mecum per interualla temporum loquebatur, dixi ad eum: Domine quæ eſt illa euigilatio quam Dominus comminatus eſt paſtoribus ſuis? [illegible] rurſus, quaſi in ira verbum comminationis aſſumens, ait: Vos qui dormitis in increpationibus meis & cor veſtrum obcæcatum eſt in dormitione ſua, [illegible] vos faciam, quando veniet ſuper vos [illegible], & inueteratus ille ſerpens, & deuor[illegible] magno impetu: quoniam th[illegible] vobis theſauros in infernalibus pœnis: infœlices & inſenſati aperite oculos veſtros, & legite ſcripturas: & recordamini qua religione pręceſſerunt vos anteceſſores veſtri: iterum autem facta intermiſſione parui temporis, addidit dicens: videte Pontificem magnum & excelſum ſuper omnia Dominum Ieſum, quomodo in diebus obedientiæ ſuæ ambulauit in medio diſcipulorum ſuorum, non in altitudine dominantis ſed in humilitate miniſtrantis, tanquam pius æmulator gregis ſui vſque in conſummationem mortis pro eo: reſpicite ſemen eius quod eſt benedictum, miniſtros vocationis veſtræ, beatos Apoſtolos, & ſucceſſores eorum, in quorum cætibus gloriamini & paſcitis voluntatem cordis veſtri in laboribus eorum: nunquid ſicut viæ veſtræ viæ illorum fuerunt, nolite arbitrari ita: quia viæ illorum, viæ pulchræ & rectæ, veſtræ autem contaminatæ, & nullus ordo eſt in eis: non ambulauerunt in altitudine ſpiritus ſui, neque in tumultu ſuperbi comitatus: non in cupiditate quæſtus, non in magnificentia veſtimenti, neque in diſſolutione cordis: non in crapula & ebrietate, & in maculis carnis: non in vanitate ludentium: neque poſt canem & auem diſcurſus eorum. In omni autem ſinceritate, veſtigiis magni paſtoris adhæſerunt, vigilantes vigilias fideles ſuper gregem Domini die ac nocte, in laboribus & ærumnis, in penuria neceſſitatum, & quaſi in anguſtia parientis miniſterium ſuum impleuerunt, ſuſtinentes abiectionem & contumeliam ab hominibus, & perſecutiones quas dinumerare nemo poteſt & dederunt animas ſuas in mortem, vt implerent terram Euangelio Dei, & lucrifacerent animas electorum.

Celebrantibus nobis diem feſtum Paſchæ, in tempore diuini Sacrificij poſt lectionem Euangelij, apparuit mihi Angelus Domini ſtans coram me: cumque petiſſem ab eo, vt hoc procurare dignaretur, ne quid negligentiæ in illa ſacra communione quam expectabamus, accideret: adieci poſtulare, vt ſermonem ſuum de Rectoribus Eccleſiæ ſecundum quod inchoauerat, proſequi dignaretur. Ad quod mihi breue reſponſum reddidit dicens: ſi digni eſſent, multa magna de eis Dominus reuelaret: quo dicto ſtatim ad altare cum feſtinatione acceſſit, & cum duobus Angelis qui in principio miſſæ aduenerant, cum magna diligentia, donec omnes communicaſſemus aſtabat: ſequenti vero die circa idem tempus adueniens, ita exorſus eſt, dicens: Caput Eccleſiæ clamat & membra illius mortua: quoniam ſedes Apoſtolica, obſeſſa eſt ſuperbia, & colitur auaritia & repleta eſt iniquitate & impietate. & ſcandalizant oues meas, & errare eas faciunt, quas cuſtodire & regere debuerunt: verbum eſt Domino cum potentia ſua. Nunquid hoc obliuiſcetur dextera mea? nequaquam proculdubio: niſi conuerſi fuerint & correxerint vias ſuas peſſimas, ego Dominus conteram eos, rurſus die altero addidit, dicens: Hæc dicit Dominus, magnis Prælatis Eccleſiæ: Recordamini quam rationem reddituri eſtis in tremendo iudicio meo de ouibus meis quas ſuſcepiſtis regere & cuſtodire, quando appreciati eſtis dona ſpiritualia populi mei pretio infœlicitatis: nunc ergo mitto ad

De Rectoribus Eccleſiæ.

to ad vos paternas admonitiones, videte ne forte iudicemini: ſed conuertamini à vitiis veſtris peſſimis, & mundate conſcientias veſtras, & reconciliabor vobis: alioqui ego Dominus delebo memoriam veſtram de terra viuentium: poſt hæc quaſi in ſpiritu lenitatis, verbum Dei annuncians, ait: ego Dominus clamo & admoneo paſtores meos, & quare non audiunt vocem admonitiones meæ? ſto & pulſo ad oſtium cordis eorum, & non aperiunt mihi. Audite & intelligite verba admonitionis meæ, & delectamini in dilectione mea, quoniam admoneo paſtores & oues meas admonitione paterna: ſunt enim inter paſtores meos qui mihi videntur boni & pacifici, heu quam pauci ſunt, & alij multi mali & peruerſi qui me prouocant ad iracundiam propter quod oportet admonere bonos, vt in melius proficiant, malos autem & peruerſos vt conuertantur ne pereant de via iuſta. Et cum me iterum viſitaſſet ad-iunxit: ecce adiecit Dominus paſtoribus ſuis [illegible] dicens. Attendite cum omni ſolicitudine mentis viam veſtram, viam rectam, & nolite errare [illegible]. Vigil[illegible] & cuſtodite vigilias noctis ſuper gregem [illegible] boni æmulatores, ne forte ſuperuen[illegible] prarum qui ſunt ſpiritus maligni, a quibus [illegible] guntur greges ouium mearum [illegible] gaudete [illegible] titia vos qui pacifici mei eſtis [illegible] cordamini verborum meorum q[illegible] mone inueniſtis: & cuſtodite vos [illegible] mundi, & diligite admonitionem [illegible] dus enim ſum pro tali admonitione [illegible] diligitis & nomini meo honorem [illegible] niam de me eum accepiſtis, [illegible] ram ſanctis Angelis meis. Adhuc loquente [illegible] Angelo ſermones iſtos de paſtorib[illegible] ſum eſt quibuſdam opportunum, [illegible] de ijs in quibus erroris ſui occaſion[illegible] dubij quidam: interrogaui igitur, [illegible] de hæſitans, ſed quaſi cupiens [illegible] ex Angelica authoritate firmari, & dicebam [illegible] quid Domine in Eccleſiaſticis Sa[illegible] habent veritatem officia eorum [illegible] ſiniſtre & non ſecundum Deum ad [illegible] ſuum introierunt, & eorum quorum [illegible] tus eſt? Qui reſpondens ait: Multi [illegible] funde ſcrutantur, magis deprauantur [illegible] mendentur: & talia Dominus reue[l]aret, [illegible] liberius peccarent illi ad quos pertinent illa [illegible] dictis confeſtim ablatus eſt ab oculis meis [illegible] autem die alia cum rediiſſet ad me, interroga[ui] eum, repetens eundem ſermonem qui præ[illegible] eſt: & ille, habent inquit parem virtutem, [illegible] neplacitum eſt Deo magis in officiis eorum, [illegible] bene introierunt. Iterum ſubieci dicens: ita [illegible] Domine mi, vt quod Preſbyteri ordinari ab illis quorum malus introitus eandem habeant poteſtatem conſecrandi Corpus & Sanguinem Domini in altari quam habent qui ordinati ſunt ab [illegible] legitime introierunt? Qui ait: Non aſcendat [illegible] quam dubitatio in cor tuum de hac re, ſed ce[illegible] habeto, quod omnes qui in Eccleſiaſtica or[dina]tione presbyteratum acceperunt, eandem [pote]ſtatem habent in conſecratione Dominici Sacra-

menti, ſiue bene ſiue male introierunt ordinatores eorum: verba illa diuina quæ in ſacro Canone dicuntur, tantæ virtutis ſunt coram Domino, vt vere in illorum pronunciatione Corpus & Sanguis Domini fiat à quocunque Preſbyterorum pronuncientur: non enim vel meritis bonorum efficitur vel peccatis malorum præpeditur conſecratio illa: quamuis autem in diuinis ſacramentis inefficaces non ſint tam Preſbyteri quam ordinatores eorum, nihilominus damnabiles ſunt, ſed tanto grauiore damnatione punientur in futuro.

Quia apud patres noſtros ſpiritualia iudicia in Eccleſia habentes, totus hic ſermo pertinere viſus eſt, rogaui Angelum Domini dicens: Oro Domine, vt ſicut ſpiritualibus rectoribus verba admonitionis hactenus miniſtraſti, ita illis quoque qui ſæcularia iudicia habent, aliquas admonitiones, ex quibus & ipſi corrigi poſſint à Domino annunciare digneris. Qui confeſtim petitioni meæ conſenſum præbens, his verbis ſermonem ad illos pertinentem exorſus eſt dicens: Ecce conſtituit Dominus ſuper populum ſuum principes & iudices, vt facerent iudicium & iuſtitiam, & confirmarent veritatem & pacem inter virum & virum, vt eſſet omnis populus beneplacens coram Deo viuente: hi [a]utem ſunt principes & iudices mei dicit Dominus, quaſi equus & mulus quibus non eſt intellectus: & ambulant coram me extento collo & inflati ſuperbia, non reddentes gloriam Deo à quo eſt omnis poteſtas in cœlo & in terra, ſed in ſuis virtutibus gloriantur: exaltaui & honorificaui eos ſuper terram, & ecce contemnunt ſcire & gloriam dare mihi: ſi enim ſcirent nomen meum quod eſt magnum & metuendum, & dexteram meam fortem quam extendi ſuper eos, forſitan humiliarentur ſub manu & retraherent ad ſeipſos ceruicem ſuam quam erexerunt in contumeliam mei, & declinarent vultum in terram de qua ſumpſi eos & patres eorum: vobis dico regibus terræ qui erigimini in excelſum, & clamor iniquitatis veſtræ aſcendit in cœlum coram me, audite vocem increpationis meæ, & diſceptabo vobiſcum in auribus populi mei. An neſcitis quoniam mea ſunt vniuerſa regna mundi, & omnis gloria eorum, & quia poteſtatem habeo dandi ea cui voluero & in qua hora voluero tollendi ea? neſcitis quod ad imperium oris mei ſubſiſtunt cuncti viuentes & quia potés eſt ſermó meus diuidere inter ſpiritum veſtrum & carnem in ictu oculi, & quare elatum eſt cor veſtrum in iis quæ mea ordinatione accepiſtis, & non magis ſoliciti eſtis miniſtrare mihi in gradu ſublimitatis veſtræ & gratias agere mihi pro multitudine beneficentiæ meæ? redite ad cor veſtrum & videte [illegible], & quid reddideritis mihi [illegible] admonitor veſter inueni[illegible] meorum [illegible] o- [illegible] vos [illegible] terræ, A- [illegible] & po- [illegible]

accinxi vos, glorificaui vos coram omni populo meo in diuitiis & potentatu excelſo, dediqúe vobis robur grande ad conterendam virtutem rebellium veſtrorum & famam nominis veſtri dilataui ſecundum latitudinem terræ: ego Dominus feci vobis omnia hæc, vt magnificaretis laudem nominis mei ſuper terram, & iuſtitias meas exerceretis in iis quos ſubieci vobis maioribus & puſillis, & coadunaretis omnem populum meum in vinculis pacis & æquitatis, & daretis volmetipſos fideles refugium omni oppreſſo & iniuriam patienti, & eſſetis vindices mei contra violatores pacis & iuſtitiæ, & quieſcere faceretis terram ab iis qui conturbant eam & deſolatam eam faciunt in gladio & igne & violenta prædatione & deuorant labores alienos & vagos ac mendicos faciunt cultores terræ, & inhonorant nomen meum ſanctum quo ſignaui eos & ſegregaui in hæreditatem mihi: hoc erat iugum ſeruitutis meæ, quod poſui ſuper vos in die quo exaltaui vos ſuper altisſimos populi mei: vos autem excuſſiſtis illud à ceruicibus veſtris, & reddidiſtis mihi pro omni gloria quam dedi vobis non timorem & honorem, ſed contemptum & irritationem: clauſiſtis oculos mentis veſtræ, vt non reſpiciatis ad iudicem veſtrum qui eſt in cœlis: ſubuertiſtis quod iuſtum eſt propter auaritiam & elationem cordis veſtri, & confirmaſtis iniquitatem in [illegible] ſtatuiſtis eam in excelſo: perambulantibus [illegible] terram, audio plorationem & gemitum plebis meæ poſt vos: & querela multa accuſat ſuperbiam veſtram, quia intolerabilis eſt equitatus veſter, & non eſt numerus iniquitatis ambulantium in circuitu veſtri: onerosi eſtis populo meo, & hoc vobis puſillum, niſi & Domino Deo veſtro graues & abominabiles ſitis, ab inquinamentis impudicitiæ veſtræ, quibus me ad indignationem prouocare non timuiſtis, & inhonoraſtis oleum ſanctum quo vnxi vos, & honorabile nomen meum quod poſui ſuper vos polluiſtis, & blaſphemare feciſtis in multitudine populi pro inſatiabili peccato quod dominatur in vobis: propter hoc iuraui in fortitudine dexteræ meæ dicit Dominus, quia ecce in proximo reddam vltionem meam durisſimam in capita veſtra: & ſicut potenter peccaſtis, potenter cruciari vos faciam, & conculcari ab immundis ſpiritibus quibus miniſtraſtis: & recedet flagellum à vobis in hoc tempore, ſi non egeritis pœnitentiam, neque receſſeritis à viis iniquis quibus iram meam in regna veſtra adducitis: pœnitemini itaque & nolite tardare, & cum omni vigilãtia miniſterium veſtrum in quod vocati eſtis à me, implere ſtudete: & recordabor miſerationum mearum antiquarum in vobis, & propitius ero iniquitatibus veſtris multis: & magnificabo ſecundum magnitudinem ſeruorum meorum regum qui fuerunt ante vos, & adiiciam vobis gloriæ coronam in regno meo quæ non peribit de capite veſtro vſque in ſempiternum. Intuemini vniuerſi principes & iudices mei verba mea hæc qui portatis iniquitatem regnum veſtrorum, & corrigite vias veſtras prauas in increpationibus meis quibus obiurgaui illos: recedite ab auaritia & dolo qui ſuffocatis iuſtitias meas pro muneribus & fauore hominum, ſubleuatis ad iniquitatem corda populorum meorum vt noceant alterutrum, confidentes in iniuſtitia veſtra: ego Dominus ſubieci plebes meas dominationi veſtræ, vt eſſetis illis in protectionem à facie violenti & prædantis, & ecce in ſuperbiam eleuatum eſt cor veſtrum, & tanquam lutum platearum conculcatis eos per quos eſtis glorioſi, & tanquam lupi rapaces in propio grege inſaniam exercetis: aſſimilaui vos principatibus meis qui præſunt militiæ cœli, & intelligere noluiſtis honorem veſtrum, & induiſtis ſimilitudinẽ principum infernorum in multitudine malitiæ qua affligitis populum meum, & in tumore ſpiritus veſtri & in maculis intemperantiæ veſtræ, quibus inhonoraſtis faciem meam quæ de cœlo vos intuetur: propterea viuo ego dicit Dominus & viuit fortitudo dexteræ meæ: ſi non audieritis vocem admonitionis meæ, & conuerſi fueritis ad me, detraham vos ab altitudine veſtra qua male vſi eſtis in profundum inferni, & eritis conſortes illorum quibus voſipſos aſſimilaſtis in incendio viuenti in ſempiternum.

In die ſancto Pentecoſtes in hora prima ante celebrationem diuini officij cum eſſem in oratione, apparuit Angelus corã me, & hactenus dictum ſermonem, verborum illorum adiectione compleuit: Hæc dicit Dominus rex regum & Dominus dominantium vniuerſæ terræ, audite & intelligite verba oris mei, & emendate vias veſtras in conſpectu meo: quod ſi me placare ſtudueritis, quanto magis altiores eſtis in hoc, tanto magis dabo vobis altiorem locum nominatum in regno meo, vt mecum viuatis & regnetis ſine fine, Amen.

CAPVT XV.

De via viduatorum. Sermo ſeptimus.

IN feſtiuitate ſancti Martini inter ſilentia miſſæ allocutus ſum Angelum dicẽs: Placeat nunc Domine vt exhibeas nobis diſciplinam congruentem illi viæ, cuius vna pars vepribus occupata apparuit, altera verò floribus amœna & ſtricta nihil habens veprium & impedimentorum. Vix petitionis meæ verba compleui, & protinus ait: Ecce dico vobis qui in ſæculo viduati eſtis, viuentes in carne in laboribus & anguſtiis multis, abſtinete vos à vitiis huius ſæculi & ambulate in via continentiã delectabiliter ornata, viuentes ſecũdum ſpiritum, egredimini de medio ſpinarum quæ ſunt in circuitu veſtri: quia ecce diſſolutus eſt laqueus veſter quo alligati fuiſtis huic mundo, & quaſi captiui ducebamini ad ſeruiendum voluntati alienæ, & non eratis veſtri quando faciebatis voluntatem carnis iuxta omnia deſideria cordis veſtri, excuſatiõnẽ à neceſsitate coniugij accepiſtis: & ſi iterum carni obedire volueritis, quam excuſationem habebitis? quid vltra placere concupiſcitis humano aſpectui in ſuperbo amictu & ornamento faciei veſtræ? cui vltra carnem veſtram iam in parte mortuam emitis in deliciis huius ſæculi & deſideriis quæ aduerſantur ſpiritui veſtro, & coacervatis

vobis

vobis ſolicitudines ſuperuacuas ? audite magis conſilium diuinum, & diſcedite à voluptatibus vitæ huius quia fallaces ſunt, ne forte præoccupemini ab eis, & fiant nouiſsima veſtra peiora prioribus: apprehendite quietudinem mentis & ſpirituales delicias quas offert vobis Deus, & agite reſiduum annorum veſtrorum in obſecrationibus & vigiliis, & caſtigatione carnis, & operibus pietatis. Et adiecit in vigilia Apoſtolorum dicens: & quid addam vos admonere? ecce oſtendi viam, inſtruxi vos doctrina, palpate huc & illuc, conſiderate verba, retinete exempla, diligite caſtitatem, currite ad claritatem Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, quam vobis præſtare dignetur qui viuit & regnat per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Cupiebam octaui ſermonis initium accipere in die tranſlationis ſancti patris noſtri Benedicti, ſed impeditæ ſunt die illo, orationes meæ ab hoſpitum præſentia, & translatum eſt deſiderium meum vſque in proximum diem. Tunc enim ſtante me in oratione poſt horam capituli, præſentauit ſe mihi Angelus Domini: & poſtulaui vt ſermonem ordiretur ad eos, quorum vita in viſione quaſi glebis occupata apparuerat: & confeſtim aperiens os ſuum, hæc verba locutus eſt.

CAPVT XVI.

De via Eremitarum & Solitariorum. Sermo octauus.

ATTENDITE vos qui in eremo vitam ducere elegiſtis, quam diſcretionem habeatis: diſcretio enim eſt mater omnium virtutum: glebis aſpera eſt via veſtra, propter duritiam vitæ, vide te ne forte offendat pes veſter: quod & ſi offenderit, cauete ne lumen quod in vobis eſt euacuetur: propterea autem neceſſaria vobis eſt diſcretio, vt non cito ſequamini omnem impetum zeli veſtri, qui vos ad altitudinem perfectionis impellit: neque ſupergradiamini menſuram virtutis veſtrę laboribus immoderatis: multi in præſumptione ſpiritus ſui ambulantes, vitam ſuam nimia afflictione extinxerunt, & perierunt in adinuentionibus ſuis: multi menſuram ſuam excedentes, humanum intellectum in ſeipſis ſubuerterunt, & inutiles facti ſunt, & ſimiles iumentis inſipientibus: multi per immoderatas fatigationes, in tædium adducti ſunt, & elanguit virtus eorum, & abierunt retrorſum, & reuoluti ſunt ad voluptates carnales, factique ſunt in deriſionem ſpiritibus nequam: bona eſt vexatio carnis, quia aduerſatur concupiſcentiis immunditiæ: ſed ſi menſuram exuperet, inutilis eſt, quia ſuffocat deuotionem contemplationis, & lumen eius extinguit: propter hoc memento homo fragilitatis tuæ, vt caute gradiaris in via dura quam ingreſſus es, & patienter agas in feſtinatione tua, ne ruinam patiaris: dirige in conſiliis ſapientium cunctos labores tuos, non in proprio ſenſu, & non confunderis in exitu tuo: dominatorem cęli ne tentes, ſicut qui incaute ſui curam abijciunt, & habent fiduciam quod mirificetur, in eis potentia Domini ſecundum dies antiquos. Ad hæc ſume tibi eruditionem & diſciplinam contemplationis, quam annunciaui à Domino, & conſolare abiectionem tuam in ea.

NOTA.

Conſedentibus nobis in Capitulo ad audiendam lectionem regulæ, in feſtiuitate ſanctæ Mariæ Magdalenæ, aſtitit coram me Dominus meus & præſentem ſermonem congruo fine compleuit, dicens: Nunc attende ô homo qui in ſolitudine vitam ducere elegiſti, & voluptatibus ſæculi renunciaſti, qualem fructum afferas: ſunt enim aliqui hominum qui plus amant ſolitudinem propter libertatem propriæ voluntatis, quam propter fructum boni operis: quod ſi in bono perſeueraueris, condonabit tibi Dominus quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit: quod vobis præſtare dignetur, qui viuit & regnat Deus per infinita ſæcula ſæculorum, Amen.

Cum adeſſet feſtiuitas beati Iacobi Apoſtoli, in primis veſperis, apparuit Angelus Domini coram me: feci itaque ſicut ſuggeſſerat mihi conſcriptor ſermonum iſtorum, ac petij ab eo, vt titulum qui in capite libri huius ſcribendus eſſet, pronunciare dignaretur. Qui continuo petitioni meæ aſſentiēs, ait: Hic eſt liber viarum Dei, qui annunciatus eſt ab Angelo Dei altiſsimi, Elizabeth ancillæ Chriſti & Dei viui, in quinto anno viſitationis eius quo viſitauit eam Spiritus Domini ad ſalutem omnium qui paternas admonitiones Dei, grata benedictione percipiunt: & erat [illegible] Dominicæ Incarnationis M.C.LVI.

De titulo libri.

CAPVT XVII.

De via adoleſcentum. Sermo nonus.

MENſe Auguſto quinta die menſis mane poſt vigilias matutinas, cum eſſem cubans in lectulo meo, neque adhuc ſomnum cœpiſſem ſubito apparuit coram me Angelus Domini, & præſentis libri nouum ſermonem initiauit his verbis: Ecce ego habeo aliquid ad vos dicendum, qui in iuuentute poſiti eſtis: quaſi lilium quod ante ſolis ortum clauſum erat, & quando ſol ſplendet in virtute ſua aperit ſe, & delectatur in ardore ſolis, ſic eſt homo & ſic floret caro eius in iuuentute ſua, & delectat mentem ſuam multis modis tactus, ac reſoluitur ab innati caloris blandimento: audite itaque filij & percipite in verbis miniſterij mei vocationem optime patris veſtri de cœlo, qui dabit vobis locum dulciſsimæ amœnitatis ante ſolium gloriæ ſuæ, ſi elegeritis ambulare in conſiliis eius: diſcite imprimis timere Dominum cœli, & aſſueſcite incuruari ſub iugo timoris eius ab initio adoleſcentiæ veſtræ: ecce præparauit in inferno crudeli ignem & ſulphur & flagella multa nimis, & morſus amariſsimos horrendorum ſpirituum facientibus mala puſillis & magnis, & nulli parcit ętati, propterea dico vobis diſcite continere vos ab omni opere malo, & cuſtodite innocentiam veſtram tanquam aurum electum cuius pretium in decorem adhuc ignoratis: cum autem ſenuerit intellectus veſter, tunc cognoſcetis & guſtabitis ex ea fructum lætitiæ quam nemo nouit niſi qui accipit: conſilium Domini eſt filioli, quod dico: ecce in ſinu veſtro eſt theſaurus deſiderabilis & pre-

tioſus

Digitized by Google

tiolus ſuper omnes diuitias mundi, hoc eſt virginitatis gemma: beati eritis, ſi cuſtodieritis eam: rem tam pretioſam nolite proijcere in lutum, neque pro vili delectaméto quod eſt vnius momenti commutetis eam: quia ſemel abiecta, amplius inueniri non poteſt: ipſa eſt fraternitatis noſtræ in cœlo proprium ſignum, & propterea ſingulariter in eis delectamur in terra, quos titulo noſtro ſignatos eſſe videmus: quod ſi placuerit animæ veſtræ cuſtodire eam, attendite vobis vt non inquinetis eam in negligentiis leuitatis veſtræ: declinate cum pauore cordis ab irritamentis immunditię, & fugite confabulationes & colluſiones adoleſcentularum, & corruptoribus earum nolite ſociari: cuſtodite os veſtrum ab impudico ſermone, & declinate aurem veſtram ab eo: & ab omni turpitudine oculos veſtros & manus abſtinete: audite & intelligite ſcripturam Sapientis quæ dicit: *Fœlix ſterilis & incoinquinata, quæ neſciuit thorum in delicto, habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum, & ſpado qui non operatus eſt per manus ſuas iniquitatẽ, dabitur ei fidei donum electũ, & ſors in templo Domini acceptiſſima.* De hac ſcriptura cũ requiſiſſem ab eo cuius eſſet? ait: Spiritus ſanctus per os Sapientis locutus eſt: ſtatimq; ab oculis meis ablatus eſt, neque amplius interrogari ſeſe conceſſit. Poſt hæc rurſus adiecit & dixit: Adhuc addam loqui fratribus & conſeruis meis admonitiones patris eorum. Filij adducite vobis in conſuetudinem mores ſanctitatis in floribunda ætate veſtra, quos in tempore maturitatis veſtræ poſſitis exercere: aptate in hoc mores veſtros, vt ſitis verecũdi, mites & ſobrij, humiles & miſericordes, & patientes eſtote ad correctionem, & doctrinam ſapientium diligenter inueſtigate: fugite verba mendacij & malitiæ, ebrietatem, comeſſationes & rixas, & ludos quos auaritia adinuenit, & eos qui præſtant occaſionem immundæ voluptati: expedit & vobis orationi frequenter intendere, quia tanquam ſuauitatis incenſum eſt in cœlo oratio de immaculata conſcientia procedẽs: ſupplicate creatori veſtro, vt immaculatos vos cuſtodiat ab hoc ſęculo, & non ... re in diuturnitate vitæ præſentis, quia ... t exitus veſter: hæc eſt viæ veſtræ pulchritudo adoleſcentes & iuuenes immaculati, ambulate in ea, & eritis filij amabiles Domini & ſimiles Angelis Dei in cœlo: ad quorum ſocietatem ducere vos dignetur Ieſus Chriſtus Dominus noſter, qui eſt benedictus & laudabilis cum Patre & Spiritu ſancto in ſempiterna ſæcula, Amen.

CAPVT XVIII.

De via infantium. Sermo decimus.

CVM eſſet completus per Angelum ſermo pręcedens in vigilia Aſſumptionis ſanctę Dei genitricis Mariæ, rurſus in ipſo die feſto in tempore diuini officij viſitauit me, & ait: Ecce adhuc volo conſummare ſermones meos, quoniam adhuc locus eſt, & habeo aliquid breuiter dicere ad infantes, qui neſciunt ſe cuſtodire propter ignorantiam: propter quod oportet admoneri matres eorum, vt cuſtodiant eos cum timore Dei caſtos & immaculatos ne forte pereant. Ad hęc ego ſubiunxi, interrogans & dicens: Quid eſt Domine, quod dixiſti caſtos & immaculatos? quid facere poſſunt infantes vnde caſtitatem ſuam cõmaculent? nonne & ſi quid delinquunt, ignorantia eos excuſat? Et ait: Caſtitatem ſuam verbis immundis ſępe coinquinant & operibus, qualia & ipſi perficere poſſunt: & quamuis per ignorantiam faciant, tamen ſine reatu non ſunt & pœnam omnino non euadere poſſunt de hac vita migrantes: quia neque ab aliquo ſunt caſtigati, neque per ſeipſos pœnitentiam delicti habere ſciebant: propterea caſtigari debent à parẽtibus pro delictis ſuis: quia ſicut mala facere aſſueſcunt, ita & bona facere diſcerent, ſi per caſtitatem ad hoc nutrirentur: quod autem dixi immaculatos, pro ipſis dixi qui cum paululum de ſeptennio exierint, tunc amplius ſe commaculant prauis operibus, quia plus nouerunt cogitare de malo, quoniam non ſunt prohibiti ab eo: nam & ipſi in quantum poſſunt operantur opus impudicitiæ: ita vt germanitate coniuncti ſæpe copulentur neſcientes quid faciunt: tales igitur ſi de hac vita migrant, magnas pœnas ſuſtinent, quouſq; purificentur: quia nulla omnino macula in regnum Dei poteſt intrare: hoc ergo eſt illorum perire, de quo ſupra dixi: tanto autẽ grauius ac diutius puniuntur, quo minus orationibus & eleemoſynis amicorum adiuuantur, pro eo quod eis indigere non credantur: dico vobis parentibus, & quicunque paruulorum cuſtodiam habetis, attendite quomodo in magna cautela eos cuſtodiatis: quia in vos redundabunt delicta eorum, ſi neglexeritis eos: prona eſt per ſe omnis caro in malum, & idcirco nolite enutrire eos in vanitatibus veſtris: neque inclinetis eos ad ebrietatem, & fabulationes vanas & prauas, neque ad ſuperbiam inducatis eos per delicatam educationem: prohibete eos à verbis impudicis & conuitioſis, & obſcœno cantu & luſibus malis, & rixa & vagatione incauta: ne rideatis ſuper delictis eorum, ſed magis in virga manſuetudinis & verbis correctionis abſterrete eos, quia contumaces erunt ſi propriæ voluntati relinquantur: incipite autem ab ipſa aurora ætatis eorum, flectere eos ad timorem Domini, & initia ſacræ fidei, & orationes Dei, & omne quod ad mores bonos pertinet auribus eorum frequenter inſtillare curate. Conſummauit autem hunc ſermonem in octaua Aſſumptionis, adiectione verborum iſtorum: Nunc autem filij chariſſimi quam pulchra eſt via veſtra, currite in ea. O quam amabilis eſt pater veſter, quam pretioſum eſt præmium veſtrum & regnum cœlorum? quod vobis præſtare dignetur Filius qui manet in Patre & Pater in Filio manens cum Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum, Amen. Hæc adiuratio conſcriptoris ſermonum iſtorum. Adiuro per Dominum & per Angelum eius, omnem qui tranſcripſerit librum iſtum, vt diligenter eum emendet, & hanc adiurationem codici ſuo aſcribat.

* * *

Tertij Libri Viſionum S. Elizabethæ Virginis

FINIS.

LIB. IV.

LIBER IV. SANCTAE ELIZABETHÆ VIRGINIS.

VISIO Elizabeth ancillæ Domini quam vidit in Sconaugienſi cœnobio de Aſſumptione virginis Mariȩ Matris Domini.

In anno quo mihi per Angelum Domini annunciabatur liber viarum Dei, in die quo octauam Aſſumptionis Dominæ noſtræ Eccleſia celebraret, in hora diuini officij fui in exceſſu mentis, & apparuit mihi ſuo more illa conſolatrix mea Domina cœlorum: tunc ſicut ab vno è ſenioribus noſtris præmonita fueram, rogaui illam dicens: Domina mea placeat benignitati tuæ, vt de hoc certificare nos digneris vtrum ſolo ſpiritu aſſumpta ſis in cœlum, an etiam carne? Hoc autem idcirco dicebam, quia (vt aiunt) de hoc dubie in libris Patrum ſcriptum inuenitur. Et dixit mihi: Quod inquiris nondum ſcire potes, futurum tamen eſt vt per te hoc reueletur. Ego toto itaque illius anni ſpatio, nihil de hoc vel ab Angelo qui familiaris mihi eſt, vel ab ipſa cum ſe mihi præſentaret, amplius interrogare audebam: iniunxit autem mihi frater ille qui ad hanc inquiſitionem me hortabatur, aliquas orationes, quibus impe-
1157. trarem ab ea reuelationem quam ſpoponderat mihi: cumq; euoluto anno rurſus adeſſet feſtiuitas Aſſumptionis eius, languebam ægritudine dierum multorum: & ſicut eram iacens in lectulo in tempore diuini ſacrificij, veni in mentis exceſſum, cum labore vehementi: & vidi in loco valde remoto ſepulchrum quoddam multo lumine circumfuſum, & quaſi ſpeciem mulieris in eo, & circumſtabat multitudo magna Angelorum: & poſt puſillum erecta eſt de ſepulchro, pariterq; cum illa multitudine aſtantium eleuata eſt in ſublime: cumq; aſpicerem, ecce in occurſum eius venit de altitudine cœlorum vir ſupra omnem æſtimationem glorioſus, portans in dextera ſignum crucis, in quo & vexillum apparuit, quem intelligebam eſſe ipſum Dominum Saluatorem, & infinita millia Angelorum cum eo: ſicq; eam alacriter ſuſcipientes, cum magno concentu in ſuperna cœlorum euexerunt: cumq; hæc ita perſpexiſſem, poſt modicum temporis progreſſa eſt Domina mea ad oſtium luminis in quo eam videre conſueui, & ſtans oſtendit mihi gloriam ſuam: in eadem hora aſſiſtebat mihi Angelus Domini qui venerat annuncians mihi decimum ſermonem præfati libri, & dixi ad eum: Domine mi, quid ſibi vult hæc viſio magna quam vidi? Et ait: Oſtenſum eſt tibi in hac viſione, quomodo tam carne quam ſpiritu Domina noſtra in cœlum aſſumpta eſt: poſt hæc in die octaua iterum ſciſcitata ſum ab Angelo qui tunc quoque me viſitauit & præfato libro terminum impoſuit, in quoto die à die dormitionis eius, acciderit corporalis illa reſurrectio eius: & rurſum de hoc me beneuole certificauit dicens: Quoniam in eo die quo nunc celebratur Aſſumptio eius, de vita hac migrauit, quadrageſimo autem die poſt illum, hoc eſt nono Cal. Octobris, reſurrexit: adiec[illegible] dicens: Sancti Patres qui ſolennitatem Aſſumptionis eius celebrari in Eccleſia ſtatuerunt, nullam certitudinem corporalis Aſſumptionis eius habebant, ideoq; diem dormitionis eius ſolennem fecerunt quem & Aſſumptionem appellauerunt, qui etiam carne aſſumptam indubitanter credebant. Poſt hæc cum dubitarem publicare ſcriptum reuela[illegible]us, metuens ne forte iu-
dicarer quaſi in[illegible]uitatum, expletis duo- 1159.
bus annis, rurſum [illegible]tiuitate Aſſumptionis ſuæ Domina mea mihi apparuit, interrogauiq; eam dicens: Domina, nunquid ma[illegible]ſtum faciemus verbum illud, quod de tua reſurrectione mihi reuelatum eſt? & reſpondit: Non debet in populo diuulgari hoc, quia ſæculum malignum eſt: & qui audierint, ſeipſos intricabunt, neque ſe expedire ſcient. Rurſum dixi: Vis ergo vt omnino deleamus quæ ſcripta ſunt de reuelatione iſta? Et ait: Non ſunt tibi hæc reuelata, vt deleantur & in obliuionem mittantur, ſed vt amplificetur laus mea apud eos qui ſingulariter diligunt me: debent enim innoteſcere per te familiaribus meis, & erunt manifeſta iis qui mihi manifeſtant cor ſuum, vt ex hoc ſpecialem mihi laudem exhibeant, & ſpecialem retributionem recipiant à me: multi enim ſunt, qui cum exultatione magna & veneratione verbum hoc recepturi ſunt: propter hos ergo ſermones, eum qui ſupra memoratus eſt diem, prout poteramus in conclaui noſtro ſolennem egimus & vene-

venerabili Dominæ deuotas perſoluimus laudes. Cumque diuini officij myſterium celebraretur, apparuit mihi ſecundum conſuetudinem ſuam, & dum conferret mecum plurimos ſermones, interrogaui eam dicens: Domina mea quanto tempore poſt Aſcenſionem ſaluatoris vixiſti ſuper terram? nunquid in ipſo anno Aſcenſionis eius aſſumpta es in cœlum? Et reſpondit placide verbis meis & ait: poſt Aſcenſionem Domini, permanſi in vita mortali ſuper terram anno integro & tot diebus, quot ſunt à feſtiuitate Aſcenſionis vſque ad diem in quo celebratur Aſſumptio mea. Item ſubieci dicens: Et nunquid affuerunt ſepulturæ tuæ Apoſtoli tui? & ait: Omnes affuerunt, & cum magna veneratione corpus meum terrę commendauere.

Quodam autem tempore celebrantibus nobis feſtum Dominicæ Annunciationis, cum iterum oſtenderet mihi glorioſam faciem ſuam Domina mea, auſa ſum & hoc ſciſcitari ab ea: cuiuſnam ætatis eſſet quando annunciante Angelo verbum Dei in ſua virginali aula concepit? Et huic quoque interrogationi reſponſionem huiuſcemodi reddere dignata eſt: Quindecim inquit annos tunc habui, atque inſuper tantum temporis quantum eſt à commemoratione Natiuitatis vſque ad Dominicæ Annunciationis ſolennitatem. *De an. B. M. V.*

CAPVT I.

Proteſtatio Angeli de Annunciatione libri viarum Dei.

CVM eſſent pene conſummati hi ſermones in feſtiuitate Apoſtolorum Petri & Pauli, ante horam diuini officij, fui orans in ſecreto, & apparuit in conſ[pectu] meo Angelus Domini: & locutus eſt aud[iente me] verba hæc: Treuerenſi Epiſcopo & Co[loniensi] & Moguntiæ Epiſcopis, annunciatum ſit vobis à Domino Deo magno & tremendo, & ab Angelo teſtamenti libri huius, vt hæc verba quæ inueneritis in præſenti libro annuncietis Romanæ Eccleſiæ, totiq; populo, & omni Eccleſiæ Dei: emendate voſipſos, & conuertimini ab erroribus veſtris, & nolite indigne accipere admonitionem ſacram & diuinam: quia non ſunt hæc ab hominibus inuenta: dico autem vobis ex nomine, quoniam in iſta Prouincia nomen religionis habetis: legite & audite admonitiones diuinas, & ſuſcipite eas placida mente, & nolite arbitrari hæc figmenta eſſe mulierum, quia non ſunt: ſed ſunt à Deo Patre omnipotente, qui eſt fons & origo omnis bonitatis: quod autem vobis dico, cæteris omnibus dico.

CAPVT II.

Sermo Elizabeth de vndecim millibus virginum aliiſq; martyribus paſſis inter eas Coloniæ.

VOBIS qui pios affectus ad ea quæ ſancta ſunt geritis, ego Elizabeth famula ancillarum Domini quæ ſunt in Sconaugia, aperio ea quæ mihi per gratiam Dei reuelata ſunt de illo Virginali exercitu ſanctæ Vrſulæ Britannicæ Reginæ: qui in ſuburbio Colonienſis ciuitatis, pro Chriſti nomine in diebus antiquis martyrium paſſus eſt: de his enim me ſilere non permittunt quidam bonæ opinionis viri, qui ad hæc inueſtiganda, diutina me poſtulatione multum renitentem compulerunt: ſcio quidem quoniam & hinc ſumpturi ſunt occaſionem, flagellandi me linguis ſuis qui aduerſantur gratiæ Dei in me: ſed voluntarie id ſuſtinebo, quia aliquid mercedis recepturam me ſpero, ſi tot martyrum honor aliquid incrementi acceperit ex iis quæ per meos labores Dominus de eis reuelare dignatur. *Vrſula Regina.*

Viſ. Elizab.

Quando complacuit Domino miſereri ſuper martyres ſuas pretioſas, quæ per multa tempora iacuerant ſine honore ſub pedibus hominum & iumentorum ſecus muros vrbis Coloniæ, accidit vt viri quidam ibidem manentes accederent ad locum martyrij earum, & aperirent multa monumenta ſanctorum corporum: atque ea inde ſublata transferrent ad loca religioſa quæ erant in circuitu, ſicut à Domino fuerat ordinatum: erat autem annus Dominicæ Incarnationis M.C.LVI. his fieri incipientibus: & tenebat Romani imperij principatum Fredericus Imperator, Cathredræ autem Pontificali in Colonia præſidebat Arnoldus ſecundus. Tunc inter cæteras vna pretioſa martyr ibidem inuenta eſt, in cuius ſepultura titulus talis legebatur: *Sancta Verena virgo & martyr:* hæc per manum venerandi Abbatis noſtri Hildelini, inde in locum noſtrum tranſlata eſt, data ei à Tuitienſi Abbate domino Gerlaco, qui ad colligenda & honoranda illius ſanctæ ſocietatis corpora, pia multum deuotione feruebat: quæ dum à conuentu fratrum noſtrorum qui eam ſuſcepturi erant, ad ingreſſum Eccleſiæ expectaretur, ego in conclaui noſtro reſidēs antequam de aduentu eius quicquam audiſſem, teſtimonium ſanctitatis eius tale accepi à Domino: veni in mentis exceſſum, & vidi in via per quam ſacra oſſa ferebantur, quaſi flammam candidiſſimā, habentem formam globi; quam antecedebat Angelus ſpecioſus nimis, habēs in manu ſua thuribulum fumigans, in altera verò candelam ardentem: ſicq; pariter in aëre lęto meatu migrabant vſque intra Eccleſiam: cumq; die altera in eius veneratione miſſarum ſolennia celebrarentur, fui in ſpiritu & apparuit mihi eadem virgo, ſtans in cœleſti claritate mirifice coronata; & palma victoriæ glorioſe adornata: ego igitur eam alloquens interrogaui, an vere ita eſſet nomen eius ſicut relatum nobis erat: paritérq; ſciſcitata ſum de nomine cuiuſdam martyris, cuius corpus abſque certo nomine cum ipſa erat allatum. Et reſpondit dicens: ita eſt nomen meum vt audiſtis; pene tamen per errorem aliter ſcribi debuerat, ſed ipſa ego ſcribērem prohibui. Venit autem mecum Eſarius martyr, & quando introiuimus in hunc locum, intrauit pax nobiſcum. Rurſus die altera cum de eodē martyre diuinum officium celebraretur; apparuit & ipſe mihi in gloria magna: & cum ab eo requiſiſſem, cuius officij in ſæculo extitiſſet, *1156. Frederic. Arnoldus. Verena. Hildelin. Eſarius.*

& qua occaſione cum illis virginibus martyrium ſubiiſſet, ait: Miles fui in ſæculo, filius materteræ huius ſacræ virginis cui nunc adiunctus ſum: dilecta valde mihi erat: ideoque cum egrederetur de terra ſua, comitatus ſum eam: ipſa vero ad martyrium ſuſcipiendum me confortauit, & ego videns conſtantiam eius in paſſione, ſimul cum ea paſſus ſum: fuerunt autem longo tempore oſſa noſtra abinuicem ſeparata, ſed nunc impetrauimus à Domino vt ſic coniungerentur: hoc igitur ſermone in magnam dubitationem adducta ſum: æſtimabam enim quemadmodum opinantur cuncti qui legunt hiſtoriam Britannicarum virginum, quod abſque virorum comitatu peregrinata fuerit illa beata ſodalitas: præterea & aliud quiddam comperi, quod nihilominus hanc opinionem vehementer infirmabat.

In tempore eodem quo prædicti duo Martyres inuenti ſunt, reperta ſunt inter ſepulchra virginum, multa corpora ſanctorum Epiſcoporum, atque aliorum magnorum virorum: erantque in monumentis ſingulorum repoſiti lapides habentes titulos ſibi inſcriptos, quibus dignoſcebantur qui aut vnde fuiſſent: horum præcipuos & maxime notabiles tranſmiſit ad me ex ſupradicta vrbe præfatus Abbas, ſperans aliquid mihi per gratiam Domini de eis poſſe reuelari: & cupiens certificari per me verum credendum eis eſſet an non: habebat quippe ſuſpitionem de inuentoribus ſanctorum corporum, ne forte lucrandi cauſa, titulos illos doloſe conſcribi feciſſent: quales autem fuerint tituli illi, & quid de eis mihi reuelatum ſit, in præſenti ſermone per diuerſa loca oculis legentium anteponere curaui: vt hinc animaduertatur, quam digne à fidelibus CHRISTI, omni honore proſequenda ſit illa ſancta ſodalitas, quam tam ſublimium perſonarum comitatu diuina paternitas honorare dignata eſt.

Eram aliquanto tempore cogitans mecum ſuper iis quæ dicta ſunt, deſiderans accipere à Domino reuelationes quæ expectabantur à me. Et factum eſt vt ſuperuenerit feſtiuitas beatorum Apoſtolorum Simonis & Iudæ, de quibus dum officium miſſæ celebraretur, venit ſuper me quædam paſſio cordis quam pati ſolebam, quando primo mihi reuelari inceperunt myſteria Dei. Cumque diu fatigata fuiſſem, veni in extaſim, & ſic quieui: cum ergo in ſpiritu meo ſicut mos mihi eſt, in cœlum intuerer ſupradictos martyres de loco claritatis, in quo viſiones ſanctorum videre ſoleo longe in inferiorem aërem procedentes; vidi: eoſque fidelis cuſtos meus, Angelus Domini præcedebat, quos ego ita (vt eram in ſpiritu) allocuta ſum dicens: magnæ bonitatis veſtræ hoc eſt, domini mei; quod nunc ita me viſitare dignamini cum nihil ſeruitij vobis exhibuerim. Ad hoc beata Verena, ita reſpondit: Senſimus quoniam multum nos inuitauit deſiderium cordis tui, & propterea venimus viſitare te. Tunc interrogans, dixi: Domina mea, quid hoc ſibi vult, quod in loco martyrij veſtri etiam Epiſcoporum corpora ſepulta inueniuntur? & nunquid credendum eſt ſuperſcriptionibus titulorum, quæ in quibuſdam lapidibus illic reperiuntur? & quis fuit ſcriptor eorum? Et dixit ad me: ante multa tempora ad hoc ipſum prælegit te Deus, vt ea quæ hactenus de nobis incognita fuerunt, per te faceret manifeſta: propterea noli ferre moleſte, quod ad hæc inquirenda, quorundam precibus ſolicitaris: ſit iniunctum tibi vt omni tempore vitæ tuæ per ſingulos annos in vigilia paſſionis noſtræ in pane & aqua ieiunes: aut ſi hoc implere non potes, vnius miſſæ celebratione redimi te facias, quatenus tibi reuelare dignetur Dominus, ea quæ de nobis manifeſtare diſponit, & vt tu noſtro conſortio quandoque adiungi merearis: poſt hæc cœpit loqui ad me ſermones iſtos in magna vultus ſui hilaritate, dicens: Quando primum in patria noſtra congregari incepimus, ſacra fama noſtra longe lateq; diſperſa eſt, & multi ad ſpectandum nos vndique confluxerunt: contigit autem Deo ordinante, vt etiam quidam Epiſcoporum Britanniæ nobis adiungerentur, atque in noſtra ſocietate mare tranſeuntes vſque Romam nobiſcum peruenirent: in quo itinere & beatus Pantulus Baſilienſis Epiſcopus nobis aſſociatus eſt, & vſque Romam perduxit: factuſq; noſtræ paſſionis ſocius, huius titulus talis erat: *Sanctus Pantulus Baſilienſis Epiſcopus, qui virgines ſacras cum gaudio ſuſceptas Romam perduxit, vnde reuerſus Coloniam peruenit, ibiq; cum eis martyrium ſuſcepit*: poſt hæc obieci dictis eius, illud quod in hiſtoria ipſarum legitur, videlicet quod cum eſſet beata Vrſula quaſi ludens in mari, ſecundum conſuetudinem ſuam cum aſſociatis ſibi virginibus, ductis plus ſolito in altum nauibus quas ipſæ virgines gubernabant, repentino vento aſpirante, cunctæ naues à finibus illis ablatæ ſunt, neque vltra redieruut illuc: iuxta hæc etenim veriſimile eſt, quod abſque virorum comitatu per[illegible]unt. Ad hæc ita reſpondit.

Pantulus.

Pater beatæ Vrſulæ rex Britanniæ Scoticæ Maurus nomine vir fidelis, conſcius erat voluntatis filiæ ſuæ: & quid de eâ Deus ordinaſſet, cognoſcebat, quemadmodum & ipſa: atque hoc quibuſdam quos familiares habebat, detexit: acceptoque conſilio, caute præordinauit, vt filia ſua quam tenerrime diligebat viros quorum ſolatio tam ipſa quam exercitus eius indigebat, in comitatu ſuo diſcedens haberet.

Maurus. pater Vrſulæ.

Excellentium titulorum qui maxime notabiles erant, hunc habebat modum: *Sanctus Cyriacus Papa Romanus qui cum gaudio ſuſcepit ſanctas virgines, & cum eis Coloniam reuerſus, martyrium ſuſcepit*: & alius ſecus hunc repertus eſt talis: *Sanctus Vincentius Presbyter Cardinalis.* De quibus cum beatam Verenam interrogaſſem, ait: In tempore quo ingreſſæ ſumus vrbem Romam, præſidebat Apoſtolicæ ſedi vir ſanctus nomine Cyriacus: hic ingreſſus fuerat Romam de finibus noſtris: & cum eſſet vir prudens & nobilis omnibus acceptus, ſublimatus erat in Apoſtolicam dignitatem, & iam per annum integrum & vndecim hebdomadas Romanam Eccleſiam rexerat, eratque in numero Romanorum Pontificum decimus nonus: qui cum nos aduenisse audiſſet,

Cyriacus Papa.

Vincentius.

Simon. Iudas.

Digitized by Google

diſſet, lætatus eſt cum omni clero ſuo, & in magna honorificentia nos ſuſcepit: habebat quippe cognatas quamplures inter nos: nocte vero quæ proxima erat poſt aduentum noſtrum, reuelatum eſt ei à Domino, quod relicta ſede Apoſtolica nobiſcum eſſet profecturus, ſimulq; martyrij palmam nobiſcum accepturus: ipſe vero erat celans apud ſe reuelationem hanc, deditq; ſacri baptiſmatis benedictionem multis ſodalium noſtrarum, quæ nondum erant renatæ in Chriſto. Cumq; opportunum tempus accepiſſet, manifeſtam fecit voluntatem ſuam, atque in conſpectu totius Eccleſiæ reſignauit officium dignitatis ſuæ, reclamantibus cunctis, præcipue Cardinalibus qui velut ad deliramentum arbitrabantur quod quaſi poſt fatuitatem muliercularum declinaret, neſcientes admonitionem diuinam quæ eum vrgebat: ipſe autem conſtanter in propoſito ſuo permanebat propter amorem virginitatis noſtræ: nam & ab infantia ſua ipſe immaculatam virginitatem cuſtodierat in ſeipſo. Ab illo ergo tempore omnem gratiam quam in conſpectu Romanæ Eccleſiæ prius habebamus, amiſimus: & obſcuri nobis facti ſunt, qui prius applauſerunt nobis. Ipſe autem venerandus pater noſter beatus Cyriacus, non prius ab vrbe egreſſus eſt donec i-
Antherus pſius conſilio alter ei nomine Antherus ſubſtitutus eſt: poſt hæc cum perſpexiſſem cathalogũ Romanorum Pontificum, neque vſquam nomen ſancti Cyriaci illic reperiſſem, rurſum interrogaui beatam Verenam cum ſe mihi die quadam præſentaſſet, quare inter cæteros Romanos præſules aſcriptus non fuiſſet. Et dixit, hoc ex indignatione cleri accidiſſe, pro eo quod in ordine dignitatis ſuæ, vſque ad finem permanere noluiſſet. Rurſus die alia, cum eam interrogaſſem de quodam Iacobo cuius nomẽ in ſepultura eius abſque omni adiectione ſcriptum inuentum eſt: viſa mihi eſt quodam modo gratulari ſuper interrogatione mea: reſponditq; mihi hilariter dicens: Fuit in tempore illo quidam nobilis pater, venerabilis
Iacobus Archieps Antioch. vitæ Iacobus Archiepiſcopus qui de patria noſtra in Antiochiam peregre profectus fuerat: ibiq; ad honorem Præſulatus aſcenderat, & ſeptem annis rexerat Eccleſiam illam: hic cum audiſſet beatum
Cyriacus. Cyriacum ſuæ gentis virum Romæ in Apoſtolicam dignitatem ſublimatum, venerat viſitare eum: iamque nobis aduenientibus nuper de vrbe erat egreſſus: quod cum nobis indicatum fuiſſet, miſſus eſt velociter nuncius ad reuocandum eum: & inuentus eſt in caſtello quodam, quod erat remotum à Roma duabus diætis: cumq; audiſſet de aduentu noſtro, cõtinuo reuerſus eſt ad nos, & factus ſocius itineris noſtri, & particeps paſſionis noſtræ in Colonia. habebat autẽ & ipſe neptes aliquas in noſtra ſocietate: hic exhortante beato Cyriaco Papa, cum eſſet vir prudens magnam diligentiam adhibuerat, vt ſciret nomina ſororum noſtrarum, atque ea ex magna parte cum interemptæ fuiſſemus, lapidibus inſcripta corporibus noſtris adhibuit: ſed antequam hoc perficere potuiſſet, deprehenſus eſt ab impiis in hoc opere, & trucidatus eſt in medio noſtri: hinc eſt quod quædam ex noſtris

Viſ. Elizab.

titulatæ inueniuntur, quædam vero non: in ipſa autem hora paſſionis ſuæ cum iam feriendus eſſet, hoc ſolum à percuſſoribus poſtulauit, vt tantum differretur paſſio eius quouſque ſuiipſius nomen poſſet lapidi inſcribere, & conceſſum eſt ei: interrogaui etiam de die paſſionis eius, quia non erat credibile ſecundum narrationem hanc, quod eodem die quo virgines paſſæ ſunt ipſe quoque fuiſſet interemptus: ad hoc quoque ita reſpondit: Poſt diem paſſionis noſtræ tertia die paſſus eſt ab eodem tyranno qui beatam Cordulam interemit: addidit *Cordula.*
etiam de quodam martyre cuius titulus erat, ſanctus Mauritius Epiſcopus, & ait: Adiunctus eſt etiam *Mauritiꝰ*
nobis beatus Mauritius Epiſcopus, cum adhuc Romæ eſſemus. Hic fuerat Epiſcopus in Lauicana annis duobus, habens & ipſe originem de patria noſtra filius comitis vnius de genere magnorum principum: eratq; auunculus duarum virginum Babilæ & Iulianæ cum quibus ſepultus inuentus *Babila.*
eſt: fuit autem vir ſanctiſſimæ vitæ, & virtutẽ ma- *Iuliana.*
gnam habebat prædicatio eius: eratq; maximum ei ſtudium, vt quicunque infidelis ſiue Iudæus, ſiue Gentilis ad eum veniſſet, non diſcederet ab eo quouſque ſacri baptiſmatis aqua eum lauiſſet: & ita recte officio eius nomen Lauicana congruebat: hic ſecum adduxit ad nos beatum Claudium Spo- *Claudius*
litanum quem ipſe in diaconum ordinauerat, & *Focatus.*
Focatum adoleſcentulum laicum fratrem eius qui nondum ad militiam fuerat promotus: hi duo adhæſerunt Epiſcopis noſtris, & diligenter eis miniſtrauerunt, & martyrium cum eis ſubierunt. Hæc dicebat: quia de his ab ea fueram ſciſcitata propter titulos eorum quos videram: adiecit etiam vltro dicens: Cuncti Epiſcopi qui in itinere nobiſcum fuerunt, ſegregatas à nobis manſiones habebant: ſed in diebus Dominicis in medium noſtri venire ſolebant, confortantes nos diuino ſermone, & Dominici Sacramenti communione. Habebam quodam tempore deſiderium interrogandi de duobus Epiſcopis quorum titulos acceperam, talem habentes formam: *ſanctus Billanus Lucenſis* *Billanus*
Epiſcopus ab Apoſtolica ſede miſſus, hoc in loco fuit oc- *Simplicius.*
ciſus & ferro peremptus, & cum iſtis virginibus eſt ſepultus: item ſanctus Simplicius Rauanenſis Epiſcopus. Et factum eſt vt quadam die ageremus memoriam beatiſſimæ virginis Dominæ noſtræ ſanctæ Mariæ, & oſtẽdit mihi faciem ſuam ſecundum ſolitam benignitatem: cumq; mecum plurima verba contuliſſet, interrogaui eam de eiſdem Epiſcopis, & ait: Hi duo in tempore illo profecti fuerant Coloniam, & inde reuertentes obuium habuerunt ſacrum exercitum, ſicque aſſociati Papæ & clero qui illic erant, & cum eis iterum redeuntes palmam martyrij cum eis adepti ſunt: rogata eram, vt inueſtigarem de titulo cuiuſdam venerabilis monumẽti, quod intitulatum erat hoc modo: *Hic iacet Etherius qui vixit annos quinque & viginti fide-* *Etherius*
les, in pace receſſit. & ſubſcriptum erat capitalibus *rex.*
literis, *Rex:* & erat figura R, grandis atque ita diſpoſita vt in ea notari poſſent duę literę ſcilicet P & R erãtq; duę literę appoſitę A & X: in ſiniſtro latere erat X poſita, in dextro autem capitale A ſcriptum erat: itemq; in lapide quodam iuxta inuento, ſcri-

Demetria regina. Verena. ptum legebatur Demetria : interrogaui igitur beatam Verenam de iis, ſimulq́ne de infantula quadam quæ iuxta inuenta eſt habens titulum, *Florẽtina.* Florentina puella. Et reſpondit mihi ad omnia, *Vrſula.* dicens : Etherius rex ſponſus fuit Vrſulæ ſanctæ reginæ. Demetria verò, fuit mater Etherij. Florentina autem, ſoror eiuſdem : & addidit vltro, dicens : Narrabo etiam tibi quid ſignificat A litera quæ titulo regis aſcripta eſt. Sume ter literam A, & adiunge ei tres literas X & P & R, *Axpara.* & habebis AXPARA, quod eſt nomen cuiuſdam Duciſſæ, quæ in vicino reperta eſt : fuit autem filia materteræ Etherij, magnaq́; dilectionis vinculo ei aſtricta : quod ſignificare voluit tituli ſcriptor, cùm ita admiſcuit nomen eius nomini regio : hoc manifeſtius tunc exprimi non oportebat, quia futurum erat, vt per te hæc omnia maniſeſtarentur. Cum ergo eſſem mecum admirans ſuper his, & cogitans omnino incredibile eſſe ſecundum tenorem hiſtoriæ, quod & ſponſus ſanctæ Vrſulæ huic martyrio interfuiſſet, obtulit mihi quadam die ſpeciem ſuam Angelus Domini, qui me viſitare conſueuit : & interrogaui eum, dicens : Domine, quomodo factum eſt vt etiam adoleſcens ille, qui beatam Vrſulam deſponſaſſe legitur, ei in paſſione iungeretur, cum ſcriptum ſit ipſam à connubio eius per fugam ſe abſtraxiſſe, & ait : Cum reuerteretur Roma exercitus beatarum virginum, in ipſa nocte qua ſexti diei iter conſummatum erat, Etherius rex qui erat manens in Britannia, angelicam per viſionem à Domino admonitus eſt, vt matrem ſuam Demetriam hortaretur fieri Chriſtianam : nam pater eius cui *Agrippinus.* nomen erat Agrippinus, in primo anno quo ipſe baptiſmatis ſuſceperat gratiam, à vita diſceſſerat: ſimulq́; annunciatum eſt ei, quod egreſſurus eſſet de terra ſua, & venturus in occurſum ſponſæ ſuæ quæ iam erat Roma regrediens, quodq́; in vrbe Colonia cum ea paſſurus eſſet, & immarceſſibilem coronam à Deo accepturus : qui confeſtim diuinæ admonitioni acquieſcens, matrem ſuam exhortationi eius conſentientem regenerari fecit in Chriſto: aſſumptaq́; ea & paruula ſorore ſua Florentina etiam Chriſtiana, properauit in occurſum beatiſſimæ ſponſæ ſuæ, & factus eſt ei ſocius in paſſione & gloria cœleſti. Ahuc autem interrogaui, dicens: Quid eſt Domine, quod dicit titulus eius vixiſſe eum viginti quinque annos fideles, cùm ex hiſtoria habeamus eum nondum ſuſcepiſſe fidem Chriſtianam, cum inciperet tractari de nuptiis eius & beatæ Vrſulæ, & quod tribus annis ante nuptias debuiſſet imbui fide Catholica: & reſpondit: quanquam ita hoc fuerit, tamen antequàm fidem Chriſtianam ſuſcepiſſet, tam modeſte tamq́; innocenter vixerat ſecundum ſtatum vitę illius quam tunc gerebat, vt videretur ſcriptori tituli eius, rectè omnes annos eius fideles poſſe appellari. Poſt hęc de quodam ſancto viro cuius titulus erat, ſanctus Cle- *Clemens.* mens Epiſcopus & martyr, per beatam Dominam noſtram quadam die cum mihi loqueretur inſtructa ſum, quod pręfatus rex de patria ſua egrediens ſecum illum adduxerit. Item cum requiſiſſem de *Marcul⁹.* quodam cuius titulus erat, ſanctus Marculus Epiſcopus in Græcia, reſponſum tale ab Angelo accepi : fuit in vrbe quæ Conſtantinopolis dicitur, rex quidam Dorotheus nomine de Silicia oriundus, & *Dorothe⁹.* nomen vxoris eius Firmundina, eratq́; eis filia vnica *Firmundina.* dicta Conſtantia : Et factum eſt vt morerentur *Cõſtantia.* parentes ambo dum adhuc filia eſſet abſque ſolatio mariti & incognita viro : deſponſauerunt igitur eam proximi eius cuidam adoleſcenti alterius regis filio in coniugem: ſed & ille ante nuptiarum tempus, morte præuentus eſt, & læta eſt illa de abſolutione ſua, & vouit Deo integritatem virginitatis ſuæ, orans & petens vt nunquam alligari eam permitteret alteri viro: & accedens ad virum Dei Epiſcopum pręfatæ vrbis, ipſum de quo interrogaſti, qui ſecundum carnem erat auunculus eius, petiit ab eo conſilium de cuſtodia virginitatis ſuæ, & vt in hoc eſſet adiutor eius inſtantiſſime poſtulauit: qui dum circa hoc ſolicitus eſt apud ſe, reuelatum eſt ei nocte quadam per viſionem à Domino de ſancta Vrſula & exercitu virginum eius, quod in Chriſto Romam eſſent venturę, dictumq́; *Vrſula. Exercitus virginum.* eſt ei vt aſſumpta nepte ſua Conſtantia regina, feſtinus pergeret illuc, earumq́; ſocietati pariter cum ea adiungeretur: & credidit reuelationi Domini, aſſumens illam aſpernantem regnum & omnia quæ ſunt huius mundi propter Dominum, venit Romam cum nondum illuc veniſſent illæ de quibus reuelationem acceperat : cumq́; non poſt longum tempus aduenißent, adiunxerunt ſe earum conſortio, & cum eis Coloniam venientes martyrium pro Chriſto ſuſceperunt : ipſa autem Conſtantia, hæc eſt quam in proximo frater tuus in hunc locum aduexit: ad quod ita reſpondi: Domine, hęc quæ ab eo huc aducta eſt, vt dicunt, hoc nomen Firmundina in titulo ſuo habebat, & quomodo tu dicis eam Conſtantiam fuiſſe appellatam? Et ait: Multi in temporibus antiquis cognominari ſolebant nominibus parentum ſuorum : vt vel binis vel ternis nominibus nuncuparentur : vnde & hæc nomine matris ſuæ Firmundinæ cognominata fuerat : & ex hoc forte accidit, vt quando ſcribendus erat titulus eius, hoc nomine ſcriberetur, & proprium nomen eius quod erat Conſtantia negligeretur : quia res cum feſtinatione geſta eſt : idipſum & aliis multis accidit, vt eadem occaſione negligerentur nomina earum & aſcriberentur eis alia, quæ propria non erant.

Miſſus eſt & huiuſmodi titulus ad me, Sancta *Geraſina.* Geraſina, quæ duxit virgines ſacras: de qua vt interrogarem, ſæpe & multum rogata ſum, pro eo quod magna & notabilis fuiſſe videretur quę tanti exercitus ductrix eſſe videretur: ſed cùm ſępe opportunitatem & voluntatem interrogandi haberem, non conceſſum eſt mihi, quia labebatur à memoria mea interrogatio, ita vt mecum ipſa mirarer, cur ita eueniret : tandem autem contigit vt ipſe qui de ea interrogare me rogauerat, mitteret ad nos tria corpuſcula ſancta, quæ fuerant ex ſocietate virginum præfatarum: & erat poſt triduum feſtiuitas beati Andreæ Apoſtoli: & apparuit mihi *Andreas.* ipſe inter ſilentia miſſæ, & cum eo martyr vnus valde glorioſus, & virgines duæ : & intellexi eos eſſe, quorum corpora venerant ad nos : interro-

gaui

gaui igitur beatum Andream de nominibus eorum, quia omnino neſciebantur: & dixit mihi: Ab ipſis inquire, & dicent tibi: quod cum feciſſem, reſpondit vna virgo & dixit: ego Albina vocata ſum, & hæc quæ mecum eſt, Emerenſiana, ſorores ſecundum carnem fueramus filiæ cuiuſdam Comitis cuius erat nomen Aurelianus: hic autem martyr qui nobiſcum venit, Adrianns vocatus eſt, & erat filius Regis: & cum eſſet decem annorum paſſus eſt pro Chriſto martyrium. Et dixi: Domina quomodo diſcernemus corpora veſtra, quod cuius nominis ſit? Et ait: Maximum meum eſt, minimum autem ſororis meæ, medium vero ſancti Adriani: & non adieci amplius interrogare: poſuit autem Deus in ore duorum teſtium hoc verbum: de nomine præfati martyris quantum & quod eſſet hoc nomen eius, & quod filius Regis fuiſſet, eidem fratri per quem allata fuerant corpora in præcedenti nocte per viſionem fuerat reuelatum. Poſt hęc, cum eſſem cogitans de eodem martyre, & cupiens aliquid certius cognoſcere de eo, nocte quadam viſum eſt mihi in viſione ſomnij, quaſi daretur mihi liber aureis literis ſcriptus, & legi in eo ſermonem magnum de ipſo, & de parentela eius: & qualiter cum quatuor ſororibus ſuis egreſſus fuerat de terra ſua, & quomodo cũ eis martyrium ſuſceperit: nomina autem earundem ſororum quæ ibi legebam hæc erant, Babila, Iuliana, Aurea & Victoria. Sed quamuis omnia ſæpe & diligenter in eadem viſione legiſſe mihi viderer, tamen ordinem rei ſicuti erat in memoria retinere non potui: poſt paucos autem dies aderat feſtiuitas beati Nicolai, & cum de eo Miſſæ officium celebraretur, apparuit mihi ſecundum ſolitam benignitatem: & rurſum cum eo tres prædicti martyres: rogaui igitur eum vt de ſancto Adriano aliquid certius mihi indicaret: pariterq; tunc mẽti meę incidit, vt de ſancta Geraſina (de qua prædictum eſt) ſciſcitarer: & reſpondit mihi cum magna beniuolentia, & ait: Sancta Geraſina de qua interrogas fuit regina Siciliæ, & vere erat de fideli radice Aaron: & habebat ſpiritum Domini abundanter: virum ſuum Quintianum Regem cum eſſet primo tyrannus crudeliſſimus, cõuertit, & quaſi de lupo agnum mitiſſimum fecit: hic eam ſumpſerat de Britãnia & erat ſoror ſancti Mauritij Epiſcopi, & Dariæ matris ſanctæ Vrſulæ Reginæ. Tres habebat filios & filias ſex: & erat minimus in eis ſanctus Adrianus martyr, hic de quo interrogaſti: frater eius ſenior, erat Dorotheus Rex Græciæ qui erat pater ſanctæ Conſtantiæ quæ ad vos delata eſt: eo autem tempore quo beata Vrſula de ſancto propoſito ſuo cum patre ſuo occulte tractabat, pater eius magnam habens ſolicitudinem illius negotij, direxit epiſtolam ad beatam Geraſinam, aperuitq; ei voluntatem filiæ ſuæ & reuelationes quas diuinitus ei detexit: & quęrebat audire conſiliũ eius, quia ſciebat eam eſſe magnę ſapientię mulierem: illa autem diuina virtute inſpirata, & intelligens verbum exiſſe à Domino, iter aggreſſa eſt cũ quatuor filiabus ſuis, Babila, Iuliana, Victoria & Aurea, & paruulo filio ſuo Adriano, quia amore ſororum ſuarum vltro ſe ingeſſit peregrinationi: & relicto regno in manu filij ſui & duarum filiarum, vſque ad Britanniam nauigauit: eius itaque conſiliis totus ille ſacer exercitus virginum collectus & ordinatus eſt, & erat ductrix omnium in cunctis viis peregrinationis earum per conſiliorum ſuorum gubernationem & ad vltimum cum eis martyrium paſſa eſt. Hæc cum dixiſſet, ſenſit, quia valde mirabar intra me de hac ordinatione: & ait ad me: merito admiraris, quia omne hoc negotium diuina diſpenſatione mirabiliter ordinatum eſt: & adiecit adhuc, dicens: Pretioſi valde ſunt martyres quos miſit Deus ad vos, propterea eſtote deuoti ad exhibendum eis honorem & ſeruitium: quia aduentus eorum magnæ gratiæ principium eſt.

Albina. Emerenſiana. Aurelianus. Adrianus. Babila. Iuliana. Aurea. Victoria. Nicolaus. Geraſina de ſtirpe Aaron. Quintianus. Daria mater Vrſulæ.

Quodam tempore à beata Verena cum ad videndum mihi ſe præſentaſſet, ſciſcitata ſum (ſicut mihi à quodam fratre ſuggeſtum eſt) quiſnam fuerit actor martyrij beati illius exercitus? nam ſecũdum conſiderationem narrationis quę de pręfato Papa in præcedentibus facta eſt, nequaquam ſicut æſtimant nonnulli Attila rex Hũnorum, illius perſecutionis actor extitit, ſed multorum annorum ſpacio poſtea eius perſecutio ſubſecuta eſt: cui interrogationi, ita reſpondit: Cum eſſemus Romæ, fuerunt ibidem eo tempore duo principes iniqui, quorum nomina erant Maximus & Afhricanus: qui videntes magnam eſſe multitudinem noſtram, & multos confluere ad nos, & nobis aſſociari, indignati ſunt vehementer aduerſum nos: & metuebant ne forte per nos multum creſcere & roborari deberet religio Chriſtiana. Vnde cum exploraſſent iter noſtrum quo perrecturæ eramus, miſerunt cum feſtinatione legatos ad quendam cognatum ſuum nomine Iulium, qui erat princeps gentis Hunnorum, hortantes eum vt educto exercitu ſuo perſecutionem nobis inferret, ac deleret nos: qui cito acquieſcens voluntati eorum, cum armata multitudine egrediens irruit ſuper nos cum veniſſemus Coloniam, ibique effudit ſanguinem noſtrum: ſed nec hoc ſilendum, quod cum de corpore ipſius beatæ Vrſulæ eã interrogaſſem, dixit: non eſt leuatum corpus eius vnquam ſuper terram, niſi in diebus iſtis, & vere illic vbi ſeruatur ſubſcripito eius: feci quoq; inquiſitionem capitis ipſius ſanctæ Verenæ, & dixi ad eam: Ecce Domina, corpus tuum apud nos eſt repoſitum, ſed quid faciemus de venerabili capite tuo, quod omnino deeſt nobis? indica obſecro nobis vbinam ſit, vt tentemus requirere illud & adiungere corpori tuo. Et reſpondit mihi: eſt in loco qui dicitur Halberſtat, & paruipenditur: ſed magis ibi eſſe vellem vbi eſt veneratio corporis mei: & adhuc addidit dicens: Quod ita in his diebus manifeſtata ſunt corpora noſtra, orationes noſtræ impetrauerunt à Domino: qui iam vltra ferre non vult gemitus noſtros, quos habebamus pro eo quod tã negligenter abſconditæ eramus, neq; aliquid dignæ laudis Deo pro nobis exhibebatur: futurum autem eſt adhuc ante nouiſſimum diem, vt manifeſtetur totus exercitus noſter.

Attila. Maximus Aphricanus perſecutores. Iulius carnifex. Venerandos eſſe Sanctos ab hominib.

Hæc verba reuelationum Domini non meis quidem iuſtificationibus, ſed meritis ſanctarum virginum & martyrum Chriſti impetrantibus per

diuerſas feſtiuitates ſanctorum, ſicut Domino placuit accepi, & infra ſpatium & paulo amplius, conſummata ſunt. Et factum eſt completis pene cunctis ſermonibus his, aderat feſtus dies paſſionis earundem ſanctarum virginum vndecim millium: cumq; intereſſem diuino officio, perlecta Euangelica lectione, veni in exceſſum meum ſolito more: & vidi in regione luminis cuius aſpectus præ oculis mentis iugiter mihi eſt, multitudinem copioſam ſpectabilium virginum coronatarum, quaſi auro puriſſimo: & in manibus earum ſimilitudo palmarum coruſcantium valde, veſtimenta candida & micantia apparebant in ſimilitudinem niuis cum irradiatur à ſplendoribus ſolis, & in frontibus earum rubor ſanguineus in teſtimonium cruoris quem in confeſſione ſancta fuderunt: apparuerunt autem & cum eis viri glorioſi perplures cum ſignis eiſdem: inter quos etiam multi Pontificali decore ſignati præfulgebant: habebam autem deſiderium adhuc aliquid interrogandi de eis, ſed propter multitudinem earum neſciebam quam ex eis alloqui debuiſſem. Et confeſtim duæ earum vehementer inſignes, de cœtu aliarum progredientes, ſtabant ſeorſum ante alias, aſpicientes contra me. Et intellexi quod propter me factum eſſet hoc: & allocuta ſum eas, dicens: Oro Dominæ meæ, vt dignemini mihi indicare quæ ſitis, & quæ
Vrſula. ſunt nomina veſtra. Et ait vna ex eis: Ego ſum Vr-
Verena. ſula, & hæc quæ mecum ſtat ſoror Verena eſt, filia patrui mei cuiuſdam principis magni. Et aio ad eam quæ mecum loquebatur, dicens: Obſecro ſanctiſſima domina, vt quoniam multa mihi indignæ peccatrici de vobis per gratiam Dei reuelata ſunt, tu nunc digneris rem conſummare, meque velis expedire de modo ſepulturæ veſtræ: quinam fuerunt illi, qui in tempore tantæ perſecutionis tam diligenter ſacra oſſa veſtra compoſuerunt, tamque honeſtas vobis ſepulturas exhibuerunt. Ad hoc ita reſpondit: Fuit in Colonia eo tempore quidam ſacer Pontifex plenus Spiri-
Maternus. tu ſancto, qui quartus poſt beatum Maternum
Aquilinus. Eccleſiam Dei illuc gubernabat nomine Aquilinus: hic cum eſſemus regreſſuræ à Roma, iamq; ad reuerſionem nos præpararemus, vidit demonſtrante ſibi Deo vniuerſam multitudinē noſtram, ac totum ordinem paſſionis noſtræ quam eramus ſuſcepturę, perſpexit: audiuit etiam vocem dicentem ſibi, vt ad ſepelienda corpora noſtra præparatus eſſet. Et cuncta quæ neceſſaria eſſent noſtræ humationi, cum feſtinatione conquireret: dum autem circa hęc ſolicitus eſſet, venerunt ad eum illi duo Pontifices de quibus iam quędam audiuiſti, videlicet Lucenſis & Rauanenſis: narraueruntq; ei, quoniam per viſionem eis fuiſſet reuelatum à Deo, ſe in loco illo martyrium ſuſcepturos: ſed adhuc incertos ſe eſſe fatebantur, qualiter aut quà occaſione hoc eſſet futurum: is autem qui ab Apoſtolica ſede miſſus fuiſſe in titulo ſuo dictus eſt, à Præſule ſedis Apoſtolicæ conſilium de itinere ſuo antequam nos adueniſſemus acceperat. Cum autem & ipſi à prædicto præſule Colonienſi, eius viſionem quam de nobis viderat, audiſſent, rurſus per viam qua venerant reuertentes, obuij nobis facti ſunt, ſicq; adhæſerunt noſtræ ſocietati vſque in finem.

Hoc cum dixiſſet ſubieci ego huiuſmodi verba, dicens: Scire velim domina mea quam notabilem cauſam habuerunt contra vos aduerſarij veſtri vt trucidarent vos ac ſpecialiter teipſam, certificari cupio, quali morte finieris vitam. Et reſpondit, dicens: Impius ille tyrannus qui fuit actor noſtræ interemptionis, hoc & in terroribus & blandimentis exigebat à nobis, vt ſponſum noſtrum qui in cœlis eſt, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum negaremus, & ſuis ſuorumq; amplexibus iungeremur: ſed non ob talem cauſam veneramus illuc, & conſtanter recuſauimus conſentire iniquæ voluntati eius; & elegimus magis mori, quam à ſponſo noſtro ſeparari: propter quod diuerſis cruciatibus deſæuierunt in nos: ego autem ictu ſagittæ in corde meo percuſſa ſum: nobis ergo omnibus in ſanguine noſtro iacentibus, venerandus ille præſul, ſicut præceptum illi fuerat, opus magnæ pietatis operatus eſt in nos: & cum magna diligentia & honore, ſepeliendi officium nobis impendit: ipſi autem & iis qui cum ipſo laborabant in nobis, affuit maieſtas Domini, & miniſtrabant eis Angeli Dei, & velociter impletum eſt opus ſepulturæ noſtræ: nos autem non diſtulimus rogare Dominum pro eo, vt redderet ei mercedem laboris ſui: factumq; eſt, vt cito poſt hæc ſubtraheretur ab hac vita mortali: deditq; ei Deus honorem ſingularem, pro ea honorificentia quam exhibuerat nobis: non poſt multos autem dies completa humatione noſtra, venit Elematius vir venerabi- *Elematius.*
lis, & tulit quædam corpora quæ in hoc loco adhuc ſupererant, & ſepeliuit ea cum honore magno, ſicut & ipſe à maieſtate Domini præmonitus fuerat. Et continuo ſubieci interrogationem, dicens: Nunquid domina, hic erat ille Elematius qui Eccleſiam noſtram dicitur conſtruxiſſe? Et ait: Nequaquam, ſed poſt longum ille aduenit. Et cum conſummaſſet hos ſermones, in fine adiecit, dicens: Et qui renouauerit paſſionem noſtram, reddat Deus mercedem operis ſui in ſæculum ſæculi, Amen. Et nunc ei qui abſconditorum eſt cognitor, & quibus vult ea reuelat, non accipiens perſonam magnorum, neque deſpiciens humilitatem paruulorum, benigno & miſericordi Domino, ſit honor & gloria & gratiarum actio in ſæcula ſæculorum, Amen.

CAPVT III.

Ad Abbatem Tuitienſem & fratres eius.

POST hæc tranſactis diebus non paucis, quodam tempore cum eſſem orans in medio ſororum, aperuit Dominus os meum: & pronuntiaui in impetu ſpiritus verba hæc, non ex me, ſed ex ipſo & ſancto Angelo eius, dicens: Venerabili Abbati G. ſalutem animæ ſuæ & animarum fratrum ſuorum. Admonet vos quidam parua ſcintilla emiſſa de ſede maieſtatis, & vox tonans in corde cuiuſdam vermiculi hominis, dicens: Gaudete cum lætitia, ſed non ſine timore & tremore cordis: habetis,

Digitized by Google

betis enim inter vos quaſdam ſtellas matutinales radiantes in cœlo ſplendore clariſſimo ante thronum diuinæ maieſtatis: eſtote imitatores Dei & ſanctorum eius, quaſi boni æmulatores, & cuſtodite vos ab omni prauitate: & non ſint inter vos ſuperbia & inuidia & ſchiſmata & alia vitia quæ militant aduerſus ſpiritum: ſed eſtote quaſi modo geniti infantes, rationabiles ſine dolo: nolite quicquam proprium poſſidere in hoc mundo, neque propriam voluntatem exercere: quia vobis dicendum eſt. Cum ſanctis ſancti eritis ſicut Dominus in ſcriptura ſancta, ſuis fidelibus ait: *Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum.* Benedicens benedixit vobis Dominus, & oſtendit vobis theſaurum abſconditum in agro tot annos, tanta tempora, electum & pretioſum, & præ gaudio illius emitis eum, & margaritas electas & gemmas pretioſas. Proculdubio ſcitote, ſi honoratis eas ſicut decet ſanctas, ſemper aſſiſtunt vultui Dei pro vobis orantes, & deprecantes vobis ſalutem corporis & animæ. Et admoneo te Pater venerande, extende virgam paſtoralem & percute cum omni diligentia & diſcretione gregem Domini, ne claudicantes ambulent in via contemplationis eius, & vt tu Pater præcedas eos exemplo boni operis, & deducas eos in viam æternam: ibi præparatum inuenietis quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit: quod vobis præſtare dignetur Ieſus Chriſtus filius Dei viui, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus in ſæcula ſæculorum, Amen.

CAPVT IV.

Ad ſorores ſanctarum virginum in Colonia.

Eſa. 15. 1 SIMILI modo poſuit Deus in labiis meis verba hæc, in tempore alio: Quædam parua ſcintilla emiſſa de ſede magnæ maieſtatis, & vox tonans in cor cuiuſdam vermiculi hominis, clamat ad ſorores ſanctarum virginum in Colonia, dicens: filiæ meæ ſunt quaſi derelictæ, & euanuerunt in vanitatibus ſuis: & ſicut arundo quæ à vento mouetur huc atque illuc, ſic ſunt filiæ meæ in omnibus viis ſuis dicit Dominus: Sanguinem ſanctorum meorum qui effuſus eſt in terra, calcat pes veſter, & ſub pedibus veſtris ſunt qui vos accuſant coram me dicentes: Quare non vindicas nos Domine Sabaoth, quia gens iſta non reueretur nos: & in multis pauci ſunt, qui nos honorant, qui magna ſuſtinuimus propter te, ſed calcat nos terra cum genere ſuo. Ecce filiæ maculaſtis lectum meum in quo requieſcere debueram cum ſanctis meis: redite ad cor, & recordamini quomodo præceſſerunt vos anteceſſores veſtræ, & cum omni humilitate & caſtitate amauerunt ſponſum ſuum cœleſtem: imitatæ ſunt etiam eum in morte ſua, ideo coronantur & accipiunt palmam. Conuertimini à viis veſtris, & ſequimini eas & eſtote paratæ, vt quando veniet ſponſus veſter, & pulſabit ad oſtium veſtrum, confeſtim aperiatis ei, & introducatis eum ad cor veſtrum certe ſi placuerit ei eſſe ibi, dabit vobis locum nominatum in regno ſuo quod vobis præſtare dignetur, qui nunc eſt & ſemper erit, & regni eius non erit finis.

CAPVT V.

Ad venerabilem Abbatem Tuitienſem.

DOMINO G. venerabili Abbati Eccleſiæ Dei quæ eſt in Tuitio, humilis ancilla ancillà Chriſti Elizabeth Sconaugienſis, ſalutem & orationes. Conſolamini & gaudete in Domino, & confortate corda fratrum qui ſunt vobiſcum: quia ſuſcepit Dominus gemitus veſtros, & reſpexit tribulationem cordis veſtri, quia afflicti fuiſtis in conſpectu eius, pro lachrymabili iactura Dominici ſacramenti, quæ accidit in medio veſtri: fecit enim ſecundum conſuetudinem benignitatis ſuæ, & dignatus eſt annunciare mihi per Angelum ſuum verba quædam, ex quibus recipere poteſtis conſolationem. Factum eſt in Dominica prima quadrageſimæ, celebrante domino Abbate diuinum officium apud nos poſt lectionem Euangelij, cum eſſem intenta orationi, ſubito elangui, & veni in mentis exceſſum: & ecce Angelus Domini benignus conſolator meus adueniens, ſtetit in conſpectu meo: tunc inter cæteros ſermones quos contuli cum eo, feci memoriam veſtri apud eum, ſicut præmonita fueram à fratre meo: interrogauique eum, dicens: Domine mi, quid factum eſt de illo venerando Sacramento, quod in Eccleſia Tuitienſi de gutture pueri ſternutantis excuſſum eſt? Nunquid pedibus circumſtantium conculcatum eſt & periit? qui reſpondens, ait: Sacramenti illius ſanctitas, viuificat ſpiritum recipientis ſe: quod autem ab ore eius elapſum eſt, ab Angelo Dei qui præſens aderat, ſuſceptum eſt & in arcano loco repoſitum: & dixi: Nunquid Domine interrogare audeo, in quo loco ſit reconditum? Et ait noli interrogare. Rurſus dixi: Domine quid ſeruitij pro hac negligentia Deo exhibere conuenit fratres illos? Et reſpondit. Quadraginta diebus in conuentu immoletur Dei ſacrificium laudis pro delicto hoc: adiecit autem adhuc, dicens: Ego vice Domini noſtri Ieſu Chriſti, hanc ſatisfactionem conſtituo, vt vbicunque ceciderit ſuper terram Corpus Domini, ſiue effuſus fuerit Dominicus Sanguis ita vt poſtea inter reliquias non poſſit reponi pro peccato hoc immoletur ſacrificium laudis quadraginta diebus: ſi vero inter reliquias poteſt reponi, triginta diebus idipſum fiat: nouiſſime & hęc adiecit: Expedit fratribus illis & neceſſe habent, vt quanto amplius ſanctorum corpora apud ſe congregant & iuxta ſe locant, tanto amplius ſtudeant honorifice & amabiliter eis miniſtrare, & vt vitam ſuam cum timore Dei emendent ac diligentius ordinem ſuum obſeruent: nam vt ad hoc eos commoneret Dominus, permiſit fieri quod factum eſt in medio eorum: quod ſi admonitioni eius obedierint, & fecerint quæ dixi, certum habeant, quoniam pretioſi illi martyres interpellabunt pro eis coram Domino, & in omni neceſſitate eis ſubuenient.

uenient. Si autem non fecerint, accuſationem & querelam facient aduerſus eos.

CAPVT VI.

Viſio quam vidit Egbertus, qui & obtulit reuelationes Elizabeth in altari.

DIE feſto ſanctæ Mariæ Magdalenæ circa horam primam, ego Egbertus ſtabam orans inter duas columnas quæ ſunt ante altare ſancti Heriberti, & vidi flammam rubicundiſſimam tribus vicibus ſuper altare maius inter tabulam, in qua erat depicta maieſtas ſaluatoris & inter ſcrinium ſancti Heriberti, circa reliquias quæ illic in ſcrinio reconditæ erant. Exiſtimans autem illic eſſe lampadem ardentem ſuper reliquias, acceſſi vt viderem an ita eſſet, & non erat: ipſa autem die obtuli ſupra eaſdem reliquias reuelationes Elizabeth, quas oſtendit illi Dominus de exitu ſanctæ Vrſulæ Reginæ.

* * *

Quarti Libri Viſionum S. Elizabethæ Virginis

FINIS.

LIBER V. SANCTAE ELIZABETHÆ VIRGINIS.

Qui eſt Epiſtolarum quas non ex humana præmeditatione ſed diuina inſpiratione (cum eſſet illiterata) pronunciauit; loquens non verba ſua, ſed Domini & ſancti Angeli eius.

PROLOGVS.

EX Epiſcopatu Metenſi, de Abbatia quæ eſt in Buſidorpo, venit Monachus quidam in ſacris literis copioſe eruditus viſitare Elizabeth & perſcrutari quæ fecerat Deus cum illa. Cumq; ei vehementer congratulatus fuiſſet, & bonis conſiliis eam fideliter inſtruxiſſet, rogauit diſceſſurus vt aliquando ab ea accipere mereretur epiſtolam eiuſdem gratiæ cuius erant & cætera quæ ab ipſa in ſpiritu fuerant pronunciata, ex qua aliquid emendationis & bonæ conſolationis mens eius accipere poſſet. Simul etiam petiit ab ea mitti epiſtolam Abbati ſuo & fratribus, de correctione eos admonentem. Quæ cum diuinæ gratiæ reuerenter commendaſſet, ipſa ea nocte quæ proxima erat poſt hanc petitionem dum intereſſet matutinis, ſubito & ex improuiſo pronunciauit epiſtolam quam prædictus frater ad ſe mitti poſtulauerat ſimiliter & tertia nocte poſt hæc, aliam epiſtolam pronunciauit, quam Abbati ſuo & fratribus rogauerat mitti. Ex illo ergo tempore cœpit habere gratiam pronunciandi epiſtolas huiuſmodi, quales hic deſcriptæ ſunt nonnullæ.

* * *

EPI-

EPISTOLA I.

Ad Ludouicum Monachum poſtea Abbatem apud ſanctum Eucharium Treueris.

LVDOVICO Chriſti ſeruo, Elizabeth, gratiam Dei. Admoneo te dilecte Dei, vt iuſte gradiaris in via contemplationis ad quam acceſſiſti. Noli declinare ad dextram neque ad ſiniſtram, ſed porrige illi manum, qui ſcit omne malum in bonum perficere. Diues enim es, ſed modicus eſto in omnibus diuitiis tuis. Da gloriam Deo, à quo eſt omnis ſapientia: & noli altum ſapere ſed time, quia nihil deeſt timentibus Deum. Noli te exaltare, ſed ſemper humiliare: quanto enim humilior eris, tanto ſequetur te altitudo gloriæ. Corrige vitam tuam totis viribus tuis, vt præparetur tibi corona gloriæ: quam tibi redditurus eſt Deus in die ſolennitatis & lætitiæ. Quam tibi præſtare dignetur, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat per omnia ſæcula, Amen.

EPISTOLA II.

Ad Abbatem de Buſindorpo & fratres eius.

ABBATI Buſindorpenſi, Elizabeth, gratiam Dei. Serue Dei, admonet te diuina inſpiratio. Excitare, & extende virgam paſtoralem, & percute fortiter ſuauiterq; diſpone omnia circa oues tuas, quas regere & cuſtodire ſuſcepiſti. Sequitur vnuſquiſq; cor ſuum, declinante à via contemplationis iniuſte gradientes. Propter hoc, non dabit Deus vobis victui neceſſaria. Redite filij Dei, filij lucis ad cor veſtrum, & interrogate conſcientias veſtras, ſi aliquid in vobis eſt, quod non ſit bene placens coram eo quem omnis terra tremiſcit. Emendate vos in melius: habetis Patrem qui in altis habitat & humilia reſpicit. Nolite dare cordi veſtro locum, vt euagetur huc atq; illuc. Spernite mundum & omnem ornatum ſæculi propter amorem Domini, vt poſſitis videre Regem in decore ſuo, & authorem vitæ qui vos inuitat ad conuiuia ciuium ſupernorum: vbi manet Pater in Filio, & Filius in Patre cum Spiritu ſancto, in ſæcula ſæculorum, Amen.

EPISTOLA III.

Ad dominum Hilinum Archiepiſcopum Treuirenſem.

ELIZABETH humilis ancilla Chriſti, Hilino Archiepiſcopo Treuirenſi, gratiam Dei. Admonet te qui erat & qui eſt & qui venturus eſt. Excitare in ſpiritu humilitatis & timoris Domini Dei tui. Extende virgam paſtoralem ſuper greges quos ſuſcepiſti Domino regere & cuſtodire. Percute fortiter & ſuauiter, obſecrando, increpando: non quaſi mercenarius cuius non ſunt oues propriæ, ſed quaſi fidelis ſeruus & prudens quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, vt det illi in tempore ſuo tritici menſuram. Iterum admonet te idem Dominus dicens: Redde rationem, quia defraudaſti mihi margaritas electas, & gemmas pretioſas quæ tibi miſſæ fuerant de magnę maieſtatis potentiâ, proieciſti poſt tergum tuum, & noluiſti obedire mihi. Nonne tu ſcis quia dixi: *Abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis?* Accipe & reuolue volumen, & inuenies quæ dixi, & quæ facta ſunt Sedes Apoſtolica obſeſſa eſt ſuperbia, & colitur auaritia. Quod ſi non indicabis eis quę tibi ſunt reuelata, & ipſi in peccatis ſuis moriuntur, iudicium Dei portabis. Nec te lateat, quod qui deſignatus eſt à Cæſare, ipſe acceptabiliter eſt ante me. Quod ſi me timuerit & iudicium meum fecerit, dabo ei cor nouum, & ſpiritum meum ponam in medio cordis eius. Nunc ergo attende, & fac quæ mihi placita ſunt & noli timere: quia ego tecum ſum omnibus diebus vitæ tuæ, & non deſeram te, ſed dabo tibi locum nominatum in regno meo, vbi ſonant iugiter organa ſanctorum meorum quod nemo ſcit niſi qui accipit. Quod tibi ſacratę Pater præſtare dignetur qui eſt fons & origo totius bonitatis.

EPISTOLA IV.

Ad Abbatem Otinhenſem & fratres eius

DOMINO G. venerabili Abbati Otinhenſis cœnobij ſoror Elizabeth de Schonaugia, Salutem & orationes fideles. In vigilia ſancti Laurentij venit ad me vnus ex fratribus tuis, quaſi expeditus ad iter quo Hieroſolymam ire diſponebat: & voluntatem tuam ac propoſitum de eodem itinere aggrediendo, mihi aperuit. Cumque multa mecum contuliſſet, ac me de inquirenda voluntate Domini ſuper his diligenter rogaſſet, nocte eadem dum intereſſem matutinis, poſuit Dominus verba ſua ſubito in ore meo, & pronunciaui ea hoc modo: Hæc dicit qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt omnipotens: *Ego ſum via, veritas & vita.* Si quis per me introierit, ſaluabitur, & veniet in Hieruſalem ciuitatem ſanctam quæ ſurſum eſt, & ibi requieſcet, & inueniet retributionem magnam pro labore & fatigatione ſua. Sunt ergo homines aliqui iniuſti, homicidæ, malefactores, qui indigent pœnitentia & veniunt Hieruſalem quærentes Patriarcham & conſilium eius vt expedit eis, vobis autem filij lucis non ſic. O ſtulti & tardi corde ad credendum. An neſcitis ſi quis quæſierit me in omni corde ſuo, ecce adſum ei in adiutorium? Sed admoneo te qui es paſtor ouium; cum omni diligentia, extende virgam paſtoralem & percute fortiter ſuauiterq; omnia diſpone circa ſubditos quos ſuſcepiſti regere & cuſtodire, quaſi fidelis ſeruus & prudens: & iugum meum noli excutere de collo tuo, ſed ſit tibi ſuaue atque portabile. Et ego præcipio tibi per dexteram meam, quæ ſunt in corde tuo ne facias, quia de bona non prodeunt conſcientia, ſed ſedu-

Digitized by Google

ſeducunt te vt cadas in foueam. Sin autem non conſenſeris conſiliis meis, & præcepta mea contempſeris, ego Dominus conteram te, & delebo nomen tuum de libro vitæ. Nunc ergo attende circa eos qui ſub regimine tuo ſunt, obſecrando, arguendo, increpando, admonendo. Et emendate vos omnes in melius, & nolite dare locum diabolo, qui ſemper circuit quærens quem deuoret. Et paternam meam admonitionem ſuſcipite cum gratiarum actione. Et iſtum fratrem veſtrum recipite grata benedictione, quia Dominus omniū diligit eum, & faciet in eo quæ ſunt beneplacita coram ipſo. Et iterum admoneo vos, ambulate in via contemplationis meæ ſicut filij chariſsimi cum omni humilitate & obedientia ſine murmuratione, ſine detractione & inuidia, vt non blaſphemetur Pater veſter cœleſtis in vobis & irritetur, & ne pereatis de via iuſta, id eſt de via contemplationis eius. Ambulate dum adhuc lux erit in vobis, ne tenebræ mortis vos comprehendant, donec videatur Deus Deorum in Sion, & faciet vos regnare cum ipſo in gloria ſine fine, Amen.

EPISTOLA V.

Ad fratres Nuremburgenſes.

VOs qui in Nuremburgo habitaculum conſtruxiſtis, admonet vox Diuina dicens: Eligite vobis ſerenum lumen & adducite in vos pacem veram, & delectabitur in craſſitudine anima veſtra. Ambulate ſicut filij chariſsimi in via contemplationis Domini quam elegiſtis: & aſcendite in montem excelſum vbi eſt fons aquæ & redundet cor veſtrum. Haurite aquas in gaudio de fonte ſaluatoris, & dicite: Nos qui viuimus, benedicimus Domino. Sunt enim inter vos aliqui homines qui mihi boni & pacifici videntur, quidam etiam mali & peruerſi, qui dant inſipiens cor ſuum ſæculo, & delectantur in eo multis modis. Propter hoc moneo bonos vt in melius proficiant, malos autem, vt conuertantur & viuant: quia oportet vos vni Deo militare, à quo eſt omnis bonitas, omnis ſanctitas, omniaq; in cœlo & in terra miniſtrant ei: cui decet vos miniſtrare in veſtitu religionis, vt intrinſecus appareat religio veſtra beneplacens Deo: & eſtote ſicut Angeli Dei, qui ſemper adhærent ei, laudantes & benedicentes viuentem in ſæcula ſæculorum, Amen. Quod & ſi feceritis hæc quæ prædicta ſunt, & alia his ſimilia & fugeritis ſuperbiam & omnem immunditiam, ne polluatur mens veſtra tantis immunditiis, ne irritetur pater veſter cœleſtis in vobis, & ne pereatis de via iuſta id eſt de via contemplationis eius, abſque dubio præparabit vobis ſidereas manſiones & immarceſsibilem coronam. Quam vobis præſtare dignetur qui eſt fons & origo totius bonitatis.

EPISTOLA VI.

Ad ſorores Auturnacenſis cœnobij.

ELIZABETH humilis ancilla Chriſti, ſororibus cœonbij Auturnacenſis, ſalutem animæ & corporis, & gaudia æternæ vitæ. Admonet vos vox Diuina, dicens: Gaudete ſemper in Domino, & delectabuntur in craſſitudine animæ veſtræ. Nolite tardare in ſeruitio Dei veſtri. Ambulate in via contemplationis eius ſicut filię chariſſimę cum omni humilitate & charitate & obedientia ſine murmuratione, ſine detractione, ſine inuidia & his ſimilibus, quaſi agnæ nouellæ beneplacentes coram Deo viuente: diſrumpam vincula captiuitatis veſtræ, dicit Dominus Deus veſter, & adducam vos ad paſcua viuentia vſque in atria tentorij mei. Admoneo vos iterum cum omni ſolicitudine mentis ambulare in via viſionis Dei & tanquam ſapientes virgines aptate lampades veſtras. Diligite vos inuicem ſicut & Pater veſter cœleſtis dilexit vos, & inuicem onera veſtra portate. Eſtote miſericordes, honorem inuicem præuenientes, & gerite curam infirmorum: date & dabitur vobis: centuplum recipietis, non ſolum in hoc ſæculo ſed etiam in futuro. Paternas admonitiones Domini grata benedictione percipite, hilari vultu, corde & animo: & nolite eſſe tantum vt auditrices verbi Dei, ſed vt factrices. Videte vocationem veſtram qua vocatæ eſtis. Vocauit enim vos Deus in admirabile lumen ſuum, & elegit vos in hæreditatem ſibi. Videte cum omni ſtudio mentis veſtræ, quomodo placeatis ſponſo veſtro cœleſti, vt inter filias ipſius electas computari poſsitis: & coronabit vos corona iuſtitiæ, quam redditurus eſt vobis in die ſolennitatis & lætitiæ. Quam vobis præſtare dignetur Ieſus Chriſtus Dominus noſter, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

EPISTOLA VII.

Ad ſorores in Bonna.

VOx Diuina tonans in corde Elizabeth ancillæ Domini, locuta eſt dicens: Dico vobis ſororibus cœnobii quod eſt in Bonna. Admoneo vos vt cautius ambuletis in via quæ eſt contemplationis Domini, non quaſi inſipientes ſed vt ſapientes & intelligentes quæ ſit voluntas Dei, quomodo dies & tempora huius mundi mali ſunt, & vim patitur regnum Dei, & ſciſſuram magnam etiam ex vobis, & eſtis quaſi gens quę ignorat Deum, & ignominiam Dei portatis in corpore veſtro. Regredimini filiæ Hieruſalem per aliam viam quæ ducit ad vitam: adhuc enim habetis ſpatium vitæ & locum pœnitentiæ. In cœlo enim ſedet, qui de conuerſione vos admonet: quod ſi facere decreueritis, continuo ſaluabit vos. Sapiens medicus concupiuit ſanare languores animæ veſtræ, primum imponens acerbitatem, & poſtea leniter palpans & ſuaue vnguentum imponens: & ſic alligabit vulnera veſtra, ſicut olim venit ſaluator ſanare ægrotos. Nolite repellere à vobis medicum ſalutis quoadusque ſanitatem recipiatis. Nolite paternas admonitiones Domini indigne ſuſcipere: quos enim diligit, corripit, & ſicut amabilis pater, admonet quos diligit: & qui diligunt eum, implebun-

Digitized by Google

plebuntur lege ipſius. Diligendus autem eſt pro tali admonitione. Videte totum mundum, quomodo creſcit, quomodo decreſcit, & nihil ſtabile eſt in eo, ſed quaſi puluis qui à vento ſufflatur & ſpargit, ſic euaneſcit mundus, & omnis concupiſcentia eius. Non habetis hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirere debetis, vbi eſt Chriſtus in dextera Dei ſedens, ibi reſtauranda eſt in vobis drachma quæ perierat, & inuenietis præmium vitæ æternæ. Quod præſtare vobis dignetur Ieſus Chriſtus filius Dei viui, qui in Trinitate perfecta viuit in ſæcula, Amen.

EPISTOLA VIII.

Ad ſorores ſanctarum virginum Colonienſium.

Ead. l. 4. c. 4. VOx diuina quæ de ſumma maieſtate venit, clamat ad ſorores ſanctarum virginum in Colonia dicens: Filiæ meæ ſunt quaſi derelictæ, & euanuerunt in vanitatibus ſuis: & velut arundo quæ à vento impellitur huc atque illuc, ſunt filiæ meæ in omnibus viis ſuis dicit Dominus. Sanguinem ſanctarum mearum qui effuſus eſt in terram calcat pes veſter, & ſub pedibus veſtris ſunt qui accuſant vos coram me, dicentes: Quare non vindicas nos Domine Sabaoth? quia gens iſta non reueretur nos: & in multis pauci ſunt qui nos honorant, qui magna ſuſtinuimus propter te, ſed calcat nos terra cum genere ſuo. Ecce filiæ maculatis lectum meum, in quo requieſcere debueram cum ſanctis meis: redite ad cor, & recordamini quomodo præceſſerunt vos anteſtatrices veſtræ, cum omni humilitate & caſtitate, & amauerunt ſponſum ſuum cœleſtem. Imitatæ ſunt eum etiam in morte ſua, ideoq; coronantur & accipiunt palmam. Conuertimini à viis veſtris, & ſequimini eas & eſtote paratæ, vt quando veniet ſponſus veſter & pulſabit ad oſtium cordis veſtri, confeſtim aperiatis ei, & introducatis eum ad cor veſtrum. Certe ſi complacuerit ei tunc eſſe ibi, dabit vobis locum nominatum in regno ſuo. Quem vobis præſtare dignetur qui nunc eſt & ſemper erit, & regni eius non erit finis.

EPISTOLA IX.

Ad ſorores Dierſtenſes.

ECce admoneo vos ô filiæ chariſſimæ, ambulate in via contemplationis Domini cum omni ſolicitudine mentis, cum omni humilitate & obedientia & charitate & patientia, quemadmodum elegit vos Deus in hæreditatem ſibi, vt eatis in contemplatione eius, ſine murmuratione, ſine detractione, ſine inuidia; vt non blaſphemetur pater cœleſtis in vobis, & irritetur, & pereatis de via in qua ambulare cœpiſtis. Et ecce admonet vos cum omni manſuetudine, percipite paternas admonitiones eius grata benedictione: dum lucem habetis, ambulate in ea, vt filiæ lucis ſitis. Et ecce admonet te ô virgo quæcunque es ſicut ſignaculum ſuper cor tuum, vt non introëant in illud deceptiones inimici, & noli me repellere de corde tuo: quoniam paraui tibi theſauros inæſtimabiles, & introducam te in tentorium palatij mei, vbi cantant Angeli & Archangeli, vbi iugiter conſonant organa ſanctorum, & præparabitur tibi corona gloriæ, quam redditurus eſt tibi Ieſus Chriſtus filius Dei viui, qui cum Patre & Spiritu ſancto in Trinitate perfecta viuit & regnat in ſecula, Amen.

EPISTOLA X.

Ad dilectiſſimam Abbatiſſam Diquircenſem.

EGo Elizabeth humilis vermiculus quæ iaceo & plurimum fatigor in multis miſeriis huius mundi, omne debitum orationis & (cuius te participem faciat Deus) retributionis quam expectat anima mea cum gratia ipſius. Chariſſima admoneo te in ſpiritu, confortare & eſto robuſta contra inſidias callidi ſerpentis, qui inſidiatur calcaneo tuo, & poſuit tibi laqueos per multorum inuidiam: certo ſcias quòd qui tibi poſuerunt laqueos, ipſi in laqueum cadent. Et tu filia Hieruſalem gratulanter ambula in via contemplationis Domini, currendo bene in charitate, in caſtitate, prudentia & humilitate. Viriliter age & confortetur cor tuum, & ſuſtine tentationes huius mundi. Per multas enim tentationes oportet nos introire in regnum Dei. Plantauit enim Deus vineam in eo loco in quo habitas, & germinauerunt in eis quidam ramuſculi pulcherrimi, & fecerunt fructum acceptabilem Deo. Creuerunt etiam ibi ſpinæ & tribuli, & germina quæ inutilia ſunt. Et quid putas facturus eſt Dominus vineæ ſuæ, vbi non fecerit ei fructum acceptabilem? proculdubio eradicabit infructuoſa eius, & mittet ea in caminum ignis. Extende tu virgam paſtoralem cum omni ſolicitudine mentis circa ſubditas quas regere ſuſcepiſti & cuſtodire. Percute fortiter, ſuauiterq; omnia diſpone cum diſcretione, cum timore Dei, cum omni humilitate. Quanto ſublimior es, tanto humilior ſis: humilitas enim magna virtus eſt: quâ peruenitur ad coronam. Et nunc gaude & lætare in eo qui te ſibi conſecrauit, & fecit vt ſit anima tua ſponſa Dei, ſponſa regis, ſponſa agni candidiſſimi qui te præcedit: dulce ſit tibi currere poſt veſtigia eius. Noli declinare ad dexteram neque ad ſiniſtram, & ſic peruenies ad eum, & introducet te in cœnaculum tentorij, & cœnabis cum eo & ipſe tecum. Ibi ſemper lætaberis cum Angelis: ibi cynnamomum & balſamum: ibi odor ſuauiſſimus: ibi organa ſanctorum & carmen amabile reſonat ante thronum Dei: ibi nulla infirmitas exagitat, nulla tribulatio perturbat. Hanc lætitiam tibi præſtare dignetur qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus per infinita ſæculorum ſæcula;

AMEN.

***

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XI.

Ad eandem Abbatiſſam Diquurtenſem.

DILECTA mea accipe quæſo cum gratiarum actione verba mea, quæ ex dono Dei ſine humana induſtria prolata ſunt à me. Nam cum venirent ad me duo homines Bonna, ſexta feria ante diem Palmarum, ac me ſalutaſſent ex parte tua, reduxit mihi in memoriam frater meus qui cum illis aderat, quomodo ſemper deſideraſti habere à me aliquam admonitioné & conſolationem. Continuo itaque proxima nocte poſt matutinas, cum vexata fuiſſem grauiter duriſsimis febribus, & iacerem in ſudore meo æſtuans, ſubito poſuit Deus verba epiſtolæ ad te miſſæ ſimul in ore meo, & voluebam ea apud me vſque mane, & non poteram habere vllã requiem donec conſcripta ſunt. Cumque demonſtraſſem hæc fratri meo, dixit: Exponere nobis debes quid ſit quod dixiſti eſſe cynnamomum & balſamum in patria illa cęleſti. Et ſpopondi me interrogaturam viſitatorem meum ſuper his, quia non ex meo ſenſu protuleram verba, quæ prædicta ſunt. Cum ergo poſt hæc in vigilia Paſchæ apparuiſſet mihi, eumque de hoc interrogaſſem, hilariter me intuitus eſt, ac ſi gratam haberet interrogationem meam, & dixit mihi: Cynnamomum ex natura habet gratam dulcedinem qua guſtum delectat, ſimulq; habet acutam fortitudinem qua accendit palatum guſtantis, & quo magis maſticatur tanto magis ſapidum & odoriferum eſt. Talis eſt Dominus Deus noſter nobis, qui ſtamus ſemper ad videndam deſiderabilem faciem eius. Dulcis eſt nobis ſuper omnia quæ guſtari poſſunt, & non poteſt in cunctis deſiderabilibus comparari quicquam dulcedini eius quæ nos tangit ineffabili fortitudine, ac penetrat intima noſtra, noſq; accendit & iugiter inflãmat ad ipſum amandum & quo amplius epulamur guſtum ſuauitatis eius, tanto nobis ſapidior & appetibilior eſt, & non habet aliquam metam curſus deſiderij noſtri in ipſo. Ipſe eſt balſamum electorum ſuorum, quia lenit dolores eorum, & ſanitatem æternam eis præſtat in regno ſuo. Ipſum inceſſabiliter bibũt & trahunt in ſe & reficiuntur copioſe ex ipſo vt veniant eis in obliuione mala omnia quæ in hac vita pertulerunt: & incorruptibiles eos facit, vt vltra non eſuriant, neque ſitiant, neque moleſtiam patiantur ab æſtu aut frigore, aut morbo, aut ab aliqua incommoditate, neque diſſolui poſsint à læſione mortis in æternum. Odor eius abundantiam ſuauitatis tantam habet, vt ſi in vnum coaceruentur omnia quæ ſub cœlo ſunt ſuauiter redolentia, non poſsint vllam ſpirare ſuauitatem quæ ſit comparabilis illi. Odor eius eſt ſuauiſsima delectatio quæ ex ipſo procedit, non ſolum in eos qui pręſentem habent vultũ maieſtatis eius, ſed in eos quoq; qui adhuc peregrinantur in hoc mundo, & diligũt gloriam eius, & ſuſpirant ad patriam viſionis eius. Hæc cum dixiſſet, blande conſolatus eſt me ſuper ęgritudine mea, & magnam mihi gratiam promittebat. Nam flebam multũ pro eo quod Paſchalibus gaudiis intereſſe non poteram ob importunitatem febrium, quę multis diebus intolerabiliter me vexauerant, & erant commutatæ à quartanis in tertianas. Recordatus eſt tamen benignitatis ſuæ in me, & rediit ad me in octaua Paſchæ, & duxit me in ſpiritu in locum magnæ amœnitatis, & ſtatuit me ſecus fontem pulcherrimum, & quaſi vaſe aureo hauſit ex eo & potauit me. Cumque bibiſſem, fecit ſuper me ſignaculum crucis, & benedixit mihi ac dixit: Dimiſſa es ab infirmitate tua, non te amplius tanget. Cumque ab extaſi expergefecta fuiſſem, ſtatim me ſenſi alleuiatam, & cœpi incedere firmo greſſu quod non feceram longo tempore, nec vltra ad me rediit infirmitas illa. Benedictus Deus in cunctis miſerationibus ſuis, quas oſtendit in me. Hæc omnia magnę dilectionis cauſa tibi chariſsima annunciare curaui, vt aliquam ex his conſolationem accipias, & conforteris in Domino.

EPISTOLA XII.

Exhortatoria epiſtola Elizabeth ad cognatam ſuam.

ELIZABETH humilis ancilla Chriſti, dilectiſsimæ cognatæ ſuę, ac venerabili magiſtræ G. omne debitum orationis & dilectionis in Chriſto Ieſu. Chariſsima, admoneo te ambulare cum omni ſolicitudine mentis tuę in via contemplationis Dei, & currere poſt veſtigia agni candidiſsimi qui te præcedet cum omni humilitate & patientia. Patiens eſto contra omnia aduerſa: quanto ſublimior es, tanto humiliare in omnibus: humilitas enim magna virtus eſt: humilitate peruenitur ad coronam. Quando humilior fueris, tanto ſequetur te altitudo gloriæ: diſcretionem tene circa ſubditas tuas, obſecrando, increpando, arguendo. diſcretio enim mater eſt omnium virtutum. Neceſſe eſt valde talibus hominibus qui magiſtri nominantur, diſcretionem habere in ſeipſis & in aliis. Et iterum clamat ad te & ad omnes qui ſub regimine tuo ſunt vox diuina, vox ſponſi veſtri, & admonet vos ambulare in via contemplationis eius, ſicut ipſe præcedit. Ambulate ſicut & ipſe ambulauit: & nolite declinare ad dexteram neque ad ſiniſtram, ſed ſequimini veſtigia eius cum omni humilitate, patientia & obedientia. Et eſtote ſine diſcordia & ſine detractione & murmuratione & inuidia, & ab aliis huiuſmodi cuſtodite vos, vt ſitis quaſi modo geniti infantes, rationabiles ſine dolo, iuſte & pie viuentes in hoc ſæculo. *Sancti eſtote*, dicit Dominus, *quia ego ſanctus ſum*. Et iterum dicit: *Perfecti eſtote ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt*. Ambulate vt filiæ lucis, vt filiæ chariſsimæ patris veſtri qui in altis habitat & humilia reſpicit. Diligite iuſtitiam, obedientiam, patiẽtiam & humilitatem. Diligite vos inuicem cum omni manſuetudine. Onera veſtra adinuicẽ charitatiue portate. Compatientes eſtote & miſericordes, ſicut & pater veſter cœleſtis miſericors eſt. Nulli dantes offenſionem, vt non vituperetur miniſteriũ veſtrum. Vnaquæq; veſtrûm quod ſibi non vult, alij ne faciat. Magiſtram veſtram honorate, & eam cum omni manſuetudine & ſincero corde diligite, & nolite eam ſpernere & contemnere, quia ipſe Dominus

d.cit:

dicit: *Qui vos ſpernit, me ſpernit, & qui vos audit, me audit*. Nunc igitur attendite & conſiderate admonitiones Diuinas, & eas percipite hilari corde cum gratiarum actione, & auribus percipite. Hæc eſt autem vox ſponſi: Non requieſcam niſi ſuper humilem & quietum & trementem verba mea. Et iterum dicit: Deliciæ meæ ſunt habitare inter filios hominum. Et contra dicit ſponſa agni: Indica mihi quem diligit anima mea, vbi paſcis, vbi cubas in meridie? Et iterum: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, qui paſcitur inter lilia. Sed quidnam eſt hoc quod dicit eum cubare, quieſcere, paſci inter lilia? Hæc ſunt virgines caſtæ, & bene ornatæ charitate, caſtitate, prudentia, humilitate. Quanto caſtior virgo eſt, tanto humilior ſit. Gaudete cum lætitia filiæ Hieruſalem, quoniam vos elegit Deus in hæreditatem ſibi: & corrigite vos cum omni ſolicitudine cordis veſtri, & proteget vos ſub vmbra miſericordiæ, & enutriet vos ab vberibus conſolationis ſuæ, donec aſpiret dies & inclinentur vmbræ. Et adducet vos in Hieruſalem quæ ſurſum eſt, & dicet: Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Regum in diademate, quo coronauit eum pater ſuus in die deſponſationis eius, & in die lætitiæ cordis eius. Quando erat dies lætitiæ cordis eius? Tunc erat quando egreſſus eſt vt gygas fortis ad prælіandum contra regem infernorum, & præualuit & deſpoliauit eum, & ſecum duxit in gloriam quos redemit ſanguine ſuo: ſic fiet vt & nos ſimus cum eo & ipſe nobiſcum in gloria, in vita æterna, Amen. Valete & orate pro me Dominum, vt fiat in me Spiritus ſancti templum, & in me perficiat quod ſibi placeat.

EPISTOLA XIII.

Alia ad quoſdam religioſos patres exhortatoria.

ELIZABETH humilis ancilla Chriſti R. dilecto ſuo, omne gaudium in cœleſti theſauro accipiendum. Chariſſime, admoneo te vt attendas quomodo hic mundus periclitatur & Dominus periclitantibus ſubuenit ſemper, extrahendo eos aliquando admonitione, aliquando correptione, aliquando conſolatione, & quaſi pater mitiſſimus corripit ſuos ne fictile vas eorum pereat. Nunc autem ô amice Dei, memento cum omni ſolicitudine mentis, quomodo hic mundus tranſit, & flos eius areſcit & lubricus eſt. Et quis audet dicere, confirmatus eſt pes meus, & non cadam. Nemo ſecurus ſit de ſeipſo: ſi hodie eſt, cras non erit. Et de beata domo tua, dicam domus pacis eſt, & pax requieſcit in ea. Et inuenta eſt apud te margarita electa, & Dominus omnium diligit eam, & ſeruata eſt ei, & vocat eam vt deſponſetur cœleſti ſponſo Chriſto Ieſu: & ipſe daturus eſt omnia quæ habet, vt emat eam. Et ecce admonet te diuina clementia ô mater veneranda de illa margarita, de qua dixi, vt materna eam dilectione diligas. Vide ergo ne diligas eam plus quam animam tuam. Si autem diligis eam vt animam tuam, & ſi diligis Deum plus quam animam tuam, coniunge hæc duo in vnum, filiam ad Deum, creaturam ad creatorem, & de his mercedem magnam recipies in anima tua in die retributionis, & bene tibi erit ſemper cum eo qui eſt benedictus in ſæcula. Et iterum reuertor & admoneo vos patres inter omnia & ſuper omnia, vt abſtineatis à vino, quoniam magnum periculum *Abſtinendū à vino* patiemini de hoc in animabus veſtris. Pro certo ſcitote qui ſemper eſt in ebrietate, ſemper eſt in obliuione traditus coram Deo. Patiens eſt Deus, & expectat vos de die in diem: & dedit vobis dies & annos vt emendetis vos in melius, & nullam excuſationem habetis. Dedit vobis doctrinam, & oſtendit vobis viam rectam, & ambulaſtis viam iniuſtam. Timendum eſt autem de patientia Dei in die qua redditurus eſt vnicuique ſecundum opera eius. Si autem conuerſi fueritis & pœnitentiam egeritis, magnam gratiam apud Deum inuenietis: quoniam benignus eſt & miſericors: & peccatores non deſpexit, ſed manducabat cum eis: & non vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat. Et iterum dico vobis dilectiſſimis in Chriſto. R. L. N. Confortamini in Spiritu ſancto, & confirmate corda veſtra, quomodo athletæ Dei eſtis, & bene ſuperabitis eos qui ſunt inimici caſtitatis, quemadmodum vos eſtis amatores caſtitatis: inde vobis erit gaudium magnum in cœlo, & corona lætitiæ præparabitur, & merces magna nimis. Quam vobis præſtare dignetur qui in Trinitate perfecta viuit & regnat in ſæcula, Amen.

EPISTOLA XIV.

Ad Abbatem Tuitienſem.

DOMINO G. venerabili Abbati Tuitienſis Eccleſiæ, ſoror Elizabeth ſalutem & orationes deuotas. Rogauit me vnus ex amicis tuis venerabilis pater vt hæc tibi annunciarem, quia ex literis tuis hæc te deſiderare intellexit. Cum eſſemus expectantes aduentum fratris mei qui fuerat profectus ad vos, accidit vt viderem in viſione nocturna, quaſi veniſſet ad nos, geſtans in manu tria *Tria lilia* lilia elegantis ſpeciei: quorum vnum valde puſillum & quaſi recenter à calore ſolis apertum videbatur, ſed magis cæteris candidum & amabile viſu, quod in manus meas porrigens, dicere videbatur: Accipe ſoror, hæc vocatur Eutycia. Poſt hæc *Eutycia.* cum reuerteretur, primum diuertit ad nos vſque dum fratres ad proceſſionem ſe præpararent: narrauitq; nobis de duabus ſacris virginibus Fenellina *Fenellina* & Grata quas adducebat, & de tertia illa in- *Grata.* fantula quam mihi ſpecialiter à te miſſam aſſerebat. Continuo intellexi viſionem trium liliorum, ac tertiam illam quam ſine nomine adduxit Eutyciam. Vale perenniter in Deo ſalutari tuo.

* *
*

Quinti Libri Epiſtolarum S. Elizabethæ Virginis
FINIS.

Digitized by Google

LIBER VI.
QVI EST ECBERTI
AD COGNATAS SVAS.

CAPVT I.

De obitu Elizabeth Virginis.

VIRGINIBVS Deo ſacratis in Anturnacenſi congregatione, Budæ, Hadeuigi, Regelindi propinquis & familiaribus ſuis frater Ecbertus ex cœnobio Sconaugiæ orationis obſequium, & dilectionis affectum.

Sinite vt plangam paululum dolorem meum apud vos chariſſimæ meæ, & ſuſcipite verba lamentationis meæ cum dulcedine compaſſionis. Paululum plangam, modicum lugebo, iuxta amplitudinem vulneris mei, ne forte carnali affectu perturbari exiſtimer, & reputetur ad inſipientiam mihi. En noſtra Elizabeth, illa electa lampas cœlici luminis, virgo illuſtris & honorificata in abundanti gratia Dei ſplendida, gemma cœnobij noſtri, dux noſtri virginei cœtus; heu ante annos maturiores ex hac luce ſubſtracta eſt. Quæ me peperit in lucem inexpertæ nouitatis: quæ me traxit ad familiare miniſterium Ieſu Domini mei: quæ ore mellifluo conſolationes & inſtructiones Dei de cœlo afferre ſolebat ad me, & guſtare faciebat cor meum primitias dulcedinis abſconditæ ſanctis in Deo. Hæc irregreſſibilem abiit viam: & ecce non comparet ſuper terram dulcedo animæ meæ, conſolatio paupertatis meæ, & ſuaue condimentum omnium laborum meorum. Merito ergo mœroris cingulum præcordiis meis accingo: dignum dilecta mea ſuper te lamentum aſſumo virgo gratioſa valde amabilis, multum in ſuauitate ſancta, qua te inunxerat Spiritus Dei. Exitum tuum immaturum ô filia gratiæ, lugent interiora animæ meæ, & perſonãt chordæ cordis mei carmen lugubre ſpiritui meo ſuper te. Veruntamen non eſt dolor meus ſicut dolor quem pariunt caro & ſanguis, vt nunc germanitatis cauſa quę carnalia ſunt lugeam. Sed ſpiritualium delitiarum me communia damna contriſtant, quas tu Dei miniſtra, inaudito modo multis adminiſtrare ſolebas. Per te cœlum mundo erat apertum, & affluebant abſcondita à ſęculis arcana Dei per organum vocis tuæ ad nos, & erat pretioſius auro, dulcius melle eloquiũ tuum. Per te Angeli nobis & nos Angelis familiariter loquebamur, & affabiles nobis erant te mediante altiſſimi principes cęli. O fęlix fęmina, quam multi Reges & prophetæ voluerunt videre quæ videbas, & non viderunt. Patuit enim beatis oculis tuis ſublime palatium cœli, & præuidiſti ante tempus communis viſionis inacceſſibilem claritatem regni immortalis. Gloriam ciuium cęli nobis notam faciebas, & quaſi ante oculos mẽtis noſtrę ponebas, & inflãmabant non mediocriter beatę rationes tuę corda noſtra in deſideriis patrię quã expectamus. Vacillantes animas noſtras, in miniſterio Dei ſæpius confirmauerunt verba admonitionis tuæ, & feruore ſancto, laudationes Domini multum nos amplificare faciebas. O quam multa pietatis opera per exhortationes tuas longe lateque per terras facta ſunt, quoniam multæ electorum animæ, deſideratis conſolationibus, per tuam negotiationem potitæ ſunt. Benedicta filia tu à Domino, quia fructuoſe inter Deum & homines negotiata es. O fœmina fœliciter nata quomodo perdiderunt te infœlicia tempora noſtra? Dei lucerna quomodo extincta es mundo? quomodo clauſa es ô clara feneſtra? Per quam proſpiciebant oculi Domini ad nos. Pium eſt ô electa Dei flere nos amiſſionem dulcis præſentiæ tuæ. Et pium eſt nihilominus congaudere nos beatitudini optimæ conſummationis tuæ: quippe quę bonũ certamen certaſti, & curſum martyrij tui fœliciter conſumaſti. Tota etenim vita tua ab annis tenerioribus ſi recte animaduertitur vere martyrium dici poteſt. Portabas ſiquidem iugum Domini ab adoleſcẽtia tua, ſub regulari diſciplina ſemper ambulans in paupertate & multiplici tribulatione. Semper manus Domini grauis fuit ſuper te, nec defuit vllo tempore tibi viſitatio ſuperna premens animum conterens miſerabile corpus tuũ preſſuris & ęrumnis, quas agnoſcere & dinumerare dignetur qui ſolus laborem & dolorem conſiderat. Hilarem & patientem te exhibebas ad omnem flagellationem Domini, & ſuper dolorem vulnerum quem tibi infligebat manus eius, ſẽper adiiciebas ſacrificium ſpontaneę afflictionis. Riui innumerabiliũ lachry-

marum

marum tuarum domina, fatigationes genuum tuorum, diuulſiones teneritudinis tuæ quas ſuſtinebas ab aſperitate ſaxi, inciſiones laterum quas inferebat duritia zonæ, incredibilis parcitas ciborum, & innumera orationum tuarum holocauſta, maneant in recordatione coram oculis miſericordis Dei cui nuda & aperta ſũt omnia. Ardorem ſancti deſiderij tui, de ſeipſo nunc faciet fons vitæ, quem toto corde ſitiebas: humilitatem ſpiritus tui, qua præ cunctis mihi cognitis modica & abiecta ſemper in oculis tuis fuiſti, reſpiciat & honorificet ſubleuator humilium Deus. Benignitatem quam erga aduerſantes tibi habere ſolebas, benignitas diuina agnoſcat, & ad condignam retributionem adducat. Anima laſſa, anima contrita, & ſaturata miſeriis ærumnoſæ vitæ, perge nunc in requiem diu deſideratam: ſuſcipiat te ſinus pacis æternæ. Amplectatur te dextera fidelis ſponſi tui: foueat & alliget omnes contritiones tuas, ac donet tibi oleum gaudij pro luctu, coronam decoris pro cinere deſpectionis, pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Quo digreſſus ſum à propoſito meo? In mente habebam ô dilectæ meæ ad quas ſermonem dirigere cœpi, deſcribere vobis beatam conſummationem chariſſimæ noſtræ, ſed ex abundantia mœſti cordis aſſumpti querelam hanc, ante propoſitam narrationem. Et nunc ſauente Domino exequar quod intendi, quemadmodum veſtræ charitati gratum fore non diffido.

CAPVT II.

De fœlici exitu ac ſepultura Elizabeth.

ERAT ancilla Domini adhuc in die Pentecoſtes conſueto modo hilariter ſe habens, & ſicut mos illi erat gratificari nobis per omnem diem ſolennem, lætificabat nos reuelationibus ſacris, enarrans nobis inter cætera qualiter & qua hora ſinguli aſſiſtentium miniſterio Dei viſitarentur à Spiritu ſancto. Tertia autem feria poſt hæc circa horam veſpertinam, ſubito incidit in languorem fortiſſimum, cœpitq; affligi per omne corpus tam grauiter vt mox conflueret ad eam tota congregatio inuocans ſuper eam auxilium Dei, ſicque in hac afflictione permanſit pene per totam noctem: die ſequenti videlicet quarta feria in qua ſolenne ieiunium agebatur, congregatio fratrum proceſſionem fecit in albis vſque ad cellã: & portabamus nobiſcum in ſcriniis, cunctas reliquias ſocietatis ſanctæ Vrſulæ Reginæ, quatuordecim videlicet corpora quæ velut integraliter apud nos ſunt exceptis diuerſorum corporum portionibus multis. Celebrantibus autem illic nobis priorem miſſam feſtiue de Spiritu ſancto rapta eſt in extaſim, ac per longum tempus vt referebant nobis ſorores, quieta permanſit, ſicut mos illi erat in tempore exceſſus ſui, quando aliqua ei diuinitus reuelabantur. Poſt hæc autem cum ad ſeipſam rediiſſet, ſciſcitabamur ab ea quomodo ſe habuiſſet, & vtrum aliquam conſolationem à Domino

14 corpora de Societate Vrſulana in Sconaugia.

accepiſſet, & referebat nobis dicens: Vidi in viſione ſpiritus mei ſanctiſſimam Dominam noſtram & proxime ei aſſiſtentes Beatam Vrſulam Reginam & ſanctam Verenam cuius corpus apud nos eſt, ſimulq; omnes ſanctas virgines quarum reliquiæ huc allatæ fuerant multitudinem videlicet copioſam, omnes mirifice coronatas & ingenti claritate veſtitas & habentes in manibus palmas victoriæ. Allocuta ſum autem Dominam noſtram quæ ſtabat in medio ſancti agminis illius, dixiq; ad eam: Ad te dilectiſſima Domina querelam facio ex toto corde meo ſuper omni tribulatione mea. Habeto miſericordiam ſuper hoc quod ego contrita & afflicta, tam multis laboribus, tam innumerabilibus ęrumnis à iuuentute mea vſque ad hanc diem, etiam nunc tam intolerabile martyrium ſuſtineo in hoc miſerabili corpore meo. Et reſpondit cum magna dulcedine, dicẽs mihi: Dilecta mea, Dominus noſter ita tibi hanc vitam conſtituit, vt contingat tibi pati in ea multas moleſtias multaſq; afflictiones ac magnam paruitatẽ, miſerebitur autem tui, & de omnibus bene conſolabitur te. Voluntas eius eſt vt per iſta te purificet ac talem te efficiat, vt cum tranſieris de mundo nihil moleſtiæ de cætero patiaris. Habeto ergo patientiam in omnibus malis quæ ſuſtines, & nihil murmures aduerſus Dominum in corde tuo, quia omnia in bonum tibi conuertet. Aſpice iſtas quæ ſtant in circuitu meo, quomodo coronatæ ſunt, & quantus eſt decor earum. Perpeſſæ ſunt anguſtias multas & valde dura martyria propter Dominum: & ideo non ſolum honorem habent ante Deum, ſed etiam ab hominibus multum honorificantur, & late eis in mundo ſeruitur. Adiecit etiam & dixit: Vere dico tibi quod ſi poſſibibile eſſet vt vno die triginta vicibus combarereris vſque ad cineres ac toties iterum ad humanam integritatem redires, non poſſes tali pro eo afflictione promereri gratiam illam & gloriam quam Dominus tibi coſeruauit in cœlis. Iterum dixi ad eam: Metuo Domina, ne forte ſcandalizentur homines in infirmitatibus meis, & æſtiment pro aliquibus grauioribus peccatis me ita torqueri, atque hac etiam occaſione detrahere velint gratiæ Dei in me & diffidere iis quæ Dominus operatus eſt mecum. Et illa rurſum ad me: Nemo (inquit) ſapientium faciet hoc.

CAPVT III.

De ſuo fine ſolicita, ſororum ſalutem diligenter intendit.

AB illo tempore de die in diem magis inualuerunt infirmitates ancillæ Domini, & quotidie aliquid nouæ moleſtiæ ei accidebat: maxime autem à doloribus vitalium coarctabatur, quibus nulla ope poteramus obuiare. Refectione autem tam modica per languoris ſui dies vſa eſt, vt eſſet incredibile humanum corpus poſſe ſuſtentari in ea per aliquod tempus: & idipſum quod ſumebat, importunitate tuſſis excutiebatur: tam immobilis animi permanebat cunctis illis diebus vſq; ad exitum ſuum, vt nũquam vel ſemel ad lachrymas

eam permouere poſſent lamenta ſororum & familiarum eius, timentium de morte ipſius, cum tamen facili ex cauſa in lachrymas prorûperet dum adhuc incolumis eſſet. Si quando etiam remiſſius habere videbatur, gaudentibus circa eam ſororibus & verba lætitiæ loquentibus, nullatenus tamen à ſeueritate faciem relaxabat. Strato iacere aut ſomno quieſcere non eam ſinebat doloris vehementia, ſed ſedens pene nocte ac die imperturbato ſenſu mentis, proinde iactabat multa de quibus vix eam cogitare poſſe arbitràbamur. Narrauerat nobis ante dies infirmitàtis illius, quod quadam die ſolenni dum adhuc incolumis eſſet, vidit in ſpiritu beatam Dominam noſtram & in oratione ſua deuotiſsime illi commendabat vitam ſuam, & finem vitæ ſuæ dicens: Adiuues me oro ſanctiſsima Domina propter clementiam tuam, vt rationabilis fiat exitus vitæ meæ, & vt nunquam mihi tranſire contingat de hoc mundo quin omnia in me fiant quæ pertinent ed obitum hominis Chriſtiani. Et illa cum magna benignitate reſpondit ei dicens: Certa eſſe debes quod obitus tuus non ſolum erit ſicut hominis Chriſtiani, ſed ſicut hominis ſancti. Et vere hanc in ea promiſsionem per gratiam Dei vidimus adimpleri. Nam & omnia ſacramenta quæ ad tranſitum Chriſtianorum pertinent plenarie ei exhibita ſunt. Ac præterea intantum benedixit nouiſſimis eius Deus, vt euidenter ſingularis gratia eius in ea agnoſceretur, & glorificaretur à multis. Videns enim ingraueſcere morbum ſuper ſe & conſiderans ſe omnino deſtitui viribus corporis, vocari ad ſe petiit ſpiritualem patrem noſtrum dominum Abbatem, & ipſo præſente totam congregationem ſororum aggregari fecit ante ſe: & inter ſummos dolores quaſi nihil ſentiret mali, ſedens, cum magna fortitudine ſpiritus allocuta eſt eas longo & rationabili ſermone: de quo & ſi præſens eſſem, pauca verba hæc in memoria mea permanſerunt.

CAPVT IV.

Proteſtatio quod nihil fictionis admiſſum ſit in ijs quæ ab ea ſunt & viſa & audita. adhortatio ſororum; & ſacramenti vnctionis poſtulatio.

NOLITE (inquit) mirari chariſsimæ ſuper infirmitatibus meis ſicut homines imperiti, neque diffidatis gratiæ Dei in me propter caſtigationes eius quas ſuſtineo & ſæpe ſuſtinui in medio veſtri. Conſcientia mea bona eſt apud Dominum, & certiſsime agnoſco quod per ea quæ patior, præparat & exornat coronam meam Dominus in regno ſuo. Ipſe non propter merita mea ſed propter miſericordiam ſuam iam ab annis pluribus operatus eſt in me magna & temporibus noſtris inaudita. Et ſcio quoniam multi ſunt in populis qui fideliter & benigne hæc perceperunt, & per ea ædificati ſunt in bonum, multi vero diffidentes ſcandalizati ſunt in iis quæ audierunt de me: non illis imputet Deus. Vobis autem dico & confidenter affirmo per illud iter quo ad regnum Dei perrecturam me ſpero, quoniam hæc quæ vidiſtis in me & audiſtis ex me, vera ſunt & nihil ſimulationis & fallaciæ ad hæc vnquam adieci. Dominus mihi teſtis eſt. Sint vobis iſta præ oculis ſemper: & eſtote emendatæ per hæc amplius quam cæteri hominum, ne forte imputet vobis Dominus magis quam aliis qui non tam veraciter iſta perceperunt. Gratias agite Domino ſemper, & collaudate eum in omnibus mirabilibus ſuis, quæ operatus eſt mecum in conſpectu veſtro, quia in his ſingularem honorem vobis præ cæteris clauſtralibus præſtitit. Concordes eſtote, & diligite inuicem, & ordinem veſtrum cum magna diligentia cuſtodite. Paupertatem veſtram patienter ſuſtinete. Animę meę fideliter & cum ſeria mente curam gerite: neque aliquid negligatis ex iis quæ pertinent ad debitum meum, pro eo quod æſtimetis non indigere me ſuffragiis orationum veſtrarum. Hæc autem dico, quia ſæpe qui religioſi videntur negligi ſolent, dum ii qui eorum bonam conuerſationem cognouerunt, cogitant non eos magnopere indigere adiutorio ipſorum. Et cum anxie iſta loqueretur dominus Abbas ſubiecit hæc verbis eius, dicens: Confidimus quoniam promiſsio Dominæ noſtræ implebitur in te, qua tibi perpetuam quietem promiſit poſt tribulationem hanc: veruntamen quod poſtulas nullo modo negligemus. Ad hæc illa reſpondit: Promiſsioni dilectiſsimæ Dominæ noſtræ nullatenus diffido; ſed nihilominus quod meum eſt facere debeo, & ſolicite prouidere animæ meæ. Itemque ad ſorores aiebat: Si quid in me chariſsimæ Deum vnquam offendiſtis, ipſe indulgeat vobis, & ego ex corde remitto omnem offenſam. Vos quoque ſi feci quicquam in vobis quod facere non debui, quæſo indulgete mihi. Nondum ego quidem aliquid certitudinis accepi à Domino de fine vitæ meæ, veruntamen iuſtum eſt, vt habeam ſolicitudinem de tutela animę meæ, & diſponam de iis quæ pertinent ad exitum meum. Ideoque poſtulo vnctionis ſacramentum. Cumque hæc & his ſimilia multa ſuper vires ſuas locuta fuiſſet, petiit à domino Abbate vt aduocari faceret plures ex ſenioribus presbyteris, & inungeret eam: & ſic factum eſt. Cumq; poſt hæc confeſsionem feciſſet, diſtulimus conſulto propter ſtomachi infirmitatem & tuſsis importunitatem, dare ei Dominici Corporis Sacramentum.

CAPVT V.

Oratio Elizabeth & exauditio pro perceptione corporis Dominici: diuiſio lucis, & ſignum tranſitus eius.

NOCTE vero ſequenti intantum aggrauata eſt infirmitas eius, vt putaret ſe continuo trãſituram: & dum anxiaretur propter dilationem Dominici corporis, eleuatis ad cęlum manibus orauit ad Dominũ dicens: Saluator mundi Dñe Ieſu Chriſte, obſecro te per illam ſanctã paſsionẽ tuam in qua te per totum expãdiſti ſuper lignum crucis ad redimendũ mundum & ad amplexãdum omne

quod

Digitized by Google

quod redemiſti, vt non me patiaris vnquam de hoc mundo tranſire, antequam percipiam tuum ſanctiſſimum corpus ad conſolationem & munimen animæ meæ. Recordare Domine quoniam ſæpe illud ſuſcepi cum intima deuotione cordis mei, & cum multa lachrymarum effuſione, & non ſinas me in nouiſſimis meis carere benedictione hac. Et dixit vna ſororum vigilantium cum ea: Memento Domina quod in quadam viſione tua dixit ad te vox diuina, cœpi & perficiam: hinc ego confido, quod non ſinet te Dominus ſic ex improuiſo tranſire, quin adhuc aliquam manifeſtã conſolationem ab eo percipias, & maiorem certitudinem finis tui. Et gratanter recepit reſponſionem hanc: Exaudiuit autem Dominus deſiderium eius, quoniam tunc dilatus eſt tranſitus eius, & ter poſtea communicauit ante finem. Aeſtimans autem ego poſſe eam adiuuari arte medicinæ, & metuens ne forte ad inſipientiam & inhumanitatem mihi imputaretur, ſi negligerem attentare hoc, perrexi cum feſtinatione in vrbem Moguntiam, conſulere medicos, & comparare medicinas. Sed ſicut erat voluntas Domini tollere eam de hoc mundo, nihil ex omnibus quæ requirebam inueni. Ipſa autem nocte (qua eram illic) infirma noſtra ſolito more erat ſedens in lecto, & ſorores cum ea vigilantes. Circa medium autem noctis cum diligentiſſime Dominum oraſſet, & finem ſuum ei commendaſſet, cœpit grauiter anxiari, & ita à priori ſtatu mutari, vt iam putaretur tranſitura & poſt multam anxietatem in extaſim venit. Sorores ergo quæ in circuitu erant, vndique eam aſpicientes nimium ſtupefactæ, & finem adeſſe putantes diſcurrere cœperunt aliæ ad afferendum cilicium in quo deponeretur, aliæ ad euigilandum conuentum ſororum. Quæ cum veniſſent, iterum attrahere ſpiritum cœpit & redire ad ſeipſam. Et dixit cum ſilentio ad vnam ſororum quæ proxime ei accumbebat tenens eam in brachiis: Neſcio quid mihi eſt: lux illa quam ex conſuetudine in cœlis aſpicio, diuidit ſe. Et amplius non adiecit. Tunc ſingulæ ſororum procumbentes ante eam, veniam petebant ab ea, rogantes vt omnem offenſam eis indulgeret. Hoc autem illa cum magna beneuolentia ac prudentia faciebat: & econuerſo quantum potuit, ſeipſam humiliauit ad eas, tanta diſcretione per omnia vtens, vt manifeſte Spiritus ſancti gratiam in ea conſiderarent. Tunc vna ſororum interrogabat eam ſecreto dicens: Chariſſima, nunquid adhuc aliquid tibi ſigni demonſtratum eſt à Domino, aut aliquam vocem percepiſti vnde poſsis agnoſcere finem tuum? Et dixit: Nondum quicquam tale percepi. Poſt hæc dixit ſororibus, vt abiret conuentus ad cantãdas matutitas: tempus enim iam erat. Et dum ſorores quę in circuitu eius erãt pſallere cępiſſent, iterum in extaſim venit. Et cum iam compleuiſſet officium matutinale, reſpirauit & ad ſeipſã reuerſa eſt. Et dixit quibuſdam illarum, vt irent quieſcere & manentibus cum ea iis quæ maxime familiares erant, dixit vna illarum: Chariſſima dic nobis ſi potes qualiter te habueris in hac extaſi, & ſi aliquid tibi à Domino reuelatum eſt, aperi nobis. Et dixit: Nondum poſſum, paululum expectate. Et cum aliquantulum collegiſſet vires ad ſe, dixit: Viſiones ſanctas quas olim in ſummis feſtiuitatibus videre ſolebam, & de quibus mihi dictum erat ab Angelo Dei ante plures annos quod non eſſem eas viſura vſque ad obitus mei tempus, nunc mihi Dominus demonſtrauit. Hoc ergo eſt mihi certiſſimum indicium finis mei. Rogo tamen vt adhuc ſileatis ſuper hoc, neque multum diuulgetis. Poſt hæc cum conuentus ſororum iam matutinas decantaſſet, venit vna ex maturioribus, quæ dixit ad eam: Dic nobis dilectiſſima ſi aliquid à Domino conſolationis accepiſti. Et reſpondit: O quam bonam conſolationem accepi. Et quia vires non habebat dicendi, ſorores quæ audierant ab ea, dicebant in audientia ipſius tam illi quam cæteris quæ iam confluebant, quænam fuiſſet viſio quam viderat. Et factus eſt fletus magnus inter eas. Tunc confortata ſpiritu. Et ſedens, allocuta eſt omnes hoc modo.

CAPVT VI.

Conſilium de ſubſtituenda alia loco eius, & ſalutaris admonitio, ac diligens præparatio ad exitum vitæ huius.

DILECTISSIMAE meæ, in hac re habete certitudinem finis mei, & teſtimonium verum omnium eorum quæ Dominus mecum operatus eſt. Rogo & admoneo vos, vt ſtabilem fidem adhibeatis iis quæ fecit Dominus coram vobis in me, neque diffidatis vnquam: & ego credo operibus eius, & teſtimonium eis perhibeo morte mea. Ipſe hactenus operatus eſt in me, & vſque in finem operatur, vos illi ſemper gratias agite ſingulariter ſuper omnibus his. Semper inſidiatus eſt mihi ſathanas, & multos laqueos poſuit mihi: & ſcio quod etiam poſt obitum meum non deſiſtet aduerſari mihi, & corrumpere famam meam, & obſcurare ea quæ fecit Dominus mecum. Ego ab adoleſcentia mea, multa paſſa ſum inter vos dura & intolerabilia corpori meo, infirmitatibus multis & penuria neceſſitatum mearum, & in laboribus quos aſſumpſi. Et poſtquam cœpit Dominus ſingularem gratiam ſuam ponere in me, grauiora paſſa ſum quam prius: non ſpecialiter propter aliquas iniquitates meas, ſed vt per meos labores quos foris vidiſtis in me, comprobarentur ea quæ occulte Dominus mihi demonſtrauit, vt tanto magis credibilia eſſent tam vobis quam aliis hominibus qui hæc erant percepturi. Tunc ſorores vnanimiter ad eam dixerunt: Domina dilectiſſima, quandoquidem iam amplius habere non poſſumus teipſam, rogamus vt denomines nobis aliquam perſonam inter nos, quæ magiſterium ſuper nos cum Dei voluntate poſſit habere. Et hanc cum omni beneuolentia gratantiſſime ſuſcipiemus. Et dixit: Conſilium meum eſt, vt ipſam quæ poſt me prioratum habuit inter vos,

vos, & bene atque competenter omnia fecit quæ ad officium ipſius pertinebant, aſſumatis in locum meum. Ipſam honorate & diligite, & ſupportate eam propter Dominum quamdiu dimiſerit eam. Nouit Dominus quod non propter cognationem quæ eſt inter me & illam, aut propter aliquam ſingularem dilectionem hæc dico, ſed quia confido ita placitum eſſe Domino; & quod expediens erit vobis. Dominus de cætero vos conſoletur, & per omnia vos edoceat quæ placita ſunt illi. Suſceperunt autem gratanter conſilium eius, & ipſam quam denominauerat, poſtea à domino Abbate poſtulauerunt ſibi dari in magiſtram & conſenſit petitioni earum. Cum autem finem feciſſet verborum quibus ſorores alloquebatur, dicebat ad eas quæ familiariter ei miniſtrabant: Heu quid fiet de fratris mei abſentia? Heu ſuper medicinis quibus mihi negotiatur. Quid ad me pertinent medicinæ? Mittite obſecro cum omni feſtinatione nuncium ad reuocandum eum: & ſic fecerunt. Erat autem feria quarta. Mane autem facto, mox aduocatus eſt dominus Abbas, & ſedente eo coram ipſa, narrauerunt ei ſorores viſionem ex qua de morte ſua certificata fuerat. Nam & ipſa ad narrandum vires non habebat. Qui cum audiſſet narrantium verba dixit ad eam: Nunquid iſta ita ſe habent? Et ait, ita mi Domine, & hinc habeo certisſimum teſtimonium mortis meæ. Mox ergo ipſe ad ſeruitium Dei accedens, de ſancta Trinitate officium celebrauit, pro eo quod ſanctæ Trinitatis myſterium ſibi ancilla Domini in viſione præfata reuelatum fuiſſe teſtabatur, eo modo quo & ante decennium ei fuerat demonſtratum in eadem viſione. Expleto autem diuino officio, ſancta eam communione muniuit: & dicta eſt litania cum multa deuotione tam fratrum quam ſororum, vbertim lachrymantium ſuper eam.

CAPVT VII.

Viſio ex qua cognouit Elizabeth diſceſſum ſuum, & Diuinum cultum permanſurum in loco illo.

POST hæc circa horam nonam adueni ego, & cum multis omnium lachrymis ſuſceptus ſum, ita vt eam iam obiiſſe æſtimarem. Quod cum requiſiſſem ab iis qui mihi lachrymantes occurrerunt, & adhuc viuere eam dixiſſent, eram adhuc ſperans de vita eius. Et cum intromiſſus fuiſſem, ſedentem inueni, & loquentem, & tantarum lachrymarum quæ erant in circuitu eius cauſam vehementer admiratus ſum, nullam adhuc videns ſimilitudinem mortis: & cum paululum ſediſſem coram ea, allocuta eſt me, dicens: En morior dilectisſime frater, & nullatenus ad hanc vitam conualeſco. Et ego corde percuſſus in hoc verbo, aio ad eam: Vnde hoc noſti chariſſima? Et ait: Viſionem illam magnam quam ante plures annos videram, de qua dictum fuerat mihi quod non eam eſſem viſura vſque ad finem vitæ meæ, Dominus mihi nocte iſta oſtendit: & hinc certa ſum, quoniam finis vitę meę aduenit. His auditis ego viſionem recognoſcēs & verba Angeli qui de fine vitæ eius prædixerat in memoriam reuocans, vtpote qui poſt eam omnia propriis manibus ſcripſeram, continuo omnem ſpem ſanitatis eius & vitæ deſpoſui. Et cum ab intimo cordis dolore lachrymarer coram ea, nullam omnino ſimilitudinem doloris faciebat: ſed immobili permanens animo, dixit ad me: Scito dilectisſime quia nulla eſt triſtitia mihi pro diſceſſu meo, & quia abſque omni dolore ſeparor abs te, quamuis præ omnibus hominibus dilectus fueris mihi, quoniam ſuper omnem cibum & ſuper omnem potum eſurio & ſitio regnum Dei. Et dixi: Non ego nunc ad ſimilitudinem Prophetæ præſumo orare, vt fiat ſpiritus tuus duplex in me, ſed ſi ſimpliciter mihi dare ſpiritum tuum Dominus vellet, ſufficiret mihi. Et ait: Charisſime voluntas Domini fiat in te. Poſt hæc completa hora orationis nona, rurſus aduenit dominus Abbas, cum toto fratrum conuentu: iterumque ipſo inchoante dicta eſt litania cum multis lachrymis, & poſt benedictiones factas ſuper eam, rogauit illa dari audientiam ſibi ab omnibus. Et ſedens conſtanti animo allocuta eſt nos, & gratias agebat omnibus nobis pro animi beneficentia ſibi impenſa, & pro cunctis laboribus quibus laboraſſemus circa ipſam: & exhortata eſt nos prudentisſime ad concordiam & ad tolerantiam paupertatis, & ad ſeruiendum Domino indeficienter. Vnuſquiſque (inquit) veſtrum pro ſe ſtudioſus ſit, ne in ipſo defectum habeat ſeruitium Domini. Scio autem & ſæpius reuelatum mihi eſt à Domino, quod benedixit Dominus locum iſtum ſingulari benedictione, **Locus benedictus.** & non deficiet in ea laus eius & cultus eius vſque in nouisſimum tempus. Vos ergo ſingularem ei gratiarum actionem ſemper exhibete, pro eo quod ſpecialiter locum iſtum præ aliis clauſtris honorauit, per eam gratiam quam in me operari dignatus eſt. Et cum multa in hunc modum exhortata fuiſſet, ad me quoque exhortationem adiecit, rogans & ſuadens vt ſtabilitatis perſeuerantiam ſeruarem: neque aliquando vellem derelinquere locum etiam ſi contingeret vocari me ad locum honorabiliorem & magis opulentum. Omnes autem gratantisſime ſuſcepimus verba admonitionis eius, quoniam manifeſte in ea operari ſpiritum Domini conſiderabamus. Et dixit ad eam dominus Abbas: Admonitiones tuas dilectisſima gratas habemus. Rogamus autem vt poſtquam ad Dominum migraueris, nos illi diligenter commendes, ipſumq; ſemper ores ſuper locum hunc, vt habeat eum in tutela & pace ſua. Et annuit ſimiliter petitioni eius.

CAPVT VIII.

Commendationes & gratiarum actiones quas Elizabeth habuit in fine.

POST hæc adinuicem coniunctis manibus extendit eas ad ipſum, & ait: Domino creatori meo commendo animam meam, & poſt ipſum tibi dile-

bi dilectiſsime pater, & rogo vt ipſi eam in nouiſſimo die præſentes, quia tua ſpiritualis filia ſum, & te ſicut debui dilexi, & obedientiam debitã ſeruaui. Qui eam cum lachrymis ſuſcipiens, ait: Spero quod lætabunde offeram te Domino. Poſt hæc rurſum illa ait: Non miremini, quod ſic anxie tracto de cunctis quæ pertinent ad exitum meum: quia neceſſe eſt hoc me facere dum adhuc aliquas vires habeo, ne forte cum omnino defecerit virtus mea, in aliquo imparata inueniar. Diſcedente autem ab ea domino Abbate, ait: Maneat ſuper vos omnes dilectiſsime pater benedicto illa qua benedixit Dominus ſaluator diſcipulos ſuos, quando ab eis aſcendit in cœlum. Singulos quoque fratrum indefeſſo animo allocuta eſt, commonens eos de profectu virtutum, & orationibus eorum ſe commendans. neque ſolum Presbyteros interpellans de offerenda pro ſe hoſtia ſalutari ſed & Diaconos cum ad gradum altiorem aſcendiſſent. Petentibus autem ſingulis vt aliquos pſalmos illis commendaret dicendos in memoriam ipſius, primum illorum rogabat vt ob conſolationem quam ſperabat à Domino conſequi de tribulationibus ſuis, diceret pſalmum: *In conuertendo Dominus captiuitatem Sion.* Alteri vero, commendabat pſalmum: *Lauda Hieruſalem Dominum.* Alij, *Lauda anima mea Dominum.* Alii, *Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus* Alij, *Te decet hymnus Deus in Sion.* Alij, *Fundamenta eius in montibus ſanctis.* Alij, *Deus in nomine tuo.* Alij, *Dominus regnauit exultet terra.* Mirabamur autem inter hæc vehementer animi eius fortitudinem, & plenitudinem ſenſus, conſiderantes infirmitatis eius magnitudinem, & defectum corporalis virtutis. A principio enim infirmitatis ſuæ, pene nullo vſa erat cibo qui non excuteretur à ſtomacho eius, à tuſsis importunitate. Ab illa autem quarta feria qua de morte ſua certificata eſt, vſque ad decimum diem quo obiit, nulla omnino refectione vſa eſt, niſi ſola frigida aqua: excepto quod quadam die cogentibus nobis, pauca fraga ſumpſit, & modicum pomi vnius, ſed hæc ipſa non retinuit. Sorores quoque circa ſe aggregatas poſt hæc longo ſermone allocuta eſt, monens diligenter de omnibus quæ neceſſaria erant: cunctiſque ſingillatim deoſculatis, in fine ſermonis adiecit dicens: Chariſsimæ meæ Angelus Domini qui mihi in cuſtodiam delegatus fuit, magnam circa me diligentiam habuit ſemper, & multa mihi bona oſtendit, & tam vos quam alios multos per me ſæpius conſolatus eſt, cum magna benignitate. Vnde rogo vt gratias illi ſemper agatis, & ſpeciale ei obſequium ſingulæ exhibeatis, ac dicatis ad honorem eius quotidie pſalmum: *Dominus regnauit exultet terra.* Quinta autem feria in tempore diuini officij, Dominum ſaluatorem diligenter inuocabat, quem ſe videre teſtabatur in ea viſione quæ deſcripta eſt in libro viarum Dei. Petiuitque ab eo, vt ab intolerabili vinculo languoris ſui, miſericorditer abſolueret eam. Ad quod reſpondit ei dicens: Cito venio & abſoluo te.

CAPVT IX.

Viſio de exitu eius, & orationes quibus vſa eſt.

SABBATO quoque poſt hæc dum diuinum officium de Domina noſtra celebraretur, eamq; in ſupernis aſpiceret, & de abſolutione ſua ſimiliter ei ſupplicaret, dixit ad eam: Hæc infirmitas tua eſt ad temporalem mortem, & viſio quam vides, non auferetur à te, ſed eris videns eam vſque ad horam qua veniam ad te cum honorabili comitatu. Et ſuſcipiam animam tuam, & deducam eam ad refrigerij locum, vbi requieſcat à cunctis laboribus ſuis Erat autem tota illa die in nimio defectu, & beatæ Dominæ noſtræ quaſi præſens eſſet continue intendens, & voce tenui ac miſerabili iugiter eam inclamans. Nocte autem Dominica, aliquantulum confortata eſt ſpiritu, poſt deſideratum aduentum ſororis noſtræ mulieris Deum timentis, quam ad exequias eius vocaueram ex longinquo. Tunc congregatis in circuitu eius ſororibus, ſicut erat ſedens in lecto, leuatis ſurſum oculis, & tota intentione cordis, cum magna ſanctorum verborum affluentia, orauit Dominum, dicens: Domine creator meus, liberator meus, ſaluator meus, ſuſceptor meus, tuæ ſanctæ maieſtati, tuæ indiuiduæ Trinitati commendo animam meam ad ſuſcipiendum, ad conſolandum, ad ſaluandum. Rogo te Domine per ſanctam incarnationem, per tuam ſanctam natiuitatem, circumciſionem, oblationem, baptiſmum, paſsionem, reſurrectionem, aſcenſionem, per aduentum Spiritus ſancti, per tuum iudicium futurum, vt me digneris abſoluere ab his vinculis meis: & animam meam illuc velis perducere, vbi conſolationem recipiat de omnibus tribulationibus ſuis. Et cum multa in hunc modum oraſſet, addidit vſitatas laudationes Domini, dicens: Te Deum Patrem ingenitum, te Filium vnigenitum, te Spiritum ſanctum Paraclerum, ſanctam & indiuiduam Trinitatem toto corde & ore confitemur, laudamus atque benedicimus, tibi gloria in ſæcula. Benedicta ſit creatrix & gubernatrix omnium, ſancta & indiuidua Trinitas & nunc, & ſemper, & per infinita ſæculorum ſæcula. Itemq; addidit, dicens: Commendo animam meam Dominæ meæ ſanctæ Mariæ perpetuæ virgini ad ſuſcipiendum, & conſolandum, & conſeruandum: ſancto Michaëli, & vniuerſo exercitui cœli: ſancto Ioanni Baptiſtæ, & ſanctis Prophetis omnibus: & ſancto Ioanni Euangeliſtæ, ſancto Petro, cunctiſq; ſanctis Apoſtolis: ſancto Stephano, cunctiſq; ſanctis Martyribus: ſancto Nicolao, & omnibus ſanctis Confeſſoribus: ſanctæ Margaretæ, & omnibus ſanctis Virginibus: omnibus Sanctis Domini: vt ſint mihi interceſſores apud Dominum, & animam meam cum de hac vita migrauerit ſuſcipiant, & adiuuent eam apud Dominum: vt ibi collocetur, vbi cum ſanctis animabus conſolatione perpetua frui mereatur. Et cum omnes ſorores dixiſſent Amen,

Oratio Elizabeth.

ſalutauit Dominam noſtram dicens: Salue regina miſericordiæ, vitæ dulcedo, & ſpes noſtra ſalue. Ad te clamamus exules filiæ Euæ. Ad te ſuſpiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle. Eya ergo aduocata noſtra, illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte. Et IESVM benedictum fructum ventris tui, nobis poſt hoc exilium oſtende, ô clemens, ô pia, ô dulcis Maria.

Alma redemptoris mater, quæ peruia cœli
Porta manens, & ſtella maris, ſuccurre, cadenti
Surgere qui curat populo: tu quæ genuiſti
Natura mirante, tuum ſanctum genitorem.
Virgo prius ac poſterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Aue, peccatorum miſerere.

Te ſanctum Dominum in excelſis, laudant omnes Angeli dicentes: Te decet laus & honor Domine. Cherubin quoque & Seraphim, Sanctus proclamant, & omnis cœlicus ordo dicens: Te decet laus & honor Domine. Saluator mundi, ſalua nos omnes. Sancta Dei genitrix virgo ſemper Maria, ora pro nobis. Precibus quoque ſanctorum Apoſtolorum, Martyrum & Confeſſorum atque ſanctarum Virginum, ſuppliciter petimus, vt à malis omnibus eruamur, bonisque omnibus nunc & ſemper perfrui mereamur. Ad hæc Dominicam orationem addidit, & ſymbolum, & confeſſionem ad circumſtantes. Et nouiſſime adiecit dicens: Domine Deus meus, tu digneris ſuſcipere omnia verba mea quæ dediſti mihi, quia nullatenus ea habere potuiſſem, niſi tu mihi præſtitiſſes. Et dictis omnibus his, totis viribus defecit, ita vt iam moritura videretur, ac diu in eo defectu permanſit. Sicut autem illi promiſerat Domina noſtra, erat (vt referebat nobis) continue videns viſionem quæ in præfata quarta feria apparuerat ei. Sed aliquibus temporibus manifeſte magis quam aliis, ita vt nonnunquam de ſupernis lucem magnam vſque ad ſe effuſam aſpiceret: ac Dominam noſtram cum aliis plurimis ſanctis, in tantum ſibi appropinquare videret, vt iam ſe æſtimaret transferendam. Cumq; accideret hoc ei, toto ſenſu & totis viribus illuc conuertebatur: neque loquelam habere poterat, aut vllam attentionem ad nos, ita vt iam adeſſe finem eius æſtimaremus.

CAPVT X.

Cur tranſitus eius aliquantulum dilatus eſt, & quomodo ad omnes ſe habebat & contra.

CVm autem poſt vnum aut poſt duos dies loquelam recepiſſet, cœpit conqueri miſerabiliter dicens: Heu quid fiet, heu quid fiet? & hæc ſæpius repetebat. Interrogantibus autem nobis cur hoc diceret? ait: Quos videbam mihi appropinquare, & de quibus æſtimabam quod iam tollerent animam meam, iterum alio aſcendunt & elongantur à me, & non à me tollunt. Hoc autem ſæpius infra illos decem dies contingebat. Vna autem die videbat Angelum Domini qui familiaris ei erat, aſſiſtentem ſibi ac dicentem: Quod ita Dominus tranſitum tuum prolongat, ideo facit, vt tanto à pluribus glorificetur in te. Et quidem ita factum eſt. Nam multi tam ex vicino quàm ex longinquo qui agnouerant gratiam Domini in illa, audientes verbum quod exierat de inſtanti fine eius, quotidie affluxerunt, cum magno deſiderio videndi eam. Et quamuis non habeamus conſuetudinem admittendi extraneos ad infirmos noſtros, ex conſilio tamen plures qui importuni nobis erant, ædificationis cauſa admiſſi ſunt: metuentibus nobis ne forte ex hoc ipſo aliquid ſuſpitionis conciperent, ſi ab omnium aſpectibus diligenter fuiſſet occultata. Illa autem patientiſſime hoc ferens, & infirmitatis acerbitatem, animi fortitudine diſſimulans, ſedere coram illis ac ſecundum quod illis competebat, de ſalute ſua admonere non pigritabat. Hortabatur ſiquidem clericos qui in preſbyteratu erant, irreprehenſibiliter viuere, ac bonis exemplis populum ædificare, quibus & dicebat: Veſtrum eſt dilectiſſimo Domino vos exhibere familiares magis cæteris hominibus per bonam conuerſationem & ſanctum miniſterium veſtrum, quatenus in regno ſuo poſt hanc vitam ſibi familiarius vos adiungat. Eos vero qui non in eo ordine erant, hortabatur non ſe ſubtrahere à familiaritate Domini: ſed beneuole ſe exhibere promotioni ad ſacrum miniſterium Dei, & de iis quæ ſunt Dei ſolicitos eſſe. Militares quoque perſonas hortabatur tueri plebem, ſubuenire oppreſſis, bonorum ſuorum decimas dare, abſtinere à rapina, à veſtium ſciſſura & pertuſione, necnon à fornicatione, affirmans fornicatores non ſolum feriri pœnis gehennæ poſt hanc vitam, ſed in hoc ſæculo prolis infœcunditate aut nimia infœlicitate. Popularibus quoque ſuadebat fidelitatem ſeruare Dominis ſuis, & ſibi inuicem, & paupertatem ſuam patienter ſuſtinere, & pro poſſe eleemoſynas dare, deuotos eſſe ad viſitandas Eccleſias, & ad inuocandum Dominum creatorem ſuum. Non ſolum autem præſentes hortabatur in bonum, ſed abſentibus quoque nonnullis monita ſalutis mandabat, & detractionis offenſam longe poſitis remittebat. Cunctos vero communiter deprecabatur, vt poſt obitum eius in orationibus & eleemoſynis eius memores eſſent. Denique ſi cuncta rationabilium ſermonum eius verba, ſanctaſque orationes quas faciebat illis diebus ſingillatim proſequi velim, certe non mediocris libri volumen me conſtruere continget. Erat autem omnibus non parua admiratio ſuper prudentia eius, & glorificabant virtutem Dei in illa, cuius ſolius operatione id fieri poterat, vt tam fragili corpore ancilla Domini tanto tempore ſuſtineret abſque omni alimento viuere, & nihilominus ſic ſederet affluens ſermonibus tantæ diſcretionis. Iuxta petitionem eius, fecit ei Dominus in hac re. Nam ſicut referebat nobis, ſæpe à Domino poſtulauerat in orationibus ſuis, vt in fine ei præſtaret ſobriam infirmitatem, & quæ edacitatis expers eſſet. Singulis autem diebus ad tantum

venie-

Digitized by Google

veniebat defectum, vt nihil aliud niſi finem eius expectaremus: & vel bis, vel amplius, dicebatur letania ſuper eam: necnon Euangelia Dominicæ Paſſionis recitabantur. Sicut autem ad Paſſionem Domini, magnam ſemper habuerat deuotionem, ita Dominus, & diem & horam Paſſionis ſuæ, defunctioni eius deſtinauit. Nam in ſexta feria mane dicebat iis quæ in circuitu eius erãt, hodie omnes qui mihi familiares ſunt diligentem mihi cuſtodiam exhibeant, quia prope eſt hora mea. Et cũm remoueri feciſſet lectum, erat ſedens in puluillo, & innixa vni ſororum, & familiariter loquens lachrymabilia multa cum iis qui aderant vſque ad horam ſextam & exinde cœpit laborare ſpiritus difficultate. Tunc ergo adueniens dominus Abbas cum presbyteris, rurſus eam muniuit benedictionibus & letania. Me autem ſuggerente ei de communione ſancta, ſignum fecit mihi quoniam glutiendi vires non haberet. Et quidem non hoc ei periculoſum fore æſtimaui, ſi tunc abſtineret, quia pridie communicauerat mea adminiſtratione.

CAPVT XI.

De exitu eius.

POST hæc nobis diſcedentibus, dicebat illi ſoror cuius pectori accumbebat. Tu nobis dilectiſſima indicare ſolebas de ſororibus noſtris morientibus, quali tempore adeſſet finis earum, & quando deponere eas in ciliciũ deberemus. Nunc vero idipſum de te ſcire non poſſumus, niſi ipſa indices nobis. Et ad hoc quidem ſiluit, & poſt puſillũ me feſtinato aduocari fecit. Et cum per modicum tempus coram ea quod futurum erat præſtolarer, tam ego quam frater noſter clericus religioſæ conuerſationis, quem ad hoc ipſum ex longinquo vocaueram, cœpit vocis officio deſtitui, & nihilominus orationes more ſolito ore volutare, leuatis ſurſum oculis deuote intendens ad ſuperna. Nouiſſime autem quaſi memor verbi quod dixerat prædicta ſoror, de indicanda hora depoſitionis ſuæ, extendit manum, & cum magna celeritate tribus vicibus nobis ſignificauit, vt deponeretur ſuper cilicium quod erat ſtratum coram ea. Quod cum feciſſemus, ſic ea iacente in leni agone, dicta eſt letania ſemel à ſororibus. Secundo à domino Abbate, & fratrum conuentu. Poſt hæc circa horam nonam, quaſi ſuauiter obdormiſcens, reddidit ſpiritum Domino, decimoquarto Calendas Iulij.

CAPVT XII.

De ſacerdote quodam, ſubito erumpente in laudes eius, & ſepulturæ officio.

TVNC vnus ex aſſiſtentibus presbyteris diligens eam in Chriſto, in hanc vocem cum lachrymis erupit, dicens: Proficiſcere nunc anima ſancta in requiem tuam. Aſcende ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij. Intra in gaudium Domini tui. Domine IESV CHRISTE Saluator mundi, ſuſcipe animam quam creaſti, animam quam ſanguine tuo redemiſti. O Maria mater miſericordiæ, ſuſcipe nunc ancillam tuam. O virgo virginum, agnoſce nunc virginem tuam. Angele ſancte ſuſcipe animam tibi commiſſam, & deduc eam in pace vbi requieſcat à laboribus ſuis. Reſpexit autem Dominus humilitatem ancillæ ſuæ, quæ per omnia ſibiipſi deſpecta ſemper extiterat: & honorificauit Deus nouiſſima eius magnificis obſequiis populi multi, qui vſque ad tertium diem, Dominicum videlicet quo ſepulta eſt, vndique per circuitum ſponte confluxit. Et quidem dum adhuc viueret & incolumis eſſet, frequenter de mortis ſuæ appropinquatione loqui ſolebat, & optabat pia intentione, dicens: Vtinam migrare me contingat de hac vita ſub tali tempore, quo nihil importunitatis aut moleſtiæ patiantur ab aëris intemperie qui venturi ſunt ad exequias meas, ac tanto maiori deuotione memoriam mei agere poſſint. Quod & factum eſt. Non enim tota illa æſtate placidius illuxerat tempus, quam illo triduo erat. Et quamuis eſſet mœror omnibus nobis ſuper diſceſſu eius, gratiola tamen quadam iucunditate perfundebantur omnium corda congratulantium beatæ conuerſationi eius. Quamuis autem immutabili conſuetudine caueatur apud nos, vt nunquam extra limina cellæ procedat ſororum congregatio, ob venerationem tamen ſingularis gratiæ Domini quam euidenter in ancilla ſua operatus fuerat, placuit venerabili patri noſtro, cunctisq; pariter fratribus, hunc illi ſingularem præſtare honorem, vt cunctæ pariter diſcipulæ, venerabile funus magiſtræ ſequi & obſequium ei in ſepultura exhibere permitterentur. Igitur per manus earum quas ad hoc ipſa denominauerat, necnon & beatricis comitiſſæ quæ & infirmitati & funeri eius deuota affuerat, repoſita eſt in loculo ſecus altare Domino omnibusq; ſacris virginibus dedicatum in Eccleſia B. Florini. Anno ætatis ſuæ XXXVI. Decimo quarto Calendas Iulij, feria ſexta, hora nona. Anno Domini milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto. Viſitationis ſuæ anno decimo tertio, ex quo eam viſitauerat paterna gratia Domini noſtri. Qui in cunctis miſerationibus ſuis ſit benedictus in ſæcula ſæculorum, *Obiit ætatis 36. an. 1164. Iunij 18.*

AMEN.

DE TRANSITV ELIZABETH FOELICIS *Virginis cum Chriſti perpetua benedictione Libelli*

FINIS.

t 5 IN-

Digitized by Google

INDEX RERVM PRAECIPVARVM IN LIBROS REVELATIONVM SS. HILDEGARDIS ET ELIZABETHÆ VIRGINVM.

P. paginam, n. numerum paragraphorum, c. columnam paginæ indicat.

A.

ABel caſtitatis impulſu Deo offert munera, pag. 44. num 2 & 3.

Acies variæ ſpirituum cœleſtium quid, p. 25. n 1. & ſeqq.

Adæ lapſus cœlum & paradiſum clauſit, p. 37. n. 27.

Adhortatio ad pœnitentiam & fugam peccatorum, p. 22. & 23. n. 30. & 31. & p. 168. col. 1. ad colendum Deum, p 32. n. 4. 6. & 10. ad Euchariſtiam frequentandam. p 63 n. 21. & ſeqq. & p 67 n. 34 & 35. ad bona opera exercenda, p. 112. n. 34. ad Deo laudes decantandas. p. 165. n. 10. & 11. ad Rectores Eccleſiæ, p. 199. c. 1. & 2.

AEdificium quadrangulum monti inædificatum quid, eiuſdemq; deſcriptio, p 96. n. 4. 5. & ſeqq vſque ad fin. Viſionis 2. & p. 151. n. 22.

Adoleſcentibus certa viuendi regula præſcribitur, pag. 202. c. 2.

Aër obſcurus ſubito exortus quid, p. 29. n. 7.

AEther puriſſimus pelli inuolutus deſignat fidem, p. 11. n. 11. in eo viſa multa ſphæra, ibid. n. 12. flatus & turbines ab eodem erumpentes, ib n. 13.

Alæ tres albæ in capite mirabilis formæ, & earum ſignificatio, p. 109. & 110. n. 15. & ſeqq.

Angelorum diuerſæ acies S. Hildegardi apparent, p. 25. & 26. n. 1. & ſeqq. Obſequium eorum circa Miſſæ Sacrificium, p. 60. n. 6. magna eorundem multitudo circa imaginem viſa quid, p. 105. n 17. Laus ipſorum & gloria cœleſtis, p 162. n. 1. Plures apparent S. Eliſabethæ virgini, p. 177. c. 1 cuiuſdam proteſtatio de annuntiandis verbis Libri viarum Dei, p. 205. c. 1. Vide etiam Miſſa. Sacerdos.

Anima eſt magiſtra interiorum virium hominis, p. 21. n. 25. & velut ſuccus in arbore, ita ipſa in corpore. ib. n. 26. animarum peccantium conditiones diuerſæ, p. 3. n. 8. pœnitentis querela, p 15. n. 2. & ſeqq. & p. 163. n. 2. eiuſdem certamen & militia, p. 16. n. 3. 4. & 5. Deum diligentium felicitas, p 31. n. 14. peccatricis confuſio & infelicitas p. 43. n. 15.

Animus eſt in homine tabernaculum voluntatis, p. 20. n. 22.

Apoſtolorum laus æterna & gloria cœleſtis, p. 163. n. 1.

Apparitiones, vide Viſiones.

Aqua cur vino immiſcenda in Sacrificio Miſſæ, p. 66. n. 30. & p. 69. n. 44. & ſeq. vide Miſſa.

Auaritia Eccleſiaſticorum quam abominanda, p. 199. c. 1. & 2.

Aurora in terra apparens quid, p. 30. n. 12. & 14. alia in pectore imaginis muliebris, p 35. n. 10.

B

Baptiſmus eſt velut gladius ad expugnandum diabolum, p. 36. n. 18. omnibus ad ſalutem neceſſarius, p. 37. n. 28. & ſeqq. & p 42. n. 10. & ſeqq. Patrini in eius ſuſceptione adhibendi, p. 39. n. 32. & 33. peccata delet. ib. n. 35. ab impio licet Sacerdote collatus, nihilominus eſt validus, p. 39. n. 36. & 37. in periculo mortis à quolibet homine conferri poteſt. ibid. n. 38.

S. Benedictus alter Moyſes ob inſignem vitæ diſciplinam, p. 49. n. 21 Apparet S. Eliſabethæ virgini, p. 169. c. 2. & p. 171. c. 2.

Beſtiæ quinque deformes in diuerſis ſpeciebus apparentes S. Hildegardi virgini quid, p. 152. n. 1. vſque ad 8.

Beſtialitatis peccatum quam Deo abominandum, p. 76. n. 78.

Blaſphemia peccatum grauiſſimum, p. 57. n. 57. remittitur à Deo per pœnitentiam. ibid. & n 59.

Brachia ſplendentia imaginis muliebris quid. pag. 34. n. 4.

C

Cantus dulciſſimus Virginum ante thronum Dei, p. 46. n. 8 & 9. vide etiam Muſica.

Caput muliebris imaginis ornatum quid, p. 34. n. 3. aliud mirabilis formæ, p 10[illegible]. n. 1. & ſeqq. cur formæ mirabilis ibid. & immobile, p. 09. n. 10. quare altius eleuatum. ib n. 1[illegible]. coloris ignei. ib. n. 13. nudam habens formam. ib. n. 14. tribus ornatum alis. ib. n. 14. prorſus mutum, p. 112. n. 30. aliud viſu deforme, p. 154. n. 15. à plaga curatum, p. 157. n. 23. deſcriptio eiuſdem & operationes, p. 158. n. 24. & ſeqq.

Caro eſt velut ancilla animæ potentiis ſubiecta, p. 21. n. 25 remedia contra carnis vitia. p 196. c 2.

Caſtitatis ſchema quale, p. 127 n. 8 & p. 134. n. 20. eius donum Sacerdotibus neceſſarium, p. 73. n. 62. & ſeqq.

Caſtorum tria genera, p. 74. n. 70.

Charitas quanta virtus, eiuſdemq; ſchema ac deſcriptio, p. 126. n. 3. & p. 135. n. 25. quanta coniugum eſſe debeat, p. 4. n. 12 & ſeqq.

Chriſtus in Cruce pendens muliebrem imaginem ſanguine ſuo perfundit, p. 58 n. 1. & 2 eius aduentus ſigna, p. 161. n. 1. 5. & ſeqq. Eiuſdem Paſſionis, Reſurrectionis. & Aſcenſionis myſteria S. Elizabethæ virgini repræſentata. p. 179. c. 1. & ſeqq. denuo à peccatoribus crucifigitur, p. 183. c. 2.

Circulus fulgidus aurei coloris exiens à ſedente in throno quid, p 92. n. 10 gyrans ſe per quatuor orbis partes, p. 93. n. 11. immenſæ altitudinis, ib. n. 12. diffundens infinitum ſplendorem calybeum, ib. n. 13 & 14.

Cir-

Digitized by Google

Circumciſio omnibus Iudæis in Vet.Teſt.præcepta,& ad ſalutem neceſſaria,p.36 n. 22.& p. 38.n. 30. per Baptiſmum abolita,ibid.
Clauium cæleſtium nomine quid intelligendum, p. 79. n.69.
Cœlibatus Eccleſiaſticis neceſſarius,p. 73.n.63.& ſeqq.
Columna calybei coloris aſpectu terribilis viſa à S.Hildegarde virgine quid; eiuſdemq; deſcriptio,p.102. n. 1. & ſeqq.alia tornatilis inter duos angulos, p. 103.n. 10. magnæ claritatis,p.104. n. 15. alia in angulo occidentali fortiſſima & purpureæ nigredinis, p.121.n.1.& ſeqq.quid eius diuerſi anguli,p.122.n. 4.5.7. alia vmbroſa ad meridiem,p. 125.n.1.omnigenis vallata virtutibus. ibid. earum enumeratio,p. 126.n.1.& ſeqq.& p.131.n.15.& ſeqq.quare meridiem reſpiciat,p.130. n. 10.cur obumbrata, & vbinam poſita. ibid. n. 11. & 13. eius aſcenſus adinſtar ſcalæ.ib.n.14.alia ſeptem marmorea rotunda quid, p.142.n.23.& ſeqq.
Compunctionis vera effigies,p.150.n.17.
Concordia imago,p.151.n.19.
Confeſſio ſacramentalis peccatorum noua eſt reſurrectio,p.77.n.82. in antiquis Patribus præfigurata ib. n.83. in periculo mortis cuilibet homini fieri poteſt, ib.n.85.alias Sacerdoti facienda,p.78 n.86.& 87.
Confeſſorum laus & beatitudo æterna,p.163.n.1.
Coniugium non ad libidinem, ſed liberorum procreationem à Deo inſtitutum,p.5.n.16. & p.6.n.20. & 23 vetitum inter conſanguineos, pag 6.nu.17.& 18. quare apud Iudæos inter ſanguine iunctos præceptū, p.6.n.19. quibus illud ineundum, ibid.nu.20.& 21. quando coniugibus Eccleſiam intrare prohibitum, ibid.& n.22.qualiter viuere debeant, p.193. c.1.& ſeq malè viuentes quàm miſeri,ibid. eorum vitia,p. 194.c.2.ſterilitas interdum vnde fiat, p.195.c.2.
Conſtantia vera effigies,p.150.n.15.
Contemptus mundi vera imago,p.150.n.18.
Continentium via qualis p.195.c.2.
Corpus Chriſti, vide Euchariſtia.
S.Crucis in cœlo apparitio,p.175.c.4.

D.

Deſiderij cœleſtis vera effigies,p 150 n.16.
Deſperationis peccatum licet grauiſſimum per pœnitentiam à Deo remiſſionem meretur,p.57.58.59.nemini ob peccatorum multitudinem deſperandum,p.78. n.86.
Deus eſt inſpector actuum humanorum,p.2.n.6. plures Deos exiſtere quàm inconueniens,p.3. n.7. eius voluntati nemo valet reſiſtere, p.19.n.14. in tribulationibus ſe inuocantes exaudit,p.22.& 23.n.30.Sub Trinitate perſonarum adorandus, p.32.n.4.eius ignorantia multorum malorum cauſa, p.36. num.20. ſcrutator eſt arcanorum,p.50.n.29.In Sacramento Euchariſtiæ eſſentialiter præſens,pag.63 n.19.Illud per verba Sacerdotis perficit,p.68.n.36.bonum operatur in hominibus, p.112.n.33. quomodo timendus, p.115.n.13.& ſeqq.electos ſuos tentari quidem permittit.ſed non ſuccumbere,p.169.c.1.
Diabolus Adamo & Euæ beatitudinem inuidens inſidias ſtruit per ſerpentem,p.3.n.10.& 11. pœnarum ſuarum eos vult eſſe participes, p.5. n.16. eius ac damnatorum in homines crudelitas, p.3.n.5. hominis redemptionem neſciuit,p.14.n.30.dicendus pater Sacerdotum laſciuorum,p 73.n.65.Contritus per Chriſti Paſſionem & mortem,p.95.n.19.ſanctas perſonas grauiter tentare à Deo permittitur,p.168.c.2.S.Eliſabethæ virgini in phantaſmate apparet,p.169. c. 1.per totum, & p. 170.c. 1. item in ſpecie delicati Clerici.ibid.
Diaconis caſtitatis donum neceſſarium, p. 74. n. 68. & 69.
Dierum nomine quid myſtice deſignetur, p. 155. n. 18. & 20.
Diuitiæ terrenæ ac cæleſtes quomodo parentur, p. 2.n.7.
Diuortium prohibitum exemplo Adami & Euæ, p. 4. n.12.& ſeqq & p.50.n.26.

E

Eccleſia per muliebrem imaginem diuerſicolorem adumbrata,p. 24. n. 2. & 8. S. Hildegardi in forma turris exhibita. ibid. à Deo fundata, p. 50. n. 28. Chriſto in Cruce pendenti deſponſata, p. 58. n. 1. & 2.
Eccleſiaſticorum vitia,p. 199. c.2. qualiter viuere debeant,p.224.c.2.
Eccleſiaſtica Cenſura quid & in quos ferenda, p. 79. n.98.& ſeqq.
Eccleſiaſticæ inſtitutionis ordines in duabus vijs ſita, p. 53.n 39.
Egbertus Abbas S Florini frater S. Eliſabethæ p. 167. c.1 & 2.Eiuſdem viſio,p. 212.c.1.& 2.
Eleemoſyna fida vera pœnitentia comes, p. 78.n. 88. & ſeqq.
Elementa concuſſa poſt peccatum Adami & Euæ, p. 8. n. 28. Accuſant hominem inobedientia contra Deum p.110.n.18. Eorundem vehemens concuſſio in iudicio extremo,p 160.n.1.& 2.
S. Eliſabethæ Virginis humile de ſeipſa iudicium, p. 167.& 168.c.1. & 2. infirma ab Angelo ſanatur & confortatur,p.183.c.2. eius agonizatio,pag.221.c.1. Reuelationes ſuas morte comprobat. ib. c.2.eius ad ſorores & Abbatem exhortatio,pag.223. c.1.oratio ante mortem. ib.c. 2.deſiderium mortis,p.224.c.2. Obitus,p.225.Varias licet eſſet illiterata,ex infuſione Spiritus S. dictatas ad diuerſos mittit Epiſtolas, p. 210. & 211. itemq; per totum Librum quintum. Eius varias viſiones & apparitiones vide in verbo Viſiones.
Epiſtolas varias S. Elizabeth ex infuſione Spiritus S. pronuntiatas vide p.212 & per totum Librum quintum.
Eremitarum inſignis viuendi regula,p.202.c.1.
Euchariſtiæ veritas diuinitus oſtenſa S. Hildegardi virgini,p.58.n.1.& ſeqq. eam ſumentium diuerſa conditiones,ibid.& p.70.& 71.n.51.& ſeqq. datur in ſanctificationem fidelium, p.6.n.5.ſub ſpeciebus panis & vini,p 60.n.7.8.9.& p.63.n.19.& ſeqq. diuina virtute ſub Miſſa ſurſum eleuatur, p.61. n.13. in vltima cœna à Chriſto Domino inſtituta, p.63.n. 22.ex pane quare conficienda, p.65.n.28. & p.69. n.44.& ſeqq. itemq; ex vino ſanguis Chriſti, p.66. n.28.29.& p.69.n.44.cur in Miſſæ ſacrificio aqua vino immiſcenda p.66.n.30.& p.69.n.44.per verba Sacerdotis à Deo perficitur, p.68.n.36. à Sacerdotibus ieiunis conficienda,ibid. n.39.non in quantitate,ſed ſanctitate recipienda,pag.69.n.41. de eius veritate haud dubitādum,p.96 n.43.& p.72.n.60. ſub vna & vtraque ſpecie poteſt ſumi, p.69. n.46. eam indignè ſumentium pœna, pag.71.n 58 ſumma

cum

Digitized by Google

cum reuerentia ac diligentia tractanda & cuſtodienda, p. 72. n. 59. eius miſteria haud perſcrutanda, ib. n 60. & 61. quanta ſit virtutis, p. 185. c. 2. vide etiam Miſſa.

Excommunicationis ſententia à quibus, & in quos ferenda, p. 79. n. 98. & p. 80. n. 99. & ſeqq.

F

Feneſtra in ſummitate turris quid, p. 40. n. 4. plures aliæ in monte coloris ferrei diuerſis hominum capitibus ornata, p. 2. n. 6.

Fides per montem radici immenſi lapidis coniunctum adumbrata, p. 95. n. 2. 3. 4. illi interiores hominis actus conformes eſſe oportet, p. 36. n. 16. Eius verum ſchema, p. 126. n. 6. & p. 135. n. 23. Quodnam eiuſdem ſignum, p. 161. n 4. & ſeqq.

Filij ex fornicatione aut adulterio nati ſæpe peruerſi, p. 5. n. 14. item monſtroſi, p. 19. n. 15.

Flamma coloris aërij in igne quid, p. 29. n. 4. fulminans. ib. n. 6. extendens ſe ad glebam, ib. n. 8. tres habet virtutes, p. 32. n. 7. erumpentes flammæ ex ore tetri vermis, p. 82. n. 13. alia petens nubes, ibid. n. 15. alia homines adurens, p. 83. n. 17. alia caliginoſa. ib. n. 18. alia petens abyſſum, ib. n. 19.

Fornicationis crimen, & pœna, p. 4. n. 13. 14. & 16. & p. 7. n. 23.

Fortitudinis vera effigies, p. 151. n. 20.

Frigus globo igneo obuians quid, p. 10. n. 6.

G

Globus ignis rutilantis in igne apparet S. Hildegardi virgini, p. 10. n. 4. & 11. alius arenoſus in medio elementorum, p. 11. n. 16.

Gloria beatorum quanta, p. 161. n. 7. & ſeqq. vſque ad finem Viſionis 11. & p. 162. n. 1. & ſeqq. vſque ad finem Libri 3.

Gradus ſeptem marmorei iuxta quadratum lapidem quid, p. 145. n. 1. & p. 149 n. 6.

Gratia diuina vera effigies, & eiuſdem effectus, p. 127. n. 9.

H

S. Hildegardis virginis humile de ſemetipſa iudicium, p. 28. n. 1. & p. 85. n. 1. eius varias Viſiones vide in Voce Viſiones.

Homo diuina conſilia ſcrutari non debet, p. 6. n. 16. & p. 8. n. 31. eius miſera conditio, p. 8. n. 30. liberatus ex poteſtate diabolica, ib. n. 31. & 32. comparatur horto, ib. n. 33. inſtar ouis errantis reducitur. ib. in fictilibus lac portantes quid, p. 19. n. 13. eius tres ſemitæ, anima, corpus, & ſenſus, p. 20. n. 18. cuiuſdam ſplendidus de aurora egreſſus, p. 30. n. 14. & ſeqq. & p. 35. n. 15. magna eorum turba ſole lucidior circa imaginem puellarem, p. 45. n. 8. alia multitudo albatorum coram ardente luce, p. 80. & 81 n. 1. & 3. alij velociter currentes, p. 81. n. 6. ad cælum tendentium tres acies, p. 83. n. 16. per limum figuratus, p. 87. n. 5. 6. 7. item per ædificium obliquum, p. 96. n. 6. multitudo eorum tenebroſis veſtibus induta quid, p. 105. n. 18. oues dicti homines; & quare. ib. n. 19. & ſeqq. alij noua veſte amicti, p. 107. n. 23. pictura quorundam in arcubus muri quid, p. 115. n. 11. alij iuxta murum ædificij diſcurrentes, p. 140. n. 17. & ſeqq.

Homicida ſui ipſius ſeipſum perdit ac damnat, p. 57. n. 60. ſimilis eſt Lucifero, p. 58. n. 61.

Humilitate expugnatur diabolus, p. 9. n. 34. eius laudes, p. 51. 52. n. 32. & ſeqq. vera eiuſdem effigies ac deſcriptio, p. 126. n. 1. & 2. & p. 133. n 19.

Hypocritis comminatur Deus, p. 186. c. 1.

I

Idololatra quomodo illudantur à diabolo, p 18. nn. 11.

Ieiunio carnis luxuria expugnanda, p. 37. n. 62. & p. 196. c. 2.

Ignis lucidiſſimus circa globum vmbroſum, p. 10. n. 3. alius eidem globo deſurſum obcurrens, ib. n. 5. flatus & turbines emittit, ib. n. 8. & ſeqq. alius tenebroſus, & viſu terribilis, ib. n. 10. alius lucidiſſimus, incomprehenſibilis & inextinguibilis, p. 28. n. 1. & 2.

Imago plena oculis à S. Hildegarde ad radicem montis viſa quid, p. 1. n. 3. alia puerilis, ib. n. 4. alia muliebris diuerſi coloris, p. 24. n. 1. 2. & ſeqq. à vertice ad vmbilicum pallida, ib. n. 2. nigra ab vmbilico, ib. n. 3. in pedibus ſanguinolenta, ib. n. 5. ſtans iuxta altare. ib. n. 6. Abraham continens in corde & Moyſen in pectore. ib, n. 7. per eam Synagoga & Eccleſia deſignata, ib. n. 2. & 8. alia muliebris procera ſtatura, p. 33. n. 1. & ſeqq. alia puellaris, eaque pulcherrima, p. 45. n. 7. aliæ quinque in turri ſeparatim ſtantes, p. 98. n. 4. & 5. earum diuerſa ſignificatio, & eadem ſimilitudo, ib. & p. 99. n. 5. & ſeqq. aliæ item duæ imagines verſus turrim ſtantes quid p. 101. n. 11. & ſeqq. alia in pauimento, p. 105 n. 16. plures aliæ diuerſis in locis ſitæ, & diuerſus earundem habitus ac varia ſignificationes. p. 113. n. 1. & ſeqq. & p. 117. n. 25. & ſeqq. vſque ad finem Viſionis 6. Alia in ſummitate columnæ vmbroſa, eiuſdemq́ deſcriptio, p. 135. n. 26. tres aliæ quid, p. 137 n. 2. 3 & 4. plures aliæ diuerſis in locis poſitæ, p. 143. n. 25. vſque ad finem Viſionis 9 & p. 148. n. 2. 3. & 4. & p. 149. n. 12. & 13. & p. 150. n. 15. & ſeqq. alia viſu deformis, p. 154. n. 14. & ſeqq. vide Viſio.

Incarnationis myſterium per lucentis hominis de aurora egreſſum S. Hildegardi patefactum, p. 31. n. 15. 16. & 17 & p. 35. n 13. 14. & p. 41. n. 6.

Infantes nigri in aëre iuxta terram apparent S. Hildegardi, p. 35. n. 13. alij multa claritate radiantes, p. 41. n. 7. & 8. alij aureo colore carentes, licet clari. ib. n. 9. diuerſus reſpectus & operationes, p. 42. n. 14. Qua ſollicitudine infantes à parentibus educandi, p. 203. c. 1. & 2.

Inſtrumentum rotundum adinſtar oui quid, p. 9. n. 1. 2.

Intellectus animæ eſt affixus p. 20. n. 19.

Ioannes Baptiſta verum pœnitentiæ ſpeculum, p. 47. 48. n. 16. & ſeqq. Apparet S. Eliſabethæ virgini, p. 171. c. 1. per magnam ſtellam præfiguratus, p. 30. n. 11.

Iudicium extremum quam horrendum, p. 18. n. 8. eius præuia ſigna, p. 161. n. 1. & ſeqq. æquum in omnes, ib. n. 9.

Iuſtitiæ in eleganti imagine apparentis vera effigies, p. 137. n. 2.

Iuuenis perlucidus throno inſidens quis, p. 86. n. 4. alius inſidens ſedi ſeptem graduum marmoreorum, p. 145. n. 1. eius habitus & deſcriptio, p. 149. n. 8. 9. 10. & 11. eiuſdem lucidiſſimus ſplendor, p. 151. n. 21. & p. 153. n. 10. cur aliquo vſque vmbroſus, & lacte candidior, p. 154. n. 11. & 12.

L.

Lactis in fictilibus deportatio quid ſignificat, pag. 19. n. 13.

Lacus multæ latitudinis & profunditatis infernum denotat, p. 2. n. 1. & 6.

Lampades magnæ claritatis apparent S. Hildegardi, p. 2. n. 1. & 2.

Lapis

Digitized by Google

Lapis magnus ferrei coloris verſus orientem ſitus quid, p 85.86.n.1.& 2.tres lapidis virtutes.p.32.n.6.

Liberum arbitrium à Deo hominibus conceſſum,p.13.n. 24.25.28.& 29.

Libri tertij Reuelationum S. Elizabethæ titulus diuinitus ipſi patefactus,p 202.c.2.de eiuſdem publicatione Proteſtatio Angelica.p.205 c.1.

Limo in pectore ſedentis in throno denotatur homo, p. 87.n.5.& ſeq.

Lucifer quare ad inferos præcipitatus,p.2.n.3.&p.3.n. 7.& p.58 n.61 & p.93.n.15.& ſeq.

Lux ſplendida abſque ortu quid,p.31.n.1.& ſeq.

Lux prima diei nota doctrina Apoſtolica p 49 n.21.

Lucis ſerenitas circa altare celebrantis miſſam, p. 60. n. 6. durans vſque ad finem Sacrificij, p. 61 n. 10. coruſcatio ignea ſub Canone miſſæ,ib.n. 12. peracta ſacra Communione ad cœlos eleuatur.pag. 63. num. 20.lux ardens inſtar montis,pag 80. num. 1. & 2. diuiſa in linguas,ibid. vide etiam Splendor, Miſſa, Ignis.

Luxuriæ peccatum quo ſæpius iteratum, eo ſuperatur difficilius,p.196.c.1.

M.

Magia ex ſciendi curioſitate orta,pag 13 n.22 per eam Deus deſeritur, & diabolo adhæretur.ibid.n.23.ars magiæ & diuinandi Deo intolerabilis,pag.14 num. 27.& 30.

Maria virgo ſine virginitatis iactura concepit, p. 62. n.15.& p. 65. n. 26. Aſſumptionem ſuam, aliaq; de ſe ſecreta per viſionem reuelat S. Elizabethæ,p.204. c.1. & 2. Eius encomia & gloria cœleſtis, pag. 163. num.1.apparet S. Elizabethæ,p.169.c. 2 & p.170. c.1.& 2.eiq; multa arcana aperit,p.204.c.1.2.

Martyrum laudes,& beatitudo,p.165.n 1.

Matrimonium,vide Coniugium.

Militum viuendi regula,p.224.c.2.

Miſſæ Sacrificium celebrans Sacerdos ſtipatur ab Angelis,pag.58.num.1. Eſt Paſſionis Dominicæ commemoratio,pag 62.num.17.& 18.ſine pane,vino & aqua perag nequit,p.69.num. 44.& 45.neque abſque paramentis debitis,p. 70 num.47 deuotiſſime fiat.ib.& n.48.abſque conſcientia macula,ib.n. 49 & p 79 n 95 in ſimplicitate cordis,p.70 n.50.& p. 73.n 60.&p.79.n.95.quanta eius efficacia,p.170. c.2 vide etiam Euchariſtia.

Mons ferrei coloris ſtabilitatis æternitatis regni cœleſtis nota,p 1.n.2.alius inter Aquilonem & Orientem quid,p. 12.n.19 alius magnus coniunctus radici immenſi lapidis,p 95.n.1.2 & 3.

Monſtra quomodo & vnde generentur,p.19 n.15.

Mortis interitus, p 30.n. 14. qualis ad eam fieri debeat præparatio,p 220 c.2.

Mulier formam hominis in vtero habere viſa quid, p. 19. n. 16. ab altarium adminiſtratione omnes prorſus excluſæ,p. 75.n.76.

Muliebris imago coloris varij,p. 24. n. 1. & ſeqq. alia proceriſſimæ ſtaturæ,p 31. n. 1. & ſeqq. ventri inſiſtens ante altare abſque pedibus & veſtimentis,p 34. n 6 7.& 9.& p.154 n.14.Chriſti in Cruce pendentis ſanguine perfundi videtur, p. 58. n.1. & 2. vide etiam Imago, Viſio.

Mundus in Septentrionali plaga ædificij diſcurrere viſus quid,p.140.n.17.eius gloria quam res miſera,p. 187.c.2.

Murus arcuatus picturis hominum inſignitus,p. 113 n. 1.& p.114.n 8. & 115.n.10. & 11.alij duo muri minores quid,p.117.n.21.& ſeq.

Muſica ſymphonia ac harmonia ab Angelis edita, p.27. n.1.& 14. & p.44.n.1.alia ſuauiſſima ſupernorum ciuium in aere exaudita,pag. 162.num.1. & ſeqq. vide etiam Cantus.

N.

Nebula tetra ex inferno exhalans quid ſignificet, p. 3. n 8 alia de fœtido verme egrediens.p.84. n.22. alia teterrima montem comprehendens,p.158.n 26.

Nubes candida tegens lapidem ferrei coloris,pag. 86. n.3.

O.

Obedientia habitus & vera effigies,p.126.n.5.& p.135. n.22.

Opera ſupererogatoria quam Deo grata, p. 47. n.15. & 16.

Orationis ad expugnandam carnis laſciuiam efficacia, p.196.c.2.

Ordo vide Sacerdotes.

P.

Panis ad Sacramentum Euchariſtiæ conficiendum neceſſarius,p.64.& 65.n.24.& 26.& p.69.n.44.

Paradiſus poſt expulſum Adamum lucidiſſimo ſplendore circumdatus,p. 7. n. 27.eſt locus amœniſſimus,p. 8. n.29.

Parentes liberos ſuos ad Religionem cogere non debent,p.55.n.46. & ſeq.neque ab eadem retrahere, ib. n. 48. & ſeq.eorum circa infantium educationem cura,p.203.c.1.& 2.

Paſſionis Dominicæ memoria eſt ſacrificium miſſæ, p. 58.n.1.& p.60.n.7.& p.62.n.17.& 18.

Paſtores ſanctitate vitæ conſpicui populo præficiendi,p. 49.n.21.& 22.boni quam pauci,p 199 & ſeq ſumma malorum iniquitas,ib.

Patriarcharum beatitudo & laus æterna,p.162.n.1.

Paupertas ſpiritus Deo gratiſſima,p.78.n 92.

Peccatorum conditiones diuerſæ,p 3.n 8.ſolus Deus eos ex diabolica poteſtate potens eripere,p. 5.n. 15. ijs tepor noxius,p.50.n. 29.artificibus ſtultis ſimiles, p.51.n.30.à Deo exaudiuntur, p.57.n 55.56.& 57. remittuntur ijs peccata grauiſſima,ib. n. 57. & 58. monentur ad pœnitentiam, p.193. & ſeq. brutis poſt mortem peiores ſunt, ibid.

Peccata in periculo mortis abſente Sacerdote cuilibet homini,aut ipſi etiam Deo confitenda,p. 77. n. 85. vide etiam Confeſſio.

Pellis circa globum igneũ apparens quid,p.19.n.9& 14.

Petrus & Paulus apparent S. Elizabethæ,p. 171.c.2.

Pœnitentia Deo grata,p 5 n.14.haud differenda vſque ad mortem,p 56 n.54. Eleemoſyna coniungenda,p. 78.n.83.& ſeq.

Pœnitentis animæ querela,p.15.n.2.

Pollutio peccatum grauiſſimum,p. 76. n. 78. nocturna pœnitentia expianda,p. 77.n.79. & ſeq.contra eam remedia,p 77.n.80.& 81.

Poteſtas Eccleſiaſtica quanta, & qualiter exercenda, p.79.n.69.& ſeqq.

Præcognitio Dei hominis liberam voluntatem nihil impedit,p.14.n.26.

Prælatorum Eccleſiaſticorum quanta ſit obligatio,p. 199. c.2. eorundem auaritia aliaq; vitia reprehenduntur,ib.& p.ſeq per totum.

Præſum-

Digitized by Google

Præſumptionis peccatum cauendum, p 217. c. 2.
Prudentia per ſuperbiam euacuatur, p. 51. n. 31.
Puellarum mundanarum luxus in veſtibus, pag. 194. col. 1.
Puellaris imago venuſtiſſima virginitatem adumbrat, p. 45. n. 7.
Purgatorium eſt locus purgationis peccatorum ad vitam, p. 108. n. 5. dæmones habet, p 176. c. 1.

R.

Ratio eſt cuiuſuis operis effectrix, p. 21. n. 23.
Religio haud temere ingredienda, p. 49. n. 23. coniugatus cum vtriuſque partis conſenſu eam intrare licet, ibid. n. 25. vota religionis Deo reddenda, p. 53 n. 40. & 41. diuina ad eam vocationi parendum, p. 54. n. 43. & ſeq. ad illam nemo cogendus, p. 55. n. 46. etſi adhortandus, p. 56. n. 51. mulieribus eam quoque intrare conceſſum, p. 76. n. 76.

S.

Sacerdotum impietas non inualidat Baptiſmum, neque cætera Eccleſiæ Sacramenta, p. 39. n. 36. & 37. offerentes Deo Sacrificium Miſſæ caſti ſint quam maxime. p. 44. & 45. n. 2 3. 4. & 5. & p. 76. n. 78. vitæ ſanctitate clari populo præficiantur, p. 49. n. 21. & 22 Miſſam celebrantes ſtipantur ab Angelis, p. 58. n. 1. Caſtitas illis neceſſaria, p. 73. n. 62. & ſeq. gradus Sacerdotij quo fine ſuſcipiendus, p. 74 n. 71. eius ſuſceptio monogamis licita, p. ead. n. 72. Sacerdotibus Beneficiorum pluralitas quam noxia, p. 75. n. 74. Quales ad Sacerdotium promouendi, ib. n. 75. Populum ad pœnitentiam hortari debent, p. 79. n. 93. & ſeq. eorum auaritia, & alia peccata, p. 199. 200. & 201. vide etiam Prælati, Paſtores.
Sancti varij ac Sanctæ apparent S. Elizabethæ, p. 171. & ſeq. & p 177. c. 1. vide verbum Viſio.
Sanctitatis vera effigies, p. 138. n. 3.
Sapientia in forma elegantis imaginis ſe viſendam exhibet, 137. n. 1.
Scandala Sacerdotibus maxime cauenda, p. 79. n. 95.
Scintillæ viuentes exeuntes à ſedente in monte, p. 2. n. 5 vide Ignis, Flamma, Splendor.
Secreta diuina haud perſcrutanda, eaq; ſcrutantium pericula, p. 12. n. 19. 20. & 21. & p. 13. n. 24. 25. & p. 19. n. 12. & p. 30. n. 13. & p. 52. n. 33. & p. 72. n 60. 61. & p. 125. n. 12.
Sedes ſeptem gradibus marmoreis impoſita quid, p. 149 n. 7.
Sedens in monte ferrei coloris deſignat Deum, p. 1. n. 2. iuuenis ſedens in throno quis, & eiuſdem deſcriptio, p. 85. n. 1. & ſeq.
Senſus hominis interioribus animæ viribus eſt ſubditus, p. 21. n. 24. per eum cætera vires animæ intelliguntur, ibid.
Sol eſt nota bene ordinatæ diſciplinæ S. Benedicti, p. 49 n. 21.
Spei verum ſchema quale, pag. 126. num. 7. & pag. 135. num. 24.
Sphæra humani corporis à turbinibus inuaditur, pag. 21. num. 27. & 28. alia nodos exſoluens, ibid. n. 29.
Spiritus ſancti gratia & dulcedo per turrim candidam ac rotundam præfigurata, p. 40. n. 3. apparet S. Eliſabethæ in ſpecie columbæ, p. 170. c. 1. & ſeq. eius immiſſio, p. 180. c. 2.
Spiritus lucidi & vmbroſi qui, p. 21. n. 29.
Splendor pluribus oculis flammans apparet S. Hildegardi, pag. 18. num. 9. alius ſimilis auroræ ibid. num. 10. alius ſe à muliebri imagine diffundens, pag. 35. num. 11. alius candidus & perlucidus circa caput imaginis muliebris, pag. 43. num. 1. & 2. itemq; à gutture ad vmbilicum, ibid. num. 6. alius purpureo & hyacinthino colore permixtus, pag. 47. num. 14. alius candidus muliebrem imaginem circumdans, p. 49. num 24. tres alij ſe diffundentes, p. 50. num. 27. alius coloris calybei, pag. 93. num. 13. & ſeq. rediens ad ſedentem in throno, pag. 94. num. 17. alius exiens ab angulo ædificij, p. 104. n. 11. alius denique iuuenis inſidentis throno, p. 151. n. 21. vide Ignis, Flamma, Scintillæ.
Stellæ in ſeruitio omnibus hominibus communes, p. 12. n. 21. tres magnæ cum paruis plurimis in tenebris viſæ quid, p. 30. n. 10. per maximam ſtellam S. Ioannes Baptiſta deſignatus, itemq; Abraham, Iſaac, & Iacob Patriarchæ, per tres magnas, p. 30. n. 10. alia egrediens à ſedente in throno, p. 93. n. 15.
Superbia prudentiam euacuat, p. 51. n. 31.
Synagoga per imaginem muliebrem adumbrata, p. 24. n. 2. ei ſucceſſit Eccleſia, ib. n. 8. Nouiſſimis temporibus redibit ad Eccleſiam, ibid. n. 9. & ſeq. Sampſoni comparatur, ib. n. 10.

T.

Tenebræ denſiſſimæ in aëre apparent S. Hildegardi, p. 28. n. 1. aliæ inter cœlum & terram viſu horribiles, p. 47. n. 13.
Tentationes electorum quare Deus permittat, p. 169. c. 1. carnis tentationibus reſiſtentium meritum, ib. & p. 196. c. 2. contra eas efficacia remedia, ibid.
Timoris Domini vera effigies, pag. 126. n. 4. & p. 134. n. 21.
Traditionum Eccleſiaſticarum authoritas, p. 47. n. 15. & 16.
Trinitas perſonarum in Deo per lucidiſſimi hominis de aurora egreſſum ſanctæ Hildegardi demonſtrata, pag. 31. num. 15. item per lucem ſplendidam abſque ortu, pag. ead. num. 1. & ſeq. probatur variis ſimilitudinibus, p. 32. n. 6. 7. 8. 9. & p. 35. n. 11. 15 & p. 36. n. 21. alia teſtimonia pro myſterio SS. Trinitatis, p. 123. n. 8. & ſeq.
Tunica pallida nota paupertatis ſpiritûs, p. 2. n 4.
Turbines ſphæram humani corporis inuadentes, p. 21. num. 27. & 28. alius flans ab vmbilico tetri vermis, p. 84. n. 21.
Turris magna, rotunda & candidi lapidis integri nomine quid intelligendum, pag. 40. num. 1. & ſeq. viſa in dorſo muliebris imaginis, pag. 41. num. 5. alia ferrei coloris muro ædificij impoſita, pag. 97. num. 1. eiuſdem deſcriptio, p. 96. n. 2. & ſeq. alia lucidiſſimi ſplendoris, p. 136. n. 1. cur muro meridiano ædificij impoſita, p. 138. n. 7. eiuſdem deſcriptio, p. ead. n. 8. & ſeq.

V.

Venter foraminoſus imaginis muliebris apparet S. Hildegardi, p. 34. n. 5.
Verbum tres habet virtutes, & quas, p. 32. n. 8.
Vermis ingens quare in via ſupinus iaceat, p 81. n. 4. ad ſiniſtram habens forum, ibid. n. 5. fœditatis illius deſcriptio, p. 82. n. 8. & ſeq. eiaculans ex ore ſagittas ſtridentes, p. 83. n. 20. conculcatur ab hominibus, p. 85 n. 26.

Ve-

Digitized by Google

Veſtium ſuperfluitas quam execrabilis, p.194 c.2.
Viduatorum viuendi regulæ & via, p.201.c.2. continentia ipſis quam vtilis, ib.
Vinum ad conficiendum Chriſti ſanguinem neceſſarium p.66.n.28. eius vſus quam periculoſus, p.217.c.2.
Viri à mulierculis illecti admodum miſeri, p.194 c.1.
Virginum quanta laus & gloria in cœlis, p. 163. n.1 earum viuendi regula p.195.c.2. & p.198.c.1.
Virginitatis commendatio, p. 37. n.24. & 25. eſt nobiliſſima virtus, eiuſdemq; præclara elogia, p.7. n. 25. & 26. & p.19 n.15. & p.47.n.14. & ſeqq. per imaginem elegantis puellæ adumbrata, p.45. n. 7. & 8. eius votum nequaquam violandum, ib.n 10. & ſeqq. per tentationem non quidem amittitur, ſed poteſt inquinari, p. 196. c. 1. multis modis illius integritas polluitur, ib.
Viſiones variæ S. Hildegardis virginis, atque inprimis montis ingentis coloris ferrei, p. 1. n. 1. & ſeqq. alia plurimarum lampadum viuentium, p.2.n.1. & 2. alia maximi inſtrumenti rotundi, p. 9. n. 1. alia sereniſſimi ſplendoris, p 15.n.1. & p.18.n 9 & 10. alia imaginis muliebris diuerſi coloris, p.24.n.1. & ſeqq alia duarum acierum fulgentium, p.25. n.1. & 2. alia ignis lucidiſſimi & inextinguibilis, p. 28. n. 1. & 2. alia ſplendidiſſimæ lucis ſine ortu, p. 31.n.1. & ſeqq. alia proceriſſimæ imaginis muliebris eiuſdemq; deſcriptio, p.33.n. 1. & ſeqq. alia turris candida ac rotunda, p.40.n.1. & ſeqq. alia ſplendoris niuei, p 43. n.1. & 2. alia Chriſti in Cruce pendentis, p.58.n.1. & ſeqq. alia lucis ardentis in linguas diuiſa, p. 80. n.1. & 2. alia lapidis magni & integri ferrei coloris, p. 85.n.1.2. alia montis magni, p. 95. n. 1. & ſeqq. alia turris coloris ferrei, p.97.n.1. & ſeqq. alia columnæ calybei coloris, p.102.n. 1. 2. alia capitis admirabilis formæ, p.107.n.1. & ſeqq. alia muri arcuati picturis hominum inſigniti, p.113. n. 1. & ſeqq. alia columnæ fortiſſimæ purpureæ nigredinis, p. 121. n.1. & ſeqq alia itidem ingentis columnæ obumbratæ, p.125. n.1. 2. & ſeqq. alia turris lucidiſſimæ ædificio impoſita, p. 136.n.1. alia ſeptem graduum marmoreorum, p. 145 n.1. alia quinque beſtiarum, p. 152. à n.1. vſque ad 8. alia concuſſionis elementorum, p 160.n.1.2. alia aëris lucidiſſimi muſica harmonia reſonantis, p. 162.n. 1 & ſeqq. vſque ad fin lib.3. viſionum S. Hildegardis.
Viſio Egberti Abbatis fratris S. Hildegardis, p. 212. c. 1. & 2.
Viſiones variæ S. Elizabethæ virginis, & in primis variorum Sanctorum ac Sanctarum p.168. & conſeq. item, p. 181. & ſeqq. reſerationis Cœli & aliarum rerum, p.178.c.1. & ſeqq quatuor Euangeliſtarum, p.173. c. 1. Ioannis Baptiſtæ, p. 174. c. 2. Michaëlis Archangeli, p. 175. c. 1. Sanctæ Crucis, ib. ſanguinis Dominici, ib. Caſſii & Florentij, p.ead.c.2. Vrſulæ & ſodalium, ib. Omnium Sanctorum, p.176.c.1. Angeli boni, ib. & p.205.c.1. Purgatorij, p.176.c.1. Chriſti Paſſionis, Mortis, Reſurrectionis. Aſcẽſionis, & miſſionis Spiritus S. p.179. & 180. Aſſumptionis B. Mariæ Virginis, Angeli confirmantis veritatem Viſionum harum S Elizabethæ, p.205.c.1. S. Vrſulæ & vndecim millium Virginum ib. & ſeqq.
Vmbra exiens ab vtraque parte ſedentis in throno quid p.1.n.2.
Voluntatis operatio in homine, p.20.n.20 habet ſe velut ignis. ib. n. 21. & ſeqq. voluntas conſummandi peccatum pro facto cenſetur, p.196.c.2.
Vota Deo gratiſſima, p.47.n 10. & 6. virginitatis votum violantium grauiſſima pœna, p. 46 n 11. & 12 Deo vota reddenda, p. 53. n. 40. haud temere nuncupanda, ib.n. 41.
S. Vrſula Regina & virgo apparet S. Elizabethæ virgini, p.191.c.2. quando & quomodo cum ſodalibus paſſa, diuinitus reuelatumq; S. Elizabethæ, p.205.c.1. & 2. Martyrium eiuſdem & nomina præcipuorum illius congregationis vide à p. 205. vſque ad p. 211. excluſiue.
Vxoris ſpiritualis nomine ſignificatur Eccleſia, p. 74. n. 69. earum pluralitas cur in vet. Teſtam. licita, p. 4.n.14.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

PANDIMIGLIO - ROMA - LEGAT

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO - ROMA -

Digitized by Google